

PRINTED AT
THE 'VAVILLA' PRESS,
MADRAS—1926.

ప్రకాశకుల విజ్ఞప్తి

సహృదయులారా !

ఆంధ్రవాళ్ళ యమునఁ జేరెన్నికగన్న శతకములను విషయములనుబట్టి విభాగములు గావించి సంపుటములుగఁ బ్రచురింపఁ నఁచి యనేకశతకములను ముద్రితముద్రితముల నార్జించి శుద్ధప్రతులు పీఠికలువ్రాయించి సిద్ధపఱచితిమి. శ్రీయుత గురుజాడ అప్పారావుగారిద్వారా మాయుద్యమమును విని శ్రీవిజయనగర సంస్థానాధీశ్వరులగు మీర్జా శ్రీరాజా శ్రీపూసపాటి విజయరామగజపతి మహారాజా మన్నెనుల్లూక బహదూర్ వారు విగితములవ్యయము భరించి శతకసంపుటముల ప్రచురణమునకుఁ దోడుపడుదుమని షాద్దాన మొనరించి వచ్చు సర్వవిధములఁ బ్రోత్సహించి మాయుద్యమముపై సానుభూతిఁ జూపిరి.

కాని, శతకకవులచరిత్రము వ్రాయుచు శ్రీమ. గూరు నుబ్బారావుగారు మాయుద్యమండ్లి శతకప్రతులు దీసికొని తిరుగ నొసంగక మొన్నిపర్యాయములదిగినను ఇదిగో అదిగో యని మాకీయకపోవుటచే సంకల్పించిన శతకసంపుటప్రచురణమునకు శ్రీవిజయనగర మహారాజావారి దృఢాటమౌదుటకు అంతరాయముకలిగినది. యప్రయాశములకు లోనై వ్రాయించినప్రకృతిగొని పని

ముగిసినను తరుగ నొనంగకపోవుటకేగాక సంసారము
నుబృహదాపుగాదు కీర్తిశేషులగుటకుఁ గూడ విచార
రించి మరల మొదలెత్తి చిరకాలముక్రిందట సంత
ర్పించిన శతకసంపుటప్రకటన విప్పటికి సాగించితిమి.
క్రమముగ వేలువేలుసంపుటములుగ భక్తి, శృం
గార, నీతి, మతవిషయశతకములతో నింకఁ గొన్ని
సంపుటములను బ్రచురింపనున్న మాముద్రాక్షరమున
కాంధ్రమహాజనులతోఁ దప్పింపనరము.

ఈసంపుటమునందు ముద్రితముద్రితశతకము
లు రమారమి 20 సమకూర్చితిమి. ఇందలి యముద్రి
తశతకము లన్నియుఁ బ్రచురణార్థము మూలకొసం
గుటయేగాక శతకములనన్నింటిని సంస్కరించి "పు
లములగు పీఠికలువ్రాసి శ్రీ శేషాద్రి" మహాదేవులు,
శతావధానులు తోడ్పడుటచే విప్పటికి నేనర్హునిగ
నుందరమగు భక్తిరసశతకమొదటిసంపుటము ప్రచు
రింపఁ గలిగితిమి.

కాంధ్రమహాజనుల యందఱు ప్రోత్సహముగా
బట్టి కడమసంపుటములనుగూడఁ ద్వారలోఁ బ్రచు
రించుటకుఁ బ్రయత్నింప నున్నారము.

తండయారేవుట,
జెన్నపురి.
1-3-1926.

ఇట్లు,
వావిళ్ల, రామస్వామి శాస్త్రులు
అండ్ సన్స్.

విషయసూచిక

పుటలు.

1	శృంగారపితృశతకము	...	8
2	చెన్నవల్లుసీరములు	...	81
3	సర్వేశ్వరశతకము	...	67
4	బరితమిట్టకము పితృశతకము	...	99
5	దేవకీసందనశతకము	...	181
6	నారాయణశతకము	...	159
7	దాశగణశతకము	...	187
8	సింహాద్రినారసింహశతకము	...	215
9	శృష్టిశతకము	...	269
10	మూర్త్యుశతకము	...	291
11	చెన్నవంజినోపాలశతకము	...	319
12	మూనవబోధశతకము	...	375
13	అర్చితబోధశతకము	...	408
14	అంధనాయకశతకము	...	438
15	ప్రసన్నరాఘవశతకము	...	485
16	రామరాగశతకము	...	587
17	రామరాఘవశతకము	...	599
18	రామప్రభుశతకము	...	635
19	భద్రాద్రిరామశతకము	...	657
20	మూరుతిశతకము	...	675

ప్రీతి క.

ఈ గృహాధిపశతకమును నీరశైవమశస్తాపకుః
 డగుబసవేశ్వరుని లీలలు నభివర్ణించుచు నాంధ్రకవు
 లలోఁ జేరెన్నికగన్న పాదములకికి సోమనాథమహాకవి
 రచించెను. ఇందు చర్చింపబడిన బసవేశ్వరుఁడు నగు
 దీశ్వరునియంశమువలన నొకపూర్ణసంపతుల కున
 యిందు పనితనముననే సమస్తవిద్యాపాదంగశుద్ధి
 యుపనయనాదిబ్రాహ్మ్యధర్మము లుల్లంఘించి సంగమే
 శ్వరాలయమున నీశ్వరసాక్షాత్కారమునొంది నీర
 శైవమశస్తాపము చేయు బయలుపెట్టి స్వప్రతిభా
 తిశయమువలననకల్యాణపురరాజ్యము పరిపాలించు
 బిజ్జలునివద్ద మంత్రిగాఁ బ్రవేశించి మరాఠీభిక్షు
 జేయసాగెను.

బిజ్జలుఁడు జ్ఞానుఁడగుచువలన బసవేశ్వరునకు
 బిజ్జలునకుఁ ద్వారలో నిరోధము పాసంగెను. పిదప
 బసవేశ్వరుఁడు మరాఠీని పేశవననగులగు జంగముల
 సహాయముచే బిజ్జలుని జంపించి జ్ఞానుని నిర్హా
 ముగావింపఁజేసి నీరశైవమశము ప్రపంచమున
 సాట బయలుపెడలెను. బసవేశ్వరుని సమకాలికు
 లలో అల్లమప్రభున, చెన్నబసవన్న, మల్లికార్జుననం
 డితారాధ్యులు మిగుల నుప్రసిద్ధులు. మల్లికార్జున
 పండితారాధ్యులశిష్యుఁడే యీపాదకుఁడీ సోమ
 నాథమహాకవి.

సోమనాథకవి యాంధ్రసంస్కృత కర్ణాట
భాషలలో నుత్తమగ్రంథములు పెక్కురచించెను.
అన్నియు మతవిషయికములే. ముఖ్యముగ బసవేశ్వరుని
లీలావతాండులను బసవపురాణములోఁ
గొనియాడి దానితోఁ దనినినాంధ్రకవితవ సీతతక
మును రచించి తనయప్రతిమానభక్తిని లోకమునకుఁ
దెలుపుకొనెను. సోమనాథుఁ డీశశక్తమునఁ దనకవి
తను బెక్కు తెఱంగుల నలంకరించెను “బసవన్న నం
డనాయకునకు” అను సోమనాథుని పద్యపాదములన
బసవేశ్వరుఁడు రాజకీయముగఁ గూడ సుప్రసిద్ధుఁ
డనుట విశ్వసనీయము.

సోమనాథకవి కాకతీయరుద్రదేవునికాల
మున నుండెను. ఇతనినిఁ దరువాతిజ్ఞానకవులు దైవ
స్వరూపముగా భావించినటుల గ్రంథాదికమునలనఁ
దెలియుచున్నది. ఈశతకమువలన సోమనాథుని నిర
ర్గళకవితాధారయు సుప్రసిద్ధులగు నీరశైవమతానిర్ణీ
తలచరిత్రములు బసవేశ్వరుని దైవలీలలు కవికిఁగల
బహుభాషాపరిచయము సువ్యక్తము కాఁగలదు.
కవి క్రీ. శ. ౧౧౫౦. ప్రాంతమున గ్రంథరచనము
నరించుచు సుప్రసిద్ధుఁడైయుండెను. ఇతఁడు నిజాము
రాష్ట్రములోని ఓరుగల్లుచెంతగల పాలకురికిలో
సిద్ధిపొందెను. కాన నితఁడు నిజామురాష్ట్రకవి.

నందిగామ.

శేషాద్రిరమణకవులు.

శ్రీ రస్తు.

పాలకులకి సోపానాధకవివిరచిత

వృషాధిపశతకము.

ఉ. శ్రీగురులింగమూర్తి సువిశేషమహిమాజ్ఞ్వల కీర్తి
సత్కిర్యయో, దోష్టకళాప్రసూర్తి యవధూతపు
నర్భవజ్ఞార్తి పాదలల, భక్త్యగతసంశ్రితాగ్నివిపండి
తగాయకచక్రవర్తి దే,వా! గతి నీవే మాకు
బసవా! బసవా! బసవా! వృషాధిపా. 1

చ. ప్రమథవిలోల భక్తపరిపాల ధురంధరశీల సంత
తా, స్తమిశనవృద్ధదేసాగుణజాల! సుఖప్రదలీల
లింగజం, గమహమిహాసుపాలగళకాలసమంచిత
నాదమూలదే,వ మమముఖగింపుమయ్యబసవా...

ఉ. అప్రతిమప్రకాశ సముదంచిత నాదకళాకలాప
దీ, ప్రమథస్వరూప శివభక్తగణాత్మగతప్రదీప
ధూ, శత్రుబలేశుచాప విగతప్రకటాఖిలపాపలిం
గత, త్వప్రస నీవే నిక్కు బసవా... 2

ఉ. భక్తిరసాభిషిక్త భవపాశవితానవిముక్త జంగ
మా, సక్తదయానుషక్త తనుసంగతసౌఖ్యవిరక్త

నంతతో, ద్విక్త సుఖానుగత్త పరితోషితభక్త
శివైక్యయుక్త ప్రాప్త్యక్తమ నీవె నిగ్గు బసవా.

ఉ. శత్రుగణాలవిక్ర గుణజిత్ర భవాబ్ధివహిత్ర
జంగమ, తేత్రచిత్రమూత్ర బుధగీతచరిత్ర శిలా
దపుత్త్రోస, శాపత్ర విశుద్ధగాత్ర శివభక్తిభత్ర
శరణ్య మయ్య భా, స్వత్తిజగత్పవిత్ర బసవా...

ఉ. త్ర్యక్షసద్గుత్త సునిత సునితాన శివాత్మకనీక్షసద్గు
సా, దాత్త ప్రతాపశిక్షితమహాప్రతిహత్త మహా
త్త భూరిక, త్తక్షయగత్త జంగమ సమత్తమభక్తివ
రోత్త లింగ త, త్త్వక్షమ నీవె నిగ్గు బసవా...

ఉ. అక్షయభక్తివత్త బసవాత్త * సాధకకల్పవత్త
రు, ద్రాక్షవిభూతివత్త ఫలితార్థముముత్త శివప్ర
యుక్తసా, లాత్త కృపానమంచితకటాత్త శుభాశు
భసాశమోత్త త, త్త్వక్షమ నీవె నిగ్గు బసవా.

ఉ. ఆర్యవితానవర్య భువనాధికశౌర్య గుణదాత్తస
త్పదా, చార్య యవార్యవీర్య బుధసమ్మతచర్య
విశేషభక్తితా, త్పర్య వివేకధుర్య పరిపాలితశుర్య
శరణ్యమార్యదు, రావర్య యనూనభర్య బసవా.

ఉ. తజ్జజితప్రతిజ్జ యుచితప్రమథానుగతజ్జ నమ్ర
దై, వజ్జకళావిధిజ్జ బలవచ్చివభక్తిమనోజ్జ ధూత

శా, ప్రజ్ఞసునాసపూగితరసజ్ఞశృణీకృతపంచయజ్ఞ
స, ద్వజ్ఞ శరణ్య వయ్య బసవా... 9

ఉ. క్షీణజనప్రమాణ యుక్తితగుయంత్రకఘోణ
జంగమ, ప్రాణ వినిర్జితప్రసవబాణ సమంపితభక్తి
యోగసం, ప్రాణ కళ ప్రాణ శివార్థరవాస్యధురీ
ణదత్తని, ద్వాణ శరణ్య మయ్య బసవా... 10

ఉ. గానరసప్రదీపగతకలమితాన సమ స్తభ కృస, న్నాన
మహాదురీన యజమానచరచరరూపభాసం, భా
నజితభాషమాన తామోధిష్టిపీఠన మహాప్రధాన దే,
వా ననుఁ గానన య్య బసవా... 11

ఉ. లింగమయోగభరంగ గురులింగపదాంబుజభృంగ
సత్ప్రసా, నాంగ ప్రియకామకర్మరసాంగ విముక్త
భుజంగ జంగ... , క్షుంగ జితాభిషంగ గతదు
ష్కృతభంగ మణియలింగనీ, లింగమేజుమయ్య
బసవా... 12

ఉ. ఉత్తమభక్తిస్తోత్ర భజనోత్సృగచిత్త యుదాత్త
చిత్సుఖా, ముత్త క్రియాప్రమత్తనిఖలాగవవేత్త
గుణోపయుక్తస, ద్వైత ప్రసాదభోగసముదీర్ఘ
విశేషసుఖప్రసాద స్వైతమనీవే దిక్కు బస
వా... 13

ఉ. దేహజవైరివాహ శివదీపితదేహ సుఖప్రవాహ

ని, ర్హోహవిసమ్రసంయమిసమూహ లసద్గుణగేహ
సంతతో, తస్మాదా నిరీహ జంగమవితానదయావి
హితావగాహ ని, ర్హోహమ నీవె దిక్కు బసవా.

ఉ. న్యాసఫలానివాస దరపాసముఖప్రతిభాస నత్త
తై, లాస విశేషజంగమనిలాస శివైక్యసమాస
నిర్జితా, యాస సమస్తభక్తిహృదయాంబుజనిత్య
నివాస ధిక్కుత, ప్యాస శిరిష్టమయ్యబసవా...

ఉ. రాగపరోపభోగ గత రాగ విధూతభవాదిరోగ
ని, ర్హోగ మహానురాగ బహిరంతరనిర్జితయోగ
సత్క్రియో, పోష్ఠ్య యుక్తర్థయోగ శివయోగ
సమగ్రసుఖాతిభోగదే, వా గతిసీత మాగు బస
వా...

16

ఉ. శీతలతాలవాల య శిష్టభాప్రతికూలలాభితో,
తాల గుణానుకూల శివధర్మభాప్రతిపాల నిత్య
స, స్థిల యశోవిభావ చరణింగసుఖోదయకాల
జియ్య దే, వా లోక బ్రోహమయ్య బసవా...

ఉ. కామితభక్తిభామ గతకామ మహాగణసాద్యభా
మ ని, స్సీమ యశోభిరామ సవిశేషవిముక్తిల
లామ సద్గుణ, స్తోమ శివైక్యభామ సుఖదుగిఖవి
రామ ప్రమోదదీమ దే, వా మముః గావ్రమయ్య
బసవా...

18

ఉ. సాధితజన్మబాధ గతసర్వనిషేధ *హతాపరాధ
దు, రోధకళావిరోధ పరిపాషితశాంభవవేధ
వర్జిత, క్రోధ నిరాకృతాఖిలవిరోధ శివైక్యనుబోధ
యాభవ, వ్యాధికి నీవె మందు బసవా... 19

ఉ. శ్రీనిలసత్ప్రభావ + ప్రవిశిష్టసాజితసర్వదైవన,
ద్భావయుతస్వభావ శివతత్త్వవిశిష్టమహానుభావ
యం, హేమావనదాన పాలితను హేమాద్ధతనైవ
విభుంక నీన దే, వా నరదానశీల బసవా... 20

ఉ. ఆద్య సమద్వితాఖిలపురాతనభక్తగణానుపేద్య
సం, పాద్యగుణానవద్య యనుభావశివాంకితగద్య
పద్య ని, ర్భేద్య గదైకవేద్య యుగరికృతవాద్య
భవాదిరోగస, దైవ్య శరణ్య ముమ్యు బసవా.

ఉ. నానకళానినోన యభినందితవేన హృతాపవాన
సం, పాదితభక్తిమోహ బుధవందితపాన చిరప్ర
మానయా, సావిదితనుప్రసాద యవిషాన శిలా
దనుకావిభేద దే, నా నయం జూడు మయ్య
బసవా... 22

ఉ. కాయగుణావిధేయ జితకాయ వినమ్రజగన్ని
కాయయా, మ్నాయవచోఽప్రమేయయనమాన
సమగచితగేయ భక్తిధౌ, రేయ సదానపాయ

సుచరిత్రసహాయ జితాంతకాయ దే,వా యొడ
యండ వీవ బసవా... 23

ఉ. స్వీకృతభక్తలోక యవశీకృతకర్మశవాః దూక
యూ, రీకృతసద్వివేక యురరీకృతజంగమభక్తి
శూక దూ, రీకృతదుష్టపాక యథరీకృతవేగవిరు
ద్ధబాద్ధచా, ర్వాక శరణ్యమయ్య బసవా... 24

ఉ. నిత్య యుదాత్తసత్య యతినిశ్చల జంగమభక్త్య
సజ్జన,స్తుత్యకృపాకటాక్ష పరిశోభితవత్సవః శో
శభక్తిసం,గత్యభిరామసత్య గురుకర్మపరియణ
కృత్య వర్జిత, ప్రాత్య శరణ్యమయ్య బసవా...

ఉ. ధన్య మహావదాన్య గతదైన్య విధూతజహన్య
భక్తిచై, తన్య గుణైకమాన్య హాసాన్వికదైన్య
నిరస్తమాత్మకా, స్తన్య జితాంతకాయభవజన్య
శరణ్యము చిత్సుఖాత్మభా, వాన్య శరణ్య
మయ్య బసవా... 25

ఉ. చర్వితశృంగిగర్వ గుణసంపదభర్వ యపూర్వగీ
తగాం, ధర్వ దిగంతపూర్వ సముదాల్లియశశ్చిత
కర్ణపర్వ యం, తర్వనివిష్టశర్వ విదితస్ఫుర
ణాంచిత *దర్వకాప్రమా, పర్వకునప్రపాద
బసవా... 26

* దర్పకొటమా పర్వకునప్రపాద, పర్వకునప్రపాద.

ఉ. భ్యాత నయాభిజాత విపదంబుధిపోత యజాత
తత్త్వసి, ర్జిత విసీత భక్తిపరిణేత మనోరథదాత
జంగమ, స్తోత ముముక్షుగీత పరిశోభితనీతిన
మేత సద్గుణ, వ్రాత శరణ్యమయ్య బసవా... 28

ఉ. మారమదాపహర సుగుమాగశరీర గణప్రసా
దని, స్తార వృషానతార సముదారివిహార తనమ
ద్వయావరి, మ్మార శుభప్రకార యనికార మహా
జగదేకవీర దు, వ్యార శరణ్యమయ్య బసవా...

ఉ. దేశికజన్మదేశ యనిదేశ మనాన్యతాపాశ సంహృ
త, క్షేత మహాప్రకాశ కృతకీర్తిమనాశ గయాని
వేశ నం, దీశనికాశ జంగవ సమీహితకాశగు
ణాదకాశ దే,వా శరణ్యమయ్య బసవా... 80

ఉ. ఉద్ధతభక్తిబద్ధ వినుతోత్తమసిద్ధ పరీతజంగమ,
శ్రద్ధ సదాత్మశుద్ధ గుణరాజసమృద్ధ విముక్తపా
శస, స్పద్ధ మహాప్రసిద్ధ యగుణత్రయబద్ధ శరణ్య
మయ్య భా, స్పద్ధతచిత్పరిబుద్ధ బసవా... 81

ఉ. సంధితభక్తబృంద మునినాశిరదాంశుముఖార
వింద తసా, నంద విసీతికంద కరుణామకరంద

రసోపలాలిత, స్కంద యుదాత్తభక్తిరసకుండ
యశోజితకుండ నాకరా, ద్వందిత సీవె దిక్కు
బసవా... 82

ఉ. లౌల్యపరాయణాత్మగుణలౌల్య యమూల్య సదో
పయుక్తనిర్మల్య విసీతికల్య యసమానదయా
రసకుల్య నిత్యనైర్మల్య యమూల్య దుష్టజనమా
నసశల్య పదాబ్జలబ్ధకై, హ్య శరణ్య మయ్య
బసవా... 83

చ. గురుపదపద్మసద్మ యనికుండితజంగమశీలశేల ను,
స్థిరమృదుపాదమోద సముదీర్ఘచి శేషమహాశ్వేత
త్వని, ర్భరభుజశౌర్యధున్యపరిగంభితభక్తికళత్ర
గోత్రమ, ద్వరద శరణ్య మయ్య బసవా... 84

చ. భువనహితార్థతీర్థ భవభూరుపాశాతగుణాగధా
ర గౌ, రవసముదాత్తవృత్త యనురాగరసా
మృతసారపూర శాం, భవమయవేదబోధ శివభ
క్తహృదబ్జవికాసభాస జే, వ వగద కాభ్రమయ్య
బసవా... 85

చ. వినుతవనీనగాన గుణవిశ్రుతభక్తవిధేయ కాయ
య, త్యనువమగణ్యశుణ్య నయనాంచలమూర
భవోపతాప స, ద్విసయవికాసభాస సముదీర్ఘశి

* మారమదోపతాప... భావసముదీర్ఘవికాసభాస కృపాల.

వైకనుశ్చైకపాక దే, న నను భరింపుమయ్య
బసవా... 86

ఉ. అంచితభక్తియుక్త యసహాయవిశృంఖలవీరపూ
ర ని, శృంచలశైవభావ శ్రితజంగమాపాదకిరీట
కూట హృ, త్సంచితసత్త్వతత్త్వ దురితప్రజ
శైలకదంబశంబ ని, న్వంచక నీపెదిక్కు బసవా.

ఉ. నిర్గతధర్మకర్త యువినీతపునర్భవయంత్రతంత్ర దు
ర్తార్థవిహీనయాన గుణమాన్య వాహాప్రప
సామ్య సోమ్యవ, నిర్గతవిరక్తసక్త మనడంబర
నిర్జితవేషభూష నీ, నిర్గమ నేజామయ్య
బసవా... 88

చ. సరసవచస్క నిర్మలయశస్క శివైక్యమనస్క
భక్తహృ, స్పృహజగేహ క్షుద్ధభవదాహ నయా
వగిహాహ పిశ్చుభో, శ్లేదనిజశిల్ప భక్తవరతల్ప
మహాప్రపక్వ మన్మథో, పరద శరణ్య మయ్య
బసవా... 89

చ. హరసమసౌఖ్య యోగిప్రపభాఖ్య పురాతన
ముఖ్య తత్త్వవి, స్పృహమహాస్య వీతగుణదా
స్యత్రిలోకనమస్య గార్కితో, త్కరజయకౌండ
దీర్ఘభుజదండ మహాగుణమండ మన్మథో, వరద
శరణ్య మయ్య బసవా... 40

చ. వరగుణదీప్త భక్తజననాప్త శృణోతవిప్ర
తాత్త్వికాం, కురపనపద్మ భక్తిరసగుంభ నిరా
కృతదంభ సద్గుణ, స్ఫురితవిశిష్ట శాంతగుణసృష్ట
సిరస్తనికృష్ట మన్తనో, పరగ శరణ్య మయ్య
బసవా.... 41

ఉ. లింగవిరూఢ సంఘితవిలీఢ పరాక్రమగాఢ
మానసా, సంగిప్రపాంగ నిర్గళితశంఖ విదన్తక
శంక సంతతా, భంగురపుణ్య శీలవ షేషణ్య త్రిలో
కవరేణ్య దేవ నీ, వంగడమేజువాయ్య బసవా.

చ. ఉరుతరభాగ్య సంతపితయోగ్య జగత్త్రయ
మృగ్య పావసం, హరణసవర్ణ నప్రచలితార్థ
సద్గుణసార్థభావభా, స్వగతయసాంద్ర క్లిష్టితతనం
ద్ర వివర్జితంద్ర మన్తనో, పరగ శరణ్య మాయ్య
బసవా.... 42

చ. విరచితశుద్ధసాశగన నీనవృదుస్సవనంద్రమధ్య
తా, రరుచిరదేశిమార్గమధుగన్వితగీతమధాశం
గితీ, తరలతరంగజాలసముద్రం సోగీలిప్తనో
నంగమే, శ్వర గతిసీప నాగు బసవా.... 43

చ. అసమనదాన్యమాన్య ప్రణతార్థ యుభార్థగ
సజ్జ తజ్జ దు, రవ్యసనవిదూర తూర గణపిన్య
యనింద్య యమాధ్య యాధ్యభ, క్షిరుభువనార్థ

వృద్ధ చిరగీ ట్టివవిత్రచ త్రసాత్ర నా, ససి గని
ప్రోవమయ్య బసవా... 45

చ. అననుశీలీముఖస్ఫురదపాంకృతిక ర్తచ కర్తకర్త
తా, భ్వసచధురీణవిభ్రమ గణాధిపపానసరోజసం
తత, ప్రస్ఫురదసౌరభోదుగణాంనకసి క్షణవక్రి
యాకళా, వ్యసన శరణ్యమయ్య బసవా... 46

చ. అనదృశవిస్ఫురద్ధుణద్భగంచల కల్పితస్పృష్టిపాల
న, గ్రనరకళాకలాప ఘనకౌశలభేదన లింగమూ
ర్తి మూ, నసకలనానభీకరణాష్టేపుణ శస్సరశీల
సంగమా, శ్వసన శరణ్యమయ్య బసవా... 47

చ. ప్రమాథగణాధినాథ సముపాసనభి సురపాగ్వతి
మనో, రమణచణేయహృక్కమల గాడితనవ్యవ
తంగ సౌరభ, ప్రమానిలోలకామధుకరాయితది
వ్యశరీర సస్పృశి, సమహిత నీపెదిక్కు బసవా.

ఉ. కంఠలిగాత్మయంత్రితవికర్తనశీల మరీచిమన్తనో,
మందవిహారవిస్ఫురతమధ్యమయాన చిదంబరేం
దుని, వ్యందనుధారసానుభవ సంతతదివ్యశరీర
యోగిరం, డ్వందిత నీపెదిక్కు బసవా... 48

ఉ. భ్యాశమశక్తిప్రపూరితజగత్త్రిణయాయ నమో
నమో మహా, పాతకసూతకఘ్న పదపద్మయంగా
య నమోనమో సముద్భోతవృషాయ తే యను

మాటల నిజానలివస్కరోమ్యహా! వృనుచు మణి
ప్రవాళమున నంకన సేయుదు భక్తలలోక హృద
ద్వనజవిహారలోల బసవా... 60

చ. అరళుగిరిప్ర సాదమునయానె భవద్గుణవర్ణసత్ప్ర
నా, కొరుచని నేస్త రామి సుగమేశ్వరురేగణ ర్య
యంచుని, ట్లరుదు మణిప్రవాళముననంకన సేయు
దు నిన్ను వత్సనో, వరగనుణావిధేయ బసవా.

ఉ. వాయువువొందు యానిగతహాస అమాపరహం
బభౌ మహా, న్యాయుచిధేయమిశతని యన్య
నబాణుకళాభివంచువా, ద్దేయమణిప్రవాళమున
దెల్లము నిన్ను నలంకరింతు దే,వా యుదుబ్బంగ
వంద్య బసవా... 61

చ. *బలుపొడతోలు చీత్రమును పాదపసలే గిలు
పారుకన్ను వె,న్నెంతలజేదునుశ్చుకయు నిండిన
వేలుపుటేలు పల్లుపూసలు గలతేనిలింక పని
జానుఁదెనుంగున విన్నవించెనక, నలపు మది
దలిర్ప బసవా... 62

చ. తిరువడి నెమ్మనంబునను దేవ హృదీశ్వర కింపరీ
యతా, బరికరితంబురాణి నినుబాహిరిబోలుట

* శతధాంధ్రము.

శాసితాహాహా, సగదసెగిల్లెయంచు సెను బ్రస్తుతి
సేయుదుఁ బెక్కుఁగౌవలకా, సగదవివేకశీల
బసవా... 66

ఉ. హాదువెదా మహాహసదినంఘ్రియుగభ్రమగొండు
సద్గుణా, మాదుపపర్చనలబిడి సమగ్రనుతి త్వ
యిసత్కిరియకా దగకా, గూడ మణిప్రవాళ
మునఁ గోరి నుతింతును సందేశార్థముల్, పాడిగ
నివ్వటిల్లి బసవా... 64

ఉ. గుర్ర గణాదిగుర్ర వినిరూపిణింగ సుఖాదిస
త్రయ, చ్చిర్ర నాహాససుర్ర సరిశేషపరాక్రమ
వీరభర్ర య, ముర్రజనా విభవనిషాదనరౌద్ర
సమస్తభక్తచేంద్రును నీవ దిక్కు బసవా...

చ. ఇహపరసిద్ధ సిద్ధిప్రపంచశ్రేష్ఠ చశ్వరభక్త భక్త
హృద్గహసవిలోకి లోకహింసారణ కారణజన్త
జన్తదో, మహారణగతు నక్షరిపురన్నిభ సన్నిభ
రూప రూపని, శ్వహాన శరణ్య మయ్య బసవా.

ఉ. సన్నతజంగమాంగమము స్వాతిజలంబులు భక్త
నిమ్మగం, జిన్నగ నీదుచూడ్కు లనుచిప్పల
జొన్నలు ముత్తియంబులై, గుంన్న నొకయ్య
ముగ్గు నియమొన్నతి నిల్వినభన్య నిన్న శ,
శ్వన్నతులకా భజింతు బసవా... 67

ఉ. బల్లహునొద్ద నున్న నినుఁ బట్టణవీధులఁ జల్లల
వ్వుచో, గొల్లతఁ డీద వాకి కడుఁగూర్చి మెయి
బసవా యనక భవిత, ద్రెళ్లఁగనీకపట్టిన యతి
భీరసర్వగతైకభావ ముద్వల్లిభ సీవె దిక్కు
బసవా...

68

ఉ. వేడినమిండజంగమము వెక్కసమందఁగఁ దెప్ప
భాస్థలి, న్నాఁడట నాఁగి ల్వాలుఁ జే జపుమా
నము దూలకుండఁగఁ, బోడిమిఁ బట్టుపుట్టు
ములు ప్రోవులు పెట్టినపుణ్యమూర్తి సీ, వాఁడఁ
జుమయ్య జియ్య బసవా...

69

చ. అరయఁగసిద్ధరాము నజితాద్రిపయిఁ బసవాఖ్య
నిన్నుఁజేరరులున జంగమాజ్ఞ మొగ్గు నారయ
నప్పుడు భక్తి పెంపునొం, పరుదుగఁ బార్వతీకు
హృదయాంబుజకర్ణి క నల్లమిల్లు భా,స్వరుఁ డగు
సీవె దిక్కు బసవా...

70

ఉ. వర్ణవిహీనుఁ డంచు ద్విజనర్థము చా గళమెత్తి
పల్కుడు, వర్ణములెల్లఁ జూడ శివనాగఁడు
గారికరంబులందు స,ద్వర్ణుఁ డితండనా నమృత
థారలు చూపినభక్తిరూఢ సీ,వర్ణము నేజు
మయ్య బసవా...

71

ఉ. విజ్జలునర్థమంతయును వ్రీతిగ జంగమతోటి కిచ్చె
నా, నజ్జగతీశ్వరుం డడుగ నక్షయబండరు వాక్ష
ణంబులో, నిజ్జగమెల్లఁ జోన్యనడ నిచ్చినలింగస
దర్శ నమ్రచి, న్విజ్జన నీవె నిగ్గు. బసవా... 72

చ. శివశివయోగనిద్రమయునున్న తణికాఫణిహారియే
గుడుకా, మగచిచనంగ జంగమసమన్విశమై ము
నుబ్రాణమేగి యుద్ధగగతి వారు నచ్చుటయుఁ
దోడనెవచ్చిన జంగమాత్మ నీ, నగవ్రండ నే జుమ
య్య బసవా... 73

ఉ. సంగమదేవుఁ డర్థి నొకజంగమమై చనుదెంచి
వేడను, పొంగి లలాటలోచనము భోగన నద్ద
మునట్టి చూపుడుకా, పొంగి యగృభుక్యఁ డైన
శివుఁ జేకొని యార్చిన యప్రశక్త్య నీ, సంగడ
మేజుమయ్య బసవా.... 74

ఉ. కర్ణవతంసమీశ పెనంగకా సతికుక్కిలి వ్రేయు
డుకా మహా, తూర్ణతఁ జెంది జంగమము దోష్ఠస్థల
మెత్తిపసిండియాకు సంపూర్ణనికృష్టభక్తిమయిఁ
బొల్పుగ నిచ్చిన నిష్ప్రపంచ నీ, వర్ణము నేజు
మయ్య బసవా... 75

ఉ. శృంగిపురోగమాఖిలవిశేషవిషంబులు గూర్చి
మండుచుకా, పొంగి భుగిల్లుభుగ్గు రనుభూరివిషా

గ్నినిపాదు లార్తులై, చెంగి చనక శివార్పితము
చేసి భుజించిననుప్రసాద నీ,వంగడ మేఁజుమయ్య
బసవా... 76

ఉ. చిత్రజవైరివిక్రమముఁ జెప్పకు చెప్పకు త్రావ
నోడి తాఁ,గుత్తుక నిల్వేనందుఁ గడుఁ,గ్రూరతరం
బగుకొలకూటముకొ, గుత్తుకబంటి గ్రోలెన య
కుంతినివిక్రమ చక్రవర్తి భా,స్వత్తమ! నీవెదిక్కు
బసవా.... 77

ఉ. తంగెటిజొన్న ముంగిటినిధానినా పండితకల్పవల్లి
ముం, గొంగునముత్తియం బనఁగఁ గూర్చిమనం
బునఁ దొంగలింపఁగా, జంగవకోటి కర్పనలు
సల్పును నున్నయగణ్యపుణ్య నీ,వంగడ మేఁజు
మయ్య బసవా... 78

ఉ. భీమగజంబు డీకొనిన బిట్టగఁజంఘ్రుడు బిజ్జలేం
ద్రుఁడు,ద్దామతఁ దక్కి మ్రొక్కుటయుఁ దత్కరి
నెత్తినవిక్రమోద్ధతుం, డానుడియొలుసుంచ
నకు నగ్గల మైనమహానుభావ నా,స్వామివి నీవె
దిక్కు బసవా... 79

ఉ. శంక దలిర్ప నెంతయు వెనక బగదై నదతంగకో
ట్లకుకొ, బింకముతోడ ఫాలతటభీమవిలోచన
వహ్ని నేర్చునా, శంకరదాసిదేవునకు సద్భటుఁ

గ్నినిపాదు లార్తులై, చెంగి చనక శివార్పితము
చేసి భుజించిననుప్రసాద నీ,వంగడ మేఁజుమయ్య
బసవా... 76

ఉ. చిత్రజవైరివిక్రమముఁ జెప్పకు చెప్పకు త్రావ
నోడి తాఁ,గుత్తుక నిల్వేనందుఁ గడుఁ,గ్రూరతరం
బగుకొలకూటముకొ, గుత్తుకబంటి గ్రోలెన య
కుంతినివిక్రమ చక్రవర్తి భా,స్వత్తమ! నీవెదిక్కు
బసవా.... 77

ఉ. తంగెటిజొన్న ముంగిటినిధానినా పండితకల్పవల్లి
ముం, గొంగునముత్తియం బనఁగఁ గూర్చిమనం
బునఁ దొంగలింపఁగా, జంగవకోటి కర్పనలు
సల్పును నున్నయగణ్యపుణ్య నీ,వంగడ మేఁజు
మయ్య బసవా... 78

ఉ. భీమగజంబు డీకొనిన బిట్టగఁజంఘ్రుడు బిజ్జలేం
ద్రుఁడు,ద్దామతఁ దక్కి మ్రొక్కుటయుఁ దత్కరి
నెత్తినవిక్రమోద్ధతుం, డానుడియొలుసుంచ
నకు నగ్గల మైనమహానుభావ నా,స్వామివి నీవె
దిక్కు బసవా... 79

ఉ. శంక దలిర్ప నెంతయు వెనక బగదై నదతంగకో
ట్లకుకొ, బింకముతోడ ఫాలతటభీమవిలోచన
వహ్ని నేర్చునా, శంకరదాసిదేవునకు సద్భటుఁ

నర్తు జగత్ప్రపూత వి, శ్వంభర శంభుమూర్తి బ
సవా... 84

ఉ. దీప్తము నీమహామహిమ దివ్యము నీమహానీయ
విక్రమం, బప్రతివంబు నీచరిత మాన్యము నీని
జరూప మంచు న,ల్లప్రభుఁ డర్థితోడ నువల
లన సేయఁగ నొప్పుచున్న దే,వా వ్రణుతింతు
నిన్ను బసవా... 85

ఉ. మేదురభక్తి నీశ్వరుఁడు మెచ్చఁగ జిహ్వయెనన్లే
రంబుగా, నాగటఁ బ్రాచీనుంబలి సమగ్నణచేసి
పొగడ్తు కెక్కునా, సూదరచెన్న లింగము
కుమారుఁడ నిన్నుభజింతు సంతతా, స్వాదిత
సుప్రసాద బసవా... 86

ఉ. బల్లిదుఁడై గణాధిపుల పాదజలంబులు శక్త్యమో
పుపై, జల్లికడానిగావుడును జంగమకొటికి
బంచియిచ్చుచు, మొల్లపుభక్తిఁ బేర్కొనిన
మోళిగమారయ కూర్చిబంటుమ, గవ్వల్లభ నీవె
క్కు బసవా... 87

ఉ. భీకరరుద్ర నేత్రశిఖఁ బెద్దఁగఁ జేయఁగ నీరభ
ద్రును, ద్రేకగజంబునా నితరదేవతల బడఁదాఁ
కునుద్ధతుం,డాకలికేతబ్రహ్మయకునర్తిలి భృత్యుఁ

నర్తు జగత్ప్రపూత వి, శ్వంభర శంభుమూర్తి బ
సవా... 84

ఉ. దీప్రము నీమహామహిమ దివ్యము నీమహానీయ
విక్రమం, బప్రతిమంబు నీచరిత మాన్యము నీని
జరూప మంచు న,ల్లప్రభుఁ డర్థితోడ నుపలా
లన సేయఁగ నొప్పుచున్న దే,వా వ్రణుతింతు
నిన్ను బసవా... 85

ఉ. మేదురభక్తి నీశ్వరుఁడు మెచ్చఁగ జిహ్వామెనల్ల
రంబుగా, నానటఁ బ్రాచినుంబలి సమగ్నాచేసి
పొగడ్తు కెక్కునా, మూదరచెన్న లింగము
కుమారుఁడ నిన్నుభజింతు సంతతా, స్వాదిత
సుప్రసాద బసవా... 86

ఉ. బల్లిదుఁడై గణాధిపుల పాదజలంబులు శక్తిమో
పుపై, జల్లికడానిగావుడును జంగమకొటికి
బంచియిచ్చుచు, మొల్లపుగోక్తి పేర్కొనిన
మౌళిగమారయ కూర్చిబంటుమ, గ్వల్లిభ నీవె
క్కు బసవా... 87

ఉ. భీకరరుద్ర నేత్రశిఖఁ బెద్దఁగఁ జేయఁగ నీరభ
ద్రును, ద్రేకగజంబునా నితరదేవతల బడఁదా
కునుద్ధతుం,డాకలికేతబ్రహ్మయకునర్చిలి భృత్యుఁ

నకు నూనుడ వైనప్రసాది దేవ నీవంకకుఁ ద్రి
వ్యమయ్య బసవా... 92

ఉ. దివ్యవిమానపంక్తి దివిఁ దేజరిలకా రజతాద్రికిఁ
జగ, తేవ్యముగాఁగ మున్ను దనచే మృతిఁబొం
దు మృగాలిఁ బుచ్చుసం, భావ్యుఁడు తెన్గుబొమ్మ
యకుఁ బ్రాణసఖుండఁగు నిన్నుఁ గొల్తు దే,వాన్య
సనాదిదూర బసవా... 93

ఉ. చెన్నగు ప్రాణలింగరతిచేగ ప్రసాదము పుట్టిని
ల్లు న, త్యున్నత భక్తిసీమ శివయోగ సమగ్ర
కల్పియైన మా, యన్నకు నాదిచెన్న బసవన్నకుస
ద్గురుఁ డైననిన్ను శ,శ్వన్నశులకా భజింతు
బసవా... 94

చ. అడరంగఁ గల్గిచేసి రుచిరాన్నము లాదట నంది
యిచ్చుచోఁ, గడిగడి నందుకొంచు నతికాంక్ష
మొయికా శివుఁ డాఁగింపఁ గా, నడిసనుభక్తుఁ డా
సురియ చౌడయగారిప్రసాది దేవ నీ, పడుగఁ జూ
మయ్య జయ్య బసవా... 95

ఉ. జంగమ *మారగింపక విషంబును మీకు నన
ర్హమందుఁ డా, ముంగల నారగించిన సముద్ధత
భక్తియుతుండు సత్ప్రసా, దాంగుఁడు శృంగి

నకు నూనుడ వైనప్రసాది దేవ నీవంకకుఁ ద్రి
వ్యమయ్య బసవా... 92

ఉ. దివ్యవిమానపంక్తి దివిఁ దేజరిలకా రజతాద్రికిఁ
జగ, తేవ్యముగాఁగ మున్ను దనచే మృతిఁబొం
దు మృగాలిఁ బుచ్చుసం, భావ్యుఁడు తెన్గుబొమ్మ
యకుఁ బ్రాణసఖుండఁగు నిన్నుఁ గొల్తు దే,వాన్య
సనాదిదూర బసవా... 93

ఉ. చెన్నగు ప్రాణలింగరతిచేగ ప్రసాదము పుట్టిని
ల్లు న, త్యున్నత భక్తిసీమ శివయోగ సమగ్ర
కల్పియైన మా, యన్నకు నాదిచెన్న బసవన్నకుస
ద్గురుఁ డైననిన్ను శ,శ్వన్నశులకా భజింతు
బసవా... 94

చ. అడరంగఁ గల్గిచేసి రుచిరాన్నము లాదట నంది
యిచ్చుచోఁ, గడిగడి నందుకొంచు నతికాంక్ష
మొయికా శివుఁ డాఁగింపఁ గా, నడిసనుభక్తుఁ డా
సురియ చౌడయగారిప్రసాది దేవ నీ, పడుగఁ జూ
మయ్య జయ్య బసవా... 95

ఉ. జంగమ *మారగింపక విషంబును మీకు నన
ర్హమందుఁ డా, ముంగల నారగించిన సముద్ధత
భక్తియుతుండు సత్ప్రసా, దాంగుఁడు శృంగి

గారి పరమాత్ముడ వైనమహానుభావ నీ, సరవృం
డ నేజుమయ్య బసవా... 100

ఉ. దండితవాది యై శివుడై ధై... ము గాకని కన్ను
లిచ్చి తానిండుమనంబుతోడ నడ నిద్దవుంగన్ను
లు దాల్చి పొల్చు మా, పండితమగ్లి కార్జునుడు
ప్రస్తుతి సేయంగ నేర్చు నిన్ను నె, వ్వండు
సుతింప నేర్చు బసవా... 101

చ. వసుమతిఁ బేరుకొన్న నదువత్తుగు మువ్వరి కూర్తి
బంట పో, డసులనుతుండఁ లీరసుల నక్కినభృ
తుండఁ పీరలాదిగా నెసగు మహానుభావులగు
నెల్ల ననర్థమైనభక్తిన, న్నసిగొని ప్రోవుమ
య్య బసవా... 102

చ. బసవనిధానమా బసవభక్తినిధి బసవాత్మతాం
బుధి, బసవమహానిధి బసవభర్తగిరి బసవామర
ద్రుమా, బసవమహాబలీ బసవబండగవా బస
వోల్లసన్నణి, వసిగని ప్రోవుమయ్య బసవా...

ఉ. నాయొడయండ నావిభుడ సంహృదమీశ్వర
నామనోరమా, నాయిలువేల్చి నావరుడ నాగు
రులింగమ నాదుజంగమా, నాయధినాథ నావర
దనన్నుఁ గృపామతిఁ బ్రోవుమయ్య దే,వా యమి
బృందవంద్య బసవా... 104

గారి పరమాత్ముడ వైనమహానుభావ నీ, సరవృం
డ నేజుమయ్య బసవా... 100

ఉ. దండితవాది యై శివుడై ధై ను గాకని కన్ను
లిచ్చి తానిండుమనంబుతోడ నడ నిద్దవుంగన్ను
లు దాల్చి పొల్చు మా, పండితమగ్ని కార్జునుడు
ప్రస్తుతి సేయగ నేర్పు నిన్ను నెవ్వండు
నుతింప నేర్పు బసవా... 101

చ. వసుమతిఁ బేరుకొన్న నదునెల్లుగు మువ్వరి కూర్చి
బంట పో, డసులనుతుండఁ జేరసుల నక్కినభృ
తుండఁ పరలాదిగా నెసగు మహానుభావులగు
నెల్ల ననర్థమైనభక్తిన, న్నసిగొని ప్రోవుమ
య్య బసవా... 102

చ. బసవనిధానమా బసవభక్తినిధి బసవాత్మతాం
బుధి, బసవమహానిధి బసవభర్తగిరి బసవామర
ద్రుమా, బసవమహాబలీ బసవబండగవా బస
వోల్లసన్నజీ, వసిగని ప్రోవుమయ్య బసవా...

ఉ. నాయొడయండ నావిభుడ సాహృదయేశ్వర
నామనోరమా, నాయిలువేల్చి నావరుడ నాగు
రులింగమ నాదుజంగమా, నాయధినాథ నావర
దనన్నుఁ గృపామతిఁ ప్రోవుమయ్య దేవా యమి
బృందవంద్య బసవా... 104

చ. అకుటిల లింగజంగమ సమగ్రదయాకలితప్రసా
 ది పా, లకురికి పోమనాథుఁ డతిలౌల్యమునఁ
 బసవన్నదండనా, యకునకు *నొప్ప నీశతక మ
 గ్గుణచేసి ననలిఁ బడంచువా, రికి వినువారికిఁ
 గలుగు శ్రీయును నాగువు భక్తి ముక్తి
 యున్.

108

వృషాధిపశతకము సంపూర్ణము.

పీఠిక.

చెన్నమల్లు సములను సుప్రసిద్ధకవియగు పాలకురికి సోమనాథమహాకవి గచించెను. ఈకవి సంస్కృతాంధ్రములలో నిర్దోషముగాఁ గవితజెప్పుటలో నేర్పరియైగాక శైవమత మాంధ్రదేశములలో న్యాధికిఁదెచ్చిన వారిలో నొకఁడు. అతఁడే సోమనాథుఁడు, ఉత్తమరాజుపాఠను కొండిన్యసగోత్రులగు సయోగులశాస్త్రిలోనివాఁడై వేదవేదాంగాదులు సమస్తశాస్త్రములు నభ్యసించి మాణివేశపరచకుండై నీగశైవమునఁ బ్రవేశించి దీక్షధరించెను.

సోమనాథుఁడు బసవేశ్వరునకుఁ గొంతమానల కాకతీయరాజ్యమును గుప్రదేశచక్రవర్తి పరిపాలించుకాలమున సుప్రసిద్ధుడై యుండెను. బసవేశ్వరుని దైవముగా భావించి యాతనిమహత్వమునకు ముగ్ధుడై బ్రాహ్మణమునువదిలి శైవజంగమైనవారిలో బసవనిగుఱుకీర్తనలచేఁ గవితను బుసితముగావించినవారిలో సోమనాథుఁడే యాద్యుఁడు. బసవేశ్వరునిలీలలను పుష్కలపశతకమునందును బసవపురాణమునందును సోమనాథుఁడు ప్రశంసించియున్నాఁడు. ఇతఁడు పశ్చిమచాళుక్యులకడ సేనానిగా నుండి యంత్యమున శ్రీశైలముఁజేరి గురుమల్లికార్జునపండితారాధ్యులవారిని బసవేశ్వరుని మేనల్లుడగు.

చెన్న బసవని స్తుతించుచు చెన్నమల్లు సీసపద్యములు
గావించెనని ప్రజాముఖమున వినుచున్నారము.

సోమనాథుడు జీవసమాధి కేగుచు భూబిల
మున కేర్పటచిన ముప్పదిరెండుమెట్లను దిగనెంచి
యొక్కమెట్టు దిగునపు యొకపద్యముచొప్పున
ముప్పదిరెండుపద్యములు రచించినటుల శైవులుకొం
దలు చెప్పుచున్నారు. సోమనాథకవి సిద్ధిపొందిన
స్థలము పాలకురికి సత్యము రాష్ట్రమున ఒరంగల్లునకు
మూడూడలదూరములో నున్నది. సిద్ధిపొందిన
చోట నొకశివాలయముగట్టి శివభగ్తులు పూజాది
కములు ఉత్సవములు నలుపుచున్నారు. సోమనాథుని
చెన్నమల్లుసీసము లచటియున్నదాదులలో నేటికి
బ్రహ్మరములో నున్నవి.

ఈకవిజీవితమువృషాధిపశతకకవీతికలో వ్రాసితిమి.
కవికాలము క్రీ. శ. ఇతనిశైలి పాండిత్యము భారా
శుద్ధిప్రశంసనీయములు. చెన్నమల్లుసీసములు పూర్వ
ముద్రితప్రతిలో దుష్టముగానుంటున్నది విఖతప్రతుల
సహాయమున సంస్కరించి నూతనపద్యములు చేర్చి
సాధ్యమగునంతవఱకు నిర్దుష్టముగావించితిమి. ఫల
శ్రుతినిగూర్చియుఁ బద్యానుక్రమణికను గూర్చియుఁ
గలపద్యము లిందుఁ జేర్చితిమి.

నందిగామ

1-1-25

ఇట్లు భాషాసేవకులు,

శ్రీపాద్మిరమణకవులు, శతావధానులు.

శ్రీ కృష్ణ.
సాంబశివాయ నమః.

పాలకుణ్ణికి సోపనాథమహాకవిప్రణీత
చెన్నమల్లుసీసములు.

— భక్తఫలము. —

శ్రీ. శ్రీగురులింగసంచితకృపాన్నతఃజేసి
కంటి జంగమపాపగమలసేన
జంగమలింగప్రసన్నత్యమునఁజేసి
కంటిఁ బ్రసాదముఖంబు నొందఁ
దత్ప్రసాదప్రబోధస్థైర్యమునఁజేసి
కంటి సర్వలింగప్రకాశభక్తి
భక్తిసౌఖ్యాగ్యానుభవపూర్తిమొఁజేసి
కంటి జీవన్ముక్తి కడమలేక

ఆ. యింక నేమికోరిత యేల నీకాశింపఁ
బాడియాడి దైన్యపడి భజించి
మెచ్చి పొగడిరేని మీఁదనొందెడిఫలం
బెన్న నున్న దెట్లు చెన్నమల్లు,

1

శ్రీ. *అకట వాప్రమథులం యనియేగాక
నీ వున్నచోటు మున్నెవ్వఁ దెలుగు

* అకటాప్రమథుల.

పాటిగా నన్నేలు భక్తులారా యని
 కాక యెవ్వండు నీఘనత నెఱుఁగు
 తెలుపుమా శ్రీగురుదేవుఁడా యనికాక
 యిచట నీపేరు దానెవ్వఁ డెఱుఁగు
 లెస్సపోనాచరలింగమా యనికాక
 యిట్టివాఁ డనుచు నిన్నెవ్వఁ డెఱుఁగు

ఆ. వాతినగరిలెంకవాఁడ నేగలిగితిం
 గాన నీకుఁ బ్రాపు గలిగెఁ గాక
 యితరు లెవ్వరెఱుఁగ రిట్లొంటింగియుఁ బెద్దఁ
 జేయవేల నన్ను చెన్నవఁల్లు.

సీ. ఆనందమలర లింగార్చన జేయక
 గుడుచుట పాపంబు గుడుచునట్లు
 అర్చకుండయ్యు లింగానర్చిగము గోరి
 ముట్టుట యన్యగలు ముట్టినట్లు
 లింగప్రసాదంబు జంగమవిముఖుడై
 కొనుట యేమేనియుఁ గొనినయట్లు
 జగగమహితుఁడయ్యు సరిపాకభేదంబు
 నేయుట ద్రోహంబు నేసినట్లు

ఆ. అనువురాతనోక్తి కావంతయును దొట్టు
 పడనిశుద్ధభక్తి పదము ప్రాణ

పదముగాఁ జరించు భక్తలింగంబులఁ

జేర్పవయ్య నన్నుఁ చెన్నమల్లు.

8

సీ. మేరువ పోకుచో భేనుండ హనువాయ

సము బూనినో శనుచ్చయ చేయు

రసము సంధిల్లుచో నిజతాటిలోహప్ర

భావంబు లొసోయే పసిడి చేయు

సూర్యుండు చాగ్గించుచో నగ్రజాంత్యజా

తుల నేడపొదియే వెలుగుఁ జేయు

సురపతిఁబ్బంబుఁ గురించుచో సస్యత్ప

ణాంతరం బొసోయే యలగఁజేయు

ఆ. ప్రాణనాథ నాదుభక్తినిశ్శేషంబు

పట్టిచూడ నీకుఁ బొడియెగు నె

యిన్నియేల నీమహిమశ్వనత్వము పెల్లి

చేసికొనఁగ నేల చెన్నమల్లు.

4

సీ. కాలఁ దన్నినసోర్తు నడగి యేనడుగులఁ

బడిన సత్త్వపు పడుపాతి దగునె

తాలపూజలుగొందు మేలిపుష్పంబులఁ

బూజింపనన్నవబోధ తగునె

కోరి ప్రసాదంబు గొందు నేముట్టుక

ర్పించినఁ గొన విట్టికించ తగునె

మేలపుఁగబ్బముల్ మెత్తునా సంస్తుతుల్

వినియును విన వవివేకి తగునె

ఆ. వారు నడచినట్లు వచ్చునే నడువనీ
 వునిచినట్లు తప్పకుగడఁ జూచి
 కొందుగాని నాదుగుణవిశేషశక్తి
 యెన్నఁగలదె నీకుఁ జెన్నమల్లు.

5

సీ. *పూజింప నలయుంపఁ బుణ్యసాపంబులు
 వివరించిచూడ నీయవియె కావె
 తలఁపింప వాఱపింపఁ నద్భుతదోషగబు
 లరసిచూడంగ నీయవియె కావె
 యాడింప నోడింప నానౌగొచ్చుకుందులు
 తవణించిచూడ నీయవియె కావె
 వలపింప సొలపింప నిలనుఖిదుగినింబు
 లవి యెన్నిచూడ నీయవియె కావె

ఆ. నామనోవిభుండ నాస్వామి సకలచై
 తన్యకర్త సూత్రధారిచేతి
 బొమ్మకున్నదయ్య యిమ్మహి నీయిచ్చ
 చెప్పనేల వేయి చెన్నమల్లు.

6

సీ. నిలువవే ప్రాణంబు నీయందుఁ బెరసి సం
 పూర్ణమై దేహంబు పొందు విడువ
 సలుపవే మదినిచ్చ నిరతంబు నీభక్త
 చిద్గోష్ఠి దవిలి దుశ్చింత లుడుగఁ

గొలుపవే సర్వంగగుణములు నీభక్త
పదమందు లీనమై భ్రాంతి దక్క
మెలుపవేఱుంద్రియంబులుగూడ నీప్రసా
దంబును దవిలి *తత్పరత నిలువ

ఆ. ప్రాణనాథ భక్తిపరశంత్ర మత్కాయ
సన్నిహితమహాప్రసాదమూర్తి
యిందు లేల నీకు నుండ నాయంశిష్టు
చేసికొనవె చాలు చెన్నమల్లు.

7

సీ. భజియుంచు కేవలభక్తిముక్తికి దాన
యునికియు మునిక్కిన తన గనేని
చను భీలసంబంధసంపన్నతకుఁ దాన
గతియును మతియునై క్రాలేసేని
సంగతంబుగఁ బ్రాణలింగంబునకుఁ దాన
యొడలుప్రాణంబు నై యుండేసేని
సంతతబాహ్యప్రసాదంబునకుఁ దాన
రూపును రుచియునై చూపునేని

ఆ. వేయియేల యతనివిమలానుభవసౌఖ్య
మున్నఁ జాలదెట్టు లేన్నఫలము
నట్లుగాన నీమహాభక్తియుక్తులఁ
జేర్పవయ్య నన్నుఁ జెన్నమల్లు.

8

* పూర్వంబు ముద్రపఱసా.

సీ. నెపమునఁ బ్రాణంబు నీయందుఁ బ్రదిలిన
 యప్పుడె మృతినొందఁ డయ్యెనేని
 కలనైననిలచిన నిలుకడ చలియింప
 నప్పుడ రూపకుం డయ్యెనేని
 యిందుకంతయు మతి నితరభావమునోక
 నప్పుడు కని వ్రాలఁ డయ్యెనేని
 అణుమాత్రమైన లింగానర్పణము నోక
 నచ్చోటఁ దెగఁజూడఁ డయ్యెనేని

ఆ. భక్తిమాటలాడ ఫలమేమి వెండియు
 మజ్జనంబు చేయ లజ్జగాదె
 యట్లుగాన నీమహాప్రసాదానూన
 సిద్ధి కేవలంబె చెన్నమల్లు.

సీ. లింగ నీభక్తులలీల వీక్షింపుచో
 నొడలెల్ల కన్నులై యుండెనేని
 దేవ నీభక్తులఁ దివిరి కీర్తించుచో
 నొడలెల్ల జిహ్వలై యుండెనేని
 జియ్య నీభక్తాంఘ్రి సేవ యొనర్చుచో
 నొడలెల్ల చేతులై యుండెనేని
 అయ్య నీభక్తమాహాత్మ్య మాలించుచో
 నొడలెల్ల వీనులై యుండెనేని

తే. స్వామి భవదీయభక్తిప్రసాదముక్తి
 యుక్తి తొడలెల్ల నోళ్లునై యుండెనేని

అట్టిభక్తుల *లింగదివ్యాంఘ్రియుగళ
శేఖరులఁ + జేర్చి రక్షించు చెన్నమల్లు.

10

సీ. సీరూపు సీరేఖ సీయన్ను సీచెన్ను
సీపెంపు సీసాంపు సీచలంబు
సీమూర్తి సీస్ఫూర్తి సీశాంతి సీకాంతి
సీలాగు సీబాగు సీవిధంబు
సీబల్లి సీకల్లి సీయుగుల్ సీసిరుల్
సీనెటి సీగుటి సీమెఱుంగు
సీనల్వు సీచెల్వు సీలలి సీలులి
సీరీతి సీభాతి సీస్థిరంబు

ఆ. తనువునందుఁ గుదురుకొని కనుఁగవచ్చెల్లఁ
బాటి మదిఁ బెనంగి ప్రాణముగను
సీవయై చరించు సీమహాభక్తులఁ
జేర్పవయ్య నన్నుఁ జెన్నమల్లు.

11

సీ. అతులితపరమశివాచారసారస
వ్యార్థంబు గతియును మతియునేని
రాజితగురులింగపూజనోత్సవమేళ
నంబు పదము పదార్థంబునేని
సంతతసముచితసత్కాయజంగమ
భక్తియు శ్రీయు సంపదయునేని

* మహిళ. + శేఖరులఁ జేర్చి నన్ను.

బాహ్యంతరార్పితగ్రాహ్యప్రసాదంబు

లాయుష్యమును భవిష్యంబునేని

తే. భక్తిసద్దోష్టిముదితవిస్ఫారసుఖము

భుక్తియును ముక్తియును నేని భక్తుఁ డతఁడు

అట్టిభక్తులకుఁ హితదివ్యాంఘ్రియుగళ

శేఖరులఁ జేర్పవే నన్నుఁ జెన్నవల్లు.

12

సీ. అవగుణంబులు తనయందుఁ బరీక్షించు

కావనిపుచ్చు సద్బాధకులను

సద్గుణంబులు భక్తజనులం దనుష్ఠించి

శరణనిమ్రొక్కెడు సజ్జనులను

దొరకినయట్లు సంతోషించి విగతాంగ

భోగులై చను మహాపూరుషులును

సకలసుఖంబులు జంగమార్పణఁ జేసి

వెండియుఁ దనియని పండితులను

ఆ. దన్నుమఱచి భక్తతతిఁ గొనియాడు ని

గర్వులను గుణోపకారమతుల

శుద్ధభక్తిరతుల సిద్ధప్రసాదులఁ

జేర్పవయ్య నన్నుఁ జెన్నవల్లు.

18

—ॐ మహేశ్వరస్థలము. ॐ—

సీ. సర్వేశుఁ డనఁజాల సర్వాత్ముఁ డనఁజాల

సర్వగతుం డనఁజాలఁ జాల

హరుఁ డనఁజాల మూర్ధాంగుఁ డనఁజాలఁ
జర్తాస్తిధరుఁ డనఁజాలఁ జాల
శశిమకాలి యనఁజాల సర్పాంగుఁ డనఁజాల
నీలగళుం డనఁజాలఁ జాలఁ
మూర్తి నాఁజాల నమూర్తియు ననఁజాల
సాధ్యపదం బనఁజాలఁ జాలఁ

ఆ. బ్రాణనాథునందు భక్తైక్యతనునందు
లింగమందు గురువ్రజంగమందుఁ
గందునట్ల వినుతి గావింతు సేవింతు
నిన్ను మఁగి దలంతు చెన్నమల్లు.

14

సీ. కరమర్థి నీకు శృంగారంబుగాఁ బూజ
సేయుదుఁ గాని యూహింప ఫలము
వేడుకతోడుత నిగ్రహార్థముగ నుశుల్
సేయుదుఁ గాని యూహింప మెప్పు
తగిలి నీకు సుఖార్థముగఁ బరార్థార్థాగ్పణ
సేయుదుఁ గాని యూహింప గురుల
లాలితంబుగ నీకు లీలాగ్ధముగ భక్తి
సేయుదుఁ గాని యూహింప ముక్తి

తే. నీవు పూజాఫలార్థివే నిష్కలాధి
నీవు కీర్తిప్రియుండవే నిష్క్రియుండ
సకలసుఖభోగి వీవె ప్రసాదముక్తి
సన్నిహితుఁడను నీబంటుఁ జెన్నమల్లు.

15

గమనంబు గమనసంగతియును నన్పించి
 చననేర్చు గమనప్రసాది యేని
 తే.తలఁపులను జేష్టలను నన్పితంబుఁజేసి
 సంచరించు వ్యాపారప్రసాది యేని
 అట్టి సర్వసంపూర్ణమహాప్రసాద
 నన్నిహితులను జేర్చుమీ చెన్నమల్లు.

19

సీ. సన్ననోభావంబు సంధిల్లుటగిదియే
 తగిలి ప్రసాదమై తలఁపులడర
 భక్తినుభావల భాసిల్లుటగిదియే
 కలయ ప్రసాదమై పలుసులడర
 విమలభక్తక్రియాంగము చెల్లుటగిదియే
 వరలు ప్రసాదమై వ్యాప్తి ననగ
 చిరతరాంతశుద్ధి దొరకొను టగిదియే
 గూఢప్రసాదమై కోర్కులనగ

ఆ. ఇంద్రియముల గెల్చుటగిదియే నమ
 స్తాంగములు ప్రసాదమై చెలంగ
 అట్లుగాన నీమహాప్రసాదానూన
 సిద్ధి కేవలంబె చెన్నమల్లు.

20

సీ. తఱితఱి దలఁచుచో మఱి యైనను ప్రబు
 ధతఁ బ్రసాదమే గాని తలఁపఁడేని
 గడగడ వణకుచో దడఁబడియైనఁ జొ
 వ్పడఁ బ్రసాదమే గాని పలుకఁడేని

గ్రక్కునఁ బొందుచోఁ గలలోననైన ని
 మ్ములఁ బ్రసాదమెగాని ముట్టఁజేని
 సరినేగుచోఁ గాలుజాటియైనను లెస్స
 మీప్రసాదమెగాని ముట్టఁజేని

ఆ. సొలసి యింద్రియముల సొగియించుచోఁ బ్రాణ
 మరుగునప్పుడైన నవికలత్వ
 సావధానియ నీయాప్రసాదిఁ గూడ (?)
 జేర్పవయ్య నన్నుఁ జెన్నమల్లు.

21

సీ. సర్వగతైకభాన్వన్మహాలింగంబు
 నిత్యసర్వాంగసన్నిహితుఁ జేసి
 తనువునందున్న స్వతంత్రలింగంబు నె
 క్కొన మహోభావంబుకొనకుఁ దెచ్చి
 సత్తనోభావత జను నిష్టలింగంబు
 ప్రాణపదంబున భరితుఁ జేసి
 ప్రాణసంచితుఁ డగు ప్రాణలింగంబును
 దనలోన నిడుకొని ణాను జూచి

ఆ. బయలు నొడల మనము ప్రాణభావంబున
 లోను వెలియుఁ దన్నుఁ దాను మఱచి
 లింగగతిఁ జరించి లింగలింగైక్యల
 జేర్పవయ్య నన్నుఁ జెన్నమల్లు.

22

సీ. కనువిచ్చుకనుదృష్టి కనుమూయుఁ గనుఁగవ
 వెలుగుదు లింగంబు వేల్గుబాటఁ

దలఁచుతలంపున నిలుచునుఖంబున
 నెక్కున లింగంబు పిక్కటిల్ల
 పోకుడుతనువున సొగయు ప్రాణంబునఁ
 బసిగొని లింగంబు ప్రజ్వరిల్ల
 బలుకుడుపలుకులఁ బలుక నీసుఖమున
 బరిగొని లింగంబు భరితముగను

ఆ. తగిలి మిగిలి క్రియలఁ దానన్దైవి లింగంబు
 నిమ్ముకొని నిరంతరమ్ము నట్లు
 నుల్లసిల్లు లింగయోగానుభవులను
 జేర్పవయ్య నన్నుఁ జెన్నమల్లు.

28

— ప్రాణలింగస్థలము. —

సీ. కాయంబునందు నిజ బాయకుండినలీల
 ప్రాణంబునందునఁ బాయఁడేని
 వెలయ జాగ్రదవస్థఁ దలఁచిన యమ్మాడ్కి
 యలరు స్వప్నావస్థఁ దలఁచెనేని
 వెలుపలిదృష్టుల వీక్షించువిధమున
 భావంబునందునఁ బదిలుఁడేని
 బాహ్యర్పణంబునఁ బరవశుఁ డైనట్టి
 మానసార్పితసావధాని యేని

అ. నతనిఁ జెప్పనొప్పు ననిశంబు నతనిసాం
 గత్య మొప్పు నతనిగన్న నొప్పు

నట్లుగాన నీమహాభక్తియుక్తులఁ
జేర్చి బ్రోవు నన్నుఁ జెన్నమల్లు.

24

— శ ర ణ స్థ ల ము. —

సీ. చేసిన నుపచారి చేయమి సోమరి
ఫలము గోరక చేయు భక్తిపరుఁడు
పొగడినఁ బ్రాధుండు పొగడమి మూఁధుండు
నిరవెట్టి పొగడఁ గవీశ్వరుండు
వలెనన్న సంసారి వలనన్న నిర్తోహి
వలదనర్పితమన్న బహుప్రసాది
తలఁచిన నువిధాని తలఁపమి యదైవతి
తన్ను మఱువఁ దలఁపఁ దత్త్వవిదుఁడు

ఆ. అట్లుగానఁ దదజ్ఞులగుమహాభక్తుల
నరస లింగకవులసత్ప్రసాద
రతులఁ బరమతత్త్వయుతుల మహాత్ములఁ
జేర్పనయ్య నన్నుఁ జెన్నమల్లు.

25

సీ. ఏదెసఁ జూచిన నాదెస లింగంబు
దృక్కులవెంబడి తేజరిల్లు
ఎక్కడఁ జూచిన నక్కడ లింగంబు
మునుఁగుచు నిలుచుచు మూర్తిగొనక
ఎచ్చోటఁ జూచిన నచ్చోట లింగంబు
మనమునఁ జిట్టాడుచును బెనంగు

ఎమ్మెయిఁ బొందిన నమ్మెయి లింగంబు
దనువునందునఁ దొట్టుకొనుచుఁ దనరు

తే. తివిరి పలుకుల లింగంబు తీగసాగఁ
దొడరిపలుకుల లింగంబు ముడినడంగ
నతిశయిల్లెడు పగమలింగానుభవులఁ
జేర్చి రక్షింపవే నన్నుఁ జెన్నమల్లు. 26

సీ. తనువెల్ల నీవ్రసాదమె గాని పొందజే
పునరాగతము మాన్పు మనఁగనేల
మనుచు సన్భక్తుల మఱిగాని యెల్లదే
బ్రతికింపుమని దైన్యపడఁగనేల
ప్రాణముల్ నినుగాని భజియింపగుండజే
యపవర్గ మిమ్మని యడుగనేల
విషయముల్ నినుగాని వేధింపగుండువే
యవగుణంబులఁ జేర్పు మనఁగనేల

ఆ. యెటుక నిన్నెగాని యెటుఁగదే సన్భక్తి
యొసఁగు మొసఁగు మనుచుఁ గొసరనేల
కోర్కి నిన్నెగాని కోరదే మఱియొందు
విన్నపంబులేల చెన్నమల్లు. 27

సీ. కనుమూయఁ దెలుచు నీకన్నులవెంబడి
వినుచుండు వినఁడు నీ వీనులందు

స్వాదించు మోదించు నీదు నాలుకయందు
 గంధించు సొగయు నీభూమిమందు
 స్పర్శించుఁ బాయు నీసర్వంగములయందుఁ
 దలఁపించు తలఁచు నీతలఁపులందు
 గమనించు నిలుచు నీగమనాగమములందు
 భాషించు మాను నీభాషలందు

ఆ. నీడబోలు తాను నీడయై బాహ్యంత
 రప్రవర్తనముల నీప్రసాద
 సౌఖ్యమునను బొదలు ముఖ్యప్రసాదులఁ
 జేర్పవయ్య నన్నుఁ జెన్నమల్లు.

28

నీ. నీవె కర్తవ్యున్న నిక్కంటు భర్తుండు
 తానన్న నుభయకర్తానుగఱుండు
 నీకె యన్నను సదా నియతప్రసాదాంగి
 తనకన్న నింద్రియతృప్తుండు
 నిన్ను నెఱింగిన నేతైనశరణుండు
 తన్ను నెఱింగినఁ దామసుండు
 నీవు తానన్నను నిజము లింగై కృండు
 తాను నీవనిన నద్వైతనాది

ఆ. కాన కాయకర్తగతిమతిశబ్దజ్ఞ
 తన్యభావములను దన్ను మఱచి
 లింగగతి చరించు లింగలింగై కృలఁ
 జేర్పవయ్య నన్నుఁ జెన్నమల్లు.

29

❖ వికృతలము. ❖

సీ. ధర 'నవశ్య మనుభోక్తవ్యం కృతం కర్త'
 యనుకర్తయోగంబు నపహసించి
 యేదియు లేక 'జ్ఞానాదేవ మోక్ష'మట
 జ్ఞానయోగంబు హాస్యంబుజేసి
 వదలక 'యాత్తనా మిన మగ్రజే'తను
 ధ్యానయోగంబును సశ్రయించి
 * తగవెంచ 'బూజ్యా యథామాయం'బను
 భక్తియోగంబుచే బాగుగాను

ఆ. జేవ పాదలు పరమశివయోగనుఖనుధా
 శరధి మఱచి తన్ను జగము మఱచి
 లింగగతిచరించు లింగలింగైక్యం
 జేర్పవయ్య నన్ను జెన్నమల్లు.

80

సీ. కరుగనబోసినకరణి సమస్తాంగ
 ములు నిండి నీలోన మూర్తిగొనంగ
 గండరించిన భాతి గలయు ప్రాణంబున
 నెలకొని నీరూపు నిగ్గుచేర
 అచ్చునొత్తినయట్లు సంతరంగంబున
 నెలకొని శృంగార మెలమి మిగులఁ

* తగ 'సప త్కాబ్యో యథామాయం' అనుభక్తియోగంబు ముక్తికే జేగఁగాక, తివిరి.

జిత్తరించినభాతి చేష్టలు దవిలిన
యాకారరేఖ సమంచితముగ

ఆ. మ్రానుజేపబలియు మాడ్కి సందడి తన్ను
నెఱుంగఁ దెలిపి లేక కఱకుపడక
నీవయై చరించు నీమహాభక్తులఁ
జేర్పవయ్య నన్నుఁ జెన్న మల్లు.

81

సీ. భక్తస్థలంబునఁ బదమూఁడు మాహేశ
పదమున నైదు నేర్పడఁ బ్రసాద
పదమున మూఁడు మత్స్యానిలింగికి నాల్గు
శరణస్థలంబున నరయ నైదు
నైకస్థలంబున కలవడ రెండును
షట్స్థలవిజ్ఞానసగణి యొప్పి
క్షీతిని ముప్పదిరెండు సీసపద్యంబులు
సరసోక్తిగాఁ బాలకురికి సోమ

తే. నాథుఁ డననొప్పు నాంధ్యనవ్యమూర్తి
యఖిలవేదపురాణశాస్త్రార్థవిదుఁడు
నీరజైవసభాయోగ్యపిడితముగను
జెన్న మల్లేశుబ్రతిగాఁ జెప్పె నిట్లు.

82

సీ. నలి స్త్రాణలింగంబునకు భూమి మోవని
కొలనిజలంబులు జలకమార్చి

పుట్టనిచెట్టునఁ బుట్టినకెందమ్మి
 పుష్పంబుఁ గోయక పూజఁజేసి
 తొడరి గుండ్లముగానియగ్నిలోన నశాంగ
 మిడిక భూపపుఁదావు లిచ్చపేర్చి
 తొడరి దీపముగానితునియలు ముడిపెట్టి
 నీలనెల్లకయ నివాళినిచ్చి

ఆ. రసముగాని యోగిరము గూడ పట్టించి
 యర్పణంబు లోన నలగెనేని
 శీలవంతుఁ డతఁడు సిద్ధంబు నన్నట్టి
 శీలవంతుఁ జేర్చు పెన్నమల్లు.

సీ. శ్రీగురు నకట వాసిగఁ గాలదన్నిన
 మేరువానందంబుఁ జేరుపూజ
 విలువవే భజించు నెపమున లింగని
 నీరూపు నతులితనిరవగుణము
 సర్వేశు కడునర్థి పర్వినచూడ్కిని
 సంకీర్ణజైమినిసాటికాయ
 తరితరి సన్ననోనిరతికాయమునందుఁ
 గనువిచ్చుడును సర్వగతమనంగ

తే. చెలఁగి నలి ప్రాణలింగంబుఁ జేసి ననుప
 నీవ కర్తవు తనువెల్ల నిర్మలముగ
 నేదెసను జూచి కనుమూయ మోద మెసఁగ
 భర నవశ్యంబు కలుపున వెఱపులేక.

క. చెనమల్లేశ్వరు పేరిట
సునిశితముగఁ బాలకుఁజేరి సోమేశుఁడు దా
ఘనభక్తి వెలయుఁ జెప్పెను
చెనమలు సీసంబు లనఁగఁ జెలఁగ ధరిత్రిన్.

క. ఈసీసము లేవేళను
భానురముగఁ బఠనసేయుభక్తుల కిలలో
వాసిగ భుక్తియు ముక్తియు
నాసర్వేశ్వరుఁ డొసంగు నవపరతంబున్.

క. పదమూఁడునైదుమూఁడును
పదపడి నాల్గైదు రెండుపద్యెంబులు దా
విదితభక్తాభిషక్తుల (!)
మఱివెలయఁగనలయుఁ జెన్నమలుసీసంబుల్.

స మా స్తి.

పీఠిక.

ఈశతకమును యథావాక్కుల అన్నమయ్య కా. శ. 1164 కు సరియగు (క్రి. శ. 1242) శుభకృత్సం వత్సరమున రచించినటుల 130, 138, 142 పద్యములంబట్టి తెలియుచున్నది. ఈతఁడు కాలమునుబట్టి తిక్కన సమకాలికుఁడుగాఁ జూపట్టుచున్నాఁడు.

ఈతఁడు వీరశైవుఁడు. దూదికొండ సామేశ్వరా తాధ్యులవారిశిష్యుఁడు. అమోఘకవితాధారాసంపన్నుఁడు. గ్రంథమునలన నీతనికులగోత్రాదులను గురుతింపవీలుకలుగదు. ఈశతకము కవి శానుస్వయముగాఁ జెప్పుకొన్నటుల (చూ. ప. 138) భక్తరంజనముగ, తత్త్వప్రకాశముగ, చిత్రార్థబంధురముగ, శ్రోత్రానందకరముగ నుండె ననుట కెట్టిసంశయము లేదు. కవిత నిర్దుష్టముగ నున్నది.

ఈతనిగుఱించి యాంధ్రసాహిత్యపరిషత్తుద్రిత ప్రతి పీఠికయందు,

“యథావాక్కుల అన్నమారాధ్యుఁ డాత్రేయ సగోత్రోద్భవుఁడు, యజుశ్శాఖాధ్యాయి, గోదావరీ తీరవాసి, రాజమహేంద్రవరమునకు సమీపమున నున్న పట్టెస మనుగ్రామమందు వెలసిన వీరభద్రేశ్వ

రస్వామి యాయనకు నిలువేలువు. ఈ మహానీయుఁ
 డొకప్పుడు శ్రీశైలయాత్రకు వెడలి శ్రీమల్లికార్జున
 స్వామిని సేవించి తిరిగినప్పుడు బల్నాడుతాలూ
 కాలో జెట్టిపాలెముదాపునఁ గృష్ణాతీరమందు విశ్వా
 మిత్రాశ్రమ వనఁబడు సత్రశాల యనుపుణ్యస్థలమున
 శ్రీమల్లికేశ్వరస్వామిని సేవించుచుఁ గొంతకాలముం
 డి యచ్చటనే యాసర్వేశ్వరశతకమును సవించెను.
 ఒక్కొక్కపద్య మొక్కొక్కతాటియాకుపై వ్రాసి
 యాయాకును గృష్ణలో వైచి యది ప్రవాహమున
 కెదురీదివచ్చినా దానిని దీసి సూత్రమున నెక్కిం
 చెద. అట్లే యాకైన నొక క్రిందికిఁ గొట్టుకొనిపో
 యేనా యప్పుడే నాశిరము ఖండించికొనియెన నని
 శపథముచేసి మెడకుగండక తైరవైచుకొని యాకుల
 మీఁదఁ బద్యముల వ్రాసి నీళ్లలో విడిచిపెట్టఁగా నవి
 తిరిగి వచ్చుచుండినవి. కొంతసేపటికి “తరులం బు
 వ్వులు పిందెలై యొనవి” అను 87-వ పద్య మెడ
 రుగారాక కొట్టికొనిపోవుటఁ జూచి కంతమును గత్తి
 రించికొనుట కుద్యమించుచుండఁగా నొక పసులకొం
 పరి “నా కొకతాటియాకు దొరకినది చూడుఁ” డని
 యిచ్చి యదృశ్యుడయ్యెను. కవి యాయాకును
 జూడఁగాదానిపై దాను వ్రాసినపద్యమునకు మాటు
 గా వేటొక 88-వ పద్య ముండుటఁ జూచి యిది స

రేవశ్వరకృతమని గ్రహించి యాపద్యమును సూత్రమున కెక్కించి తాఁ జేసికొన్న నియమము ప్రకారముననే శతకమునుఁ బూర్తిచేసి కొంతకాలమునకుఁ బదప నాసత్రశాలయందే సిద్ధిబొందె” నని గలదు.

ఇయ్యది శైవభక్తిరసోద్బోధకమయి హృదయంగమముగానున్నది. ఇం దచ్చటచ్చట ప్రాథములగు కల్పనలు గలవు. ఆంధ్ర సాహిత్యపరిషత్తువారు ప్రకటించినప్రతియందు లోపము లనేకములున్నందున నిర్దుష్టముగ ఈశతకమును ప్రకటించినారము.

ఇట్లు,

వావిళ్ల. రామస్వామిశాస్త్రిలు అండ్ సన్స్.

శ్రీ రస్తు.

యథావాక్కుల అన్నమయ్యకవివిరచిత
స ర్వే శ్వ ర శ త క ము.

శా. శ్రీకందుం బరమేశు నవ్యయు నిజశ్రీపాదదివ్య
ప్రభా, నీకోశ్శారితదేవతానిటలదుర్మిత్యక్షగ
ధ్యాంతుఁ జి,త్పాకామ్యాంగునపాంగమాత్ర
రచిత బ్రహ్మాండసంఘాతుజం,ద్రాకల్పం బ్రణు
తింతు నిన్ను మన నాష్టాదింతు సర్వేశ్వరం. 1

మ. ఒకమా టీసకలంబు నీమయముగా నూహించు
చు న్నెగిడి యొక్కొకమా టింతయు నీవు గా
వనుచు నే గుండ్లకిం బ్రశంసింప నే,గక వేదం
బులు చిక్కువడ్డ వనినం బ్రస్ఫుక్త మై యుండు
భా,నకుఁ డై నీనిజరూప మిట్టి దన నెవ్వం దోవు
సర్వేశ్వరం. 2

శా. జ్ఞానాతీతుఁడ వైననీమహిమఁ బ్రజ్ఞం బూని
తర్కించు ట,జ్ఞానాంగం బగు వైననుం దమయ
థాశక్తిం బ్రశంసించి ది,వ్యాసందస్థితిఁ బొందు
వారిఁ గని భక్త్యావృత్తి ని శ్మేషివాఁ, జైనం

బ్రస్తుతి సేయుచుండుఁ ననచే నైనంత సర్వేశ్వరా.
8

మ. అమితాంభోజభవాండభాండనిలయం భైరవం
దు నీయంతరం, గమున స్వైంతయొ దాని కింక
బహిరంగం బెట్టిదో సూక్ష్మత, త్వము దా నంత
కుమీఁద నేమివిధమో తా నిట్టి నీపంపునూ,
గ్గము నీకైన నచింత్య మెట్లొరుఁ డెఱుంగం
జాలు సర్వేశ్వరా.
4

మ. ఇన విఘ్నే శ్వరమాత్మకాద్రుహిణ బ్రాహ్మీ
స్కంద దుర్గారమా, వనితాధీశ్వర భైరవులో
బలిసి భాస్వద్భక్తిసంయుక్తి నీ, కనిశంబుం బడివా
రభృత్యనికరం బై రన్న నిన్నింకఁ గొల్వనివా
రెవ్వరజాండభాండములలో నర్జింప సర్వేశ్వరా.

కా. ఏపారంగ నజాండభాండనికరం బేరూపులోఁ
బుట్టి యుద్ధిపించు న్నటి రూపు లెల్ల సమసుప్తిం
బొంది యేరూపులో, లోపించుం గలయంగ
నంతటికిఁ దా లోనె విజృంభించి యేరూపం
బవ్యయ మై వెఱుంగు నది నీరూపంబు సర్వేశ్వరా.
6

మ. జలజాతప్రభవాండబుద్ధునము లక్ష్మంతంబు
నుం బుట్టుచుం, గలయం గ్రాగుచునుండు

సీపృథులలింగస్ఫరగర్భాభిలో, పలఁ దద్బుద్బుద
గర్భవాసులు హరి బ్రహ్మాదిదేవాలియుం, గలదే
వారికిసీమహత్త్వమెఱుంగంగాశక్తిసర్వేశ్వరం.

మ. భవదున్యేషవిజృంభణంబు పరికింపంగా నరోజాత
సంభవుజన్మంబు భవన్నిమేష మమితబ్రహ్మాండక
ల్పాంతభై, రవసంక్షోభిత మన్నఁ గన్గిన భవ
త్ప్రారంభభూరిక్రియా, నివహం బెవ్వరు నేర్తు
రిట్టి దని వర్ణింపంగ సర్వేశ్వరా. 8

మ. పవనుం డై హిమధాముం డై యనలుం డై సా
నీయ మై యాత్మ యై, రవి యై యంబగ మై
మహీపలయ మై రమ్యాష్టమూర్తిక్రియా, య
భువనాండంబులు లక్షణాంగములుగాఁ బుట్టించు
నత్యద్భుతో, త్వనలీలావిభవంబుతోడ భవనా
జ్ఞాశక్తి సర్వేశ్వరా. 9

మ. జలజాతప్రభవాండభాండములు దుశ్చారిశ్రులం
బాశ్రులం, జలువై యుండ యథాప్రమాణము
లుగా శిక్షింప రక్షింప నిశ్చలలీలం బ్రభవించు
రాజు భవదాజ్ఞాశక్తిగా కింతవస్త్రాలమిం జేకొని
నిర్వహింప మఱి రా జెవ్వండు సర్వేశ్వరా. 10

శా. జ్ఞానజ్యోతి విజృంభమాణముగ నోజా విష్ణువి
ధ్యాది దే, వానీకాత్మదశావళిం దవిలిసి వారంగ

వారిం గళా, జ్ఞానప్రాధులఁజేయుటఁ వెలయఁగా
 సర్వజ్ఞశబ్దంబు దా, నీనామాంకముగా విధించు
 నిగమానీకంబు సర్వేశ్వరా. 11

మ. సురల స్మర్త్యసమూహిగా మనుజులఁ శోభిల్లు
 బృందారకో, త్కరముంగా ఘను నల్పు నల్పుని
 ఘనుంగాఁ బుణ్యపాపాలిచే, దిరుగ న్నైచుచు
 నీమహామహిమ ప్రీతిం బద్ధజాండంబునం, దర
 యఁ జీవుల నింద్రజాలములుగా నాడించు
 సర్వేశ్వరా. 12

మ. ఘనుఁడై యేచి దళాననుండు బలిమిం గైలాస
 శైలేంద్ర మె, త్తినఁ దద్దానవనాథుఁ న్రొక్క
 నతఁ డర్థి న్నొక్కినంగాచి ప్రా, క్తన శౌర్యధికుఁ
 జేసె దుష్టు నణఁపంగా శిష్టు రక్షింప నం, జనతో
 నెప్పుడు వేచియుండు భవదాజ్ఞాశక్తి సర్వేశ్వ
 శ్వరా. 13

మ. తమకం బెత్తిన నాత్మజం గడు మదాంధవ్యాప్తి
 నేకాంతప, త్తమునం దెవ్వగుఁ గానకుండఁ గవ
 యంగాఁ బోయి నీబాణభూ, తమునం బద్ధభవుం
 డు ద్రెల్ల ననినం దాఁ దప్ప నర్తించి లో, కమునం
 దెవ్వరి కింక నిన్ను నెఱుంగంగా వచ్చు సర్వేశ్వ
 శ్వరా. 14

మ. పలుజన్మంబులఁ గూడఁబడ్డ భవశుంభద్వోగదు.
 ప్కుర్తరా, నులువైఁ గూలి సమస్తజీవులు వెసఁ
 శోపించుచు న్బెడ్డదు, ర్బలు రై చిక్కిన దద్భవా
 పహరణార్థం బొప్పఁ బద్వోన్మవ, ప్రళయం
 బొక్కొకమాటు నీయుదు తుదిఁ భావింప
 సర్వేశ్వరా. 15

మ. నుమహాత్పద్మభవాండపంక్తుల లయక్షోభప్ర
 తాపంబుతో, నిమిషార్థంబునఁ గ్రాచి పెంపెసఁగు.
 నీనేత్రానలజ్యోతి య, య్యమమీనాంకజలంధర
 త్రిపురదైత్యాలి నివిజృంభించి భ, స్తముగాఁ
 జేయుట నిశ్చయింప నిదిదా శౌర్యంబె సర్వ
 శ్వరా. 16

మ. అతిదత్తుం డగుదత్తుఁ డీజగములో యాగంబు
 సల్లక్షణ, స్థితిగాఁ జేయుచునుండి మిమ్ము మదిను
 ద్వేషింపమిం జేసి తా, హతుఁ డయ్యెం దుది నట్టి
 కార్యములుఁ బొందెయుందునే కర్తృస, మ్మతితోఁ
 జేయని దుర్తదుందు మనుసే భావింప సర్వ
 శ్వరా. 17

మ. జగతీచక్రము పాదఘట్టన నదృశ్యం బై ప్రవ
 ర్తింపఁగా, గగనం బంతయు బాహుమండల
 సమగ్రవ్యాప్తులం దద్భుతం, బుగ ఘూర్జిల్ల నటం.

త్యవేళల సముద్యాతాంగహారావళుల్, నిగు
డం బొంగి నటించు తాండవమహానృత్యంబు
సర్వేశ్వరా. 18

మ. అమరేంద్రాబ్జభవాలి కెన్నఁ దుది నీవానిం బ్ర
సాదించ న, ర్థము సిద్ధించుచు నుండఁగాని సుర
మాత్రుం గోరిన స్వీరికా, గయము సిద్ధింప ననేక
మార్గములఁ బ్రారంభించిరే నిశ్చయా, ర్థముగా
నీవ సమస్తకర్త నగుటం నర్హింప సర్వేశ్వరా.

మ. అమరంగా న్పుటభక్తి నాటకము భాషాంగక్రి
యాంగాభిర, మ్యముగాఁ జూపినమెచ్చి మీరిల
బలే యన్నంతకుకా యోనిగే, హములకా రూపు
లు నన్నుకొంచును నటుండై నచ్చి సుసారగం,
గములోనం బహురూపమాడు వెలయుంగా జీవి
సర్వేశ్వరా. 20

శా. శ్రీవత్సాంకు రమావిశేషతయు వాక్చీనాథుచా
తుర్యము, దేవాధీశ్వరు వైభవోన్నతియు నా
తిగ్ధాంకు తేజంబు శ్రీ, దేవీనందనురూపవిభ్రమము
చింతింపంగ నీభక్తిస, ద్భాషాత్మం డగుపుణ్య
మూర్తికిఁ దృణప్రాయంబు సర్వేశ్వరా. 21

మ. ఇల సద్భక్తులపాదధూళిపటలం జేమర్చ్యుపాలం
బునం, జిలుకు న్నాఁ డవవర్గనాథుఁ డనిన సీద్ధం

బుగా వారిని, ర్మలహస్తార్పితభూతిః శ్రీతి నాస
లారం బూను విశ్వాసికిఁ, ఫల మూహించి
విధించి యెవ్వరికిఁ జెప్ప న్వచ్చు సర్వేశ్వరా.

మ. పలుతీర్థంబులఁ గ్రంతుకంటె మహిలో భక్తాం
ఘృపానీయముల్, తలమీఁదం జలికించుకొన్న
శుచితీర్థం బాడ భారంబు త, త్ఫల మశ్యల్పము
భక్తపాదయుగళాంభస్సర్వనిరర్హిర మై, యల
రుక శాశ్వతభుక్తిముక్తిఫలదం బైయుండు
సర్వేశ్వరా. 23

మ. రహణా భక్తసమగ్రదర్శనము తీర్థశ్రేణి తద్దో
ష్ఠి తీ, ర్థముతద్విన్యసయావలోకనము తీర్థంబెన్నఁ
గా నిట్టి జం, గమతీర్థాంబుధి నోలలాడక వివేక
భ్రష్టులై పోయి లో, కములోఁ దీర్థములంచు
నేలులు సొఱంగు నేల సర్వేశ్వరా. 24

మ. కమనీయం బగుసర్వతీర్థములు లింగం బున్నచో
మూర్తినుం, తములై యొప్పుచునుండు లింగ
మును దాత్పర్యంబుతో భక్తగా, త్రములం
దెప్పుడు నుండుఁగాన మహిలోఁ దత్త్వార్థమూ
హింపఁ దీర్థములం దెల్లను దివ్యతీర్థము భవద్భ
క్తుండు సర్వేశ్వరా. 25

మ. ధరణిం దీర్థము లాడుకంటె సతిమోదం బొప్ప

యజ్ఞంబులం, బరగం జేయుటకంటె సుప్రతము
 లొప్పక వేదశాస్త్రార్థత, తృనుడై యాదటం
 జల్పుకంటె మది నుత్సాహించి నీభక్తిమ, తువురు
 పశ్రేష్ఠులఁ బూజసేయుట మహాపుణ్యంబు సర్వే
 శ్వరా. 26

మ. భవదీయామలత త్వనిర్ణయకళా ప్రఖ్యాతసద్భ
 క్తప్రం, గవగోష్ఠి సుఖవాగ్ధిలోనఁ గడువేడ్కం
 దేలినం గాక యీ, సువిలోఁ దీర్థజలంబులం గడ
 గినం బోనేర్చునే ఘోరదు, ర్భవసంఘాకలితా
 త్తతామసమహాపంకంబు సర్వేశ్వరా. 27

మ. ధరణిం బ్రాక్షనభక్తనిర్మితమహాస్థానంబు తై
 యొప్పు శ్రీ, గిరిముఖ్యం బగు దివ్యతీర్థములు
 భక్తిం జూచిరే వారిదు, స్తరదోషంబులువాఁయు
 నన్న మఱిసాక్షాద్భక్తులం జూచినం, బరమార్థం
 బుగఁ బాయదే సరులపాపం బెల్ల సర్వేశ్వరా.

మ. కని సద్భక్తుల కంత నంతఁగడువేడ్కకాహ్లాత్ప్ర
 తామంబు నీ, నినమాత్రం జెడు సద్వదోష
 ములు తచ్చీరిపాదము ల్లుట్టి మ్రొక్కిన సర్వాం
 గసమగ్రశుద్ధియగుభక్తిక వారికిం బ్రీతిచే, నినఁ
 ద్వద్వివ్యదయావలోకనఘనశ్రీలొందుసర్వేశ్వరా.

మ. జలజాతప్రభవాద్యుతాదులు మదిం జర్పించి

చర్చించినీ, కలయా సాహయ లేక చిగ్గులబడం
గా నిన్ను హస్తార్పితా, మలకవాగ్ధి ఘోర దెచ్చి
యేన్నటయి సంబంధించి నేకొన్న భ, క్షులశోభ్యం
బుపమింప నేవ్వఁడు సవర్థం డింక సర్వేశ్వరా.

మ. అమగ్న భ క్తగణాత్మవ భ్యమమం గింగావాస
మిలింగ మ, భ్యమముం బన్తభవాంభ భండ
నిలయ బై యుండుటక భ క్తశ్చ, ప్తిమహాలింగ
ము త్త ప్తియై వహియ సుద్ధీపించు ప్తింగిశ్చ,
ప్తిమహాత్త్వంబున నీసన్మ స్తమును స్పృహిం బొం
దు సర్వేశ్వరా. 81

మ. అనుంగింబున నిన్ను దానించు పాపాయుక
జొక్కుం గాండించు వర్తన నీయం దన కించు
సిగ్గు విలయక బ్రార్థించు శోషించు నం, శోషద
భ్యానము దాల్చు దన్ను మఱియ దా నీద
శాపస్థలం, దనరంగా మది నిన్ను దక్కం గొను
సచ్చక్తుండు సర్వేశ్వరా. 82

మ. ఎలయిక భక్తుండు వక్రంజై నడిచెనే నేపారంగా
దానికిం, గలుషింపంగలహింపంగింక పడంగా దెట్టి
చోపై నని, ర్తలగంగాపురుల ప్రవాహ మరయం
బ్రహ్మార్థి దానెన్నివం, కలుగాఁ బాతిన దాని
నొందు వలుకంగాఁ జన్నె సర్వేశ్వరా. 83

మ. సికతాధామము నీకుఁ జేసి మదిలోఁ జెన్నొంది
 క్రీడించు బా,లకు లింద్రాధికు లన్న నీగుడు
 లతిల్లా ఘేష్టకాష్టాదులకా, నుకుమారంబుగ
 నెత్తి భూతలములో శోభిల్లునంశ ప్రదీ,పకు సౌ
 భాగ్యము మాన మెవ్వరికిఁ జెప్పన్వచ్చు సర్వే
 శ్వరా. 84

మ. భవదభ్యర్చనపేళలకా భవుల సంపదాభ్యసంతు
 లకా దీనమా, ననలకా విద్విషులకా భవాతురుల
 సన్తానించుటలో సౌఖ్యము,ఖ్యాతిహాశేచ్ఛలు నీ
 మహాత్త్వములు నిర్వాణనంద మూహించుచో,
 భువి నీభక్తుల కాంతిలో విరసము లుట్టించు
 సర్వేశ్వరా. 85

మ. కరుణం జేకొనిరేని రారవపదగ్రస్తాత్ము దేవేం
 ద్రుఁగాఁ, బరగం జేయుదు రాత్తలో నలిగిరేఁ బర్జ
 న్యునారారవో,త్కరపంకప్రవిలీనకీటకముఁగాఁ
 గల్పింతు రన్నట్టిచో, నరయకా భక్తులశక్తియె
 ట్లు గుఱిసేయ న్వచ్చు సర్వేశ్వరా. 86

మ. రమణీయకీతిపాలుఁ డింద్రుని చతుర్తాసక్రమా
 యుష్యఁ డా, యమరేంద్రుం డజునాదికొద్వయ
 మువాఁ డాబ్రహ్మ యుత్పన్నిమే, పమువాఁడం
 చును వీరినెల్ల నగు నీసాలోక్య సామీప్యస,త్త

మరాజ్యస్థితిపట్టనధ్రుఁ డగునన్నున్లొందఁ సార్వేశ్వరా.
87

మ. ప్రకటింపంగ సమస్తపాతకములం బాపంగ నీశుఁ
జయం, నొకపుష్పింశము చాలు నన్న మహిలో
నూహింపఁగా నీవదా, గృకు లేమార్గమునందు
శుద్ధులు మదిం జర్చింపఁ నద్దుర్లు, ప్రసంగంబె
న్నెడివాఁడు లోకములలోఁ బాపిన్లు సార్వేశ్వరా.

మ. తమ తేజగలుఁ గృణీకరించుచు సముద్యతజ్జ
లై మీఁదిలో, కములందుకా జరియుచు నీయ
చలభక్తశ్రేష్ఠులం జూచి నె, య్యవనిం దాగును
నద్విధంబునను నిన్నున్చిగవ నూహించి మ, గృ
మునం బుట్టెగ హంస సోముడు గమర్త్యశ్రేణి
సార్వేశ్వరా.
88

మ. అమరక భక్తుల కెల్ల నీనహృదయం బైయుం
డుట న్నారి సౌఖ్యము నీసౌఖ్యము వారికూ
ర్తియు సమగ్రం బైననీకూర్తి తత్త్వముభావిం
పఁగ వారికోపము భవత్ప్రభాతకాద్రప్రభావ
ముదా హారలవాక్యనిర్ణయము నీవాక్యంబు
సార్వేశ్వరా.
89

మ. అవనిం బెన్నిధి భాగ్యహీనునకుఁ బ్రత్యక్షంబు
గాకప్పు డొం, డవ భాండాకృతిఁ బాల్చి మాఁ

టుచడి మాయానృత్తి నున్నట్లు నా, భవదీయ
ప్రతిబింబమూర్తి యగునన్భక్తుండు సంసారదు
ర్వ్యపయసాయాత్తుల కెల్లఁ గేవలనరుండ్డై తోఁ
చు సర్వేశ్వరం.

41

మ. టితివై శ్వేతముసీంద్రుఁ జంప నలుకం గీనాగుఁ
డేతెంచ నీ, యతికోపాజ్జ్వలనాహుతి న్నడిసె
దభ్యంబేకనిష్ఠాసహ, నివృత్తులంజేకాసభ క్షణస్పృహ
డవై నీవెప్పుడు స్వామిగాఁ, బ్రతిపక్షాఁలి కెట్లు
వారిదెసఁ జేరన్వచ్చు సర్వేశ్వరం.

42

శా. కింకం దన్ను నదిల్చి చక్రమునఁ దాఁ గృష్ణుం
డసి నైవ్విచనం, బొంకం బొప్పిఁగ దాని దుత్తు
టుముగాఁ బోదనట్టి యుప్పొంగె ని, శ్శంక త్తుం
డు దధీచి శాశ్వతులు సీసన్భక్తులు హింపఁగా,
సంకల్పప్రభవప్రతాపపనభిస్వద్ధా సర్వేశ్వరం.

మ. ఘటదుద్గంబులు పేరుఁగాక వెలయఁగా నెంత
తోడంటి న, న్నటదుద్గంబుని పేరునే జగము
లోనల్పుండు దుస్సంగతిం, జటులాత్తుం డగుఁగా
క యెఱుఁగడల సీసన్భక్తుఁ డేకాశ్వము, త్కట
మై తాఁకిన నన్యచిత్తుఁ డగునే తక్కించి సర్వ
ేశ్వరా.

44

మ. సతివేడ్కం దనప్రావల్లభునితో సుయోగమర్థిం

మఁగా, కతనిం బ్రార్థనసేసి సామ్యుగొనిపో నట్టా
డునే భక్తుఁడీ, తీతి నీభక్తియ వేఁడుఁ గాక మ
టి నీశ్రీపాదము ల్లాల్పి కు, త్సిగళామూర్ఖము
లాండు వేఁడుకొనునే చింతింప సర్వేశ్వరా. 45

మ. భ్రమరధ్యానము చాల్చి కీటకము సద్భావాది
సంయుక్తిఁ దా, భ్రమరం బై ఖగనీధి నాడు నని
నన్బాటించి నిన్నాత్మ నె, య్యముతో ధ్యానము
సేయుమర్త్యుఁడును నీయట్టి పగవోష్ఠమగ, త్వ
ముచం దవ్యయలీల నుండు టగుదే భానింప
సర్వేశ్వరా. 46

మ. ఆమరశ్రేణులకు న్ను ధామయశశోభూర్తీయసా
రంబు న, గ్యముగాఁ గ్రోలఁగ నిచ్చి తా నొక
కళామాత్రాంగుఁడై యున్నచం, ప్రమునింజూచి
జగన్ము మ్రొక్కు గతినానక భక్తపూజానిధి,
క్రమభాగకృతుఁ జూచి మ్రొక్కుదురు లోకం
బెల్ల సర్వేశ్వరా. 47

మ. చేకరంబాటు దశప్రభంజరములకా శిక్షా ను
షున్నుంబురం, గువియంబట్టి చలించకుండ శశి
నర్కుం గట్టి భాస్వంతర, పుకరస్థానమునందు ని
న్నెలమి సంస్థాప్యంబు గాః జేరి తా, హృదయా
నందరసాబ్ధిః జేలు శివయోగింద్రుడు సర్వేశ్వరా.

మ. వెలి వీడించిన నీస్వరూపమే మహావిస్పష్ట మై
యాత్తలో, పలభావించిన నీస్వరూపమే మహా
ప్రవృత్తి మై దృష్టులం, దలపం జేకొని యున్న
నీయచలితధ్యానంబునం జేసి తాం, గల్గెన న్నివ
యోగి తన్ను జగముం గానండు సర్వేశ్వరా. 49

మ. భనదాకారమే కాంచు నీస్తనకదంబశ్రేష్ఠసద్వా
క్యముల్, చెవులార నిన్ను నిన్ను చెప్పు మది
దుశ్శీలేంద్రియాటోపదు, గర్వనసామూత్తులం
గాంచుచో వినెడిచో పర్లించుచో జీగునుం,
జెవిటి స్థూగయు నై చరించు మహా నీళిలుండు
సర్వేశ్వరా. 50

మ. అతిలాలిత్యముగా నహన్నిశము నిన్ను నింపఁగా
వచ్చు ను, ప్రతుం డై యుండఁగవచ్చు నెల్ల కళ
లం బ్రధుండు గావచ్చు వా, నితి గా నైనను
వచ్చుఁగాని మఱి నీభక్తుండు గారాదు ను, నితి
గా నీదయలేనిమానవునకుం జింతింప సర్వే
శ్వరా. 51

మ. భవికా భక్తి మహత్త్వ మంకురితమై పాటిల్ల
భక్తుండు బాం, భవమాత్మం జగుభక్తి వుద్భిత
ముగాఁ దద్భక్తుఁ డాత్మేశుండై, సవిశేషస్థితిఁదో
చు భక్తిసఫలోత్సాహంబునుం బొందఁగా, నవి

కల్పస్థితి సంత భక్తుఁడును నీవైయుండు సర్వేశ్వరా.
52

మ. సుముఖుండై శివయోగి మోదము మదిఁ శోభి
ల్లఁ జేకొన్న భిక్షును విప్రోత్తమకోటభోజనన
నృత్యం బన్న సౌభాగ్యయోగమునం దారయ
నమ్మహామహుఁడు వేడ్కం గోరి యారోగిణం,
బమరం జేసినపుణ్య మెట్లు గుఱిసేయ న్వచ్చు
సర్వేశ్వరా.
53

శా. ఎచ్చో నీవదభక్తుఁ డను మది నింపెక్కం బ్ర
యత్నంబుతో, సచ్చో నీవనిశంబు నుండుదు
త్వదీయధ్యానచిహ్నార్చన, సచ్చో సన్తునులేల్ల
నుండుదురు ముక్తాంగగాత్రులయుక్తులై, య
చ్చో దీర్ఘము లేల్లనుండు విది వేదార్థంబు స...

శా. సత్యం బెప్పుడుఁ గప్పుడేనియు దురాచారం
డు గాఁడేని యకా, మిష్టం బేనుటఁడేని దుర్జనుల
గోష్ఠిం బొందఁడే నిష్కహం, గత్యం బాదటం బా
యఁడేని మదన గ్రస్తుడు గాఁడేని నీ, భృత్యుం
డాతఁడు మూఁడులోకములలోఁ బెంపొందు
సర్వేశ్వరా.
54

శా. పెంపం దల్లియగుఁ గుజాపటలదుప్పిడానిధి
క్షోభ వా, రింపక వైద్యుఁ డగుం గుమార్గవి

ధులం గ్రీడింపఁ బోకుండ శి,క్షింపక బల్లిదుం
డైనతండ్రి యగుచుక శ్రీమంతుఁగా నెంత
యుక, సంపద్విధి యొనర్ప దాతయగు నీసన్మ
_క్తి సర్వేశ్వరా. 56

మ. ఉరుసంసారగజేంద్రనర్పనశనస్యాథప్రశాపాగ్ర
కే, సరిదుమ్పిపశరీరబంధవిపుః క్షౌజచ, జన్మదవి
స్ఫురితమూరగుతారధారదురితప్రదూర్భతజీమూ
తదు, పురసంఘాతవిఘాతమాయుతమల నీ సన్మ_క్తి
సర్వేశ్వరా. 57

మ. అరిసీరప్రళరంబు భీకరతరంబు తొలగునో సింహ
సిం, ధురశాద్దూలమ్మగోరగాదిభయము ల్లోలెం
చుచో ఘోర (రోగ) దు, పునసంసారవిణార
వేదనలు మీఁదం బద్వినో విజ్రస, జగమై చే
కొని తన్ను నెత్తుకొను నీసన్మ_క్తి సర్వేశ్వరా.

మ. కమలాత్మం దుదయింపఁగా ననానశి, త్రక్షసాధి
శతే, జము లెల్లం బెడఁబాసి పోవుగతి నీసన్మ_క్తి
భావంబు చి, త్తములోనం బ్రభవింపఁగా నితర
మంత్రధ్యాన తద్దేవతా, క్రమమాయాపటలంబు
లన్నియును నీకం గ్రాగు సర్వేశ్వరా. 59

మ. చటులస్త్రాయగుణేంద్రియాత్మలకు హంఛావృ
త్తి నీభ_క్తిసం, స్ఫుటమై యుండదు భ_క్తితత్పరు

లకుం బొ ల్పొందఁగాఁ జిత్త ము, త్కటదుష్టేం
ద్రియచర్గతామసపరిగ్రస్తంబుగా దెట్లు చీఁ, కటి
కిం దిగ్గమరీచికింగలదె సాంగత్యంబుసర్వేశ్వరా.

మ. బలవంశుండును దుర్బలుండును మహాప్రాధుండు
మూఢుండునుం, గులహీనాత్మగు. దుఃఖ మహాకు
లజుఁడుఁ గ్రూరుండు శాంశాతిని, శృలచిత్తుం
డును నొక్కరూప మది నీసన్భక్తిచిత్తంబులో,
పల నిర్ధిల్లిన మీఁద నేనిధమునకా భావింప
సర్వేశ్వరా.

61

శా. 'క'మోద్రేకవిజృంభణంబును సమగ్రక్రోధముకా
లోభముకా, వ్యాసూహంబు ముగింబు ముచ్చర
ము దీప్తం బై నవం చేంద్రియో,ద్ధామాటోపము
గ్రాచి పెం పెరుగు నెత్తవ్వజ్ఞానికిం గాక తా సా
మాన్యాత్ములకేల నూలుకొను నీసన్భక్తి స...

మ. ఉరుపక్షింబులు నచ్చునంతకు నిగుద్యోగంబున
న్వృక్షకో, టరమధ్యంబున నుండుపక్షిగతి నిష్ఠం
గూరి (డి) నీభక్తి విస్తర మాత్మగ బ్రభవించు
నంతగును నీసంసారకారాగ్రహం, శరగేహంబున
నుండి జీవుఁ డతివంతం బొందు సర్వేశ్వరా. 62

శా. లింగారాధన జంగమార్చనము లోలికా భక్తి
కంగంబు ప్రా,ణాంగవ్యాప్తియు నై మ్మరించు

నిది తత్త్వార్థం బగుం గాన నా,యంగాభ్యర్చన
జంగమాహితకరుం డై చేసినందాశవ(?), శృంగా
రం బగు వానిభక్తి మదిఁ జర్పింపంగ సర్వే
శ్వరా. 64

మ. ధరణిం గర్తవిధానభక్తి విభవద్ధ్యానోత్తమజ్ఞాన
ముల్, వరుసం బేర్కొన నాల్గుయోగములు త
త్త్వం బెందు నీభక్తి వి, స్థరబాహ్యక్రియ తెల్లఁ
బొల్లు లగుటం నదభక్తియోగంబు లాఁ,బరగం
దక్ష్మినమూఁడుయోగములగుం బ్రాణంబు సర్వే
శ్వరా. 65

మ. అమరంగా ధన మిచ్చి కాతురు మహీయః ప్రీతిఁ
బ్రాణంబుఁ బ్రాణము నర్థంబును నిచ్చి కాతు
రభిమానంబు నివ్వజేషించి మా,నము. బ్రాణం
బును నర్థము న్నొసఁగి సన్తానంబుగా నుత్తమా,
త్తమచారితులు భక్తిఁ గాతురు ప్రమాదం
బంది సర్వేశ్వరా. 66

మ. అనుబద్ధేంద్రియభూతవర్గము యమాద్యష్టాంగ
మంత్రోరుసా,ధన నుచ్చాటనసేసి పాపి గురు
సద్వాక్యప్రకాశోత్తమాం, జనదృష్టిం బరికించి
యేర్పటిచి వాంఛం గోరి సాధించి చి,కొను
చిన్హూర్తికిఁ గాని భక్తినిధి గీల్కొ దెందు స...

మ. కనకం బందు ఘనీభవించిన కళంకం బెల్ల నువ్వ
త్తిగా, ననలాస్యంబునఁ గ్రాగిపోవుగతి జీవాత్మం
బ్రవేశించి చే, కొని పర్తించిన దుర్మలత్రయపరి
క్షోభంబు నీభక్తిచే, తను బాపంబడుఁ గాని వే
టొకటిచేతం బోదు సర్వేశ్వరం.

68

మ. అమరంగా గురుమంత్రశార్దుకమునం దాత్మాస్త్ర
మప్టాంగయో, గమహఃముష్టివివేకిమేయుటయుఁ
దత్కండం బజాఁదాదిత, త్వములెల్ల న్నడి
గ్రుచ్చి పాటి భవదున్యత్సృక్ష్మశైవల్యల, త్వ
మునం దద్భుతశక్తితోడఁ గమియంగా నాటు
సర్వేశ్వరం.

69

మ. తనగం గాయనిహిత్రమందు హృదయస్థంభాభి
సంస్థాన మై, చను నీధ్యానవటంబు నూల్కలిపి
భాస్వగ్భక్తివాణాహతి, నినుశజ్జనవధంబు చే
కొని సముద్వేగంబునకా జీవుఁ డీ, ధనసంసార
మహార్థవంబుఁ గడువంగాఁ బాటు సర్వేశ్వరా.

మ. అకలంకస్థిరభక్తి ము న్నొగయ ని న్నత్రాంతముం
జూచి పా, యకపూజించు మహిమహిమండుభవద
భ్యర్చున్ డగుంగాక దా, సకలేచ్ఛావిషయంబు
లం బొరయుచుం జావల్యతం జేయు నా, లకపే
షార్చన లేల నిన్ను సొగయింపం జాటు స...

మ. సమదో(రో)త్సాహనుభాభిలాషలును నీసంసారమానూషిన్, దములు న్వర్తఫలాపవర్తఫలచిత్రభ్రాంతులుం బ్రాజ్యం, జగ్గమహాకాంక్షలు నెన్ని చూడ నివి నీసర్వభక్తి కర్తవ్యతగా, యములై మాటికి మాటి కడ్డుపడుఁ గామ్యశ్రేణి సర్వేశ్వరా.

72

శా. మోహధ్వంతములో మునింగినమహామూఢుం డతిభ్రష్టుడై, సోహం బంచుఁ దొడంగి నీనుఁగడు దూరత్తుం డగుంగాని దుష్టాహంకారగుణంబు మాని మది సాంపాదంగ సర్వభక్తిదా, సోహం బన్న భవత్ప్రదార్పకుండు నీవైయుండు సర్వేశ్వరా.

78

శా. చావంబుట్టుచుఁ బుట్టి జచ్చును మహాచండాల సంసారపా, రావారంబునఁ గూలి కాఁ జెడుటకు బ్రహ్మభక్తిగా నాత్మలో, నేనం బొందక యేను నీ వనుట తా చెజ్జానమోగ్రీనుహా, నేవాయుక్తికుతర్కముం గలదె వింతింపంగ సర్వేశ్వరా.

74

మ. రసికుండై భవనం స్త్రవద్వయుగ మా రాధించువో దుర్తన, న్యసనాటోపము విక్కులంబొదయును న్నర్తించుచున్నట్టిపా, లనుపూజావిభవం బదొ

ప్పునె మహిళా లక్షింప నారంభముం, గనప్రం
బెంచినచేనియట్లు దలవంగా మీఁది సర్వే...

మ. అమితోత్సాహము నంది నీకుఁ దనసర్వార్థంబు
లుం గూర్చి నే, మముతో నిచ్చుటకం. శౌర్య
గుణసామర్థ్యంబునంజేసి ప్రా, మము నీ నిచ్చుట
కంట దుస్తరభవోన్మాదంబు వర్జించి, శౌర్యము
నీ నిచ్చుట పెక్కుభంగుల మహాదాత్యంబు
సర్వేశ్వరా. 76

మ. ఘనవైరిప్రసంగంబుఁ దాకి యనిలో ఖండించు
కంటా వృగేం, ద్రుని జేవట్లుటకం. దిగ్దజ
ముతో ద్రోహిండుకంటా వృగే, శనిఁ దా
వ్రేయుటకంట ఘోరభవదుష్పరిత్రహించురం,
జనతోఁ జిత్తము శిక్షసియుట మహాశౌర్యంబు
సర్వేశ్వరం. 77

మ. అమితామోదననప్రసూనముల నిన్ను గొంచుచో
గద్యప, న్యము లూహించి నుతించుచో వినిధగీత
వ్రాతము ల్పాడుచో, నస్మృతాహారము లిచ్చుచో
నిపుణుఁడై యూటాడుచో నందు. జిత్తము సద్భ
క్తియే నీవు చేకొనుపదార్థంబెల్ల సర్వేశ్వరా. 78

మ. కడుఁ జిత్తంబుగఁ జేయఁగా నొక సురంగం
బయ్యెనే ఖడ్గమం, దిడకున్నం తెదుమా పడెను.

కొట దానిం బెక్కుపాటింపఁగా, నొడ లేబ్బంగు
లనోపునే నియతితో నూహించి ని న్నాత్మలో,
నిడకున్నం జనురూపు లేనికొట తా నీక్షింప
సర్వేశ్వరా. 79

మ. జ్వరసంతాపనిశోషితాంగుఁడు సుధాసంకాశది
వ్యాన్నపా, నరసశ్రేణి భుజింప రోయుగతి నున్నా
దేంద్రియధ్వాంతదు, స్తరసంసారమదప్రమత్తుఁ
డు మహాసౌఖ్యోత్సవం బైనమీ, చగతారాధన
యందు బుద్ధి జొనుపం జాలండు సర్వేశ్వరా.

మ. కలయం గావ్యయుగంబుఁ గూర్చి తరువంగఁ
బుట్టి తత్సాధనం, బుల గంటికా దహియిందువ
హ్నిగతిఁ దాఁ బొల్పొందఁ గాయంబు సం,ధిల
సత్కర్తముతోమధింపఁగ భవచ్చిచ్ఛక్తిసదృహి
యు, జ్వలమైకాయముఁ గర్తముం జెలుదుఁ ద
త్త్వం బెన్న సర్వేశ్వరా. 81

మ. స్థిరబుద్ధిం దనసౌమ్మ భక్తవరసుత్రైత్రంబున
బీజమై, పరగంగా వెదపెట్టి మీఁద నతిసంప
న్నుం డగుంగాక దా, నరిషడ్వర్గముపాలుసేసి
భవమాయాగ్రస్తుఁ డై యిచ్చ సె,వ్వరి వేడం
జనువాఁడొకో విషయదుర్వ్యాపారిసర్వేశ్వరా.

శా. కాయం బన్నది వారిబుద్బుదసద్భక్తం బందు

రూపింప లేఁ, బ్రాయం బన్నది శౌరధాంబుదతటి
త్ప్రియంబు సంవత్సుఖ, శ్రేయం బన్నది మాయ
యిల్లెఱిగియున్ శీఘ్రించె నీధ్యానసం, స్థాయీ
భావనఁ బొందఁ డేమిటికయో సంసారి సర్వే...

మ. భవదీయస్థిగభక్తి లబ్ధియు భవద్భక్తైకగోష్ఠీమ
హేళా, త్వవలీలావిభవంబు నీయచలితధ్యానాను
మోదంబు లౌ, నివి నిత్యస్థితు లారయంగ విధి దే
వేంద్రాదిభూతాఖిలౌ, త్వచభోగస్థితులెల్ల మిథ్య
లవి తత్త్వం బెన్న సర్వేశ్వరా. 84

మ. తనుయుక్తి న్భవదంఘ్రిపంకరుహసద్భక్తుండు పా
పంబుచే, నీనఁ బుణ్యం బగు భక్తిహీనుండు శ్రుతు
త్వేపట్టి పుణ్యంబుచే, నీనఁ బాపం బగు దీని కింత
యును జగ్చింపంగఁ జండీశ్వరుం, డును దత్తుండు
ను సాక్షు లెన్న సగరాటోదండ సర్వేశ్వరా.

శా. ప్రారంభించి చకోరపోతము మహీయజ్ఞోత్స
యం దుత్సవ, శ్రీరంజిల్లుచు సోలుచుండుగతి నా
చిత్తంబు నీదివ్యశృం, గారధ్యానమునం దహర్ని
శముఁ జొక్కండేయవే దేవ శ్రీ, గౌరీలోచననర్త
కీనటనరంగస్థాన సర్వేశ్వరా. 86

మ. తరులం బువ్వులు పిందెలై యొదవి తత్తజ్ఞా
తితోఁ బం డ్లగున్, హర మీపాదపయోజనా

జితములై యత్యద్భుతం బవ్విరుల్, కనకా నశ్వ
ములొ ననర్థమణులొ గర్హాగమా పరమా,
దరుణీరత్నములొ బహీరతగులొ నభ్యంగు సర్వే
శ్వరా. 87

మ. ఒకపుష్పంబు భవత్పదద్వయమున నొప్పంగ
నద్భక్తిరం, జకుండై పెట్టిన పూర్ణము రికి బునర్జ
న్తంబు లే దన్నఁ బా, యఁ కలత్రితయూపచా
రముల ని న్నిచ్చించుచుకా బెద్దసె, ప్పికుండై
యుండెడువాడు నీ వగుట దా జిత్రంబె సర్వే
శ్వరా. 88

శా. ఆనందంబును బొందినప్పుడును న (న్నాచారచ
ర్యాది) త్యాశ్చర్యకొంకర్క భావానీకంబులు
దోచునప్పుడును రోగాపాయ దుఃఖాదుర,
గ్లానింబొంది చరించునప్పుడును సత్కాగ్రంబున
న్నీవు నా, ధ్యానంబం దునయుంపుమయ్య దివిజేం
ద్రస్తుత్య సర్వేశ్వరం. 89

శా. నానాశాస్త్రసముచ్చయగమపురాణ ప్రాధులై
తత్తత్తవి, జ్ఞానధ్యానసమాధివిద్య తివిస్పృహంబు
గా నేర్చిరే, దా నీ నేర్పుల నెల్లనొప్పదు భవత్స
ద్భక్తివిద్యాసమా, ధానప్రస్ఫుటశక్తి నీకరుణచే
తంగాని సర్వేశ్వరా. 90

మ ప్రకటించంగ మదీయచిత్త మది దాఁ బంచేంద్రి
యోద్వృత్తమై, ప్రకటప్రాప్తిని సోలుఁగాని
మఱి సీపాదాబ్జసంసేవనం, బొక పేళన్ భజియింప
నొల్లదు నిజం బూహింప నెట్లన్న నీ, గకు దుర్గంధ
ముగాక సహ్యావగునే కన్నూర సర్వేశ్వరా. 91

మ. మలినాంగుం డగుటేమికష్టము మనోమార్గంబు
నీభక్తిని, ర్మలసౌఖ్యగ్యనిధానదీపశిఖయై రంజిల్లు
దే భూషణో, జ్వలదేహుం డగుటేమి తేజము మ
నోవ్యాఘ్ర త్తిదుర్లోహచరి, చలదుష్కర్త తమంబు
నీడఁబడునే చచ్చింప సర్వేశ్వరా. 92

మ. ఇల నా చిత్తము యోగసాధనలయం దీదాడఁ
గాఁ గొంతని, శ్చలతం జేరఁగవచ్చు లేక తన
వాంఛావృత్తిఁ బొనిచ్చినఁ, బలువై నీదెసఁ జేర
దట్టి దకటా భావించినఁగాక కే, నలసంబోధన
నేల నిల్చు ఋజువై వర్తిల్లి సర్వేశ్వరా. 93

మ. ఉదకం బింకిన లావు దూలీవడి దా నుష్ణింపఁగా
రొంటిలోఁ, గదలంజాలని మీను వానగురియం
గ్రుక్తెక్కి పెన్నీటిలోఁ, బొదలం గన్నవిధంబు
నన్ భవముతోఁ బొడ్డాదుమర్త్యండు దా, హృద
యాబ్జంబున నిన్ను నిల్పఁ గనునే యింపొంద
సర్వేశ్వరా. 94

మ. భవదీ సూక్ష్మససేయుచోఁ బ్రథమపుష్పం బెన్న
సశ్యంబు గలం, డమపుష్పంబు నయాగుంబు బతి
విశిష్టం బికనిస్తాసమూ, స్వనగుంబు త్తి స్పృతీయపు
ష్ప మది భాస్వస్థుక్తి నంగుం క్తి యో, గవిధానం
బనిలేనిపూజలు మహిం గైకోపు సర్వేశ్వరా.

మ. అనుగేంద్రాద్రిశరాసనంబు హరి దివ్యాస్త్రంబు
భూమండలం, బమగంగా శథ ముక్కునంద్రులు
తదీయాంగంబు ల్లె యొప్పుం జి, త్రమ నీగుం
బుగలక్ష్య మే చునెడ నున్యదాభి సత్యలృణ,
ర్యములం దైనను దా మహిమనము నీయత్నంబు
సర్వేశ్వరా. 96

మ. దివిజేంద్రత్వముం బద్ధజత్వము జగత్సృష్టిస్థిరా
నర్థలో, త్సరూపం బగు కేశనత్వమును నీసన్ధి
క్తి సంవృద్ధిలో, లనమాత్రస్థితు లెన్న భక్తిజని
తోల్లాసావనోద్యత్సుభో, ధృవసౌభాగ్యపుమా
న మెవ్వరికిఁ జెప్ప న్వచ్చు సర్వేశ్వరా. 97

మ. పరమార్థంబుగ నామనంబున భవద్భక్తిప్రభావం
బు వి, స్తరమై పుట్టదు పుట్టినం బ్రబల నంతం
గొంతవర్ధిల్లెనే, విరసంబై యటమీఁదఁ జిక్కువ
డుఁ దా వేవేగ నెట్లన్న న, స్థిరుడంగాన జదుం
డంగాన బకవేషింగాన సర్వేశ్వరా. 98

శా. శ్రీకంఠాయ నమోనమో సతసురజ్యేష్ఠాయ
 రుద్రాయ లింగ, గాకారాయ నమోనమో విగత
 సంసారాయ తారాగ్గచం, ద్రాక్షల్పాయ నమో
 నమో దురితసంహారాయ తేయంచు ని, న్నా
 కాంక్షం బలియించుమానవుండొ నీవైయుండు
 సర్వేశ్వరా.

99

మ. భువనోత్పత్తి విధించుచో భవుడవై పొల్పాం
 దంగా దాని ను, త్వనలీలం బ్రభవించుచో
 మృదుడవై సర్వంబుఁ గల్పాంతభై, రనసంక్షోభ
 నటించుచో హరుడవై త్రైగుణ్యశక్తిం దుదిగ్గ,
 శివనామాంకముఁ దాల్చు సీమహిమ దాఁ జిత్రం
 బు సర్వేశ్వరా.

100

మ. కులశైలంబులు పాదుపెల్లగిలి దిక్కులంబునం
 గూలినగ, జలధు త్తేరల నాక్రమించి సముదం
 చద్భంగి నుప్పొంగినట్, జలజాతప్రియశీతభా
 నులు యథాసంచారము ల్దిప్పిసం, దలఁకం దుబ్బు
 డు చొప్పుఁ దప్పఁడు భవద్భక్తుండు సర్వే
 శ్వరా.

101

శా. శూలస్థాపితుఁ డైనమానవునకుఁ శూలంబు
 దుర్వారవా, త్యాగిం గంపము నొందకుండుట
 సుఖంబై తోచు మాడ్కిక భవా, భీలవా

లలల గ్రాగుమానవునకుటా బింబాభసలే పరిగహ్య
ప్రాలంబము లించుకించుక నుభంబై తోచు
సర్వేశ్వరా. 102

శా. ఆ శాశానలచంద్రమాగ్యపనిమానాత్మాంబువిశ్వం
భవం, ప్రాకామ్యాంబునమూర్తి భోగముల నీబ్ర
హ్మాంబునానాగటా, నీప్రాకాశాభిరూపంబునానాగటా
లొక్కొక్కటి, ప్రాకాశాభిరూపంబునానాగటా
నీసూక్ష్మాంబు సర్వేశ్వరా. 103

మ. అతిహాస్యనసమై యజాంబునిలయంబై మూది
మధ్యంబున, ర్జితమై సద్గుణసింహులయంబునమై
(శీతోత్తమాభిరూపంబున) నిద్ధాంబునానాగటా
యుతమై కోకిరవిప్రకాశయునమై యాంకార
వంశాదిసం, స్తుతమై మంగళ నచింత్యమై
వెలుగు నీసూక్ష్మాంబు సర్వేశ్వరా. 104

మ. అజుడై సృష్టియొనర్చు రిజసమునం గందంబు
గాఁదా నధో, శుజుడై పర్థిలంజీయు సూర్తివి
కము సంప్రవృత్తిగా గోపతి, భవజుడై సంహృ
తిసేయుఁదామసమునం దత్సర్వముం గూడఁగా,
నిజవిస్ఫూర్తి వెలుంగుఁ దుర్య మగుచుటా
నీయాజ్ఞ సర్వేశ్వరా. 105

మ. సకలాధీశ్వరపట్టభద్రుడవు భిక్షాగామి వత్సంత

శాం, తకళాత్తుండవు రౌద్రమూర్తి వతిసౌంద
ర్యాంబికాసంగమా, ధికలోలుండవు దివ్యయోగివి
మదిం దెల్లంబుగా నెట్టివా, గిరి దా శశ్యమే నీని
జం బరసి చర్చింపంగ సర్వేశ్వరా. 106

మ. భవదుఃఖాన్తవయానపాత్రముపరబ్రహ్మాంబుయో
గీంద్రహృ, ద్భవనప్రస్ఫురితప్రదీపము లయ
ధ్వాతార్కబింబం బతి, శ్రవణానందకరంబు
సన్తుసిగణస్వాధ్యాయసారంబు మీ, శివనామాం
కము భక్తసుంగవసదా సేవ్యంబు సర్వేశ్వరా.

మ. అణిగూర్చున్నగుణప్రసిద్ధులు త్రిలోకారాధ్యులు
ద్యద్వచో, మణికోటిప్రతిమ ప భావటలులున్మాదేం
ద్రీయధ్వాంసభి, మణదైత్యేంద్రవినాశకారణమ
పశ్చోరోన్మనుజుల్లోకర, తుణుత్తుల్ వినుతింప
నీప్రముఖసంఘాతంబు సర్వేశ్వరా. 108

మ. సకలాధీశ్వరులై గణాధిపతులై సర్వజ్ఞులై నిత్యు
లై, యకలంకాత్మరులై మహిమహిములై యంభో
జగర్భాంశర, తునులై యుండుదు రెల్లవారును
భవత్సన్నక్తి నానాగణా, ధికలీలానిధి సంతరంగ
ముల వర్తింపంగ సర్వేశ్వరా. 109

మ. అమరేంద్రాబ్జభవాద్యుతాదులకు నీ మాజ్ఞాప్ర
భావం బలం, ఘృము నీకు భవదీయభక్తమ

హదాజ్ఞాపంబు నుద్యత్ప్రభా, వచు లోకంబు
 లలో నలంఘ్య మగుట న్వర్జింపఁగా నీమహా,
 త్వముగంటం గడుఁ జెల్లు భక్తులమహత్త్వం
 బెన్న సర్వేశ్వరం. 110

మ. శివసాహిస్యులసంస్కృతస్థలము కాశీతేత్ర మా
 హస్తదే, శనికాలోన్న తకాని లారఁ గుఁగఁ బంచ
 క్రోశ మూపాణినం, భవశోభాన్వితచిత్రరేఖలు
 ముఖభాగిరథీతీర్థముల్, శివలింగం బలవిశ్వనా
 థుఁ జరయఁక సిద్ధులు సర్వేశ్వరం. 111

మ. వరుసం బైకొని : చ్చుకర్తము ల ము న్నానించి
 మాయామూ, జ్వరము ద్భూత్ప్రయసాఁ ఘోరత
 రసంసారాబ్ధి లంఘించి ధీ, కౌసూత్యైంగవిచిత్ర
 కంచుకము నీకంబుచ్చిపోవైచి గాఁ, బరనామో
 మము సాచునీయచలసంస్థ గుండఁ సర్వేశ్వరం.

మ. పరమార్థం బగుతత్త్వ మారయఁగ నీపాదాబ్జ
 సద్భక్తుఁ డొక్కరుఁడొం నక్క సరోజజాన్యమ
 రసంఘాతంబులో నెల్లఁదా, జరయం గాచితొ
 నంగఁజాలరు మహానిర్భీతుఁడుకా లేఁదలి, స్ఫు
 రణం గాలుఁడు దన్ను నేచి నడిఁ గొంపోనుండ
 సర్వేశ్వరం. 112

మ. తనచారిత్రముతత్త్వవేత్త లగుభక్తశ్రేణి వర్జిం

పఁగాఁ,దనచి త్తంబుభవత్పదస్తరణచేత న్నిన్ను మె
ప్పింపఁగా, ననుకూలస్ఫుటనిష్కలంకబహిరంగ
భ్యంతరంగస్థితి, నివనుతిం బొందిన తజ్ఞఁ డీజగ
ములో నీ మెచ్చు సర్వేశ్వరా. 114

మ. క్షీతి సత్యగ్రతపంబునందు జతరాగ్నిం గ్రాఁగఁ
గానేల మీ,మృతిభక్తితిఁ బూజసేయుమహానీయ
త్వంబు తాఁ జాలదే, ప్రతిపక్షాలి నడంప రోగభ
వదుర్భారంబు వారింప న, ద్భృతసౌభాగ్యముఁ
బెంప దిన్యనుఖముం బొందింప సర్వేశ్వరా. 115

మ. శివవాక్యస్ఫురితాక్షరద్యయ సకృజ్జిహ్వప్రచేకా
త్తుఁ డై, భివదుఃఖంబుధి దాఁటు నన్న మణి
దత్పంచాక్షరీమంత్ర యు,స్సః లీలం గడు శుద్ధుఁ
డై జపము వాంఛంజేయు భాస్వద్గుణా,ర్ణవసౌ
భాగ్యముమాన మెవ్వరికిఁ గాన న్నచ్చు సర్వ
ేశ్వరా. 116

మ. అరిషడ్వర్గబలంబులో మలసి మాయావృత్తి
నాయం దతి, స్ఫుగణం జేసినవాఁడు మోహుఁ
డతనికా బో,ద్రోచి నీభక్తితోఁ,బరగం గూర్చి
విపేక్షిజేసి నెరయం బాటించి నాయం దధీ,శ్వరుఁ
డై గుండఁగదయ్య రాప్యకుధరవ్యాపార
సర్వేశ్వరా. 117

మ. అవలామ్నాయవిధిప్రసాదము లసంఖ్యాతంబు
 తైయుండునా, గమమార్గోత్తమమంత్రతంత్రము
 లసంఖ్యాతంబు తైయుండునా, శక్తిమహిమ ల్పా
 కవి యేల నీవు మోయంగా విన్ను సద్భక్తి
 యో, గమనం గొల్చి జయింపజేయు నిదె
 మత్కన్యంబు సర్వేశ్వరం. 118

తా. ఏదేశంబున నేదితాముభుజునం దేయూగ నే
 వాడ మీ, పాదాభిషేచన సేయున్దలుడు సద్భ
 క్తుం దొకం డుండెనా, యాదేశంబును నాదితా
 ముఖమును న్నామును నాచేత గగ, నాదిస్తా
 ననదీప్రవాహఫలదంతై యుండు సర్వేశ్వరం.

మ. ఒకరం బి త్తము శుద్ధిలేనినగుఁ డవిద్యోగంబునం
 గొల్చి చేసినపూజావిభంబు సుప్రసాదములు
 శీలంబులు న్నగ్రప్రసా,ధవగు ల్ తీర్థములం గవం
 బులును మీదం బెట్టివాఁ డగ్గోసిగ, నీవనప్రాప్త
 కళానిభంబు లగుఁ జచ్చింపగ సర్వేశ్వరం. 120

మ. క్రమసంయుక్తి మనంబు బుద్ధియు నహంకారం
 బుఁ జిత్తంబు నా, యమలాంతఃకరణంబు నక్షర
 చతుష్కావాప్తిగాఁ దీర్చి పం,చగర్వంబుగ
 నాత్మఁ గూర్చి కడువాంఛ యోగి పంచాక్షరి,

సుమహాన్త్రముతోడ నైక్యపదవిన్ శోభిల్లు
సర్వేశ్వరా. 121

మ. భవదీయాననపంచకంబువలనం బంచాక్షరశ్రేణి
యు, ద్భవమై తత్పదవర్ణపద్ధతుల శుంభత్పంచ
భూతంబు లా, †ద్భవనంబై యఖిలంబు బుట్టెను
లసత్పంచాక్షరీనుంత్రి మీ, భువనాండంబులఁ
దల్లియై శుభములం బొందించు సర్వేశ్వరా.

మ. పటుశాస్త్రాగమదృష్టి నిష్పిధమునన్ భావించి
వీక్షింపి యు, స్ఫుటవృత్తిన్ భవదీయభక్తినికర
బ్రహ్మాండకాండైన నా, పట లోఁ గాచుకొనంగ
పచ్చు పదికోడ్డండప్రతాపోత్కట, స్ఫుటకోపా
నలమూర్తియై యముఁడు శొంపోకుండ సర్వ
ేశ్వరా. 123

మ. కలవార్తై నుతిమంతులై రసికులై గంభీరులై
ధీరులై, లా నాహన్తఃకులై సముజ్జ్వలచోలాలి
తులై నిశ్శూలై, బలనిభ్రాజితులై యశోభరితు
లై భాషిల్లుభాగ్యోదయుల్, తొలిజన్మంబులమిమ్ముఁ
గొల్పిన మహాత్ముల్ వారు సర్వేశ్వరా. 124

మ ఖిలులై యూచకులై విరుద్ధవిటాకారాంగులై
పంగులై, బలహీనాతురులై గుణాపటలతాపచ్చ

† ద్భవమై యాయఖిలంబు.

న్నులై ఖన్నులై, చలనాందోలితచిత్తులై మలి
న్నులై జాఘన్నులై శూన్నులై, యిలజన్తింపుదు
రాత్త ని న్నిడనివా రిక్షింప సర్వేశ్వరా. 125

శా. ఏయేవేళల నేవయస్సున నరుం డేభూమి నేయూ
రిలో, నేయేకర్తము నాచరించు నశుభంబేని
న్ముభంబేని దా, నాయావేళల నానయస్సున
నరుం డాభూమి నాయూరిలో, నాయాకర్త
ఫలంబుఁ జెల్లుఁ గుడుచుక దా నొంద సర్వే
శ్వరా. 126

శా. ఆడం బోయినచోట బాలుగు వినోదార్థంబు
పాపాణముల్, గూడంబెట్టి శివాలయం బనుచుఁ
జేర్కొన్నంతటంజేసి వా, రాడంబోయి సురాంగ
నాకలితదివ్యా రామచింతామణి, క్రీడాజై లవిహా
రులై వెలగుటల్ గీర్తింతు సర్వేశ్వరా. 127

శా. కానీ దారసమన్వితుండు మిగులంగానీడు కండ
ర్పునికా, గోనీ మానవకోటిలో మరులు పైకో
నీడు మోహంబునుకా, రానీ రాజితరాజ్యవైభ
వము పైరానీడు గర్వంబునుకా, లోనీవైనమ
హాత్ముఁ డనన్యమునకుకా బోనీడు సర్వేశ్వరా.

మ. తమలింగార్చనకంటె జంగమము సౌందర్యంబు
గాఁ గొల్చు టు, తమభక్తస్థితి లింగజంగమ

న్నులై ఖన్నులై, చలనాందోలితచిత్తులై మలి
న్నులై జాఘన్నులై శూన్నులై, యిలజన్తింపుదు
రాత్త ని న్నిడనివా రిక్షింప సర్వేశ్వరా. 125

శా. ఏయేవేళల నేవయన్నున నరుం డేఘామి నేయూ
రిలో, నేయేకర్తము నాచరించు నశుభంబేని
న్ముభంబేని దా, నాయావేళల నానయన్నున
నరుం డాఘామి నాయూరిలో, నాయూకర్త
ఫలంబుఁ జెల్లుఁ గుడుచుక దా నొంద సర్వేశ్వ
శ్వరా. 126

శా. ఆడం బోయినచోట బాలుగు వినోదార్థంబు
పాపాణముల్, గూడంబెట్టి శివాలయం బనుచుఁ
జేర్కొన్నంతటంజేసి వా, రాడంబోయి నురాంగ
నాకలితదివ్యారామచింతామణి, క్రీడాజైలవిహా
రులై వెలగుటల్ గీర్తింతు సర్వేశ్వరా. 127

శా. కానీ దారసమన్వితుండు మిగులంగానీడు కండ
ర్పునిక, గోనీ మానవకోటిలో మరులు పైకో
నీడు మోహంబునుక, రానీ రాజితరాజ్యవైభ
వము పైరానీడు గర్వంబునుక, లోనీవైనమ
హాత్ముఁ డనన్యమునకుక బోనీడు సర్వేశ్వరా.

మ. తమలింగార్చనకంటె జంగమము సౌందర్యంబు
గాఁ గొల్చు టు, తమభక్తిలి లింగజంగమ

బుగాఁ, జిత్రార్థాంచితశబ్దబంధురముగా సేవ్యం
బుగా సజ్జన, శ్రోత్రానందముగా శుభాంచితము
గా శోధించి సర్వేశ్వర, స్తోత్రం బన్నయచెప్పె
నిజ్జగములో శోభిల్ల సర్వేశ్వరా. 188

శా. బాలుం దాడెడుమాటలెల్ల నువమింపం దం
ద్రికిం బ్రాధభా, వాలాపంబులకంటి మించుగతి
నే నజ్జానభాపంబునం, దాచోచించి రచించినట్టి
కృతి యింపారంగ సీకు న్నహి, లాలిత్యస్తుతికంటె
గైకొనుంగదా శ్లాఘ్యంబు సర్వేశ్వరా. 184

మ. పరమార్థంబుగఁ దత్త్వము న్నెఱుంగ నొప్పం
దీర్చి చెందంబు నీ, కరుణాస్థానముఁ జేర్ప లేక తన
దంకం బాణిపోనిచ్చిరే, నరకాబ్ధిం బడవైచుఁ ద
త్త్వములోనం గానఁ దత్త్వక్షుచుం, బసయం జి
త్తము శూకలాశ్వము నిభంబై యుండు సర్వే
శ్వరా. 185

మ. భవకంఘ్రి ద్వితయార్చనంబును బసత్ప్రఖ్యా
తసద్భక్తపుం, గవగోష్ఠీనిభంబు నీనిమలసూక్ష్మ
ధ్యానయోగంబునా, నివిసగపూర్ణసుఖంబు లెన్న
మఱి నే వేంద్రానిభూతాఖిలో, త్వగసంబంధములె
ల్ల దుష్ఠి న్నతులు తథ్యం బెన్న సర్వేశ్వరా. 186

మ. సమయోద్దిష్టసహస్రపంకరుహపూజాపూరణార్థం

బునే, త్రము విష్ణుండు నుభక్తి యేర్పడ భక్త్యా
దంబు లర్పించెచ, త్రము నీచే గొని దైవ్యకోటి
ననిలో భండించె దా నీపద, త్రమరా సేవ సమస్త
దేవతలకు న్నత్త్వంబు సర్వేశ్వరా. 187

మ. అమర స్వేదపురాణశాస్త్రములున్నా కాంత
దత్త్వప్రభో, నములూహింపంగ నేరినన్న వాణియా
తత్త్వంబు లెట్లన్న ను, త్రమసంతోష మెకోరు (ని
న్నె సుడును) నేని సరుడుత్సాహించిసి (భక్తిను)
భక్తస, త్రమసంతోష మొనర్చు నీ సరుడుతత్త్వ
జ్ఞండు సర్వేశ్వరా. 188

మ. అదితోద్యద్భవదీయతత్త్వము మహిమ స్తోత్ర
వాణివిలా, సములై యొప్పు సమస్తవేదములు
శాస్త్రశ్రేణియున్ దివ్యవి, భ్రమవాదంబులు సె
న్నిచూడ నివి నీపంచాక్షరీమంత్రభ, సములై
యుండు సమస్తలక్షణముల న్వర్జింప సర్వ
శ్వరా. 189

గా. సంకీర్ణాకలితాక్షరత్రయము భాస్వన్నాదబిందు
త్రమా, లంకారద్వితయంబుతో గలిసి లీల
ద్యయోగింద్రహృత్పంకోద్భూతములందురూ
ఢమగుచుం బంచాక్షరీమంత్రమ, యోగంకారా
త్తక మకా లసన్తునిగణం బూహింప సర్వేశ్వరా.

మ. అమలజ్ఞానవికాసభూమరత నయ్యష్టాంగపూ
జావిధి, క్రమయోగంబుల నిన్ను నెల్లపుడు జోకం
గొల్వ గా నేల ని, క్కము నీ నెక్కులగోడ్చి చాటు
గడువీడక భూరసంసారదుఃఖము లెల్లం బెడ
నాపి నిన్ను వెలయంగాఁ జూపు సర్వేశ్వరం. 141

మ. జయశక్తి స్రవించంద్రాగతిముగాఁ జచ్చెక
యథావాక్కులా, న్యయసంజాతుఁడు నన్ను మా
ర్కుఁ డనని న్వర్తించి నీసత్కథా, క్రియసంబోధ
ననీదుభక్తినిమహానిర్మితనిశ్రాంతిగా, భయవిభ్రాం
తులులేకయీశతకముం బ్రఖ్యాతి సర్వేశ్వరం.

సర్వేశ్వరశతకము సంపూర్ణము.

తొలి పలుకు.

శింధ భాషయందుఁ బ్రాచీనగ్రంథములు పెక్కులు నామమాత్రానిశిష్టములైనవి. కొన్ని మాఱుమూలల నఁగిపోయినవి. ఈశతకరాజము నట్టి ఇంతవఱకు మాఱుమూలఁ బట్టియుండినది. ఇదియు సమగ్రముగాఁదోషదు. ప్రాచ్యలిఖితపుస్తక భాండాగారమున రెండుమాతృకలుగలవు. వానిలో నొకట దాదాపు 110 పద్యములును మఱియొకట 40 పద్యములునుగలవు. వానిలో నీశతకకర్తవిషయముకొనరాదు. ఈశ్రీమదుపహరింపఁబడిన పద్యగద్యముల వలన దీనికర్త కొడుకగు త్రిపురాంతగుఁడుగాఁ దెలియవచ్చుచున్నది.

*“మ. ఆకులప్రక్రియనిఁగిరాయకవియయ్యల్రాజు నత్తుక్రుడం, చితభక్తిం ద్రిపురాంతకుండు విచించెన్ గ్రాతకద్యంబులన్, శతకంబొక్కటి దీని నీవు కొని యాచంద్రార్కమున్ నిల్పు పర్వతకన్యాసుత! యొంటిమిట్టరఘువీరా! జానకీనాయకా! ”

“గద్యము. ఇది శ్రీమదొంటిమిట్ట రఘువీరశతక నిర్మాణకర్తక

* ఈపద్యము తరితాపురపుస్తకభాండాగారమున నున్న మాతృకలో గలదు.

జగదేశఖ్యాతిధుర్యాయ్యులైనా నిష్పయననీసి పగ్గతాభిధా
నపూత్ర....." రామాభ్యుదయము.

ఈ కథలో రామాభ్యుదయకర్త యగు రామభ
ద్రక్షపతి ముత్తాన యొని నీచేతలింగమహావీరులుగాడు
వ్రాసెయున్నాడు. అది సరియని తోచెదను తస్మయందు
నీపిపగ్గతాభిధానం లభ్యపక్షములు కొంచును. ఇట్ల
యినచో రామభద్రక్షపతి పోడు ఎక్కడయగును.
ఈతడు శ్రీకృష్ణదేవరాయల కించుపూర్వమును.

ఈ త్రిపురాంశకుడు కర్ణాటకజాతి యాస్థా
నమున సామ్రాజము లొందినటులు ఆకర్ణాటక వంద
లాధిపతిచే నాస్థానమధ్యంబులో సాకాశ్యంబు
లు మెచ్చుకొనితిని అను శతకథపద్యములచలనం దెలి
యుచున్నది. ఇతఁ డేస్వపునిచే సంస్కరింపఁబడెనో
తెలియరాదు. కవి క్రీ. పరరాం ప్రాంతమున నుండి
యుండును. ఎట్టొప్రగడ వ్రాసిన నృసింహాల్పరామము
లోని పద్యమునందలి భావము నీ కవి సంగ్రహించి
యున్నాఁడు.

చ. మృగమదచందనాద్యనుపమమహిమోదితసారవస్త్రపుర
తగఁ గథవాతపైత్యకలితంబగు కిడులప్రకల్పన యా
యగుణశరీరముం గదిసినంతన దుష్టతఁ బొందు మేలుఁ గీ
దుగ నొనరించు నీముఠికిదొక్క మనంబున నమ్మబాడియే.
(చూడుము ప 32 పద్యము.)

శ్రీరామస్తుత్యాత్మకము లైన యిందలిపద్య
 ములు మిగులరసవంతములు. ఎల్లకడల వ్యాపించి
 ప్రసిద్ధి కెక్కినవి. శ్రీకృష్ణరాయల యాస్థానమునఁ
 బ్రసిద్ధుఁ డగురామభద్రకవి ప్రశంసించుట యీశత
 కప్రఖ్యాతిని వెలయించుచున్నది. నేటివ్యాకరణ
 ములకు సరిపడనిప్రయోగములు కొన్ని యిందుఁ
 గలవు. భారతభాగవతములయందలి పద్యములరచన
 ముతో సరివచ్చినపద్యములు కొన్ని యిందుఁ గలవు.
 ఇంకను దీనినుండలి గుణవిశేషములఁ జదువరులే
 తెలియఁగలరు. ఇట్లనేకప్రాచీనగ్రంథములను వ్యయ
 ప్రయాసములను లెక్కింపక ముద్రించి విద్యాభిమా
 నులకు సులభసాధ్యములుగఁ జేయు శ్రీవావిళ్ల
 వేంకటేశ్వరశాస్త్రిగారెంతయుఁ బ్రశంసార్హులు.

గన్నవరపు సుబ్బరామయ్య.

శ్రీ రస్తు.

అయ్యల్రాజు త్రిపురాంతకకవివిరచిత

ఒంటిమిట్ట రఘువీరశతకము.

శా. శ్రీకల్యాణగుణాభిరామ విబుధశ్రేణీకిరీటద్యుతి,
వ్యాకీర్ణాంఘ్రిసరోరుహద్వయసహస్రాక్షస్తుతా!
యచ్యుతా, నాకుం బ్రావును దావు నీవె యగు
చుకా నన్నేలుమీ రామభద్రా కారుణ్యసము
ద్రధీర రఘువీరా జానకీనాయకా ! 1

శా. ఆకర్ణాటకమండలాధిపతి చే నాస్థానమధ్యంబులో,
నాకావ్యంబులు మెచ్చు జేసితివి నానారాజులుం
జూడఁగా, నీకుం బద్యము లిచ్చుచో నిపుడు
వాణీదేవి నాజిహ్వాకుకా, రాకుం దెట్లు వసింఁడు
గాక ర... 2

శా. నీకేలకా దృణ మందివైవ నదియుకా నిర్హతపాత
క్రియకా, గాకాకారవికారదానవుని లోకా
లోకపర్యంత మీ, లోకంబుల్ పదునాల్గు త్రిప్పి
నది కాలు న్తోపఁగానీక యకా, రా కాకుల్ స్థకులా
గ్రగణ్య ర... 3

మ. సక్ష్మపాలోకన నందగోపునితనూజాతుండవై గొ
 ల్లవై, సకలక్షోణులు నేలినాడు నట మించం
 గశ్యపబ్రహ్మ గన్న కుమారుం జన మిన్న ముట్టి
 కుటుచై నాడేలయూలీల నేరక దానంబులు
 వేడుకొంటి ర...

4

మ. సకలాన్నా యములక బతించునట ముఖాతాతు
 నామంబులం, దొక ట్టైనన బతింప గల్గు నటు
 వంటుక్కప్తపుణ్యప్రస, ర్తననావంబులు చక్ర
 పాణికి సహస్రంబుల్ సహస్రాభ మ,ర్కగులా
 నీకుభనామ మకార ర...

5

శా.కొంకణ గారణ మేమి ధర్మములు పెక్కుల్
 చేసి మర్త్యండు నీ,వంకణ జిత్తము నిల్పలేక
 పెఱువ్రోవల్ త్రొక్కినక సర్వముక, బొంకై
 (బోవు)తూలు కురంగనేత్ర తగునోముల్ వేయు
 నుక నోచి తా,టంకాడంగం దొడంగినట్లు ర.

శా.ఆగౌరీశ్వరకీర్తనీయుడగుని న్నన్బింపగాలేనివా,
 రోగుల్లాక నిజానయోగు లయినక యోగ్యాను
 సంధానులే, మాగుర్వాజ్ఞ యథార్థ మాడితిని
 నీమంత్రంబె మంత్రంబురా, రాగద్వేషనిదూర
 ధీర ర...

7

మ. జగముల్ మూడు సృజింప బ్రోవ బిదపక సం

హారముకా జేయఁగాఁ, ద్రిగుణాకారముఁ దాల్చి
నట్టివరమూర్తి వాసుదే వాచ్యుతా, నిగమస్తు
త్య పవిత్రగాత్ర నృహరి నీలాభ్రనర్ణా మహేహా,
రగతల్పా జనకల్పభూజ ర...

8

శా.నీచారిత్రము చెప్ప నద్భుతమగుకా నీనామసంకీ
ర్తనం, బాచండాలున కైన మోక్షమొసఁగుకా
హత్యాదిదోషంబులకా, వేచించుకా విదళించుఁ
దుంచుఁ దునుముకా వేటాడు నంటంబడుకా,
రాచుం ద్రోచు నడంచు నొంచు ర...

9

శా.తేజం బొప్పఁగ నీవె కావె మొదలకా ద్రేతా
యుగాంత్యంబునకా, రాజై పుట్టితి నింక నీకలి
యుగాంత్యంబందునకారౌతవై, వాజిందోలివిరో
ధులం దునుమ దేవా నీవ యొండెవ్వఁ డా, నా
జాకా రౌతును నీవె కావె గ...

10

శా.గాజుంబూస ను రేంద్రనీలమణిఁగాఁ గల్పించు
చందంబునకా, బాజుంజర్తముమీఁది(బి)జేగడ
పొటల్ బంగారు చేసేగతికా, నాజన్మంబుఁ బవి
త్రభాజనముగా నన్నేలరా యేలరా, రాజీవాక్ష
కృపాకటాక్ష ర...

11

శా.నాజన్మాంతరవాసనావశమునకా నాసాలిభాగ్యం
బునకా, నాజాద్యంబులు పోవుకాలముతటికా,

నావుణ్యపాకంబునకా, ఈజన్మంబున నిన్నుఁ గొ
ల్వఁ గలిగెకా హీనుండఁ గా నింక నే, రాజకా
నాకెదు రెవ్వ రుర్వి ర...

12

కా. నేటం దీతె ననేకజన్మములనుండేనన్ను వెంటా
డుచుకా, వాటంబై చనుదెంచుపాపములు శ్రీవ
త్సాంక నీవంక నీ, పాటల్ పాఠము నీయువారికి
మఱికా బాపంబులం బావుఁ గ, గ్లాటాధీశ్వర
యొంటిమిట్ట ర...

13

మ. పటునిర్భూతకతోరనాదము ఘనబ్రహ్మాండభాండం
బు బి, క్కటిలం జేయుచు వచ్చునప్పు డిశరుల్
గాండీవినామంబు లె, న్నుట మే లందురు వైష్ణ
వుల్ తలఁప రన్యుం గోరి యెంతంతదు, గ్గట
ముల్ వచ్చిన నిన్నె కాక ర...

14

మ. కొడుకుఁ బ్రియ్వాలు క్షూఁతు రీశ్వరభిరఃకూటం
బుపైఁ గావురం, బుడురాజుం దినరాజుఁ గన్ను
లహిరా జయ్యాళమంచంబు నీ, పడఁతుల్
శ్రీయు ధరిత్రియుకా సుతు చెప్పకా పేరు? నీ
కన్యు లా, రడిమర్త్యు ల్లనలేరుకాక ర...

15

మ. పడిమీఱంగ నమోఘమై నిగుడునీవాలమ్ము
వాలమ్ముఁ దా, కెదునంచుకా మెడయొడ్డినకా
జమరిపైఁ గీల్కొన్న కారుణ్య మే, ర్పడ మున్నే

సినయమ్ము వేతెయొకనా రాచమ్మునం ద్రుంచి పే,
ర్పడి తారా విలుకాండ్రలోన ర... 16

మ. చెడుగణ గష్టఁడ దుష్టచిత్తుఁడఁ బరశ్రీలోలుఁ
డఁ బాలుఁడఁ, జడుఁడఁ మూఢుఁడఁ గొండె
కాఁడను దురాచారిన్ని పేఢాత్తుఁడఁ, గడుసఁ
గాకరిఁ గల్లగుల్లఁ గపటిఁ గర్వి న్ననుం గావు
మూ,ఱడి యున్నాఁడను నీవె దిక్కు రఘు...

మ. అడిగేవిద్యకు లోను చేసితివి నన్నావంతయుఁ
వంతలే, కడియాసల్ గొనుచుం దురాత్మకుల నే
నర్థింపుచున్నాఁడ నన్నుఁడు గక్షించెడు నీవు
నన్ను బలె నెన్నంబేనవా యేలయా,ఱడిఁ బెట్ట
వు గమావిహార ర... 18

మ. ప్రణుతింపఁ మృతదేహుఁ జూచి బ్రదికింపఁ
బ్రహ్మరుద్రుల్ మరు,ద్గణనాథాదులు నోప రద్భు
తము గాఁగ న్నీదుభృత్యుండు ల,క్ష్మణుస్రాణం
బులు దెచ్చెఁ జచ్చినతటిఁ సంజీవనీప్రక్రియఁ,
రణభూభాగములోనఁ దానె ర... 19

శా. ఏతాత్పర్యముగల్గి కొల్పెదవురా యేనేలనిన్నెం
తురా,నీతో నాగుఁ బనేమిరా యనక మన్నింపం
దగుఁ నన్ను నీ,చేతఁ మోక్షముగన్న వారి వి
ననా చిత్రంబుగా నిర్జరా,రాతిఁ తాతిఁగిరాతుఁ
దొల్లి ర.... 20

కా.దాతల్ త్రాతలు దల్లిదండ్రులు మఱిక దైవంబు
లావుల్ చెలుల్, భారతల్లక్కిననారు కుట్ట
ములు మీపాదాలమీఁ దాన నా,దాతల్ త్రా
తలు దల్లిదండ్రులు మఱిక దైవంబు లావుల్
చెలుల్, భారతల్ సర్వము నీవె కావె గ... 21

మ. శ్రుతిపాథోధి మధించి శాస్త్రమహిను లోధించి
యష్టోదశ, స్మృతులాలించి మహేతిహాసకథలుం
జింతించి గాఢాంకన, మృతమై సన్మును లాచరిం
చినమహామార్గంబు నీ సేవదు, ర్శతు లీమాన్యముఁ
గానలేరు ర... 22

మ. మతి నూహింపరు కొందఱీసుకృత మేమార్గం
బునందున్న దు, గ్రతపోధ్యానము సాహగౌన
మును దీర్ఘస్నానముకా దానముకా, గ్రతుసంధా
నము నేల నేలఁ దులసిం గర్వయ్యునో గూఢాన
నీ, ప్రతిమ లేవొ నమస్కరింప ర... 23

మ. సుతు లంచుకా హితు లంచు బంధుజను లంచు
ద్వల్లులు స్దండ్రులుకా, నతులుకా బోరులు నంచు
నెంచుకొనుచుకా సంసారమోహబ్ధిలో, గతజన్తం
బులఁ దేలుచుకా మునుఁగుచుకా గర్వించి హే
ని న్ననా, రతముం గొల్పనిమోస గల్గె ర....

మ. ఊతిలోఁ దామును బ్రహ్మసృష్టికిఁ బునస్సృష్టికా

వినిర్మింపియున్, గ్రనువిఘ్నం బొనరించుదాన
పుల వీరగం దోలఁగాలేక నాఁడతిబాలున్ నినుఁ
దోడు తోడుకొని పోఁడా గాధిసూనుండు నీ,
ప్రతివీరాగ్రణి యెవ్వఁ డింక ర... 25

మ. క్షీతిలో నల్పులమీఁదఁ జెప్పినకృతుల్ చీ! చీ!
నిరర్థంబులై, మతికిం బాత్రము గావు మేఁకమెడ
చన్నుల్ నేతిబీటాకులున్, వితతప్రాధిమ నీకుఁ
జెప్పినకృతుల్ వేదాలు శాస్త్రాలు భా,రతరామా
యణముల్ తలంప ర... 26

శా. సంతానంబును బాఠజాతకమహీజాతంబు మందా
రమున్, బంతారత్నముఁ గామధేనువు సుధాసిం
ధూత్తమంబున్ నందిన్, జింతింపన్ సరిగావు నీకు
విజయశ్రీధామ యోరమ య,శ్రాంతత్యాగ
వివేకపాక ర... 27

శా. ఏదై వాలవరాలకంటి నుభంబెవ్వనికైనన్ దు
దిన్, నీదాతృత్వము చెప్ప గ్రొత్త శరణంటిఁ
గాతు వింతేల నీ, సాదాంభోజరజంబు తాతిక
యినన్ బ్రాణంబు లీజాలు నొ,రా దిక్పూరితకీ
ర్తిహార ర... 28

శా. విందున్ వేనిపురాణశాస్త్రముల గోవిందున్
ముకుందున్ హరిన్, విందున్ వేల్పునునైన భ

క్తనులభుక్ విశ్వంభరుక్ సచ్చిదా,నందుక్
నందుడు కన్నచిన్నిశిశువుక్ నాపాలిపాలిఁ
బా,ఱందోలేనరసింహు నిన్ను ర... 29

శా.సందిక్ బూసలలోన నీకసచగతామంత్రరాజం
బుఁ బెం,పొందక్ వ్రాసి ధరించినాతఁడు రిపు
వ్యూహంబులో నైన నే,కందుం బొందక వజ్ర
పంజరములోఁ గాఁపున్నచందానఁ బా,ఱందో
లుక్ బగవారిసార గ... 30

మ. వృథగా దెవ్వఁడు నిన్నుఁగొల్పినఁ గృతక్ నీక్షిం
చి వాఁ డేవనో, రథముల్ పేడిన నట్లు సేయు
దుగ్ధగా రక్షావిధేయుండవై, కథ గా దీనచనం
బు నిక్కమటులం గాదేని మున్నేల సా,గథివై
తర్జునులేరుఁ దోల ర... 31

మ. ఘనసాగంబును లోనికిఁ గొనిన శ్రీగంధంబుఁ
బైఁ బూసినక్,దినముక్ మర్దనజీసినక్ గడిగినక్
దృష్టంబులోనక్ దొలం,గనిదుర్గంధము నైజ
మీముఱికిడొక్కల్ నమ్మి ని న్నొల్వసే,రనిమూ
డాత్తుల నేమి చెప్ప ర... 32

మ. ఇనుమా త్రాశ్రితు నిల్ప వాడ వినుమా తేమా
టయుక్ సాయకం, బినుమా త్రాహవభూమిఁ
బూన నిదిగా కింకొందు మేలంచు నీ,వినుమా

టీదురితాంధకారపటలం జేరితి వీక్షింతు పు,గ్గ
నిశాటాంతక రామభద్ర ర... 88

మ. మును నా కెన్నఁడు వేదశాస్త్రసతనంబుల్ రిత్త
తీర్థాటనం,బును దానంబును జేయఁజొను సతతం
బున్ నిన్ను సేవించి కీ,ర్తన చేసేమతి లేదు దా
నమున కర్థంబల్పు మింకెట్లు బో,రన నాదుష్కృ
తముల్ తొలంగు ర... 84

మ. మును నా కెన్నఁడు దోసముల్ గలవు నామ్రో
లన్ భయంబంగకే, మనినన్ గాలుసిపోటుబం
టులి.క నన్నా పేరు నా పేరు పె,ట్టినవానిన్ బర
లోకదూరుడని పట్టిదెట్లు పొండంచుబో,రన
రమ్మా యిసు డడ్డగింప ర... 85

మ. అనఘం బైనదశాశ్వమేధకృతపుణ్యస్నా ర్థి నీ
కొక్కనూ, టు నమస్కారము సేయఁ గల్గునని
విందున్ యాగధర్మంబులున్, గొనసాగుం జన
నంబు లొక్కమఱి నీకున్ మ్రొక్కెనేనిన్ బున,
ర్జననం జేది తలంచుచూడ ర... 86

మ. దనుజారిజ్వలనాంతకా సురసముద్రస్వామివా
యుత్రి లో, చనమిత్రాభవనూర్యసోమధరణీ
జాతాంబుజాతద్విష,జ్జననాంగీరసశుక్రభానుతన
యస్వర్భానుకేతువ్రత, ర్తనముల్ నీవిభవం
బులౌర ర... 87

మ. కనుఁగొన్నప్పుడె గుప్పడే నుజుచుట గాలుం
డుకాలుండు పొం,డునుచుకొరొందునార కాగ్ను
లఁబడక వాత్తించి యయ్యగ్నులకొ, మునుఁ
గంజాలఁ బరేతరాజునకు నన్నొప్పిగమఁగొంబోకు
ము, గ్రనిశాటాంతక రామభద్ర గ... 38

మ. నిను సేవించెననంచుఁ గోనుకొని యుండేవా
నిశిక బూర్వశర్క నిను త్తరియి (ను గల్లుకష్టములు
వేమాయించ) సీవడ్డనూ, గవి విష్ణుబహు ద్రావణిం
గరిని బ్రహ్మాదుకథ్రువుకొమున్ను బో, నన రక్షిం
చును కల్పొ లేదొ గ...

మ. అనిశంబుకొ నినుఁ గొల్చునొ పుట్టులు ప్రాణాం
తంబునకొ రోగబా,ధనిను త్తరియి న రామరామ
యనుచుకొ హక్రున్వ లేగుండినొ, జననాథా
గ్రణి సీవు వారసనాస్థానంబున స్మిల్లి బో, నన
రామా యనిపింతు వెర గ...

మ. ఇననంశోత్తమ వేదశాస్త్రములలో నేవింటి
నేవింటి హా,దును సీకుం బ్రతిగాడిన సీకుం గల
బంట న్నన్న రక్షింపు కా, యనిబట్లకొ విదళిం
పఁగొవలయు నాలోనుండుమీ ముండుమీ, అ
నమోఘాస్త్రమువిల్లుఁ బూని గ...

మ. జననాథాగ్రణి నిన్నుఁ గొల్చునొ డాచండా
లుండైనకొ బున,ర్జననం బొందక ముక్తిఁ గాంచు

నొనరణ సన్ధ్య క్షుద్రై నణ దుదిణ, జనుఁ జగడాల
కులంబులొన నుండుంచం గోరి నీనామకీ, ర్తన
సేయణ నిగసిం చెనేని ర... 42

మ. జనసం జెప్పెడు నీకు నీకసపులొ సర్వంబు
నుండుంగ నీ, నునికిస్థానము దృగ్ధవార్ధి నడుమణ
యోగీంద్రహృద్దేహ యే, మవి పల్లింపుదు నీమ
హత్త్వముల సర్వాశ్చర్యముల్ పుణ్యవ, ర్తన
రాజన్య యశోవిహార ర... 43

మ. జనకుం డా జనకుండు నీసతినిఁ గౌసల్యా యహ
ల్యాఘ, మోచన నిణ గాంచినతల్లి పంక్తిగఁగుడా
సర్వేశ మీతండ్రి యే, మినిమిత్తంబున నుద్భ
వించితి'వొ నమ్మే నెట్లునీపుట్టువు, గ్ర నిశాటాంతక
రామభద్ర ర.... 44

మ. హనుమంతుం డొకయభి దాటు నని యేలా
ప్రస్తుతుల్ సేయఁగా, దనుజారాతి భవత్పదా
బ్జములు హృత్పద్మంబునన్నిల్పనా, సునపుణ్యండు
భవాంబు'రాసులు తృణీకారంబుగా దాటు భో,
ర్తన దానితఁగుఁ గొంకులేక ర... 45

శా. నీపావోనక ముకులం దదుముకొంటిణ గొం
టి నాలోనికీణ, నీవల్లెంబు ప్రసాదముం గుడిచి

1 ఏ నెమ్మిన్నిట్టు లీపుట్టువు.

తిక్ నీపేరునుం బెట్టితిక్, నీసెన్తుద్రలుదాల్చి
తిక్ భుజములక్ నీవింక న న్నేగతిక్, బ్రాపైప్రో
చెదొకాని పూని ర... 46

మ. తపముల్ చేసినఁ బోనిపాపములు మంత్రంబుల్
సమర్థంబుగా, జపముల్ చేసినఁ బోనిదోషము
నదీస్నానంబునం బోనిఘో, గవుకర్తంబులు నా
యు నొక్కమఱి శ్రీనివాస యనేనూ, కర్ణపు
టం బించుక పోకెనేని ర... 47

శా. కంపింతుక్ మును నండధారికిని మత్కాయంబు
వీక్షించి శం,కింపక్ గారణ మేమి నాకింక నినుక్
గీర్తింపుచున్నాడ బల్, నుంపల్ గట్టినఘోర
పాపములసంధు ల్లోనినోసేతతిక్, అంపం బైనది
నీచరిత్ర ర... 48

శా. నీమంత్రంబు సదా సదాశివుఁడు పత్నీయుక్తుఁ
డైకాశిలో, నేమంబొప్ప జపించునంచు శ్రుతుల
న్నిక్ నిన్నెవర్ణింపఁగా, నేమా నిన్ను నుతించు
వార మయినక్ నేనేర్చిన ప్రాప్తిదక్, రామా
రాఘవ రామభద్ర ర... 49

శా. నీమంత్రంబు జపించుమానవులకుక్ నిశ్చేయ
మానర్థముల్, హేమంబు ల్లోడుగుల్ తురంగ

ములు మత్తేభంబు లాందోళికల్, గ్రామంబుల్
నగరంబులున్ విభవమున్ రాజ్యంబులున్ రత్న
ముల్, రామారత్నము లేమిలెక్క ర... 50

శా. గోమేధాధ్వరమశ్వమేధశతముల్ గోదానభూ
దానముల్, హేమాద్రుల్ తిలపర్వతంబులునున
ల్లేభాశ్వదానంబులున్, నీమంత్రం బగునక్షరద్వ
యము¹ నే నీపుణ్యముంబోలనో, రామారాఘవ
రామభద్ర ర... 51

శా. గోమాంసాశని మద్యపాని సగరిన్ గొండీడు
చండాలుడున్, హేమస్తేయుడు సోదరీరతుఁ
డుఁగూడేకాదళిన్ భుక్తిఁగాం, చేమూడాత్మఁడు
లోనుగాఁగలుగుదుశ్శీలాత్తు లైనన్ దుదిన్,
రామా యన్నను ముక్తిఁ గాంతు ర... 52

శా. ఏమీ పాతకులార మాపురికి రా రీపుట్టునం
దున్నత, శ్రీమైఁబోయెద రెందుకన్న జమునిన్
గ్రేఁగన్నులన్ జూచుచున్, రామయ్యా యింక
నంచు పల్కి యపవర్గస్వర్గముం జూత్తురో, రామ
య్యా! నినుఁ గొల్చువారు ర... 53

శా. స్వామిద్రోహిని తమ్ముడెట్లు ఘనరాజ్యంబెల్ల
నీవిచ్చు టె, ట్లామాటల్ విని కాదె నిన్ను నడి

గేయానక్తి నాగున్న దొం, దేమిట పల్కలు వేస
రిగప కింక నీ నీ రాదె నీసీమలో, గ్రామం బొక్కటి
చాలు నాను ర... 54

శా. మామాయంచును మామయించు నెవుదుక
మాయల్లుఁ దుస్వద్ధతిక, హేమాద్రిప్రతిమాన
మైన హరువిల్లేల్లు మోట్టగా, సామర్థ్యం
బున ¹మేటి యూహం దనుచుక సర్వంబె వర్ణిం
పుదుక, రామం రామం రామభద్ర ర... 55

మ. కమరం గ్రాగినలోభిహానితలపున్నక గుక్క
మాంసంబు వ, వ్యముతో నగుడుకొతిన్న మాలఁ
డయినక నశ్చపకర్తంబులక, యమకూపంబుల
లోపలం బడఁడు బహ్వగ్రంబునక రామమం,
త్రముఁ జేర్కొన్నను సొర ధీర ర... 56

మ. యమకూపంబులలోపలం బడి మహాహ్వయంబు
నుక బొందకుం,డ ముదంబారంగ నన్నుఁ బ్రోచి
కరుణక సాయుజ్య మిమ్మీ తుదిక, క్రిమిరూపుం
దనరూపుగాఁ బెనిచి రక్షింపక విచారించునా,
భ్రమరంబుంబలెః బాపదూర ర... 57

మ. మమకారంబున సార్వకాలమును నీమంత్రంబు
వాక్రుచ్చుడెం,దము నాగుంగలుగంగని వ్వుటుల

1 నీడు మేటి యని నీసర్వంబు వర్ణింతు నో.

నైనక మృత్యువక్త్రమ్ము దూ, అము నిన్ను
మతి దూఱ మంత నపవర్గస్వర్గమార్గంబు దూ,
రము గొకుండును మాగుఁ జేర ర... 55

మ. తమగర్వంబున వారు మూఢులగుచున్ దైవంబు
మంత్రంబు తం, త్రములన్ వీడఁగ నాచుచున్
దిరుగు నిర్భాగ్యుల్ మహారాజులై, మము నూ
రింపఁగ నేము నిన్నెఱిగి నీమంత్రం బెఱింగి
దరి, ద్రమతిన్ వేడఁగఁబోవుటట్లు ర... 59

మ. హిమధామప్రతిమానకాంతియుతులై గుండ్రాది
దిక్పాలకుల్, తములన్ స్తోత్రము సేయ నుం
డుదురు సీదాసానుదాసుల్ సుర, ప్రమదాపల్లవ
పాటలాధరసుధాపానాదికేలీవిహః, రములన్
మీఱుచు మీరుచూడ ర... 60

శా. మిమ్ముం గొల్వఁ దలంచి పాపముల నెమ్మిం జోఁ
పినా నింక నే, నెమ్మిన్ సౌఖ్యముఁ బొందువాఁడ
నగుచున్ నీమూర్తి భావించెదన్, రమ్మా వీని
తలంపు మేలని కృపన్ రక్షింప నాలోనికిన్,
రమ్మా నన్నుఁ గృతార్థుఁడేయ ర... 61

మ. ప్రమదారత్న మహ్య గౌతమునిశాపప్రాప్తిఁ
బాషాణరూ, పముతోఁ బెక్కుయుగంబు లుం
డఁగ హరబ్రహ్మాదులుం బాపలే, నిమహాపా

వముఁ బాపనోపినది కా నీపాపరేణుప్రకా, రము
నేనేమవి సన్నుతింతు ర... 62

కా.నాయజ్ఞానముఁ బాపుమందు మగిలో నానాప్ర
కారంబులకా, గూఁసుం గూయ నదేమిరా యన
వు నీకుకా మ్రొక్కనా కుక్కనా, భీయం డేటికి
రోతగించెదవు నీచిత్తంబు రాగుండినకా, బ్రాయ
శ్చిత్తము నాకు నెద్ది ర... 63

మ. సీయమంబొప్ప ననేకజన్మములనుండికా దాఁచు
కొన్నట్టిసం, చయవోషంబులు మాటమాత్ర
మునఁ గొంచుం బోవుచోరత్వ మెన్నియుపా
యంబుల నభ్యసించినవియో నీనామముల్
వేయు నా,రయలీల నివరించుటట్లు ర... 64

కా.తారుణ్యోదయ యొంటిమిట్టరఘునాథా! నీకు
నే బద్యముల్, నూలుకా జేప్పెద నూరఁ జేరు
వెలయకా నూత్నంబుగా నంత నా, నోరుం
బావన మాను నీ కరుణఁ గాంతుకా భక్తిసన్నం
దలుకా, రారవ్వుందురు గారవించి ర... 65

శ్రీచీరకా దీయకు చన్నుగుబ్బలపయికా జీకాకుగాఁ
గాకుగా, జేరకా దీయకు మందబోయఁ డిదె వచ్చే
ప్రాద్దు రావద్దురా, జారల్ మేనుల జారలం గవ

యు కృష్ణా ఏకపత్నీవ్రత, ప్రారంభం బిపు డేల
నీకు ర...

66

మ, తిరునామంబు భరింపఁడేని నొసలఁ దిక్పూరితం
బైననీ, వరనామంబుఁ దలంపఁడేని మదిలో
వాంఛించి నీపాదపం, కరుహశ్రీతులనీదలోద
కముఁ ద్రాఁగఁడేని వాఁ డేఁటి నేర్పరి వైకుంఠ
పురంబుఁజేర ర...

67

మ. శరణం బన్న ను మాటమాత్రమున విశ్వద్రోహి
తోఁబుట్టుకున్, గరుణాపూర్ణవిలోకనం బొదవ
లంకారాజ్యసింహాసన, స్థిరపట్టం బొనరించినాఁడ
నట యేదేవుండు నీసాటి యు,ర్వరలోనన్ భ
వరోగదూర ర...

68

మ. పరనారీకుచకుంభపాలికలపైఁ బాదాబ్జయుగ్మం
బుపైఁ, గరమూలంబులపైఁగపోలతటిపైఁగంతం
బుపైఁ గొప్పుపైఁ, బరువులే నాతెదునాతలం
పులు మిమున్ భావింపఁగాఁజేసిస,ర్వరసాధీశ్వర
నన్నుఁ బ్రోవు ర...

69

మ. నరకుల్ గ్రాగినయిన్మకంబముల నంటంగట్టఁగాఁ
గొట్టఁగాఁ, బొరలం బొర్లఁగఁ గక్కుతొలఁ
గొని వీఁపు ల్లోయఁగావ్రేయఁగా, నరకావాసుల
లోన నుండుదురు నీనామంబు వర్జించిదు,ర్వరణం
బుల్లని చన్నవారు ర...

70

మ. పునసంహారునిచాపమున్ జివుగుదంబున్ ద్రుంచి
 పోవె వినన్, పరశూదగ్రభుజిండు పోవిడుచునే
 భంజించుఁ గాకండు ని, స్థూరముల్ పల్కిన భార్గ
 వున్ నిజబలాతోపంబు వారించి ని, ర్భరశాంతం
 బునఁ గానితార ర...

71

మ. స్తరసంహారుడు గౌరిఁ బొట్టున భుజింపన్ బిల్వ
 నే యను శ్రీ, హరిసామంబులు వేయు నెన్న
 దను నిత్యం బైననో మన్న నో, యరవిందానన వే
 యునేమిటికి రామా యన్న నుం జాలు మం, త్రర
 హస్యంబుఁ దలంతు నేను ర...

72

శా. బాలత్వంబునఁ గొంతకాలము వృధాపాపంబు
 దుర్బుద్ధి నై, చాలం జన్వనమందు గర్వమతి నై సం
 సారినై దుష్కినూ, బాలభ్రాంతిఁ జరింతుఁ
 గాని నినుఁ గాంతుం గొల్వలేకయ్య హే, రాశం
 బైనది చింత వంత ర...

73

శా. సాలగ్రామశిలాశిలోచ్చయగయాస్థానప్రయాగ
 స్థలుల్, పోలన్ జూచెక నంచుఁ బోవఁ దలఁ
 తున్ బోలేను మీదాసులన్, బోలే నన్నను
 బుద్ధిపుట్ట దిఁక నేఁ బుణ్యాత్ముఁ డౌట్లు హే,
 రాశం బైనది చింత వంత ర...

74

మ. కొలువంజాలక మాన నీనుతులు పెక్కుల్

నేయుటల్ మాననికా, దలఁపకా జాలకమాననికా
గలసి నీదాసాదివర్గంబుతో, నిలువంజాలకమా
ననేగడపటకా నీనామముల్ విన్నవా,రలకుకా
గల్గును మోక్షలక్ష్మీ ర... 75

మ. తలఁపకా జిత్రము మీమహత్త్వములు మీదా
నుల్ మహాభాగ్యవం, తులు శ్రేలోక్యమునకా
బదన్ధులు ధ్రువుండుండుకా సభోమండలికా, బలి
పాతాళమునకా విభీషణుండు భూభాగంబునకా
బద్దజ,ప్రలయం బైనను బోవ రార ర... 76

మ. చెలఁగకా మర్త్యులువేఁగి లేచి తమచేసే వెల్లఁ
బాపంబు లీ,కలుషంబుల్ బెడబాయు పేదిగతి
యింకకా ద్రోవ యొండెద్ది సు,ర్వులగుంటం బ
డఁబోకయుండ దయసేర్పుకా బుద్ధియుకా గల్గు
వా,రలు నీసేనకు లోట లెస్స ర... 77

మ. కలకాలంబువ్రతంబులుకా దపములుకా గావించి
యన్యు ల్బుదికా, గలకాలంబును బోలె నిర్జ
రపురీకాంతాకుచాలింగనం, బులఁ గొన్నాళ్లును
ఖంచి క్రమ్మట నిలం బుట్టేదినే మెచ్చ ని,ర్తలము
క్తుల్ నినుఁ గొల్చి కాంతు ర... 78

మ. నిలువెల్లకా బులకాంకురంబు లొదవకా నీపాద
తీర్థంబుతో, దులసీవర్ణమొకించుకంతఁ గొనినకా

దోషాలు ఖండింపఁగాఁ, బొలపాకుల్ దినఁ గాన
నంబులఁబడకాబోనేలమోక్షంబుకూ,రలను న్నా
రల నేల గల్లు ర... 79

మ. చెలువం బొప్ప సువర్ణమున్రుతరుల్ చెల్లించు
బ్రహ్మత్తకా, కలసీముద్రలు చూడఁ జెల్లుబడి
చక్రాంగను వేయించుమం, డలనాథాగ్రణి క్రొ
త్త నీబలిని నానావర్ణపుం దోలుము, ద్రలు చె
ల్లించితి విందు నందు ర... 80

మ. ప్రళయాపాదితకాలమృత్యు¹సిభ యారాకాసి
రాగా వా,దులు వారింపఁగ²నోప నింక నెటుచొ
తుకా నొత్తుఁ గాకన్న నం, చలిశుకా గొళికుఁ
గాచి తాటకను శస్త్రజ్వాలచేఁ ద్రుంచిదో, ర్బల
శక్తికా విలసిల్లి తార ర... 81

మ. చిలుకక ముద్దులు చిల్కఁ బల్కుతఱి రాజీ
వాక్షి యొక్కర్తు ని,చ్చలు నోంఁఘన గమరా
మయనినకాసాలోక్యసామీప్యముల్, కొలఁదు
త్తిఱఁగ నిచ్చినాడవట సీగుకా బిడ్డవే రిడ్డవా,
రలపుణ్యంబున కెద్ది మేర ర... 82

మ. ఇల నిన్నుకా దొలుబామునం దలఁపనై తీజన్త
మందైన నా, తలఁపు త్రిపదవంకజంబులవయికా

దాపింతు నే నింక ని, డ్డలలోఁ జెట్టులలోన
నంబువులఁ బుట్టం బుట్టఁగా నోపఁగ, ర్థలతాబం
ధముఁ బాపుమయ్యర...

83

మ. ఇల నీమీఁదను జాల భక్తిగలవాఁడే చెట్టవాఁ
డైన నే, ఖలుఁడైనన్ మది నుత్తమోత్తముఁ
డగున్ గాదన్నఁగొంగీడ్చుదన్, దెలుప న్నిల్చిన
నాఁడుకొన్న పరవాదిన్ గెల్చెదన్ వేదశాస్త్ర
లనద్వాక్యనుతప్రతాప ర...

84

శా. దేవా! నాదొఁవిన్న పంబు గల దేదీ యంటివా
వింటివా, త్రోవన్ దండధరుండు దుర్గతులకై
త్రోగన్ విచారించునో, యేవిఘ్నం బొనరించు
నో యెటుఁగరా దౌ ముక్తికిన్ బోవుచో, రావే
వెంబడి నింత నంత ర...

85

శా. గోవం దొల్లటిజన్మకాలముల నీకుం బంటఁ
గా నైతిఁగాం, చీ వక్రంబులెకాక నాకు నివి
లక్షింపంగ జన్మంబులా, చావుం బుట్టువు మా
న్పుకోపలయు నీజన్మాన నీవాఁడనై, రావా నామ
ది కింకనైన ర...

86

శా. చావు ల్లర్యులకెల్లఁ గల్గుటలు నిస్సందేహము
లేహముల్, చేవ ల్లగ్నిననాఁడె శ్రీగిరి గయా
శ్రీ వేంకటాచార్యుల, గ్రావప్రాంతములందుఁజేర

వలెఁ జేరంబోవ కేలబ్బు నా, ర్యావాణీస్తుత మో
తులక్ష్మీ ర... 87

శా. శ్రోతృమానవుఁ డొంటిఁ బోవుతఱి నీస్తో
త్రంబు వాక్రుచ్చినక, నీవుం గమ్మఁడుం దోడు
వత్సలఁడొ కా నెయ్యంబు తిన్నుంబుగా, నీనం
టావుఁడు నిన్నుఁ బోలుపొగుఁడుక నీనంటిభ
క్తప్రియ, ప్రాసీద్యుండును లేడు చూడ ర...

మ. నవసీతంబుల కేల పాతెనవురా నాయన్న రా
యన్నరా, యిది దూత్యంబులు గాఁగ గోపికలు
నీయంటక బదార్థంబు లే, య్యవి లేవంచు
వచ్చించునమ్మకడ కొయ్యం జేగు నీచేయు మా,రవి
నోదంబులు నేఁ గలంతు ర... 88

మ. వివిధ బ్రహ్మలయంత్యకాలముల నేనీనిల్వ వావే
ళలక, గుప్తవుఁడుండుండు విభీషణుండు బలియుం
డుక వారు నీదానులై, నవిశేషంబునఁ గాక త
కొగ్గుల కుండంబోలునే యింద్రు, ద్రవిరించి
స్తుతశార్యసార ర... 89

మ. చెవి నీనామము విందునో యని కడుక శంకించి
కర్ణంబులక, రవము త్రీతినఘంట లంట నిడి ఘం
టాకర్ణుఁ డేతేరఁగా, నవి చూచే వర మిచ్చినాఁ
డనఁటనీయంఘ్రిద్వయీసేవక, ప్రవరుక గాచుట
యేమిలేక్క ర... 90

మ. రవిసూనున్ బరిమూర్చి యింద్రసుతునిన్ రక్షిం
చినాఁడందునో, రవిసూనుం గృహ నేలి యిం
ద్రసుతుఁ బోరగ ద్రుంచినాఁడందునో, యివి నీ
యందును రెండునుంగలవు నీకేదిష్టమానోకదా,
రవివంశాగ్రణి తెల్పవయ్య ర... 92

శా. దోషంబు ల్కులపర్వతంబులకొలందుల్ గల్గినన్
గల్గినీ, మీసంకీర్తనశబ్దమాత్రమున భస్మీభూత
ముం జేయఁగా, త్రాసు లోకొటిసహస్రముల్
గలిగి యెత్తన్ రానికార్పాసపున్, రాసు లోన్
కిన నిష్ఠువోలె ర... 93

మ. కసుమాలం బగుదేహి పుట్టువుల నీకష్టంబులం
బాసి దీ, ప్లసుకాయం బొనరింతు వెవ్వఁడుసినున్
వాక్రుచ్ఛినన్ యోగిమా, నసగేహంబులనుండి
లోహము సువర్ణచ్ఛాయగాఁ జేయఁగా, రసవా
దంబులు నేర్చి తార ర... 94

మ. పసులం గాచినగొల్లవాఁడ వనుచున్ భావించు
నెంతున్ మదిన్, ముసలిప్రాయమువాఁడ వైతి
వనుచున్ మూర్తిత్రయాకారునిన్, పసుధాధీ
శ్వరు నెంతు నిక్క మెటుగన్ సర్వాపరాధిన్
గృహ, రసపాథోనిధి కాపుమయ్య ర... 95

మ. పిసిడిం జూచి మహావ్రదాత యనుచున్ బీభ

త్సకుత్సాంగునికా, ప్రసవాస్త్రప్రతిమానరూపుఁ
డనుచుకొ బందకొ భ్రియంబంద శ, శ్రుసమూ
హంతకుఁ డంచు నెవ్వడు నరస్తోత్రంబుఁ గావిం
చు నీ, రసుడకొ నిన్ను నుతింప నేర ర... 96

మ. బహురూపాలు ధరించుకొంచును గ్రియాభా
షాంగము ల్లుట్టఁగా, బహుకాలంబులనుండి
యాడితి నెకకొ బ్రాహ్మణ నట్లయ్యెడికొ, గహలం
బెట్లక చాల్పురే యనుము నీత్యాగము నే నొ
ల్ల నా, గ్రహదైతీయమదాపహార ర... 97

శా. మోక్షాపేక్ష జనించు నాకు నిది మోక్షాకాని
యీజన్మనుం, దక్షిణోదయ ముక్తికొ క్షయోడ
యం దాపుణ్యునిం జెప్పెదో, దక్షిణ స్మృత నీవె
కర్తవ్యునకొ నక్కేల నీపే ననుకొ, రక్షింతో
యెఱుంగంగఁ జెప్పు ర... 98

మ. అక్షిణప్రతిమానదాననిభవాహంకార పారీణ
యో, రక్షోదైత్యమదాపహారవిబుధ శ్రేలోక్య
సంరక్షకొ, నక్షధ్వంసవధూటికానినుత నీదాసా
నుదానుండ నకొ, రక్షింపంగదవయ్య నీవు ర...

మ. చదువు ల్లోంగిలి సోమకానురుఁడు భాషార్థర్థ
కూ నెట్టఁగా, నుదధుల్ సొచ్చిన వానిఁబట్టుటకు
నుద్యోగించి మత్స్యంబవై, యదరంటకొ రివుఁ

ద్రుంచి వేదములు తేవా దేవ శాండిల్యనా, రదః
శాండిన్యనుతప్రతాప ర... 100

*మ. దనుజాధీశులు నిర్జరాధిపతులు¹ దామందలు²
మందర³, ఘనసత్త్వంబున నెత్తివైచి జలధి⁴ గ
ర్వంబుతోఁ ద్రచ్చుచో, మునుగం బారక
యుండఁ గచ్చవమవై మున్నీటిలో నుండు వ, ర్త
నమే నాత్మఁ దలంచుచుండ ర... 101

మ. ధర కల్పాంతమున⁵ గరంగఁబడి పాతాళంబులో
నంటిన⁶, దొరయ⁷ దొల్లిటియట్లకా నిలువ
నుద్యోగించి క్రోడంబవై, పొరి నబ్బాతల మె
త్తినట్టిఘనదర్పు⁸ నిన్ను భావించు నిర్భరకారు
ణ్యనిరూఢ చిత్త ర... 102

మ. వడుగా నీవడుగ న్నెటుంగ విట నల్పం బైనవా
సంబు న, న్నడుగ⁹ వచ్చితి వన్నఁ గన్గొని బలీం
ద్రా నాకు నీవిచ్చుమూఁ, డడుగు ల్బూడుజగంబు
లంచుఁ గొనవా¹⁰ యాద్యంతముల్ మాట మా,
ర్పడ నాడే¹¹ మతికాడ వార ర... 103

*మ. ఆమరుల్ రాక్షసనాయకుల్ కడఁకతో నత్యంతగర్వంబు
న¹², దమసత్త్వంబున మందరాచలముచేఁ ద్రచ్చంగ నం
భోధిలో, రమణ¹³ దగ్గరి మోచి కాచినజగత్ప్రభుండ
కూర్తావతా, రమనంగా మఱి నీవె కావె ర...

1 యోచ్చిన¹⁴. 2 యత్యంతము¹⁵. 3 ముడికాడనాడు.

శా. ఏతాఃగాక మురాంతకుండు గలఁడా యెందైన
నిందైన నీ,†చేతల్తానుమటంచుఁనంద్రిసుతునికా
స్తంభంబులోఁ జూపరా, చూతా మన్న నృసిం
హారూపమున నచ్చొ నుండవా చెండవా,రాతిం
బోలినదైత్యుమేను ర...

104

మ. సమరక్షోణులఁ బాటఁబాడఁగ జరాసంధాదు
లకా ద్రుంచి చం, డమదాభీలుని ధేనుకానురుని
చట్ట ల్చీరి ముష్టిప్రసా, రములకా ముష్టిగు నా
ప్రలంబదనుజుకా మ్రుందించి తా రేదతీ, రమ
ణానారముఁ దాల్చి యూర ర...

105

మ. నిను నానాయణమూర్తి గాఁ దలఁచుచుకా
నీదండ నానండకా,ననవాచంఝము తెల్లఁ జేరి
కొలువకా హారిం గృపకా జూచుటల్, ననధిం గ
ట్టుట రావణుం దునుముటల్ వర్ణింతు రామావ
ణా, రనిరూఢాకృతి నిన్ను నోర ర...

106

మ. అమరారాతినధూటికారమణుల న్నశ్వత్థనారా
యణ,ద్రుమముం గొఁగిట చేర్పఁజేసి వ్రతముల్తూ
లించి బుద్ధావతా, రమునకా గుద్రసహాయమై
త్రిపురముల్ మ్రగ్గించి తా రార ధీ,రమునిస్తుత్య
యశోవిహార ర...

107

మ, కలికాలాంతమునఁ గిరాతజనములే గర్జించి
 చంచత్కిం, తులనెల్లఁ విసరింపుచుఁ గృత
 యుగద్యోతంబుఁ గావింప నిం, పలరఁ గిల్కివి
 గాఁగనున్న హరిని న్నశ్రాంతముంగొల్పువా,రలు
 పుణ్యాత్మ లగణ్యశూర రఘువీర" జానకీసా
 యకా.

108

ఒంటిమిట్ట రఘువీరశతము

సంపూర్ణము.

పీఠిక.

దేవకీనందనశతకము రచనాక్రమము కవితా
ధారఁ బట్టిచూడఁ బూర్వకవికృతమని తోచును.
ఇందలి పద్యములు శ్రీకృష్ణభగవానుని లీలావిహారా
దికములను గొండాడుచు విష్ణుమహిమాదికము
లఁ బ్రశంసించుచు మృదుమధురపదగుంఢనము
లతో నుకుమారములగు సమాసములతో నలరారు
చున్నవి. ఇందలి కృష్ణలీలావర్ణనములలోని పద్య
ములు శ్రీకృష్ణకర్ణామృతము ననుసరించి వ్రాయఁ
బడినవి విశేషించి కలవు. దృష్టాంతమున కొకదానిని
జూపుచున్నారము.

ఉర్వార్ధ్యంశోపిమహీధరోలఘుకరోదోర్ధ్వార్ధ్యంధృతోలీలయా
లేన త్వం దివి భూతలేచ సతతం గోవర్ధనోద్ధారకః
త్వాం త్రైలోక్యధరం వహామి కుచయో రగ్రే న తద్దృశ్యతే
కింవా శేషవ భాషణేన బహునా! పుణ్యైర్యశో లభ్యతే.

ఈశ్లోకము ననుసరించి వ్రాయఁబడిన పద్య
మీశతకమున 15-వ సంఖ్యలో నున్నది. ఇటులే
కొన్ని పద్యములు భక్తిరసప్రతిపాదకములగు శ్లోక
ములకు ఛాయలుగాఁ గానుపించుచున్నవి. ఇం
దలి వ్రతిపద్యము కదలీపాకములో నుకుమార

సమాసకల్పితమై యుంటున్నచే బరతనయోగ్యముగ నున్నది. శతకమున 100 పద్యములు మాత్రమే కలవు. ఘోశ్రుతి తెలుగుపద్యము కందపద్యముగ నున్నది. కవిచరిత్రముగల పద్యము స్తుతివిషయిక పద్యములు లోపించి యుండునని తోచుచున్నది. శతకమువలన మాత్రము గ్రంథకర్తను నిరూపింప వీలు లిక్కించుగాన, సాధనాంతరము లన్వేషించి గ్రంథకర్తనామము కాలము తెలిసికొనఁ బ్రయత్నింపునము.

జక్కనకవి పితృమాన్మచరిత్రమునఁ గృతి పతిపంకావతారముఁ జెప్పకొనుచుఁ గృతిపతితండ్రి యగు జన్నమంత్రి నీవిధముగాఁ బ్రశంసించి యున్నాఁడు.

సీ. కరమహ్యగ్యంబైన పద్యశతంబున
జేపకీతనయు విధియుఁజేసె

... ..

హరితమునిపంశరత్నగత్నాకరేంద్ర
చంద్రుడై యుద్భవ సిద్ధయజ్ఞమంత్రి.

దీనివలన దేవకీతనయశతకము రచించినది హరితనగోత్రుడగు జన్నమంత్రియనియు నతఁడు దేవరాయ మహారాయల యాస్థానమున మంత్రిగ

నున్నటులఁ దెలియుటచే క్రీ. శ. ౧౪౨౨-౧౪౪౦
లోగనుండియుండుననియుఁ దలంప వీలుకలుగుచు
న్నది. ఇతరాధారములు లభించువఱకు దేవకీనందన
శతకమురచనా కాలము 'గ్రంథకర్తృనామము పై
నిర్ణయముతో సరిపుచ్చుకొనవచ్చును. ఈశతక
మున వ్యాకరణదోషములు గనుపట్టుచున్నవి.

అయినను అప్పకవివంటి లాక్షణికుఁడు ఇం
దలి పద్యములు ఉదాహరణమునకుఁ దీసికొనుట
వలన నీశతకప్రశస్తి యప్పకవికాలమునకే నూప్ర
సిద్ధముగా నుండె ననుటకు సంశయము లేదు. లిఖిత
ప్రతి యొకదానిలో నీశతకము కవిరాక్షసుఁడు
వ్రాసినటులఁగలదు. కవిరాక్షసుఁడేజన్మయ్యకవియో
యాచిరుదనామ మెవరిదో యెఱుంగ వీలుకాదు.
మఱియు నాపద్య మొకప్రతియందే గానవచ్చుట
వలన నెంతవఱకు విశ్వసనీయమో యెఱుంగనయితి
గాదు.

ఈ శతకమును నిర్దుష్టముగా ముద్రించి
యాంధ్రదేశీయుల కందించిన వావిళ్లవారి ప్రయత్న
ము ప్రశంసాపాత్రము.

నందిగామ }
1-1-25 }

శేషాద్రిరమణకవులు,
శతావధానులు.

శ్రీ కృష్ణాయ నమః.

పెన్నెలకంటి జన్మయ్యమంత్రీకృత
దేవకీనందనశతకము

శా. శ్రీకైవల్యరమాధినాథ నిను నర్థిం గీర్తనల్ జే
సి కా,దా కంజాతభవేంద్రనారదశుకవ్యాసాంబ
రీషార్జునుల్,నీకారుణ్యముఁ గాంచుటల్ వసుమ
తికా నేనెంతధన్యుండనో, నాకుకా జేకురె నట్టి
భాగ్యములు కృష్ణా దేవకీనందనా. 1

శా. శ్రీవైకుంఠనివాస గోత్రధర లక్ష్మీనాథ గోపా
ల లీ,లావిర్భావ పతంగవాహ యదువంశాంభో
ధిచంద్రోదయా, నీవే దిక్కని యున్నవాడను
దయకా వీక్షించి రక్షించవే, నావిజ్ఞాపనమాల
కించు మది కృ... 2

శా. శ్రీరామావనుధాకళత్రములపైఁ జెన్నొందుపా
దాబ్జముల్, గారామారఁగఁ జూచి శేషఫణి
దాఁ గౌతూహలంబొప్పుఁగా, క్షీరాంభోనిధిఁ బ
వ్వలించి యమరుల్ సేవింపఁగా నొప్పుని, న్నా
రాధింతు మదీయచిత్తమునఁ గృ... 3

శా. నీడల్ దేతెడుచెక్కుటద్దములతో నిద్దంపుఁ
గెమ్మోవితో, కూడికూడినిచిన్ని కూఁకటులతో
గోపార్థకశ్రేణితో, వ్రీడాశూన్యకలిరమండల
ముతో వేష్మక విసోదించుచు, న్నాఁడాశైశవ
మూర్తి నేఁ దలఁతుఁ గృ... 4

శా. అందెల్ చిన్ని పసిండిగట్టియలుమ్రాయఁ ॥ మేఖ
లాఘుంజికల్, క్రందె మ్రాయఁగ నిరేక నుదు
టక గంపింప గోపార్థకుల్, పరిదారుల్ గన
వెన్న ముద్దలకునై వర్తించుమీ బాల్యపుం, జందం
బా నివిజుల్ నుతించుటలు కృష్ణా దేవకీనం
దనా. 5

శా. వేదోద్ధారకుఁగా నుధావ్రభవుఁగా విశ్వంభర
వాహుఁగా, వాదావిర్భవుఁగాఁ గ్రయీవటువుఁ
గా వర్ధిష్ఠతాయుష్యుఁగాఁ, గోదండాశుగపా
ణిఁగా బలునిఁగా ఘోరవ్రతచ్ఛేనిఁగా, నాదిబ్ర
హ్మముఁగాఁ దలంతు మదిఁ గృ... 6

మ. అమరుత్కృలచే మునుల్ నుశులచే నాద్యు
ల్లహానిష్ఠచే, సమరోత్సాహజనుల్ పునశ్శరణ
చే సాధుల్ దయాబోధచే, నమితోదారకళా
ధ్యు లర్పణలచే నధ్యాత్ము లై శ్యంబుచే, సమతం
గాంచిరి మీపదాబ్జములు కృ... 7

మ. జపముల్ సేయంగ సేర సీమమున నిచ్చల్పాజ
సేయంగలే, నుపవాసవ్రతభక్తిచో పె్పెరుగ
వేదోక్తక్రమస్థుండఁగా, నపరాధంబులు నాయె
డం దఱచు నే నజ్ఞాని నెబ్బంగులక, జపలుం డం
చు నుపేక్ష సేయకుము కృ... 8

మ. సుకరంబై సురసేవ్యమై సులభమై సువ్యక్తమై
యుక్తమై, ప్రకటంబై పరమార్థమై ప్రమదమై
ప్రద్యోతమై పథ్యమై, యకలంకామృతమై య
మోఘతరమై యానందమైయందమై, సకలంబుక
భరియించు మీమహిమ కృ... 9

శా. కొండల్వంటికనీశ్వరుల్ శతకము ల్లూర్పంగఁ
గోటానకో, ట్లుండక నీవును జెప్పఁబూనితి వదే
మో యంటివా వింటివా, వండేనేర్పులఁ బెక్కు
రీతుల రుచుల్ వర్తింపవే శ కముల్, దండిక
నామన వాలకింపు మదిఁ గృ... 10

శా. చన్నే నిన్నును బాలుఁగాఁదలఁచి యిచ్చంబూత
నాకాంతదాఁ, జన్నుల్నిండఁగఁ జేదుఁబూసికొని
యాచన్బాలు నీకిచ్చినం, జన్నంబాలకు లో
నుగాక యసురక సాధించియాయుంతికిక, సన్నక
ముక్తి యొసంగి తీవు భరి! కృష్ణా దేవకీనందనా.

మ. విలసిల్లక పదియాఱువేలసతులక వీక్షించి వా

రిండ్లలో, వల వర్తించుచు నుండి వీటఁ గలగో
 వస్త్రీలనెల్లఁ గడుం, బలిమిఁ బట్టి రమించినాఁ
 డవు భలీ ప్రాజ్ఞుండ వీవోదు భూస్థలి సీవేకద కొం
 దేదేవరవు కృ.... 12

మ. పాలుపొందక నడిరేయిఁ గుక్కుటరవంబులో
 చూపి గోపాలకా, వలి విభ్రాంతులఁ జేసి మంద
 లకు నై వారేగఁ దత్కామిసీ, కలనాయత్న
 ము తామ్రచూడగతులం గావించి నీకీర్తి రచ్చ
 ల కెక్కం గడుగొయ్యదేవరవు కృ... 13

మ. అనిరు ధ్ధాచ్యుత యీశ కేశవ ముకుందాధోక్ష
 జోపేంద్ర వా, మన దామోదర చక్రపాణి
 హలి రామా శౌరి శార్దూ జనా, ర్దన పీఠాంబర
 భక్తనశ్శల నమో దైత్యారి వైకుంఠవా, స నృ
 సింహాంబుజనాభ ప్రోవు ననుఁ గృ... 14

మ. ఇల గోవర్ధన మెత్తితీ వనుచు బ్రహ్మాండ్రాదు
 లెంతో నినుం, బలుమాటున్ను తులొప్పఁజేసెదరు
 పద్మాక్షా కుచాగ్రంబునం, జాలక న్నెత్తినరాధ
 నెన్న రిదిగో సొంపొంద సత్కిర్తి ని, శృలపుణ్యం
 బునఁ గాక చొప్పడునె కృ... 15

శా. మకాలిం బింఛవుదండ యొప్పుగ నటంపంగొను
 శృంగారపుక, శ్రీ లెంచంగను పిల్లఁగ్రోవిరవ

ముఖ జేకోల ముం జెక్కుచుకొ, గేలకొ మెచ్చి
నరింపఁ గోపకులతోఁ గ్రీడారసస్ఫూర్తిసీ, వాలం
గాచువిధంబు నేఁ దలఁతుఁ గృ... 16

శా. పెచ్చుల్ ప్రేలుచుఁ బిల్లఁ గ్రోవిరవముకొ బెం
పొందఁగాఁజొక్కుచుకొ, నిచ్చల్ నిన్ను భజింప
గోపగణముకొ నిత్యోత్సవక్రీడమై, నిచ్చల్
మచ్చికముచ్చటచ్చుపడఁగా హెచ్చించి కీర్తించి
సీ, సచ్చారిత్రము విన్నఁ బుణ్యమగుఁ గృష్ణా
దేవకీనందనా. 17

మ. లలనాకుంచితవేణియుం దడవ మొల్లల్ జాఱ
కస్తూరికా, తిలకంబుం గఱఁగంగ లేతనగవుకొ
దీపింప నెమ్మోమునకొ, దళకుల్ చూపెడి
చూపు లుల్లసీల నానారీతులకొ వేణుపు, స్కల
నాదంబుల పెంపుఁ జూపుదువు కృ... 18

మ. కలకాంచీమణికింకిణీమధురనిర్వాణంబు మండీర
మం, జులరావంబును గొంతకొంత వినవ
చ్చెకొ బట్టలేనైతి నం, కిలి నిద్రించుట మోస
పుచ్చె హితవాగ్దేయుండు నేడంచు ని, చ్చలు
మీశౌర్యము లెంచు గోపతతి కృ... 19

మ. కలనైనకొ నగియైనఁ గోప మెసుగంగా నైనమీ
నామ నిర్మలవర్ణద్వయ మెవ్వరేదలఁచినం బా

పాఘము ల్వాయు ను, జ్వలభాన్వప్రతిమానచం
డకిరణవ్రాతాహతిం జీకటుల్, చలనం బంది
తొలంగుచందమునఁ గృ... 20

మ. నిను సెవ్వాఁడు దలంచు నీనుహిమ వర్ణింపంగ
సెవ్వాఁడు నే, న్మనఁబూనుకొనినుగొల్చునట్టిఁగు
నుఁ డాఘణ్యాత్మ లోకామా, న్మనఁగొ ధన్యు
నిఁగా వివేకనిధిఁగా నుద్యద్గుణాంభోధిఁగా, నని
శంబుం గొనియాడఁ గోరుదును కృ... 21

శా. శీలంబుకొ గులముకొ వివేకనిధి లక్ష్మీకాంతనత్తు
స్థలికొ, హరిం బాయకయుండు కొమునుఁడవై
హంకారవృత్తికొ సదా, స్థిలోలుండన రాధతో
దెనఁగుట చ్చిత్రంబులు నొసిన నీ, జాలం బేమని
సన్నుతించెదను కృ... 22

శా. శ్రీలక్ష్మీధవ రుక్మిణిం గలసి కూర్చికొ మిత్రవిందా
సునం, దాలోలాక్షులఁ గూడి జాంబవతి సత్కా
లక్ష్మణాభద్రలకొ, కాలిందికొ మరుగేలిఁ దేల్చితివి
శృంగారాంగగోపాంగనా, జాలంబుకొ దనియిం
తు వార తుదఁ గృష్ణా దేవదేవందనా. 23

శా. మద్దు ల్లాల్పినలాగొ పేగ మనిలో మన్నించి
గాండీవికొ, బుద్ధుల్ సెప్పినలాగొ మోదరస
ముప్పొంగకొ యశోదమ్మకుకొ, ముద్దుల్లా నటి

యించులాగొ వరుసకొ మువ్వేళలకొ వేడుకకొ,
చద్దు లైక్కి రహించులాగొ ధరక గృ... 24

మ. చరణాబ్జంబులు వీడ్వడకొ నిలిచి యోజకొ
ధట్టిలోఁ బిల్లగ్రోలో, కర మొప్పారక నుంచి
యింపొదవఁ జంకకొ గోల నందిచ్చి బ,ల్వురుగో
పాలురుజొట్టునుంగొలువ వేల్పుల్ గ్రుక్కి భుల్లిం
గఁగా, నరయం జల్లి భుజింపవే యడవిక గృ... 25

మ. మెలుగు లేటుమహేంద్రసీలనిభ మామేనకొ
సమీపాటగో, ఖురనిర్ధూతధరాపరాగలవపం క్తు
ల్లప్పఁగానొక్కచేఁ, బురిగోలొక్కటఁబాలకుండఁ
గొనుచుం బొల్పొంద గోధున్జనాం, తరవర్ధిష్ఠుడ
వైననికొ గొలుతుక గృ... 26

శా. ఆధివ్యాధిహరంబు జన్తమరణవ్యాపారదుష్క
ర్మదు, రోబ్ధావ్యాప్తినివారణంబు సతతస్ఫూర్తజ
గద్రక్షణో, నైధాయుక్తము భక్తవాంఛితఫలా
నీకప్రథానైకదీ, యాధారేయము సీమహామహి
మ కృ... 27

శా. హాలాహాలశిరోధిమాళినయనో ద్యద్భీమధూమ
ధ్వజ, జ్వాలాభీలకరాశరూక్షవిషనిశ్శాస్త్రోష్ణకృ
ష్ణానదాం, భోలీలాస్పదకాళియస్ఫుటనటదోభిగా
గ్రమధ్యంబునకొ, హళికొ దాండవమాడు నికొ
దలఁతు గృ... 28

మ. తినదే చెట్టున నాకు మేఁక గుహ గొండిం
 బాము నిద్రింపదే, వనవానంబునఁ బతులుకొ
 మ్మగములుకొ వర్తింపవే నీటిలో, మునుకల్ వే
 యవెనుత్సృగచ్ఛసములుకొ మోక్షార్థమాముక్తి
 కికొ, మనసే మూలము నీదుభక్తులకు కృష్ణా దేవ
 కీచందనా. 29

శా. చింటిం గొంతగ మీమహత్త్వమును నుర్వికొ
 దగ్గునప్రాప్తిచే, ఘంటాకర్ణుని సుగ్రసేనతనయుం
 డై నల్ల టేజంబు నిన్నుంటంజేయవెమాటమాత్ర
 మున నిట్లాశ్చర్యముకొ బొందఁగా, నంటం బొం
 దనిసేల్పు నికొ గొలుతుఁ గృ... 30

మ. నిలసన్కావ్యకళాధులీలాలు తల్లిగ్నాను వైన
 ట్టివే, తలగుం గా కవి కేల మూర్ఖులగు గాథల్
 జెందు భాగీరథి, నలితాంభోరుహపంజరమండితమ
 రంగ్రాసమాధుర్యపాం, నలు జోలీగల కేల
 తేంట్లగతి కృ... 31

మ. చతురంభోధిపరీతభూవలయ రాజాజ్ఞకొటిరగం,
 జితమాణిక్యనిరాజమానపద గాజీన్ద్రండు ధర్మాత్త
 జం, డతికారుణ్యముచేత మత్స్యపతికొ ల్వాసిం
 వఁడే నీదుకా, శ్వేతకారుణ్యముగల్గునంతకును కృ.
 మ. శుకమద్భౌతమకన్వాకుత్సజమదగ్నోద్భవంకళాండి

ల్యశౌ, నకపారాశరకశ్యప త్రిఘటజాహ్నేంద్ర
ప్రభూతత్రియం, బకకంజోద్భవనారదాదిముని
హృత్పంకేజసౌమ్యత్విపా, సకృపాసాగర నీకు
మ్రొక్కెదను కృ... 83

మ. వివిధోగ్రస్థనప్రచండబలవిద్యేషావసీనాయకో,
త్సనభంజీకృతశాలి యద్భునుఁడు దోస్సశువుండు
మత్స్యావసీ, ధవుగేహంబున నాట్యతాళధరియై
తా నిల్వడే సన్తుని, స్తవ నీసత్కృప గల్లునంత
కును కృ... 84

మ. బలభేది న్నలయించి ఖాండవవనిక భస్మంబు
గావించి ము, న్నైలమిక దైత్యులఁద్రుంచి యెక్క
టిశివున్నిర్జించి కౌరవ్యులక, బలి గావించి కిరీటి
బోయఁడు గోవస్త్రీల నొప్పింపఁడే, యల నీతే
జము నీవు గైకొనినఁ గృష్ణా దేవకీనందనా. 85

మ. ఇలఁ దదైర్విరిన్సపాలఫాలఫలక (?) ప్రత్యగ్రరక్త
చ్ఛటా, కలితోదారగదావిజృంభణభుజాగర్వం
డు భీముండు కు, క్కలకుం జాపఁడె యేక
చక్రపుగిభిక్షావేశఁముష్మత్సము, జ్వలకారుణ్యము
గల్లునంతకును కృ... 86

మ. అతిసౌందర్య సమగ్రఛైర్య ఘనశౌర్యహృత్తి
యుక కీర్తియు, న్నతులప్రాభవరేఖయుక గలిగి

చోద్యంబెన్నఁగా మోటుక, ప్రళయిం దిద్దఁడె
నిత్యమున్ నకులుఁ జేపానంగ నీసత్కృపన్,
సత్కృపై రాజ్యము గల్గునంతగును గృ... 87

మ. బకదై తేయమహాబలున్ సమరభూభాగంబునన్
వాయువు, త్రేకుఁ దీల్గించిన నోచక్రపురివాగల్
మెచ్చి యింటింట వండుకము శృంగిగిగాని భిక్ష
యినునూటన్ మాన్పలేరెదియం, నగు నారల్
గొఱఁజేసి చాలుటగుఁ గృ... 88

మ. గహనానాసములోన వన్నలగుఁ దా గారాబు
తమ్ముగడుస్తే, విహరింపితలే భావికాలగతి నన్వే
షించుచున్ శౌర్యసం, గ్రహుడై నూపులఁగాచె
మస్సెపురిలోఁ గర్తానుగుభ్యక్రియ, న్నహదేవం
జత్తిభగ్యమార్గమునఁ గృ... 89

మ. విను నా నేకశురంగవారణధోర్వినాభదీచ్యన్నికే,
తనచక్రధ్వజచామరద్రుణిమతోఁ నథ్వాత్తుండ
నానుయో, ననుఁ జేకాకియుఁ బాగపూరియు
నునై దప్పంబు వోనాడి పో, యను మిమ్మైట్లుఁ
దలంచి చూడకయ కృ... 90

శా. రక్షింపం నగువీరుఁ డెవ్వఁ డగు నీరాజుల్
వృథాతేజులే, మోక్షశ్రీయొసంగన్ విభుండెవఁడు
శ్రీమోహకృతిన్ దేవతల్, రక్షోధ్యక్ష శుభప్ర

థానగరిమన్ రాజిల్లురాజేంద్రులున్, సాక్షాద్భ్రా
హ్మము నీవె ధన్యులకుఁ గృష్ణా దేవకీనందనా. 41
మ. కొలిచేదిన్ వగలేకనే, యడిగితే కోపించు టీలే
కనే, చెలువం బెచ్చుట కోటనే విభవముల్
చేకూరుటల్ రూకనే, బలవంతుం డగుమూకనే
సతిచెడున్ ప్రాణేశుపైఁగోకనే, జలదశ్యామలశం
ఖచక్రధర కృ... 42

మ. బలశౌర్యోన్నతి శత్రులం గెలిచి నప్తద్వీపవిశ్వం
భరా, స్థలి నేలించి సమస్తవైభవములన్ దీపించి
దిక్పాలకా, వలీ కీర్తింప మెలంగునైషధుఁడు చా
వర్తింపఁడే తొల్లి వం, టలవాఁడై ఋతుపర్ణచెంగ
టను కృ... 43

మ. ధరలో గోళకుఁ డైనపాండునికళత్రం బందు
వేర్వేట నే, పురకున్ బుట్టినపాండునందనులు
దివ్యు లైచ్చు నర్తింపఁ, దచ్చరితం బంతయు భార
తం బని ప్రశస్తం బయ్యె నీనామసం, స్తరణప్రా
ధీమఁ గాడె యాఘనత కృ... 44

మ. క్రతువుల్ నూతొనరించి యింద్రపదవి న్గర్వించి
యింద్రాణ్ణి, ధృతిఁదూలన్ మరుఁడేఁచఁగా న
హుమఁ డద్దేవేంద్రభోగానుసం, గతిగాఁ గోరిన
కుంభసంభవుఁడు గిన్న-న్ దిట్టినన్ జెందఁడే, సత
తంబున్ పెనుబాముచందమును గృ... 45

మ. ఘనులకానీచులనీచులకాఘనుల సత్తాగాధ్యులకా
దుష్కీయా, జనితోద్యోగుల నర్థవంతులను
భిక్షోయుత్తులకాభిక్షులకా,ధనికవ్రాతముగా నొన
ర్చుచును నిత్యంబుకామహాగాగుడం,బనినందించు
వినోదరాయ హరి కృ... 46

శా.శ్రీలక్ష్మీధన హానుదేవ సరరాగీవాక్ష పద్మాసన,
వ్యాళాధీశ్వర శర్వవస్తుఖ శుకాన్యస్తోత్రసత్పా
త్ర గో,పాలానీకముఖాజ్ఞభొక్త.ర కృపాపాథో
ధి నకా గావు మూర్ఖాలంకార మాయూరపింఛ
ధర కృష్ణా దేవకీనందనా. 47

మ. పతులు న్నేవురు నెన్నఁగాఁ గలిగి భూపాలాం
గనానీకముల,సతతంబుకా గనుసన్న లకామెలఁగు
చైశ్వర్యంబుతో నుండి తా, నతిభక్తింజని యా
నుధేష్టకును జేయం బూనదే ద్రావదీ,సతియాశ్చ
ర్యము నీవిలాసములు కృ... 48

శా.మీసామర్థ్యము గల్గునంతకును నెట్టి కాబాండు
నూనుండు నా,యాసం బొంది మహాద్భుతంబుగ
విరాటాధీశుపట్టంబులో, గ్రాసోపాయము లేక
భిక్ష మడుగకా గాపాయముంబూని స,న్యాసం
బుకా ధరియింపఁదే యచఁగ... 49

మ. విరటుం గొల్చినవాఁడునొక్కఁడిలఁ బృథ్వీనాథు

లకా గూల్చి సం,గరభూమికా ఘనవైరివీరతతుల
న్దారించుచుకా ద్రుంచి యి,ద్ధరకు న్నగ్రజా రాజాఁ
జేసియు తుదికా దా నీకృపంబాయఁడే,సరిపోదే
భువి నింద్రసూనుధృతి కృ... 50

ను. అమరు ల్పద్మజావ్రాతదాఁటియివుడొక్కబ్బంబు
పెద్దయ్యెదు, ర్దమదోర్దండపటుప్రతాపనిజసంరం
భామరానీకవి, క్రమదుర్వారగజానురప్రళయమిం
కం జేయుఫాలాతునికా, సమరక్షోణి జయించె
నర్జునుఁడు కృ... 51

శా.అకూరిరాత్మకు తై నపాండవుల బాహుశక్తియుకా
థాత్రి వి,ర్వక్రంబయ్యెడునట్లుజేతు ననుచుకా
వాత్సల్య మింపొంద నా, శక్రాత్తోద్భవు తేరిపై
దురమునకా సారథ్యముం జేసితా, చక్రీ నీముని
కోలకుకా జయము కృ... 52

శా.గంభీరంబుగ రాయబారగరిమకా గౌంతేయుకా
ర్యార్థమై, శుంభల్లీలల ధార్తరాష్ట్రసభలో
సాంపార తద్వాక్యము, ల్సంభాషింపఁగ వా రవ
జ్ఞు దలచకా సర్వంబు నీవైనచో, శంభుండే యె
ఱుఁగుకా భవన్తహిమ కృష్ణా దేవకీనందనా. 53

శా.వలావిద్యలు సొంపు రూపవిభవం బేలా కులీన
త్వముకా, శీలత్వంబును నేల యేటికి వచశ్రీ

యేల బాహుబలం, బేలా చాతురి మీకృపాగ
రిమ నిశ్శేపంబు లేకుండినకా, జాలిం బొందిన
గల్గునే సిగులు కృ... 54

కా. సర్వజ్ఞుండును సర్వలోకగురుండుకా సర్వంసహ
సాకుండుకా, సర్వేశుండును సర్వసాధకుండునా
సర్వేశ నీమూర్తిదా, సర్వంబు న్నలగించు పెంచు
నగుండుకా సుదేహమేలాస్త్వమేల్, 'సర్వంవిష్ణు
మయంబగ' త్తనంగ కృ... 55

మ. పుడమికా బెద్దలబోటివారి నడుగం బోరాదె
చోద్యంబు పా,ల్కుడలికా గల్గినముద్దరాలు గలు
గంగూఁ బూర్వకాలంబునకా, పొడవెల్లకా గడు
తగ్గి దానవునితో బొంకైనమాటాడి మూఁడ
డుగు త్నీలను వేడఁగాఁ జనవు కృ... 56

కా. రంగత్పాధిమ భాగ్యవం శాలిచి శారవ్యుల్ భ
యం బంద నీ, రాంగంబుం ధరియించి జీవము
సతంబై యుండ వర్తించు నా, గాంగేయుండు
శిఖండిచేతఁ నెగె నీకారుణ్యముం దప్పియుం,డం
గా మృత్యువుథాటి కోపుదురె కృ... 57

కా. అహోరస్థితి నుండఁగా వలయురాజాస్థానమ
ధ్యంబునకా, వక్రింపం బనిలేదు ధర్మమునకై వ
ర్తింపఁగాఁ బోయినకా, శుక్రాచార్యుని కన్నుఁ

బో నడచవే సూటిక గుళాగ్రంబునక, జక్రి
నీకరపంకజాతమున గృ... 58

మ. వరసౌందర్యవివేకధైర్యనయధీ వాత్సల్యభారే
యుఁ డీ, సరణీనాయకరత్న మంచు మహితార్థం
బాశ్రితశ్రేణికీక, స్థిరసామ్రాజ్యవిభుత్వ మాధు
వునికీక దేజంబు గా నిచ్చి తా, సరణీక మీకృ
ప గల్గువాఁ డగుట కృష్ణా దేవకీనందనా. 59

శా. ధారాపూర్వముగాఁగ సంయమికి సత్తద్వీపము
ల్ సూనృత, ప్రారంభంబున నిచ్చి చేతితడియా
టక లేక వర్తింపఁడే, శారీరార్థముగొంచు భి
క్షుము హరిశ్చంద్రుండు యాగాదిసం, చారుం
డిందు మనందె తొల్లి హరి కృ... 60

మ. పటుబాహుబలసత్త్వవైఖరుల దిక్పాలుల్ బ్రశం
సించునం, తటివాఁడయ్యుఁ ద్రిశంకునందనుఁడుకాం
తారత్నముకొవిక్రయిం, చుటలుక నీమహిమం
బుచేతఁ గద యిట్లాశ్చర్యమే మర్హ్య లెం, తటి
వారై నను నేమిచేసెదరు కృ... 61

మ. తనశౌర్యోన్నతి యుగ్ర సాధనముగా దాక్షాయ
ణీశుక శివుక, దనరక మెచ్చుఁగఁజేసి లోకము
జయ స్తంభంబుగావించియుకొ, మును దాఁ జేసిన
కర్తవ్యార్థిఘనమై ముంపం గడుంబాలుచేఁ, జనఁడే
దుర్జతి విక్రమాద్భుఁ డిల కృ... 62

మ. తెగువన్నిర్జదులక జఘుంచుచు వదోద్రేకం
బునక గానలో, మృగనేత్రక ధరణీతనూజ న
సురు లైచ్చంగఁ దాఁ నెచ్చి నె, న్వగలం బెట్టి
విధిప్రయత్నమున నిర్వంశంబుగా గొముచే, జగ
తిం గూలఁడె యావళాననుఁడు కృ... 63

మ. పరనారీహరణం నొనర్చినమహాపాపాత్ముఁ డా
వణుం, దరయన్నా తనితమ్ముఁడై నదనుజుండత్యంత
సద్భక్తితో, శరణన్నం దయఁ జూచి యగ్రజుని
రాజ్యం బిచ్చి రక్షింప వా, సరణికి నీపదభక్తి
యే ఘనము కృ... 64

మ. వెఱచైనక మఱచైనఁ గార్యముతఱికి వేసా
రుచున్నైన యా, నరమొప్పినను మాయనైన
నృపతుల్ దండింపఁగా నైననుక, బరిహాసంబున
నైన మిమ్ము నుడువక బ్రాపించువుభ్యాత్మకుల్,
నరకావాసముఁ జేర రాఘనులు కృష్ణా దేవకీ
నందనా. 65

మ. నొసటక గన్నులఁ గట్టి వేల్పు సతి నెంతోభక్తి
తోఁ జూడఁగా, నినుమండ్లైన భయంబులేక తల
మీఁ దెక్కె... న్నదట్లుండ నీ, నసుధక భర్తలు
శ్రీ ల కెవ్వరయినక వభ్యాత్ములై మట్టులే, కన మి
య్యం దల కెక్క గుండుదురె కృ... 66

మ. కరితో దోమ మృగేంద్రతో నరుడు బంగారంబు
తోఁగంచుభా, స్కరుతో మిణ్ణురుబుర్వుకల్పకము
తోఁ గానుంగు రత్నాకరే, శ్వరుతో నూషరప
ల్వలంబు నురుశేషస్వామితో మిడ్తయున్, సరి
యైనన్ సరి మీకు దైవములు కృ... 67

మ. నుతలోకప్రతిస్పృష్ట నిర్మలకళానూత్నాబ్జగర్భా
మహా, ప్రతిభున్ గౌశికుఁ గుక్కుమాంసము భు
జింపఁజేసి మాలాతనిన్, బలిమాలింపవె చండ
చండతరళుంభ త్త్వంబు పల్కాలు నా, శతఁ బొం
డింపవె దేవ దేవమయ కృ... 68

మ. పరభోగాధ్వరదానధర్మగుణముల్ వర్జించి తృ
ష్ణారతిన్, నరులత్యంతము మూఢలోభమతులై
నారీరతిం గూర్పఁగాఁ, దరముం గానిధనంబు త
స్కరవరుల్ ధాత్రీకులుం జేకొనున్, సరళువ్రాత
ము జేర్చుతేనెక్రియఁ గృ... 69

మ. ఖలవాక్యప్రతిపాలకుల్ పరధనాకాంక్షుల్ పా
స్త్రీరతుల్, కులధర్మోఘనిబద్ధచిత్తులు నయాకూ
పారపారంగతుల్, కలుషుల్ రాజులువారిసేవకు
లకెల్లం గల్లు సత్యంతని, శ్చలసౌఖ్యంబులు నిన్
జింపఁగను కృ... 70

శా. బొంకు ల్లక్షులు నిత్యసుఖరితసంభోగారతుల్

దుర్బలా, హంకారములు కోట్లసంఖ్యయగుమా
హంబా యనంతంబు దుష్పంకాభార మపారమి
న్ని గలగూఢప్రాతసర్పలిసి, శ్మంకం బ్రజ్జులు
చేరఁ బోవుదురగ కృష్ణా దేవదేవరసనా. 71

శా. చీమలే పుట్టులు పెట్టుచుండ నవి విస్తీర్ణంబు
గాఢించినకా, పాములే జేరినరితి లోభిజనసంప
న్నార్థరాసులే స్పృశాభూమిపాలుర పాలుగాక
చనుసఁ బూర్ణంబులే లొట్లరో, సామాన్యంబు
ధనాధినాథులుగూ గృ... 72

మ. అదనం బ్రౌఢుడనీడచంగమున నిచ్చుల స్రుక్కి
దుష్టాత్మసం, పదపెండ్ల ధరనిల్వరించుకయుసౌభా
గ్యప్రభాభాసియై, పాదలుకా మాపటనీడకై వడి
భవత్పూజావిధేయజ్ఞుడై, సదయుం జ్ఞానను లేమి
జేగురుర కృ... 73

శా. కీడుకా మేలును వచ్చుఁ గర్తవశతకా శ్రీదాగ
తికా బోకలై, యాడలో వచ్చును బండ్లు నొ
క్కెడధరన్నొక్కప్పుడుకా బండ్లపై, నోడలోనొ
గడ దేశకాలగతి శీతోష్ణంబు లిగితి నే, బాడకా
వచ్చును దుఃఖసౌఖ్యములు కృ... 74

శా. అంతశ్శత్రుల గెల్వలేరు మమకారము
ల్లానలే, రంతే మూఢము నీడలేదు భవదీయాంఘ్రి

ద్వయూచింతనా, చింతారత్నముఁ గానలే రిల
ను దుశ్చిత్తుల్వృథా వేదవేదాంతంబుల్ చదు
వంగ నేమి యగుఁ గృ... 75

శా. నానావేదపురాణశాస్త్రముల నానందింపఁగా
నిత్యమిం, పౌనాద్యుల్వినుతింప ధార్మికరహస్యం
బుల్విన న్నచ్చునౌ, నౌ నామాంకభవద్వివేకుల
కుము న్నాశ్చర్యమే సత్వరా,జ్ఞానాధిక్యముగాని
ముక్తిగని కృ... 76

శా. గట్రాలక బలుకానలక గుహల గంగాసింధు
దేశంబులక, వట్రాతావుల దేహమెల్లఁ జెద
రక వర్తించినక మేరువుక, చుట్రా యేఁబది
మార్లుమెట్టినమనశ్శుద్ధుండు గాకుండినక, చట్రా
వానిప్రయాసమంతయును గృష్టా దేవకీనందనా.

శా. గంగాజన్మపదాబ్జమందు నభిషేకంబు ల్బదా
గాంచెనక, అంగారార్చనచేసి పారణము
నక నర్చింతు సంభోధరా, శృంగారాధిపకౌ
స్తుభాభరణ యేశ్వంగారముల్ జేతు మీ, కంగీ
కారము గాఁగ నాతరమె కృ... 77

మ. అతిమోహంధులఁ బాపకర్ముల మహాహంకా
రులక దోషదూ,షితులక గర్వితదుర్విచారులఁ
బ్రశంసింపం † బ్రశంసింపఁగా,దితిపర్యాప్తిదినంబు

† బ్రహ్మచర్యవ, స్థితపర్యాప్తిదినంబు లేగి.

లాంది త్రిజగద్విఖ్యాతయుష్టత్సము, న్నతసేవా
భిముఖుండనైతి నిట కృ... 79

మ. పలుమాటలై యహభోగకాంక్షసభలకా పాండి
త్యముల్ సే, యువా, గలయజ్ఞానము మాన్వఁగాఁ
గలరె యెట్టి నకా బ్రకాశించుకో, మలదీపాలి
తలంగఁ ద్రోయున భవన్తాయాంధకాగంబు
ను, జ్వలెణానంగమయస్వరూపయత కృ... 80

కా. టింగి బాటుముపానదీజలము లాయూరూరునం
దెల్లఁ గూ, డురుఘోషంబున సంకల్పకలియఁగా
యోగ్యంబులైనట్లు మీ, స్వరూకా నానుడువుకా
సదాశుభములై సంపూజ్యముల్ గా భవ, చ్చర
ణంబుల్ మది నిల్పి కొల్పెనను కృ... 81

కా. బాలక్రిడలఁ గొన్నినాళ్లు పినపకా భామాకు
చాలింగనా, లోలాభ్యన్నతిఁ గొన్నిసాళ్లు మఱి
యిల్లుకా ముంగిలిం గొన్నినా, ధీలీలకా విహ
రించితికా సుఖఫలం బెందేనియుకా లేదుగా, చా
లకా నీపదభక్తిఁ జేసెదను కృ... 82

మ. మతిలోమిష్టఁడలందుపుణ్యఁడిలందామాయకా
స్వదారాదుల, స్వేతలం బొర్లఁడు భాగ్య
వంతుఁ డగుతీవికా, దివ్యమృష్టాన్నసం, గతిలోనా
దుజనుండు భిక్షుము నొసంగకా నేర్చునే కూల

భృ, చృతురాస్యప్రముఖామరప్రణత కృష్ణాదేవ
కీనందనా. 83

శా. అన్నంబైనను దక్రమైన దగుతోయంబైన
నభ్యాగతాల్, దన్నాశించిన నేమియు న్నిడక
యేధర్తంబునుం జేయ కే, మన్న నున్నరకయుండు
జీవశవమర్త్యశ్రేణి యిద్ధాత్రిలో, చన్న నేమగు
నేమగుక గలుగఁ గృ... 84

శా. ప్రార్థనానుభవంబు దీట కపవర్గప్రాప్తిలేదం
దుగా, క్షీశ్రేష్ఠా లనంతకోటులిక నై తే వారి
కర్తంబులుక, ప్రార్థనంబులు గావె ముందటకు
నోభాజ్ఞ సైరించి నా, ప్రార్థనంబులఁ దీర్పవే
కరుణఁ గృ... 85

శా. శ్రీ జన్మప్రభు కావిశేషుఁ డగురాజేంద్రుండు ధీపా
లనా, జ్ఞానాగ్రత్వనిదానకీర్తియుత రత్నాలకు
ణాధీశుడె, రాజిల్లుక బహుకర్మఁడైన ధరసా
మ్రాజ్యంబు బాలింపుచో, నైజంబై తగునా
విశేషములు కృ... 86

మ. సమస్తదేవుల సంగ రాంగణమునకా సాధించి సా
మ్రాజ్యసౌఖ్యముఁదాఁగాంచి సహించి చొప్పడు
వివేకప్రాజ్ఞులొంచుభూ, రమణశ్రేష్ఠుఁడు తావకా
నుచరుడె రాణించు శిక్షించు దుష్టమతి భ్రష్ట
మదాంధశత్రువుల కృ... 87

మ. విగతశ్లేశులు నీతకిర్పివమముల్ విజ్ఞానవిద్యా
నిధుల్, విగమార్థజ్ఞులు నిశ్చలప్రశయముల
వింశ్యజనిష్ఠాయతుల్, సుగుణుల్ సూన్యతనర్థ
నుల్ శుభకరుల్ శుద్ధాంశగగుల్ శుభుల్,
జగతీమండలి నీదుసేనగులు కృ... 88

శా. నీనుల్లలిన నీదుగతగుణాధిక్యము గాజించు
నా, నీను దెప్పించు లేదు నీనుగుణాన్యస్థిత
గ్గుణార్థుల్ జామీ, నేనే నీమండ నన్ను ప్రాప్త
శరణాంతం ద్వన్ముఖోద్ధృతము, జ్ఞాన శ్రీకరమూర్తి
నమ్మిని విష్ణు జేసనీవందనా. 89

శా. పాత్ర పాత్రవిపేకము ల్పనన పాదం బెచ్చె
భర్తృమనుక, మిత్రక్షుత్వము స్థిరమటయు
స్వామిద్రోహముం గొండెముక, భాత్రిం బూ
జ్యములయ్య సజ్జనులచందం బెట్లు నీశించదో,
సత్రాజిత్తనయామనోగమణ కృ... 90

మ. అగమ *శంతనుపుష్పపై విదుగుపై నకూరు
పైఁ గుబ్జపై, నరుపై ద్రౌపదిపై, గుణేకునిపై
నందవ్రజస్మీలపై, బరంగం గల్గు విశ్వాపార
సము నాపైఁ గొంత గానిమ్ము మీ, చరగజాబ్జంబుల
నమ్మినాడ హరి కృ... 91

* చందనగంధిపై.

మ. అనుకూలాన్విత ధైర్యభార్యయును ధర్మార్థంబు
నై నట్టి నం, దనులున్ సజ్జను లైన సోదరులు నె
న్నంగల్గు సంపత్కియో, ఘనుడై నట్టి మహాను
భావుడై భవత్కరుణ్యాదృష్టాలభా, జనుఁ డప్పు
ణ్యుని జూచినన్ శుభము కృ... 92

మ. శరణాగత్యనుగక్తి? భక్తి జనరక్షాసత్కృపాసే
వ్యసత్కరుణాపూరనుధారసంబు గల శృంగారం
రంబు మీమూర్తియుం, దరణోపాయ మెటుంగ
లేని కలుషాధారున్ ననుం దావక, స్మరణా
ధీశునిఁ జేయు మ్రొక్కెదను కృ... 93

మ. ప్రలయాభీలక రాశి దావదహనప్రజ్వాల మజ్జో
దరా ! జ్వలానాశారము దాల్చి దానియెదు
టన్ సంతప్తసంతాపవాం, ఛలు దివ్య ల్లునులుం
గృహస్యులగుచుం జల్లార్పఁగాలేక ని,చ్చలునీపా
దములే భజించెదరు కృ... 94

మ. మొలయాలింపవో మానమున్నిలుపవో ముల్లో
క మేలింపవో, ముఱఁదీ యంచును వెంటనేతిరు
గవో మున్నింపవో యందుమో, కరినో ద్రాపదినో
సురాధిపతినో గాండీవినో యెవ్వఁడన్, ధర నిన్
గొల్చినవారిలో నొకఁడ కృష్ణా దేవకీనందనా.

మ. కుటిలారాతినిశాటకోటికదళీకూటాటవీభంజనో,

దృఢమత్తద్వివకేళిలోలము సముత్పాద్యవీణ్యదై
త్యాంగనా, స్ఫుటముక్తామణిరత్నపరితలకా
పుంజాదిలూనక్రియా, చటులజ్వాలము నీనుదర్శ
నము కృ... 96

మ. కులీళానేకసహస్రకోటినిశితక్రూరోగుధారాము
ఖా, కలీతాన్విప్రభవప్రభావత్రిజగత్కల్యాణ
సంధాయుక్తు, విలసిల్లుక భవదీయచక్రమఖ
లోర్వభారనిర్వాహణో, జ్ఞాననిర్వాహపరాక్రమ
క్రమణ కృ... 97

మ. అతికాకోలకరాళకాళియ కణి కణిమిర్భవ,
అతిరోనాటిన నాటిపాటు తెలుచుకా శంకించి
యుంకించె దా, సతతోద్వర్ధులనర్థస్వభయ
దాంచత్పింశుమాదానతం, సతానుం గారుడకేత
నోద్ధృతియు కృ... 98

శా. సక్రోదగ్రతః బ్రాణవాయుపులు మేనన్నిల్వంగా
నోపనో, చక్రీనక దయగాను మున్న కరుణా
జాజ్వల్యచక్రంబుచే, సక్రంబుం దెగఁ జూచి
కాచితిగదా నాగంబు వేగంబునక, శక్రాద్యా
మరపందితాంఘ్రియుగ కృ... 99

మ. కరి నేలింది మాళక్కి ద్రావదికి కోకలోమెచ్చియి
చ్చింది ద, బృహ కాకాసురునిం గటాక్షమునఁ

జేపట్టిం దబద్ధం బహూ, శరణన్న౯ బగవాని
తమ్మునికి రాజ్యం బిచ్చుట ల్కల్లయి, త్తటి నన్నే
లిన నిక్క మీకథలు కృష్ణా దేవకీనందనా. 100

క. ఈకృష్ణశతక మెప్పుడు

పైకొని విన్నట్టివారు వ్రాసినవారల్
చేకొని పఠించువారలు

శ్రీకృష్ణనికరుణ కలిగి చెలఁగుదు రెలమిన్. 101

*మ. సదయస్ఫూర్తికళల్ ఘటించు కవిరక్షశ్రేష్ఠఁ
డు తాహియై, పదివేల్పుద్యములందు నూటపదిస
త్పద్యంబులన్పంచె నీ, పదనీరేజములందు దివ్యత
టిసీపాథఃప్రపూర్ణాభిము, ఖ్యదయ౯ గాంచిన
దౌట మీకరుణ కృష్ణా దేవకీనందనా.

దే వ కీ న న ద న శ త క ము
సంపూర్ణము.

—

పీఠిక.

ఈనారాయణశతకము గేయముగఁ బూర్వకవి యెవరో రచించెను. ఇందలిగేయము పదలాటి త్యముతోఁ గూడికొని చదువుకు ననుకూలమగు మృదుశైలిలోఁ బండితపామరరంజకముగా నున్నది. ఇందలి రచనసందర్భము, కవితాప్రాధి, విషయసంగ్రహణముఁ బరిశీలించ నీ గ్రంథకర్త సంస్కృతాంధ్రములలో విద్వాంసుఁడనియు శిశుబాలబోధకై వేదాంతభావములను బదములలో నిముడ్చ సంకల్పించి యీపాత్తమును రచించెనని తోచుచున్నది. “నూత్నములో మోక్ష” మన్నటుల ఈశతకము మిగులఁ జిన్నదైనను అద్వైతసంప్రదాయానుకూలము లగు తత్త్వరహస్యములను నుబోధముగ నెఱింగించుచున్నది.

మొదట మానవుఁడు యుక్తాయుక్తజ్ఞానశూన్యుడై స్వేచ్ఛగ సంచరించి విషయాదిసౌఖ్యములనుభవించి విసుఁగొంది తత్త్వవిచారమునకుఁ దొరకొనుట సహజముగాన, కవియుఁ దొలుత స్వేచ్ఛాసర్తనను దానఁగలకష్టములు దెలిపి పిదప నీశ్వరతత్త్వ నిరూపణ మొనరించుఁ బ్రపంచసృష్టి నెఱుంగఁ

జేసెను. తరువాత క్రమముగ నిందు మానవజన్మసం
దర్శము, బాల్యకౌమారయావనాద్యవస్థలు, పిదప
గురూవదేశమువలన మోక్షధర్మములు గ్రహించు
విధము, మనోహరముగ వర్ణింపఁబడెను.

ఇందు భగవద్గీతాది వేదాంతగ్రంథములలోఁ
బ్రతిపాదింపఁబడిన తత్త్వరహస్యములు సుబోధము
లగు తేటతెలుఁగుమాటలతో వివరింపఁబడుటచే
వేదాంతశాస్త్రానుభవము స్వయంకృషితో నార్జింప
సంచిన స్త్రీబాలుర కిది యనుకూలముగ విషయ
ప్రవేశమునకు సులభమార్గముఁ జూపుచున్నది.

చిదచిదీశ్వరభావములు, మాయాస్వరూ
పము, దృద్ధశక్యములు, ప్రకృతిస్వరూపము, తత్త్వ
ములు, సంచీకరణము, గురుశిష్యధర్మములు లోన
గుమహత్తరవిషయము లింత సులభమగుశైలిలో
గేయముగ వ్రాసి ప్రాకృతజనులు తరించు శ్రోవఁ
జూపినగ్రంథకర్త ప్రశంసాపాత్రుఁడు.

శతకమువ్రాసిన కవిపేరుగాని కాలముగాని
గుఱుతింప నాధారములు కానరావు.

నందిగామ. }
1-1-25. }

ఇట్లు భాషాసేవకులు.
శ్రీమా ద్విగ్రహాకర్షణ,
శతావధానులు.

శ్రీ రస్తు.

నారాయణశతకము.

శ్లో. నమామి నారాయణపాదపంకజం
వదామి నారాయణనామ నిర్మలమ్,
భజామి నారాయణతత్త్వ మవ్యయం
కరోమి నారాయణపూజనం సదా.

శ్లో. ఆలోడ్య సర్వకాస్త్రాణి
విచార్య చ పునఃపునః,
ఇద మేకం తు నిష్పన్నం
ధ్యాయేన్నారాయణం సదా.

శ్రీరమాహృదయేశ్వరా
భక్తజనచిత్తజలరుహభాస్కరా
కారుణ్యరశ్మికరా
నీవే గతి కావవే నారాయణా.

పాపకర్తములఁ జేసి
నరకకూపములఁ బడఁజాల నింకను
నీపాదభక్తి యొసఁగి
యొక్కదరిఁ జూపవే నా...

దానధర్మములం జేచు

నేన నీదాసులను బొగడఁచెనె
నానేగములం నిలవక

నయచేసి నన్నెలు నా...
జన ముంచుక లేకను

దుర్బల లాడు నాశివ్యాయందు
సీనాన నగుచునే

గృహముగా నిలువవలె నా...
నికట మగుచు లేక

నాజన్మ మకట స్వర్గం బొందును
అకలంక మగుమార్గముక
బాపవే సకలేశ నా...

జేగి లేచినది మొదలు

సంపాదసాగరంబున నీదుచు
నీగుణము లొకవేళను

శలవంగదె మీలనుచు నా...
లోకవా రలగు వారికి

కరమొప్ప మీశభల విన నేరను
ఏకరణి భవజలనిధి

తుదముట్టి నీదుదును నా...
ఇల మనుజుజన్మ మెత్తి

సుజ్ఞాన మొచుకంటెయు లేకను

కలఁక జెందెడుచిత్తముకా

స్వచ్ఛంబుగాఁ జేయు నా...

8

ఎంతపాపాత్ముఁడైన

మిముఁదలఁచి కృతకృత్యుఁడౌను పుడమి
నింతపరుసము సోఁకిన

లోహంబు హేమమహా నా...

9

కామాంధకారమునను

పెక్కుదుష్కర్తములఁ జేసి నేను

నీమఱుఁగుఁ జొచ్చినాను

నామీఁద నెనరుంచు నా...

10

సమయ మయినపుడు మిమ్ముఁ

దలఁచుటకు శక్తి గలుగునొ కలుగదో
స్తరణతోఁ దలఁతు నిపుడె

నాహృదయకమలమున నా...

11

ఆటలన్నియు అంకులు

నే నాడు మాటలన్నియు బొంకులు

పాటింప నింతకైన

నున్నదే పాపంబు నా...

12

వావి దప్పినవాఁడను

దుష్కీయావర్తనుఁడ నగుదు నేను

పావనునిగాఁ జేయవే

నను పతితపావనుఁడ నా...

13

దేహమే నృథ మనుచును

తెలిసి నే నూహబద్ధుడ నగుచును
సాహసంబునః జేసితి

నే గురుద్రోహులు నా...
ఎన్ని జన్మము లాయెనో

నేటి కెందెందు జన్మించినానో
నన్ను నగిజేర్చు గనవే

యింకొచ్చిన నాతండ్రి నా...
యమకింకనులఁ దలఁచిన

నాగుండె యుల్లుమసి యనుచున్నది
యమునిబాధల మాన్పను

మూయప్ప వైద్యుడవు నా...
అరయ కామక్రోధముల్

లోభంబు మోహమదమశ్చరములు
తఱుంగ వెప్పుడు మనసున

నిన్నెపుడు దలఁచెదను నారాయణా.
ఆశాపితాచి బట్టి

వైరాగ్యవాసనలఁ జేరనియదు
గాసి పెట్టుచు నున్నది

నే నేమి సేసెదను నారాయణా.
తాపత్రయంబు జెంది

చాలపరితాప మొందెను చిత్తము

నీసాదముల నమ్మిన

చల్లనై నిలువఁగల నారాయణా.

19

చింతాపరంపరలచేఁ

జిత్తంబు చీకాకుపడుచున్నది

సంతోషమునఁ గూర్పవే

దివ్యప్రసాదమును నా...

20

ప్రాయమెల్లను బోయెను

ఆశ లెడఁబాయఁజాలక యున్నవి

మానూప్రపంచ మేల

చేసెదవు మాయయ్య నా...

21

శరణుఁ జొచ్చినవాఁడను

నేఁ జేయుదురితముల నపహరించి

పరమపద మొసఁగఁగదవే

యింకనైనఁ బరమాత్మ నా...

22

సంకల్పములు పుట్టిన

కర్తవాసనల నృథముగఁ జేయవు

సంకటము నొందించకే

నను సత్యసంకల్ప నా...

23

ఒకవేళ నున్నబుద్ధి

యొకవేళ నుండ దింక నేమిసేతు

విశదంబుగాఁ జేయవే

నీవు నాచిత్తమున నా...

24

నెట్టుకొని సకలజీవ

కోటులను నోట భజించినాను

పొట్టుకొఱకై నీదుల

సేపించి రట్టయితి నా...

25

నేను బుట్టినది మొదలు

అహారనిద్రలక జనెఁ గాలము

పూని యెప్పుడు సేయుదు

నీపదధ్యానంబు నా...

26

ప్రాప్తు బోవక యున్నను

వేసరక పొరుగిండ్ల తిరుగుఁ గానీ

బుద్ధిమాలిన చిత్తము

నీయందు పొందదే నా...

27

ఎన్నివిధములఁ జూచిన

నిత్యమును హృదయమున మిము మఱువక

యున్నంతకన్న నుభము

వేటొక్క టున్నదే నా...

28

రాభలోభముల విడిచి

యిహపరము లనుఫల మ్మాసింపక

నీభక్త తైనవారు

ధన్యులై నెగడెదరు నా...

29

ముందు నీసృష్టి లేక

సచ్చిదానందస్వరూపంబును

పొంది భేదము నొందక

బ్రహ్మమై యుందువఁట నా...

90

కాలత్రయాబాధ్యమై

మఱి నిరాకారమై యుండుకతన

జాలఁగాఁ దత్త్వజ్ఞులు

తెలియుదురు సత్తనుచు నా...

81

జ్ఞానస్వరూపమునను

నాజడమై జడపదార్థములనెల్లఁ

గానఁగాఁ జేయుకతనఁ

జిత్తంద్రు ఘనులు నిను నా...

82

సుఖదుఃఖముల రెంటిని

వేటగుచు సుఖరూప మైనకతన

నఖల వేదాంతవిదులు

ఆనంద మంద్రు నిను నా...

83

గుణ మొకటి యైనలేని

నీయందు గుణమయంబైన మాయ

గణుతింపఁ గనుపట్టెడు

దర్పణము కై వడిని నా...

84

అందు ప్రతిబింబించిన

చిత్సదానందసముదాయ మెల్లఁ

జెందు నీశ్వరభావము

త్రిగుణసంశ్లిష్టమయి నా...

85

సత్త్వంబు రజము తమము

ననుమూఁడు సంజ్ఞలను క్రమముతోడ

తత్త్వజ్ఞు లేగ్పరింప

తద్గుణత్రయములను నా...

86

ప్రకృతినీయిందు లీన

మయియుండి నికృతిఁ బండిన పేర్లను

సకలప్రపంచ నిటులఁ

గనుపట్టె నకలంక నానాయకా.

87

మీగు సంకల్పించిన

యట్టిప్రకారమును జెందు మాయ

ఆరూఢి వివరించె

నవ్విధం బప్సయ్య నానాయకా.

88

పంచధూతములు మనసు

బుద్ధియును ప్రకటాహంకారంబును

నెంచంగ నాయమాము

యిదిగా ప్రపంచంబు నానాయకా.

89

ధూతపంచకతత్త్వసం

ధూతమునఁ బుట్టె నంతఃకరణము

భ్యాతిగా నందుఁ దోచె

చిత్తు జీవాత్మాయె నారాయకా.

40

వెన మనోబుద్ధిచిత్త

హంకారవృత్తు లంతఃకరణము

ప్రచురించు నవి నాలుగు

తత్త్వరూపము లాయె నా...

41

భౌతికరజోగుణమును

నేకమై ప్రాణంబుఁ బుట్టించెను
వానిభేదములచేత

పంచభావము లాయె నా.....

42

అలరు ప్రాణ మపానము

వ్యానం బుదాన యానోదానముల్
తలఁప నీసంజ్ఞ లమఱి

వాయుతత్త్వము లొప్పు నా...

43

ప్రత్యేక భూతసత్త్వ

గుణములను పరఁగ బుద్ధీద్రియములు
సత్త్వమున జనియించెను

తత్త్వపంచక మగుచు నా...

44

చెవులు చర్మము కన్నులు

జిహ్వా నాసికము పేరులచేతను

తగిలి బుద్ధీద్రియముల

విషయసంతతి దెలియు నా...

45

భౌతికతమోగుణమున

విషయములు తఱచుగా జనియించెను

శబ్దకస్పర్శరూప

రసగంధనామములు నా...

46

తాదృశరజోగుణమున

జనియించె నరకకర్తేంద్రియములు

విదుతత్త్వము లగుచును

కర్తనిష్ఠాదులకు నా...

47

వాక్పాణిపానపాయూ

పథలను నానిపే శ్లమరుచుండు

పక్వహృదయులకుఁ నెలియు

నీనిధిము పరమాత్మ నా....

48

పలుకు పనులును నడుచును

మలమూత్రముల విడుచు నీయయిదును

బెలయ కర్తేంద్రియములు

విషయములు నలినాక్ష నా...

49

పరఁగఁ జంద్రుండు బ్రహ్మ

తే.త్రజ్ఞఁ డిరవొందు గుద్రుండును

వరమానసాదులకును

అధిపతులు విపరింప నా...

50

అరయ దిక్కులు వాయువు

నూర్యుండును వరుణుండు నశ్వినులును

పరగ శ్రోత్రాదులకును

అధిపతులు పరికింప నా...

51

అనలుఁ డింద్రుండు విష్ణువు

మృత్యువును అలప్రణాపతియుఁ గూడి

యొసర వాగాదులకును

అధిపతులు పతికింప నారాయణా.

52

పంచీకృతం బాయెను

ఆభూతపంచకము ప్రబలి సృష్టి
పంచీకృతముచేతను

స్థూలరూపము లాయె నా...

53

పదియింద్రియములు మనసు

బుద్ధియును ప్రాణంబు లైదు గూడి
పదియేడు తత్త్వములును

సూక్ష్మరూపము లాయె నా...

54

స్థూలసూక్ష్మములు రెండు

కలుగుటకు మూల మగు సజ్జానము
లీలకారణ మాయెను

జీవులకు నాలోల నా...

55

ఈమూఁడు దేహములకు

విశ్వంబు నెల్లప్రకటం బాయెను
నామరూపములచేత

లోకైకనాయకుఁడ నా...

56

కొన్ని మ్రానున బుట్టును

గుడ్డలోఁ గొన్ని తనువులు బుట్టును
గొన్ని ధరణినిఁ బుట్టును

చమటలను గొన్ని హరి నా...

57

ఈచతుర్విధభూతము

లందుఁ గడు హృచ్చమానవజన్తము
సీచ మని చూడఁడు

తథ్యమే నిర్ణయము నా...

58

ఈజన్తమందె కాని

ముక్తి మఱి యేజన్తమందు లేదు
నేజేతఁ ననుఁ నెలియక

మానఁగుడు చెడిపోవు నా...

59

చేసనా చేసనములు

బుట్టుచును రోఁతలకు లోనగుచును
ఆతంక పడుచుండును

గర్తముల చేతనుండు నా...

60

సఖిలయోగులఁ బుట్టుచు

పలుమాటలు స్వర్గనరకములఁ బడుచు
నొకట నూటటఁ గానక

పరితాప మొందిలిని నా...

61

వెలయ యెనుబడినాలుగు

లక్షయోగులయందుఁ బుట్టి గిట్టి
అలసి మూర్ఖులఁ జెందుచు

బహుదుఃఖములచేత నా...

62

క్రమముతో మనుజగర్భ

మునఁ బడుచుఁ గర్తవశగతుఁ డగుచును

అమితముగ నచోటను

గర్భనరకమునఁ బడు నా...

63

ఈశ్వరాజ్ఞను బుట్టిన

తెలివించే హృదయమునఁ దలపోయుచు
విశ్వమున తనుబొందిన

పాపెల్ల వేర్వేలు నా...

64

చాలు చీ యింక జన్మము

ఇంక పుట్టు చాలు శ్రీహరి భజించి
మేలుఁ జెందెద ననుచును

జింతించు నాలోన నా...

65

ప్రసవకాలమునఁ దల్లి

గర్భమునఁ బాదుకొని నిలువలేక
వసుధపయి నూడి నడిన

తెలివించే వాపోవు నా...

66

చనుబాలు గుడిచి ప్రాణ

ధారణను నింక మాత్రమలములోను
మునిగి తేలుచు నుండును

దుర్గంధమునఁ దేలు నా...

67

బాలత్వమున బిత్తరై

నలుగడలఁ బారాడు సిగ్గు లేక
పాలుపడి యావనమున

విషయానుభవ మొందు నా...

68

ముదిమి వచ్చినవెనుకను

సంసారమోహంబు మానకుండ

తుద నేగు కర్తృగతులు

బొందుటకు ముదమేమి నా...

69

అజ్ఞాన లక్షణములు

ఇటువంటి నని విచారించి నరుండు

నుజ్ఞానమునకుఁ గగిన

మార్గంబు చూడవలె నా ..

70

వేదాంత వేది యైన

సద్గురుని పాదపద్మములు జెంది

అదయానిధిఁగూడె

సద్బోధ మందవలె నా...

71

ఏవిద్య కైన గురువు

లేకున్న నావిద్య పట్టుపడదు

కావునను అభ్యాసము

గురుశిష్య భావలెను నా...

72

గురుముఖంబున విద్యలు

ఎన్ని కైకొనిన భావజ్ఞానము

చిరతఁబాధ్యత్తవిద్య

సభ్యసింపఁగలేదు నా....

73

అనపేక్షకుఁడు సదయుఁడు

వేదాంతనిపుణుఁ డయ్యాచార్యుఁడు

దొరకు టపరూప మపుడు

గుఱుతైన గుటి యొప్పు నా...

74

అట్టిసద్గురుని వెదకి

దర్శించి యామహాత్ముని పదములు
పట్టి కృతకృత్యుఁ డౌను

సాధకుఁడు గట్టిగా నా...

75

మొగి సాధనములు నాల్గు

గలనరుఁడు ముఖ్యాధికారి యగును
తగినయుపదేశమునకు

యోగసాధకులలో నా...

76

ఇది నిత్య మిది యనిత్యం

బనుచుఁ దనమది వివేకించు టొకటి
అదను నిహపరసుఖములు

కోరనిది యిదియొకటి నా...

77

ముదముతో శమదమాది

షట్క సంపద గలిగియుండు టొకటి
విదితముగ ముక్తిఁ బొందఁ

గాంక్షించు టదియొకటి నా...

78

ఈనాల్గు సాధనముల

నధికారి యై నిజాచార్యుఁ జేరి
నానాప్రకారములను

శుశ్రూష నడుపవలె నా...

79

ఉల్లమునఁ గాపట్యము

లగ్నమైన నుండనీయక నిరతము

తల్లి నలక్రియు దైవము

గును వనుచుఁ నలఁపవలె నా...

80

తనువు ధనమును సంపద

గురునిసొ వ్వుని సమర్పణము చేసి

యొనసి శత్రుగతుఁడై

నిశ్శ్యమును మెలఁగవలె నా...

81

ఏనిష్ట గురునిష్టకుఁ

గీటుగా దీప్రపంచంబునగుదు

మానసము దృఢముఁజేసి

యలరవలె మాసిద్ధు నా...

82

ఇట్టి శిష్యుని పాత్రత

నీక్షించి హృదయమున కారుణ్యము

నెట్టుకొని బ్రహ్మవిద్య

గురుఁ డొసఁగు నెయ్యముగ నా...

83

బ్రహ్మాంబు గలుగఁగానే

ఏతత్ప్రపంచంబుఁ గలిగియుండు

బ్రహ్మాంబు లేకున్నను

లే దీప్రపంచంబు నా...

84

ఈవిధంబున నూక్తుల

బ్రహ్మసద్భావంబుఁ గలుగఁజేసి

భావగోచరముఁ జేయు

చిత్స్వరూపములెల్ల నా....

85

ఆబ్రహ్మమందె పుట్టు

విశ్వంబు నాబ్రహ్మమందె యుండు

ఆబ్రహ్మమందె యణఁగు

నదె చూడు వని చూపు నా...

86

అది సచ్చిదానందము

అది శుద్ధ మది బుద్ధ మది యుక్తము

అది సత్య మది నిత్యము

అది విమల మని తెలుపు నా...

87

అదె బ్రహ్మ మదె విష్ణువు

అదె రుద్రుఁ డదియె సర్వేశ్వరుండు

అదె పరంబోధితి యనుచు

బోధించు విదితముగ నా...

88

భావింప వశము గాదు

ఇట్టి దని పలుక శక్యంబు గాదు

భావంబు నిలుపుచోట

అది తాను పరమాను నా...

89

అది మాయతోఁ గూడఁగ

శివుఁ డాయె నదియె విద్యను గూడఁగ

విదితముగ జీవుఁ డాయె

నని తెలుపు వేర్వేల నా...

90

శివుఁడు కారణశరీరి

కార్యంబు శివుఁ డాలక్షణములు
ద్వివిధముగఁ జెలియు మనుచు
బోధించు వివరముగ నా...

91

అరయ నిగునదినాలుగు

తత్త్వంబు లై యుండు నంద మగుచు
శరతలామలకముగను

బోధించు శ్రమమునను నా...

92

కారణము కార్య మగుచు

వ్యవహారకారణాభ్యంత నుండును
ఆయాధి బ్రహ్మాండము

పిండాండ మని తెలుపు నా...

93

అయిదుభూతములు నింది

యములు పది యంతరంగములు నాల్గు
విదువిషయములు శత్రు

సంభూత మని తెలుపు నా...

94

స్థూలసూక్ష్మాకృతులును

కారణముతో మూడు తెఱఁగులగును

నీల మగు నందు నమరు

అని తెలుపు లాలించి నా...

95

వెలసి పంచీకృతములు

అగుభూతములకుఁ బుట్టినది తనువు

స్థూలంబు నది యనుచును

బోధించు దయతోడ నా...

96

విదు నయిదింద్రియములు

ప్రాణంబు లయిదు మనసును బుద్ధియు

పాదుకొని సూక్ష్మమందు

బోధించు ప్రకటముగ నా...

97

గాఢ మగు నజ్ఞానము

ఈరీతిఁ గారణశరీర మగును

మూఢులగు వశముగాదు

తెలియవిను మోదమున నా...

98

ఈమూఁడు తనువులందు

తానుండి యీతనువు తా మనుచును

వ్యామోహపడుచుండును

జీవుండు వరుసతో నా...

99

కలలేక నిద్రించును

కలఁ గాంచి కడు మేలుకొనుచుండును

కలకాల మీజీవుఁడు

త్రివిధములఁ గలిగియును నా...

100

ప్రాజ్ఞులై జనవిశ్వులు

తానె యీ పర్యాయముగ జీవుఁడు

ప్రజ్ఞఁగోల్పడి పొందును

సంసారబంధంబు నా...

101

మూడవస్థలకు సాక్షి

నైనట్టిమూలంబు తాఁ జెలిసినఁ
బొందు మని సన్వార్దము

తేటఁగాఁ జూపుచును నా...

102

నీవు దేహంబు గావు

ప్రాణంబు నీవుగా దింద్రియములు
నీవు గానని తెలుపును

వేదాంగ నియమమున నా...

103

అనిలతల్తంబు గాదు

జలమునను మునిగి తడిత్రంగబోదు
అనిలకుక్కంబు గాదు

నిరుపమం బని తెలుపు నా...

104

కామహంకార మివుడు

చిత్తంబుగా నీవె బుద్ధి నీవు
కావుమనసును సగ్యము

సాక్షి వగు గట్టిగా నా...

105

దేహధర్మములు నీకు

తోడఁచుటంతేగాని నిత్యముగను
మోహంబు మాను మనుచు

బోధించు ముఖ్యముగ నా...

106

ఎన్ని దేహములు జెడిన

నీవు చెడని యేకస్వరూపుఁడ వగుచు

చెన్నలరి యుందు విలను

తత్త్వప్రసిద్ధముగ నా...

107

అన్ని వేదాంతవాక్య

ములలో మహావాక్యములు నాలుగు

నన్ను నీశ్వరునిగాను

వర్ణించు నిక్కముగ నా...

108

ఉభయదృశ్యోపాధులు

కడద్రోసి పోక యయ్యాత్మ మిగులు

అభయముగ నిటు లెప్పుడు

చింతించు మని తెలుపు నా...

109

జీవశివతారతమ్య

మున వైకృతిస్థి కానేర దనుచు

భావ సంశయము దీర్చు

కార్యార్థ పరిమచే నా...

110

విర్వికారుడవు నీవు

నీయందె నిజమైనచందమునను

దోచుప్రకృతివికారము

లని తెలుపు ప్రాధిచే నా...

111

సద్గురుం డీరీతిగా

బోధించు సరళితో వాచ్యార్థము

హృద్గతము జేసి యుండి

జగతి జీవింపుదును నా...

112

అనిచింతనము జేయుచు

చిత్తమున తనివించి జెందుచు నెప్పుడు
కనుదమ్ములను ముడుచుచు

ధ్యానంబుగాఁ జేయు నా...

112

అపగతాభివృద్ధ్యుడై

యిగారిత నభ్యాస మొనరించుచు

అపరోక్షసిద్ధి నొందు

బ్రహ్మంబు గానగుచు నా...

114

కందలితవ్యాసయుఁ డగుచు

నచ్చిదానందస్వరూపుఁ డగుచు

సందర్శితాత్మఁ డగుచు

నుందు నవికారనిను నా...

115

అవ్యయానందపూజ్య

రాజ్యసింహాసనానీనుఁ డగుచు

భవ్యాత్ముడై వెలసెను

పూజ్యసుఖాన్యుడై నా...

116

నీవు సకలంబుగాని

యున్నదే నీకన్న వేరొక్కటి

జీవుఁ డని వర్ణించుట

వ్యవహారసిద్ధికిని నా....

117

చిలుకపలుకులు పలికితి

నాకేమి తెలియుఁ దత్త్వరహస్యము

నారాయణశతకము.

181

చలదు నను నేర మించ

సాధులకు నలినాక్ష నా...

118

శరణు భక్తార్తిహరి

గురురూప శరణు సజ్జనరక్షక

శరణు దురితౌఘనాశ

శరణివుడు కరుణించు నా...

119

శ్లో. కామేన వాచా మన సేంద్రియైర్వా
బుద్ధ్యాత్మనావా ప్రకృతే స్వభావాత్,
కరోమి యద్యత్సకలం పరస్మై
నారాయణాయేతి సమర్పయామి.

నారాయణశతకము సంపూర్ణము.

కీ ర్తి క.

ఈశతకమును కంచెర్ల గోపమంత్రి రచించి
భద్రాచలరాములవారి కంకితము గావించెను. ఇతఁ
డాత్రేయగోత్రుఁడు. లింగమంత్రికుమారుఁడు. ఆది
శాఖాబ్రాహ్మణుఁడు. భట్టరాచార్యులశిష్యుఁడనియుఁ
దిరుమంత్రము పఠించుచుంటిననియు నూర్ధ్వపుండ్ర
ముఁ బెట్టిననియుఁ గవి చెప్పికొనియుండుటచే
గోపమంత్రి వైష్ణవత్వము నొందినవాఁడని నువ్వు
మగును. ఇందుల కనుకూలముగ ముకుందమాల,
యామునాచార్యస్తోత్రము లోనగువైష్ణవగ్రంథము
లలోని భావము లిందలిపద్యములలోఁ గానవచ్చు
చున్నవి.

కంచెర్ల గోపమంత్రియే రామదాసు. గోప
మంత్రి దానరాధేయులని ప్రశస్తిపహించిన అక్క
న్నమాదన్నగారలకు మేనల్లుఁడై తానిషా యని
వ్యవహరింపఁబడు అబూల్ హసన్ కుతుబుషా గోల
కొండ రాజ్యముపాలించుతఱి భద్రాచలస్థాంతము
నకు తాహసీలుదారుగా నియోగింపఁబడెను. దొరతన
మువారి ధనమును దేవాలయనిర్మాణమునకు వ్యయ
ముచేసి శిక్షితుఁడగుటయు శ్రీరామానుగ్రహము
వలన బంధముక్తుఁడగుటయు నాబాలవృద్ధ మెఱిం
గిన నుప్రసిద్ధకథయే.

రామభక్తిని శేషము చే రామదాసుండని పేరొందిన కంచర్ల గోపన్న యే యీ దాశరథీశతకమును రచించినట్లులు జనులు చెప్పుకొనుచున్నారు. కంచర్ల గోపన్న యే రామదాసుని విషయములో సందేహము లేదు ఇతడు కంభముమెట్టు చెంతగల నేలకొండ పల్లి నివాసియని కొందఱు వినుకొండ చెంతగల కంచర్లనినాసి యని నాటికొందఱు చెప్పి కొనుచున్నారు. నేలకొండపల్లి నివాసి యను ప్రవాసము చిరకాలక్రమము గ్రంథస్థమునై యున్నది. తానీషా శ్రీ. శ. 1658-1687 వఱకు రాజ్యమేలియుంటచే రామదా సాకాలమునం దుండెననుట నిర్వివాదాంశము.

దాశరథీశతక కర్త తొల్లి ప్రబంధమువ్రాసి నకాంక్షితముగావించితి నని పశ్చాత్తాపపడుచున్నాఁడు. ఆ గ్రంథ మేదో తెలియఁగాదు. రామునియందు హృదయము సర్వవిధముల లీనముగావించి తాదాత్మ్యమున నీశతకము వ్రాసినట్లుఁ దోచుచున్నది. ఇందలిపద్యములు మనోహరథాగా శోభితములై భక్తిరసమును వర్ణించుచున్నవి. తెలుఁగుభాషలో నిష్ఠిత భక్తిరస ముద్బోధించు శతకము లరుదుగా నున్నవి. రామదాసు శతకమువ్రాయుచు గోదావరితీరమునఁ గూర్చుండి తాటాకుపై నొక్కొకపద్యము

వ్రాసి గోదావరిలో విడువసాగెననియు నేటి కెదు
రీడివచ్చిన పద్యములనే సమకూర్చెనని ప్రజలు
చెప్పుకొనుకథ శతకస్థపద్యములన్నియు నన్నిరత్న
ములని తెలుపుటకుఁ బర్యాయపదము.

నేలకొండపల్లి రామదాసు నివాసమని విని మే
మట రామదాసునిగూర్చి వారినంశీయులను గూర్చి
విచారింపఁగా నచటివారు గృహస్థలముమాత్రము
చూపి యావంశము నశించినటులఁ జెప్పియున్నారు.
కంచర్ల శరభకవి యధ్యాత్మరామాయణములోని

తే. “కొండపల్లిని గొందలు గొల్లపూడి

గొంద టుండిరి తంజాపు రందుఁ గొంద

తెలమి వసియించి ప్రబలిరి చెలువు మిగుల

మీటి కంచర్లవంశంబువారు ధరణి.”

అను పద్యమువలన కంచెర్లవారు నేలకొండపల్లె
పూర్వము నివసించి రనుట విశ్వాసార్హ మే. నూలు
సంవత్సరములకుఁ బైకాలమునందున్న తిరుక్కడ
యూరి కృష్ణదాసు రామదాసుచరిత్రమును వ్రా
యుచు నందు రామదాసుఁ డక్కన్నమాదన్నల మేన
ల్లుడని చెప్పి

తాహారా. శ్రీమించిన నెలకొండపల్లెలో

శిష్టజనులు పొగడఁగనూ

కామాంబకు గోపన్న జనించెను
 కమలాక్షుని వరముననూ
 ఆశ్రేయసగోత్రంబున కంచె
 ధాన్యులవంశమునకా
 పుత్రుఁ డగుచు లింగనమంత్రికిఁ దాఁ
 బుట్టెను గోపన్ననఁగఁ.

అని వ్రాసియున్నాఁడు. ఇందలి వంశానుక్రమణిక
 దాశరథీశతకములోని కంచర్ల గోపన్న వంశానుక్ర
 మణికకు సర్వవిధముల సరిపోవుచున్నది. నూటయి
 రువదిసంవత్సరములనుండి గ్రంథస్థమైయున్న కంచర్ల
 గోపన్న రామదాసు నొక్కఁడే యనుప్రవాదము
 రామదాసుఁడు నేలకొండపల్లి వాస్తవ్యుఁడగు శ్రీవా
 దము గ్రంథస్థములై యుండుటనలన సత్యదూరము
 లని తలంప వీలుపడదు.

రామదాసు దాశరథీశతకమునేగాక కొన్ని గేయ
 ములుగూడ రచించెను. అవి మనోహరమగు ధార
 తో భక్తిరసమును వర్ణించుచు నాంధ్ర దేశమునం
 దలి యాఖాలగోపాలముచేఁ బఠింపఁబడుచున్నవి.
 అన్నిటికంటె రామదాసకృతమగు దాశరథీశతకప్ర
 శస్తి యాంధ్రలోకమున నిండియున్నది.

శ్రీ రస్తు.
భద్రాచలరామదాసకవికృత
దాశరథిశతకము.

- ఉ. శ్రీరఘురామ చారుతులసీదళదామ శమక్షమా
దిశ్శం, గారగుణాభిరామ త్రిజగన్నుతశౌర్యర
మాలలామ దు, ర్వారకబంధరాక్షసవిరామ జగ
జ్జనకల్పషార్ఙ్గవో, త్తారకనామ భద్రగిరిదాశరథీ
కరుణాపయోనిధి. 1
- ఉ. రామ విశాలవిక్రమపరాజితభార్గవరామ సద్గుణ,
స్తోమ పూంగనావిముఖసుప్రతకామ వినీలనీరద,
శ్యామ కకుత్స్థనంశకలశాంబుధిస్తోమ నురారి
దోర్బలో, ద్దామవిరామ భద్రగిరిదాశరథీ కరు
ణాపయోనిధి. 2
- చ. అగణితసత్యభాష శరణాగతపోష దయాలస
ర్ఘురీ, విగతసమస్తదోష పృథివీసురతోష త్రిలో
కపూతకృ, ద్దగనధునీమరందపదకంజవిశేష మణి
ప్రభాధగ, ద్దగితవిభూష భద్రగిరి దా... 3
- ఉ. రంగదరాతిభంగ ఖగరాజతురంగ విపత్సరంపరో,
త్తుంగతమఃపతంగ పరితోషితరంగ దయాంతరంగ
న, త్సంగ ధరాత్తజాహృదయసారసభృంగ నిశా
చరాజ్జమా, తంగ శుభాంగ భద్రగిరి దా... 4

ఉ. శ్రీద సనందనాదిమునిసేవితసాద దిగంతకీర్తిసం,
పాద సమస్తసూతపరిపాలవినోద విషాదవల్లికా,
చ్చేద ధరాధినాథకులసింధునుధామయసాద నృ
త్తగీ, తాదివినోద భద్రగిరి దా... 5

ఉ. ఆద్యుల కెల్ల మ్రొక్కి నిసతాంగుడనై గఘనా
భభట్టరా, చాద్యుల కంజ లెత్తి కనిసత్తములన్ని
నుతించి కార్యసౌ, కర్య మెలగ్న నొక్కశతకం
బొనఁగూర్చి రచింతు నేడు తా, త్వర్యమున
గ్రహింపు మీది దా... 6

చ. మనకొని రేగుబండ్లకును మాక్లికము ల్వలపా
సినట్లు దు, రవ్యసనముఁజెంది కార్యముదురాత్తుల
కిచ్చితి మోసమయ్యె నా, రసనకుఁ బూతవృత్తి
నుకరంబుగ చేకులునట్లు వాక్సుధా, రసములు
చిల్కఁ బద్యముఖరంగమునందు నటింపవయ్య
సం, తనమును జెంది భద్రగిరి దా... 7

ఉ. శ్రీరమణీయహార యతసీకునుమాభశరీర భక్త
మం, దార వికారదూర పరణ త్వవిహంగ త్రిలో
కచేతనో, ధార దురంతపాతకవితానవిదూర ఖ
రాదిదైత్యకాం, తారకుతార భద్రగిరి దా... 8

చ. దురితలతాలవిత్ర ఖరదూషణకాననవీతిహే
త్ర భూ, భరణకళావిచిత్ర భవబంధవిమోచన

నూత్ర చారువి, స్ఫురదరవిందనేత్ర ఘనపుణ్య,
చరిత్ర విసీలభూరికం, ధరసమగాత్ర భద్ర
గిరిదా...

చ. కనకవిశాలచేల భవకాననశాతకుతారధార స,
జ్జనపరిపాలశీల దివిజస్తుతసద్గుణకాండకాండసం,
జనితపరాక్రమక్రమవిశారద శారద కందకుంద
చం, దనఘనసారసారయశ దా... 10

ఉ. శ్రీరఘువంశతోయధికి శీతమయాఖండ వైననీ
పవి, త్రోరుపదాబ్జము ల్వికసితోత్పలచంపకవృ
త్తమాధురీ, పూరితవాక్ప్రసూనములఁ బూజ
లొనర్చెనఁ జిత్తగింపుమీ, తారకనామ భద్ర
గిరి దా... 11

చ. గురుతరమైనకావ్యరసగుంఫన కబ్బురమంది ము
ష్కరుల్, సరసులమాడ్కి సంతసిలుఁజాలుదు
రోటు శశాంకచంద్రికాం, కురముల కిందుకాంత
మణికోటి స్రవించినభంగి వింధ్యభూ, ధరమున
జాటునే శిలల దా... 12

చ. తరణికులేశ నానుడులఁ దప్పును గల్గిన నీదునా
మస, ద్విరచిత మైనకావ్యము పవిత్రముగాదె
వియన్నదీజలం, బరుగుచు వంకయైన మలినా
కృతిఁబాటినఁ దన్నహత్త్వముం, దరమె గణించ
నెవ్వరికి దా... 13

చ. అజానకుఁ దండ్రీవయ్య సనకాదులకుంబరతత్త్వ
మయ్య స, ద్విజమునితోకెల్లఁ గులదేవత
వయ్య దినేశవంశభూ, భుజులకు మేటివయ్యఁ
బరిపూర్ణఁడవై వెలుగొందుపక్షిరా, ధ్వజనినుఁ
బ్రస్తుతించెదను దా...

14

ఉ. పండితరక్షకుం డఖిలపాపవిమోచనుఁ డబ్జసంభ
వా, ఖండలపూజకుండు దశకంఠవిలుంతనచండ
కాండకో, దండకలాప్రవీణుఁ డనుతావకకీర్తివ
ధూటి కిత్తుఁ బూ, దండలుగాఁగ నాకవిత
దాశరథీ కరునాపయోనిధి.

15

ఉ. ముప్పునఁ గాలకింకరులు ముంగిట వచ్చినవేళ
రోగముల్, గొప్పరమైనచోఁ గఫము కుత్తుక
నిండినవేళ బాంధవుల్, గప్పినవేళ మీస్తరణ
గల్గునో గల్గదో నాటి కప్పుడే, తప్పక చేతు
మీభజన దా...

16

చ. 'పరమదయానిధే పతితపావననామ హరే' య
టంచు సుస్థిరమత్తులై సదా భజనసేయునుహా
త్తులపాదధూళి నా, శిరమునఁ దాల్చు మీరటకుఁ
జేరకుఁ డంచు యముండు కింకరో, త్కరముల
కానఁబెట్టు పట దా...

17

ఉ. దారుణపాతకాభికి సదా బడబాగ్మితవాకులా

ర్తిని, స్తారదవానలార్చికి సుధారసవృష్టి దురంత
దుర్మతా, చారభయంకరాటవికిఁ జండకతోరకు
తారధార నీ, తారకనామ మెన్నుకొన దాశ
రథి కరుణాపయోనిధి. 18

చ. హరునకు నవ్విభీషణున కద్రిజకుం దిరుమంత్ర
రాజ మై, కరికి నహల్యకుఁ ద్రుపదకన్యకు నార్తి
హరించుచుట్టమై, పరగినయట్టి నీపతితపావననా
మము జిహ్వాపై నిరంతరము నటింపఁ జేయు
మిక దా... 19

ఉ. శ్రీరమ సీత గాఁగ నిజసేవకబృందము వీరవై
ష్ణవా, చారజనంబు గాఁగ విరజానది గౌతమిగా
వికుంతము, న్నారయ భద్రశైలశిఖరాగ్రము
గాఁగ వసించి చేతనో, భారకుఁ డైనవిష్ణుఁ
డవు దా... 20

ఉ. కంటి నదీతటంబుఁ బొడగంటిని భద్రనగాధివా
నముం, గంటి నిలాతనూజ నురుకార్తుకమార్గణ
శంఖచక్రముల్, గంటిని మిమ్ము లక్ష్మణునిఁ గంటిఁ
గృతార్థుఁడ వైతి నోజగ, త్కంటకదైత్యనిర్ద
ళన దా... 21

చ. హలికునకుఁ హలాగ్రముల వర్షము సేకులు
భంగి డప్పించే, నలనుటఁ జెందువానికి మురాప

గలో జల మబ్బినట్లు దు, ర్మలినమనోవికారినగు.
మర్త్యుని న న్నొడఁగూర్చి నీవయిం, దలఁపు
ఘటింపఁజేసితివి దా... 22

ఉ. కొంజక తర్కవాద మనుగుద్వలించే బరతత్త్వ
భూస్థలికా, రంజిలఁ ద్రవ్వి కన్యోననిరామనిధాన
ము నేఁడు భక్తిసి, ద్ధాంజనమందు హస్తగతమ
య్యభలీయనఁగా మదీయహృ, త్కంజమునకా
నసింపుమిఁక దా... 23

ఉ. రాముఁడు ఘోరపాతకవిరాముఁడు సద్గుణకల్ప
వల్లికా, రాముఁడు షడ్వికారజయరాముఁడు సా
ధుజనావనవ్రతో, ద్ధాముఁడు రాముఁడే పరమ
దైవముమాకని మీయదుంగుగెం, దామరలే
భజించెదను దా... 24

ఉ. చక్కెరమాని వెముఁ దినఁజాలినక్కెవడి మాన
వాధముల్, పెక్కురు బక్కదైవముల వేమఱు
గొల్చెదరట్లు కాదయా, మ్రొక్కిన నీక మ్రొక్క
వలె మోక్ష మొసంగిన నీవ యీవలెం, దక్కి
నమాట లేమిటికి దా... 25

ఉ. రా కలుషంబులెల్ల బయలం బడఁ ద్రోచినమా
కవాటమై, దీకొని ప్రాచు నిక్కమని ధీయుతు
లెన్నఁ దదీయవర్ణముల్, గైకొని భక్తిచేసుదు

వఁ గానరు గాక విపత్పరంపరల్, దాకొనునే
జగజ్జనుల దా... 26

ఉ. రామ హరే కకుత్స్థకులరామ హరే రఘు
రామ రామ శ్రీ, రామ హరే యటంచు మదిరం
జిల భేకగళంబులీల నీ, నామము సంస్కరించినజ
నంబు భవం బెడఁ బాసి తత్పరం, ధామనివాసు
లొదు రట దా... 27

ఉ. చక్కెరలప్పకుఁజ్జా మిగుల జవ్వనికెంజిగురాకు
మోవికిం, జొక్కపుజొంటితేనియకుఁ జొక్కిలు
చుం గనలేదు గాక నేఁ, డక్కట రామసామమ
ధురామృత మానుటకంట సౌఖ్యమా, తక్కిన
మాధురీమహిమ దా... 28

ఉ. అండజవాహ నిన్ను హృదయంబున నమ్మినవారి
పాపముల్, కొండలవంటివైన వెసఁగూలి నశిం
పక యున్నె సంతతా, ఖండలవైభవోన్నతులు
గల్గక మానునె మోక్షలక్ష్మికె, దండ యొసంగ
కున్నె తుద దా... 29

ఉ. చిక్కనిపాలవై మిసిమిఁజెందినమీఁగడ పంచదా
రతో, మెక్కినభంగి నీవిమలమేచకరూపసుధార
సంబు నా, మక్కువపల్లెరంబున సమాహితదాస్య
మనేటిదోయిటజ్జ, దక్కె నటంచు జొట్టెదను
దా... 30

చ. సిరులిడ నీత పీడ లెగఁజిమ్ముటకుఁ హానుమం
తుఁ డార్తిసో, దరుఁడు సుమిత్రసూత దురితం
బులు మానుప రామనామముం, గరుణ నలిర్ప
మానవులఁగావఁగఁబన్ని నద్రుప్రపంచలో, స్కందము
గదా భవన్తహిమ దా... 81

చ. హలికులిశాంగుశధ్వజ శంకరసశంఖసంధాంగకల్ప
కో, జ్వలజలజాత గోఖలసు సాంకన్యై కనుపట్లు
చున్న మీ, కలిగవదాంబుజన్వయము గౌతమ
వత్స కోసంగినట్లు నా, తలఁపునఁ జేర్చి కాంచ గదె
దా... 82

చ. జలనిధిలోన దూఁటి కులశైలముమీటి ధరిత్రిఁ
గొప్పునం, దలవడ మూటి గక్కసునియంగము
గీటి బలీంద్రునిక రసా, తలమున మూటి పార్థివ
కదంబముఁ గుల్చినమీటి రామ నా, తలఁపున
నాటి రాఁగదవె దా... 83

ఉ. భండనభీముఁ డార్తజనబాంధవుఁ డుజ్వలబాణ
తూణకో, దండకభావచండభుజతాండవ శ్రీర్తికి
రామమూర్తికి, రెండవసాటిదైవ మింక లేఁ
డనుచుక గడగట్టి శేరికా, డాండడడాండడాం
డనినదంబు లజాండము నిండ మత్తవే, దండము
నెక్కి చాటెదను దా... 84

చ. ఆవనిజకన్నుదోయితొగలందు వెలింగెడుసోమ
జానకీ, కువలయనేత్రగబ్బిచనుఁగొండల నుండు
ఘనంబ మైథిలీ, నవనవయాశావనం బనువనంబున
గుణ మదదంతి వీవె కా, తపిలి భజింతు నెల్ల
పుడు దా... 85

చ. ఖరకరవంశజా విను మఖండితభూతపిశాచడా
కనీ, జ్వరపరితాపసర్పభయవారక మైనభవత్ప
దాబ్జవి, స్ఫురదురువజ్రపంజరముఁ జొచ్చితి
నీయెడ దీనమానవో, ధ్వరబిరుదాంక మేమటకు
దాశరథీ కరుణాపయోనిధి. 86

ఉ. జుట్టైద మీశభామృతము జుట్టైద మీపదకంజ
తోయముక, జుట్టైద రామనామమున జొబ్బి
లుచున్న సుధారసంబు నే, జుట్టైద జుట్టిజుట్టిఁగరు
చుల్ గనువారిపదంబుఁ గూర్పవే, తట్టులతోడి
పొత్తిడక దా... 87

ఉ. ఘోరకృతాంతవీరభటకోటికి గుండెదిగుల్దరి
ద్రతా, కారపిశాచసంహరణ కార్యవినోది వికుం
తమందిర, ద్వారకవాటభేది నిజదాసజనావళి
కెల్లప్రాదు నీ, తారకనామ మెన్నుకొన దాశ
రథీ కరుణాపయోనిధి. 88

ఉ. విన్నప మాలకించు రఘువీర నహిప్రతి లోకమం
దునా, కన్నదురాత్ముఁడుం బరమకారుణికోత్తమ

వేల్పులందు నీ, కన్న మహాత్ముడగు బలిత కల్పమ
దూరుడు లేడు గాన ని, ద్వన్నత నీవె నాను
గతి దాశగధీ కరుణాపయోనిధి. 39

ఉ. పెంపను దల్లివై కలుషబ్ధం నసమూగమ మొంద
కుండ గ, తీంపను నంద్రివై మెలు వసించునశేం
ద్రియరోగముల్ నిహ, రించును వెజ్జ వై కృప
గుఱించి పరగులు దిగంబు గాంగ స, శ్శంపద
లీయ నీవె గతి దాశగధీ కరుణాపయోనిధి. 40

ఉ. కుక్షి నజాండపంక్తు లానంగూర్చి చరాచరజం
తుళోఽతిసం, రక్షణ సీయమంద్రివి పరంపర నీతన
యుండనైన నా, పక్షము నీభ గావలదె పాపము
లెన్ని యొనర్చినజగ, ద్రక్షకకర్తనీవెకదదా...

ఉ. గద్దరియోగి హృత్కమల గంధగసానుభవంబు
జెందుపె, నిద్దపుగండు దేటి ధరణీసుతకాంగి
లిపంజరంబునక, ముద్దులుగుల్కుల చలుకముక్తి
నిధానమ రామరాంగదే, తద్దయు నేడు నాకడకు
దా... 42

ఉ. కలియుగమర్త్యకోటి నిను గన్గొనరానివిధంబొ
భక్తవ, త్సలత వహింపవో చటులసాంద్రవిపద్ధ
శవార్ధి గ్రంథుచో, దిలిచిన బల్కవంతమఱిపే
నరు లిట్లనరాదుగాక నీ, తలపున లేదె సీతచేతి
దా... 43

చ. జనవర మీకథాళి విన సైఁపక కర్ణములందు
ఘంటికా, నినదవిసోదముల్ సలుపునీచునకున్
వర మిచ్చినావు ని, న్ననయము నమ్మికొల్పినమ
హత్తుల కేమియొసంగెదో సనం, దననుత మా
కొసంగు మది దా... 44

ఉ. పాపము లొందువేళరణపన్నగభూతభయజ్వరా
దులం, దాపద నొందువేళ భరతాగ్రజ మిన్ము
భజించువారికిం, బ్రాపుగ నీవుఁ దమ్ముఁ డిరుపక్కి
యలం జని తద్విపత్తిసం, తాపము మాన్పి కా
తురఁట దా... 45

చ. అగణితజన్మకర్తదురితాంబుధిలో బహుదుఃఖవీ
చికల్, దెగిపడ నీచ లేక జగతీధవ నీవదభక్తి
నానచే, దగిలి తరింపఁ గోరితిఁ బదంపడి నాదు
భయంబు మాన్పవే, తగ దని చిత్తమం దిడక
దా... 46

ఉ. నే నొనరించుపాపము లనేకము లైనను నాదుజి
హ్వాకుం, బానక మయ్యె మీపరమపావననా
మము దొంటిచిల్క రా,మా ననుఁగావు మన్నఁ
దుదిమాటకు సద్గతిఁజెందెఁగావునన్, దానిధరిం
పఁ గోరెదను దా... 47

చ. పరధనముల్ హరించి పరభామల నంటి పరాన్న
మబ్బినన్, మురిపమకాని మీఁదనగుమోఁతు మె

ఱుంగదు మానసంబుదు, స్తర మిది కాలకింకరగ
దాహతిపా ల్పడనీక మమ్ము నే, తఱి దిరి జేర్చి
కాచెదవొ దా... 48

ఉ. చేసితి ఘోరకృత్యములు చేసితి భాగవతాపచా
రముల్, చేసితి నన్యదైవములఁ జేరి భజించిన
వారిపొందు నే, జేసిన నేనముల్ నలఁచి చిక్కు-
లఁ బెట్టకు మయ్య యయ్య నీ, దానుఁడనయ్య
భద్రగిరిదా... 49

చ. పరులధనంబుఁ జూచి పరభామలఁ జూచి హరిం
పఁ గోరుమ, ద్దురుతరమానసం బనెడు నొంగను
బట్టి నిరూఢదాస్య ని, స్ఫురింపి వేకపాశములఁ
జుట్టి భవచ్ఛరణం బనెమరు, త్తదువునఁ గట్టివే
యఁగదె దా... 50

చ. సలలితరామనామజపసార మెఱుంగెను శాశి
పురీ, నిలయుండఁ గాను మీచరణసీరజరేణుమ
హాప్రభావముం, దెలియ నహల్య గాను జగతీ
వర నీ దగుసత్యవాక్యముం, దలఁపఁగ రావణా
సురునితమ్ముండఁ గాను భవద్విలాసముల్, తలఁచి
నుతింప నాతరమె దా... 51

ఉ. పాతకు లైనమీకృపకుఁ బాత్రులుకారె తలంచి
మాడఁ జ, ప్రాతికి గల్గె బావన మరాతికిరాజ్య

సుఖంబు గల్గెదు, న్జాతికిఁ బుణ్య మబ్బెఁ గపిజాతి
మహాత్త్వమునొందెఁగావునకా, దాతవ యెట్టి
వారలకు దా... 52

ఉ. మామకపాతకవ్రజము మాన్ప నగణ్యము చిత్ర
గుత్తుఁ జే, మేమని వ్రాయునో శమనుఁ డేమి
విధించునో కాలకింకర, స్తోమ మొనర్చుటేమొ
వినఁ జొప్పడ దింతకుమున్నే దీనచింతామణి
యెట్లు గాచెదనొ దా... 53

ఉ. డాసినచుట్టమా శబరి దాని పయామణి నేలి
నావు నీ, దాసునిదాసుఁడా గుహఁడుఁడావకదా
స్యమొసంగినావునే, జేసినపాపమావినుతి సేసినఁ
గావవు కాపు మయ్య నీ, దాసులలోన నే నొ
కడ దా... 54

ఉ. దీక్ష వహించి నాకొలఁది దీనుల నెందఱిఁ గాచి
తో జగ, ద్రక్షక తొల్లి యాద్రుపదరాజతనూజ
తలంచినంతనే, సాక్షయ మైనగల్వ లిడి తక్క
ట నామొఱు చిత్తగించి ప్రత్యక్షము గావ వేమి
టికి దా... 55

ఉ. నీలఘనాభమూర్తి వగునిన్నుఁ గనుంగొనఁగోరి
వేడినకా, జాలము సేసి దాఁగెదవుసంస్తుతికెక్కి
నరామనామ మే, మూలను దాఁచుకొఁగలవు

ముక్తికి బ్రాపది పాపమూలకు, ధూలము గాదె
మాయుడలదా ... 56

చ. వలదు పరాకు భక్తజనవత్సల సీచరితంబు వచ్చు
కా, వలదు పరాకుసీబిరుదు వజ్రమువంటిది కావ
కూరకే, వలదు పరాకు నాదురితవార్ధికే దెప్ప
వుగా నునంబులోక, నలఁగుమెకా నిరంతరము
దా... 57

ఉ. తప్పు లెటుంగలేక దురితంబులు సేసితి నంటి నీ
వు మా, యప్పవు గావుమాంటి నింక నన్యులగు
నుదురంట నంటి నీ, కొప్పిన మైనదాసజను లా
ప్పినబంటుకు బంట నంటి నా, తప్పుల కెల్ల నీవె
గతి దా... 58

చ. ఇతఁడు దురాత్ముడంచుజనులెన్నఁగనాఁజిగ్గొం
టి నేనెపో, పతిఁగుడనంటి నోపరమసాసనమూ
ర్తివి నీవు గల్గనే, నితరుల వేడ నంటి నిహ మి
చ్చిన నిమ్ము పరం బొసంగుమీ, యతులిత రామ
నామమధురాక్షరసాలి నిరంతరంబు హృ, ద్గత
మని నమ్మి కొల్చెదను దా... 59

ఉ. అంచిత మైనసీదుకరుణామృతసారము నాదుపై
నిఁ బ్రో, క్షించినఁ జాలు దాన నిగసించెద నా
దురితంబు లెల్లఁ దూ,లించెద వైరివర్గ మెడలిం

చెదఁ గోర్కుల నీదుబంటనై, దంచెదఁ గాల
కింకరుల దా... 60

చ. జలనిధు లేడు నొక్కమొగిఁ జక్కికేదెచ్చె శరం
బు తాతి నిం, పలరఁగఁజేసె నాతిగఁ బదాబ్జప
రాగము నీచరిత్రమున్, జలబభవాదినిర్జరులు
సన్నతి సేయఁగ లేరు గావునం, దలఁప నగణ్య
మయ్య యిది దా... 61

ఉ. కోఁతికి శక్యమా యసురకోటుల గెల్వను గెల్చెఁ
బో నిజం, బాతనిమేన శీతకరుఁ డౌట దవానలుఁ
డెట్టివింత మా, సీతపతివ్రతామహిమ సేవకు
భాగ్యము మీకటాక్షమున్, ధాతకు శక్యమా
పొగడ దా... 62

ఉ. భూపలలాను రామ రఘుపుంగవ రామ త్రిలోక
రాజ్యసం, స్థాపన రామ మోక్షఫలదాయక
రామ మదీయపాపముల్, పాపఁగదయ్య రామ
నినుఁ బ్రస్తుతి సేసెదనయ్య రామ సీతాపతి
రామ భద్రగిరి దా... 63

ఉ. నీసహజంబు సాత్త్వికము నీవిడిపట్టు సుధాప
యోధి ప, ద్వాసునుఁ డాత్మజుండు కమలాలయ
నీప్రియురాలు నీకు సిం, హాసన మిద్ధరిత్రి గొడు
గాకస ముక్షులు చంద్రభాస్కరుల్, నీసుమతల్ప

మాదిఫణి నీవె సమస్తముఁగొల్పినట్టి నీ,దాసుల
భాగ్య మెట్టిదయ దా... 84

చ. చరణము సోకినట్టిశిల జన్మసిరూ పగు తొక్క
వింత ను,స్థిరముగ నీటిపై గిరులు దేలిన దొక్క-
టివింతగాని మీ, స్తరణఁ దనగ్గు మానవులు
సద్గతిఁ జెందిన దెంతవింత? యీ, ధరను ధర్మత్వ
జారముణ దా... 85

ఉ. దైవము తల్లి దండ్రీ తగుదాత గురుండు సఖుం
డు నిన్నెకా, భావన సేయుచున్న తలకి బాపము
లెల్ల మనోవిధారదు, దృఢితుఁ జేయుచున్నవి
కృపామతి వైననుఁ గావు మీజగ, తప్పవన
మూర్తి భద్రగిరి దా... 86

ఉ. వాసరరాజ్యభోగసుఖవార్ధిని దేలుప్రభుత్వ మ
బ్ధినక, ఆసకు మేగ లేదు కనకాద్రిసమాన
ధనంబుఁ గూర్చినం, గానును వెంటగాదు కని
కానకచేసినపుణ్యపాపముల్, నీవరపోవనీవు పది
వేలకుఁజాలుభవంబునొల్ల నీ,దాసునిగాఁగ నేలి
కొను దా... 87

ఉ. సూరిజనుల్ దయాపరులు సూన్యతవాదులలుభి
మానవుల్,వీరపతివ్రతాంగనలువిశ్రులుగోవులు
వేదముల్ మహీ, భారముఁ దాల్చుగా జనులు

పావన మైనపరోపకారస, త్కార మెటుంగతే
రకట దా... 68

ఉ. వారిచరావతారమున వారిధిలోఁ జొరఁబాటి
క్రోధవి, స్తారగుఁ డైనయానిగమతస్కరవీరని
శాచరేంద్రునిం, జేరి వధించి వేదముల చి క్కె
డలించి విరించికిన్ మహిమ, దారతనిచ్చి తీవెకద
దా... 69

చ. కర మనురక్తి మంధరముఁ గవ్వముగానహిరాజు
ద్రాడుగా, దొరఁకొని దేవదానవులు దుగ్ధపయో
ధిమధించుచున్నచో, ధరము చలింప లోకములు
తల్లడ మందఁగఁ గూర్చమై ధరా, ధరము ధరించి
తీవె కద దా... 70

ఉ. ధారుణిఁ జాఁపఁ జుట్టినవిధంబునఁ గైకొని హే
మసేక్రుండ, వ్హారిధిలోన దాఁగినను వానివధించి
నరాహమూర్తి వై, ధారుణిఁ దొంటికై వడిని
దక్షిణశృంగమునకొ ధరించి వి, స్తార మొనర్చి
తీవెకద దా... 71

చ. పెటపెట నుక్కుఁగంబమునభీకరదంతనఖాంకుర
ప్రభా, పటలముఁ గప్ప నుప్పతిలి భండనవీధి నృ
సింహాభీకర, స్ఫుటపటుశక్తి హేమకళిపున్ విద
ళించి సురారిపట్టి నం, తటఁ గృపఁ జూచి తీవెకద
దా... 72

చ. పదయుగళంబు భూగగనభాగములకావెన నూని
విక్రమా, స్పద మగునబ్బలీంద్రు నొకపాద
మునం దలక్రింద నొత్తి మే, లొదవ జగత్త్ర
యంబుఁ బురుహూతునకియ్య వటుండవైనచి,
తృదమలమూర్తి నీవెకద దా... 78

చ. ఇరువదియొక్కమాటు ధరణీకుల నెల్ల వధించి
తత్కలే, బనరుధిర ప్రవాహమునఁ బ్రశృంభితర్పణ
మొప్పుఁ జేసి భూ, సుగననకొటిగీత ముదము
సొప్పడ భార్గవరాసుమూర్తి వై, ధరణి నొసంగి
తీవెకద దా... 74

చ. దురమునఁ దాటకం దునిమి ధూగ్లాటినిల్ దును
మాడి సీతనుం, బరిణయ మంది తెండ్రి, పనుపకా
ఘనకాననభూమి కేగిదు, స్తవపటుచండకాండకు
లిళాహతిరావణకుంభకర్ణభూ, ధరిములఁ గూల్చి
తీవెకద దా... 75

చ. అనుపమయాదవాన్వయసుధాబ్ధిసుధానిధి కృష్ణ
మూర్తి నీ, కనఁజుండు గా జనించి గుజనావళి
నెల్ల నణంచి రోహిణీ, తనయుఁ డనంగబాహు
బలదర్పమునకా బలరామమూర్తివై, తనదినవేల్పు
తీవెకద దా... 76

చ. సురలు సుతింపఁగాఁ ద్రిపురసుందరులకా పరి
యింప బుద్ధరూ, పరయఁగఁ దాల్చితీపు త్రిపురా

నురకోటి దహించునప్పుడా, హరునకుఁ దోడుగా
వరశ రాసనబాణముభోగ్రసాధనో, త్కర మొన
రించి తీవెకద దా... 77

ఉ. సంకరదుర్గమై దురితసంకుల మైనజగంబుఁ జూచి
స, ర్వంకషలీల ను త్తమతురంగము నెక్కి కరాసిఁ
బూని వీ,రాంకవిలాస మొప్పు *గలికాకృతి సజ్జన
కోటికికా నిరా, తంక మొనర్చె దీవెకద దా. 78

చ. మనమున నూహపోహలు మర్వకమున్నె కఫా
దిరోగముల్, దనువుననంటి మేనిబిగి దప్పక
మున్నె నరుండు మోక్షసా,ధన మొనరింపఁగావ
లయుఁ దత్త్వచిచారముమానియుండుట, ల్లనువు
నకుకా విరోధ మిది దా... 79

చ. ముదమున కాటపట్టు భవమోహమదద్విర
దాంకుశంబు సం, పదలకొటారు కోరుకులపంట
పరంబున కాని వైరుల, న్నదన జయించుత్రోవ
విపదబ్ధికి నావగదా సదా భవ, త్సదమలనామ
సంస్తరణ దా... 80

చ. దురితలతానుసారిభవదుగిఖకదంబము రామనా
మభీ, కరతరహేతిచేఁ దెగి వకావకలై చనకుండ
నేర్చునే, తరికొని మండుచుండుశిఖ, దార్కొ

నినకా శలభాదికీటకా, త్కరము విలీనమై చన
దె చా... 81

చ. హరిపదభక్తినిందియజయాస్విశుండు శ్రమండిం
ద్రయంబుల, న్నరుగక నిల్పనూడినను నాధ్యమండి
ద్రయపారవశ్యుడై, పరగినచో నికృష్ట
డని పల్కంగ దుర్బతి నైననన్ను నా, నరమున
నెట్లు నొనడవొ నా... 82

చ. వనకరి చిక్కె మైనసగు వాచకిం జెడిపోయె
మీను తా, వినికికి జిక్కె జిల్విననువేదులు
జెందను శేళ్లు తావిలో, దునికి నళించు దేటిత
రమా యిరుమూటిని గెల్వ నైదుసా, ధన
ముల సీవె కావఁ దగు చా... 83

చ. కరములుమీకు మ్రొక్కులిడఁ గన్నులుమిన్నునె
చూడ జిహ్వామీ, స్తనణంబనర్ప సీనులు భవత్క
ఫలకా వినుచుండి నాస మీ, యటుతను బెట్టు
పూసరుల కాసకొనం బరమార్థసాధనో, త్కర
మది చేయవే కృపను చా... 84

చ. చిరతరభక్తి నొక్కతులసీదళ మగ్గణ సేయు
వాడు ఖే, చరగరుడోరగప్రముఖసంఘములో
వెలుగుకా నదాభవ, త్పురదరవిందపాదములఁ
బూజ లొనర్చినవారికెల్లఁ ద, త్వర మఱచేతి
ధాత్రిగద చా... 85

ఉ. భానుఁడు తూర్పునందుఁ గనుపట్టినఁ బావకచంద్ర
తేజముల్, హీనతఁ జెందినట్లు జగదేకవిరాజిత
మైననీపద, ధ్యానము సేయుచున్నఁ బరదైవ
మరీచు లడంగ కుండునే, దానవగర్వనిర్దళన
దా... 86

ఉ. నీమహానీయతత్త్వరస నిర్ణయబోధకధామృతా
బ్ధిలోఁ, దామును గ్రుంకులాడక వృథా తను
కష్టముఁజెంది మానవుం, డీమహి లోకతీర్థముల
నెల్ల మునింగిన దుర్వికారహృత్తామసపంక
ముల్ విడునె దా... 87

ఉ. కాంచనవస్తుసంకలితకల్పష మగ్నిపుటంబు వెట్టి
వా, రించినరీతి నాత్మ నిగిడించినదుష్కరదుర్తల
త్రయం, బంచితభక్తియోగదహనార్చిఁ దగుల్పక
పాయునే కన, త్కాంచనకుండలాభరణ దా...

ఉ. నీసతి పెక్కుకల్తు లిడ నేర్పరి లోక మకల్త
షంబు గా, నీసుత సేయు పావనము నిర్మితకా
ర్యధురీణదత్తుఁ డై, నీసుతుఁ డిచ్చునాయువులు
నిన్ను భజించినఁ గల్గకుండునే, దానుల కీప్సితా
ర్థములు దా... 88

ఉ. వారిజపత్రమం దిడినవారివిధంబునవర్తనీయమం,
దారయ రొంపిలోనఁ దను వంటనికుడ్చురవుర్వు
రీతి సం, సారమునక మెలగుదు విచారగుఁడై

పరమొందుఁగాదె న, తాఁగ మెఱింగి మాన
వుఁడు దా... 90

ఉ. ఎక్కడితల్లిదండ్రు నును లెక్కడివారు కళత్ర
బాంధవం, బెక్కడ జీవుఁ డెట్టితను వెత్తినఁ
బుట్టుచుఁ బోవుచున్నవాఁ, డొక్కఁడె సాపపు
ణ్యఫలమొందిన నొక్కఁడె కానరాదు వే, టొ
క్కఁడు పెంటనంటిభనమొల్లనఁమా నిష్కలజూడవ
య్య నీ, తక్కరిమాఁయలం దిడగ దా.... 91

చ. దొగసినకాయముల్ ముదిమిఁగోరినఁజూచిప్ర
భుత్వముల్సిరుల్, మెఱువులుగొంగఁజూచి మఱి
మేదినిలోఁదమతోడివారుముగ, నరుగుటఁజూచి
చూచితెగునాయువెటుంగగమోహసాశము, ల్ల
రుగనివారి కేమిగతి దా... 92

చ. సిరిగలనాఁడు మైమఱచి చిక్కిననాఁడు తలంచి
పుణ్యముల్, పారిబారి: జేయఁజేతి ననిచొక్కినఁ
గల్గునె గాలిచిచ్చుపైఁ, గెగలినవేళఁ నప్పిగొని
కీడ్పడువేళ జలంబుఁ గోరి త, త్తరమునఁ ద్రవ్వి
నం గలదె దా... 93

ఉ. జీవన మింకఁ బంకమునఁ జిక్కినమీను చలింప
కెంతయుం, దావున నిల్చి జీవనమే తద్దయుఁ
గోరువిధంబు చొప్పుడం, దావలమైనఁ గాని

గుటి దప్పనివాఁడు తరించువాఁడయా, తావక
భక్తియోగమున దా... 94

చ. సరసునిమానసంబు సురసజ్జఃడెఱుంగునుముష్క
రాధముం, డెఱిఁగి గ్రహించువాఁడె కొల నేక
నివాసముగాఁగ వద్దరం, బరయఁగ నేర్చు నెట్లు
వికచాబ్జమరందరనైకసౌరభో, త్కరముమిళింద
మొందుక్రియ దా... 95

ఉ. నోచినతల్లిదండ్రీకి దనూభవుఁ డొక్కఁడె
చాలుమేటి చే, చాచనివాఁడు వేటొకఁడు
చాచిన లేదన కిచ్చువాఁడు నో, రాచి నిజంబ
కానిపలు కాడనివాఁడు రణంబులోన మేక,
దాచనివాఁడు భద్రగిరి దా... 96

ఉ. శ్రీయుత జానకీరమణ చిన్మయరూప రమేశరామ
నా, రాయణ పాహిపాహి యని ప్రస్తుతిఁజేసితి
నామనంబునం, బాయక కిల్బిషప్రజనిపాటన మం
దఁగజేసి సత్కళా,దాయిఫలంబు నాకియవెదా.

ఉ. ఎంతటిపుణ్యమో శబరియెంగిలిఁ గొంటివి వింత
గాదె నీ,మంతనమెట్టిదో యుడుతమైని గరాగ్రన
ఖాంకురంబులకొ,సంతసమందఁజేసితివిసత్కులజన్మ
ము లేమిలెక్కవే,దాంతముగాదెనీమహిమ దా.

ఉ. బొంకనివాఁడెయోగ్యుడరిబృందములెత్తినచో
టఁ జివ్వకుకొ, జంకనివాఁడె బోదు రభసంబున

నర్థికరంబు సాచినం, గొంకనివాడె దాత మిమ్ముఁ
గొల్చి భజించినవాడెపో నింక, గొంకమనస్కుఁ
డెన్నఁగను దా... 99

చ. భ్రమరము కీటకంబుఁగొని పాల్పడినట్లుఁ గరణోప
కారియై, భ్రమరముగా నొనగ్గునని పల్కుటఁజేసి
భవాదిదుగిఖసం, తనసమేసల్చి భక్తిసహితంబుగ
జీవునివిశ్వరూపత, త్వమునధరించు యమరుదుదా.

చ. తరువులుపూచి కాయలగుఁ గన్మునునంబులు
పూజగా భవ, చ్చగణము సోకి దాసులకు సార
ములౌ ధనధాన్యరాసులై, కలిభటఘోటకాం
బర నికాయము లై విరాజనదీపము, త్తగణ
మొనర్చుఁ జిత్ర మిది ది... 101

ఉ. పట్టితిభట్టరార్యగురుపాదములెమ్మెయినూర్ధ్వత్రుం
డ్రముం, బెట్టితిమంత్రరాజమొడిఁ బెట్టితినయ్య
మకింక రాళికిం, గట్టితిబొమ్మ మీచరణకంజములం
దుఁదలంపు వెట్టిపో, నట్టితిఁ బాపపుంజములదా.

ఉ. అల్లన లింగమంత్రినుతుఁ డత్రిజగోత్రజాఁ దాది
కాఖ కం, చెర్లకులోద్భవుండనఁ బ్రసిద్ధుఁడైన భవ
దంకితంబుగా, నెల్లకపుల్ నుతింపరచియించితిగో
పకవీంద్రుఁడక జగ, ద్వల్లభ సీకు దానుఁడను దా.

దాశరథిశతకము సంపూర్ణము.

పీఠిక.

ఈనరసింహాశతకము రచించినకవి గోగులపాటి కూర్మనాథుడు. ఇతడు విశాఖపట్టణమండలనివాసి. *లక్ష్మీనరసింహసంవాదము (పద్యకావ్యము) మృత్యుంజయవిలాసము (యక్షగానము) అను రెండుపాత్రము లీకవి రచించినవి మేము చూచితిమి. కవి క్రీ. శ. 1750 ప్రాంతమునందుండి యుండును. ఇతని యితరగ్రంథములవలన నితడు ఆపస్తంబుడగు ముద్గలగోత్రుడనియు నాటవేలనియోగియనియుఁ బెద్దింటి సంపత్కుమారవేంకటాచార్యులశిష్యుడని తెలియును.

ఆంధ్ర దేశములో సింహాచలము సుప్రసిద్ధమగు నృసింహక్షేత్రము. తురకదండు ఆంధ్రదేశమునకు దాడివెడలి మార్గమధ్యమున నున్నగ్రామములఁ గాల్చుచు జనులఁ బీడించుచు నతులమానభంగము గావించుచు పోట్ూరు, భీమసింగి, జామి, చోడ వరము లోనగుగ్రామములలోని దేవాలయముల రూపుమాపి సింహాచలము ముట్టడించెను. ఆలయ మండపములలో గోహత్యగావించి బ్రాహ్మణాదులఁ బరాభవించి నతులయభిమానధనములు చూఱగొని తురక లెన్నియో దుండగములకుఁ బాల్పడిరి.

* దీనినే చోరసంవాదమని చెప్పుదురు.

కూర్మనాథుఁ డానమయమున ధర్మసంరక్షణా
ర్థము లెఱుని సింహాద్రినారసింహస్వామిని చుటుకు
పలుకులతోఁ బ్రోత్సహించి, నిందించి, కటూక్కులాడి
ఆలయము నుం దేకపాదమున నిలిచి యటువది
యెనిమిదిపద్యములను రచించెను. తురగ వ్రేపేదబా
పని లక్ష్యపెట్టక దురంతములు గావింపసాగిరి. కూ
ర్మనాథుని పలుకు వాఁడికి నొచ్చి నృసింహస్వామి
*కందిరీగల తేట్టెను లేపఁగా నది తురగలఁ గుట్టి
నానావస్థలఁబెట్ట దిక్కుచెడి తలకొకదిక్కు నిలువ
నీడలేక యవనులు పాఠిపోయిరి.

జనపరంపరచెప్పుకొను సీకథవిశ్వాసపాత్ర మను
టకు అటువదియెనిమిదపద్యము మొదలు “సీదు
కరుణఁగంటి మిప్పుడు” “జయమయ్యో యవనరా
ట్నంతమసముబాసె” అని నృసింహుని కవి సంకల్ప
సిద్ధుడై ప్రశంసించుటయే దృష్టాంతము కాఁగలదు.

కూర్మనాథుకవి మృదువనగుంభితము. ఇతని
నుడి పొందికలో శిలలకైన జీవశక్తి గలిగించు నొక
యమోఘశక్తి గలదు. లోపముల సెత్తిపొడిచి
యచేతనమగు శిలావిగ్రహముచేఁ బనిగొన్న యీ
కవిశక్తి ప్రశంసార్హము. కాగ్యాంతమున భగవం

* ఈయంశము దెలుపుపద్యము లీతతకమున నుదాహ
రింపఁబడియున్నవి. చూ. ప.

తుని గట్టువచోహతిచే నొప్పించితినని కవి పరిత
పించు దీనవాక్యములు హృదయదారణములు.
ఏతదుత్తమశతకరచనమూలమున నీకవికీర్తి యా
చంద్రతారమై వెలుగుచున్నది.

ఈశతకము యుక్తియుక్తములగు సామెతలతో
మృదుమధురములగు మాట పొందికలతో శతక
వాఙ్మయమునకు భూషణప్రాయముగనున్నది. ఆంధ్ర
దేశమును యవనదశములు ముట్టడించి చేసినకల్లో
లములకు, దేశీయులు లంచగొండులై వారిధాటి
కవకాశము లొసంగి యాత్మహత్యాసమమగు నాత్మ
వంచనమునకుఁ బాలుపడినందులకీశతకము తార్కా
ణము కాఁగలదు.

ఇట్టి విప్లవపరిస్థితులలో రచింపఁబడిన వెంకటా
చలవిహారశతకము, మట్టపల్లి నృసింహశతకము లో
నగునవి చూచుట కాంధ్రప్రపంచ మాతురపడు
చున్నది. వావిళ్లవా రొగ్రంథముల లోకమున
కొసంగఁ బ్రార్థితులు.

నందిగామ }
1-1-25 }

ఇట్లు,
భాషానేపథులు,
శేషాద్రిరమణకవులు.

శ్రీ రస్తు.

సింహాద్రి

నారసింహశతకము.

సీ. శ్రీమద్రమారమణీమణీరమణీయ
సరసచిత్తాబ్జబంధర పరాకు
శంఖచక్రగదాసిశార్ఙ్గచాపాదిభా
సురదివ్యసాధనకర పరాకు
ప్రహ్లాదనారదవ్యాసశుకాదిక
భక్తసంరక్షణపర పరాకు
బహుతరబ్రహ్మాండభాండపరంపరా
భరణలీలాధురంధర పరాకు

తే. నీకు సాష్టాంగవిసత్తు లనేకగతులఁ
జేసి విన్నప మొనరింతుఁ జిత్తగింపు
చెనఁటి వీఁ డని మదిలోనఁ గినుక మాని
వైరిహరరంహ సింహాద్రినారసింహ.

సీ. అవధారు దేవ చిత్తావధానతఁ గొను
వనజజాదులు సేయుపంగనములు
సెలవె రాత్రిందివస్థితిగతు లైలుపఁగా
సోమపద్మాస్తు లిచ్చో నిలిచిరి

మందారతరునూనమాల్మము ల్లోని యుండ్రు
 డేతెంచె నిందుల కేమియాజ్ఞ
 గంధర్వకిన్నరు క్కరగతనీలు తై
 తడపాయె వచ్చిరి నగ్గసచ్చ
 తే. ననుచు జయవిజయులు దెల్పు హాయి యనుచు
 నిందిరను గూడి యుండి నీ వింకికన్న
 గూడి పదిలమంచు యమసులఁ గొట్టవయ్య, పైరి.

సీ. చటులపోనుకహాసస్ఫుటతగాటోపంబు

కుంభిసీభరణ విజ్ఞంభణంబు

ఖలహిరణ్యాక్షశిక్షణరూక్షనక్షత

తుభితహిరణ్యరక్షోభిదాక్ష

బలిమహావైభవభంజనమహిమంబు

నుర్విశగర్వాంశకోగ్లతిశయ

మతిదుష్టనశకంఠహరణబాహుశక్తి

ప్రబలప్రలంబదారణవిధంబు

తే. పురవధూత్రతభంగవిస్ఫురణసగణి

భువనములు బ్రావఁ గావించి జననయువన

సేన నణఁచుట కిటు జాగు సేయఁదగునె, పైరి.

సీ. *మొఱవవోయెనొ వక్రముఖనక్రహరమహా

సంపర్కనిర్వక్రచక్రధాన

* మొక్క-పాతాం.

వాసి దప్పెనొ హతోద్భాసిసుమాలిమ
హనుగశార్ణభాణాసనంబు

పదను వాసెనొ మధుప్రముఖేంద్రగిపురాజు
బృందాంతకారకనందకంబు

కడిమి దప్పెనొ సౌంభకమధనప్రసిధాన
చండమై తగుగదాదండపటిమ

తే. జబ్బుపడి యుంటి వేల మాయబ్బ యొక్క
దెబ్బ దీయక తురకలయుబ్బు చెడదు
గొబ్బునఁ జెలంగు మిఁకనైననిబ్బరముగ, వైరి.

స్తీ. చుట్ట బెట్టెను మహారట్టజంబులతోడ
నిఖిలరాజ్యము పరానీలపౌఞ్జు
మట్టి మల్లాడెను మదసామజంబులఁ
బురజనపదములు తురకబలము
కొట్టి కొల్లలు వెట్టె గురునిప్రమావినీ
ఘనగోగణంబుల ఖానసమితి
పట్టిపల్లార్చిరి బహుదుర్గవర్గముల్
సరభసౌధత్యపాశ్చాత్యచయము

తే. మించి భూస్థలి నిటు లాక్రమించి రాఁగ
నలుక రా దేమి నగరివారలను దోచఁ
బొంచుంటివి యవనుల ద్రుంచుమిఁకను, వైరి.

సీ. మొగిసి రక్కసుని బొందుగఁ జించునీగొల్లు

చిటితెనో సిరికుచశిఖరి దాఁకి

యరులపై భగభగలాఁడుకోవఱ్ఱాల

లాఁతెనో శ్రీకటాక్షామృతమునఁ

బరవీరగర్భము ల్పగిలించుబొబ్బ ప

ల్కవో రమానందగద్గళచేత

ఖలుల నంపింపగాఁ గడిన మానీగుండ

కరఁగెనో శ్రీలక్ష్మీ సరసకేలి

తే. నమామా సీగీకరోద్వృత్తి నల్పు లనక

యవనరాజుల నడచి ప్రేయంగ వలఁగు

పిన్న పామునకైనను పెద్దనెబ్బ, వైరి. 6

సీ. పాదలలో దాఁగెనో పొట్టునులో నున్న

రమణీయకోదండరామమూర్తి

యెక్కడి కేఁగెనో యెటుంగింగ రోదుగా

పటుభీష్మునింగి గోపాలమూర్తి

సాధ్యపోద్వృత్తి సచ్చి కేఁగి యుండునో

జామిజనార్దనస్వామిమూర్తి

యెన్ని పాట్లను బడుచున్నోడో చోడవ

రంబులోఁ గేశవధాయమూర్తి

తే. నిబిడయావనులభయశంక నీయ నింకఁ

బరుల కగపడకుండుమీ ప్రక్క నున్న

గాయవిప్పటికిని మానదాయో నయయో, వైరి.

*సీ. పాశ్చాత్యుల నమాజుపై బుద్ధివుట్టెనో
మానులజపముపై మనసు రోసి
యవనులకందూరియం దిచ్చ చెందెనో
విప్రయజ్ఞములపై విసువు బుట్టి
ఖానజాతీసలాముపై నింపు బుట్టెనో
దేవతాప్రణతిపై భావ మెడలి
తురకలయూదునందు ముదంబు గల్గెనో
భక్తనిత్యోత్సవపరత మాని

తే. వాండ్రు దుర్మార్గు లయ్యయో వ్రతము చెడ్డ
సుఖము దక్కదు వడి ఢిల్లి చొరగఁదోలు
పారసీకాధిపుల పటాపంచలుగను, వైరి.

*సీ. నీకొండపై నెక్కి నియతు లాభక్తులఁ

గొట్టి నానావస్థ బెట్టుకుండ
గాంగధాగతీరకలితమండపముల

మద్యపానము జేసి మలయకుండ
నీవంటశాలలో నిశ్చంకతో మాంస
ఖండము లైండుగా వండకుండ
నీగుడిఁ జొచ్చి దుర్మీతిఁ గామాంధులై
పరవధూటుల భంగపటుపకుండఁ

తే. బొరుషంబునఁ దురకల బాణఁ దలుము
వేటకాఁ డిల మెత్త నావేళ లేడి
మూఁడుకాళ్లును నడుచునిర్మూలితాంహ, వైరి.

నెల వైన భైరవుం డలుకచే పైరుల
 నెత్తి బల్లనచేత మొత్తలేడె
 యాజ్ఞ యిచ్చిన నీర హనుమంతుం డహితుల
 ఘనవాలమున నేలఁ గలునలేడె
 యంపించితే ద్రిపు గాంధనుం డరిసిన
 ఘోరశూలమునఁ గ్రుమ్మలేడె
 కనుసన్నఁ జేసిన వినతాతనూజుగడు
 విమతుల సగిరి పో విసగలేడె
 తే. యింత శాలిమి చేయుడే బుప్పటికిని
 మట్టుకొని వచ్చె శత్రుసమూహ మెల్ల
 ప్రజల రక్షింపు యవనేశుబలముఁ గూర్పు, వైరి.
 సీ. యవనేశుధాటికి నడలి నర్వనర్వము
 విడిచి మందిరములు పెట్టుచుగో
 వెడలియు దలఁ చొంచ వెన పేమి గానక
 నడవుల నిడుమలఁ బడెదువారుఁ
 బడియు నెచ్చట కూడుఁ బట్టెఁ గానక తమ
 శిశువులతో వెతఁ జిందువారుఁ
 జెంది డెందము గుండఁ గాదిశీకత నభి
 మానార్థమై భేద మనువారు
 తే. వైరి యొక్కొక్క భార్యతో ననిప్రజలు
 అప్రమహిషులపై పదియాలువేల
 సతులతో నీవు వలన కెచ్చటి కరిగెదు, వైరి.

సీ. దర్పణాకృతి తథ త్తథలాడుకంబాలు
 డంబై చెలంగు జేడాపెరుంగు
 చెప్పఁ జూపఁగ రానియొప్పున నుప్పరం
 బప్పలించెడువంక కొప్పుచొప్పు
 చిత్రవిచిత్ర మాచిత్రంపుబొమ్మలఁ
 గులుకు చక్కనిగుళ్లు గోపురములు
 నమ్మతోపమాన మై యలరారుగాంగథా
 రాముఖ్యసకలధారాజలంబు

తే. నెంత ముచ్చటపడి సృజించి నావొ
 యిల్లు చెడఁగొట్టుకొనకు న న్నేలినయ్య
 ఘనతురుష్కులఁ బడఁగొట్ట మనసుబెట్టు, వైతి.

సీ. యవనధాటికి భయ మందియే కాబోలు
 నక్కజంబుగఁ గొండ యెక్కినావు
 ఖానుల కడలియే కాబోలు సంపూర్ణ
 పారువంబునఁ గత్తి బట్ట వైతి
 వఖిల పాశ్చాత్యుల నలమ లేకయపోలు
 తాపసగతి జడఁ దాల్చినావు
 మ్లేచ్చనాయకబలాలికి జంకి కాబోలు
 మిక్కిలిగంధంబు మెత్తినావు

తే. గట్టిగా నీవు తురకలు ముట్టకుండ
 నవవరాహాకృతి ధరించినావు సామి
 వలదు నిందలఁ బడ తురుష్కులవధింపు, వైతి.

- సీ. పటుతరస్తంభంబు పటపట బ్రద్దలు
 గొ జనించిన నీమధుగనెన పిండు
 చటులశరంబుగొ బెటపెట నగవ్వులు
 కొఱుకుచు నచ్చునీఘోషచ్చుల్లి
 స్ఫుటతరోద్భటచ్చుల్లి బెటపెటధ్వని మీరు
 నీనిటలాక్షవహ్నిక్రమంబు
 కుటిలనఖంబుల సొటపొట నెక్కును
 సింద గక్కసిరొచ్చుల బొడుకినుక
- తే. యెందుబోయిన నేడు పపీజనంబు
 గుండ యాద్ధిశ్యామల నచ్చుఘోషయునన
 బృందములయందుఁ జొప్పుకన్నీకగతి, వైరి. 14
- సీ. చుట్టువల్ ద్రొక్కఁగా ననయమునీయకూ
 లంబు గాదు రణస్థలంబుగాని
 కొట్టి తోలఁగ నీకు గోవృషభంబుల
 బాజుగాదు గుఱుల పౌజుగాని
 పట్టిచూడఁగ నీకు పసిగాఁపుఁజెలులసా
 లిండ్లుగావు ఫిరంగిగుండ్లు గాని
 ముట్టి ముక్కలు సేయ ముదిలినయడ్లున
 తరులు గా వరివీరతరులుగాని
- తే. యవనబలములతోడఁ బోరాడలేవు
 శూరుఁ డౌజరానంధుండు చుట్టుకొసన
 నాటితీ రయ్యె మేల్నీకు నవ్వుగాదు, వైరి.

సీ. కాంతలఁ జెఱఁబట్టఁ గనుగొను చుంటివి
 పాంచాలివెత యెట్లు పాపినావొ
 గోవధ సేయఁ గన్గొనుచుంటి విప్పుడు
 కరుణతోఁ గరి నెట్లు కాచినావొ
 ద్విజులు బాధలుపడఁ దిలకించు చుంటివి
 భువిఁ గుచేలుని నెట్లు ప్రోచినావొ
 సత్ప్రభురాజ్యనాశన మొందఁ గంటివి
 భ్రువుని కె ట్లిచ్చితో దొడ్డపదవి

తే. దుష్టశిక్షణ మొనరించి శిష్టరక్షఁ
 జేయకుండిన పూర్వప్రసీధి జెడును
 ఆర్తరక్షణబిరుదంబు హానిఁ జెందు, వైరి. 14

సీ. సముదగ్ర మగుసముద్ర ముజొచ్చి యీదుటో
 కొండ నెత్తినిఁ బెట్టుకొంటయొక్కొ
 థారుణీస్థలి ద్రవ్వి తల నెత్తుకొంటయో
 గొబ్బున సింగంపుబొబ్బ యిడుటో
 యడు గిడి తైలొక్కమాక్రమించుటయొక్కొ
 వేయిచేతులవాని వేయుటొక్కొ
 యొకశరాగ్రమున నుదధి నింకించుటో
 కరిపురంబెల్ల బెగల్చుటొక్కొ

తే. కరుణ జగములఁ బ్రోచుటో తురగమెక్కి
 ఘనరిపులఁ గొట్టుటో తురుష్కువధ యెంత
 కొండయెక్కెదుబ్రతిమాలుకొనినకొలఁది, వైరి.

సీ. కుటుపాలు ప్రాధునఁ గ్రోలక నొకక్షణ
మైనఁ దాళఁగదా యాఁకటికిని
బాగుగా మెలు వలఁగిగంధ మూఁక
నింపు పుట్టదుగదా యుప్పునీకిని
తనువునిండఁగఁ దగఁగిలేవట్టఁ బరం
బనధరింపక మాన వహగహంబు
నాటపాటలు మొదల గునినోగంబుల
సుబుసుపుచ్చుచుఁ గాని మాండలేవు

తే. భక్తు లెల్లను దుర్మార్గపగఁగునుష్క-
రాజివే బొంగి రి న పంపిసిపాట్లు
భోగం గంబు లింక నీగుం బొస గుంట్లు, వైరి.

సీ. పుట్టినప్పుడు నీకం బోగిల్పితిని భట్టి
పూతనాభో పేతయాతు ధాని
బుడమిపై కడుతప్పుటడు గిడునప్పుడు
బండిరక్కునుమీను చెండినావు
ఆటప్రాయమునఁ దృణావర్తబకధేను
కాదిదైత్యకులంబు నణచినావు
యావనంబున నృశంసావతంసకకంస
విధ్వంసనరిరంస వెలసినావు

తే. భూనురులఁ బ్రోవవేమి మహానురం
యిప్పు డేటికిఁ ద్రుంప వేండ్లెగస నైన
బుద్ధ దిగసన వచ్చెనో పో మతేమి, వైరి. 19

- సీ. ఎలమితో పోమయాజుల పెద్దఝారీలు
గుడిగుడిలుగఁ జేసికొనెడువారు
యజ్ఞవాటికలలో నగ్ని హోత్రంబుల
ధూపపానము జేసి త్రుళ్లువారు
యాగసాత్రలుదెచ్చి హాసుగా నడి లుడి
కీచిప్పలుగఁ జేసి కేరువారు
సుక్కువముఖ్యదారుమయోపకరణముల్
గొని వంటపొయి నిడుకొనెడువారు
- తే. నగుచు యవనులు విశ్రులఁ దెగడు చుండ
సవనభోక్తవు నీ విట్లు నైవఁ దగునె
తినఁ దినఁగ గారెలైనను కనరువేయు, వైరి. 20
- సీ. చింపికుళాయైన శిరమునఁ గలిచి
దివ్యకిరీటంబు దీసి దాచు
వనమాలికయ చాలు వక్షంబున ధరింపఁ
గొస్తుభరత్నంబు గట్టిసేయు
పూడ కుండఁగఁ జెవిపుడ కైన నిడుకొని
మకరకుండలములు మాటుసేయు
కటి ధగద్ధగిత మాకనకచేలం బేల
మొలచుట్టు మొకపాటిముతుకగుడ్డ
- తే. దొడ్డసరకులు తురకలు దోచుకొనినఁ
గట్ట మా కానివేళ జగత్కుటుంబి
వీవు వేషంబు చెడిన నీ కెట్లు గదచు, వైరి. 21

సీ. నామొ తొలించవు నారదగానంబు

వినుచుంటివో వేడ్క నీను లలరె

గరుణఁ జూడవు మమ్ముఁ గమలామహాదేవి

కన్నులు మూసెనొ కౌశుగమున

మముఁ బ్రోవ రా వేమి కమలభవాదులు

భక్తితోఁ బాదములొ పట్టుకొనిరొ

ఆదరకలన మాటాడవు భూనీళ

లలరఁగా ముచ్చట లాదుచుండు

తే. యిట్టు లున్న ననాథల కేది దిక్కు

సమయమా యిది కేలికాసౌఖ్యమునకు

దుష్టుల వధించి ప్రాప్త సాగువులనెల్ల, పైరి. 22

సీ. పాలీయ వచ్చిన భామినిప్రాణంబు

లపహించి చెలంగినట్లు గాదు

యాగోత్సవంబున కతిమోదమునఁ బిల్వ

నవుడు మామను ద్రుంచినట్లు గాదు

చేతగా కొకనరుచేతఁ జొట్టంబుల

నందఱు జంపించినట్లు గాదు

తుంగఁ గల్పించి యుత్తుంగవంశద్రోహ

మాచరించి చెలంగునట్లు గాదు

తే. పరబలం బిది నీప్రజ్ఞ పనికిరాదు

లే మ్మికను మీన మేషము ల్లేక్కయిడక

చొరవతురకలఁ గొట్టఁగాఁ జొక్క లేదురె, పైరి.

సీ. అవని మూఁ డడుగు లి మ్మని వేఁడ విచ్చిన
 బలి నణంచిన దేమిప్రాభవంబు
 ఇనకుమారుని మది కిచ్చకంబుగఁ బొంచి
 వాలినిఁ జంపు టేవీలు సీకుఁ
 గడుకాలయవనున కడలి యాముచుకుందు
 పాలి కేతెంచు టేపారుపంబు
 భువి జరాసంధుతోఁ బోరాడఁగా లేక
 ద్వారకఁ జేరు టేధైర్యవృత్తి

తే. యశార నిజ మాడ నిష్ఠురం బౌ నటండ్రు
 కాక రోషంబు గలిగినఁ గతినయవన
 సేన నిర్జించి యాయాంధ్రసృష్టి నిల్పు వైరి.

సీ. సీరుహుక్కా పకడోరె గద్దాయని
 యాహితాగ్నుల నెత్తు లణఁచకుండ
 పాముధోనేకు తుం పాని లారే యని
 తివిరి శ్రోత్రియుల మర్దింపకుండ
 ఘాసులారే అరే గాండూ యనుచు శిష్ట
 తతులవైఁ బడి వడిఁ దన్నకుండ
 కులితీ పకాపురే జలిదీ యటంచు మా
 ధ్వల మెడ వడిఁ బట్టి త్రోయకుండ

తే. బహులహాలామదావిలపరుషయవన
 రాజి నిర్జింపు సీవంటిప్రభువు గల్గ
 బ్రహ్మాణుల కిన్నిపాట్లు రారాడు గాదె, వైరి.

సీ. అగ్రజపీడితుం డైనవిశ్వామిత్రుని

తీవి ముఖ దియ బూచినాపుగానా
అలమునిభీతుం డౌనంబరిమనియూర్త

నాదంబు మున్ను నిన్నాపు గానా
బహుబాధితుం డైనప్రహ్లాదునగును ము

న్నీపు ప్రత్యక్షమైనాపు గానా
ద్రువముఖులైననగ గుల నెల్ల మున్ను సం
తసమున రక్షించినాపు గానా

తే. నాటిమది లేదొ కరుణ న న్నవపు వివపు

రావు బ్రోవపు వేగం బుం గాపురుష

తాతతాతపు ముది వది నప్పినానా, వైరి. 26

సీ. గ్రామంబు లన్నియుం గాల్చి దీపాంగధ

నలు చేసి రౌర యానందముగను

వడి సాధుజనులసర్వస్వమ్మాం గొని శత

గోపంబు బెట్టిరి గురుతరముగ

పటకుటాదులు పోవం బ్రతిమాలువారి శే

మియ్యక ఖుంట వాయించి గహహ

పెద్దలకడ దుడ్డుపెట్టి ప్రసాదంబు

వడ్డించి తగ పరవశులఁజేసి

తే. రవుర యవనార్చకులు నీకు నాత్తు వైరి

భూసురులు నేయుపూజలు పొనుగ వొక్కొ

అకట యిది యేమి పాపమునకు వెలువపు, వైరి.

సీ. వానవ పిడుగులవానకు వెఱవపు

కడుఫిరంగిగుండ్ల కడల నేల

వెఱవపు భీష్మాదిభీష్మబాణాళికి

బాణాల కేటికి భయపడంగ

దవవహ్ని దిగమింగితివి గాని జంకపు

భయ మేల యాయరబ్బులకు నీకు

గణియింప కధికరాక్షసుల శిక్షించితే

మైచ్చుల నణచు బేలెక్క నీకు

తే. నీకలిమి నీ వెఱుంగవుగాక లోక

కర్త వగునీ కొకయసాధ్యకార్య మేది

పామరులు నవ్వకుండఁగఁ బరుల నలుము, వైరి.

సీ. సమధికప్రేమచే శబరి యెంగిలిజేసి

యొసఁగినపం దెల్ల మెసఁగి మెసఁగి

చెలఁగి కుచేలుండు జీర్ణచేలంబునఁ

బొదపుముక్కటుకులు బొక్కిబొక్కి

వనములోఁ బాంచాలి వండిన శాకభాం

డములోనిబలుసాకు నమలి నమలి

పొంచి యాదుగ్గనబోయనిపోటిలో

కొట్టిగింజలు కొన్ని కొటికి కొటికి

తే. పొంది తిప్పుడు భక్తుల పుణ్యమునను

భోగ మోయప్ప యీతిప్ప బోర్లపడిన

యేమితినియెడ వరుల యుద్వృత్తినడపు, వైరి.

సీ. తను దానె కాంగిలించెను నిన్ను రుక్మిణి
 యలసత్యయును పొలయలుగ మానె
 యునుమైన బాయదు కాంబవలీదేవి
 మేనుమే న్గదియించె మిత్రవింద
 భద్రయు భవదూగు భద్రపీఠిక నెక్క
 వదలకుండె నుదంత మనుగరము
 కాళింది నిజపాదకమల మొల్లుచు నుండె
 లక్షణ మెయిలీ గెలాగు బెనంగె

తే. రాంగ నోపవా పాశ్చాత్యం ద్భులంబు
 సాధుతతిఁ గొట్టి దోచగా చక్షులయిరి
 తుది పనికివచ్చెలే నీగు నురగగుడ్డు, వైరి. 80

సీ. తపనీయకళిపుండు నండించు తరువాత

కాని ప్రహ్లాదునిఁ గావలేదు
 కురురాజు పాంచాలికొప్పుపట్టిడిసిం
 చినవెన్నఁగాని గక్షింపలేదు

కరిరాజు మొసలిచేఁ గడుకట్టవడినది
 మ్మటగాని వేంచేసి మనుపలేదు
 పాండవు ల్బాధలఁ బడినయనంతరం
 బునఁగాని సిరు లిచ్చి ప్రోవలేదు

తే. భక్తు లిప్పుడు కొన్ని యాపదలఁ బడక
 ముందు పోషింపవట్లయకా కొందఱికిని
 మును శిశువు నేడిపింపక ముద్దు రాదు, వైరి. 81

సీ. జడవిస్పి జాలపాలు సవరింపు మిరువంక
 బలుకిటికీదారుపాగఁజొట్టు
 బొట్టు నెన్నుదుటివై బొత్తిగా దుడుచుకో
 పోగు లూడ్పుము చెవు లూడవిడువు
 వడిగ నంగి యిజా ర్థాదుగు దట్టి జొట్టు
 కై జారుదోపు డాల్కత్తిఁ బట్టు
 భీబినాంచారిని బిలిపింపు వేగమే
 తుద కభ్యసంపుమీ తురకభాష

తే. శక్తి లేకున్న నిట్టివేషంబు పూను
 మన్న సరి లోకవంద్యుఁడ వైననీవు
 నీచులకును సలాం సేయ నే సహింప, వైరి. ౪౩

సీ. గోవర్ధననగంబు గొడుగుగాఁబట్టిన
 నాఁడు కేలున నొప్పి నాఁట నొక్కొ
 సరిదెబ్బ లాడుచో జాంబవంతునిగుద్దు
 కోరెక్కలో గుట్లు పోరె నొక్కొ
 నరునిసారథి వైననాఁడు భీష్మునిచేతి
 కఱకుటమ్ముల తొమ్ము కవిసె నొక్కొ
 దుగ్గన బోయనితూఁపు నాఁటినప్రక్క
 గాయ మిప్పటికిఁ బోదాయె నొక్కొ

తే. యొక్కట యవనరాట్సేన జక్కుజేసి
 యుక్కణఁప నెందుచేత నీవోపలేవు
 వేదపుం డెల్ల బయలను బెట్టవలయు, వైరి. ౪౪

సీ. కనిపించుకోవుగా ఖలులు మార్గములఁ
 గొంకనీ ముగ్గులుఁ గోయునవుడు
 అలకింపవు గనఁ నుయ్యయో ప్రజఘోష
 ధూర్తులు నిడివిల్లు దోఁచునవుడు
 జాలిగాదాఁచుగా చలులగుసున్నలు
 భాషినును చేతిల్పిల్లునవుడు
 అలుక రాదాఁచుగా యునులు సత్సభ
 వసుమతి ముట్టుకోవచ్చునవుడు

తే. మంకుతనమేమి మాతండ్రి మునిచినాడ
 మానునే గొల్ల పాల్ ద్రావ నందిబుద్ధి
 దేవకీదేవిపాల్ ద్రావ దెలిసిగానె, వైరి. 84

సీ. అల విప్రభాగ్యయా నదితిపాల్ ద్రావట
 బలి యాచనావృత్తి పాదుకొసయ
 శ్రియకస్యయా కాసల్యపాల్ ద్రావ
 రావణాదులఁ ద్రుచి ప్రబలీనావు
 గొల్లయా నందుని కులసతిపాల్ ద్రావ
 బనులఁ గాచెడుబుద్ధి పట్టువడియ
 నినుమంతవిసపురక్కసి పాలు చవి చూడఁ
 గాబోలు మావట్ల కఠినవృత్తి

తే. పాలకాగ్రణి యైనగోపాలబాల
 పాలబుద్ధులు మాని మాపాలగలిగి
 పాలన మొనర్పవయ్య కృపాలవాల, వైరి. 85

సీ. జేగి అరే అరబ్బి పడోరే యని

బోడిసన్యాసులఁ బొడుచువారు

మత్రభో మూపరు మాటీ యసుచు వైష్ణ

పులబొట్లు దుడువఁగ బోవువారు

పత్తరుకాయకు బందియారే చోడు

దేవనిశైవులఁ దిట్టువారు

కాలటీకాతూ నికాద్దే వటంచు మా

ధ్వలఁ బ్రల్లదము లాడి త్రోయువారు

తే. నైరి యనసులు మిమ్ము నిట్లడలఁజేయ

నట్టివాండ్రకు ద్విజులెంతయాగగ గుడి

మ్రింగువానికి లింగ మూర్ఖిండి వడెము, నైరి.

సీ. విషవహ్నిఁ బ్రజకెల్ల వెతఁజేయు కాళియు

పడగలు వడిఁ ద్రొక్కుపటిమ యేది

వడిగ బిడౌజొండు పిడుగులు వర్షింప

శైలమెత్తిననాఁటి శక్తి యేది

దుర్యోధనాదులు దొరకించుకొనువేళ

విశ్వరూపముఁ జూపువెంతయేది

మురసరకాది ముష్కర దుష్కరాదుల

మర్దించి చెలఁగు నీమహిమ యేది

తే. యిట్లు ఖలులేచ దీనుల నెన్నఁటికిని

గరుణఁజూచెదు కలవాఁడుగాదెదీయు

దనుక బీదలప్రాణముల్ తాళుటెట్లు, నైరి. 87

సీ. ఆభీరగృహముల నారఁ గాఁగినపాల
 మిఁగడ ల్వడి దిగమ్రంగంగలవు
 తల్లియిచ్చిన చట్టి తగ బ్రహ్మచిచ్చిన
 వెనుకఁ జూడక వేగ వినగఁగలవు
 రాధి కామధురాధ గృహాధారలు
 గుటుకుగుటుక్కునఁ గ్రోలఁగలవు
 భక్తులెల్లను దిరువణ్ణాగము లొసంగఁ
 జెలఁగి లోలోన భక్తింపఁగలవు

తే. గాని యవనులపై నడి బూసలేవు
 కబళ మన నోరుఁ దెఱుగువు కల్లే మన్న
 మోము ద్రిప్పువాయగ్రిహముఁ ద్రిప్పువావా, వైరి.

సీ. అల విభీషణుపల్కు లొనరించినవాఁడె
 యతిదుష్టుఁడొ యవణాసురుండు
 వనుదేవముఖ్యులవగొంథ వినియనే
 దుండగిడైన కంసుండు నాఁడు
 విదురాదిబుధుల వివేకము త్రేలిసెనే
 శ్రోథాత్ముఁడైన దుర్యోధనుండు
 భీష్మాదు లెంతచెప్పిన నిచ్చగించినే
 బాలికుఁ డగు శిశుపాలుకుండు

తే. కొట్టకుండఁగ ధూర్తుల నట్టికాంతి
 తాలిమేటికి తురకలు తరిమి గాఁగ
 నొదిగిచూచెడు కలిబోయ నుట్లదిక్కు, వైరి.

సీ. నిదురించినావా నిర్జిద్రభద్రాకార
 కలితభోగింద్రభోగంబుమీఁద
 శయనించినావా శైశవమూర్తితోఁ బయః
 పాథోధి పటువటపత్రసీమఁ
 బవలించినావా శ్రీభామినీదోర్థాల
 కూలంకషస్తనకుంభయుగళిఁ
 బడక గావించితో భక్తసమ్రాజ్యన
 స్సంకల్పితానల్పశయ్యయందు

తే. నిబిడ పాశ్చాత్యభీతులై నిఖిలజనులు
 కదసి మొఱవెట్ట నీకెట్లు నిదురవట్టె
 లేమ్ము నాసామి జాగేమి చిమ్ము రిపుల, వైరి..

×సీ. నినుఁబూజఁ గావింప ఘనవిశ్రు లేటికి
 గొడువ గాకుండ సయ్యదులె కలరు
 వినుతింప శాస్త్రజ్ఞవిద్వాంసు లేటికి
 వీలుగామించు మాల్వీలె కలరు
 ఆత్మకీర్తనఁజేయ హరిభక్తు లేటికిఁ
 గేకలు వేయ పకీర్లు కలరు
 పూతాత్ము లగు ననుష్ఠాతలు నీకేల
 తఱుచుగా పీరుజాదాలె కలరు

తే. వట్టియాసల నిటు మెడ వట్టి త్రోయ
 మారు వట్టుకొ వ్రేల్లాడినార మిట్టి
 ముచ్చటకె నీవు పశ్చిమముఖుడ వౌట, వైరి..

సీ. జయవిజయోభవ జగదవసాన క్ష
 జయవిజయోభవ శౌర్యయుక్త
 జయవిజయోభవ శాశ్వతశాశ్వత
 జయవిజయోభవ నయగురీణ
 జయవిజయోభవ సర్వం వస్త్రజ్ఞ
 జయవిజయోభవ సన్మనోజ్ఞ
 జయవిజయోభవ సాధుజనాధిప
 జయవిజయోభవ భయవిదూర

తే. యనుచు జయవాక్యముల జను ద్విమలిసేయఁ
 జక్రహస్తంబులై రిపుక్షయ మొనర్చి
 ధరణి బాలింపు నూచంద్రాగ్రకళలుగ, వైరి.

సీ. చాటక పో జుమి చాలఁ బ్రోచునున్న
 నాటిప్రేవల్లెలో తోట్టుమాట
 ప్రకటింతుఁ జుమి నువ్వు గడింపగుండినఁ
 దగఁ గొల్లచెలుల వృక్షములమాట
 దాచను జుమి నువ్వు దరిజేగ్గుకుండినఁ
 గొంకక నుధుగలో గుబ్బమాట
 బైటఁ బెట్టెద జుమి పాలింపగుండినఁ
 గాలయవనునాటి కానిమాట

తే. మర్మమెఱిగినవారితో మానువాడు
 బైసి బోగొట్టుకోకు మాపాలఁ గలిగి
 సాధురక్షణ దుష్టశిక్షణ మొనర్పు, వైరి.

సీ. ఖలవధార్థమునందు నిలయ మొందితి వంటి
 నలవెన్నదొంగిలి తనుట లేదు
 లక్ష్మీయా రుక్మిణీలలనఁ గూడితి వంటి
 నలరాధ మరఁగితి వనుట లేదు
 అవనిఁ బాలింపఁగా నవతరించితి వంటి
 పశుపాలకుఁడ వని పలుకలేదు
 దుష్టులౌ రాజదైత్యుల హరించితి వంటి
 నల నరసారథి వనుట లేదు

తే. అయ్యయెడ గాడ నామాట లనకమున్నె
 ఖలుల వధియించి నీసిగ్గు నిలుపుకొమ్ము
 పరులు నవ్వఁగ నపకీర్తిసాలుగాక, వైరి. 44

సీ. గ్రామదాహకకర్తగతి మానువు మటన్న
 వెస నదే మఱియుఁ గావింపె దీవు
 పథికులఁ దోపించు పగ మానువు మటన్న
 వెస నదే మఱియుఁ గావించెదీవు
 చెఱలు జూఱలువట్టు సేఁగి మాన్పు మటన్న
 వెస నదే మఱియుఁ గావించెదీవు
 బహుసస్యనాశనార్భటి మానువు మటన్న
 వెస నదే మఱియుఁ గావించెదీవు

తే. వేఁడుకొనుకొద్ది లావాయె వెట్టివాఁడ
 యోడ ముంచకు మనురీతి యొసరె మాకు
 బుద్ధిదెచ్చుకొ యవనుల పొంకమణఁచు, వైరి.

- సీ. మామిడిచిగురుసాం నేమిలక్ష్యం బన
 కగచరణాంబుజకాంతి పలుంగ
 గలకలనవ్వు చక్కనిముద్దునెమ్మోము
 వద్దసౌభాగ్యంబు బలిహాసింప
 వెలిగిమ్మిరేగుల వెలవెల బోజేయు
 సోగకన్నులచూపు చోద్యపటుప
 నిద్దంపు నునుజక్కుటద్దంబులందుల
 మొలకనవ్వులతోట ముద్దుగులుక
- తే. నవుదు బుట్టిన పసిబిడ్డ డనంగ బల
 కడలిమట్టాకుపడ బండి కిగుణ జగము
 బ్రోతువట మువ్వు గానవిప్పు డదియేని, వైరి.
- సీ. శుదమిపై నదుగిడి నదువనేరసిహరి
 తీవ్రత బరువు తేల్చించినావు
 పైమీదిదుప్పటి బరు వనువాదచే
 మించైనమాట మాయించినావు
 గడవదాటని కులగాంతామణుల పుట్టి
 నెల్లెడ గలయఁ ద్రిప్పించినావు
 వద్రసోపేతాన్న సంభోక్తృజనపరం
 పరం బలుసాకుపాల్పటచినావు
- తే. భళిర యఘటనఘటనప్రభావ మెల్ల
 దీనజనులందె చూపిలి చెలసి వచ్చె
 నయ్య సామెల్లనింటనే యన్నమాట, వైరి. 47

సీ. భవదీయముఖభవ బ్రాహ్మణోత్తములకా?

యవనులచేత నాయాసపడుట

భవదీయబాహుసంభవ రాజవరులకా?

మైచ్చనాథుల గెల్వలేక యుంట

భవదూరుసంభవ బహువైశ్యకోటికా?

తురకలచే నిట్లు దోపుఁ బడుట

భవదీయపాదసంభవ శూద్రజనులకా?

విమతులౌ తురకల వెట్టిచేత

తే. మాకుఁ జెప్పకు మెట్టైన మంచిదిగద

లోకకర్తకు నపకీర్తి నీకు వచ్చు

వలదునాయన్న యింకనైనఖలులనణఁచు, వైరి. 48

సీ. రాఘవమముబ్రోవ రావయ్యఁ ఖగయాన

రాకున్న మీదశరథునియాన

శ్రీఘ్రంబు మమ్ము రక్షింపు శేషశయాన

జాగు చేసినను గౌసల్యయాన

మది కఠినత మాని మనుపుము మాయాన

మనుపకున్న వసిష్ఠమానియాన

పాలింపు మమ్ము నీపరమసత్కృపయాన

పాలింపకున్న శ్రీభామయాన

తే. యాన బూన సమర్థుడ వఖిలజగము

నానదప్పక పోషింపుమా నతారి

తగవు దప్పి నటింపఁగా ధర్మమగునె, వైరి. 49

సీ. అరులఁ గొట్టిన సింహగిరి గుహఁదాఁగిన

నవని నిజ బిఱికివాఁ డందుగయ్య

నీవు రక్షింపక నీలాద్రి కేగిన

నవనిని న్నొండివాఁ డందుగయ్య

పోషింపఁగాలేక తేనూద్రి కేగిన

నతిలోభి ననుచు నిన్నుండుగయ్య

తగనానరింప కంతర్వేది కేగిన

నత్యుగ్రుఁడంచు నిన్నుండుగయ్య

తే. నాథ! యిటు లోననగునం బొనర్చునీకు

నమాహ నిందలు వచ్చును నదియు విడిచి

యొడ్డుకొనఁబోకు వెనఁబ్రోవు ముర్ఖజనుల, వైరి.

సీ. అరిసైన్యధూళి నూరినైత్రంత్రేణి మించె

నిఁకనేమి దయఁ జూచె నీవు వచ్చు

పరభేరిభాంకృతు ల్పగలించె దిశల నిం

కేమినామొల వినియెనభి నీవు

ధరశత్రుహరిఖురదళితమయ్య నిఁకేమి

వచ్చెదవయ్య ప్రాణంగ మమ్ము

వైరితేజము శిఖివారగా నింకేమి

మొగమునఁ జూచెదు జగతిజనులు

తే. నీపయికి వచ్చునప్పుడు నీవెఱుంగ

వేమి మసలకు వింక దిక్కేది మాకు

బాగరూకుఁడవై రిపుక్షయ మొనర్పు, వైరి. 51

- సీ. ప్రజలెల్ల విసికిరి పాశ్చాత్యరాట్పుమూ
భీతులై మిమ్ములఁ బిలిచి పిలిచి
జనులు వేసారిరి సమదతురుష్కుల
వెతలచే మిమ్ముల వేడి వేడి
నరులెల్ల స్రుక్కిరి నానాయవనహృత
ముఖ్యాద్ధులై మిమ్ముమ్రొక్కి మ్రొక్కి
ప్రాణిసంతతి భంగపడియె ఖానులుసేయు
దరిలేని వెత మిమ్ముఁ దలఁచి తలఁచి
తే. యిందుఁగలఁ డందులే డనుసందియంబుఁ
జెందవల నన వేదవాగ్భ్రంశమెల్ల
నెందు నెదకినఁ గానగావేమి యిపుడు, వైరి. 52
- సీ. బహుఫణాదీప్తుఁడౌ ఫణిరాజుపైఁ బండి
గాలివారక యుండఁ గాచెదీవు
వరగరుద్విస్ఫురద్ధరుడునిపైఁ జెంది
చిరనుఖగతుల రక్షించెదీవు
వేత్రాధిగతజగద్వితతివిష్వక్సేను
దరిఁజేర్చి బలయుక్తిఁ దనిపెదీవు
ఘనభుజాబలవంతు హనుమంతునెదఁజేరి
యెలమి బ్రహ్మానంద మిచ్చెదీవు
తే. పాసఁగ నీరితిఁ దలపోయ పొడుగుచేతి
వాని పణ్యార మాయెగా దీనపాల
పృథుబిరుదలీల యేమూలఁ బట్టినావు, వైరి.

సీ. మామొఖాసాగు గ్రాహంబు లిన్మనలేదు
 కొంపలు గాల్చింపగూడ దంటిక
 గరిహంబునుల మేము గాంక్షింపఁగాలేదు
 గోవధ మాన్పించి బ్రోవు మంటి
 మాకు మిమ్ములను సామ్రాజ్య మిమ్మనలేదు
 జనులను దోషింపఁ జనదటంటి
 స్వామి మాకొలిగేను కామింపఁగాలేదు
 క్షితిలోనఁ బ్రజల నక్షింపుచుంటి

తే. జలఁగి నీవనసేవలు జేయుమాను
 వేత్రకోరికలేటికి వెన్నగలుగ
 నహహ నేటికి నేటికి నంగలార్చు వైరి.

54

సీ. భక్తసంరక్ష కృపాపర జలజాతు
 నరహరి గోవింద హరి ముగేంద
 నంసారతారక సజ్జనాధారక
 సత్యనంకల్ప శేషాహితల్ప
 నీలాంబుదశ్యామ నిఖిలదైవలలామ
 సర్వపాపవినాశ జగదధిశ
 శ్రీరమానాయక శ్రితఫలదాయక
 శృంగారదరహాస చిద్విలాస

తే. భవదచలపాదగతులైరి యవను లయయొ
 అలుక మానక తరుమువాం ద్రంద సికయు
 నందకుండినఁ గాల్చుట్టుకొందురయ్య, వైరి.

55

స్త్రీ. దశకంతకంతమర్దనదుర్దమాటోప

రామనామకమకా ఫిరంగిదెబ్బ
తతమేఘనాదభేదకమోదలక్ష్మణ

ప్రకటనామకమకా ఫిరంగిదెబ్బ
ఖర హిరణ్యాక్షశిక్షకరూక్ష నిజనృప

ర్యక్షనామకమకా ఫిరంగిదెబ్బ
కుంభిసీభరణ విజృంభణ శ్రీకూర్త

రమ్య నామకమకా ఫిరంగిదెబ్బ

తే. తగిలివచ్చియుఁ జావక ధరణి దిరిగె

యవనబలము సుదర్శనాహతమహోగ్ర

రాహువన నట్లుగాకుండ రహిజయింపు, వైరి.

స్త్రీ. గ్రామముల్ నిర్ధూమధామము లాయెను

సస్యంబులెల్ల నాశనముజెందె

దొడ్లలో శాకముల్ దుంపశుద్ధిగబోయె

దోచిరి సర్వంబు గోచిదక్క

చెట్లొక్కపిట్టయై చెదరిరి దిక్కుల

బలువెతఁ బడరానిపాట్లు బడిరి

యన్నమందఱకును నమృతోపమంబయ్యె

వరుసగా నటమీఁద వానలేదు

తే. ప్రజలపసతీతై నిఁకమొద ల్పదిలమయ్యె

దరిదరికివచ్చె నిదె మెండుతురక దండు

చిత్తమునఁ జూచుకోవయ్య శీఘ్రబుద్ధి, వైరి.

- సీ. శ్రీదేవి మఱి తను నీరగానీకని
 భూదేవి వనలక పొదివె ననంగ
 మోక్ష ధనంబని మునులు మహాపేక్ష
 చేతినిక్షేపంబు జేసి రనంగ
 భక్తాగ్రగణ్యుడై బలిపూజ నేయఁగా
 బలీసద్భముననుండి వెలసి ననంగ
 బ్రహ్మాది హృదయసాగసములతోడ దా
 గుడుమూత లాడుచుండెడు ననంగ
- తే. ధరణి గుప్తములైన పాదములతోడఁ
 బాటిపోలేవుగదా యేది బ్రహ్మగుప్తము
 పౌరుషముచాలదుతుదమ్మబలముద్రుంప, వైరి.
- సీ. నిఖిలవిశ్వంబును నీయందఱఁగియుండు
 విశ్వంబులో నీవు వెలసినావు
 విశ్వరూపకుండవు విశ్వమయుండవు
 విశ్వసాక్షివి విశ్వవిభుండ నీవు
 విశ్వసర్వస్థితివిదళనకరుండవు
 విశ్వంబునకు నీకు వేఱు లేదు
 కనుక విశ్వద్రోహ మొనరించు దుష్టుల
 శిక్షించి వ్రజల రక్షింపవేమి
- తే. యింతబతిమాల మాకేల యెట్టులైనఁ
 గాని శుభకంద. కందకు లేని దూల
 బచ్చలికి నేలగల్గునో పరమపురుష, వైరి.

సీ. ఉరమున శ్రీదేవి యొటవైనమెటువుగా

గంభీరవాగ్ధార గర్జితముగ

హారహస్తాక్షికళ లల వడగండ్లుగా

భ్రూలత హరిచాపలీల మెఱయ

కోరిక భక్తమయూరముల్ నటియింప

దీనచాతకపంక్తి తృప్తి జెందఁ

దనువదనప్రభ దశదిశల్ నిండఁగా

పృథివీస్థలిని కృపావృష్టి నించి

తే. సత్ప్రజాసస్య సంరక్షసలుప నిదియె

సమయ మోహయ్య యింక మాను జాగునేయ

నన్నుఁ గన్నయ్య రక్షింపు నల్లనయ్య, వైరి. 60

సీ. నిడుదకడానిశొ ల్నడుమున బిగియించి

తీరైన గండపెండేర మూని

రమణీయమణిశిరస్త్రాణ హృదలఁ బూని

స్ఫుటవజ్రమయమైనజోడు దొడఁగి

తూణంబు లిరువంక తోరణంబుగఁ గట్టి

విలసితశరమైన విల్లుబట్టి

పరవైరిహరమైన తరవారి ధరియించి

దాపల చికిలికటారి చెక్కి

తే. రామవేషంబుతో సుమిత్రాసుతుండు

నీవు రణరంగమున నిల్చి నిబిడశత్రు

జాలముల నేల పాల్సేయులీల నెఱపు, వైరి. 61

సీ. గాథేయయజ్ఞవిఘ్న కరాసురాపరి
జగ్ముఁజేసినయట్టి శౌర్యనిధిని
పగవీరభీకర పరశురాముని పరా

క్రమము చెందుగఁజేయు ఘనభుజుఁడవు
పదునాల్గునేల దుర్మదరాక్షస లతోడ
భరుని మర్దించిన పరబలుఁడవు
బంతులాడినరీతి పరిక్రమించునెల

భిండించు చండప్రచండదళిని
తే. సీకు నొకదొడ్డుకార్యంబె సీచయన
సేన నిర్జించుపని ప్రజ లేనికొనిన
కర్మమున నీదుచిత్తంబు కగఁగదాయ, వైరి. 62

సీ. కోటిసూర్యోజ్జ్వలతోఁగిరిమణులతో
రమణీయ పణిగుండలములతోడ
శంఖ చక్ర గదా సి శార్ఙ్గాయుధములతోఁ

బ్రస్తుతప్రభ కాస్తుభంబుతోడ
వలిపెబంగరువల్వ వలెవాటుసీటుతోఁ
బొక్కిలితామరపువ్వుతోడ
గంగను గన్న చక్కనిపదాబ్జములతో
మిసిమి చాపనిచాయ మేనితోడఁ

తే. బక్కిగుట్టింబుమీఁదను నెక్కి నాదు
మ్రొక్కుఁ గైకొని శౌర్యంబు పిక్కటిల్ల
నొక్కట యవనరాత్సేన జగ్మునేయు, వైరి.

సీ. దండంబు నీకు నుద్దండతేజశ్చండ
జోహారు భక్తదుర్తోహ నాశ
మ్రొక్కెద గొను జలముక్కాయరుక్కాంత
వందనం బిదె చిదానంద కంద
నుతిజేతు శతధృతిస్తుతియుతోన్నతచర్య
ప్రణతి జేసెద మునిప్రణత చరణ
సాష్టాంగ మిదె నీకు సాష్టాపదాంబర
కేలుమోడ్చెద జగత్కేళిలోల

తే. వలదు వలదు పరాకు భావమున నీకు
దీనజనముల కృపబ్రోవ దిక్కునీవ
దుష్టుల వధించి పోషింపు శిష్టజనుల, వైరి. 64

సీ. గరుడాచలంబుపై కడఁకతో వసియించి
సత్యభామాతటిచ్చాయ నలరి
వరచాప మనియెడిహరిచాప మమరించి
వివిధభక్తులఁ గృపావృష్టి ముంచి
అమర మయూరవారము మోద మందించి
దీనచాతకముల దృష్టి నించి
క్షుత్రకన్యాకామసస్యము ల్పండించి
జగములు చల్లనై నెగఁజేసి

తే. నవఘనస్ఫూర్తిచే ముర నరక ధేను
ఖర దవానల మార్చిన కడఁక నిపుడు
రిపుల శిక్షించి రక్షించు పృథివి జనుల, వైరి.

సీ. నీపాదరజమున నిమిషంబులోపల

బావురే సతయయ్యు చాపతొయి

నీబాహుబలమున సెలనక వెల్లన

ముక్కంటిచాపంబు నునక్కి - లయ్యు

నీయాజ్ఞ చే గిరుల్ సీటఁ దెల్పునఁ దేలే

కడఁక నముద్రంబు గట్టునడియ

నీప్రతాపాగ్ని చే విఖిలమునఁ జూపి

మాడి దోషలపోల్కి వాడసిపోయె

తే. బాగులే యిట్టి నొప్పె ప్రాపు గల్గి

యల్పులకు లొంగి తినుగ లేకయ్య మేము

కర్తమా మాకు గజమెక్కి - కంఠ దూర, వైరి.

సీ. మున్ను తాటక ప్రాణము క్రిన్న బాణంబు

మెఱసి నుబాహు దువ్వివ విభిము

మించి విరాధు ఖండించిన ప్రగరంబు

ఖరదూషణాది సంహరణశగము

మాయలమారీచు మద వాణించిన కూపు

ఘోరకబంధునిఁ గూల్చుచిలుగు

వాలిని బలశాలిఁ గూల నేసినకొల

జలధి నింకించిన సాయకంబు

తే. రావణాది మహాసుగరాజ నణఁచు

చండకాండంబు లేమాయుఁ జటుల యవన

ఖండనముసేయ నయ్యంబకములఁ బటపు, వైరి.

సీ. ఖల హిరణ్యాక్ష ముఖ్యులనెల్ల ఖండించి
 దేవతాతతిఁ బ్రోచు దివ్యమహిమ
 రావణ కుంభకర్ణ ప్రముఖులనెల్లఁ
 గొట్టి మానులఁ బ్రోచు దిట్టతనము
 శిశుపాలకాది దుశ్శీలురఁ బరిమార్చి
 ఊతి దీనజనుల రక్షించు కడఁక
 కంసాది దుష్ట విధ్వంసనం బొనరించి
 ధరణి పాలించు నుదార కరుణ

తే. వినుటయేకాని కన్నులఁ గనుటలేదు
 కంటి మిప్పుడు యవనుల గర్వ మణఁచి
 ప్రజల రక్షించు నీదుప్రభావమెల్ల, వైరి. 68

సీ. కారుణ్యదృష్టిచేఁ గనిమమ్ము రక్షింప
 నీరజేక్షణ నేఁడు నీవుబంపఁ
 బారసీకుల దండుపైఁ గొండలో నుండి
 గండుతువ్వెదలు నుద్దండ లీలఁ
 గల్పాంతమున మిన్ను గప్పి భీకరమైన
 కాటుమేఘంబులు గవిసినట్లు
 దాఁకి భోరున రక్తధారలు గురియఁగా
 గఱచి నెత్తురుపీల్చి కండలెల్ల

గీ. నూడిపడ నుక్కుమూతుల వాఁడి మెఱసి
 చించి చెండాడి వధియింఁచెఁ జిత్రముగను
 నొక్కొకని చుట్టుముట్టిబల్ మిక్కుటముగ, వైరి.

నీసపద్యగీతము.

అరులఁ బరిమాల్చి వైశాఖపురనమీప
గిరిబిలంబున దాఁగె బంభగములెల్ల
అదిమొదలఁ తుమ్మెనలమెట్టు యంద్రు దాని
వైరి హర...

70

సీ. జయమాయే యనినరాట్నంశముసము బాసె

భవదీయభాస్వత్ప్రభాబలమున

భువనజాతంబులు పొలుకొనే జెన్నాండె

దిక్పక్రములు చాల త్రేలిని నొండె

కమలజాదులనుశుల్కణన సేయని నీవు

లీల నామనవి చెల్లించినావు

బ్రహ్మాండభాండ సంభగమలీలాభును

నిల నిన్ను మెచ్చి నేమిది మృగలను

తే. తోచనిక నెట్టు గొడె నాగు దోచినట్టు

తులసిగళ మొక్కటిత్తు సంతోష మొందు

మదియె యగణితపూజగా ననఁగింపు, వైరి. 71

సీ. అపరాధి నపరాధి నార్తరక్షణాత్మ

యపరాధి నపరాధి నంబుజాత్మ

యపరాధి నపరాధి నద్భుతగుణధుర్య

యపరాధి నపరాధి నధికశౌర్య

యపరాధి నపరాధి సంభోధిగంధీర

యపరాధి నపరాధి నత్యుదార

యపరాధి నపరాధి నానందపరిపూర్ణ

యపరాధి నపరాధి నభ్రవర్ణ

తే. నేర్చియైనను మిక్కిలి నేరకైన

నిష్ఠురోక్తులు పల్కితి నిన్ను నాదు

తప్పు నైరించి దానుని దయదలంపు, వైరి. 72

సీ. వీరాధివీరుడ వై రాజిలెడునిన్ను

బిఱికివాఁ డంటిని భీతిలేక

జగదేకవితరణాశ్రయమూర్తి వగునిన్ను

బహులోభి వనుచును పలికినాఁడ

పరిపూర్ణ కరుణాస్వభావుండ వగునిన్ను

నిర్దయుం డంచు నిందించినాఁడ

నద్భృతానందకళ్యాణగుణుండ వౌ

నినుఁ గూర్చి పలికితి నిర్గుణుఁ డని

తే. యలుక జనియించి దుష్టుల నణఁచుకొఱకుఁ

బడుచుఁదనమున నిటులంటి భక్తవరద

మదపరాధసహస్రముల్ మది ఊమింపు, వైరి.

సీ. పరమమోహంధుఁడఁ బాపస్వభావుండ

దుశ్శీలపరుఁడను దుర్మదుండ

దుష్కామయుక్తుండ దుత్కార్గసక్తుండఁ

గ్రోధాంతరంగుఁడ కుటిలమతిని

లోభిని యింద్రియలోలుండఁ జపలుండ

దంభవృత్తుండ మాత్సర్యయుతుండ

దుష్టుండ దుస్సంగదూష్యుండ శమకమ

హినుండ శౌర్యనిధానపరుండ

తే. నైన శరణొందితిని నన్ను నాగరింపు

సజ్జనునకైన మిగుల దుర్జనునకైన

సౌఖ్య మొసంగదె కల్పవృక్షంబు నీడ, వైరి. 74

సీ. తేనమో రక్షితదేవతాయ సురేంద్ర

సేవితాయ ముసేంద్రభావిణాయ

తేనమో నిత్యసుధీరతాయ సుమేగు

ధీరతాయ యగుభవాణాయ

తేనమో నిర్జినదీనతాయ భృగోష్ణ

మానవాయ గళితదానవాయ

తేనమో జ్ఞానసుధీహిణాయ స్వర్గాయు

తాకృతాయ బుధోగరికృతాయ

తే. పాపి మాం పాపి మా మనస్కథాపి నాస్తి

శరణ మరుణాబ్జదృక్కోణకగుణ యనుచు

పందనము చేసికొలుతు భావముననిన్ను, వైరి.

సీ. స్నాన సంధ్యాద్యనుష్ఠాన శక్తుడెఁగాను

పరమ యోగాభ్యాసపరుడెఁగాను

విమల దివ్యక్షేత్ర గమనశక్తుడెఁగాను

ఘన వరదాన సంగతుడెఁగాను

భవదీయ పదపద్మ భక్తియుక్తుడెఁగాను

నిరుపమజ్ఞాన మానితుడెఁగాను

- పరమోపకార సంభరిత చిత్తుడఁగాను
 శమదమ సత్యనిశ్చలుడఁగాను
 తే. వినుము దీనావన యనాథజనుడనయ్య
 నేను మిక్కిలి తెలియఁగా నేరనయ్య
 దేన నిర్దేతుకృప నన్నుఁ బ్రోవవయ్య, వైరి.76
- సీ. ధరణి గుప్తంబైన చరణయుగ్మముతోడ
 నలరారు పక్కగాయంబుతోడ
 రమణీయమైన వరాహాననముతోడ
 ఘనతలఫాలలోచనముతోడ
 నిగనిగలాడుబల్మిడుదకీల్బడతోడ
 నన్యగోక్షీరవర్ణంబుతోడ
 మైనిండ నలఁదిన మంచిగంధముతోడ
 నమితభక్తానుగ్రహంబుతోడ
- తే. నఖిలలోకావనము సేయ నవతరించి
 యున్న పిమ్ముల వినుతింప నోపలేరు
 హిమకర కిరీట ముఖులు నేనెంతవాఁడ, వైరి.77
- సీ. సోమకాభిఖ్యరక్షోనేత ధృతిచేత
 నామ్నా యజాతము లపహరించి
 మధ్యేనదీనాథమగ్నుఁడై డాఁగిన
 తత్తలు దునిమి వేదములు మఱల
 ధాత కొసంగఁగాఁ దలఁచి నీ వలమత్సరి
 మూర్తివౌటను దపస్సూర్తివేళఁ

- దొడరి ధీవరులు సద్గుణజాలముల సేంచి
 నిలుపుదు రాత్తమందిరము లందుఁ
 తే. గాన నినుభక్తిగసపూరకలితలలిత
 మామనీనమనస్సరోమహితుఁ జేతు
 శీఘ్ర మిష్టమొసంగ వేంచేయుమయ్య, వైరి.
- సీ. చలువగాఁ బన్నీట జలకంబు లొనరించి
 విలువలేని కడానివలువ గట్టి
 కలికిమానికములఁ గులుకుగడ్డియ నిల్పి
 తిలకంబు నొసటఁ జెన్నలర దిద్ది
 కలపంబు మైవిండ నలఁది బల్కుగఁగల
 తళతళలాడుసొమ్ములు ధరించి
 యలరు నెత్తావిదండలు వీలుగా వేసి
 కలిత రసాన్న మింపొలయఁ బట్టి
- తే. విడె మొసఁగి పదముపడుదు వేడ్కతోడఁ
 బవ్వళింపుము మన్ననఃపద్మశయ్య
 నల రివుల నెల్లమర్దించి యలసినావు, వైరి 79
- సీ. భువనము ల్కుక్షిలోఁ బూని రక్షించి తా
 భువనంబులో నిక్కముగఁ జరింతు
 పరమాణురూప విభ్రాజమానుఁడవయ్య
 తామేటిరూపంబు దాల్చినేర్తు
 వనమ వైరాగ్యమాననుఁడవయ్య వినోద
 గతితోన మందరాగము ధరింతు

వతినిర్భరాత్మఁడవై వెలిగియు నీ వ
నంతరూపంబు ధరింతు వెప్పు

తే. డనుచు లోకోపకారార్థ మవతరించి
మించి యాక్రియ లొనరించి మిగులఁ జెలఁగు
కూర్తనాయక నన్నే లుకొనగదయ్య, వైరి. 80

సీ. అతితిగ్గురుచి మండలాక్షియుగ్దచ్చాయ

వలయాద్రిదావాగ్నివలె వెలుంగ
రిక్కింప తనురుహశ్రేణి గాడిన యఖం

డాళిసూచ్యగ్రముక్తాంచితముగ
గురుదిశాభేదక ఘుర్గురధ్వని త్తయ

స్తనయిత్ను గర్జకుం జదువు చెప్ప
పదఘట్టనలఁజిమ్ము ప్రళయోనకము నభ.

స్థలము నామ్రేడితార్క్షముగఁ జేయ

తే. కిటితనువుతో హిరణ్యాక్షు గీటణంచి
క్షమధరించితి చర్వణసమయ లగ్న
మేఘశకలంబుగతి దంష్ట్రమీఁద నడర, వైరి.

సీ. నతి జేతు నిదె నీకు నాసికానిస్సృత

జంఝానిలోద్ధూత శైలజాత

వందనం బిదె నీకు బ్రహ్మాద శుక పరా

శర ధీర హృదయగహ్వర విహార

సాష్టాంగ మిదె నీకు స్వర్భానుహిమథామ

జేతృప్రతాప నృసింహరూప

మొక్కెద విదె నీకు క్రూరసంహారక

సాగరపూర కోదారకరుణ

తే. పాలన మొనర్పు నఖరకుద్దాల దళిత

కనకకశ్యప ముఖ్యదానవ విదళన

జాతకీలాల పరితృప్తభూతనివహ, వైరి.

82

సీ. దేవతాతతికోర్కి దీర్ఘగా సమకట్టి

జనకతార్ధికి గశ్యపునకు బుట్టి

యుదుటుగా నుదుట మృదూర్ధ్వపుండ్రముఁ బెట్టి

కింశుకదండంబుఁ గేలఁ బట్టి

పసపునిగ్గులుదేరు పచ్చగోచియుఁ గట్టి

మధ్యస్థలంబున మౌంజిఁ జొట్టి

వర్ణనీయద్విజవర్ణి వై పొడకట్టి

బాలార్కశత శతాభగనుపట్టి

తే. ధరణి గగనము రెండుపాదములు మట్టి

మఱి తృతీయాంఘ్ర నబ్బలి మట్టినట్టి

హమనప్రేమ నామనస్సీచు నుండు, వైరి.

83

సీ. కార్తవీర్యార్జున కరచయారణ్యంబు

దారుణాగ్రకుఠారధారఁ దునిమి

చిరతరక్షత్రియ తేత్రముల్ సొంపుగా

భీమేశుహలములఁ బెగడ దున్ని

తన్నప్రపమస్తకతతులు గుట్టలు వైచి

మిగులచిత్రంబుగా మెట్లుగట్టి

తత్తను కీలాల ధారాసరిత్తుల

నవనవంబులుగఁ గాలువలు దిద్ది

తే. ఘనయశస్సస్య మవని యాకసము నిండఁ

బ్రబలఁజేసితి వౌభలీ పాదుకొనియె

భావిహాలమూర్తి పరశురామావతార, వైరి.

సీ. మనువంశభూషణ మహిమచేఁ జెన్నొంది

ఘనకళాసాంగత్యకలనఁ జెంది

సకలసాయకవర్ణసంగతి నింపొంది

సద్గుణరీతి ప్రశస్తి నొంది

యత్రాసపటల లీలాత్మతఁ జెలువొంది

నిర్దోషగతులచే నెరపుఁజెంది

సకలజగన్నుతసంపదఁ జెన్నొంది

సుకుమారరత్నసంశుద్ధి నొంది

తే. సరస దశరథపత్ని కౌసల్యగర్భ

మనెడుగనియందు హరిసీల మన జనించి

రామసంజ్ఞ మెలంగు నికా బ్రస్తుతింతు, వైరి. 85

సీ. ఘణిరాజశయ్యపై బవ్వలించెడుసీవు

పండితి కౌసల్య పక్కలోన

బ్రహ్మాండగోళముల్ బ్రాకియాడెడుసీవు

రహి బ్రాకితివి దశరథునియింట

బహు వేదశాస్త్రప్రభావుండవొ సీవు

నవ్యక్తవాక్యము లాడినావు

సకలచరాచర సంచారి వగునీవు
 మహిఁ దప్పుటడుగుల మసలినావు
 తే. తల్లిభాగ్యముననొ తండ్రితపము గతినొ
 పురజనంబుల తొల్లిటి పుణ్యముననొ
 భూవ్రతంబుననో యిట్లు బుట్టితీవు, వైరి. 86

సీ. చిలుతకూఁకటి ఘటించిన రాపరేకము
 త్యములు నెన్నొసటిపై దుముకుచుండ
 విద్దంపుచెవులఁ జెందిన పెద్దమగతాల
 మద్దికాయల జతముద్దుగులుకఁ
 బులిగోరునాఁటిన బలుపద్మరాగంబు
 హార మక్కున తళుక్కునుచు మెఱయఁ
 గంకణధ్వని మొలఘంటల రొదయు కిం
 కిణి రావములును నేకీభవింప

తే. భరత లక్ష్మణ శత్రుఘ్న బాలకేళిఁ
 దనరు నినుఁగన్న తలిదండ్రు లనఘులెన్న
 చిన్ని రామన్న నన్ను రక్షింపుమన్న, వైరి. 87

సీ. రత్నకీలిత తనుత్రాణంబు ధరియించి
 కన్తూరికాతిలకంబు దిద్ది
 బాణాసన సబాణతూణీరమును దాల్చి
 యందంపు జాబరాగంద మలఁది
 మొసలివా నొటబాకు మొల జక్కఁగాఁ జెక్కి
 కలికిబంగరురంగు కాసెఁగట్టి

- భీకరంబుగ గండపెండేరములు బూని
 నవరత్న మయధూషణములు దాల్చి
 తే. వీర శృంగార రసములు వెలయ నీవు
 శాశికునితోడ జనుట తాటకవధంబు
 సలుప జానకీ బెండ్లాడదలఁచియె కద, వైరి. 88
- సీ. శిల డాసినప్పుడె చికురభావము దోఁచె
 బదపద్మకలిత షట్పదము లనఁగ
 నడుగిడినప్పుడె యాననం బేర్పడె
 నఖతారగతి నిశానాథుఁ డనఁగ
 నంజవేయఁ గుచస్వయము గనుపట్టెను
 రతియు క్తకోకదంపతు లనఁ దగి
 కలయఁ గుమ్మరువేళఁగాంత యయ్యెదనూజ
 నొసఁగ నల్లునిఁ జూచు నుర్వి యనఁగ
- తే. నంత గౌతమునతివ యహల్య యగుచు
 నతిథిసత్కారములు సల్పెనట త్వదంఘ్రి
 రజము నుతిసేయదర మెశ్రీరామచంద్ర, వైరి. 89
- సీ. జనకరాజన్య సంసన్నధ్యముననుండి
 గొబ్బునలేచి వే నిబ్బరముగ
 మణిలసత్కంకణమంజుధ్వనులచేత
 రాజన్యమనములు రగులఁజేసి
 సామిలంబుగ కంతసరములు దాలించి
 యీశ్వరచాపంబు నెత్తి హస్త

హస్తాగ్రమున బిస మవలీలఁ గొనులీలఁ
 గొని నారి దివియ ఘల్లనను విటిగె
 తే. విటిగె రాఘవ తద్ధ్వని దరులు గిరులు
 విటిగె నృపతులమనసులు విటిగె రిపుల
 నడుము ఘల్లన నీభుజౌన్న త్యగరిమ, వైరి. 90

సీ. కనకశలాకశృంగారతరంగంబు
 రాజమరాళి సామ్రాజ్యలక్ష్మి
 మదనబాణము నవమాలిక మాణిక్య
 వల్లరీచంచలావల్లి చంద్ర
 కళ ధగద్ధగిత నక్షత్రంబు నవగత్న
 మంజరీ కందర్పమదగజంబు
 లావణ్యసరసి విలాసపేటిక మనో
 జవనవాటిక ఘనసారఘటిక

తే. జాతరూపసమేత భూజాత జనక
 జాత దృష్టాత నవవనజాత సీత
 బరిణయంబగు సీమూర్తి ప్రస్తుతింతు, వైరి. 91

సీ. కళ్యాణవేదిక కౌతుకంబులు దాల్చి
 యందంపుమైగంద మలఁది ప్రేమ
 తెరవైచి బాసవాలైరవలు దీవింప
 లోలోనఁ జూచుమేల్జూపుసాగసు
 తోరంపుముత్యాలు దోసిల్ల గీలించి
 తలఁబ్రాలుబోయు బిత్తరపుకోపు

మంగళసూత్రసంబంధ వేళాన్యోన్య
పులకితస్విన్నాంగముల మెఱుంగు

తే. చెట్టపట్టులతో నల సీత నీవు
గురువులకు వందనము సేయు కూర్చిభక్తి
రంగుమీఱంగ మిథిలాపురంబునందు
జూచుపుణ్యాత్మ లేనోము నోచినారో
భద్రయుతకీర్తి శ్రీరామభద్రమూర్తి, వైరి. 92

సీ. తమ్ములు నీవు నందమ్ములతోఁ బెండ్లి
కొడుకులై సతులతోఁ గూడి చనుచు
బరళురాముని భంగపఱచి యయోధ్యాపు
రంబు వైభవము మీఱంగఁ జేరి
కోరిక తీర్చఁగా కొన్నాళ్లు వసియింప
దశరథేశుఁడు మీకు ధర్మనియతి
యుపరాజ్యపట్టణోద్యోగంబు గావింప
కడు జూడఁజాలక కైక మిమ్ము

తే. సకలలోకైకనిందకు జడియ కకట
యడవులకు నేగు మనఁగ నోరాడె నెట్లు
కైక నననేల నీదుసంకల్ప మిట్లు, వైరి. 93

సీ. అంటినగందెడు నడుగుదమ్ములతోడ
నడవి జానకి యెట్లు నడచెనయ్య
పుడమి యేలుట మాని జడదారు లగుమిమ్ము
తల్లి గన్గొని యెట్లు తాళెనయ్య

యనుఁగుదమ్ముఁడు సుమిత్రాత్మజుం డొక్కఁడే
 మిముగొల్చి వెతమాని మెలఁగెనయ్య
 నీదుపావలు రాజ్యనేతలుగాఁ గొల్చె
 భరతుఁ డక్కట యెంతభక్తుఁడయ్యె
 తే. జిత్రకూటాద్రిఁ గడుతప్పుజేసినట్టి
 చెడుగుకాకము మఱల రక్షించినాపు
 రామ నీవెంతకరుణాంబురశివయ్య, వైరి, 94
 నీ. దండకారణ్య దైత్యానళిఁ బరిమార్చి
 సావరాధు పిరాధురూపు మాపి
 మును హేలిఁజుప్పనాతిసి విరూపిని జేసి
 ఖరకృత్యు ఖరదైత్యు గం డణంచి
 మాయాతినీచుని మారీచుఁ బరిమార్చి
 దుర్మదాంధుని గబంధుని వధించి
 తతవక్రశీలము ల్తాళముల్ ఖండించి
 వాలిమహాశాలిఁ గూలనేసి
 తే. తొడరి సుగ్రీవహనుమదాదులను గూడి
 వనధి గర్వ మడంచి రావణుని ద్రుంచి
 ఘనవిజయ మొందు వీరరాఘవుఁడ నీవు, వైరి.
 నీ. శాశ్వతంబుగ విభీషణునకు లంక ని
 శ్చలకృప నొసఁగుటఁ దలఁచుకొన్న
 జెఱబడ్డ సుర సిద్ధ గరుడ గంధర్వకాం
 తల విడిపించుటఁ దలఁచుకొన్న

- నిఖిలలోకంబులు నిష్కంటకములుగా
 నలర బ్రోచినవితఁ దలఁచుకొన్నఁ
 గొలిచినవారికి గొంగు బంగారమై
 తగు కోర్కె లిచ్చుటఁ దలఁచుకొన్న
 తే. ముదముగాని; ధనముత ముద్దరాలి
 బరమపావని వినరాని పలుకులాడి
 యగ్ని చొఱఁజేయుటకెమాకునలుకపుట్టె,వైరి.
- సీ. అభినవా యోధ్యపురాంతరిపురమునందు
 మిసిమిబంగరురంగు మేడలోన
 జిలుగు మేల్ రతనాంబు సింహాసనముమీఁద
 వామాంకమున సీత ప్రేమ గులుక
 హనుమంతుఁ డగ్రంబునందు భక్తి జెలంగ
 చత్రంబు వెచుక లక్ష్మణుఁడు బట్ట
 భరతశత్రుఘ్నులు పార్శ్వస్థులై వీవ
 వాయవ్యతటి జాంబవద్విభీష
- తే. తేన జాంగదముఖులు పెంపెసఁగ మధ్య
 నీలజలరుహ రుచిమీఁదు నిన్ను రాము
 రమ్యగుణధాము వట్టాభిరాము గొల్తు, వైరి.
- సీ. మానితమూర్తియై మహిమచే జెన్నొంది
 కామపాలాభిఖ్య గరిమజెంది
 పంకజాతంబుల బరిమార్చు కళమించి
 యరిభయంకరగతి నధిగమించి

- శుభకరధవతాంగశోభచేఁ గనరాఁగి
 రేవతీరమణాంకరీతి మీఱి
 సద్బలభద్రప్రశస్తిచేఁ జెన్నొంది
 ఘనతర రామాకృతిని జెలంగి
- తే. చంద్రుడన భూజనాహ్లాదసరణి మీరు
 నిన్నుఁ గొనియాడ దరమే నాజ్ఞేతకైన
 నతులసంకర్షణస్వరూపాభిగామ, వైరి. 98
- సీ. నీమహిమహిమ వర్ణింపఁగా దగమకానె
 ఫణిపతికైన వాక్పతికి వైన
 సకలలోకంబులు జననంబు నొందింప
 రక్షింప శిక్షింప రాజనీయ
 యఖిల జగత్కంటకాకృతి సుగ్రుణా
 త్రిపురరాక్షసుల మర్దించుకొఱకుఁ
 దద్వధూనికరవ్రతంబులు భంగించి
 దుష్టసంశిక్షయు శిష్టరక్ష
- తే. చేయఁగా బుద్ధమూర్తిప్రసిద్ధి గన్న
 యతులకారుణ్యమూర్తి నిన్నభినుతింతు
 నీపదంబులపై భక్తి నిలుపఁజేయు, వైరి. 99
- సీ. అయ్యారె నెమ్మోము నొయ్యార మాభలీ
 నిక్కువీనులు ముక్కు చక్కఁదనము
 బొరకై జామోరయల్లార్చు నుద్ధతి
 సేబాసురొమ్ములో జిగిబెడంగు

అన్నన్నచిత్రతరాంఘ్రి ధారాగతి
వాహువా సుందర బాహులీల
ఆహా సమస్తశుభావర్తవిస్ఫూర్తి
బాపురే విపులమకావీపుకోపు

తే. అనుచు సకలజనుల్ చోద్య మంది పొగడ
ఘనతరాశ్వంబువై నెక్కి కలికిమూర్తి
వగుచు పాశ్చాత్యపరులను నడచెదీపు, వైరి.

సీ. దేవకీసతి వసుదేవనందనుడవై
నందయశోద లానందమొంద
సమదాత్మపూసనా శకట తృణావర్త
ధేనుక ముష్టికాదికుల ద్రుంచి
గొల్లచేడెలనల్వ టుల్లంబుల హరించి
మామకంసునిద్రుంచి మధుర నలరి
రుక్తిణీముఖ్య సరోజేక్షణలఁ గూడి
ద్వారక వసియించి ధర్మసరణి

తే. పాండవులఁ బ్రోచి కౌరవబలము నడచి
భక్తరక్షణశిక్షచే బ్రబలినట్టి
కృష్ణ గోవింద మాధవ కేశవ హరి, వైరి. 101

సీ. మాణిక్యపీఠికామధ్యపద్మస్థితు
రవికోటితేజోవిరాజమానుఁ
గందర్పశతకోటిసుందరాకారుని
శంఖచక్రగదాసిశార్ఙ్గధరుని

శ్రీ భూమి యువతి సంశోభిపార్శ్వద్వయు
నంచితపుండరీకాయతాము

శ్రీవత్సకౌస్తుభ శ్రీహారయుతవత్సుః
గటిలనన్తణి కాంతి కనకచేలు

తే. మకుటకుండల కేయూరమహితకంక
ణాంగుళీయకముఖ్యభూషాంగు విశ్వ
నిలయు నారాయణస్వామి నిన్నుఁగొల్తు, వైరి.

నీ. తిరుమలపెద్దింటి ధీర సంపత్కుమా
రార్య సద్వేంకటాచార్యశిష్యు
సురుచిరాపస్తంబసూత్ర మౌద్వల్యస
గోత్ర గోఁగులపాటికులజగౌర
మాంబికాశ్రితబుచ్చనామాత్యవరపుత్రు
కూర్తదాసాఖ్యునక గూర్తి సీదు
చరణదాస్య మొసంగి సంతరించిత భళి
యేరచించినయట్టి యీశతకము

తే వినిన జదివిన వ్రాసిన వివిధజనుల
కాయు రారోగ్య మైశ్వర్య మతిశుభంబు
కరుణ దయచేసి పాలింపు కరులనాభ
వైరి హరరంహ సింహాద్రి నారసింహ.

103

సింహాద్రి నారసింహశతకము

సంపూర్ణము.

పీఠిక.

ఈ కృష్ణశతకమును భారద్వాజ గోత్రుఁడును గంగాంబ కుమారుఁడునగు నృసింహకవి రచించినట్లులఁ జివరపద్యమువలనఁ దెలియుచున్నది. కవి కాలము స్థలము నెఱుంగఁదగు నాధారములు ఇందు లేవు.

శ్రీకృష్ణుని బాల్యకీడలు ఈ శతకమున సులభ శైలితో వర్ణింపఁబడియుంటచేతను సుబోధముగ నుంటవలనను జనసామాన్య మీశతకమును గౌరవ భావముతోఁ బఠించుచున్నది. వీధిబడులలో నీశతకము పఠనీయగ్రంథమైయుంటచే నిందలిపద్యములు చాలవఱకుఁ జిరపరిచితములై.

మొన్నటివఱకీ శతకము ఉలిపిరికాగితములపై తప్పులతడికగా ముద్రింపఁబడి యగ్రాహ్యముగనుండెను. నూతన సంస్కరణములతో వావిళ్ల వారీ పుస్తకము ముద్రించి విద్యార్థిబృందమునకుఁ బరమోపకారము గావించిరి. ఈ శతకమున వ్యాకరణదోషములు చాలగలవు. ఐనను స్త్రీబాలవృద్ధాదు లీశతకమును ప్రేమించుచునేయున్నారు.

నందిగామ.

1-1-25.

}

ఇట్లు, భాషాసేవకులు,

శేషాద్రి రమణ కవులు,

శతావధానులు.

శ్రీ రస్తు.
 నృసింహకవికృత
 కృష్ణ శతకము.

- క. శ్రీరుక్మిణీశ కేశవ
 నారదసంగీతలోల నరసఖ శౌరీ
 ద్వారకనిలయ జనార్దన
 కారుణ్యముతోడ మమ్ముఁ గావుము కృష్ణా. 1
- క. నీవే తల్లివి తండ్రివి
 నీవే నాతోడునీడ నీవే సఖుఁ డా
 నీవే గురుఁడవు దైవము
 నీవే నాపతియు గతియు నిజముగఁ గృష్ణా. 2
- క. నారాయణ పరమేశ్వర
 ధారాధరనీలదేహ దానవవైరీ
 క్షీరాబ్ధిశయన యదుకుల
 వీరా నను గావు కరుణ వెలయుఁగఁ... 3
- క. హరి యను రెండక్షరములు
 హరియించును పాతకంబు లంబుజనాభా
 హరి నీనామమహత్త్వము
 హరిహరి పొగడంగ వశమె హరి శ్రీ... 4
- క. క్రూరాత్ముఁ డజామీళుఁడు
 నారాయణ యనుచు నాత్మనందను బిలువఁ

వరీతి నేలుకొంటివి

వరీ నీసాటివేల్పు లెందును కృష్ణా.

5

క. చిలుక నొకరమణి ముద్దులు

చిలుకను శ్రీరామ యనుచు శ్రీపతిపేరుం

బిలిచిన మోక్షము లిష్టివి

అలరఁగ మిముఁ దలఁచుజనుల కరుదా...

క. అక్రూరవరద మాధవ

చక్రాయుధ ఖడ్గపాణి శార్ఙ్గ ముకుందా

శక్రాదిదివిజసన్నుత

శుక్రాచ్చిత నన్నుఁ గరుణఁ జూడుము...

7

క. నందునిముద్దులపట్టిని

మందరగిరిధరుని హరిని మాధవు విష్ణున్

సుందరరూపుని మునిగణ

వందితు మిముఁ దలఁతు భక్తవత్సల...

8

క. ఓకారుణ్యపయోనిధి

నా కాధారంబ వగుచు నయముగఁ బ్రోవన్

నా కేల యితరచింతలు

నాకాధిపవినుత లోకనాయక....

9

క. వేదంబులు గన నేరని

యాదిపరబ్రహ్మమూర్తి యనఘ మురారి

నాదిక్కుఁజూచి గావుము

నీదిక్కే నన్నినాను నిజముగఁ గృష్ణా.

10

- క. పదునాలుగు భువనంబులు
కురుదుగ నీకుఁజీ నిల్పుకొని నేర్పరి వై
విడితంబుగ నాదేవకి
యుదరములో నెట్టు లొదిగియుంటివి... 11
- క. అష్టమి రోహిణిప్రాద్దున
నష్టమగర్భమునఁ బుట్టి యాదేవకికిం
దుష్టుని గంసు వధింపవె
సృష్టిప్రతిపాదనంబు సేయఁగఁ... 12
- క. అల్ల జగన్నాథుకు రే
పల్లియ క్రీడార్థ మయ్యెఁ బరమాత్మనకున్
గొల్లసతి యాయశోదయుఁ
దల్లియు నై చన్ను గుడిపెఁ దనరఁగఁ... 13
- క. అందెలు గజ్జెలు మ్రోయఁగఁ
జిందులు ద్రొక్కుచును వేడ్క చెలు వారంగా
నందునిసతి యశాగోపిక
ముందర నాడుదువు మిగుల మఱియుచుఁ... 14
- క. హరిచందనంబు మేనను
గర మొప్పెడు హస్తములను గంకణరవముల్
ఉరమున రత్నము మెఱయఁగఁ
బరగితి వా నీవు బాలప్రాయము కృష్ణా. 15
- క. పాణితలంబున వెన్నయు
వేణీమూలంబునందు వెలయఁగ బింఛం

- బాణీముత్యము ముక్కున
జాణఁడవై దాల్తు శేషశాయిని... 16
- క. మడుగుకుఁ జని కాళింగుని
పడగలపై భరతశాస్త్రపద్ధతి వెలయం
గడు వేడుకతో నాడెడు
నడుగులు నేమిదిని దాల్తు నచ్యుత... 17
- క. బృందావనమున బ్రహ్మ
నందార్భకమూర్తి వేణునాదము నీవున్
మందారమూలముగ గో
విందా పూరింతు వార వేడుకఁ... 18
- క. వారిజనేత్రలు యమునా
వారిని జలకంబు లాడవచ్చిన నీవుం
జీరెలు మ్రుచ్చిలి యిస్తిని
నేరువురా యిదియు నీకు నీతియె... 19
- క. దేవేంద్రుఁ డలుకతోడను
వావిరిగా తాళ్లవాన వడిఁ గుఱియింపన్
గోవర్ధనగిరి యెత్తితి
గోవుల గోపకులఁ గాచుకొంటకై కృష్ణా. 20
- క. అండజవాహన విను బ్ర
హ్మాండంబుల బంతులట్ల యాడెడునీవున్
గొండల నెత్తితి వందురు
కొండికపనిగాక దొడ్డకొండా... 21

క. అంసాలంబితకుండల

కంసాంతక సీపు ద్వారకాపురిలోనన్

సంసారిరితి నుంటివి

*సంసాదితవైరి సత్ప్రశంసిత...

22

క. పదియాట వేలనూర్వరు

సుదతులు నెనఁబుండ్లు సీకు సాంపుగ భార్యల్

విదితంబుగ బహురూపుల

వదలక భోగింతు వార నడి శ్రీ...

23

క. అంగనపనుపున ధోవతి

కొంగున పటుకులను ముడిచికొని వచ్చినయా

సంగతి విప్రున కిస్తివి

రంగుగ సంపదలు లోకరక్షక...

24

క. హా వసుదేవకుమారక

కాపుము నానూన మనుచుఁ గామిని వేడన్

ఆవనజాక్షికి నిస్తిని

శ్రీవర యక్షయ మటంచుఁ జీరెలు కృష్ణా. 25

క. శుభ్ర మగుపాంచజస్యము

†నభ్రంకషమగుచు మ్రోవ నాహవభూమిన్

విభ్రమవై దనుజసుతా

గర్భంబులు వగులఁ జేయు ఘనుఁడా... 26

* అసురాదినరేంద్రవైరియచ్యుత-ముద్రితప్రతిపాఠము.

† అభ్రంబులపగిది-ముద్రితప్రతి.

క. జయమును విజయన కీయవె

హయముల ములుగోల మోపి యపలించిమహా

రయమున రొప్పవె తేడును

భయమున రిపు సేన టిరిగి పొలుగఁ... 27

క. దుర్జను లగునృపసంఘము

నిర్జింపఁగ వలసి నీవు నిఖిలాధాన

దుర్జనుల సంహరింపను

నర్జునునకు నీవు సాగధైతివి... 28

క. శక్రసుతుఁ గాచుకొఱకై

చక్రముఁ జేపట్టి ప్లహుఁ జంపఁగ చను నీ

విక్రమ మేనుని పొగడుదు

నక్రగ్రహ హాసణ లోకనాయక... 29

క. దివిజేంద్రసుతుని జంపియు

రవిసుతు రక్షించినావు రఘురాముడ వై

దివిజేంద్రసుతుని గాచియు

రవిసుతుఁ బరిమార్చి తొర గణమునఁ గృష్ణా. 30

క. దుర్భరబాణము రాఁగా

గర్భములో నుండి యభవ కావు మటన్న

నిర్భరకృప రక్షించితి

యర్భకు నభిమన్యుసుతుని నచ్యుత... 31

క. గిరులందు మేరు వౌదువు

సురలందును నింద్రుఁ డౌదు చుక్కలలోన

బరమాత్మ చంద్రుఁ డౌదువు

నరులందును నృపతి వౌదు నయముగ... 32

క. చుక్కల నెన్నఁగవచ్చును

గ్రక్కున భూరేణువులను గణుతింప నగున్

జొక్కపునీగుణజాలము

నక్కజమగు లెక్క పెట్ట నజునకు.... 33

క. కుక్షిని నిఖిలజగంబులు

నిక్షేపము జేసి ప్రళయనీరధినడుమన్

రక్షక వటపత్రముపై

దక్షతఁ బవళించునట్టిధన్యుఁడ... 34

క. విశ్వోత్పత్తికి బ్రహ్మపు

విశ్వము రక్షింపఁ దలఁచి విష్ణుఁడ వెన్నన్

విశ్వముఁ జెఱుపను హరుఁడపు

విశ్వాత్మక నీవె యగుచు వెలయుదుఁ గృష్ణా. 35

క. అగణితవైభవ కేశవ

నగధర వనమాలి యాదినా రామణ యౌ

భగవంతుఁడ శ్రీమంతుఁడ

జగదీశ్వర శరణు శరణు శరణము... 36

క. మగమీనమవై జలనిధిఁ

బగతుని సోమకునిఁ జంపి పద్మభవునకున్

నిగమములు దెచ్చి యిస్తివి

సుగుణాకర మేలు భక్తశుభకర... 37

- క. అందలు సురలును దనుజులు
పొందుగ ఊరాభిఁ దరువ పాలుపుగ నీవున్
అందం బగు కూర్తంబై
మందరగిరి నెత్తితొర మాధవ... 38
- క. ఆదినరాహము నయ్యును
నాదనుజుహిరణ్యనేత్ర హతుఁ జేసి యగన్
మోదమున సురలు పొగడంగ
మేదిని నడి గొడుగు నెత్తి మెఱసితి... 39
- క. కెరలియఱచేతఁ గంబము
నరుదుగ నేయుటయు వెడలి యసురేశ్వరునిన్
బురమునఁ జేరి నధించితి
నరహరి రూపానతార నగధరకృష్ణా. 40
- క. వడుగఁడవై మూఁడడుగులు
నడిగితి వౌ భళిర భళిర యఖిలజగంబుల్
దొడిగితిని నీదుమేనను
గడుచిత్రము సీచరిత్ర ఘనుఁడవు... 41
- క. ఇరుదొకమాటు నృపతుల
శిరములు ఖండించి తొర చే గొడ్డఁటన్
ధరఁ గశ్యపునకు నిచ్చియు
బరగఁగ జమదగ్ని రామభద్రుఁడ... 42
- క. దశకంఠుని బరిమార్చియుఁ
గుళలముతో నీతఁ దెచ్చికొనుచు నయోధ్యన్

విశద మగుకీర్తి నేలిన

దశరథ రామావతార ధన్యుడ... 43

క. ఘను లగు ధేనుకముష్టిక

దనుజులఁ జెండాడి తౌర తగ భుజశక్తి

అసఘాత్త రేవతీపతి

యనఁగా బలరామమూర్తి వైతివి... 44

క. త్రిపురాది దైత్యభార్యల

నిపుణశతో వ్రతముఁ జేసి నిలిపితి కీర్తుల్

కృపగలరాజపు భళిరే

కపటపుబుద్ధుఁ తారఘనుడవు కృష్ణా. 45

క. బలుపు గల తేజి నెక్కియు

నిలవై ధర్మంబు నిలుప హీనులఁ ద్రుంపన్

గలియుగము తుదను వేడుకఁ

గలికివిగా నున్న లోకకర్తవు... 46

క. వనజాక్షభ క్తవత్సల

ఘను లగు శ్రైమూర్తులందుఁ గరుణానిధి వై

విను నీసద్గుణజాలము

సనకాదిమునీంద్రు లెన్నఁజాలరు... 47

క. అపరాధసహస్రంబులు

నపరిమితము లైన యఘము లనిశము నేనున్

గపటాశ్వుడనై చేసితిఁ

జపలుని ననుఁ గావు శేషశాయివి... 48

క. నరపశువ మూఢచిత్తుఁడ

దురితారంభుఁడను మిగులదోషకుఁడను నే

గురు తెలుఁగ నెంతవాఁడను

హరి నీవే ప్రాపు దాపు వొదువు...

49

క. పరనారీముఖపద్మము

గురుతుగఁగుచకుంభ ములనుగొప్పునునడుముకా

అరయఁగఁ గనిమోహింతురు

నిరతము నిను భక్తిఁ గొల్వ నేరరు కృష్ణా. 50

క. పంచేంద్రియమార్గంబులఁ

గొంచెపుబుద్ధిని జరించి కొన్నిదినంబుల్

యిందుక సజ్జనసంగతి

నెంచుచు మి మైఱిఁగినాఁడ నిష్పడ...

51

క. కష్ట ననాచారుని గడు

దుష్టచరిత్రుఁడను చాల దుర్బుద్ధిని నే

నిష్టతనుఁ గొల్వ నేరను

గష్టని నను గావు కావు కరుణను...

52

క. కుంభేంద్రవరద కేశవ

జంభాసురవైరి దివిజసన్నతచరితా

యంభోజనేత్ర జలనిధి

గంభీరుఁడ నన్నుఁ గావు కరుణను...

53

క. దిక్కెవ్వరు ప్రహ్లాదుకు

దిక్కెవ్వరు పాండవులకు దీనుల కెపుడుకా

- దిక్కెవ్వ రయ్యహాల్యకు
దిక్కెవ్వరు నీవు నాకు ది క్కుగు... 54
- క. హరి నీవె దిక్కునాకును
సింతో నేతెంచి యకరి శిక్షించి దయం
బరమేష్ఠి సురలు వొగడంగ
గరిఁ గాచినరీతి నన్నుఁ గావుము కృష్ణా. 55
- క. పురుషోత్తమ లక్ష్మీపతి
సరసిజగ ర్భది మకానిసన్నతచరితా
మురభంజన సురరంజన
వరదుండ వగు నాకు భక్తవత్సల... 56
- క. క్రతువులు దీర్ఘాటనములు
వ్రతములు దానములు సేయవలెనా లక్ష్మీ
పతి మిముఁ నలఁచినవానికి
నతులితపుణ్యములు గలుగు టరుదా... 57
- క. స్తంభమున వెడలి దానవ
డింభకు రక్షించినట్టివీని వెలయన్
అంభోజనేత్ర జలనిధి
గంభీరుండ నన్నుఁ గావు కరుణను... 58
- క. శతకోటిభాను తేజుండ
యతులితసద్గుణగణాఢ్య యంబుజనాభా
రతినాథజనక లక్ష్మీ
పతి హిత నను గావు భక్తవత్సల... 59

క. మందుడ నే దురితాత్ముడ
 నింగల కొడిగట్టినట్టి నీచుని నన్నున్
 సందేహింపక కాపుము
 నందునివరపుత్త నిన్ను నమ్మితిఁ గృష్ణా. 60

క. గజరాజవరద కేశవ
 త్రిజగత్కల్యాణమూర్తి దేవ ముగారి
 భుజగేంద్రశయన మాధవ
 విజయార్చిత నన్నుఁ గావు వేగమ... 61

క. దుర్మతివై బలుకష్టపుఁ
 గర్తంబులు జేసినట్టికష్టుని నన్నున్
 నిర్మలుఁ జేయఁగలె ని
 మ్మర్దుడ వని నమ్మినాడఁ గద... 62

క. దుర్వారచక్రధరశర
 శర్వాణీప్రణతనావ జగదాధారా
 నిర్వాణనాథ మాధవ
 సర్వాత్మక నన్నుఁ గావు సరసత... 63

క. సుత్రామనుత జనార్దన
 సత్రాజిత్తనయనాథ పాండగ్యకళా
 చిత్రావతార దేశికి
 పుత్రా నను గావు నీకుఁ బుణ్యము... 64

క. బల మెవ్వఁడు కరిఁ బ్రోవను
 బల మెవ్వఁడు పాండుసుతలభౌర్యను గావన్

బల మెవ్వఁడు సుగ్రీవుకు

బల మెవ్వఁడు నీవు నాకు బలమా కృష్ణా. 65

క. పరుసము సోకిన నినుమును

వరుసతో బంగార మైన వడువున జిహ్వాన్

హరి నీనామము సోకిన

సురవందిత నేను నట్లు సులభుఁడఁ... 66

క. ఒకసారి నీదునామము

ప్రకటముగాఁ దలఁచువారిపాపము లెల్లన్

వికలము లై తొలఁగుటకును

సకలాత్మ యజామిభుండు సాక్షియె... 67

క. హరిసర్వంబునఁ గలఁ డని

గరిమతో దైత్యజుఁడు పలుకఁ గంబములోనన్

ఇర వొంద వెడలి చీరవె

శరణన్నవిభీషణుండు సాక్షియె... 68

క. భద్రార్చితఁజచరణ సు

భద్రాగ్రజ సర్వలోకపాలన హరిశ్రీ

భద్రానుజ కేశవ వర

భద్రాధిప నన్నుఁ బ్రోవు భయహర... 69

క. ఎటువలెఁ గరిమొఱు వింటివొ

యెటువలెఁ బ్రహ్లాదు కభయ మిచ్చితోకరుణన్

అటువలె నను రక్షింపుము

కటకట నిను నమ్మినాఁడఁ గావుము కృష్ణా. 70

క. తటవిట లేటికి జేసెదు

కటకట పరమాత్మ దుష్టఘంటాఽర్థున్

ఎటువలె బుణ్యని జేసితి

రటువలె రక్షింపుమయ్య యచ్యుత... 71

క. తురగాధ్వరంబు జేసిన

పురుషులకును వేతె పదవి పుట్టుట యేమో

హరి మిముఁ దలఁచినవారికి

నరుదా కై వల్యపదవి యచ్యుత... 72

క. ఓభవబంధవిమోచన

యోభరతాగ్రజ మురారి యోరఘురామా

యోభక్తకామధేనువ

యోభయహర నన్నుఁ గొవు మోహరి... 73

క. ఓతండ్రి కనకకశ్యపు

ఘాతకునై యతనిసుతుని గరుణను గొచెన్

బ్రీతి సురకోటిఁ బొగడఁగ

నాతండ్రి నిన్ను నేను నమ్మితి... 74

క. ఓపుండరీకలోచన

యోపురుషోత్తమ ముకుంద యోగోవిందా

యోపురసంహరమిత్రుఁడ

యోపుణ్యుఁడ నన్నుఁ బ్రోవు మోహరి కృష్ణా.

క. ఏవిభుఁడు ఘోరరణమున

రావణు వధియించి లంక రాజుగ నిలిపెన్

దీవించి యావిధీషణు

నావిభునేఁ దలఁతు నేను అచ్యుత... 76

క. గ్రహభయదోషముఁ బొందదు

బహుపీడలు చేర వెఱచుఁ బాయును నఘముల్

ఇహపరఫలదాయక విను

తహతహ లెక్కడివి నిన్నుఁ దలఁచినఁ... 77

క. గంగ మొదలైన నదులను

వంగళముగఁ జేయునట్టి మజ్జనములకున్

సంగతి గలిగినఫలములు

రంగుగ మిముఁ దలఁచు సాటిరావుర... 78

క. ఆదండకాపనంబునఁ

గోదండముఁ గాచినట్టి కోమలమూర్తి

నాదండ దాపు గమ్మి

వేదండముఁ గాచినట్టి వేల్పుడ... 79

క. చూపుము నీరూపంబును

బాపము దుష్కృతములెల్లఁ బంకజనాభా

పాపుము నాకును దయతో

శ్రీపతి నిను నమ్మినాడ సిద్ధము కృష్ణా. 80

క. నీనామము భవహరణము

నీనామము సర్వ సౌఖ్యనివహకరంబున్

నీనామ మమృతపూర్ణము

నీనామము నేఁ దలఁతు నిత్యుడ... 81

క. పరులను నడిగిన జనులకుఁ

గుఱుచ నుమీ యగునటంచు గుఱుతుగనీవున్

గుఱుచవు నై బలిచే మును

ధరఁ బాదత్రయముఁ గొంటి దద్దయు... 82

క. పాలును వెన్నయు మ్రుచ్చిలి

ఱోలను మీతల్లి గట్ట రోషముతోడన్

లీలావినోది వైతివి

బాలుఁడవా బ్రహ్మకన్నఁ బ్రభుఁడవు... 83

క. ఏఘడియను నీనామము?

లఘుమతితోఁ దలఁపఁగలనె లక్ష్మీరమణా

అఘములు వాపుము నయతో

రఘురాముఁడ వైన లోకరక్షక... 84

క. అప్పా యిత్తును దయతో

నప్పాలను నతిరసంబు లనుభవశాలిన్

అప్పా ననుఁ గనుఁగొననే

యప్పా ననుఁ బ్రోవు వేంకటప్పా కృష్ణా. 85

క. కొంచెపువాఁ డని మదిలో

నుంచకుమీ వాసుదేవ గోవింద హరీ

యంచితముగ నీకరుణకుఁ

గొంచెము నధికంబు గలదె కొంతయుఁ... 86

క. వావిరి నీభక్తులకున్

గావరమున నెగ్గు సేయు గర్వాంధులకున్

దేవ వధించుట వింటిని

నీవల్లను భావ్య మయ్యె నిజముగఁ... 87

క. అయ్యా పంచేంద్రియములు

ఉయ్యాలలు ఊచినట్టు లూరక నేను

నీమాజ్ఞఁ దలఁగ నేరను

కుయ్యాలింపుము మహాత్మ గుఱుతుగఁ... 88

క. కంటికి రెప్పవిధంబున

బంటుగదా యనుచునన్నుఁ బాయక యెపుడుం

గంటుండ వెఱవ నేలా

కంటక మగుపాదములను గడచితిఁ... 89

క. యమునకు నీక నే వెఱువను

కమలాక్ష జగన్నివాస కామితఫలదా

విమల మగునీదునామము

నమరఁగ దలఁచెదను నేను నమరఁగఁ గృష్ణా. 90

క. దండమయా విశ్వంభర

దండమయా పుండరీకదళనేత్ర హరీ

దండమయా కరుణానిధి

దండమయా నీకు నిపుడు దండము... 91

క. నారాయణ లక్ష్మీపతి

నారాయణ వాసుదేవ సందకుమారా

నారాయణ నిను నమ్మితి

నారాయణ నన్నుఁ బ్రోవు నగధర... 92

క. తిరుమణి దురితవిదూరము

తిరుమణి సౌభాగ్యకరము త్రిజగములందున్

తిరుమణి పెట్టినమనుజుడు

పరమపవిత్రుండు భాగ్యవంతుడు... 93

క. శ్రీలక్ష్మీ నారాయణ

వాలాయము నిన్నుఁ దలఁతు నంద్యచరిత్రా

వలుము నను నీబంటుగఁ

జాలా నిను నమ్మినాను సునుడ... 94

క. శ్రీధర మాధవ యశ్వత

భూధర పురుషహాసవినుత పునుపోత్తను నీ

పాదయుగళంబు నెప్పుడు

మోదముతో నమ్మినాడ ముద్దులకృష్ణా... 95

క. శిరమున రత్న కిరీటము

కరమున నవశంఖచక్ర ఘోరభూషణముల్

ఉరమున వజ్రపు పతకము

సిరినాయక యమరవినుత శ్రీహరి... 96

క. అందెలఁ బాదము లందును

సుందరముగ నిల్పినావు సొంపమరంగా

మందరధర మునిసన్నుత

నందునివరపుత్ర నిన్ను నమ్మితి... 97

క. కందర్పకోటిసుందర

మందరధర భానుతేజ మంజులదేహః

సుందరవిగ్రహ మునిగణ
వందిత మిముఁ దలఁతు భక్తవత్సల... 98

క. ఓపాలదొంగ మురహర
పాపాలను బాఱఁదోలు ప్రభుఁడవు నీవే
గోపాలమూర్తిదయతో
నాపాలిటఁ గలిగి బ్రోవు నమ్మితిఁ... 99

క. అనుదినము గృష్ణశతకము
వినినఁ బఠించినను ముక్తి వేమఁ గలుగున్
ధనధాన్యము గోగణములు
తనయులు నభివృద్ధిబొందుఁదద్దయుఁ గృష్ణా. 100

క. భారద్వాజసగోత్రుఁడ
గౌరవమున గంగమాంబకరుణాసుతుఁడన్
పేరు నృసింహాహ్వాయుఁడన్
శ్రీరమయుత నన్నుఁ గావు సృష్టిని కృష్ణా! 101

శ్రీ కృష్ణ శతకము

సంపూర్ణము.

ప్రీతి క.

తెలుగుబాసలోఁ బేరెన్నికఁగన్న శతకము
లలో మాతృశతక మొకటిగా నెన్నఁదగియున్నది.
ఇందు గర్భభారణమునకు ముందునుండి పుత్రవం
శతోఁ సతు లువ్విభులూరువిధము గర్భభారముచేఁ
గృశించుచు సత్పుత్రునకై జననిపొందునాందోభ
నము కుమారుని శ్రేయోహృద్ధులకు విద్యావిశేషాదు
లకుఁ దల్లి యానందించువిధము రమణీయముగ,
మనోహరముగ, స్వభావానుకూలముగ రసవత్త
రముగ వర్ణింపఁబడినది. తనకుమారుఁడు విద్యావివేక
భాల్మియై రాజకీయకార్యములతోఁ బేరెన్నికఁ గని
నంత తల్లి భారముతీఱుచుని కాఁబోలు. ఈకవికొడుకు
కోడలు కలిసిమెలసి యుండునపుడు మనుమడు కలిగి
నపుడు మాతృదేవిపొందు సంతోషపారవశ్యము
లీగ్రంథమున సజీవముగఁ జిత్రించియున్నాఁడు

మాతృలీలలను, శతకకర్తయగు నీకవి చక్కఁగ
హృదయగతము గావించుకొని భక్తిరసావృతమగు
నిరర్గళకవితతో “మాతృదేవోభవ” యను వేదవా
ణిని ముక్తకంఠముతో గానముగావించి మాత్యూణ
ముక్తుఁ డయ్యెను. ఆంధ్రవాఙ్మయమునఁగల శతక
సమూహమునం దిట్టి ప్రేమస్వరూప మనఁదగు మా
తృదేవతను స్మరించుగ్రంథములు చాలయరుదుగాను
న్నవి. ఈశతకము మాతూరి అప్పాపుమొదలారిచే

రచింపఁబడినటులఁ బూర్వము ద్రణమువలనఁ దెలియు
చున్నది. అంతియగాక కవి తననామము అప్పాపు
అని నూఱవపద్యములోఁ జెప్పికొనినాఁడు. ఈశతక
ములోఁ బలుతావుల మీనాక్షీస్థరణము (చూ.ప.
14, 30, 70, 86, 93) చేసియుంటవలనను, మాతృ
శతకము పూర్వము ద్రణము గావించిన కవికుమా
రునినామము మీనాక్షీదాసు ఐయుంటవలనను
కవి మీనాక్షీభక్తుఁడనియు మధురమండలనివాసి
యనియు నూహచేయ నవకాశము చిక్కుచున్నది.
శతకమునుండి కవితర్రిత్ర మింత కెక్కుడు తెలియ
రాదు.

ఈశతకరచయితయగు అప్పాపుమొదలారి ద్రవి
డదేశముచేరిన యాంధ్రుఁడని కవితనుబట్టి యూహ
చేయవచ్చును. ఈశతకము ప్రథమము ద్రణము కవి
కుమారుఁడు క్రీ. శ. 1861లో నొనర్చియుంటవలన
నిది యిప్పటికి రమారమి డెబ్బది సంవత్సరములనాఁడు
రచింపఁబడినటులఁ దోచుచున్నది. ఉపజ్ఞాకల్పిత
మగు నిట్టియుత్తమశతకమును పునర్దుద్రణ మొనర్చి
యాంధ్రలోకమున కొసంగిన బ్రహ్మశ్రీ వావిళ్ల వేంక
టేశ్వరశాస్త్రిగారి యుద్యమము ప్రశంసాపాత్ర
ము. కవితలో నటనట వ్యాకరణదోషములు గాన
వచ్చుచున్నవి.

శ్రీ రస్తు.

అప్పాపుమొదలి విరచిత

మాతృశతకము.

ఉ. శ్రీపతియైనఁ గాని విధుశేఖరుడైన త్రిశూల
పాణియై, నా పరమేష్ఠియైన గణనాయకుడైన
రమామృడానులై, నా పలుకుం బొలంతి యయి
నా పరిరక్షణ కార్యసత్కియో, ద్వీపనభోధనోక్తు
లను దెల్పును తల్లినిఁ బోల రెవ్వరున్. 1

చ. జలదుహనేత్రుడైనయల చక్కనిదేవునిబొడ్డుత
మ్మిలో, పలను జనించి వాగ్వసితపాలిటిపెన్నిధి
యో యసంగఁ బెం, పలరిన బ్రహ్మస్పృష్టికిని
నాదిమకారణమై త్రయీమయో, క్తులఁ గొని
యాడినాద్యయగుతొయ్యలిఁ ద... 2

చ. చిటుతతనంబురన్ జెలులఁ జేరి విహారము సల్పు
వేళ నా, దరమునఁ గొయ్యబొమ్మను మురం
బునఁ బుత్రునిగాఁ దలంచి తాఁ, బరవశ మొంది
వేడుక నెపం బిడి లాలనఁ జేసి మిక్కిలిన్, మురి
పముఁ గాంచి మోహమున నూల్కొనుత... 3

ఉ. బాలలఁ గూడి బొమ్మ నొడిపైఁ గడుఁ బ్రేమ
చెలంగ నిల్పి తా, నోలలు పాడుచున్ బొజ్జలి
యొగ్గిడి కేలను మేను దువ్వుచోఁ, జాల మనం
బుతో నిటులఁ జక్కనిపట్టిని గాన నెప్పుడో,
కాల మటంచు నెంచు మదిఁ గల్గినతల్లినిఁ బోల
రెవ్వరున్.

చ. ఇలఁ గలదేవతాతతుల నెల్ల మనంగున నెంచి
నామముల్, పలుమలు నోటఁ బల్కుచును
బావ్యతి గేహముఁ జొచ్చి శాంభవీ, లలితకుమా
రసంభవఫలప్రద మైనవివాహ మింకఁ గా, వలె
నని మ్రొక్కి వేడు సుతవాంఛకుఁ ద...

చ. చిలుకలు లేనిపంజరము శీతమయాఖుఁడు లేని
రాత్రి చెం, గలువలు లేని పెంగొలను గాదె
పరేహసుఖప్రదాననిర్మలగుణశాలి నాఁ దగుకు
మారకునిం గన లేనిదానిమే, త్పైలువ మ దేల
యంచు మదిఁ జింతిలు త...

చ. సుతులను గన్న యట్టి నెఱసుందరులం గని భాగ్య
భోగసం, గతమతులార నందనులు గల్గుటకున్
దిట మార నేమినో, చితిరొ తపంబు లేమి
మఱి చేసితిరో యని పుత్రవాంఛలో, గుతుక
మెలర్చఁగా నడుగుకోమలిఁ ద...

చ. పొరుగిరుగిండ్ల భామినులు పుత్రులు గల్గుట
కాత్త తత్త్వసు, స్థిరమతిఁ జేయుసాధనముఁ జెప్పిన
యట్లుపవాసదేవతా, చరణయుగార్చనప్రభృతి
సత్కృతు లెల్లను దానొనర్చుచోఁ, జిఱుతల
మీఁదియాశ మదిఁ జేడ్పడుత...

8

చ. తనయునిమీఁదిబాళి మదిఁ దాఁకినచో నుప
వాస మీశ్వరా, ర్చనమును నోము లాది య
గుసత్కీయ లెల్లను జేయుచో నెదం, బెనఁగిన
ప్రేమమై నొగిఁ దపింపఁగ నోర్చుచు సౌఖ్య మేమి
నె, మ్మనమున నాస పాల్పడని మానినిఁ ద...

9

ఉ. సేతువులో మునుంగు నతిశేముషి దీనుల నన్న
దానసం, ప్రీతులఁ జేయు దేవతలఁ బేర్కొను
నైదువరాండ్రకెల్లన, యే తనివారువాయనము
లిచ్చుఁ బురాణము లాలకించుఁ దా, నేతటి నో
మునోఁచుఁ దనయేచ్చను దల్లినిఁ బోల రెవ్వ
రున్.

10

ఉ. మోద మెలర్పఁగా దనయమోహముచేతను
బిప్పలద్రునా, గాది ప్రతిష్ఠలెల్ల జనులందఱు
సంతస మండఁ జేయుచో, బేదటికం బదెంత మఱి
బిడ్డలు గల్గినఁ జాలు నంచు నా, పాదన జేయు
చో నెపుడుఁ బల్కెడుత...

11

చ. ఇలఁ బెఱవారినందనుల నెత్తుచు ముద్దిడుచోఁ
బెనంగి య,న్నులఁ గని బిడ్డలెన్నటికినో కన నోఁ
తు నటంచు బల్కి లే, మొలకమెఱుంగునవ్వు
లకు మోదముఁ జెందుచు నిష్టదైనమున్, దలఁ
చుచు బుత్త్రవాంఛ మతిఁ దాఁకినత... 12

చ. తనయులబాళి మ్రుగ్గు లిడుఁ దాలిమి మీఱఁగ
నెవ్వ రేమిచె, ప్పిన నది సేయుచుండు నిల వేల్పు
లకున్ వఱి మీఁదు గట్టు దా, ననయము గర్భ
హేతువివిధౌషధముల్ పచరించు ధర్మచింతన
నొకకాలమైన మదిఁ దప్పనిత... 13

చ. అనయము నందనేచ్చ హృగయంబున వల్లడి
సేయ మీనలో, చన నొయంబులో నిలిచి వ
ణ్ముఖునిం జెలువారఁ గన్నయో, జనని నయానిధి
సుతులఁ జయ్యన ని వ్వుని నెమ్మి మీఱఁగా,
మునుకొని సాగిలం బడుచు మ్రొక్కెడుత... 14

చ. మునుకొని తాను బెద్దలకు మ్రొక్కిన వారును
బ్రేమఁ బుత్త్రులం, గనుఁగొని సర్వకాలము సుఖం
బున నుండుదు వీ వటంచు దీ, నన లిడునంతలో
నన సువర్ణవహీధర మెక్కినట్లు నె, వ్వునమునఁ
జాల సంతసిలుమానినిఁ ద... 15

చ. ఎఱుకులసానిగదై విన నెంచుమనోరథ ముప్పు

తిల్లఁగాఁ, గరగతలేఖ లూర్జితముగాఁ గని పెద్ద
లు సీకుఁ బుత్తులే, పురుగల రన్నమాత్రమున
నూరట దోఁప సుతేచ్చ లోనము, ప్పిరి గొన
సంతసిల్లి మది బేర్చెడుత... 16

చ. నెల నిలిచెంగదే యనుచు నీరజపాణులు పల్కు
నంతలో, పల నిధిగన్నయ ట్లుదరభాగములో
పలఁ బిండ ముష్ణమున్, దొలగెదురితి భోజన
విధుల్ మఱి గోరుచుఁ బుత్రమోహ మ, త్యు
రుతరభంగిఁ గొల్పువగ నుండెడుతల్లినిఁ బోల
రెన్వరున్. 17

ఉ. వేవిళు లోఁకిరింతలను విన్నఁడనఁబును దోఁప
డస్సి గ, రాఘవాణాగ్భ కావనశుభక్రమ మొప్పఁ
గ మంత్ర తంత్రసం, భావన మీఱ మాంత్రికుల
భావనఁ జేయఁచుఁ బుత్రవృద్ధికిన్, దైవము తో
డు గావలె సదా యనుత... 18

చ. నెల నిలువన్ వనోరథము నివ్వటిలంగను బైఁడి
రక్షరే, గులు మెడఁగట్టు మోమునను గోరిక
మీర విభూతిఁ బెట్టు దా, నలయక గాలి
పోకెడు నటంచు సుతేచ్చను నాడునాటి కీ,
చెలువున నుత్తమక్రియలు చేసెడుత... 19

చ. చెలు లిటు రమ్మటంచుఁ దనుఁ జీటిన వేసట గర్భ

గోళసం, కలితసుతావనేచ్చం జనంగా మఱి యూ
హఃదొలంగు దేహలీ, స్థలీ నెగదాటనేర నని
తగ్గులు మిట్టలు చూచి తిన్నఁగాఁ, గలక దలంగి
తా నడచుకామినిఁ ద...

20

ఉ. మాసములెల్లఁ బూర్ణమయి మానపతీమణి గర్భ
వేదనా, యాసముతోడ నుండు తఱి నంగన
పుత్తునిఁ గాంచె నన్నుఁ దా, నాసడి విన్నమా
త్రమున నావచనం బమృతప్రవాహధా, యాసమ
మైనచో మనము రంజిలుత...

21

చ. విసుకుచు బిడ్డనుం గనినవేదనఁ గుందుచు నున్న
యప్పు డా, విసుపును దెచ్చి పొత్తులను నించి
నచోఁ దనకష్టరీతులక, మసలక తత్పుష్పావనవి
మర్మ ఘనంబుగఁ జిందు ద్రొక్కఁ దా, మాసమునఁ
బ్రోచు నేర్పు గలమానినిఁ ద...

22

చ. చిటుత జనించునంతఁ దనచిత్తము సార్థక మై
చెలంగిన, ట్లురుతరభాగ్యమబ్బినటు లుర్వి సమ
స్తము నేలినట్లు పెరి, దురమున గెల్చుచో విజ
యతూణము లెల్లెడ నాఁకినట్లు ల, బ్బురముగ
సంతసిల్లువిరిబోడిని దల్లిని బోల రెవ్వరున్. 23

చ. పురిటిలు సొచ్చి యున్నతఱి బుత్తురకున్ నివి
ధోపచారముల్, మెఱవడి చేయుదారలను

మిక్కిలి ప్రార్థన చేసి దేవతా, తరుణులయట్లు
చూచునెఱతాలిమి మీఱఁగ నిట్టు లర్భకా,
తురమున నేమిచెప్పవలెఁ దొయ్యలిఁ ద... 24

చ. తన కుపచారముల్ జరుపుతామర సాక్షులఁ జూచి
బిడ్డ కిం, పొనరఁగ బోరుమాన్పి చెలు వొండఁ
గ ను గ్గిడరమ్మ మీరలే, వినదిన మంచు బల్కి
తనదేహసుఖం బిసుమంతయైనఁ గో,రని తనయా
ననక్రియలరంజిలుత... 25

చ. ప్రమదము మీఱఁ గన్నయలబాలునకై యొక
వేళఁ బక్షిదో, ప మొనరునృప్తి పోకుగ్రహసం
సరణంబును గాలి ముట్టుదో, షము మొదలైన
దోషములు సంధిలకుండఁగ నంతలోన వే, గము
నను రక్షరేకు మొలఁ గట్టెడుత... 26

చ. పురుడు చనంగ జాతకపుఁబొంక మెఱింగినయట్టి
పెద్ద లా, దరమున దీర్ఘకాలము ముదంబున
మీనవిలోచనాతివి, స్ఫురకరుణావిశేషమున
శోభిలుచుం భవదాత్మజుండు బ, ల్వరలు నటన్న
మాట విన వాంఛిలుత... 27

చ. నెలపురు డీఁగుదాఁక బలునే వృలరారను మూల
యింటిలో, పలఁ బరు లెవ్వరేని తనపట్టినిఁ జూ
చిన దృష్టిదాఁకు ని, వ్వుల నని దాఁచి గాలితె

ఱముంగలఁ దా నొనరించి పెంపుటం, తుల ప
యిఁ గాఁపుగా నిడినతోయ్యలిఁ ద... 28

ఉ. కాదము నూరిపోయఁ నెడఁ గాసిలనీయదు బోరు
బెట్టినకొ, గూరిమితోడ నెత్తుకొని గుబ్బల
పా లిడు బోలఁ బాడు స, న్కగము మీఱు
చోఁ గనురు దాకె నటం చని నుందుఁ బుత్తలీ,
లారతి నాటనాట నిటుల న్నదిఁ ద... 29

చ. తనపొరుగిండ్లభామినులు నారసిలంగను దృష్టి
తాఁకునో, యని మిహిరాదిక గ్రహచయాభిమతు
ల్పచరించి మీనలో, చనను దలంచి నందనుని
సంగతిఁ బాయక ప్రోవనమ్మ యో, జననియటంచు
నంజలులు సల్పెడు తల్లినిఁ బోల రెవ్వరున్. 30

చ. పెనఁకువమీఱునంతఁ దనబిడ్డపయిం గలయట్టి
బాళిచే, తను మలమూత్రము ల్గడు ముదంబున
నెమ్మైయిఁ బూసినట్టి చం, దనహిమసీరసౌరభము
దూరిఁ దలంచు నిజాన్వయాభిచం, ద్రునిఁ గని
నట్లు బొంగు భళిరే యల త... 31

చ. అనుదిన మాత్మసంభవున కాముద ముగ్గిడు నం
తమీఁద లో, చనములు ముక్కుపెందొడలు
చంకలుకాళ్లును చేతు లాదిగాఁ, గను సమమొం

దఁగా నినిరి చక్కనివాఁ డగునట్లు చేయునే,
ర్పున నలరారుచున్న ననబోణినిఁ ద... 32

చ. పిడికిలి వట్టువేళఁ దనుఁ జేర్కొని నవ్వెడువేళ
నోరలం, బడియెడువేళ నూకురులు పల్కెడివే
ళను దోఁగులాడుటన్, దడఁబడువేళఁ జూడఁ
గని తప్పుటడుం గిడువేళఁ ప్రేమ బల్, గడలు
కొనంగ సంతసిలుకామినిఁ ద... 33

ఉ. బాలుని వృద్ధికై యొరులుపల్కినయట్టుల నెంత
ద్రవ్య మై, నా లనమాత్రమంచుఁ దననాథున
కున్ దెలియంగఁ బల్కుచున్, లీల ఘటించి
నందనుని లీలలకు న్నది సొక్కి యోగులం, బో
లినయట్టు లుండు ననబోణినిఁ ద... 34

చ. మన మతిప్రీతి నొంద నొకమంచిముహూర్తముఁ
జూచినంతఁదా, ననువమరంగ రంగలరునన్నము
ముట్టఁగఁ జేసి బిడ్డఁ డిం, పెనయఁగ నాఁకఁటం
బొదలి యెన్నఁడు బువ్వదినంగ నేర్చునో, యని
వది నూహపాల్పడినయంగనఁ ద... 35

చ. చెలు లుదకంబు దేరఁ దనచేతను సూనియఁ
దోఁగ నంటుచోఁ, దల జలకంబు లార్చి బలు
తాలిమితోఁ దడియొత్తి మోమునన్, దిలకము
చుక్కబొట్టువలె దీరిచి సంతసమంద నాత్మలో,

పల నలరారుచున్నయలభామినిఁ దల్లినిఁ బోల
రెవ్వరున్. 36

ఉ. ఇంతులఁ జూచి మీనుతుల కేవల రుగ్గిడినారు
మీరు గోరంత యెటుంగఁ బల్కఁగదరమ్మ
యటంచుఁ జికిత్స దోచ నిం, తంతనరానియా
షధము లారయుచున్ గడుబ్రోచుచున్నధ,
న్వంతరియో యనంగఁ జెలువారెడుత... 37

ఉ. భావ మెలర్ప మూలికల భావనచేసినయట్టిబంగ
రుం, దీవెల నూకచిట్టుడుకు దీసి మరీచిఘ్నో
చితంబుగాఁ, ద్రావఁగఁ జేసి వేడి జలధారల
మేను గడింగి సిద్ధురం, బోవఁగ బోలఁ బాడు
చును బొంగెడుత... 38

ఉ. క్షీరము శర్కరాన్నమును జిక్కనిగట్టిపెరుంగు
పాయసం, బారయ బొజ్జ నిండునటు లామె
తగాఁ దినిపించి బిడ్డఁ డే,మో గహి లేక ముట్టఁ
డని మో మఱి వాంచుచు“ముద్దులయ్యగా,
రార”యటంచుఁ బిల్చుచును రాజిలుత... 39

చ. చిటుతను జంకఁ బెట్టుకొని చిత్రముఁ జూపుచు
వెండిగిన్నెలో, మెఱయుచు నున్నబువ్వఁ దిను
మీ తినకున్నను బూచివాని వే, గిర మిదె

పిల్లు నంచు నళికించుచుఁ గాకి వేతు నంచుఁ
దా, బిరబిర చేతిముద్దుఁ దినిపించెడుత... 40

చ. అరమర మానుచున్ గురుపదార్థము లెవ్వి
భుజించితేని పా, లరుగవు బిడ్డ కంచు విహితా
శనముం గబళించుచోఁ బరా, త్వరుని మునీంద్రు
లట్లు సుతశత్పరదృష్టు లనంతపథ్యవి, స్ఫురణఁ
జెలంగుచున్నయిలసుందరిఁ ద... 41

ఉ. ఆకొని పోరువెట్టునెడ నారయ నడ్డముగాఁ
దనూజునిం, జేకొని క్రుచ్చి ముద్దిడుచుఁ జెక్కిలి
దవ్వచుఁ బాయిత్రావరా, రా కనతండ్రి యం
చని మనంబునఁ గుందుచు బొజ్జనిండ ర, టాక
లితోక్తిఁ జన్గుడుపుకామినిఁ ద... 42

చ. తడఁబడునట్లు ముంగిటను దప్పుటడుం గిడువేళ
నజ్జితన్, బడు ననుచింతయు న్నుడువఁ బాల్పడె
నన్న కుతూహలంబు చే, డ్పడ నొకటైన మైదుఱచి
బాలునకున్ దనవ్రే లొసంగి నే, ర్పడరఁగ
ద్రిప్పుచో శుభముఁ బల్కెడుతల్లినిఁ బోల రెవ్వ
రున్. 43

చ. తనసరిబాలురం గలసి దవ్వల కాటల కేగి
యున్నచోఁ, దనయుఁ డిదేమొ లేఁ డనుచుఁ
దత్తఱ మొందుచు నావ తాగిన, ట్లనయము

నాత్మఁ గుందుచుఁ దదాగమనాభిముఖాభిలాష
పై, కొని కనినంత సంతసిలుకోమలిఁ ద... 44

చ. చిటుతలతోడ నాటలకుఁ జేతులు జాచుచు
సందుగొందులం, బరుగులు పారుచున్న పశుబాధ
ఘటించు నటంచు సాధ్వసా, తురమున రాణి
వాస మటు ద్రోసి బహిష్ఠలి కేఁగి యంత నా,
బురుకనిఁ గేల నందికొని పోయెడుత... 45

చ. కడువడి నెందటికొ గనినఁగాని తనూజులు చెంతఁ
జేరి పైఁ,బడి మురిపంపుఁబెంపు నెఱబాధలు
పెట్టినఁగాని వేసటం, బడక నితోఁగి ధికం బయిన
బాలురఁ గన్వలె నంను బాళిలోఁ, బొడమి
చరించుచుండువిరిబోణినిఁ ద... 46

చ. విన వినఁ బాలు గాఱునెఱవేడుక మీఱఁగ
ముద్దుముద్దుగాఁ, దనయుఁడు పల్కు చున్న విని
తాఁగనకం బొడిఁ గట్టినట్లు నె, మ్మనమున సంత
సిల్లుచును మాటికి మాటికి దృష్టి దీచుచోఁ,
జను గుడిపించి మై నివరుచక్కని త... 47

చ. గునగున నేగుదెంచి తనకు న్నటి పప్పు లొసంగు
మంచుఁ బల్కిన నెఱముద్దుమాటలకుఁ గేవలము
న్నది సొక్కి తద్వచో, జనితసుధారసానుభవ

సంగతి నాఁకలి నొప్పి దప్పు లెం,చని తనుజెప్పి
తార్థఫలశాలినిఁ ద... 48

చ. పెరచిటుత న్నధింపఁ గని పెంచినయాబిడ చాడి
చెప్పినన్, మఱి విని సీతనూభవునిమంచికి సీమది
మెచ్చఁబోలు మా, బురుకని గొట్టినాఁ డనుచు
బొంకి నిజాలయసీమఁ జేరి య, బ్బురముగ
బుద్ధిఁ జెప్పు సిరిబోలినతల్లినిఁ బోల రెవ్వరున్. 49

చ. తనయునికొంపెచేతలకుఁ దండ్రి యహో
బెదరించుచున్న లే, దనుచు నిజాత్మనాయకు
నియాజ్ఞ దొలంగఁగ కా దటన్నవా, గ్ధన మటు
డించి నందనుని దండనపా ల్పడసీక యడ్డముం,
జని కరుణింపఁ జేయునెఱజాణను ద... 50

చ. తలఁపున నున్నభావ మొకదారిఁ జెలంగఁగ
వచ్చి రానిమా, టలు మఱి పల్కువేళఁ గడు
తాయి జెలంగెడుశౌరిసత్కథా, కలితవినోదము
ల్ వి నెడుకై వడిగా వడి నాలకించుచో, ఫల
మొనఁగూడె నంచు నుతిఁ బల్కెడుత... 51

చ. తనతనుజాతుఁ డొక్కతఱిఁ దప్పిదముల్ ఘటి
యింప భర్త నె, మ్మనమున సంతసించుటకు మంచి
విగా వినిపించు మంచిగాఁ, బను లొనరింప నంద

ఱును “బాలుఁడు యోగ్యుఁ” డటన్నమాటఁ
దా,విని మది సంతసిల్లునలివేణినిఁ ద... 52

చ. తినుకుచు బుచ్చు బెట్టు మని తేపకుఁ బాతర
లాడుఁ బెట్టినక, గనుఁగొని పాలుపోయు మను
గ్రక్కునఁ బోసిన “వెన్న గావలెం, జనని”య
టందుఁదా నగడు జేసినఁ గోపములేక తన్ననం,
బనువడఁ జేసి సంతసిలునంగనఁ ద... 53

చ. కలకొలఁదిం దనూజునకుఁ గా నొనరించినయట్టి
భూషణం, బులు ధరియించుచో నెదుటఁ బుత్తు
నకుం దనదృష్టి యాకి మై, చెలువు దొలంగునో
యనుచుఁ జేరువవారలమీఁద దృష్టి నె, క్కొ
లుపుచు సంతసిల్లుసుమకోమలిఁ ద... 54

చ. అలసట వేసటల్ నలఁప కాఁకలిగప్పుల మీఁది
యాశమై, తొలఁగుచు రాత్రులుం బగలు తోడి
చెలు ల్పది మెచ్చుఁ దత్తనూ,విలసన కార్యకర్తపద
విం బడి “భర్తృవినోద మింతికుం, గలదె” య
టందు సంతసిలుకామినిఁ ద... 55

చ. సరసవివేకము ల్దనరుజాడగలుంగను బిడ్డ నొక్క
స, ధ్గురునకు నొప్పగింపు మని కోరిక మీఱ
నిజేకుతో మనో, హరగతి మీఱఁ బల్కి తన

యా విను నీ వెపుడో పురాణవై, ఖరు లెఱిగిం
తు వంచుఁ గుతుకంపడుతల్లినిఁ బోల రెవ్వరున్.

ఉ. శ్రీలు చెలంగఁగాఁ జదువు చెప్పెడువేళఁ బరా
కు మాని మా, బాలున కిట్లు విద్య బహుభం
గుల నేర్పు మటంచు పెక్కుచం,దాల నొసంగు
వస్తుసముదాయము నాశుఁ డెఱుంగనీక బ, ల్తా
లిమి మీఱ నట్టిసుకుమారిని ద... 57

చ. చదివితివేని నీ కిపుడు జామఫలంబులు దెచ్చి
యిత్తు స,వ్వుదమున మంచిదోనతులు మాడ లొ
సంగుదు నంచుఁ బల్కి మే, ల్పొదలఁగ బుజ్జగిం
చుచును బొంకముగా బడిఁ జేరఁ బంపి తాఁ,
బదపడి త్రోవలో నిలుచుఁ బల్కలుత... 58

చ. చిలుతను ద్రోవబాలకులు చిన్నతనంబునఁ గొట్టి
కుండ భూ,సురునకు దిట్టముం బలుచుచో నిలు
చేరను బ్రౌద్ధపోవఁగా, నరయుచు బిడ్డఁ డాఁ
కొనియె నంచు మదిన్ దిగులొంగి పిల్వఁగాఁ
బలుచుఁ దనంతటన్ బడికిఁ బల్కలు త... 59

చ. పెనఁకువ మీఱ భోజనము పెట్టు మటంచనిరాఁ
గుమారునిన్, గని చిలునవ్వు మోవిపయిఁ
గ్రమ్మఁగ నీ విపు డేమి నేర్చితో, వినవలె నంచుఁ

గోరుచును వేమలు లాలనసేసి వేడుకన్, దిను
మసి బువ్వఁ బెట్టుయువతీమణిఁ ద... 60

చ. మఱి బడిఁ జేరఁ బోవు నెడ మార్గములోపల
ముల్లు నాటునో, మెఱుంగి గోవు లేమయిన
మీదికిఁ జేడ్చడి పచ్చునో యటం, చఱిమురి
కొందఱిం బనిచి యాదటఁ దానును బోన నెంచు
వాం, ఛ రహి చెలంగ నెల్లపుడుఁ జయ్యనఁ ద...

చ. కొడు కెటుచంటివాఁ డయినఁ గుంభినిలో నద
లింపరానిదుం, దుడుకయి యున్న నన్యలకు దొడ్డ
ఱికం బెఱిగించుచున్ మదిన్, జిడజిడ మాని
సంతసము చిప్పిలఁ గంటికి తెప్పచాడ్పునన్,
దొడఁబడి ప్రోచుచున్న యలతో య్యలిఁ దల్లినిఁ
బోల రెవ్వరున్. 62

చ. సదమలరీతు లుల్లసెల సార మెఱింగెడిరీతిఁజక్కఁ
గాఁ, జదివెతి వేని భూజనులు సన్నుతి చేసెద
రింతె కాక సం, పద లేడఁగూడు నీ కనుచు
బాలునకు న్నటిబుద్ధి చెప్పచో, మది ముద మంది
యొప్పెసఁగుమానినిఁ ద... 63

చ. తనయుఁడు సర్వవిద్యలను దద్దతఁ గాంచి పఠించు
చున్నచో, విని పరితోషనీరనిధి వెల్లువగాఁ
బయిఁ బాఠినట్లు నె, మ్మనమున సంతసిల్లుచుఁ

గుమారునిఁ గన్నఫలంబుఁ గంటిఁగా, యని తల
పోయు చుండుకనకాంగినిఁ ద... 64

చ. వెడవెడ నింక భోజనపువేళ గతించిన బిడ్డఁడే
మొకో, బడి విడి రాఁడు నేఁ డనుచుఁ బాతర
లాడుచు నుండునంతలోఁ, గడఁ జనుదేర నెత్తు
కొని కౌఁగిటఁ జేరిచి చుంచు దువ్వి మై, బడ
లిక దీట సంతసిలుభామినిఁ ద... 65

చ. తనయునిముద్దుమాటలకుఁ దా ముదమందుచుఁ
దేటనీట మ, జ్వర మొనరించి మోమునను జాఁ
దిడి సన్నపుఁజేలఁగట్టి బల్, పెనఁకువ షడ్రసా
న్నములు పెట్టి భుజించిన “ముద్ద ముట్టలే”,
దని పెరివారితోఁ బలుకు లాడెడుత... 66

చ. పలుమటు తాను నందనుఁడు పాఠకళాలకుఁ జో
నినాఁడు “నా, పలుకు వినంగదయ్య మృదుభా
షణ లాడఁగదయ్య సత్యమున్, బలుకఁగదయ్య
నీ కెపుడు భాగ్యముగల్గు” నటంచు ప్రేమతోఁ,
దెలుపుచు బుద్ధిఁ జెప్పుయువతీమణిఁ ద... 67

చ. సరసులు మెచ్చఁగా గణితశాస్త్రము నేరిచి సం
ఖ్య లెల్ల ను, స్థిరమతితోడఁ జెప్పుటకుఁ దెల్పి
వహించినయట్టిమంచిలే, కరి యగుఁ గాక నాసు

తశిఖామణి యంచుఁ బరాపరేశు సద్గురునిఁ దలం
చుచో నెదను గోరెడుత... 68

. ఏమిలవిచారశీలుఁడయి శ్రుతకీర్తి దిశల్ ఘటి
ల్లి మా, ఘము మొదలై నకాన్యరసకల్పనలు న్నటి
శాస్త్రము ల్పరా,ణములు నలంకృతు ల్తనము
నక బెనుపారఁగ నెన్నఁ డింక నా, కొమరుఁడు
నేర్చునో యనుచుఁ గోరెడుతల్లినిఁ బోల రెవ్వ
రున్. 69

చ. స్వరము లలంకృతుల్ కృతులు సయ్యన ముప్ప
దిరెండురాగముల్, మెఱయఁగఁ దాళమానల
యమిశ్రసమంచితఖండజాతిను, స్థిరఘనతాపసం
గతులు తేటపడ న్నటి పాడనేర్చునా, వరసుతుఁ
డెన్నఁ డింక నని వాంఛిలుత... 70

చ. పాలు పలరారఁగాఁ జదివి పూర్ణతఁ గాంచి వ
యోవిలాసముల్, వెలయుచునున్న నందనునివే
డుకఁ గన్గొని పెండ్లిచేయఁగా, వలె నని భర్త
తో వినయవాక్యములం దగువేళఁ దిన్నఁగాఁ,
దెలుపుచు సంతసిల్లెడు సతీమణిఁ ద... 71

చ. కులమును రూపముం జెలువుఁ గోమలతం దలి
దండ్రులన్న ద, మ్ములుఁ గలదానిఁగా నుగుణము
ల్లదానినిఁగా దలంచి పై, దలి నటు పెండ్లి చేసి

యలదంపతులం గని మూఁడులోకముల్, చెలు
వుగ నేలినట్లు విలసిల్లెడుత... 72

చ. చెలువము మీటుచున్న తనచిన్ని కుమారునిఁ
జూచి మంత్రవా, దులు కలుషం బొనర్తు రని
తోడనె పెద్దల నాశ్రయించి ని, ర్తులుఁ డగున
ట్లు చేయ హరిమంత్రములన్ బలియింపఁ బూన్చి
వా, రల కుపయుక్తిఁ జేయ నలరారెడుత... 73

చ. కొమరుఁడు రాజకార్యములకున్ జని క్రవ్వుట
నింటఁ జేర రాఁ, దమక మెలర్పఁగాఁ బనులు
తాల్చిఘటించినఁగాని వందిత, క్రమ మిగురొత్త
నందఱిని గా దని తాఁదని వార నంద నా,భిమత
ము మీఱ భోజనముఁ బెట్టెడిత... 74

చ. కర మరుదార రాజహితకార్యములన్ సవరించి
రా సభాంతరమునఁ జేయుసత్క్రియలు దా విని
తత్కమసీయకల్పనా, పరవశయై సదా “త్రిపుర
భంజన సేమ” మొసంగు మంచు మీ, సర మల
రార దీవనలు సల్పెడుతల్లినిఁ బోల రెవ్వరున్.

ఉ. భూరివివేకుడై సుజనపోషకుడై యభిమా
నుడై సదా, చారవిహారుడై పరమసాత్త్వి
కుడై గుణవంతుడయ్యు నేఁ, గోరినయట్లు

పట్టి తనకుం బ్రభవిల్లెగదా యటంచుఁ దా, నూ
రక సంతసిల్లి మది నుబ్బెడు త... 76

చ. చతురతఁ గాంచుచో విమలసాత్త్వికశాస్త్రము
లెల్ల నేర్చి ను, వ్రతుఁ డయి సత్యసంధుఁ డయి
రాజసభాంతరపూజనీయుడై, సుతుఁ డుద
యించె నంచు మదిఁ జొక్కి ప్రహర్షణ ముప్ప
తిల్ల లోఁ, గుతుకము మీలు చున్నయలకో
మలిఁ ద... 77

ఉ. శ్రీలలరారుసంతతనుశీలుఁడు భూతదయావరుం
డు వా, చాలుఁ డనన్యచారుజలజాతముభీష్టా
దయానుకూలుఁ డీ, బాలకుఁ డంచు సజ్జనులు
పల్కినఁ దద్వచనంబు వీనులం, గ్రోలుచు సంత
సిల్లుసుమకోమలిఁ ద... 78

ఉ. దానధురాయణోవినయధైర్యనిరంతర సాహసక్రి
యా, మానజనోపకారఘనమాన్యరతుండయి
మీనలోచనా, ధ్యానమనస్కుఁడై సకలధర్మ
విశారదుఁ డైననూనుని, దాను నలంచి సంత
సిలుతన్వినిఁ ద... 79

చ. పరనిరతోపకారమృదుభాషణభూషణుఁ డాశ్రి
తావన, స్థిరగుణశాలి నీతిపథజీవనజీవనుఁ డుత్త
మాధమాం, తరము లెటుంగుమేటి తలిదండ్రు

లకు న్జ్వల దాటఁ డన్నచో, నరసి మనంబులోన
ముద మందెడుత... 80

చ. కలుపుఁదనంబుతోడఁ దనుఁ గన్న కుమారుఁడు
సంతసిల్లి కో, డలికి నలంకరించుచు నొడంబడి
బుద్ధులు చెప్పుచున్ దనూ, జాలవలెఁ బ్రేమ మీఱ
మఱి చూచుచు భూజను లాడు మంచిప, ల్కు
లకుఁ బ్రమోద మొందుసుమకోమలిఁ ద... 81

చ. కొమరుని దేహపోషణకుఁ గోడలితో దమయంతి
సత్కథా, క్రమము లతాంగి చంద్రమతికార్య
ము జానకివర్తనంబుచం, దము ననసూయనర్తిలి
మొదల్ జగతిం గుమేల్పతివ్రతా, త్వము
లెఱిగించుచుండెనువాసినిఁ దల్లినిఁ బోల
రెవ్వరున్. 82

చ. తనవలె నన్న పానములఁ దన్నునొ తన్నదొ ప్రేమ
మీఱ నం, దనుని నటంచు సందియము తన్నె
డఁబాచునుఁ గోడ లంత భో, జన విడువేళఁ
దాను బతిసౌఖ్యసమాచరణంబు ముక్తిసా, ధన
మని తెల్పుధర్మగుణదాయనిఁ ద... 83

ఉ. చూతఫలోష్ణమాత్మ ఘృతసూపసమంచదపూపష
ద్రసో, పేతము గాఁగ భోజనము పెట్టి కుమా
రున కోలి ఘర్తనం, జాతశరీరబాధ దిగ జా

ఱుట కై దయఁ దాశప్పంతముం, జేతి కొసంగు
దివ్యగుణశీలను చ... 84

చ. కొడుకును గోడ లొంటిపడి కొంకుచు పైగలు
నారజంపుటా, గడములు వింతవింత నెఱగారవ
ముల్ గిలిగింత లాడుమే, ల్పడిసడిసన్నలుం గు
సగుసల్ జరిగించుట చూచి యాత్మలోఁ, బుడ
మి సమస్త మేలుగతిఁ బొంగెడుత... 85

చ. తనయుఁడు పుత్తుఁ గనువిధంబు ఘటించుట
కై రమేశు నీ, శుని సిరి మీనలోచనను జూ
క్కము మీఱ భజించు నెన్నఁ దే, మనుమని
నెత్తి ముద్దిడుదు మక్కువతోడ నటంచుఁ గో
డలిం, గని ముద మందుచో మిగులఁ గాంక్షి
లుత... 86

చ. కర మనుర క్తి నందనులు గల్లుటకై తనముద్దు
కోడలిం, గురుతరభ క్తిదేవతలకుం బ్రణమిల్లఁగ
జేయు వేంకటే, శ్వకునకు మీఁదుగట్టుమని చా
టును నోములు నోచ ద్రవ్య ము, త్కరముగ
నిచ్చుచోఁ గరుణ గల్గినత... 87

చ. అనయము కీర్తిహాని సుజనాదరణీయము గాదు
సిగ్గుఁబా, టెనయఁగఁ జేయు లోకు లతిహీనత
గా మతి నెంతు రెందుదు, ర్జనసహవాస మేరికినిఁ

జౌక ఘటించుఁ దలంచినకా సుమా, విను మని
బుద్ధిఁ జెప్పుఘనవేణినిఁ దల్లినిఁ బోల రెవ్వరున్.

చ. ధన మొనగూర్చు సద్గుణవితాన మొనర్చు ధరి
త్రిలోపలకా, ఘనత ఘటించు రాజగురుకార్య
సమున్నతిఁ జేయుఁ గీర్తికాం, తను గొని తెచ్చు
ముక్తిపథతత్త్వము లెల్ల నెఱుంగఁ జేయు స,
జ్ఞనసహవాస మంచు నుడి సల్పెడుత... 89

చ. అనయము రాజకార్యములయందుఁ బ్రవర్తన
సేయువేళ భూ, జనులకుఁ గీడు పన్ను నెడ సడ్డ
ఘటించఁగ నీకు లోకనిం, దన కెడగానినిర్మల
విధంబు సమస్తము నీకుఁ గీర్తిసా, ధన మని తె
ల్పుసద్గుణమతల్లిని ద... 90

చ. తలఁప నగణ్యుడై బుధవితానము వర్జనచేయ
సత్క్రియా, కలనఁ జెలంగి సద్గుణము గల్గిననుం
దనుఁ గన్నతల్లితం, ద్రులగుణమెల్లఁ బాయ
భళిరే యనిపల్కుదు రంచుఁ బట్టికిం, దెలుపుచు
సంతసిల్లుముపతీమణిఁ ద... 91

ఉ. శిష్టులు మెచ్చ సజ్జనులు చేకొనునట్లు దలంచి

జ్ఞానవా, సిద్ధముఖప్ర బంధములు చెప్పుచు స
త్త్వపురాణమర్తసా, భీష్టవిధుల్ పఠించుటకుఁ
బెద్దలఁ జూపుచుఁ బుత్రవాంఛనం, తుష్టిచెలం
గుచున్న యలతోయ్యలఁ ద...

92

ఉ. కోడలు గర్భమాట తనకు న్నడిఁ దోచినయంత
ప్రేమ గొం, డాడ సుపుత్రునిం బడయునట్లు ఘ
టింపు మటంచు శూలి పూ, బోడిని మంద
గామినిని బుష్పసుగంధిని మీనలోచనన్, వే
డుకమీట వేడునలివేణిని ద...

93

చ. మనుమఁ డటంచుఁ బిల్వ సుకుమారునిఁ గోడలు
గన్నమాటఁ దా, విని యనివాగ దానముల వే
లముగా నొనరింపఁజేసి చ, య్యన శుభవాద్య
ముల్ మొరయునట్లు ఘటించె గదా యటం
చుఁ గన్గొని ముదమందునట్టి యలకోమలిఁ ద...

చ. కలిమి బలంబు భోగము సుఖంబు జయంబు
యశస్సమృద్ధియుం, గలుగఁగి గోరుచుం దన
దుకాయము డస్సిన శక్తిలేమిడిన్, బలము దొ
లంగి యుండినను బాయనికూర్చి తురంగలింప ని,

ర్మలమతిఁ బుత్రవత్సలత రంజిలుతల్లినిఁబోల రె
వ్వరున్. 95

చ. సరవిఁ గుమారవాంఛ కొనసాగుటకై పడువేపు
లింతనో, రరుచివిచేష్ట గాసి మొదలైనప్రయాస
ములెల్లఁ జూడఁగా, హరిహరపంకజాసనముఖా
వరు లైననుగాని యిట్టిదు, స్మరతరబాధ లో
రువరు గావునఁ ద... 96

చ. కడువడి మీఱ నందనునిగర్భములో భరియించి
యింటిలో, నడిచెడివేళఁ దాఁ బనులునాణెము
గా నొనరించువేళ నిం, పడరఁగఁ గూరుచుండు
నెడనైన ప్రయాసము లోర్చెఁ గాన నీ, పుడ
మిని లోకమాత యనఁ బోలినత.... 97

చ. ప్రసవము నొందునాఁడు పడుబాములు చూచి
నఁ బ్రాణహానియై, యెసఁగినఁగాని లోనఁ గస
టెంతయు లేకయె పుత్రవాంఛలో, మసలేడుఁ
గాన నింకిట సమానదయారసపూర్ణు లెవ్వ రీ,
వసుమతిలోన దివ్యగుణవార్ధినిఁ ద... 98

ఉ. నేరుపు విద్యయుం గలిసి నీతివివేకము గల్గున
ట్లుగా, సారెకుఁ దెల్పుచో జగతి సౌఖ్యము

గల్గ ఘటింపఁ జేయుచో, నారయఁ బ్రేమఁ దా
నహరహంబును గంటికి తెప్పచాడ్పుమం, దార
మురీతిఁ బ్రోచుగూణధన్యను ద... 99

ఉ. శ్రీ వెలయంగ లోకు లిది చిత్రమటంచు మదిం
దలంప న,ప్పా వతిభక్తితో జననిపైఁ గలప్రేమ
దురంగలించి రాఁ, గా నగ మీఱ మాతృశతకం
బొనగూరిచెఁ గానఁ జూచినం, బూవిలుకానిఁ
గన్నసిరిఁ బోలినతల్లినిఁ బోల రెవ్వరున్. 100

మాతృశతకము సంపూర్ణము.

వీ రిక.

ఈశతకమురచించిన కవినామము ఇందుఁ గాన రాదు. ఇంకను నీశతకమునఁ గొన్నిపద్యము లున్న గాని యష్టోత్తరశతపద్యసంఖ్య పూర్తిగాదుగాన ననుపలభ్యములగు పద్యములలోఁ గవిచరిత్రపద్య మిమిడియుండు నేమో!! ఎవరేని మాతృకగలవా రీ ప్రతిలో లేనిపద్యములఁ బంపుదురేని వందనీయులు.

శతకకర్తయగు కవినివాసము ఉన్న వ కొండ వీటిలోని యొకపూర్వగ్రామము. ఇది గుంటూరునకుఁ దూర్పున రెండామడఁదూరములోనున్నది. ఈశతకము రచించినకవి పద్మావతీపరిణయమను పద్య కావ్యమునుగూడ రచించెను. అందుఁ బద్మావతిని వేంకటేశ్వరుఁడు పెండ్లాడినకథ చెప్పబడినది. పద్మావతీపరిణయకృత్యాదికమువలన నీశతకకర్త ఉన్నవ యోగానందకవి యని తెలియును. ఇక్కవి ఆపస్తంబ సూత్రుఁడు గార్గ్యగోత్రుఁడు. ఆటవేలనియోగి బ్రాహ్మణుఁడు. యోగానందకవి జీవితచరిత్రము సంగ్రహముగాఁ బద్మావతీపరిణయపీఠికలోఁ గలదు. దాని వలన నీకవి రమారమి నూటయేబదిసంవత్సరముల క్రింద నున్నటుల నెఱుంగ నగును. కవిజీవితమందలి విశేషములు కొండవీటిసీమలోఁ గృషిచేసి విచారింపవలసియున్నది.

ఇందలి పద్యములు ధారాశోభితములై భక్తిరసమున కాటపట్టుగా నున్నవి. ఇందలి కవిత మృదుమధురముగాని వ్యాకరణము దోషములు ఛందోలోపములు నందందు గానవచ్చుటచే నిది ప్రథమ ప్రయత్నమేమో యని తోచుచున్నది.

ఈ రాజగోపాలశతకములోని కొన్ని పద్యములు శ్రీకృష్ణకర్ణామృతములోని శ్లోకముల కాంధ్రీకరణములుగ నున్నవి. కొలదిగా సామాన్యనీతులుగ వ్యవహారాదర్శములుగా నున్నవి. ఇందలి కృష్ణుని శృంగారలీలావిహారములను వివరించు పద్యములిప్పటి నాగరికులకుఁ గొంచెము వెగటు గలిగించినను భగవద్వర్ణనము లగుటచే బరసీయములే యని మాతలంపు.

నందిగామ. }
1-1-25

ఇట్లు భాషానేపకులు,
శేషాద్రిరమణకవులు.

సీ. వందన మిందిరానుందరీహృదయార
 విందానుషంగమిలింద నీకు
 వందన మమృతాశిసందోహసన్నత
 మందరధరణ గోవింద నీకు
 వందన ముజ్జ్వల నందకహతదైత్య
 బృంద త్రయీమూలకంద నీకు
 వందన మాత్మజకందర్ప దేవకీ
 వందన స్తుతముచుకుంద నీకు
 ననుచు సద్భక్తిపూర్వకమున వచించు
 మనుజులకు ముక్తి కరతలామలక మగును
 సురుచిరాకార...

4

సీ. యదుకులవార్ధి రాకామృతకిరణాయ
 భవహరణాయ తుభ్యం నమోఽస్తు
 గగనధునీజన్తకారణచరణాయ
 యగధరణాయ తుభ్యం నమోఽస్తు
 కమనీయమకారళీగానప్రవీణాయ
 భద్రగుణాయ తుభ్యం నమోఽస్తు
 కస్తురీతిలకాయ కౌస్తుభాభరణాయ
 భర్తచేలాయ తుభ్యం నమోఽస్తు
 పంకరుహలోచనాయ తుభ్యం నమోఽస్తు
 భక్తసంరక్షణాయ తుభ్యం నమోఽస్తు
 సురుచిరాకార...

5

సీ. అక్షీణరణరంగరక్షోనివహభంగ

పక్షిరాజతురంగ బహుపరాకు
ఘోరారిధర చక్రధారాదళిళనక్ర
భాగావనీచక్ర బహుపరాకు
తాండవస్ఫుటలీల ఖండితార్జునసాల
పాండవపరిపాల బహుపరాకు
వరభుజంగమతల్ప గురునిక్రమానల్ప
పరమార్థి జనకంబ బహుపరాకు
భక్తయోగీశహృద్వాస బహుపరాకు
భానుకోటిప్రభాభాస బహుపరాకు
సురుచిరాకార...

సీ. రుక్తిణీహృదయసరోరుహభృంగాయ

భామామనఃపద్మభాస్కరాయ
జాంబవతీచిత్తపద్మసంచరణాయ
తారుణ్యమిత్రవిందాధవాయ
భద్రాహృదంతరఫలదాయకాయ సు
దంతామనోహరస్వాంతజాయ
వరకళిందాత్మజాసరస్వతీయాయ ని
రంతరలతాకారంజనాయ
రాధికాదృక్పక్షోరతారావరాయ
దివ్యకల్యాణవిభవాయ తే నమోఽస్తు
సురుచిరాకార...

సీ. భవదీయసత్కథాఫణితపద్యంబులో
నొరగులు మిక్కిలి యుండెనేని
ఇటుదండంబు పేడెత్తిన గుజ్జెనఁ

గుంటువోయినఁ గడుఁ గుటుచ యైన
మధురంబుగాక నెమ్మది విచారించినఁ
ది క్త మౌనా యని ధీరు లైన
సుకవు లాదరణతోఁ జూతురు గావునఁ
దప్పు లుండిన నైన నొప్పుచేసి
కైకొనుము నీకటాక్షవీక్షణము గలిగి
భవ్యకరుణావిధేయ సద్భక్తగేయ
సురుచిరాకార...

8

సీ. నీనామపఠనంబు నెమ్మిజేసియెకదా
యాకిరాతుఁడు దా మహర్షి యయ్యె
నీపాదరేణువు నెఱయ పోకినఁ గదా
పాపాణ మప్పుడె పడఁతి యయ్యె
నీతరుణాంఘ్రిసంజాత యాటనె కదా
జాహ్నువి లోకప్రశస్త యయ్యె
నీమంత్ర మెడలోన నిల్పుటనే గౌరి
సర్వమంగళయన జగతిఁ బరగె
నొర భవదీయదివ్యనామామృతంబుఁ
గ్రోలునరుఁ డేల యితరంబుఁ గోర నేర్పు
సురుచిరాకార...

9

సీ. మకరిచేఁ గడుదస్సి మది నిల్చి వేడిన
 గజరాజుఁ గాచినఘనుఁడ వీవు
 హాకృష్ణ! యన్నంత నక్షయపటములు
 ద్రాపది కొసఁగినదాత వీవు
 అడుకులు దెచ్చిన యాకుచేలునకు సౌ
 భాగ్యమిచ్చిన జగత్ప్రభుఁడ వీవు
 గంధ మర్చించువక్త్రాంగిఁ గుబ్జను జూచి
 రమ్యాంగిఁ గాఁ జేయురాజ వీవు
 అహహ నీమహనీయదయార్ద్రచిత్త
 వృత్తి వర్ణింప నలవియే విధికి నైన
 సురుచిరాకార...

10

సీ. శరధిఁ జొచ్చి బిరానఁ దిరిగి యిట్టట్టుపొ
 రలి నోరుదెఱచి కెరలి జలములు
 గళగళఁ ద్రాగి వెక్కసమైన నుమియుచుఁ
 గవఃతరుషములఁ గర్కటకములను
 జట్టి వట్టాడుచుఁ జటులకోపాటోప
 మున సోమకాసురుఁ గినిసి పట్టి
 కులిశసన్నిభ దంష్ట్రములఁ జక్కుచక్కుగా
 నఱికి విక్రమమున మెఱసి వేద
 ములను గొనివచ్చి ప్రియమున నలువ కిచ్చి
 నట్టిమత్స్యావతార మేమని నుతింతు
 సురుచిరాకార...

11

స్తో. పాలమున్నీటిలోపల సురాసురులు గుం
 పులుగూడి మందరభూధరంబుఁ
 గవ్వముఁ గావించి కాకోదరాధీశు
 నాఁకత్రాడుగఁ జేసి యబ్ధిలోనఁ
 జేకొనితరువంగ శైలంబు గలఁగిన
 సురలమొఱ విని యాదరణతోడ
 నంబుధిలోఁ జొచ్చినప్పుడు జలజంతు
 జాలంబు భయమున సంచలింపఁ
 గూర్తరూపంబుఁ దాల్చి యాకొండ నెత్తి
 నట్టిసీవేష మెన్న బ్రహ్మకు వశంబె
 సురుచిరాకార...

12

స్తో. సన్నపుఁబదములు నున్ననిగొరిజలు
 చిన్నికన్నులు విలసిల్లు చెవులు
 వెడఁదఱొప్పును గొప్పవెన్నును గుఱుచవా
 లము కఱవయినరోమములు కొద్ది
 నడుమును బటు వైనయొడలు నున్నతఘోణ
 మును గడునిశితదశనయుగమును
 గిటగిట గీటించు ఘటఘటార్భటముల
 నడరి మహార్ణవమందుఁ జొచ్చి
 హేమనయనానురుని జంపి భూమి సవ్య
 రదమునను నానినట్టివరాహరూప
 సురుచిరాకార...

13

సీ. చిడిముడి హేమకళిపుఁడేడిరాచక్రి
 స్తంభంబులో నని చఱచినపుడు
 పటపట స్తంభంబు పగిలి భీకరకరా
 శముఖము నిశితనఖములుఁ గ్రకచ
 కఠినదంష్ట్రలుచిటు కన్నులు కొద్దినె
 న్నడుమును జొక్కపునిడుదవాల
 మలర నృసింహమై వెలసి కీలార్చి వి
 పక్షుని పెనుక శేబరముఁ జించి
 రక్తధారలు గురియ నాగ్రహము మెఱసి
 నట్టినీశౌర్య మెన్నఁగా నజానివశమె?
 సురుచిరాకార...

14

సీ. చిటుతపాదములును జిన్నా రిబొజ్జయుఁ
 గులుచకరమ్ములు గులుకుమోము
 నిద్దంపుఁజెక్కులు కొద్దియంగుళములు
 కరకమండలము వ్యాఘ్రజినంబు
 నారముంజియు గోఁచి యాతపత్రంబును
 యజ్ఞోపవీతంబు నక్షమాల
 యును ధరియించి వామనుఁడ వై బలిని బ
 దత్రయభూమిని దాన మడిగి
 యవని దివి రెండుపదముల నాత్రమించి
 యొక్కపాదంబుఁ దలమీఁదఁ ద్రొక్కి తొర
 సురుచిరాకార...

15

సీ. భార్గవరామరూపము ధరించి కరము
 న ధనువుఁ బట్టి దొనలు వహించి
 గండ్రగొడ్డలిఁ బూని కదిసి రాజులమీఁద
 శరవృష్టిఁ గురియుచు నటకునపుడు
 కూలుతేరులు ధరవ్రాలు ఘోటకములు
 పడియున్న కరులు కబంధములును
 తెగిపడ్డతలలు విటిగిపడ్డరాజులు
 నైనయాహవభూమియందు నిలిచి
 కార్తవీర్యుని భుజములగర్వ మణఁచి
 విజయ మొనరించి తౌ జగద్విదితముగను
 సురుచిరాకార...

16

సీ. దశరథసుతుఁడ వై తాటకఁ దునిమి ను
 బాహుని ద్రుంచి తాపసునిజన్మ
 మును గాచి యాశంకరునివిల్లు విటిచి నీ
 తను బెండ్లియాడి మోదమునఁ జెలఁగి
 తండ్రివాక్యమునిల్పి దండకాటనిఁ జొచ్చి
 మాయామృగముఁ జంపి జాయఁ బాసి
 వాలినిగూల్చి భాస్క తనూజునిగూడి
 సామీరిచే నీత సేమ మరసి
 వనధి బంధించి రాణావధ మొనర్చి
 యవనిజను గూడుకొన్న రామావతార
 సురుచిరాకార...

17

సీ. కలువపూవన్ని యచెలుపుచల్లడము జౌ
 క్కపునీలిధట్టి నిగన్నిగప్త
 భలు గుల్కునల్లనిపట్టుదుప్పటి నీల
 మణికిరీటము మృగమదతిలకము
 ధరియించి రాజసత్వము మీటి కంసుని
 సభఁ జొచ్చి భుజములు చఱచి మల్ల
 రంగంబులో నిల్చి పొంగుచు ముష్టికా
 సురుని జయించి కంసుని వధించి
 నట్టి నీబలభద్రరామావతార
 మహిమ వర్ణింపఁగా నొనె మర్త్యులకును
 సురుచిరాకార...

18

సీ. వెలయఁ బురత్రయములరాక్షసులు నిజ
 భార్యాపతివ్రతాప్రాభవమున
 విజయులై వెలిగి దివిజాల బాధింప నా
 యమరులు మొఱవెట్టి నాదరమున
 విని వారి కభయంబు మునుకొని యొసఁగుచు
 బుద్ధరూపముఁ దాల్చి పొందు మీఱ
 వరదితిజాంగనావ్రతభంగ మొనరించి
 శివునివిల్కానిఁగాఁ జేసి నీవు
 శరముఖంబున నిలిచి తత్పురవివాస
 పుణ్యజనులను ద్రుంచితే ముదముతోడ
 సురుచిరాకార...

19

సీ. కడునొప్పు గొరిజలు వెడఁదఱొప్పును జిలు
 కొద్దివాలము వెన్నుకుటుచఁదనము
 కళలు గుల్కెడుమోము గలపంచకల్యాణి
 హయముకుఁ జికిలికల్లియము పసిఁడి
 పల్లము ముత్యపుజిల్లుల యంకవ
 న్నియలును గై సేసి హేయలు మీఱఁ
 బెనువిల్లు తరకసంబును వజ్రపుంబాకుఁ
 గట్టి యుత్తమశురంగంబు నెక్కి
 యవనిఁ దిరిగెడునీదుకల్క్యావతార
 విభవ మెన్నంగ నగునె యావిధికి నైన
 సురుచిరాకార...

20

సీ. ¹చోటవై జలనిధి చొచ్చిన కూర్తమై
 కొండ వీచున నానుకొనిన ఘోణి
 వై నేలత్రవ్విన వరనృసింహంబ వై
 భయపెట్టినను పొట్టిబ్రహ్మచారి
 వై దానమడిగిన మేదిసీసురుఁడ వై
 రాజులఁ గొట్టినరాజవయ్యు
 నడవులుదిరిగిన హలముమోచిన బుద్ధ
 కలికి రూపములచే వెలసియుండి
 నన్ను రక్షింపకున్న వెన్నంటివచ్చి
 పట్టి సాధింతు నీబంటుపంత మిటుల, నురు...

నీ. పాలకడలి వటపత్రశయనుండ వై
 యోగనిద్రాముద్ర నొందియుండి
 నను శేషఫణిరాజఘనఫణామండల
 సింహాసనంబునఁ జెలఁగియున్న
 గరుడవాహన మెక్కి మురియుచు లోకములో
 దిరుగంగఁ బోయిన వరమునీంద్ర
 హృదయాంతరంబుల నొదిగి తాగుండిన
 సూర్యమండలమునఁ జొచ్చియున్న
 నన్ను రక్షింపకున్న వెన్నంటి వచ్చి
 పట్టి సాధింతు నీబంటుపంత మిటుల
 నురుచిరాకాగ...

22

నీ. తల్లిదయాహీనతను జన్నియనివార్త
 యెఱిఁగి పొర్లింటను బెరుగుటయును
 దానవిచనుబాలు శ్రావి జీవింతుట
 దొంగిలి వెన్నలు మ్రొంగుటయును
 జాల రోసి యశోద తోలఁ గట్టిననుద్ది
 మద్దులు గూల్చినపెద్దటికము
 గొల్లభామలకట్టుకోఁక లెత్తుకపోయి
 పొన్న మ్రా నెక్కిసపన్నతనము
 పసులకాపరి వైనట్టిపలుచఁదనము
 చెలఁగి చాటుదు నన్ను రక్షింపకున్న
 నురుచిరాకార...

23

సీ. సలలితంబుగ మూఁడునెలలబాలుండవై
 బండిఁ దన్ని నయట్టిదుండగంబు
 వలనొప్ప నేఁడాదివాఁడవై యాతృణా
 వర్తునిఁ జంపినధూర్తతనము
 క్రేపులఁ గాచుచోఁ గినిసి బకాసురుఁ
 బట్టిత్రుంచినయట్టిదిట్టతనము
 ఆటలాడుచును వత్సాసురు నదరంట
 నెలగోలఁ గొట్టినబలిమి కలిమి
 ఖరదనుజుఁ గూల్చినట్టియాచులుకుఁదనము
 చెలఁగి చాటుదు నన్ను రక్షింపకున్న
 సురుచిరాకార...

24

సీ. గోవుల మనుజుల బ్రోవ గోవర్ధన
 గిరిఁ గేల నెత్తినబరవసంబు
 సొంపు మీఱఁగ నాయశోదను ముఖమున
 లోకముల్ చూపినభీకరంబు
 బలియుండ వై గోపభామినీమణులను
 దుడుకుపసుల్ సేయుపడుచుఁదనము
 పరమేష్ఠి దాఁచిన బాలవత్సములను
 బ్రతికల్పనముచేయు చతురతయును
 దగిలి కార్చిచ్చు మ్రింగిన తెగువతనము
 చెలఁగి చాటుదు నన్ను రక్షింపకున్న
 సురుచిరాకార...

25

.సీ. ధట్టించి మల్లయుద్ధమునఁ జాణూరునిఁ
 బట్టిత్రుంచిన యట్టిదిట్టతనము
 అపకీర్తికోడక యవలీలగా మేన
 మామను జంపిన తామసంబు
 అవిసీతుఁ డగుకాలయవనుని ధాటికి
 వెఱచి పోయినయట్టి పిఱికితనము
 రూఢిగా బావయా రుక్మకు ననయుని
 మూతి గొరిగినట్టి ములుచదనము
 అత్త యగురాధ నంటినయపయశంబు
 చెలఁగి చాటుదు నన్ను రక్షింపకున్న
 సురుచిరాకార...

26.

.సీ. పాండవు ల్పంపినపని కియ్యకొనిపోయి
 దూతకృత్యము చేయుకౌతుకంబు
 విహితబాంధవులను విడిచి విదురునింట
 విం దారగించిన పొందికయును
 గర్జదుర్యోధనుల్ దుర్మితలు లై పట్ట
 విశ్వరూపముఁ జూపు విభ్రమంబుఁ
 జొల్కదనం బని చూడక విజయుని
 సారథి వైనట్టి పౌరుషంబు
 ఘోటకాసురుఁ దునిమిన పాటవంబు
 చెలఁగి చాటుదు నన్ను రక్షింపకున్న
 సురుచిరాకార...

27

సీ. ఎలమి సత్రాజిత్తునిల్లుఁ జూడఁగఁబోయి
 యలశమంతకమణి కాసవడుట
 మణి ప్రసేనుండు ప్రేమను గొనిపోవఁగా
 నీవు మానవులచే నిందపడుట
 జాడపట్టుకపోయి జాంబవతుం డున్న
 గుహఁ జొచ్చి యతనిమార్కొని నిలుచుట
 ఆభల్లుకేశ్వరుం డాత్మజాతను మణిఁ
 దెచ్చియిచ్చిన బ్రీతిఁ బుచ్చుకొనుట
 తెలిసి యపవాద మెల్లను దీర్చుకొనుట
 చెలఁగి చాటుదు నన్ను రక్షింపకున్న
 సురుచిరాకార...

28

సీ. కేళికిఁ గలియక చాలఁ గోపించిన
 యాలికి మ్రొక్కినబేలుఁదనము
 వెలఁదిమాటలు విని యలకల్పవృక్షంబు
 నిలకుఁ దెచ్చినయట్టిబలిమికలిమి
 నరకాసురుని జూచి వెఱచి యాసత్యకుఁ
 జేసాచి విల్లిచ్చుకోఁచదనము
 కారియఁ బడియున్న కన్య కాషోడశ
 సాహస్రములమీఁద మోహపడుట
 గొల్లయిల్లాండ్రమానముల్ కొల్లగొనుట
 చెలఁగి చాటుదు నన్ను రక్షింపకున్న
 సురుచిరాకార...

29

సీ. ముద్దులుగుల్కునెమ్మోము నిద్దపుండల్కు
 జెక్కులసొబగు నాసికము వెడఁద
 కన్నులు జిగినొప్పుకర్ణము లాజాను
 దీర్ఘబాహువులు విస్తీర్ణవక్ష
 మును పోయగవుమేను తనుమధ్యమును చిన్న
 బొజ్జయు నునుగాంతిపొడముతోడలు
 చెలువంపుజంఘలు చిలుతపాదములును
 గలిగి యొప్పులకుప్పకరణి దేజ
 రిల్లు నినుఁ గన్నతల్లి నారీచుతల్లి
 దేవకీదేవి భాగ్యంబు చెలియ వశమె
 సురుచిరాకార...

30

సీ. లలితముక్తామణిలాలాటికద్యుశుల్
 నిటలంబుమీఁదను నృత్యమాడఁ
 గాంచనరత్న సంగతరశనాఘంటి
 కానినాదము ఘల్లుఘల్లు మనఁగఁ
 గరయుగమంజుల కంకణరోచులు
 గగనభూభాగముల్ గప్పుకొనఁగ
 వెలయంగఁ గరమున వెన్నముద్ద ధరించి
 కొత్తకంబళము నొక్కింత దాచి
 కొనుచు దోఁగాడునిన్నుఁ గన్గొను యశోద
 పుణ్యఫల మింత యని చెప్పఁబోల దొర
 సురుచిరాకార...

31

సీ. భగభగద్యుతులతోఁ దనరుముత్తియముల
 రావిరేక నుదుట తీవిఁ జూప
 రత్న సంఘటిత మై రంజిల్లుమద్దికా
 యలజోడు చెక్కు లలంకిరింపఁ
 బులిగోరు నేవళమునఁ గల్గునునుకాంతి
 గరిమ యురంబునఁ గప్పుకొనఁగ
 మణిమయమంజులమంజీరనినదంబు
 కడఁగి యొక్కొకసారి ఘల్లుమనఁగ
 తప్పు టడుగు లిడుచు నాడ నొప్పు నిన్నుఁ
 గన్నతల్లియు భాగ్యము నెన్నవళమె ?
 సురుచిరాకార....

32

సీ. ఆణిముత్తియముల నమరినకుల్లాయి
 శిరమున నొకవింతచెలుపు మెఱయఁ
 దళతళ మనువైడితల్కులకుబుసంబు
 కమనీయతనునీలకాంతు లీనఁ
 బదయుగంబున నున్నపసిడిగజ్జలు సారె
 కును ఝణంఝణ ఝణంఝణ యనంగ
 ముంగిటఁ దిరుగంగ ముద్దులమాటలు
 విని నందుఁ డానందమునఁ జెలంగి
 యయ్య రావోయి యటుపోకు మనుచునిన్నుఁ
 గొంగిలించినతండ్రిది గాక ఫలము
 సురుచిరాకార....

33

సీ. బెడఁ గైనయట్టిచల్లడము ధరించి పైఁ
 దళుకుబంగరువన్నెదట్టి గట్టి
 చెలువార సందిట నెలవఁకజాళువా
 తాయెతుల్ గట్టి శాశేయశాటి
 వల్లెవాటుగ వేసి వాసిండుకస్తురి
 తిలకంబు నుదుటను దీర్చి శిరము
 మూర్కొని చెక్కిల్ల ముద్దాడుచును దండ్రి
 రావోయి యనుచు గారాబమునను
 నిన్నుఁ జంకిటు లిడుకొని యున్నయాయ
 శోదసౌభాగ్య మెంతని స్తుతి యొనర్తు
 సురుచిరాకార...

34

సీ. అమ్మ! ఏమిర యాదవాగ్రణి? గిన్నెదే;
 వలరా చషకంబు? పాలు ద్రావ;
 నిపుడు దుగ్ధములులే; వెప్పుడుగల్లును?
 గాత్రికాలమునందు; రాత్ర మెపుడు?
 నంధకారపువేళ; ననినఁ గన్నులుమూసి
 యిదె నిశివచ్చెనే యిమ్ము పాన
 పాత్రంబుఁ దెచ్చని బలిని యశోదమ్మ
 పైఁటకొం గీడ్చినబాల్యచేష్ట
 లన్నియును జూపరులకుఁ జోద్యంబు లగుచు
 నేత్రపర్వంబు లా నీవిచిత్రమహిమ
 సురుచిరాకార...

35

సీ. వెలువకదినమును బొరుగిండ్లఁ జొరబడి
 మీఁగడల్ వెన్నలు మెసవి మెసవి
 యుట్లమీఁదటిపాలచట్లు చేయందక
 తగురంధ్రమొనరించి త్రావి త్రావి
 పెరుగుకుండలలోన నురువడి చేవెట్టి
 సొంపుగా నొకకొంత జుట్టిజుట్టి
 యొరులు చూడకయుండ నరిగి యెప్పటియట్లు
 తోటబాలురతోడ నాటలాడి
 కేరి నవ్వుచుఁ దల్లికొఁగిట వసించి
 తొర నీచార్యమహిమ యేమని నుతింతు
 నురుచిరాకార...

36

సీ. ఏమిరా కృష్ణ! మ న్నేఁటికే దిన్నావు?
 అప్పు! నేఁ దినలేదు అయ్యతోడు
 చీన్నవాండ్రందఱు చెప్పిరి గదవోయి
 నీవు వారలమాట నిజముఁ జేసి
 విందువా నేనంతవెట్టినా శిశువునా!
 ఆఁకొంటినా! చూడవచ్చు నోటి
 వాసన యనుచును వక్త్రంబుఁ దెటచి లో
 నాయశోదకును బ్రహ్మాండభాండ
 పంక్తులెల్లను దొంతులపగిదిగాను
 బెంపుచేసిననిన్ను వర్ణింపఁ దరమే?
 నురుచిరాకార...

37

సీ. తనరంగ నాయశోదాదేవి యొకనాఁడు
 దధి కుంభమున నించి తరుచుచుండఁ
 జని నీవు పెరుఁగుతె వ్వునుచుఁ గన్వముఁ బట్టు
 కొన్న యాకుంసలో గుమ్మఁ డనెడు
 బూచి యున్నాఁడుగా పొ వ్వుని బెదరింప
 గుమ్మణిచూపవే యవ్వు యనుచుఁ
 గరమునఁ జేలంబుఁ గట్టిగఁ బట్ట నా
 ఘుమ్మనునాదమే గుమ్మఁడనిన
 నవ్వు మోమునఁ జిల్కఁ జిన్నా రిబొజ్జ
 గదల గంతులు వేసినఘనుఁడ పహహ
 సురుచిరాకార...

98

సీ. అమ్మ! మీఁగడపాలు తెమ్ము లే తెమ్మని
 పాణిపంకజమునఁ బై టఁబట్టి
 తిగించినమోము¹నొద్దికచూచి ముద్దాడి
 గిలిగింత లిడుచుఁ గౌఁగిటను జేర్చి
 బొనుర కృష్ణ! నీ వాఁకలి గొన్నావు
 బువ్వపెట్టెద నని యవ్వధూటి
 మీఁగడపాలతో మేళగించినయోగి
 రముఁ దవనీయపాత్రముననునిచి
 చేతి కందీయ మెనుగినకౌతుకంబుః
 దలచి వర్ణింప నెవ్వరి కలవియగునె, సురుచి...

సీ. గోపబాలురతోడఁ గూడి నిత్యంబును
 వత్సంబులను గాయ నుత్సహించి
 నునుబట్టుపచ్చడమును మేనఁ గీలించి
 కనకచేలము బిగికాసెఁ గట్టి
 పదముల రంజిల్లఁ బాడుకల్ ధరియించి
 కరమున నెలగోల నెఱయఁ బట్టి
 క్రేపుల నదలించి కేరుచుఁ జెలికాండ్రఁ
 జేరుచుఁ జిటునప్పు చిల్కుమోము
 పూర్ణచంద్రునిరీతిని బొలుపుమిగిలి
 వెలయునీగోపవేషము చెలువుఁ దలఁతు
 నురుచిరాకార...

40

సీ. మకాలిపైఁ జుట్టినమాయూరబర్హంబు
 బలభేదికార్తుకప్రభలు గాఁగ
 భువనమోహన మైనమురళీనినాదంబు
 పటుతరస్తనితశబ్దంబు గాఁగ
 ఘనతరోరఃకనతొక్తుభమణికాంతి
 లాలితచంచలాలతిక గాఁగఁ
 గమనీయదృక్కోణకరుణారసంబులు
 రాజితవర్షనీరములు గాఁగఁ
 బ్రావృడంబుదతుల్యవిగ్రహము సౌంపు
 లలర బృందావనంబున వెలసి తార
 నురుచిరాకార...

41

సీ. ఏకాంతి గని గోవు లిది కళిందాత్మజా

జల మనుశంకచే జనును ద్రావ
 నేదీ ప్తి నీక్షించి యిది వలాహాని మసి
 నుత్తమయూరముల్ నృత్తమాడు
 నేరుచి జూచి యాభీరకాంతలు శామూ
 లదళంబు లివియని పదుమఁ దలఁతు
 రేశోభఁ గనుఁగొని యిలలోన శిశువులు
 సరసజంబూఫలేచ్చను జెలంగి
 రట్టి భవదీయమూర్తిమహాప్రభావ
 విఃతరులను భ్రాంతి నొందించు నెంతయురుదు
 సురుచిరాకార...

42

సీ. ఆపీతదుగ్ధమై యభినవనవసీత

సంస్నిగ్ధమై ఘనసదృశ మగుచు
 గోమలతాపింఛగుచ్చసమాన మై
 ముగ్ధమై దధికణదిగ్ధ మగుచు
 సమలకేకీంద్రబర్హాలాంఛితము నయి
 వాసవోపలసువిలాస మగుచు
 నలరుయుష్మద్విగ్రహము భక్తజనమనో
 వాంఛితంబును దీర్పు నంచితముగ
 భువనమోహనరూప విస్ఫురితశార్ద
 చాప యదుకులభూషణ చక్రహస్త
 సురుచిరాకార...

43

సీ. తతగోఘరోద్ధూతధరణీవరాగంబు
 గప్పినకుంతలాగ్రంబుతోడ
 సంచరణాయాసజనితఘర్తాంబుకం
 దళశోభితామలాననముతోడ
 నధరబింబాసక్తపృథులవేణూచ్ఛవ
 నవ్యమాధుర్యగానంబుతోడ
 భద్రదంతావళప్రతిమానయానంబు
 తోడ గోపాలురతోడఁ గూడి
 సంజకడ నీవు రాజౌచి సంభ్రమమున
 ఘోషకాంతలు నీపొందుఁ గోరి రార
 నురుచిరాకార...

44

సీ. ఒకనాఁడు గోపికాయూధంబుతోఁ గూడి
 కడిమిమైఁ జని కుప్పిగంతు లిడుచు
 నొకసారి గుమిగూడి యుల్లాసమునఁ బూని
 బోదుదాఁగిలిమూత లాడుకొనుచు
 నొకవేళ ముదమున నుప్పొంగి కొలఁకుల
 సారెకు జలకేళి నలుపుకొనుచు
 నొకమాటు నవకుసుమోదయవనములఁ
 బువ్వల నొండొరుల్ రువ్వకొనుచు
 జెలఁగి యిచ్చావిహారంబుఁ జేయునీదు
 శైశవక్రీడ లేమని చెప్పువాఁడ
 నురుచిరాకార...

45

సీ. ఏరుచి వదనపంకేరుహానంగిభ్రం

గనివహవ్యామోహకరముఁ దాల్చు
నేచెడం గమలముభేందుమండలమున
సలలితలాంచనశంకఁ జూపు
నేకాంతి కుంఠలాసీకసూర్యాత్మజా
రమణీయకుల్యాభ్రమము వహించు
నేచవి దృశ్యమాణేందీనరేక్షణా
చిత్తజబాణ మై చెలువు నెఱుపు
నట్టికన్తూరితిలకముఁ బెట్టి నుదుట
సతుల వలపించుటకు నెఱజాణ వీవె, సురుచి...

సీ. ఏరపం బభినవాభీరకామినులను

వశలఁగ మోహప్రవశలఁ జేయు.
నేనినాదము సూరిమానిసంఘములకు
శ్రాన్యమై చిరకాలభవ్య మొసఁగు
నేధ్వని తమృగగోపతండంబులకు మనో
హరముగాఁ దాపాపహరము చేయు
నేశబ్ద మనురకులేశవినాశన
కరముగా హృదయభీకరముఁ జూపు
నార! నీకేలఁ బట్టినచారువంశ
నాశనినదంబు లంతవిన్నాన మయ్యె
సురుచిరాకార...

సీ. శుండంబు నవసీతసుందరగంధవా
 హాలంకృతంబుగా నలరుచుండ
 మాటలు తస్కరకోటియు క్తివ్యాజ
 పాటచంబున మీటి తేటపడంగ
 గన్నులు కుహనాప్రకారభాసురములై
 జారవిలాససంచరతఁ దెలుపఁ
 దరుణాంఘ్రిపంకజద్వంద్వంబు సారెకుఁ
 బటుశరణాండవభ్రమము నెఱప
 సొబగు మీఱిననినుఁ జూచునుదత్తు తెల్లఁ
 బంచశకసాయకంబులపాలు గారె
 సురుచిరాకార...

48

సీ. ఎవ్వనిమృదుభాష లిందుబింబాననా
 శ్రవణరంధ్రములకుఁ జవులు గఱపు
 నెవ్వనిక్రేగంట నెసఁగినచూడ్కులు
 కామిసీహృదయముల్ గఱంగఁజేయు
 నెవ్వనిమోవి పైనవ్వు భామాజన
 వరలోచనోత్సవకరము నెఱపు
 నెవ్వనిసుందర మిటుకోదండుని
 భంగి నింతులనెల్ల భ్రమయఁ జేయు
 నట్టిసీమోహనాకార మననిలోన
 వలపుఁ బుట్టింపదే పతివ్రతలకైన
 సురుచిరాకార...

49

నీ. పంతగింపుచు గోపబాలురతోఁగూడి
 కందుకక్రీడలఁ జెందుచున్న
 తఱి నొక్కఘోషసుందరి పొడచూపినఁ
 గడువేగ నాకాంతఁ గదియఁ బోయి
 యిదె బంతివచ్చె నోయెలనాఁగ నీపైఁట
 కొంగుఁ జూపు మటంచుఁ గుదియఁ బట్టి
 కుచములపై నఖకోరకంబులు నిల్పి
 యరసిన బంతి లేదంచు మరలి
 మొలకనవ్వులు మోముపైఁ జిలుగ వచ్చు
 నట్టిసీచతురత్వ మేమని నచింతు
 సురుచిరాకార...

50

నీ. మందకుఁ జనుచున్న మందయూనను జూచి
 వెనుకొనిపోయి వేవేగఁ గదిసి
 పెండ్లికూతుర నీదువెనిమిటిపే రేను
 చెప్పమా యని కేలు చేతఁ బట్టి
 నలుదిక్కు లీక్షించి బలిమిఁ గొంగిటఁ జేర్చి
 ఘనమాలతీకుడుంగమున నునిచి
 కరములఁ బాలిండ్లు గదియించి బిరబిర
 పలుచనికెవ్వోవిఁ బంట నొక్కి
 మారుకేలిని గూడినవేరజంపు
 చర్మఁ దలపోయ జనుల కాశ్చర్య మయ్యె
 సురుచిరాకార...

51

సీ. పొరుగురఁ జల్లమ్మఁబోయినగొల్లయి
 ల్లాండ్రను ద్రోవలో నడ్డగించి
 వనితలారా మీకు నల్లభు లేవ్వార
 లెందుండుదురు మీర లేకతమునఁ
 జిక్కితి రిక నేమిచేతురు నాతోడ
 మదనకేళికి రండు ముదముతోడ
 ననుచు జంకించి యవ్వనరుహనయనలఁ
 బొదరిండ్లలోఁ దార్చి భూరిసత్వ
 శాలి వై యందటికి నన్ని చందములను
 నల్లపని చేసి విడిచినబల్లిదుఁడవు
 నురుచిరాకార....

52

సీ. కౌతుకంబున ఘోషకాంతలు యమునాన
 దీజలకేళిని దేలుచున్న
 సమయంబుఁ జూచి వేచని వారివస్త్రంబు
 లన్నియుఁ గొనిపోయి పొన్న యెక్క
 నతివ లంశుకవిహీనాంగలై లజ్జించి
 యతనుమందిరముల హస్త మిడుచు
 వలువ లిమ్మని వేడ వనితలారా చేతు
 లెత్తి మ్రొక్కినఁ జీర లిత్తు ననుచు
 కీరవాణులచేత మ్రొక్కించుకొనుట
 యెంత వింతని నే విన్నవెంతు నౌర
 నురుచిరాకార....

53

సీ. కుసుమాపచయకాంక్ష గోపిక ల్వనవాటి
 కేగినజాడల నెఱిగి వెంటఁ
 బడిపోయి వనములోఁ బడఁతులఁ గనుఁగొని
 యింతులార! సుమము లిచట లేవు
 ముందట మల్లెలు మొల్లలు గల వని
 తప్పుమాటలు కొన్ని చెప్పి పొదలు
 చొరఁ దీసి బలిమిచేఁ బరిరంభణము చేసి
 యధరబింబామృతం బాని యాని
 సురతకేళిని వేర్వేఱఁ జొక్కఁ జేసి
 తొర నీ వెంతనేర్పరి వని వచింతు
 సురుచిరాకార...

54

సీ. పా లవ్వుఁజనుగొల్లపడఁతులవెను వెంట
 నరిగి నననభూమి నడ్డగించి
 బలిమిచే నొకయింతిపాలిండ్లు చెనకుచు
 మురియుచు నొకకాంతమోవి నొక్కి
 సుందరి నొక్కర్తుఁ జూచి చెక్కిలి మీటి
 కామిని నొక్కర్తుఁ గొఁగిలించి
 ముదముతో వారిని మోహపశలనుఁ గా
 వించి కంతునికేలి వేడ్క లలర
 నందఱికి నన్నిరూపులై పొందినట్టి
 నీదుచాతుర్యమహిమ వర్ణింప వశమె
 సురుచిరాకార...

55

సీ. బృందావనమున నాభీరకాంతలనెల్ల
 దినదినంబును బల్కి నొనరఁగూడి
 మాపటివేళల నేపార నిండ్లకుఁ
 జని పురుషులు లేనిసదనములను
 జొచ్చి కన్యలఁ జూచి మచ్చిక నచ్చిక
 బుచ్చిక ల్గావించి పొందుగాను
 సరసంబు లాడుచుఁ జక్కిలిగింతలు
 పెట్టుచు వారలగుట్టు లరసి
 పాన్పుమీఁదటఁ గ్రుంగిలఁబడఁగఁ దిగిచి
 ప్రథమసురతలఁబుఁ గావించుప్రాధ వౌర
 సురుచిరాకార...

56.

సీ. నందునిసోదరి సుందరీమణి రాధ
 యొకనాఁడు నీసాబ గొనరఁ జూచి
 రార కృష్ణా యని గారవంబునఁ బిల్వఁ
 జని నీవు ప్రేమ నవ్వనరుహాక్షి
 మిసమిస వనుమేసిపసఁ జూచి సిద్ధేవు
 గబ్బిగుబ్బిలసోయగంబుఁ గాంచి
 తత్తరంబునను మేనత్తని తలఁచక
 చేరి కౌగిటిలోనఁ జేర్చి కూర్చి
 నతనుకేళిని చేల్చినవితతచరిత
 మెంత వింతని సారె వర్ణింతు నహహ
 సురుచిరాకార...

57

సీ. రాధావధూతి నిరంతరప్రేమాతి
 శయభవదర్శితస్వాంత యగుచు
 దధిరి క్తమైనట్టిపులులకుంభంబున
 మంథదండంబుఁ బల్కారు పూని
 తఱచఁగ నీవును దత్కుచ స్తగభ చం
 చలతోలదృష్టిచే నలరి ధేను
 దుగ్ధదోహనముకై తొడరి యాఁబోతును
 బిదుకంగఁ బోవుట విదిత మయ్యె
 నార విహ్వలచిత్తులై యలరినట్టి
 యుభయమోహంబు లెంతనియభినుతింతు
 సురుచిరాకార...

58

సీ. యమునాతటంబున నమరంగ నొకరాత్రి
 నవ్యమాధుర్యగానంబు సేయ
 విని గోపకాంతలు విహ్వలస్వాంతలై
 పతులను సుతులను బరగ విడిచి
 వచ్చి భవన్ముఖవనజంబుఁ బొడగాంచి
 విరహాగ్నితప్తలై వేడుకొనినఁ
 గరుణించి యాఘోషకామినీజనముల
 కన్నిరూపములఁ బ్రియం బొనర్చి
 రాచకేళిని దేల్చినప్రాభవంబుఁ
 జూచి వర్ణింపఁగాఁ దమ్మిచూలివశమె
 సురుచిరాకార...

59

సీ. ముదముతో రుక్మిణి గదిసి వీడె మొసంగఁ
 దగ సత్యభామ గంధంబుఁ బూయ
 జాంబవతీకన్య చామరంబులు వీవ
 మిత్రవింస విపంచి మేళవింప
 భద్ర దా శ్రీపాదపద్మంబు లొత్తంగఁ
 బరగ సుదంత దర్పణముఁ జూపఁ
 గాళింది నవపుష్పమాలిక లొసంగంగ
 లక్షణ శయ్య నలంకరింప
 స్త్రీలు కొలువున్న వేళలఁ జిత్తభవుని
 బలెను శృంగారరసము నీకలరె నార
 సురుచిరాకార...

60.

సీ. బాణునివీటిలోపల ననిరుద్ధుండు
 రుద్ధుడై పడియున్న రోష మొదవి
 చని వానివాఁకిట నొనరంగఁ గాపున్న
 హరుని బాణాహతి నురువడించి
 యారక్కసునితోడ నడరి కయ్యముచేసి
 చతురంగబలములఁ జదియఁగొట్టి
 సాహసంబున ఘనచక్ర ధారను బాణ
 దనుజునిబాహువుల్ దునిమి వైచి
 విజయశంఖంబుఁ బూరించువేళఁ జూడ
 వీరరస మెల్ల నీయందె వెలసె నార
 సురుచిరాకార...

61.

సీ. ధరణిలో నొకవిప్రవరుఁడు కుచేలుండు
 నిరుపేద యైయుండి నెమ్మి నొక్క
 నాఁడు భవద్దర్శనముఁ గోరి తనజీర్ణ
 పటముకొంగునఁ గొణిదెఁ డటుకు లునిచి
 కొనివచ్చి నినుఁ గాంచి యొనర దీవించిన
 నేమితెచ్చితి వని ప్రేమతోడ
 నరసి యాప్యథుకముల్ కరమున నిడుకొని
 భక్షణం బొనరింపఁ దత్క్షణమున
 వితతసామ్రాజ్యవిభవసంగతునిఁ జేసి
 నట్టికరుణారసంబు నీ కమరె నొర
 నురుచిరాకార...

62

సీ. బలభేది యలుకతోఁ బటుతరమేఘజా
 లములను విడిచి శిలాస్రయుక్త
 వర్షంబుఁ గురియింప వల్లవజనమును
 గోవులు భీతి నాకులత నొంద
 వీక్షించి మీరేల వెఱచెద రని వారి
 నందఱ నావులమందఁ దోలు
 కొనుచు రమ్మని పోయి గోవర్ధనాచలం
 బిరవుగా నొకకేల నెత్తిపట్టి
 సర్వజీవుల నెల్ల రక్షణముచేసి
 నట్టియద్భుతరసము నీ కలరె నొర
 నురుచిరాకార...

63

సీ. రుక్మిణికొఱకు నై యాధిగా భీష్మక
 నగరంబుఁ జొచ్చి యాఖగకులేంద్రుఁ
 డమరనాథుని గెల్చి యమృతంబుఁ గైకొన్న
 కరణి చైద్యదుల నురుపడించి
 పుష్పగంధిని గొనిపోవఁగ రుక్మకుం
 డదె పోకు మని వెంటనంటి వాఁడి
 నారసంబులనేయ నవ్వి యాతనిఁ బట్టి
 బావ రమ్మని శితభల్లములనూ
 దలయు మూతయు రేవు వై తనర గొరిగి
 నట్టిహాస్యరసంబు నీ కలచె నొర
 నురుచిరాకార...

64

సీ. మధురాపురంబు నెమ్మది నేలుచుండంగఁ
 జతురంగబలసముచ్చయము తోడ
 నడరి జరాసంధుఁ డతికోపఘూర్ణిత
 హృదయుఁ డై చాడిగాఁ బొదివి నిన్నుఁ
 గదనంబునకుఁ బిల్వ మదిలోన నూహించి
 నగగంబు వెడలి కాననముఁ జొచ్చి
 కొండఁ బ్రాకినఁ జూచి ఘోరదావానలం
 బిడిన నందుండక కడురయమున
 ద్వారకాపుర మిరవుగాఁ జేరి యుండి
 నట్టిభయరస మవ్వేళ కలచె నొర !
 నురుచిరాకార...

65

సీ. ధరణిఁ బొండ్రకుఁ డనునరపాలకుఁడు భవ,
 చ్చిహ్నము ల్దొల్చి ప్రసిద్ధముగను
 వాసుదేవుఁడ నేను వసుధలో నాకంట
 విక్రమశాలి యేవీరుఁ డనుచు
 దూత సంపిన విని తొడిబడ వానిపైఁ
 జని రోషమున ఘోరసంగరమునఁ
 బటుశరఁబహ్ని చే బలముల సమయించి
 కరితురంగములఁ జీకాకు చేసి
 యతనితలఁద్రుంచి వైచినయట్టితఱిని
 జెలఁగి బీభత్సరసము నీ కలరె నార !
 సురుచిరాకార...

66

సీ. కౌరవపాండవుల్ ఘోరయుద్ధముఁ జేయు
 తఱి నరసారథిత్వము వహించి
 యరదంబుఁ గడవంగ నురవడి భీష్ముండు
 విజయునిపై బాణవిసరములను
 జొనిపి గర్వము మీఱి సునిశితశరము నీ
 యురము నాటించినఁ గెరలి నీవు
 ధరణిపైఁ గుప్పించి యురికి చక్రము చేతఁ
 బట్టి యామిన్నేటపట్టిమీఁద
 నరుగఁ బార్థుండు మన్నింపు మని మరల్చు
 నపుడు కౌద్రురసంబు నీకలరె నార !
 సురుచిరాకార...

67

సీ. ధర్మపుత్రుఁడు మహాధ్వరముఁ జేసెడువేడ్కఁ
 బూని నానాదేశభూపతులను
 బిలిపించి హితబంధువులను రావించి పే
 రోలగం బుండెడువేశయందుఁ
 బటుమదాంధుఁడు శిశుపాలుండు నినుఁ జూచి
 పూర్వవైరముఁ నలపోసి కొన్ని
 ప్రల్లదంబులు వల్కఁ బ్రతిభాషలాడక
 యూరకుండితి వేమికారణంబొ
 కాని తెలియదు లోకప్రకాశ మైన
 శాంతరస ముప్పతిల్లె నీసమ్ముఖమున
 సురుచిరాకార...

68

సీ. సతులు శృంగారంబు దితిజులు వీరంబు
 భూసురు ల్కరుణ యద్భుతము జనులు
 హాస్యంబు రుక్తకుం డలఱరాసంధుండు
 భయము పొండ్రకుండు చీభత్సరసము
 రాద్రంబు భీష్టుండు రమణీయశాంతంబు
 శిశుపాలుఁ డెఱుంగంగఁ జేయునట్టి
 నవరసాలంకారభవదీయనామంబు
 పగ నైన పగ నైన తాంధవమున
 నైన భీతిని నైన యి పొనరఁ దలఁచు
 నరుల కంటనిదందుకు దురితచయము
 సురుచిరాకార...

69

సీ. న్యాయనూర్లముఁ నప్ప నరులను వేధింప
 రాజు గాఁ డతఁడు తరాజు కాని
 పతిభక్తి విడిచి సంపద నొందుజవరాలు
 ఆలు గా దది సీచుంాలు గాని
 తల్లిదండ్రులమాట దాటిన సుతుఁడు బా
 సుతుఁడు గాఁ డతఁడు కుత్సితఁడు గాని
 అతిథిభాగవతుల నర్చింపలేనిల్లు
 యిల్లు గా దది వట్టిపొల్లు గాని
 పరమధర్మజ్ఞుఁడే రాజు భక్తిగలది
 యాలు సుగుణుండె కొడుకు పూజార్హ మిల్లు
 సురుచిరాకార... 70

సీ. కరణంబు కావులు గలహించుచుండిరా
 యూరుగా దది లత్తుకొరు గాని
 అర్థులు వేడిన నడియాస వెట్టైనా
 దాతగాఁ డాతఁడు ప్రేత గాని
 భసమిచ్చుదాతపద్యము చదువఁడ యేని
 వరిది గాఁ డాతఁడు పంది గాని
 సురుచిరసచ్చబ్రశుద్ధి లేకుండెనా
 సుకవి కాఁ డాతఁడు కుకవి గాని
 వైరముడిగిన దూరిడువాఁడె దాత
 చదువు గలవాఁడె భట్టు వాగ్గురియె సుకవి
 సురుచిరాకార... 71

సీ. వినయంబు గలకాంత విడిచి వర్తించెనా
 విభుఁడు గాఁ డతఁడు రాసభుఁడు గాని
 గురుమంత్ర మేదలోన గుప్తంబు సేయఁడే
 నరుఁడు కాఁ డతఁడు వానరుఁడు గాని
 ప్రేమతోఁ జన్నిచ్చి పెంచకయుండెనా
 తల్లి గా దది మాటుతల్లి గాని
 ప్రభువు చెప్పినయట్టి పనికి మాతాడెనా
 భటుఁడు గాఁ డతఁడు దుర్భటుఁడు గాని
 గుణము గలవాఁడె పతి మంత్రగోప్త జనుఁడు
 పెంచినది మాత పనులు గావింప బంటు
 నురుచిరాకార...

72

సీ. ఆమయఘ్నం బైనయాషధజ్ఞుఁడు గాని
 వెజ్జి గాఁ డాతఁడు జజ్జి గాని
 చతురుపాయంబులసరణిఁ దెలియనిమంత్రి
 మంత్రి గాఁ డతఁడు దుర్మంత్రి గాని
 విదితనానాశాస్త్రవేది గానిబుధుండు
 బుధుఁడు గాఁ డతఁడు బుద్బుధుఁడు గాని
 శమదమానుస్థానసమితిఁ దాల్చక యున్న
 దపసి గాఁ డతఁడు కుతపసిగాని
 1. ప్రజ్ఞుఁడే వెజ్జి సదుపాయపరుఁడె సచివుఁడు
 డర్థవేదియె సూరి బ్రహ్మజ్ఞుఁడె ముని, సురుచి...

1 శాస్త్రి వెద్యుండు.

సీ. ప్రియముతో రమ్మని పిలిచిపెట్టనికూడు
 కూడు గా దది పుట్టగూడు గాని
 భోగదానములనుఁ బొందరానిధనంబు
 ధనము గా దది వన్నెధనము గాని
 సత్యవాక్యము నిల్పఁ జాలనినరుజిహ్వా
 జిహ్వా గా దది గోధిజిహ్వా గాని
 పరుల కుపకారంబు పట్టిసేయని బ్రతుకు
 బ్రతుకు గా దది రోతబ్రతుకుగాని
 దయగలది భోజ్య మక్కరధనము ధనము
 నిలుకడది నాల్క యుపకృతినియతి బ్రతుకు
 సురుచిరాకార...

74

సీ. సరసాన్నములఁ దృప్తిసలుపఁజాలని పెండ్లి
 పెండ్లి గా దది దూబపెండ్లి గాని
 ఆరసి తారతమ్యము లేఱుంగని పెద్ద
 పెద్ద కాఁ డాతఁడు గ్రద్ద గాని
 వినయమ్ము లేక వేవే లొసంగిన యీవి
 యీవి గా దది మంటిదీవి గాని
 బంధువుల్ సమ్మతపడనట్టిశుభము దా
 శుభము గా దది విపన్నిభము గాని
 తృప్తిఁ బొందినదే పెండ్లి తీర్చె పెద్ద
 తనదువినయమె యీవి బాంధవమె శుభము
 సురుచిరాకార...

75

శ్రీ. నల మెంతగల్గిన వారకాంతలమాట
మాట గా దది నీళ్లమాట గాని
కుల మెంతగల్గినఁ గులహీనుతోఁ జెల్లి
చెల్లి గా దది పాముచెల్లి గాని
నెల మెంతకల్గిన నీచులతోఁ బొందు
పొందు గా దది పెట్టుమందు గాని
ధన మెంత గల్గినఁ దా విజాతులసేన
సేన గా దది చెడుత్రోవ గాని
మానినిది మాట సుగుణిది మంచితనము
ఘనునితోఁ బొత్తు సత్కులజునిది సేవ
నురుచిరాకార...

76

శ్రీ. పరగ శ్రీవైష్ణవార్పణము సేయనికల్లి
కల్లి గా దది పెద్దకొల్లి గాని
పరమభాగవతసంస్కర్షఁ జెందని నోము
నోము గా దది పెనుగోము గాని
హరిదాసచరణానుసరము గానిజలంబు
జలము గా దదియె కజ్జలము గాని
కమలాక్షభక్తసంగతిఁ గోరనిత్రిదండి
దండి గాఁ డతఁడు త్రిదండి గాని
వైష్ణవార్పణసిరి భాగవతమె నోము
ముక్తసంగుఁడె యతి తీర్థములె పదములు
నురుచిరాకార...

77

స్త్రీ. స్థిరబుద్ధితో నినుఁ జింతసేయనిదినము
 దినము గా దదియె దుర్దినము గాని
 వితతమా నీకథ ల్వివకయుండిన చెవుల్
 చెవులు గా వవి కొండగవులు గాని
 భవదీయనామము ల్పలుకకుండిననోరు
 నోరు గా దది డక్కతీరు గాని
 సొంపుగా నీమూర్తి సొబగుఁ గాననికనుల్
 కనులు గా వవి నీటిదొనలు గాని
 చింతగలదియె తిథి విన్నిఁ జెలఁగు శ్రుతులు
 పఠనగలదియె నోరు మాపరయఁ కనులు
 సురుచిరాకార....

78

స్త్రీ. సతతంబు నీప్రదక్షిణము సేయనికాళ్లు
 కాళ్లు గా వవి మరగాళ్లు గాని
 అనయము నీపదార్చనము సేయనికరము
 కరము గా దది దర్వికరము గాని
 భవదలంకృతసునుభ్రమతఁ జెందనిముక్కు
 ముక్కు గా దది పందిముక్కు గాని
 చేరి యుష్మత్కథల్ చింతసేయనిబుద్ధి
 బుద్ధి గా దది పాపవృద్ధి గాని
 వలగొనిన వంఘ్రులును పూజగలది చేతు
 లలరువాసనఁగొన నాస మతిశమఁతి
 సురుచిరాకార...

79

సీ. మంత్రప్రభూత్సాహ మహితశక్తిత్రయం
 బును రజస్సత్వతమోగుణంబు
 లును దానధర్మపరోపకారంబులు
 వరభవిష్యద్భూత వర్తమాన
 ములు లయస్థితి జన్తములు కైత్యమాంజ్యసౌ
 రభ్యాది లక్షణత్రయము లెఱిగి
 సరసవేదపురాణ శాస్త్రేతిహాసాది .
 విద్యాచతుష్టయ విభవ మరసి
 నడచుకొను మానవేళుండు పుడమిలోనఁ
 బ్రణుతిఁ గొంచును దా సభాపతి యనంగ
 సురుచిరాకార....

80

సీ. ఘనమనోవాక్కాయకర్తంబులను ధర్మ
 కామార్థమోక్షము లే్పిమ నెఱిగి
 రథగజాశ్వపదాతిరమణీయచతురంగ
 బలసమేతుః డగుచు బ్రహ్మచారి
 భిక్షువానప్రస్థపితృమాతృబంధుగృ
 హస్థులఁ గరుణచే నరసికొనుచుఁ
 దగ సామయుగ్యజురధర్వణవేత్తతా
 భూసురోత్తములను బూజచేసి
 వెలయు నరపాలచంద్రుఁ డీయిలను మిగులఁ
 బ్రణుతి కెక్కును దా సభాపతి యనంగ
 సురుచిరాకార...

81

సీ. ఆరయఁ బ్రభాతమధ్యాహ్న సాయంకాల
ములను సంధ్యాదికములను దీర్చి
ఘనతరాహనసీయగార్హ పత్యసునక్షి
ణాగ్ని హోత్రులకు హవ్యము లొసంగి
యంకుకాభరణగంధాదిచతుర్విధ
శృంగారములఁ గడు రంగు మీఱి
ధరణిఁ గృతత్రేతద్వాపరకలియుగ
ధర్మప్రసర్తనఁ ననరఁ బ్రజలఁ
గరుణ నేలినరాజశేఖరుడె జగతిఁ
బరిధవిల్లును దా సభాపతి యనంగ
నురుచిరాకార...

82

సీ. భూజలతేజోనభోవాయుపంచక
భూతాత్మకుడ నని బుద్ధి నెఱిగి
యలరుప్రాణాపానవ్యానాదిప్రాణవా
యువు లున్నతావుల యుక్తిఁ దెలిసి
రూఢి శబ్దస్పర్శరూపరసగంధంబు
లేనింటియందలి యెఱుక గలిగి
త్వక్చక్షుశ్రోత్రజిహ్వఘ్రాణనిర్మల
పంచేంద్రియంబులఁ బదిలు డగుచు
వెలయ భూపాలముఖ్యుఁ డీవిశ్వమునను
బ్రస్తుతికి నెక్కు దా సభాపతి యనంగ
నురుచిరాకార...

83

సీ. మాఘరఘువంశకుమారసంభవమేఘ
 సందేశభారవిసముదయార్థ
 మెఱిగి భాట్టప్రభాకరతర్కమీమాంస
 వేదాంతవైశేషికాదికములు
 దెలిసి వ్యాకరణశ్లోతిషకల్పశిక్షాని
 రుక్తచందన్సుల యుక్తికలిగి
 యాజనాధ్యాపకాధ్యయనదానప్రతి
 గ్రహయజనాఖ్యషట్కర్తృవిరతు
 లైనవిప్రుల సరసినమానవేశుఁ
 డతులగతి నొప్పుఁ దా సభాపతి యనంగ
 నురుచిరాకార...

84

సీ. ఘనహరిశ్చంద్రసగరపురూరవనల
 పురుకుత్సకార్తవీర్యులచరిత్ర
 మెఱిగి పౌరాణికపరిహాసవిద్వాంస
 భటకవిసప్తాంగభరితుఁ డగుచు
 ధనధాన్యవస్తువాహనమిత్రసంతాన
 బాంధవాన్యప్తసంపదలు గలిగి
 నిధితటాకారామనిర్జరాలయకృతి
 భూసురస్థాపనపుత్రులనెఱు
 సప్తసంతానములను బ్రశస్తుఁడైన
 ప్రభువునకుఁ జెల్లుఁ దా సభాపతి యనంగ
 నురుచిరాకార...

85

సీ. భోజనవస్త్రతాంబూలగంధప్రియ

కామినీసంగీతకనకభూష

ణాదుల మృదుశయ్య లనఁ దగునష్టభో

గము లనుభవింపుచుఁ గటుకమాయ

తిక్తామ్లమధురవార్ధిజముఖ్యషడ్రస

ముల నెఱుఁగుచు భక్ష్యభోజ్యలేహ్య
పానీయచోష్యసుపంచవిధాహార

ముల నతిథులఁ దృప్తి బొందఁజేసి

చెలఁగి విహరించుచునుజుండే ఊతితలమునఁ

బ్రతిభఁ గాంచును దా సభాపతి యనంగ

సురుచిరాకార...

86

సీ. వీర బీభత్సశృంగారకరుణాద్భుత

శాంతాదినవరసస్వాంతుఁ డగుచుఁ

గులరూపయాపనస్థలధనవిద్యాప్ర

భృత్యష్టమదములఁ బెనఁగుగొనక

సిధిజలపాషాణనిక్షేపకక్షోణి

కాగామిసిద్ధస్వాస్థ్యంబు లనెడి

యష్టభోగములతో వైనగృహారామ

క్షేత్రముల్ భూసురశ్రేణి కొనఁగు

పురుషసింహుండు వెలయు నీపుడమిలోన

వితతయశుఁ డనఁ దా సభాపతి యనంగ

సురుచిరాకార...

87

నీ. శాల్మలిష్ట యకుశక్రౌంచపుష్కర
 శాకజంబూద్వీపసరణి విజయ
 శాసనంబులు నిల్పి చంద్రసూర్యాంగార
 కాదిగ్రహబలవిహారుఁ డగుచు
 సంస్కృతమగధవై శాచికప్రాకృతా
 పభ్రంశకాద్యష్టభాష లెఱిగి
 శబ్దవిరోధదుస్సంధిపునరుక్తి ఛం
 దోభంగముఖదశదోషరహితు
 లైవకవిరాజులను వ్రీతి నరసికొనినఁ
 బ్రాజ్ఞుఁ డై యొప్పుఁ దా సభాపతి యనంగ
 నురుచిరాకార...

88

నీ. అంగలాటదశార్ణ్య కాంగకాంభోజకే
 కయఘూర్జరకిరాతగౌళసాన్వ
 బాష్ణికశాల్మలబార్భరనేపాళ
 పాంచాలమలయాళపాండ్యమత్స్య
 సౌరాష్ట్రకోసలసౌవీరటెంకణ
 కొంకణగాంధారకురుయుగంధ
 రాంధ్రకళింగమఃకరాష్ట్రమాళవ
 ప్రముఖఛప్పన్న దేశములభాష
 లెఱిగి ధర్మప్రవర్తనఁ దిరుగురాజు
 భాసిలుచు నుండుఁ దా సభాపతి యనంగ
 నురుచిరాకార...

89

సీ. కేశవ మాధవ కృష్ణ హృషీ కేశ
 వామ నాచ్యుత హరి వాసుదేవ
 దామోద రానిదుద్ధ జనార్దన నృసింహ
 ప్రద్యుమ్న గోవింద పద్మనాభ
 నారాయణోపేంద్ర ధీర మధుసూదన
 శ్రీధ రాధోక్షజ శ్రీశ విష్ణు
 సత్పుండరీకాక్ష సంకర్షణ త్రివి
 క్రమ యనునామముల్ క్రమముతోడ
 నేనరుండైనఁ బఠియింప నిహపరముల
 సౌఖ్య మొసఁగుదు వఁట యెంతసదయమతివి
 నురుచిరాకార...

90

సీ. ధరలోన నేజాతినరుండైన శంఖచ
 క్రాంకితుఁ డై భక్తి సలరెనేని
 భిద్రోర్ధ్వపుండ్రంబుఁ జెన్నుమీఱి ధరించి
 దాసనామంబునఁ దనరెనేని
 మదిని అష్టాక్షరీమంత్రజపం బొన
 రించి వనమాల వహించునేని
 సద్గురుకృపచేతఁ జరమార్థవిభవంబుఁ
 దెలిసి పరతంత్రుఁ డై నిలిచెనేని
 యతనికలుషము లెల్లను హతముచేసి
 పరమపద మిత్తు వఁట యెంత సరసమతివి
 నురుచిరాకార....

91

సీ. ప్రహ్లాద నారద బలి భీష్మ రుక్మాంగ
 దాక్షున పుండరీ కాంబరీష
 సనకసనందన శౌనక వ్యాస వ
 రాశర ధృష్ట బౌదరాయణ గుహ
 విదుర విభీషణ వినతాతనూభవ.
 గజరాజ వాల్మీకి భుజగనాథ
 పవనతనూజ యుద్ధవ వసిష్ఠాదిభా
 గవతోత్తములు నీదుకరుణఁ బడసి
 తావకీయాంఘ్రి సేవలఁ దగిలి జన్త
 రహితు లై కాంచి రఁట భవన్తహితపదవి
 నురుచిరాకార...

92.

సీ. హలకులిశాంకుశ జలజశంఖరథాంగ
 కల్పక రేఖాప్ర కాశితములు
 అభినవవికసనహల్లకదళనిభ
 పరిపూర్ణ శోణభాభాసురములు
 హరజటాజూటస్పత్య త్తరంగోజ్జ్వల
 గంగానదీజన్తకారణములు
 అఖిలమౌసీంద్రహృదంతర రంగస్థ
 లస్ఫురన్నాట్యవిలాసములును
 భద్రకరములు భవదీయపదయుగములు
 నామనోవీధి నిలుపవే నలిననాభ
 నురుచిరాకార...

93

సీ. సకలయోనులయందు జన్మించి జన్మించి
 దినమును బొట్టకై తిరిగి తిరిగి
 యున్న తవృత్తిచే నుప్పొంగి యుప్పొంగి
 పంచేంద్రియవ్యాప్తిఁ బరగి పరగి
 కలుషజాలంబులు గావించి కావించి
 మొగిని సంసారాబ్ధి మునిగి మునిగి
 తనుజరాభారంబుఁ దాలించి తాలించి
 నరవిఁ గొన్నాళ్లకుఁ జచ్చి చచ్చి
 మరలఁ బుట్టంగలేక నీచరణయుగళ
 సేవఁ గోరితి నను దయఁ గావనలయు
 నురుచిరాకార...

94

సీ. మర్యాదరహితుఁడ మదనపరవశుండ
 వంచనాపరుఁడను గొంచెగాఁడ
 గతినహృదయుండ దుష్కర్తుఁడ నీచుండ
 గురుపాతకుండ గృతఘ్నుఁడను దురభి
 మానిని లోభిని మత్సరయుతుండను
 దుర్గుణుండను గురుద్రోహి నైన
 నావంటియజ్ఞాను నేవిధంబున నీదు
 దయకుఁ బాత్రునిగాఁగఁ నలంచకున్న
 బలితపావనబిరుదు యేపట్ల నీకు
 నిలువఁబోవదు నుష్టు భూతలమునందు
 నురుచిరాకార...

95

సీ. పుత్రమిత్రకళత్రపూరితసంసార
 జలధికి నావ మీచరణసేవ
 బహుజన్త సంఘితపటుఘోరపాతక
 సముదయాభావ మీచరణసేవ
 బధిరాంధశాబకపశుపక్షిసుజ్ఞాన
 జననప్రభావ మీచరణసేవ
 శాశ్వతమహనీయసాయుజ్యపదవికిః
 జక్కనిత్రోవ మీచరణసేవ
 యనుచు వేదాంతసిద్ధమై యలరుచుండుఁ
 గాన భవదంఘ్రి సేవయ కలుగఁజేయు
 నురుచిగాకాగ...

96

సీ. కఠినతరాజ్ఞానఘనతిమిరార్యమ
 కిరణముల్ మీనామకీర్తనములు
 చటులదురింద్రియసర్పసముచ్చయ
 కేకులు మీనామకీర్తనములు
 కలుషోఘదుర్గమకాననదావాన్ని
 కీలలు మీనామకీర్తనములు
 మహితారిషడ్వర్గమదగజసంచయ
 కేసరుల్ మీనామకీర్తనములు
 గాన మామకహృదయరంగస్థలమున
 నర్తనక్రీడ నల్పు మనాథనాథ
 నురుచిరాకార...

97

సీ. జపహోమసంధ్యాదిసత్క్రియల్ జేసిన
 నుపవాసములఁ గార్చ్య మొందియున్నఁ
 బుణ్యాస్థలంబులు పోయి సేవించిన
 మానక దానముల్ పోయి సేయఁ
 గాశీప్రయాగగంగానదీస్థలముల
 సకలధర్మంబులు సలుపు చున్న
 సారె ధనుఃకోటి స్నానంబు చేసిన
 భక్తి నీయెడ లేక ముక్తి లేదు
 కాన నీపదపంకజధ్యానపరుని
 గా నొనర్చుము కరుణించి కమలనాభ
 సురుచిరాకార...

98

సీ. అల యజామిళునికలుషంబు లేడలించి
 యెలమితో సాయుజ్య మీయ లేదె ?
 అపకార మొనరించినట్టికాకాసురుఁ
 గృపతోడఁ జూచి రక్షింపలేదె ?
 పగవానితమ్ముని మృగధరార్కస్థాయి.
 గా లంకఁ బట్టంబు గట్టలేదె ?
 సభలోన నపరాధశతము పల్కినయట్టి
 శిశుపాలు నాత్మలోఁ జూనుపలేదె
 నీదయారస మొరులు వర్జింపఁ గలరె
 నన్ను గరుణింపు మిదె నీకు విన్నపంబు
 సురుచిరాకార...

99

సీ. జప హోమసత్క్రియల్ నలుపంగ నోప న
 నుపవాసములఁ గ్రుస్సి యుండ నోప
 పుణ్యస్థలంబులు పోయి చూడఁగ నోప
 స్నానసంధ్యావిధుల్ పూన నోప
 కాశి గంగాప్రయాగములకుఁ బో నోప
 సకలధర్మంబులు జరుప నోప
 అఖిలవ్రతంబుల నాచరింపఁగ నోప
 నిరతాన్నదానంబు నెఱప నోపఁ
 గనుక నీదాససఖ్యంబుఁ గలుగఁజేసి
 నీదునామంబు జిహ్వాను బాదుకొలుపు
 సురుచిరాకార...

100

సీ. నాలుక కేశవనామము నొడువుము
 చిత్తమా హరిమీఁదఁ జింత నిలుపు
 పాణియుగంబ శ్రీపతిపూజ సేయుము
 కర్ణద్వయము విష్ణుకథలు వినుము
 పదయుగ శ్రీధరభవనంబు పలగొను
 నయనయుగ్మము యదునాథుఁ జూడు
 నాసాపుటను జగన్నాథకశ్రీపాద
 తులసి నాభూణించు మలర ననుచు
 నవయవంబుల మనవిగా నడుగుకొంటి
 విన్నపము లెంతచేసియు వేడుకొంటి
 సురుచిరాకార...

101

శ్రీ. శ్రీరాజగోపాలశేఖరవరమహేశ
 న్నతగోపురంబు ఉన్నవపురంబు
 స్వాంసహాచక్రసంచరద్భారతీ
 నాట్యరంగంబు ఉన్నవపురంబు
 కామితాఖిలవస్తుకల్పనారుచిరాభి
 నవగోపురంబు ఉన్నవపురంబు
 సులితనిర్మలసలిలధారాపూర
 నలినాకరంబు ఉన్నవపురంబు
 నననిధిశ్రీకరంబు ఉన్నవపురంబు
 నరనఖస్థావరంబు ఉన్నవపురంబు
 సురుచిరాకార ఉన్నవపురవిహార
 రాజగోపాల రాధామనోజఘేల.

102

క. శ్రీరమణీకుచకుంభిత
 టీరవ్యకురంగమదపటీరసుగంధ
 వ్యారోపితవక్షస్థల
 గోపతిపరిపాలరాజగోపాలహరీ!

రాజగోపాలశతకము

సంపూర్ణము.

పీఠిక.

ఈ మానసబోధశతకమును తాడేపల్లి పానకాల
రాయఁడను కవి రచించెను. కవి కాలము కులము
గోత్రాదికము లెఱుంగుటకుఁ దగిన యాధారము
లీశతకమునందుఁ గనఁబడవు. చిత్తబోధ శతకమునఁ
గల విప్రుఁడనను విశేషమువలనఁ గవి బ్రాహ్మణుఁ
డని నిశ్చయింప వీలుచిక్కినది. పానకాలు కవి పై
రెండుశతకములే గాక పార్థసారథిశతకము రామ
శతకము లక్ష్మీదేవిశతకము నృసింహస్వామిశతకము
రుక్మిణీపతిశతకము నేత్రదర్పణమును వైద్యశాస్త్రము
రచించెను. నేత్రదర్పణములోనిదగు

“సీ. శ్రీవత్సగోత్రుఁ డంచితపటుశాస్త్ర సం

ఖ్యావసీ దేవకులాగ్రగణ్యుఁ

డగు తాడేపల్లి...

పానకాల్రాయుఁ డనువాఁడ...”

అను పద్యమువలన నిక్కవి శ్రీవత్సగోత్రుఁడనియు
నాటువేలనియోగియనియుఁ దెలియును. నేత్రదర్ప
ణములోని

“సీ. గీ. నీటుగానెన్నఁదగుఁ గొండవీటిసీమ.

వ. అట్టిసీమాప్రదేశంబునను దగ్భాగంబున...కృష్ణా
తీరంబున...

కం. పదపడి ముదమలరు తాడేపల్లిధరిత్రికా."

అను పద్యములవలన తాడేపల్లి పానకాలుకవి బెజ
వాడకుఁ జెంతగల తాడేపల్లినివాసి. పానకాలుకవి
మానసబోధశతకము వ్రాసి హరికి సమర్పించెను.
కాసులపురుషోత్తముఁడు తానొక మానసబోధశత
కము రచించెను. అది ప్రకృత మనుపలభ్యమగుటవ
లన నీకవి దానిని దొంగలించి మార్చికొనియుండునని
శతకకవిత్రకారులు వావిడిచియున్నారు. పానకాల
కవి చౌర్య మొనరించెననుటకుఁ దగినన్నిదృష్టాంత
ములు సంపాదించక పురుషోత్తమకవి శతకము కాన
రానంతన నిటుల నెంచుట ప్రమాదమనఁదగును. నూ
టయిరువది సంవత్సరములనాఁటి రామదాసుచరిత్ర
ములో నీమానసబోధశతకములోని పద్యము లుద
హరింపఁబడుటవలన నీపానకాలుకవి నూటయేబది
సంవత్సరముల కించుక బైకాలమువాడనితోచును.
ఇతనిగ్రంథములు లక్షణగ్రంథములలో నుదాహ
రింపఁబడక పోవుటవలన నంతకుఁ బైవాడని తెలుప
వీలులేదు.

మానసబోధశతకము కేవలభగవచ్చింతనముతో
 భక్తిరసప్రతిపాదకముగ నున్నది. ఈశతకము మాన
 సరాజయోగ సంధాయకమని కవి చెప్పినమాట
 సత్యము. శ్రీమహాత్ముని లీలావతారముల నభివర్ణించు
 చు మనమునందుఁ జొన్నుటయే యైహికములను
 దరించువిధమని కవిమృదుమధుర కవితాస్నిగ్ధమగు
 సుకుమారవచనములతో నుడివి పామరజనుల భగ
 వచ్చింతనమునకుఁ బురికొల్పుచున్నాఁడు. ఇందలిప
 ద్యము లైహికబంధములు నిస్సారములనియుఁ గళే
 బరము మలమూత్రస్విన్నము గావున దానినై మమ
 కారము బెట్టుకొనరాదనియు జన్మబంధదూరమగు
 పరమాత్ముని సన్నిధిజేరుటకుఁ బ్రయత్నించుమనియు
 బోధించుచున్నవి. ప్రజాసామాన్యమునం దీశతకము
 మిగుల వ్యాప్తి నొందియుంటయే దీని యుత్కృష్టత
 కొక దృష్టాంతము.

చిత్తబోధశతక మనునది యొకటి యీకవిపేరు
 తోఁ గానవచ్చుచున్నది. దానిశైలియు ధారయు
 విషయ సమీకరణము మానసబోధశతకమునకు
 మిగుల చేరువలో నున్నది. ఈశతకనిర్మాతయగు

పానకాలుగాయఁడే బాల్యావస్థలో చిత్తబోధశతక
మువ్రాసి తృప్తికరముగ నుండమిచ్చే బ్రాధవయ
స్సులో మానసబోధశతకము వ్రాసెనేమో యని
తోచుచున్నది. కవి వృత్తము దెలుపుపద్యము ఇం
చుకమార్పుతో రెండుపాత్రములలో నొకేవిధము
గా నుంటఁడుఁ గూడ శతకద్వయ మేకకర్తృక మన
సాహసము కలిగించుచున్నది.

వందిగామ. }
1-1-25 }

ఇట్లు భాషాసేవకులు,
శేషాద్రిరమణకవులు

శ్రీ ర స్తు.

తాడేపల్లి పానకాలరాయ కవికృత

మానసబోధశతకము.

—

౩. శ్రీరమణీమణీహృదయసేవితముల్ నవపుల్లహల్ల
క, శ్రీరమణీయసుందరవిశేషవిలాసము లబ్జసంభ
వో, దారకిరీటరత్నలలితద్యుతిపూర్ణములన్, గాప
గా, సారతరంబు లంచు మనసా హరిపాదము
లాశ్రయింపుమా. 1

౪. దంకిగఁ జట్టుతాతని యథావిధి నంగనగా నొ
నర్చెను, దండతఁ గొండచిల్వను ముదంబునఁ
జేసెను దివ్యదేహిఁగాఁ, బండితులైనవారి నెడఁ
బాయక బ్రహ్మపదంబుఁ జేర్చెనీ, చండితనంబు
మాని మనసా హరిపాదము లాశ్రయింపుమా. 2

౫. సనకసనందనాఽమునిసత్తము లుత్తమభక్తియుక్తి
సా, ధనమున సంబుజాక్షునిపదంబుల సేవ యొ
నర్చి ధన్యులై, మనుట యెఱింగి యింకఁ గొఱ
మాలినవారల వేడనేల నీ, వనవరతానురక్తి
మనసా హరి... 3

ఉ. సారము లేనిసంసరణసాగర మీఁదఁగ లేకఁ
జాల వే, సారుచుఁ గర్తృబంధములఁ జచ్చుచుఁ
బుట్టుచు సారెసారెకున్, దారుణకాలకింకరుల
దండనకోరువలేవుగాన వి, స్తారసుఖంబు గల్గు
మనసా హరి...

4

చ. పరిపరికర్తృబంధములఁ బోయక పుట్టుచుగిట్టుచున్
మహా, దురితకళంకపంకమునఁ దూఁగుచు సంసర
ణానుబంధ దు, స్తరజలధిన్ మునింగి జడతన్
బరత త్వముగానలేక వా, సకములు బుచ్చకింక
మనసా హరి...

5

చ. తను నతిచంచలంబు ధనధాన్యముల సట యా
ధనం బహూ, కనుఁగొనుచుండ నేగ చనుఁ గా
వున భ్రాంతినిఁ బొంది దుష్ట, ర్తనమున సంచరిం
పకు పృథా కని కానిమటుంగు జొచ్చె ద, చ్చ
న విఁక నెల్ల మాని మనసా హరి...

6

చ. అతిషలినంబు లైనవిషయంబులఁ జిక్కి సదాని
జాత్మసం, గతి పరిపంథిబంధురవికారములఁ గడు
స్మృక్కి సర్వకా, మితములు దక్కి చక్కనగుమే
లుపదంబుఁ దలంపలేక నీ, చతఁ బడనేల నీవు మ
నసా హరి...

7

చ. మలినపుఁగొంప రోగముల మ్రగ్దెడు సేవపుగంప
జంతుసం, చలనముఁ బొందుదుంప భవసాగర
మీఁదఁగనీనికంప యె, మ్ములు పలలంబు తోలు
నరముల్ మలమొప్పుఁదలంప మేను ని, శ్చలమ
ని నమ్మఁబోకు మనసా హరి... 8

చ. అనుఁగులు నాలుబిడ్డలును నన్నలుఁ దమ్ములు నా
దియైనవా, రను వగువేళ వెంటఁ బడి యంత
మునం దొకరైనఁ దోడుగా, వెనుకొని గారు
వారికయి వెట్టిగఁ బండ్లిగిలింప నేల నీ, యను
చితవృత్తి మాని మనసా హరి... 9

చ. వెనిచినవాని నమ్మి వెనువెంటనె దిద్దుపాటేలు
వానిచే, తన మృతిఁబొందునట్లు సుమి తప్పక కా
లము నిత్యమంచు నీ, పనిశము నమ్మి యుంటి
వకటా యింక నేమనుకొందు నింక నీ, వనుపమ
వృత్తి గల్గి మనసా హరి... 10

చ. ఋతుమతి నాతి యంటు చెడ నె గ్గగుతద్రుధి
రంబు శుక్లసం, గతిఁ గని దేహ మయ్యె నది గ
న్దొన దుర్తలమూత్రమాంసశో,ణితక్రిమిజాలనం
కుల మనిత్య మసౌఖ్యము గానఁ గాయమే, సత
మని నమ్మ కీవు మనసా హరి... 11

చ. తరువులు కొమ్మలున్ విరులుఁ దద్దయుఁ బూచి

యడంగునట్లుగా, సిరు లిల వచ్చుచుం జనుచుఁ
జిక్కులు బెట్టెడి నట్టిదానికే, పరులను వేడు
చుం దిరిగి ప్రాయము రిత్తయైనర్చి వెన్న వా,
చఱచిన లేదు ముక్తి మనసా హరి... 12

చ. పరుసము నోకఁగా నినుము భాసురకాంచన మై
నభంగి శ్రీ, హరిపద సేవచే భవభయంబు లడంగి
వినిష్కలంక మా, పరమపదంబు గల్గు నని
పాయక కొల్చి తరించి రార్య లా, సరణిని భ
క్తి గల్గి మనసా హరి... 13

ఉ. పెట్టనికోట ఘోరభవభీరులకుఁ బరమార్థదేహి
కిం, గట్టనియిల్లు పూర్వకృతకర్తలతల్ దెగఁగోసి
వేయఁ జే, పట్టనిమేలివాలునొకపట్టుదలంపఁగ
మోక్షసంపదల్, అట్టై కొనంగవచ్చు మనసా
హరి... 14

చ. అమితజపోపవాసనిగమాగమసంస్తుతికంటె నిత్య
సం, యమనియమాదియోగవిహితాచరణంబు
లకంటె సాధుసం, గమముఖదానధర్మములకంటె
మహోత్తమసౌఖ్యభాగధే, యము లనుచుం
దలంచి మనసా హరి... 15

చ. విరివిగ రేవెలుంగుదొరవెన్నెలల న్నెల వచ్చు
చుం జనుక, గరులుహరుల్ సిరుల్ విరులు కామి

నులుక నిజదేహగేహముల్, స్థిరములుగావు.
వానిభ్రమఁ జెంది తుదిం జెడిపోవ కిప్పుడే, యఱు
మర లేక నీవు మనసా హరి...

16

చ. పుడమిని నీరుబుగ్గ చెడిపోయెడి నంచు జడుండు
లోహపుం, గడియము వేయఁబూనుగతిగా నిజ
దేహము నిల్వఁ గోరి యా, గడమునఁ బ్రాణ
రోధమునఁ గాంక్షయొనర్పరుమోగులెప్పుడా,
సడి విడనాడి నీవు మనసా హరి...

17

చ. తనుఁ బెనుబాము పట్టుకొనఁ దద్వదనంబుననుం
డి యీఁగలం, గని తిన నేఁగుకప్పగతిఁ గాల
భుజంగము తన్ను మ్రింగఁగా, ఘనవిషయాళిఁ
గోరెడుజగం బిది నిత్యము కాని దంచు నీ, వని.
శముఁ గాంచి నేఁడు మనసా హరి...

18

చ. నిరుపమపద్మపత్రమున నీరము లంటకనుండుమా
డ్కిఁ గు, మ్మరపురు వొండు నంటనిక్రమంబున
బూడిద గచ్చకాయనుక, దొరయనిరీతి నాత్మ
విదు దుర్భవబంధము లంట వండ్రు నీ, వరసినితాం
తభక్తి మనసా హరి...

19

ఉ. ఎక్కడియర్థచింతనము లెక్కడిసంగ్రహజైకసా
ధనం, బెక్కడిరక్షణక్షమత లెక్కడిహమ్మ ఘ
తాభిమానముల్, కక్కస మింత యేల యొ

కకార్యముదెల్పెద నిత్యసౌఖ్యముం, జక్కగణిం
పు నీవు మనసా హరి... 20

చ. మనుజుఁ డపథ్యవస్తువుల మానక కొన్న నజీర్ణ
బాధ సం, జననమునొందునంచు మది సంశయ
మొందెడుఁగాని దుర్భవం, బనియెడుపెద్దరోగ
మున కాత్త దలంకఁడహెఱా విచిత్ర మా,యను
వుఁ దలంచి నీవు మనసా హరి... 21

చ. విటులవృథాభిలాషలను వేడుక దెల్పుచుఁ జిత్త
మర్థసం, ఘటనమునందుఁ జేర్చుగణికానతిరీతిని
తొకికక్రియా, పటిమను సర్వకార్యములపారము
దంబున నిర్వహింపుచున్, జటులతరాత్తబోధ
మనసా హరి... 22

చ. సరమలవేదశాస్త్రము లసంఖ్యలు నేర్చి తదంత
రార్థస, త్వద మెఱుఁగంగలేనియెడఁ బ్రాణము
వాసి పునశ్శరీరివై, యుదయమునొంది యాచదు
పులొప్పఁగ నీకుఁ బరింపఁ గష్టమా, నది యిదియం
చునేడు మనసా హరి... 23

చ. ఇలఁ గలప్రాణికోటులకు నెక్కుడు మానవులందు
విప్రుల, త్యలఘులు వారికంటె నిగమార్థవిదుల్
ఘను లట్టివారిలో, జలరుహనాభుపానజలజా
ర్చకు లుత్తము లంద్రు గాన ని, శ్చలమున భ
క్తిగల్గి మనసా హరి... 24

చ. తొలుతను మాతృగర్భమునఁ దోచినతత్త్వవి
చారబుద్ధినే, యలయక చేసి యెల్లవిషయంబుల
రోసి నిజాత్మశత్రులం, దొలఁగఁగఁ ద్రోసి దుర్భవ
ము తూలఁగ మోక్షపదంబుజేరి యిం,పలర ను
ఖంచెదీవు మనసా హరి... 25

చ. నిలయము కాలఁగా జడుఁడు నీటికి నై యిలు
ద్రవ్వినట్లు నీ, విల నవసానవేళఁ బరమేశ్వరుఁ
గొల్చితరింతు నంచు నా, సలఁబడ నేల నేడె హరి
సర్వశరణ్య రమేశ పాహి మాం, జలజదళాక్ష
యంచు మనసా హరి... 26

ఉ. అద్దమున స్తనుష్యుఁడు నిజాస్యముఁ దాఁ గనుఁ
గొన్నమాడ్కి లో, నిద్దపుదృష్టిఁ జూడఁగ విని
ర్కలబ్రహ్మము గానవచ్చు దా, నెద్దియు బొంద
కుండు జగమెల్లను తా నయి వెల్లుచుండునీ,
పద్ధర్మి గాంచఁ గల్గు మనసా హరి... 27

చ. ఇటు నటు పాలుద్రావి పరువెత్తుటకంఠెను ని
ల్చి నీరు గ్రో,లుట కడు మేలు మే లనెడులోక
హితోక్తిగణించి చాల మి, క్కుట మగుకర్మబం
ధముల గాసిల కచ్యుతుఁ జేరు మంటి వే, సట
బడకింకనైన మనసా హరి... 28

ఉ. ఏనుఁగు నెక్కిదొడ్డి జొర నేల తలంచితివే జ

గత్రయా, నూనపదక్రమోద్యత మహోజ్జ్వల
విక్రమకేళికామసం, ధాను జగద్విధాను ఫణి
తల్పశయానునిఁ గొల్చి యన్యవాం, ఛాచుభవం
బిఁకేల మనసా హరి...

29

చ. సకలచరాచరావనవిచారుని దివ్యపదాబ్జసేవచేఁ
బ్రకటితమోక్షసంపదలు బాటిలు టాత్త నెఱింగి
నీదుబూ, టకములు బుగ్గిగాను అకటా వికటం
పుశిఖండివృత్తిరో, యక నెలకొంటివేల మనసా
హరి...

30

చ. గుఱుతుగ నేటియొడ్డు తెగి కూలెడువృక్షము
భంగి దేహ మీ, ధరణినిఁ గూలునేడనొ య
ధావిధి నేఁడొనరించఁజూచె దీ,వరయక చన్న వా
రినిధ్రువంబుగఁ జూడఁగలేవొ కాలని, స్మరణము
సేయనేల మనసా హరి...

31

ఉ. ఇచ్చె భ్రువంబుగా ద్రువున కెన్న మహోన్న
తలోకపాలనం, బిచ్చె విభీషణాదుల కహీనసుఖా
స్పదరాజ్యభోగ మం, దిచ్చె పరార్థమున శబరి
కిచ్చెఁ గుచేలున కిష్టసంపదల్, సచ్చరితుం డతండు
మనసా హరి...

32

చ. వరసతిఁ గోరి కీచకుండు ప్రాణముఁ బాసె పరా
న్నఖాదియై, దురమునఁగా ర్తవీర్యుఁ డతిదుర్బలుఁ

దై పడె నన్యవస్తు వా, నరమునఁ గోరి మున్ను
శతధన్యుఁడు కూలెనటందు రాద్యు లా, సరణినిఁ
గోరఁబోక మనసా హరి... 33

చ. వలువ లొసంగి వాయకుఁడు వాసిగ లేప మొ
సంగి కుబ్జ దా, నలరు లొసంగి మాలికుఁడునన్న
మొసంగి ధరాసురాంగనల్, ఫలము లొసంగి
యాశబరి పాయనిసద్గతిఁ గాంచి రట్లు సాం, పల
రఁగ సేవఁ జేసి మనసా హరి... 34

ఉ. కన్నులు లేనివాఁ డడవిఁ గాడ్పడి పంగునిఁ ద్రో
పఁ జూపఁ గై, కొన్న తెఱంగునక జడతఁ గోరి
పరేతరు లైనవారి నీ, వెన్నిక జేసి కొల్వ ఫలమే
మిఁక మాటలు వేయునేల త,త్సన్నిధిఁ జేరవ
చ్చు మనసా హరి... 35

చ. పతిని నహల్య పాసి సురపాలునిఁ బొంది దురం
తపాపసం, గతినొకతాముయయ్యె ప్రజకాంత
లుకాంతులఁ బాసిఞ్ఞాంతలై, సతతము శౌరితో
రతులు సల్పి మనోరథసిద్ధిఁ గాంచి రా,చతురతఁ
గాంచి నీవు మనసా హరి... 36

ఉ. కన్నపుదొంగ వాక్కు మది కాయము లేకము
జేసి యర్థసం, పన్నతఁ గాంచు నవ్విధము బల్విడి
నారసి పొంచిరుంచిసో, భ్యోన్నత మాపదార్థము

ను నొప్పుగ జేకొనవచ్చు మృత్యు వా, సన్నము
గాకమున్నె మనసా హరి... 87

చ. వృకననుజొండు శంకరుని వేదనఁ బెట్టఁగ వేగ
వచ్చి యా, వికలత మాన్చి ప్రోచె సురవిద్విషు
తామధుకైటభాదు లో, ర్వక యలయింప బ్రహ్మ
ను సురక్షితుఁ జేసినదేవు గొల్వఁ దోఁ, చక
చెడనేల నీవు మనసా హరి... 88

చ. తననిజనాథుని న్వదలి తప్పక దర్శకుబారి గొట్టె
యై, కనుఁగొని జారులం గలసి కామిని దుష్కు
శయైనభంగినిన్, వనరుహనాథుని న్వదలి వారక
యన్యులఁ గోరుచున్ దురా,శను బడనేల నీవు
మనసా హరి... 89

చ. కనికని నూతిలోఁ బడెడికష్టునికైవడి ఘోర
దుర్భవం, బునఁ బడి చచ్చుచున్ మఱలఁ బుట్టు
చు నాత్మసుఖోపభోగతన్, మనుకు వపేక్ష చేసి
పలుమాటును వేదనఁ బొంద నేలీయె,య్యన
దరిజేరవచ్చు మనసా హరి... 40

చ. అమరనదిన్ సరస్వతి మహాంబుధి నర్తదఁ గృష్ణ
వేణి గౌ, తమి యమునన్ సువర్ణముఖి ద్వార
వతిం బదరిన్ గయా ప్రయా,గములను గ్రుంకఁ
గల్గుగతిఁ గాంచును శ్రీహరినామ మొక్కమా,
టమరఁగఁ బల్కెనేని మనసా హరి... 41

ఉ. వెన్న కరంబునం గలుగ వెట్టిగ నేటికి నేగినట్లు
లో, నన్నెలకొన్న వెన్నుని గనంగ నపేక్ష యొకిం
తలేక యా, పన్నత నశ్యులం గొలిచి పందలఁగూ
డక జ్ఞానదృష్టి భా, స్వన్నలినాక్షుఁ గోరి మన
సా హరి...

42

ఉ. బూరుగువ్రాచు గాంచి భ్రమఁబొంది నశించుశు
కంబుమాడ్కి సం, సార మపార మంచుఁ గనఁజా
లక నీచులఁ గోరి కొల్చి నే, నూటక మోసపో
యి తయయో యని సంతల నొంద నేల వే, సార
క ముం దెఱింగి మనసా హరి...

43

చ. మొదలను గర్భవేదనల మూర్ఛిలుదుగిఖముపుట్టి
భూమిపై, మెదలఁగ బాల్యదుఃఖ మటమీఁద
వయస్సున కామదుగిఖ మ, య్యదనున సంస్కృతిం
బొరలు సంతట మృత్యువుచేత దుగిఖమా, నది
దలపోసి చూచి మనసా హరి...

44

ఉ. ఎందఱు దేవతల్ చనిరొ యెందఱు తాపసులట్టై
శ్రష్టులై, రెందఱు రాజు లేగిరొ మఱెందఱు
యోగులు బోగులై రొగో, విందునిపాదపద్మము
లు వీడనిభక్తి భజింప నేర కా, చందము నొం
దకివు మనసా హరి...

45

ఉ. గోవు లనేకవర్ణములఁ గ్రువ్వుటఁ బా లొకటైన

భంగి నా, నావిధభూషణంబుల ఘనస్థితి గాం
చుకడానిమాడ్కి లో, కావళిలోనఁ బానును
దదాకృతి లోకము లయ్యు నంతరా, త్తావహుఁ
డచ్యుతుండు మనసా హరి...

46

చ. క్షరుండవు నక్షరుండవు నసంగివి శ్రీమహితాను
షంగి నీ, శ్వరుండవు సత్తపోనిధివి శాంతుండ
వున్ భయదోగకృష్ణకే, సరివి భవన్తహత్త్వము
నిజమ్ముగ నెవ్వరికేనిఁ గాంచఁగా, నరుదుగఁ
దోచు నంచు మనసా హరి...

47

చ. శ్రుతముగ బుద్ధ్యహంకరణచిత్తములార వినుం
డు మీకు నే, హితముగఁ జెప్పెదన్ మన కధీశుఁ
డు నల్వర కాదిమూల మ, చ్యుతుండతిమాయ
నుం డతనిసొంపుగఁ బట్టెదఁ దోడుగండు మీ,
కతిసుఖ మబ్బు నంచు మనసా హరి...

48

చ. శరమున నొంచినన్ బగవశమ్మునఁ గొట్టినతోలఁ
గట్టినన్, దఱపులఁ గావ బంపినను దప్పక వాఁ
కిటఁ గాపువెట్టినన్, మలునక ప్రోచువానినిను
మంచిగ వేడిన నన్ను ప్రోతువే, సరిసరి యంచుఁ
గూర్చి మనసా హరి...

49

ఉ. భక్తినిఁ గొల్వలేడు సదుపాయ మెటుంగని
వాడు సంతతా, సక్తిని నేడు వీడు నను సారె

కు దూఱుచు వేడినాఁ డభి, వ్యక్తుఁ డటం
చు నెంచక యవారిత మౌదయ నన్నుఁ బ్రోచును
వ్యక్తుఁడ వీవ యంచు మనసా హరి... 50

ఉ. నేరము లెన్న నేల కరుణింపుము నే నిను వెం
బండించి వే, సారుచు వేడినకాచినపు సామియొ
కానొక వేళనై ననా, కోరికదీటఁ గన్నడవు కూరిమి
జేయ విఁ కేమిసేతు న, య్యా రఘువర్య
యంచు మనసా హరి... 51

చ. సరసిజసంభవాద్యమరసంఘము లాత్మల నీమహా
త్త్వముకొ, దరి గననేర రట్టినినుఁ దప్పకగొల్చి
తరించువార ము, చరయసుధాబ్ధిరేణుగణ మచ్చ
టఁ గ్రోలవె యేనుఁగీగ లా, సరణి నటంచు
నెంచి మనసా హరి.... 52

ఉ. చక్కనివాఁడు సర్వగుణసంపదలుం గలవాఁడు
భక్తిచే, జిక్కెడువాఁడు లోకములచి క్కెడ
లించెడువాఁడు దీనులకొ, మిక్కిలిఁ బ్రోచువాఁ
డు కననేర్చినఁ గన్నడువాఁడు గాన నీ, వక్కట
పాటుతోడ మనసా హరి... 53

ఉ. వేడెద నిన్ను వీడకయె వేదనలకొ గృశియించి
నాఁడ నీ, వాఁడ నెపప్పు లెన్ని నను వంచనఁ జేసి
తివేని నింక ది, క్కెడ దయాపయోధి వనియెన్ని

తి నాదుమొత్తాలకించు మె, గ్గాడకు మంచు
మొక్కి మనసా హరి... 54

చ. ఆతులితఃస్థిచర్యల గృహస్థ మనీషలఁగాననాంత
రస్థితమితవృత్తులం నతివిశేషవిధంబుల ముక్తిగల్గు
నే, వితతదయాపయోధి యగువిష్ణునిఁ గోరి భ
జించువారి కా,యతముగఁ గల్గినట్లు మనసాహరి.

ఉ. తమ్ములమీరుసౌరుకనుదమ్ములు సోమునిఁగేరు
మోముకుం,దమ్ములచాలుఁబోలురదనమ్ములు నద్ద
పుమేను పద్మరా,గమ్ములడాలు నేలుపదకంజము
లుం గలతమ్మికంటి సౌ,ఖ్యమ్ము లొసంగు నీకు
మనసా హరి... 56

చ. గరళముఁబ్రామి చన్దుడుపుకామిని కిచ్చెనుమోక్ష
మాసభాంతరమున నెగ్గులాడినఁబదంపడి వానికి
నైక్య మిచ్చె భీ,కరగతిఁ బట్టి మ్రింగుభుజగంబున
కిచ్చెను మర్త్యరూప మా,చరితము లెన్నఁగల్గు
మనసా హరి... 57

ఉ. హెచ్చగుగట్టుమోసి యలయింపక ప్రాణులఁ
బ్రోచినాఁడుతా,నిచ్చనుగొల్చుపాండవులకేర్పడ
రాజ్య మొసంగినాఁడు కా,ర్పిచ్చును బట్టి మ్రింగి
నిజసేవకులకా బ్రతికించినాఁడు నీ వచ్చపుభక్తి
గల్గి మనసా హరి... 58

ఉ. ఎన్నిక సంపద ల్గలిగి యెగ్గని చూడక గొల్లయిం
డ్లలో, వెన్నయు జున్ను పా ల్పెరుగు వెమటు
దొంగిలితిన్న చిన్ని నీ, చిన్నెల నెన్న : బోద్యమగుఁ
జెల్వుగ నీవిత రాగదన్న మా, యన్న యిదేమి
యంచు మనసా హరి...

59

ఉ. నందునిమందయందు వ్రజసందనులందఱుఁగొల్వ
గోపికా, బృంహవిపంగికారవము లింపొనరింపఁగ
నుందరాకృతిం, జెంది కళింగజాతటము చెంతను
తాండవకేళి సల్పునీ, చంసము లెంతు నంచు మ
నసా హరి...

60

చ. ఎటుగవు ముక్తిమాగ్ధ మిది యెక్కడికర్తము
దాఁపురించె జే, బిటుఁగనిబొట్టె నా మగని కిం
పుగ బెండ్లి యొనర్చినట్లు దు,ష్కర మగుకా
మ్యకర్తములఁ గాలము బుచ్చెదవేల బాపురే,
సరసముగాదు నీకు మనసా హరి...

61

చ. పరుసము లాడఁబోకు పరభామలఁ గోరకు దుష్ట
వృత్తిచే, దిరుగకు యాచకావళిని దిట్టకు రచ్చ
లపక్ష సాతముల్, నెఱపకు సాధుసంఘముల నింద
లొనర్పకు కామమోహమ, శ్మరముల జెంద కీవు
మనసా హరి...

62

చ. పొలుపుగఁ గోటివిద్యలును బొట్టకుఁ బట్టెడు

కూటికే కదా, యిలనుజయించి వెంపుగనుండున్
 టికైనను గాటికే గదా, కలిమి నిజం బటంచు
 గడఁగానక నిక్కెడ వాయు రర్థముల్, జలముల
 మీఁదివ్రాత మనసా హరి...

63

ఉ. కూరిమితోడ నైనఁ దగుఁకోరిక నైనను ప్రాణభీతి
 చే, దూఱుచునైన వైరమునఁ దూఁగుచు నైనను
 భక్తి నైనవే, మాఱు హరిం దలంప నసమానను
 ఖంబు ఘటిల్లుఁ గాన వె, సారక నీవు నేడు
 మనసా హరి...

64

ఉ. కోతుల నెలినాడ వని కోవిదు లెన్నఁగ వింటి
 నేనయో, కోతిగ నుంటి న న్నటుల గొబ్బున
 సేవకుఁగా నొనర్చి సం, ప్రీతిగఁ బ్రోవు మంటి నిరు
 పేదలఁ బ్రోదిగ సాకుఁజల్లఁబ్ర, ఖ్యాతియ కాదె
 యంచు మనసా హరి...

65

చ. ఉడుతకుఁ గల్గె ముక్తిపద మూసరవెల్లికి సౌఖ్య
 మబ్బె నె, క్కుడుగతి పక్షికబ్బె ధరఁ గోమలిరూ
 పముఁ జెందెఱఱాయీమేల్, నడసెను పాయకుండు
 భవబాధలఁ బాసె నిషాదుఁ డామహా, జడధిశ
 యానునాజ్ఞ మనసా హరి...

66

ఉ. ఇల్లని నూతిలోఁ బడితి యేదరిఁగానక తల్లడిల్లినా,
 తల్లిని తండ్రి వీవ యని తప్పక నకా దరిజేర్చు

మంటినీ, వెల్లజగంబు లేలుకొనునేలికవై ననుబ్రో
వకున్న నే, నల్ల రిఁ జేతు నంచు మనసా హరి...

ఉ. నీసతి యిచ్చు భాగ్యములు నీసుతుఁ డిచ్చుఁ జిరా
యుసంపదల్, నీసుత జేయు పావనము సీవు జగం
బులఁ బ్రోతువౌ భలీ, నీసరిదైవము ల్గలరె నిన్ను
భజించినవారి కేటి దా, యాస మటంచు సీవుమ
నసా హరి... 68

చ. గరుడునిమూపున న్నిలిచి ఖడ్గశరాసవశంఖచక్ర
ముల్, కరముల నుల్లసిల్ల మృదుకాంచనచేలము
కాంతులీన నుం, దరమణిభూషణావళు లుదారకి
రీటుముఁ దాల్చి వచ్చి నీ, సరసను నిల్చి ప్రోచు
మనసా హరి... 69

ఉ. దాఁకొని జన్తకర్తృపరితాపములం గృళియించి ది
క్కు నీ, వే కరుణింపవే మనుపవే యని వేడితి
నన్ను బ్రోవవే, యాఁకటిబాధచేఁ దనయుఁ డన్న
ముఁ దెమ్మనిపోరుచేసినకా, సాఁకదె తల్లియంచు
మనసా హరి... 70

చ. భవదుదరప్రభూతమగుప ద్మభవాండమునం దనే
కజం, తువు లుదయింపఁ జేసి కృపతోడను బ్రోవ
ననేకభంగులకా, భువిజనియించు విశ్వపరిపూర్ణుని
నిత్యుని నిన్నుఁ గూర్చి సం, స్తప మొనరింతు నం
చు మనసా హరి... 71

ఉ. అఁకొని సత్త్వముం దొఱఁగి యట్టిటుఁగ్రమ్మరలే
నికాలమం, దాకొని కుంభికుంభపిశితస్పృహవీడని
గంధసింధురా, నేకపవైరిమాడ్కిగను నేహ్యపుసం
సరణానుబద్ధుఁడై, యాకమలాక్షుఁగోరు మనసా
హరి...

72

ఉ. పొక్కిటఁ దమ్మిలో నలువ పుట్టువుగూర్చినవాఁ
డు ఫాలమం, దెక్కుడుకంటివేల్పు జనియింపఁ
గఁ జేసి యతండు దాల్పుఁ బెం, పెక్కిన మెట్టు
దమ్మిఁ జెదలేటివధూటినిఁ గన్న మేటి నీ, యక్క
ట లెల్ల దీర్పు మనసా హరి...

73

చ. పలను మృగంబు నోదమున వారణ ముచ్చున
నంబుజంబు భూ, తలమునఁ జిక్కిన ట్లనితరస్థితి
నిర్మలభక్తిసూత్రధా, కుల కనువొంద లభ్యుఁ
డగు రూఢిగ నీశ్వరుఁడంచు నెప్పు డొ, జ్వలు
పరికింతు రట్లు మనసా హరి....

74

చ. సలలితశంఖచక్రజలజాభయహస్తము లొప్పువా
ని ను, జ్వలదురురత్నకీలితనువర్ణకిరీటశిరంబు
వానిఁ గో, మలతులసీవిభాసురరమాయుతవ
క్షమువాని. గొల్చినం, జలనము లేనిముక్తిమన
సా హరి...

75

చ. హరచతురాస్యపద్ముఖ సహస్రము ఘోభముఖాది

దేవతా, వరులు సమస్తవేదములు వర్ణన సేయఁ
గ లేరు నిన్నయో, నరుండను జ్ఞానహీనుండను
నాథుండ వెన్నఁగ నాకు శక్యమే, శరధిశయాన
యంచు మనసా హరి...

76

ఉ. పాపము లెల్లఁ దీటు భవబాధలు గొందులఁదూ
టు భూరసం, తాపదవాగ్ను లాటు విపదంబు
ధులింకఁగఁబాటు మోక్ష ము, ద్వీపితవృత్తిఁదేటు
మనదీనత మాస్పృడివారు లేరు నీ, యాపదలె
ల్లఁ దీటు మనసా హరి...

77

చ. తిరుమలలోఁ బ్రభాతవిధిఁ దీటిచి నీలగిరికై భు
జించి కే, సరిగిరిఁ జందనం బలఁది చల్లనిదాహ
ము మంగళాద్రిలో, గురుదుచిఁ ద్రావిరంగపురిఁ
గోమలితోఁ బఠించినట్టియా, సరసుని జేరె
దీవు మనసా హరి...

78

ఉ. శ్రీకరముల్ సుధీజనవశీకరముల్ రిపులోకభేద
ద, ర్వీకరముల్ శ్రుతిప్రకరవేద్యసత్పరతత్త్వ
నిత్యల, క్షీకరముల్ సతీపతి శచీపతి వాక్పతి
యోగ్యభోగ్యభా, గ్యాకరముల్ దలంప మన
సా హరి...

79

చ. తొలిచదువుల్వడింగొనుచుఁ దోయధిజొచ్చిన
సోమకాసురుకై, బలిమిగ మీనరూపమునఁ బట్టి

వధించి రయంబునన్ శ్రుతుల్, నలువ కొసంగి
లోకముల నర్కిలి బ్రోచిన మత్స్యమూర్తిసాం,
పలరంగ నిన్నుఁ బ్రోచు మనసా హరి... 80

చ. కులగిరి కవ్వ మంబునిధి కుంభము పాములతేఁ
డు త్రాడుగాఁ, దలపడి దేవదానవులు తత్పర
తన్ మధియింప భార మ, గ్గలమయి క్రుంగు
శైలము సుఖస్థితిఁ దాల్చిన కూర్మమూర్తి ని,
శ్చలముగ నిన్నుఁ బ్రోచు మనసా హరి... 81

ఉ. పుత్తడికంటిరక్కసుండు బొత్తిగ నీధరఁ జూచ
జుట్టిన, ట్లెత్తుక తా రసాతలికి నేగఁగ వాని
వరాహరూప మై, కుత్తుకఁద్రుంచి భూతలముఁ
గొమ్మనఁ దాల్చినదంష్ట్ర సత్కృపా, యత్తత ని
న్నుఁ బ్రోచు మనసా హరి... 82

ఉ. సర్వమయిందు విష్ణుఁ డని చాటిన యాపసిబా
లుఁ గావఁగా, శర్వముఖామరు ల్వాగడ స్తం
భమునన్ బ్రభవించి నిష్ఠురా, ఖర్వసఖాళి దా
నవుని గర్భము జీరిన శ్రీనృసింహుడే, సర్వఫ
లంబు లిచ్చు మనసా హరి... 83

చ. బలి బలిమిన్ దివౌకసులఁ బాఱఁగఁదోల జగం
బు లెల్ల రం, జిలువటువేష మూని బలిఁ జేరి
పదత్రయభూమిదానమున్, వలనుగ వేడి తత్స

దవి వజ్ర కొసంగినయాత్రివిక్రముం, డలయక.
నిన్నుఁ బ్రోచు మనసా హరి... 84

చ. ఇరువదియొక్కకయ్యముల నిట్టులఁ గంటకులైన.
రాజులకా, దళులఁగఁ గూల్చి తద్రుధిరధారల
నేలు లొసర్చి వైతృకా, చరణము సల్పి శాశ్వ.
తయశస్కురుఁడౌ భృగురామమూర్తి ని, న్నరసి
కృతార్థుఁడేయు మనసా హరి... 85

చ. రవికులమందఁ బుట్టి బలురక్కసి తాటకఁ గొ.
ట్టి మానిరా, ట్నవనము చక్కఁబెట్టి గురుసమ్మ
తఁ గానను ముట్టి వార్ధి దో,ర్జవమునఁ గట్టి రా
వణు ధరం బడఁ గొట్టినరామమూర్తి ని, న్నవి
రశలీల నేలు మనసా హరి... 86

చ. ఆలవసుదేవరోహిణుల కద్భుతలీల జనించి మిం
చిచే, హలముసలాస్త్రశస్త్రముఖరాయుధముల్
ధరియించి ముష్టికా, దుల వధియించి భూభర
ముఁదీర్చిన శ్రీబలరామమూర్తి తా, సలలిత లీల
నేలు మనసా హరి... 87

చ. ఘనతరబోధలం ద్రిపురకాంతలనివ్వలు మాన్వి.
పార్వతీ, శునకు శతాంగశస్త్రశరశూలధనుగి.
ప్రముఖోగ్రదివ్యసా, ధనము లొసంగియున్ ద్రి.

పురదైత్యులఁద్రుంచినశౌద్ధమూర్తి నిన్ననవరతం
బుఁ బ్రోచు మనసా హరి... 88

ఉ. మిత్రుల మంచు దేవత లమేయసుఖస్థితి నిల్చి
యుండఁగా, శత్రుల మంచు రాక్షసులు సంగర
భూములయందుఁ జావఁగా, శత్రులు మిత్రులుం
గలరె సర్వసముం డురగేంద్రశాయి త, చ్ఛాత్ర
నిఁ జేయు మంచు మనసా హరి... 89

చ. తెలియక పాపకర్తములఁ దెంపునఁ జేసితి మంద
బుద్ధినై, మెలగితి కాలుఁ దేమిమిడిమేల మొన
ర్చునొ యంచు భీతిచే, నిలిచితి నాకు ది క్క
నుచు నీవె మతెవ్వరు లేరు బ్రోపవే, జలనిధిశా
యి యంచు మనసా హరి... 90

చ. చిలుకకు రామరామ యని చెప్పినవేశ్య తరించె
ముద్దుచే, దలపడి పుత్రుపే రిడుట ధన్యతఁగాం
చె నజామిళుండు పే, రెలుఁగున బోయ చక్ర
స్థరియింప భవాంబుధి దాఁట నట్లు నిష్కలుష
తఁ గాంచె దీప్త మనసా హరి... 91

ఉ. గాలము మ్రింగినట్టియుషకంబు తుదిం జెడిపోయి
నట్లు నీ, వేల భ్రమించి సంసరణ హేయసుఖంబు
లఁగోరె దక్కటా, కాలుఁడు పోరఁజొచ్చె

గడకాలము దాఁకొనవచ్చెఁగాన దోషాలి నడం
చి వేగ మనసా హరి... 92

చ. హరి భజియింతు నే నహరహంబు హరి న్నుతి
యింతు భక్తిచే, హరికి సపర్య సేతు హరి కం
జలు లిత్తు మనోహరంబుగా, హరి సరియైనదై
త మజాండమున న్నహి యంచు నెంచ శ్రీ,
హరిపురిఁ జేరవచ్చు మనసా హరి... 93

చ. బలిమిగ నూహలున్ మిగుల ప్రాధి గలంగి చె
లంగి జీవితా, శలు దలపోయుదున్ వదలఁజా
లక నంబుధిమధ్య మీనముం, బలె నిగళాంత
రాధిగతి బాధల నొంది కృశింప నేల నుజ్జ్వలత
రభక్తి గల్గి మనసా హరి... 94

చ. కరివరు నేలినాఁడు మునికాంతవిపద్ధశ మాన్ని
నాఁడు దు, ర్భరశరవహ్నిఁ గ్రాఁగ నుదరస్థుని
బాలునిఁ బ్రోచినాఁడు త, త్తపడి వేడ త
త్తణమె ద్రొపది మానము గాచినాఁడు ని, న్ను
అమఱచేయఁబోడు మనసా హరి... 95

ఉ తల్లికిఁ గల్గినట్టిదయ దాదికిఁ గల్గునె యెన్ని
చూడ నీ, చిల్లరవేల్పులు న్నైనరు జిల్కఁగ బ్రో
చుట కల్లగాదె నే, జెల్ల జగత్కుటుంబి వెడ

చేయక తొల్లిటివారియట్ల నే, యల్లనఁ బ్రోవు
మంచు మనసా హరి... 96

ఉ. ఊడుగవిత్తు లత్తరువు నొయ్యనఁ జేరినరీతి వా
హినుల్, వీడక వార్ధిఁజొచ్చిన ప్రవీణత నుత్త
మసాధ్వివల్లభున్, గూడఁగ నేఁగుమాడ్కి లత
కూనమహీజముఁబ్రాకినట్లు మా, నాడకఁగోర్కు
లూర మనసా హరి... 97

ఉ. శ్రీదము లాశ్రితావనవిశేషవినోదము లాగ
మాంతస, మ్మోదము లబ్జజాద్యమరముఖ్యమనగిక
మలార్చనాంతరా, స్తోదము లార్తరక్షణమహా
త్త్వపటుత్త్వసమస్తశిష్టక, హ్లోదములొదలంప
మనసా హరి... 98

ఉ. వీదయ నీదయాభిమత మొదుకు నాపయి యా
దిరాదయా, నాదయ నీపదాశ్రయము నమ్మితి
దబ్బరమాట గాదయా, నీదయ నే నకించనుండ
నీవు ప్రపూర్ణుండ వంచు భక్తరతా దయ బ్రోవు
మంచు మనసా హరి... 99

ఉ. పూర్వభవంబునందనరుపుణ్యగతిన్ లభించి నీ
మహా, ఖర్వచరిత్రము ల్నుడువఁ గల్గెను పెన్ని
ధిఁ గన్న పేదవాఁ, డుర్వి సుఖించినట్లు ముద

మొప్పుఁ గృతార్థుఁడ నైతి నోవిహం, గార్వ ర
మేళ యంచు మనసా హరి... 100

ఉ. పాయక తాడెపల్లికులపావనుడై విలసిల్లు పాన
కాల్, రాయనిచే బ్రణీత మయి రంజిలు మా
నసరాజయోగసం, ధాయకవంద్యసంస్తవశతం
బనిశంబుఁ బఠించి మోక్షసం, ధాయతఁ బొం
దెదీవు మనసా హరి... 101

ఉ. మంగళ మబ్జజాసహిత మన్తధకోటిస్వరూపసుం
దరా, మంగళ మార్యలోకహిత మంగళ మగ్ని
రవీందులోచనా, మంగళ మభ్రకేశసుత మంగళ
మాహవరంగభీమ దై, త్యాంగవిభంగయంచు
మనసా హరిపాదము లాశ్రయింపుమా! 102

మా న స బో ధ శ త క ము

సంపూర్ణము.

కీ ర్తి క.

ఈ చిత్తబోధశతకము, మానసబోధశతకము నొక్కండే రచించినటులఁ దోచుచున్నది. విషయమునందు రచనమునందుఁ బదముల గూర్చునందీరెందుశతకములందు సామ్యముంటయేగాక వంశవృత్తము దెలుపుపద్యము మంగళపద్యము ఇంచుకూర్పులతో సమముగా నుచ్చవి. కాని చిత్తబోధశతకము మానసబోధశతక మంత ప్రాశముగా నుండకపోవుటచే చిత్తబోధశతకము ప్రధానప్రయత్నమని యూహింప నవకాశము కలుగుచున్నది.

శతకము రచించినకవి తాడేపల్లి పానకాల్పరా యఁడు. ఇతఁడు నియోగిబ్రాహ్మణుఁడు. మంగళగిరి పొన్నూరు క్షేత్రములను పలుమాట వర్ణించుట బట్టియు శ్రీకాకుళక్షేత్రమాహాత్మ్యము వాకొనుట బట్టియు నితరాధారములఁబట్టియుఁగ్రంథాతీతమునందలి తాడేపల్లి నివాసియేమో యని నిర్ణయింప వచ్చును.

కవి యీశతకమును “సకలపురాణసంగ్రహ”మని చెప్పికొనినాడు. విశేషముగాఁ బద్యములలో విష్ణుమహిమానుభావమును దెలుపు పురాణాంశములే కలవు. ప్రతిపద్యము రసాస్పదమై సుబోధకమగు భక్తిరసమున తాపవట్టుగ నుంటచే జదువుటకుఁ జవులూగుచుండె ననుటకు సందియములేదు.

హృదయమును విహికములనుండియు విషయాదులనుండియు చుఱలించి భగవచ్చింతనమునకుఁ బురికొల్పుట కీశతకము ముముక్షువులకుఁ దోడ్పడఁ గలదు. కవిజీవితము మానసబోధశతకమునఁ దెలుపఁబడియున్నది.

నందిగామ.

1-1-25

ఇట్లు, భాషాసేవకులు,
శేషాద్రిరమణకవులు.

శ్రీ ర మ్మ.

తాడేపల్లి పానకాలగాయకృత

చిత్తబోధ శతకము

ఉ. శ్రీరమణీయవై భవవిశేషములై సనకాదియోగి
హృచ్చాతుతరమ్ములై గగనశై వలినీజననప్రచర్ధనా
గారములై జగత్త్రితయగణ్యములై బుధబోధ
దీవనా, ధారము లై నశ్రీహరిపదమ్ములు కోరిభజిం
చు చిత్తమా. 1

చ. హల కులి శాంకుశ ధ్వజ శరాసన తోరణ శం
ఖ చక్ర, కోమలజలజాత మత్స్య యవ మంజుల
రేఖల సుందరమ్ములై, జలజభవాభవార్యమర
సంఘము సంతతభక్తియుక్తినౌ, దలల ధరించు
శ్రీహరి... 2

ఉ. నందనునందసేవిత సనందనపందితసుందరాంగ
గో, వింద ముకుంద భాస్వదరవిందదళాంబక కం
దవర్ణ, శ్రీమందిర విశ్వతుంద ధృతమందర వం
దనమయ్య వేదవి, ద్వందిత యంచు శ్రీహరి... 3

ఉ. తమ్ములఁ దమ్ములంచు విదితమ్ముగ లాలనసేయు
చుం బ్రవా, శమ్ములఁదాలు డీలుపదులక్షణకాం

తులమించిపద్మరా, గమ్ముల ప్రస్తరమ్ములన గమ్మిస
విమ్ములనొంచిహల్లకా, ర్థమ్ముల బోలు శ్రీహరి...

చ. యమున సుకాలియోరగవిశాలఫణాంతరసీమః
జేరిదిం, ధిమికిటదింధిమింధిమిత తెయ్యని లాండవ
కేళిసల్పు నీ, యమలినకోమలాంఘ్రియుగమ
ల్లనఁ జూపఁగనయ్య మ్రొక్కెదన్, దమగొని
యంచు శ్రీహరి...

ఉ. దండము పాండుతుండరథ దండము పాండవరా
జ్యదాయకా, దండము చండికేశనుత దండము
కంజభవాండ నాయకా, దండ మఖండతత్త్వము
యదండము కుండలిరాజితల్పకా, దండ మటంచు
శ్రీహరి...

ఉ. దేవ మహానుభావ వసుదేవతనూభవ వాసుదేవ
రా, జీవభవాదిదేవగణసేవిత మాధవ సర్వలోక
సం, భావిత నీగుణత్రయము బ్రస్తుతిజేసెద
నంచునాత్మబో, ధావశవృత్తి శ్రీహరి...

చ. ఉరమున లక్ష్మీ నాభినలినోద్భవుఁ డంగములందు
దేవతల్, కరముల శంఖచక్రములు కంఠమున
న్మణిహారకాంతులున్, శిరమున రాజరత్నరూపి
చిత్రకిరీటము గల్గువేల్పు సా, దరమునఁ జూచు
శ్రీహరి...

ఉ. నల్లనివాఁడు కుందరదనమ్ములవాఁడు సమస్తలోక
ముల్, చల్లఁగ నేలువాఁడు రిపుసంఘములన్బొత్తి
యించువాఁడువే, పల్లెవ్రజాంగనామణులభావజ
కేళినిఁ దేల్చువాఁడు నీ, తల్లడమార్పు శ్రీహరి.

చ. సిరిఁజెలువొందుపెన్నురము, చిందముచంపము
నొందుకంతము, న్దరదరవిందనేత్రములు జర్పకు
పింగిణిఁబోలు కన్బొమ్మల్, సురుచిరకుందబృంద
ముల సొంపగుపల్లవగల్లుదై వ మా,దరమునఁబ్రో
చు శ్రీహరి...

10

ఉ. లోకక మింతెచాలు నతిశౌల్యమున న్గతిదూలు
నీశ్వరా, లోకన సేయమేలు ప్రవిలుబ్ధషడూర్తులు
గూలుమోక్షమున్, గైకొనవీలు దుర్భవనిశా
యములన్నిరసింపఁజాలు మే, ధాకృతి నేలు
శ్రీహరి.

11

చ. క్రమమున సర్వలోకములఁ గల్పనఁజేసెడి చో
విధాతయై, సమతను సర్వరక్షణము సల్పెడు
కాలము నందు విష్ణుఁడై, యమరినవృత్తిసర్వవి
లయం బొనరించెడువేళ రుద్రుఁడై, తమిఁజెలు
వొందు శ్రీహరి...

12

ఉ. సోహమవీడు భాగవత శూరులఁగూడుతదియ
భక్తిదా, సోహమటంచు వేఁడు పరిశుద్ధిగ విష్ణు

నిఁ బాడుమింక సం, దేహములేదు చూడు హరి
 దీనులసాలిటివాఁడు సంతతో, తాహతనేఁడు
 శ్రీహరి...

19

చ. నిరులుచెలంగు లోనిరిపుచేష్ట లణంగు మహా
 గ్రకాలకింకరభయము ల్దొలంగు సుకరమ్ముగ
 సంపద లింపెసంగు దు,ర్భరభయము ల్దొలంగువి
 వరమ్ముగ ముక్తి గలుంగు కల్తపో, త్కరములు
 ద్రుంగు శ్రీహరి...

14

ఉ. సారెకుసారెకుఁ దనుజసంహరుదివ్యకథామృతం
 బు వే, సారక క్రోలుచు నివనుచు సంతత మ
 చ్యుతదివ్యమంగళా, కారము ధారణావశతఁ గ
 ట్టిగనాత్తనుజేర్చి భక్తి బో, ధారతగల్గి శ్రీహరి...

చ. నిరుపమ నిత్య నిర్విషయ నిర్గుణ నిర్మల నిర్వికల్ప
 ని, ర్జర నిగమాంగ నిర్కమ నిరంజన నిశ్చల నిర్వి
 కార ని,ర్భరణ నిరావలంబ నిరుపద్రవ నీసుగుణ
 మ్ము లెంతు స,త్వరముగ నంచు శ్రీహరి...

18

చ. బలి జన కాంబరీష ధ్రువ పార్థ విభీషణ భీష్మ
 చాల్భ్యు పి,ష్పల హనుమ త్పరాశర సుపర్ణగ
 జేంద్ర వసిష్ఠ వత్సదే, వల శుక నారదప్రముఖ
 భాగవతోత్తములం దలంచినం, దలఁగక మెచ్చు
 శ్రీహరి...

17

చ. కరివరుదైన్యమున్ హరిణిగండము ద్రౌపది భంగ
ముత్తరో, దరశిశుబాధ కుబ్జమదితాపము విప్రు
నిపుత్రచింత భూ, భరము నృపాలకోటిచెఱ
బాపినదైవము నేడు నిన్ను సత్వరముగఁ బ్రో
చు శ్రీహరి... 18

చ. కరివరునిన్ జలగ్రహము గట్టిగఁబట్టిన డస్సి వే
యఁ నత్సరములు కుయ్యడంగ విసి సర్వమయ
త్వములేమి వేలుపుల్, వెఱఁగుపడంగ నద్యుతుని
వేడిన నక్రము ద్రుంచి హస్తినా, దరమున బ్రో
చు శ్రీహరి... 19

చ. పలలు నిషాదుఁడేసిగమివహ్నియుఁ గ్రమ్మఁ బ్ర
సూతివేదనన్, కళవళనఁదుచున్ హరిణికామిని
యోహరియోరమేశ్వరా, విలయముఁ బాపవే
యనుచు వేడ దయావృతదృష్టిముష్టిచే, దలఁ
గఁ ప్రోచు శ్రీహరి... 20

చ. పదపడి కౌరవు ల్సభకు బల్కిని ద్రౌపది నీడ్చి
తెచ్చి దు, ర్తదమున నల్వి లొల్వఁగ రమావర
నాదురవస్థఁ బాపవే, యదువన కావవే యనఁగ
నక్షయచేలము లిచ్చిప్రోచు భ, ద్రదుఁ డగు
నట్టి శ్రీహరి... 21

చ. తరలనిద్రాణిబాణశిఖి దార్కొనియేఁచఁగఁదా

శ.జాలనో, మురహారకృష్ణ యోభువనమోహన
కావవె యంచు వేడ ను, త్తరజతరస్థబాలుని
ముదంబునఁ బ్రోచిన శౌరి నిన్ను స, త్వరముగ
నేలు శ్రీహరి.... 22

ఉ. కామముఁ జెంది శూర్పణఖ కంసునిదాసిగఁ బుట్టి
కుబ్జయై, యామధుగాపురికా మధుమదాంతకుఁ
బొంది ధరించె నింక నీ, కేమిటి కీనిచార మెవ రె
ట్టులఁగోరిన నట్లు ప్రోచు శ్రీ, ధాముఁడు గాన
శ్రీహరి... 23

చ. ఎరుస కుశస్థలీపురనివాసుఁడు విప్రుఁడు పుత్రు లీ
ల్లినకా, నరునిప్రతిజ్ఞ దూలెనని నందకుమాదుని
వేడినంతనే, కరుణను దత్తనూజశతకంబు సజీ
వముఁ జేసి తెచ్చి స, త్వరముగ నిచ్చె శ్రీహరి.

ఉ. ఆలమునందుఁ దొల్లి దెగటారిన దైత్యులు ద్వా
పరంబునం, దోలిఁ బ్రలంబ కంస నరకోరగ కౌరవ
సాల్వ చేది భూ,పాలక దంతవక్త్రముర పౌండ్ర
కులకా బడఁగూల్చిమాన్చె ను, త్తాలభరంబు శ్రీ.

చ. సురవరులం జయించి బలశోభితుఁడై నరకాసురుం
డు భూ, వరులను బట్టి యాఁకగొని వంచనసే
యఁగ కావవే హరి, శరణని వేడి వారి చెఱ

సయ్యనఁ బాపినదేవదేవుఁ డా,దరమునఁ బ్రోచు
శ్రీహరి.... 26

చ. విను మొకరక్కసుండు తనవీనుల కెయ్యెడఁజ్ఞు
నామముల్, వినఁబడకుండుఁగా కనుచువిక్కుచు
నెప్పుడు రెండువీనులకొ, ఘనముగ జంటగంట
లొగిఁగట్టినవాని వెఱింగి సత్కృపం, దనియఁగ
ప్రోచు శ్రీహరి.... 27

చ. తొలుత మహాపరాధులయి తూలిగయాఖ్యుఁడు
దాకదానవుం, డలభృగువుం బురందరుఁడు హా
టకగర్భుఁడు దీనవృత్తిచే, వెలువడి కావవేయను
చు వేడినఁ దప్పు తమించిప్రోచెఁగొం,దలముణఁ
గించి శ్రీహరి.... 28

చ. చెలిమినియాదవుల్ భయముచేతను గంసుఁడు
భక్తితో మునుల్, పలపున గోపకామినులు వై
రముమానక పెక్కురక్కసుల్, తలపడి శౌరినిం
దగిలి ధన్యతఁ గాంచిరి గాదె నీవిదే, తలఁగని
ప్రేమ శ్రీహరి.... 29

ఉ. తన్నినఁ బట్టికొట్టినను ద్రాటనుగట్టిన తాలరువ్వి
నకొ, మిన్నకదుండగీఁ డనిన మిండఁ డన న్నటు
మాయివన్న సం, పన్నులగా నొనర్చినకృపాళుఁ
డు వెన్నుఁడుగాన నన్యచిం, త న్నొగిలేవు
శ్రీహరి.... 30

చ. తలఁప నహల్యఁ దార కురుదార దళాననదార
ద్రాపదీ, లలనను నమ్మహాత్ముఁడు విలాసయశః
పరిపూతగాత్ర లై, వెలయఁగఁజేసినాఁ డనుచు
వింటివి సంశయ మెందుకింక ఎంతలఁ బడనేల
శ్రీహరి...

31

చ. అడవుల నొక్కలుబ్ధకుఁ డహర్నిశలం దతిక్రూర
కృత్యముల్, నడుపుచు రామ రామయని నర్తిలిఁ
బల్కుటచేతఁ బూతుఁడై, పడి జడదారియై
కడకు వాసిక నెక్కుట వింటి వీవయో, తడఁబడ
నేల శ్రీహరి...

32

ఉ. నింగికి నేగి దైత్యుల ననించెగటార్ప సురాళిమె
చ్చిఖ, ట్వాంగుఁడు వేడినట్టుల నిజాయువుఁ
దెల్ప నతండు ధాత్రి దీ, తుం గమలాతుసంస్త
రణసల్పముహూర్తములోఁ దరించె దద్భంగిని
నీవు శ్రీహరి...

33

ఉ. భూసురదాసిగర్భమునఁ బుట్టి సదా హరిభక్తుఁ
డౌటచే, భూసురస్మృతి నారదుఁడు బాగుగ దేవ
ఋషిత్వ మొంది చే, వాసురమర్త్యలోకముల
నందఱికి న్గురుఁ డయ్యెఁ గాన నీ, దాసి నటంచు
శ్రీహరి...

34

ఉ. హేయపుబానిసెం గలసి హీనుఁ డజామిశభూ

సురుండు లేఁ, బ్రాయమునందు సంతుగని ప్రాణ
ముఁ బాసెడివేళఁ బుత్తునా, రాయణ యంశుఁ
దానుడువ నచ్యుతలోకముగల్గెదత్కథా, ధ్యా
యివి యాచు శ్రీహరి... 35

చ. పరువడికోసలాత్మజయుఁ బంక్తిరథుం డరయంగ
దేవకీ, వరవసుదేవులై పొడమి వారిజనేత్రుని
గాంచి మించి ర, చ్చురితములెంచి ఘోరభవసం
ఘముల న్నిరసించి ముక్తి స, త్వరగతిఁ గాంచి
శ్రీహరి... 36

ఉ. పొందుగద్రోణుఁ డన్వసువిభుండునుభార్యధరా
భిధానయుక్, సంవయశోదలై బొడమి నందను
గాఁ గని పెంచి ముక్తులై, రందురుగాదె భావ
మెటులైనను రక్షకుఁ డంచు నమ్మి యే, తం
దర లేక శ్రీహరి... 37

చ. అలర సుమిత్రరోహిణీసమాఖ్య వహించి జనిం
చి కాంక్షచే, హలధరుఁగాంచికాంచెనఖిలామరు
లందఁగలేనిసౌఖ్యమున్, దలఁగక తచ్చురిత్రము
యథావిధిగా నుడువంగ నీకుఁ దత్ఫలము గలుం
గు శ్రీహరి... 38

చ. నయమును బాసి పూతనయు నందునిమందిరమం
దువెన్నునిన్, రయమున నొంపఁబట్టఁగను రంజ

నందత్కుచ దుగ్ధరక్తముల్, ప్రియమునఁ గ్రోలి
కూల్చి దయపెంపున నైక్య మొసంగె నేమివిం,
తయొ తలపోసి శ్రీహరి... 39

చ. మదమునఁ గాలనేమి హనుమంతునిచే హతుఁ
డౌచుద్వేషిగాఁ, బదపడి కంసుడై పొడమి పంక
జనాభునిఁ జేరె మాయురే! యదనున భక్తినినఁ
బగనైనను బన్నగతల్పుఁ గోర భద్రదమగుఁ
గాన శ్రీహరి... 40

ఉ. *భాతృశిరోవిఖండనకృతంబున ద్రౌపదిగా నొ
నర్చి యా, నాతికిఁ దుష్టిదీప్తిగ రణస్థలి కౌరవసే
ననిచ్చి బల్, జాతరజేసి రుద్రగతజాడ్యముఁబా
పితి వీన హేజగ, త్రాత యటంచు శ్రీహరి...

చ. చతురతగాధినందనుని జన్మము గాచె నహల్య
శాపమా, తతమునఁ బాపె నాజటలతన్నికి మో
క్షమొసంగె నత్యుదం, చితముగసర్వలోకములఁ
జేకొని యేలినదేవదేవుఁ డు, ధ్ధతినినుఁ బ్రోచు
శ్రీహరి... 42

ఉ. కోరిక దీప్తి నొక్కపరి కోమలసౌరభపుష్పదామ
ముల్, గూరుప మాలికు న్ననిచెఁ గొంగుపసిం

* ఈకథ పురాణాంతరములవలన దెలిసికొనవలయును.

భారతాదులలో మృగ్యము.

డిగమోక్షమిచ్చి య, య్యారె! నిరంతరార్చకు
లు నైనమహాత్ములకేమిలోపమా, ధారుణి నంచు
శ్రీహరి...

43

చ. కలిమి కుచేలుఁ జేర్చె ప్రజకాంతలకిచ్చెను భో
గభాగ్యముల్, వలున లొసంగె ద్రాపదికి వైభ
వమూసరవెల్లికిచ్చె దో, ర్భలమలపాండవేయు
లకు రాజ్యమొసంగిన శౌరిదీక్షచే, దలఁగకప్రో
చు శ్రీహరి...

44

ఉ. క్రేపులఁబాపల న్గుహను గీష్పతిదాఁచ గణించి
ప్రోవఁడే, బాఁచనిబాణవహ్ని పసిబాలుని నేఁచఁ
గ నాచికావఁడే, పాపగతి న్గతానులగు బ్రాహ్మణ
పుత్రుల నుద్ధరింపఁడే, దాఁపురమేల? శ్రీహరి...

చ. వ్రత మొనరించి సాత్రజితి వాసిగనిచ్చినభర్తృ
దానము, ధ్ధతిసురమాని యమ్ముతరి తత్పతితుల్య
ధనస్యలేనిచో, వెతఁబడి సత్య రుక్మిణిని వేడఁ
గః దత్తులలోన భీష్మక, క్షీతిపతిపుత్రి యొక్క
తులసీదళ ముంచిన తుల్యుడౌ జగ, త్పతి నినుఁ
బ్రోచు శ్రీహరి...

45

చ. విరివిగ రంగమందిరము వేంకటశైలము తోత
శైల పుష్కరబదరీ వనమ్ములను గండకి నైమిశ
నీలశైలముల్, హరినిజమూర్తులౌ నెనిమి దార

య నేగఁగ లేవు ముందునా, దరియెటు లంచు
శ్రీహరి...

47

చ. పొరిపొరి పైఁడిపువ్వులను పూజలుచేసిన భూమి
సాలునిక, విరివిగమంటి పువ్వులను వేడ్కనా
నర్చినకుంభకారునిక, సరసతమల్లెపూవుల నొసం
గిన భూసురపర్యునిక మహా, నరమునఁ బోతు
శ్రీహరి...

48

ఉ. పొందున మేనమామ తనపుత్రికనిచ్చె నటంచు
మాని గో, విందునకీయకున్న వెనువెంటనె సా
క్షిగఁ గాశినుండి పే, రొందగ వచ్చి పెండ్లి నిగ
మోక్తుని పొన్నరిలో నొనర్చి త, ద్వందితుడైన
శ్రీహరి...

49

చ. విరిసరు లీయఁగైకొనుచు వింతనెఱుల్ సరులం
దుఁగాంచిభూ,వరుఁ డలుగక దదర్చకునివాక్య
ము నిక్కముగా శిరోజముల్, విరివిగఁ జూపి
యాచెడఁద వీడఁగఁజేసెను మున్ను కాకులం
తరమున నట్టి శ్రీహరి...

50

ఉ. తేనె ఘృతంబు పాలు గడుతీర్థము నాల్గయుగ
క్రమంబులం, దానును శంఖచక్రముఖరాయుధ
ముల్ స్వకరాంబుజంబుల, నూర్చునుచు సాధునం

గములఁ బ్రోదిగసాకుచు మంగళాచలా, స్థావ
కుడైన శ్రీహరి... 51

ఉ. పొంగుచు నొక్కవిప్రులపుంగవుఁ డంగజకేళిఁ
వేల్చువా, రాంగన వీడిన న్యగమరంతటి కుం
దినవేషధారియై, బంగరుగిన్నెఁ దా నొసఁగి
బాగుగఁబ్రోచినరంగఁడార్యహృ, స్సంగతుఁ డల
చు శ్రీహరి... 52

ఉ. పాతకురాల నోపతితపావన నీమహనీయరూప
ముల్, ప్రీతిగఁజూపుమంచు మొలఁబెట్టఁగ నీల
ధరాధరంబునన్, ఖ్యాతిగఁ జేర్చి దాని గతకల్మ
షురాలినిజేసితౌ జగ, త్రాతవటంచు శ్రీహరి...

ఉ. కోరితి నీపదాబ్జము లకుంతితభక్తిని బూజసే
యఁగాఁ, జేరితి నీమహాన్నతవిచిత్రచరిత్రము
లాలకింపఁగా, దూరతిఁ గావలెన్ దురితదూర
దయామృతదృష్టిఁజూడు నా, దారితినంచు శ్రీ
హరి... 54

ఉ. నీగుణముల్ నుతింపఁగ ఫణీంద్రుడు చాలఁడు
నీచరిత్రము, ల్పాగుగఁ గార్తవీర్యుఁ డొగివ్రా
యఁగనేరఁడు నీదుసోయగం, బాగిరిభేది నిక్క
ముగ నారయనోపఁ డజాండపాలనో, ద్భాగుఁడ
వంచు శ్రీహరి... 55

ఉ. నీకు నమస్కరించెదను నిర్మలిభక్తిని నిన్నుఁ గొ
 ల్చెదన్, నీకథ లాలకించెదను నీపదభక్తుల సేవఁ
 జేసెదన్, నా కిలువేల్పునీవ నిను నమ్మితి నన్నుఁ
 గృతార్థుఁజేయఁగా, దాకొనుమంచు శ్రీహరి.

ఉ. నీవు సమస్తలోకముల నెమ్మి సృజించితి నందు
 లోన న, నే ననుధ వ్యనుష్యునిగ నేటికొనచ్చితి
 వట్లుగాక నా, నావిధదుష్కృతములఁ బెనంగొ
 నఁజేసితి వేమిసేతు నీ, ధావన కంచు శ్రీహరి...

ఉ. నిక్కము దాతపీవు కరుణింపఁగఁ బాత్రము నేన
 నుమ్ము వే, టొక్కటివేడ నీదుపదయుగ్మమున
 న్విడరానిభక్తియే, తక్కఁగొనంగఁగోరితి కృత
 జ్ఞుడవై దయసేయకుండుట, తక్కువ యంచు
 శ్రీహరి...

58

ఉ. అక్కట జన్మవేదనలనాటడిచొందితినయ్యనీకు
 నే, మ్రొక్కెదనయ్య నేనిటులమోసముపుచ్చు
 పలుంగనయ్య నా, దిక్కిటుచూడుమయ్య మది
 దీనతఁబాపగడయ్య నీకు నే, దక్కెదనయ్య
 శ్రీహరి...

59

ఉ. మన్ననఁ గుంభకారకుండు మంచిఘటమ్ము లొన
 ద్విచట్లు భా,స్వన్నిగమోక్తి లోకమునసంఖ్యముఁ
 గల్పనఁజేసిప్రోచు సం,పన్నుడవీవు నన్నొకవిప

న్నుని మన్ననసేయరాదె విద్యన్నతయంచు
శ్రీహరి... 60

ఉ. మానసమా! పృథావిషయమగ్నత సందఁగనేల
పూర్వకై, కానక మేఁక నూతఁ బడుకై వడిఁగన్న
డె నీ ప్రచారముల్, మానుము మాధవు
న్దొలుచ మంచినుఖంబు ఘటిల్లుఁ గాన విద్యా
నయవృత్తి శ్రీహరి... 61

ఉ. ఉత్తమధర్మముల్ నడువనోప వనుత్తమధర్మ
కర్మముల్, మొత్తముగానొనర్చెదవు మోసము
వచ్చు టెటుఁగవైతివే, యెత్తునమోక్షమందె
దవా? యెందుకు జాగింక నీదువృత్తిత,ద్ధత్తము
చేసి శ్రీహరి... 62

ఉ. ఎత్తఁగరానిజన్మముల నెన్నిటఁద్రోచితి వన్ని
యెత్తినే, డుత్తలమంది కుంది యిపు డోరువం
జాలక నిన్నువేడ న,న్నిత్తటి నిర్నిమిత్తముగ
నేటికి యేఁచెదవయ్య మాన్పు నా,తత్తటమంచు
శ్రీహరి... 63

ఉ. దాకొనుపుణ్యపాపములఁ దప్పక మానవలోక
మందు దు,ర్వ్యాకులవృత్తిఁ బుట్టి యపవర్గముఁ
గానక గోరుచుట్టుపై, రోఁకలివడ్డరీతి నెదరో
యక సంసృతిఁ జిక్కి యింక నెం,దాఁకఁ జరింతు
శ్రీహరి... 64

ఉ. ప్రాయము కాయముకొ సతమె భక్తిఁ బఠించిన
వారిఁబ్రావ నా, రాయణుడుకొ దదీయ మగు
రాజ్యము లుండఁగ భూరదుర్గతి, న్బియక గూ
లు మానవుల బాధలు చూడ నహెఱా విచిత్ర
మా, దాయములేదు శ్రీహరి...

65

ఉ. ఆర్వురుచక్రవర్తులు పదార్వురురాజులు రాజ్య
మేలిరి, యుర్విగలంతకాల మిటులుండిరె నీబ్రతు
కెంతలోని దీ, పర్వులు పర్వనేల మురభంజను
సేవయె ముక్తికర్వుకా, దర్వుగ నెంచి శ్రీహరి.

ఉ. వేమరు మాధవున్దలఁపవే యని నీచెవిఁజాఱి
చెప్పఁగా, నేమటుపాటుఁజెంది వినవేమిపురా
కృతకర్త మయ్యయో!, పామరపుత్తి మైమఱచి
భాములకేయొడిగట్టుకొంటి వీ, తామసమేల
శ్రీహరి...

67

చ. ప్రకటితవేదశాస్త్రముల భాసిలుత త్వ మెఱుంగ
లేక యీ, వికటతమంబులంసగిలి వెక్కిరిచేష్టల
విఱ్ఱివీగుచుకొ, సకలము నాని నే ననుచు సంసృ
తిఁజిక్కి చరించువారితోఁ, దకవికలేక శ్రీహరి.

ఉ. ఆతతముక్తిమార్గము సయం బుపదేశముఁజేసిఁ
చూడఁగాఁ, గోతికి చత్తుహారములు గొంకక
వేసినమాడ్కిఁ దోఁచె నీ, నీతికి నేమనందు

నిఁక నేర్పరివై భయభక్తితో ముని, ధ్యాతము
లైన శ్రీహరి... 69

ఉ. సీరము వృక్షమూలమున నించినఁ జల్లఁదనంబు
కొమ్మలం, జేరినమాడ్కి విష్ణునకుఁ జేయుసపర్యల
సర్వదేవతల్, భూరితరేష్టభోగపరిపూర్ణతఁ గాం
తురు సీకుఁగల్గు వి,స్తారసుఖమ్ము శ్రీహరి... 70

చ. ఉరమునఁగల్గు రత్నరుచిరోజ్జ్వలహారము వెఱ్ఱి
వాఁడు దా, నరయఁగలేనిమాడ్కి భవదంతరు
త్తనుగాననైతి వ,స్థిరముసుమీ యొడల్ తెలివి
దెచ్చుక యింతటనై నభక్తిత,త్పరతఘటిల్లు శ్రీ
హరి.... 71

చ. పనుపడ లౌకికక్రియలు పాయక సల్పఁగవచ్చు
నంటివా, విను మొకనీతిదెల్పెదను విప్రగవా
మరభూతకోటికిఁ, గొనకొనియెగ్గు సేయక య
కుంతితవృత్తిని జిడ్డు నాలుక, న్దనరనినీతి శ్రీహరి.

చ. కలఁగనిలేచి తద్విధము గాననికై వడి దైవ
మాయచే, నలపడిదేహధారులయి తప్పుడుమో
హముఁజెంది తత్త్వము, ల్దెలియక మోసపోయెడి
గతిం జరియింపక మోక్షకాంక్షచే, నలఁపు
వహించి శ్రీహరి... 72

చ. ఎన్నికఁజేసినిన్నిటల నెన్నివిధంబుల బోధఁజేసి

నట, జెన్నలరంగ హీనునకుఁజేసినమేల్ చెడు
నట్లు గన్పడెన్, గన్నడఁబుద్ధిలోఁగలప కాలముఁ
బుచ్చక నింకవైన విద్యన్నుతుఁడైన శ్రీహరి.

ఉ. అంధతమంబులోపలఁ బదార్థగవేషణమెల్ల సైం
ధవ, గ్రంథి జలంబులోనిడుటగావున నార్తజ
నావనైకహృద్బంధుఁడుసంహృతోగ్రభవబంధుఁ
డు లౌకికగాధమానుమీ,దంధనలేల శ్రీహరి.

ఉ. గానము మేళవించి మరుగాళ్ల నడించు మనుష్యుఁ
డౌదల,న్బానినదొంతులకొమఱపుఁ బొందనిడెం
దముభంగి సంసృతి, న్నానక సర్వకర్తము లమంద
ముగా నొనరించుచో సదా, ధ్యానముగల్గి శ్రీ
హరి... 76

ఉ. తరణినమస్కృతుల్ సలుపు ధన్యులఁగన్గొనివాన
రంబు ద,త్సరణినొనర్చుచందమున సాధుల హే
ళనఁజేయకెంతయున్, పరమపదాధినాథు పద
భక్తులఁగూడి విశిష్టవర్తివై, తరలనిభక్తి శ్రీహరి.

ఉ. బట్టలఁగొట్టిచిట్టెలుక పట్టెఁడుపొట్టకుఁ గాంచ
నట్టులి,ట్టట్టుమెలంగి మోక్షగతులారయనేరని
చెట్టనైతి వీ,వెట్టులగట్టుబట్టెదవా? ఏటికిబు
ట్టఁగ గిట్టఁగా నయో, దట్టపుభక్తి శ్రీహరి...

ఉ. తంతువునకొగ్గహంబు బలితమ్ముగఁజేయుదు నం

దుఃజిక్కి తా, రెంతయు లేకబున్ని పురు వేర్పడ
నంతమునొందినట్లు విభ్రాంతివహించి సంస్మృతిని
బాల్పడి గోల్పడ నేలకల్లయా, ధావంతమణం
చు శ్రీహరి...

79

చ. చిరిగినచీరమాని మఱుచీరధరించినమాడ్కి మా
టికికొ, విరివిగ దేహమున్విడచి వేటొకదేహము
లోనఁ జొచ్చు తాఁ, దరలనిమాయలోనఁబడి త
ల్లఁడపాటునఁ దన్నుకాడుచుకొ, దరిఁగన వే
ల శ్రీహరి...

80

ఉ. కూసముగప్ప నేర్పునను గొబ్బుననూడ్చెడి చి
ల్వపోలికకొ, వేసట సేయు జన్మపరివేదన వీడు
నుపాయమార్గ ము, ల్లాసమున న్దనుంగొనినలక్ష
ణవంతులఁ గూడి నిర్తలో, ధ్యాసురవృత్తి
శ్రీహరి...

81

ఉ. అన్నము ధాత్రి యందమృతమాపులమందలయం
దుపావకం, బెన్న సమిత్తులందునరు లేర్పడఁగాంచి
నభంగిబుద్ధిచేఁ, గ్రన్నన మోక్షము న్విడయఁగా
నగుఁగావున భక్తి చేత వి, ద్వన్నుతుండైన
శ్రీహరి...

82

చ. నిరతము సీరుపక్కియలు సీరములందుమునింగి
యొల్లు నే, గుఱుఁతుగ మేడిపండ్లఁ గ్రిమికోటు

లు పుట్టుచులోనఁజిక్కునే, విరివిగ సంసృతికొబొ
రలి వెల్వడుమార్గమెఱుంగవన్న నీ, తరమె
తరింప శ్రీహరి...

83

ఉ. మాయురె! డెందమా హరికి మార్పడియన్యుల
గోరుటందమా, పాయకగంగచేరువను బాలి
యొనర్పఁగబూనుటందమా, కాయము నమ్మి కా
లగతికాననిచందమదేల ముక్తిసం, ధాయకుఁ
డైన శ్రీహరి...

84

ఉ. మిథ్య సుమీ జరామరణమేదురమైనయొడల్
దురంతశా, స్త్రాధ్యయనమ్ములెల్లను మహాఫలద
మ్ములుకావుసుమ్మి యీ, మధ్యమలోక మింతటిది
మర్వకుమస్తదుదీరిత మ్మిదే, తథ్యమువేగ శ్రీ
హరి.....

85

ఉ. జారుని దుష్టవర్తనుని సజ్జనదూరు నసత్యవాది
నిక, బోరుని లుబ్ధ నిర్దయుని జూదరి బ్రాహ్మణ
వృత్తిఘాతుకుక, నూరుని ధర్మదూషకుని గూ
డక నిత్యము సర్వకల్పజో, తారములైన శ్రీహరి.

ఉ. భూసురవృత్తిపోషకుల భూతదయాళుల పుణ్య
వర్తనా, భ్యాసుల మాతృభక్తిపరిపాలననిష్ఠుల
నాత్మతత్త్వవి, న్యాసుల సత్యభాషుల ననంతుని

దాసులఁ గూడి నిర్తలో, ద్భాసురలీలశ్రీహరిప
దమ్ములుకోరిభజించుచిత్తమా. 87.

—ॐ దశావతారవర్ణనము. ॐ—

ఉ. అండజ కూర్త సూకరమృగాధిపకుబ్జకుఠారి ధారి
మా, త్తాండకులాచ్యుతాగ్రజపురాసురభేదక
తాదిచర్యలక, తాండవచండిమకా దితిజదర్ప
ము లార్పఁగనేర్చుదంట నీ, దండఁగలండు శ్రీ
హరి... 88

ఉ. నీరజసంభవుండలిసి నిద్దురఁబోయినరాత్రిచోరుఁ
డై, యారసి వేదముల్గానుచు సంబుధిఁజొచ్చిన
సోమకాసురు, న్నారకత్రుంచి వేదములు నల్వకొ
సంగినమత్స్యమూర్తి మ, ద్భారముఁ బూను
శ్రీహరి... 89

చ. కడువడి మందరా చలము కవ్వముగా ఫణిరాజు
త్రాడుగా, జడధిమధింప సంబుధిని శైలముగ్రుంగఁ
గ దేవదానవుల్, తడఁబడివేడ గూర్తమయి త
ద్గిరిఁదాల్చినశౌరి నిన్న హేళా, తడయకప్రోచు.
శ్రీహరి... 90

ఉ. ఈక్షితిఁ జుట్టిపట్టుకొని హేచ్చిరసాతలఁచారి
యైన హే, మాతుని బట్టికొట్టి సకలామరులెన్నఁ
గ భూమికొఱవై, దక్షతఁదాల్చినట్టి క్రతుదంష్టి

దయామతి నిన్ను బ్రోచు నే, తక్షణమందు శ్రీహరి.
 చ. హరిగిరినిందుఁజూపుమన హంకృతి స్తంభముఁజర్వ
 నందుభీ, కరనరసింహుఁడై వెడలి గ్రక్కున రక్కు
 సు డొక్కఁజించిని, ర్భరముగఁ దత్సుతున్నెనరు
 బాయకప్రోచువాహనుభాపుఁడి, త్తఱిసిను బ్రో
 చు శ్రీహరి... 92

చ. సురలను బాఱదోలి బలిసుస్థిరతన్ భువనంబురేల
 నుం, దరవటువేషియై ధర పదత్రయదానము
 వేడి తద్బలిం, గరుణగలంచి వజ్రికి జగత్రయ
 మిచ్చినశౌరి నిన్ను నా, దరమునఁబోచు శ్రీ
 హరి... 93

ఉ. కంటకులై నరాజులను గట్టిగనాలములందు గం
 ద్రగొ, డ్డంటను జక్కడంచి ప్రకటంబుగఁ ద
 ద్రుధిరప్రవంతు లై, దింటను బైతృకంబు లొగి
 దీటిచి భార్గవరాముఁడైన బ, ల్దంటనెఱింగి శ్రీ
 హరి... 94

చ. తరణికులంబున న్బొడమి తాపసి జన్నముగాచి
 తాటక న్బొరిగొని శంభువి ట్టునిమి. భూమిసుత
 న్వరియించికానల, న్దిరిగి పడంతిక్తైయని నెదిర్చి
 నరావణకుంభకన్ఠుల, న్దఱిగినజోదు శ్రీహరి...

చ. హలధరమూర్తియై హరికినగ్రజుఁడై జనియించి

ముష్టికా, దులవధియించి రేనతిని దొయ్యలిగా
వరియించి థాత్రికా, నలజడిమాన్ని లోకముల
నన్నిటికి గాచిననీరి నీదుకొం, దలము నణంచు
శ్రీహరి...

96

చ. నలువవరమ్మనక జలమునం ద్రిపురాసురు లెల్ల
లోకముల్, గలచిన బౌద్ధశాస్త్రములు కల్పనఁ
జేసి తదంగనామనగి, స్థలనమొనర్చివారి నడచక
ద్రిపురారికి సాయకౌకృతి, దలకొనునట్టి
శ్రీహరి...

97

చ. గుట్టమునెక్కి క్రూరులగు ఘూర్జరబర్బరపార
నీకులక, గొట్టెలకైవడిన్నటికి ఘోరతరప్రకట
ప్రతాపియై, మొట్టెలడంచి దేవతల మ్రొక్కు
లు గైకొను సామిగల్గనీ, తట్టెలవీడి శ్రీహరి....

చ. అరయఁగ బిందుమాధవుప్రయాగరమాధవుసే
తుమాధవుక, వరదునివద్దనాభుని జనార్దను
రంగని, వేంకటాధిపుక, బరమపదార్థసిద్ధికయి
ప్రార్థనఁజేసి తదీయభక్తిత, త్వరతను జెంది శ్రీ
హరి...

99

చ. పాలుననెయ్యి కాష్టములఁ బావకుండశ్శమునందు
లోహముక, బూలను విత్తనం బలరుపోలిక
విష్ణునియందు నీజగ, జ్ఞాలమునుండు విష్ణుఁడు

త్రిశక్తియుతుండగుఁగానఁ దత్త్వబో, ధాలలి
తోక్తి శ్రీహరి... 100

చ. పన్నగవైరివాహనము పన్నగరాజఫణాతపత్రి
యై, పన్నగభూషణాద్యమరపాలురుగొల్వఁగ
సుప్రసన్నుఁడై, కన్నులఁగానుపించె నదె కాంక్ష
యుఁగాంచి ప్రసన్నవృత్తి నే, తన్నిగమోక్తి
శ్రీహరి... 101

ఉ. ధాతలిఖించు ఫాలలిపి తాపసులెన్ని నవేదశా
స్త్రవి, ఖ్యాతము మత్పురాకృతశుభాధికపుణ్య
ము లొక్కటొటని, స్నీతటిగొల్వఁగల్గె ఫలి
యించెను నాతపమంచు నుద్భవో, త్పాతమడం
చు శ్రీహరి... 102

ఉ. అంగములోవెలుంగు విమలాంగుండటం చెలుఁ
గంగఁజాలకి, బృంగిమెలంగి లొంగి పటుభంగుల
బాముల బ్రుంగనేల శ్రీ, రంగని యంతరంగబహి
రంగముల స్తనకున్న నెట్లు త, త్సంగతిగల్లు
శ్రీహరి... 103

చ. సురుచిరగోపవేష మధునూదన మాధవ రాధి
కామనో, హర సురభూరుహఃపహ మహాసురవీ
ర మదాపహార సుం, దరతర హేమచేల శుక
నారదవంద్య జగన్నివాస మం, దరధరయంచు
శ్రీహరి... 104

చ. మునుకొనినీయనుగ్రహముపొందుననర్తకుభంగి
హంగుగా, నెనుబదినాల్గులక్ష లిల నేర్పడువేష
ము లేనుదాల్చితిన్, గనుఁగొనిమెచ్చితేనిమది
కాంక్షలొసంగుము మెచ్చకున్న, వద్దనుమవియం
చు శ్రీహరి...

105

చ. పుడమిని తాడెవల్లికులముఖ్యుడ విప్రుడపాన
కాలురా, యుడ భవదంకితమ్ముగళతోత్పలచంపక
వృత్తముల్ ముదం, బడర రచించినాడను దయా
మతిఁ గైకొని ధన్యుఁ జేయవే తడయక యంచు
శ్రీహరి...

106

చ. సకలపురాణసారరససంగ్రహ మీశతకంబుగాపు
నన్, బ్రకటముగావినన్ జదువ వ్రాయఁగవా
రలు తత్త్వవేత్తలై, ప్రకృతినిదాటిబ్రహ్మమయ
భావముగాంచుట కేమివెంత సా, ధకమిదెయం
చు శ్రీహరి...

107

చ. మంగళ మద్రిజాభినుత మంగళ మంబుదనీలవి
గ్రహః, మంగళ మంబుజాక్ష హరి మంగళ మా
శ్రితకల్పభూరుహః, మంగళమచ్యుతా యని ర
మారమణీశుని కానతిచ్చినం, తంగరుణించు శ్రీ
హరిపదమ్ములు కోరిభజించు చిత్తమా.

108

చిత్తబోధశతకము సమాప్తము.

నీ రిక.

ఆంధ్రనాయకశతకమును కాసుల పురుషోత్తమ కవి రచించెను. ఇతఁడు బందరు సమీపమునందున్న శ్రీకాకుళమునందలి ఆంధ్రవిష్ణునిగూర్చి యీశతకమును రచించెను పురుషోత్తమకవి భట్టురాజు కులమువాఁడనుటకు శతకములోని “రట్టుసేయుదుఁ గనుము నాబట్టుతనము” అనుపద్యభాగము సహాయము చేయుచున్నది. ఈకవినివాసము శ్రీకాకుళముచేతఁ గల పెదప్రోలు. ఇతఁడు కాశ్యపగోత్రుఁడు. అప్పలరాజు రమణాంబల కుమారుఁడు. అద్దంకి తిరుమలాచార్యులశిష్యుఁడు. ఈయంశమీ కవిరచించిన హంసలదీవి గోపాలశతకములోని యీ క్రిందిపద్యమువలనఁ దెలియును.

సీ, కాశ్యపగోత్రుఁడఁ గాసులవంశచం

ద్రముఁడ నప్పలరాజు రమణమాంబ

కూర్చి తనూజుండ గురువులొనద్దంకి

తిరుమలాచార్య శ్రీచరణపద్మ

భవ్యతీర్థమరందపానద్విరేఫాయ

మానమానసుఁడను మాన్యహితుఁడ

పురుషోత్తమాఖ్యుఁడ పూదండవలె నీకు

శతకంబుఁ గూర్చితి శాశ్వతముగ

తే. చిత్తగింపుము మీపాదనేవకుండను

భావజవిలాస హంసలదీవివాస

లలితకృష్ణాబ్ధిసంగమస్థలవిహార

పరమకరుణాస్వభావ గోపాలదేవ.

దేవరకోట సంస్థానములో సుప్రసిద్ధమైయున్న ఆంధ్రనాయకాలయము పూజాపురస్తారశూన్యమై హీనదశయందున్నపుడు పురుషోత్తమకవి మిగులఁ బరితపించి సుప్రసిద్ధుఁడు ప్రత్యక్షరూపుఁడగు దేవున కిట్టి వివరీతస్థితి చేకూరుటకుఁ గినిసి నిత్యోత్సవములు చేయించికొనక చేతఁగానివానివలె నూరకుంటఁ బ్రతిష్ఠగాదనియుఁ బూర్వకీర్తి నిలుపుకొమ్మనియు నిం దాస్తుతులతో నీశతకమును ఆంధ్రనాయకునిగూర్చి రచించెను. ఇతఁడు మానసబోధశతకము. హంసలదీవి గోపాలశతకము భక్తకల్పద్రుమశతకము ప్రకృతాంధ్రనాయకశతకము వ్రాసినాఁడు. “మనసా హరిపాదము లాశ్రయింపవే”యని యీకవి మానసబోధశతకము రచించితిని చెప్పుకొనుచున్నాఁడు. ప్రకృతము మానసబోధశతకమొకటి తాడేపల్లి పానకాలరాయకవికృతము కనఁబడుచున్నది. పానకాలరాయకవి చిత్తబోధశతకము వ్రాసెనుగదా! ఇంక మానసబోధశతకమేల వ్రాయవలసివచ్చెను? పురుషోత్తమకృతికే యెవరేని కర్తృత్వము మార్చి

రా యని మేమూహించుచున్నారము. లేక పురుషో
త్తముని మానసబోధశతక మంతరించినదేమో!
నిశ్చయ మెఱుంగరాదు.

కాసుల పురుషోత్తమకవి దేవరకోట (చల్లపల్లి)
సంస్థానమునకు క్రీ. శ 1791-లోఁ బట్టాభిషిక్తులైన
శ్రీమంతు రాజా అంకినేడు బహద్దరువారి యాస్థాన
కవి. కవిమునిమనుమ లిపుడున్నారగావున నీకవినూ
ట పాతికసంవత్సరములక్రిందట జీవించియుండును.

పురుషోత్తమకవికవిత మృదుమధురముగా శ్రావ్య
ముగా సాధ్యమగునంతవఱకు నిర్దుష్టముగా నుండు
ను. ప్రవాహపాతమున నాలయముచెడి పూజా
పురస్కారము లంతరింప నాంధ్రవిష్ణునిగూర్చి యీ
కవి శతకమువ్రాసి ప్రభువగు అంకినేడుగారికి భక్త్యు
త్సాహములుగల్గించి యాలయ పునర్నిర్మాణమునకుఁ
ప్రేరేపెను. కవులకవితాసహాయమునఁ జేయరాని
పనులుండవనుట కిది యొక నిదర్శనము.

నందిగామ. }
1-1-25 }

ఇట్లు, భాషాసేవకులు,
శేషాద్రి రమణకవులు.

శ్రీ రస్తు.

కాసుల పురుషోత్తమకవివిరచిత

ఆంధ్ర నాయకశతకము.

- సీ. శ్రీమదనంతలక్ష్మీయుతోరస్థుల!
చతురాననాండపూరితపిచండ!
దరచక్రఖడ్గదాశరాసనమాస్త!
నిఖిలవేదాంతవర్ణితచరిత్ర!
సకలపావననదీజనకపాదాంభోజ!
రమణీయఖగకులోత్తమతురంగ!
మణిసౌధవత్సరామండలోరగతల్ప!
వరకల్పకోద్యానవనవిహార!
- గీ. భానుసితభానునేత్ర! సౌభాగ్యగాత్ర!
యోగిహృద్దేయ! భువనైకభాగధేయ!
చిత్రచిత్రప్రభావ! దాక్షిణ్యభావ!
హతవిమతజీవ! శ్రీకాకుళాంధ్రదేవ!.
- సీ. వైజయంతీదామ! వర్ణితసుత్రామ!
శోభననామ! లోకాభిరామ!
కువలయశ్యామ! వికుంతపట్టణధామ!
శ్రుతిహితనామ! దైవతలలామ!

కృతదైత్యసంగ్రామ! గీతార్థపరిణామ!

యదుకులాంబుధిసోమ! యఘవిరామ!

సంగరజితభౌమ! రంగద్ధుణస్తోమ!

త్రిభువనక్షేమ వర్ధిష్ఠాకామ!

గీ. దాసులము గామ నీపేరుఁ దలఁచుకోమ?

కొసరితిమి ప్రేమ కోరినకోర్కులీమ. చిత్ర. 2

సీ. మానుషహర్యక్ష! మార్తాండసోమాక్ష!

త్రిభువనాధ్యక్ష! కాంతేయపక్ష!

మదనకోటివిలాస, మంజులదరహాస!

శ్రీహృన్నినాప! కాశేయవాస!

శార్ఙ్గకోదండ! పిచండభృతాజాండ!

వినుతవేదండ! రవిప్రచండ!

దీనశరణ్య! విద్విచ్ఛేదవైపుణ్య!

భక్తానుగణ్య! దిక్ప్రభువరేణ్య!

గీ. సిద్ధసంకల్ప! యవికల్ప; శేషతల్ప!

నిష్కళంక! నిరాతంక? నిరుపమాంక!. చిత్ర. 3

సీ. గోవింద! ముచికుందసేవితపాదార

వింద! నిత్యానంద! విశ్వతుంద!

శ్రీమంత! విజయలక్ష్మీకాంత! నిర్మల

స్వాంత! భక్తోద్యానవననసంత!

యఘనాశ! కోటిసూర్యప్రకాశ! పరేశ!

విజితాశ! సన్ననోంబుజనివేశ!

సద్గుణగేహ! వాసవసీలసమదేహ!

బంధురోత్సాహ! సుపర్ణవాహ!

గీ. పండితస్తోత్రచారిత్ర! పద్మనేత్ర!

మధురమంజులభాష! సమస్తపోష! చిత్ర. 4

సీ. శ్రీ కాకుళము భక్తలోకచింతామణి

శ్రీ కాకుళము సుకృతాకరంబు

శ్రీ కాకుళము ధరాలోక వైకుంఠంబు

శ్రీ కాకుళము మర్త్యసేవితంబు

శ్రీ కాకుళము వేదసిద్ధాంతమహిమంబు

శ్రీ కాకుళము హతవ్యాకులంబు

శ్రీ కాకుళము మహాక్షేత్రావతంసంబు

శ్రీ కాకుళము సర్వసిద్ధికరము

గీ. తెలియ శ్రీ కాకుళంబు నీదివ్యదేశ

మాంధ్రనాయక! నీవె శ్రీ హరివినిజము. చిత్ర.

సీ. ఇంద్రసీలచ్ఛాయ లీనునెమ్మేనిపైఁ

గనకాంబరప్రభ గ్రందుకొనఁగఁ

బర్వసుధాంశుశోభాసముజ్జ్వలవక్త్ర

మున నూర్ధ్వపుండ్రము ముద్దుగుల్మ

నెగుభుజంబుల ధగద్ధగితాంగదద్యతుల్

మూర్ధరత్న కిరీటమునఁ జరింప

వర్ణితోరస్థస్థివైజయంతిక కౌస్తు
భాంతరశ్రీదేవియంద మమర

గీ. రమ్మ దర్శన మిమ్ము ఘోరములఁ జిమ్ము
మభయ మిమ్ము భవ తత్త్వ మానతిమ్ము. చిత్ర.

సీ. కలిగినప్పుడె కన్న తలదండ్రు లెన్న నే
నిసువు మాటాడంగ నేర్చె జగతి
బయలిజగంబు లంబకు నిజోదరమునం

దేబిడ్డ చూపించె నిద్ధరిత్రిఁ
దొడలపై ముద్దుగా నిడుకొన్న జనని కే
పసిపిల్ల కొండంతబరువు దోచెఁ
దల్లిచెంగటనుండి యిల్లిల్లుఁ జొచ్చి యే
కుఱ్ఱఁ డింతుల బల్కి గూడ నేర్చె

గీ. నాబుడుత వీవెరా యబ్బ! యబ్బురంపు
కతలమారివి నీ వెటుంగనివి గలవె? చిత్ర. 7

సీ. వరమిచ్చినట్టిశంకరుని కెక్కు దలంచు
భస్తాసురునివేరుఁ బాపినావు
తనయిల్లుఁ గాచునుగ్రుని బోరుటకుఁ బిల్చు
బాణుచేతులు తెగఁ బటికినావు
తొలుమిన్ము లజుని మ్రుచ్చిలి గొన్న సోమకుఁ
జంపి విద్యలు ధాత కంపినావు
బలిమి దైత్యులు సుధాకలశము న్గొన్న వారి
వంచించి సురలకుఁ బంచినావు

గీ. నిఖిలదైవతకార్యముల్ నిర్వహించు
నీకు నిజకార్యము భరంబె నిర్వహింప?. చిత్ర. 8

సీ. అచటలే వని కదా యుజ్జచేతఁ జుచెఁ గు

ద్ధత సభాస్తంభంబు దానవేంద్రుఁ
డచటలేవని కదా యస్త్రరాజం జేసె
గురుసుతుం డుత్తరోదరమునందు
నచట లేవని కదా యతికోపి ననిచెఁ బాం

డవు లున్నవనికే గౌరవకులేంద్రుఁ
డచట లేవనికదా యాత్మీయసభను ద్రా

వదివల్వి లూడె సర్వధ్వజుండు

గీ. లేక యిచ్చోటులను గల్గలేదె ముందు
కలవు కేవల మిచ్చోటుఁ గల్గుటరుదె?. చి. 9

సీ. అంచిత్రాఖండదీపారాధనలచేత

దీపించు నెప్పుడు దేవళంబు
అగరుసాంబ్రాణిధూపార్పణంబులచేత

భవనం బదెప్పుడుఁ బరిమళించు

నతిస్పృత్యగీతవాద్యస్వరంబులచేత

నెప్పుడుఁ గోవెల యెసకమెసఁగు

నఖిలోపచారసమర్పణంబులచేత

మొఱయు నెప్పుడుఁ దిరుమేను కళల

గీ. నిపు డొకించుక లోభిత్వ మెవసినట్లు

దోచుచున్నాఁడ విట్టియద్భుతము గలదె?. చి

సీ. భక్తిఁ జేసిన శిలాప్రతిమమాత్రమే గాని
 వారి యిందుఁ గలుగునా యనెడువారు
 స్వామి యిందుండిన సత్యంబుఁ జూపక
 యుండునే యని పల్కుచుండువారు
 బుద్ధావతారంబుఁ బూనినాఁ డఖిలంబుఁ
 గని కనన ట్లుండు ననెడువారు
 దేవతానుహిమంబుఁ దెలియునో యేమేమి
 నడుప నున్నదొ యని నుడువువారు

శీ. నీకు నిత్యోపచారముల్ లేక యున్న
 లోకు లిట్లాడుకొండు పరా కీదేమి? చిత్ర. 11

సీ. ధరనూటయెనిమిదితిరుపతులందు శ్రీ
 కాకుళం బరయఁ బ్రఖ్యాత మేని
 యాంధ్రనాయకుఁడవం చఖిలదేశంబుల
 నిన్నుఁ గీర్తించుటే నిజమ యేని
 వైఖానసోక్తికి వంచన రాకుండ
 నెలులు చూపినమాట నిజమ యేని
 వైకుంఠుఁడవు స్వయంవ్యక్తిగా నర్చావ
 తార మొందినమాట తథ్యమేని

శీ. వివిధపూజోత్సవములు నిర్విఘ్నములుగఁ
 జేసికొనకున్న నీకుఁ బ్రసిద్ధి గలదె. చిత్ర. 12

శీ. మానితంబుగ గరుత్మద్ధ్వజారోహణం
 బెప్పు డొనర్తునో సెప్పుమయ్య !

గరిమతో నీ తిరుక్కళ్యాణసంభ్రమం
 బెప్పుడెప్పుడో వేగ చెప్పుమయ్య !
 రమతో మహానాన్నతరథ మెక్కి తిరువీధు
 లెప్పు డేతెంతువో చెప్పుమయ్య !
 ధరణి నభ్యాగతదాసప్రజాబృంద
 మెప్పుడు బలియునో చెప్పు మయ్య!

గీ. వత్సరోత్సవవీక్షణవాంఛ జనుల
 కెపుడు ఫలియించునో యాన తీగదయ్య!-చిత్ర.

సీ. తగునట్లు తిరుమేను తా నామతింపుచు
 మిన్న పీతాంబరం బున్న దనుచుఁ
 గమలతోఁ బుట్టినకౌస్తుభం బదిపోవఁ
 దక్కు సొమ్మది నీకుఁదక్కె ననుచు
 లలితరత్నద్యుతి మొలచినట్లు కిరీట
 ముత్తమాంగముఁ బాయ కున్న దనుచు
 మండితమాణిక్యకుండలంబులు కర్ణ
 యుగళితోఁ బుట్టిన ట్లున్న వనుచు

గీ. నిండుకొన్నావు గడియించునేరుపరివె
 ప్రావలువ బ్రాగువాణముల్ బ్రాతియేమి?-చిత్ర.

సీ. వంచన గాదె దివ్యక్షేత్రపతులలో
 మంత్రార్థకృత్యము ల్లానియున్న?
 నపకీర్తి గాదె లోకాలోకములయందు
 వత్సరోత్సవములు వడలియున్న?

నగుబాటు గాదె యన్యమతస్థజనులలో

నిజదాసకోటి మన్నింపకున్న ?

బరిపాటి గాదె యల్పజ్ఞానమతులలో

దేవతామహిమంబు చెలువకున్న ?

గీ. నేటిదా నీప్రతిష్ఠ? వర్ణించి చూడఁ

బాడి దప్పిన బలునిందపాలు గావె ? చిత్ర. 15

సీ. తిరునాళ్ళతటి వచ్చె బరిపరివిధముల

నెలమి సామగ్రి జేయింప వేమి ?

సేవకు లందందు సేవింప భావింపఁ

దిరువీధుల రథంబుఁ ద్రిప్పవేమి ?

వృజిన మెల్లఁ దొలంగు నిజ మందుఁ బ్రజ లెంచు

పరమప్రసాదంబుఁ బరచ వేమి ?

దివ్యదేశం బది తీర్థంబు సార్థంబు

చక్రతీర్థము కృప సలుప వేమి ?

గీ. హఠము గావించి నీయస్వయంబు లెత్తి

కీర్తినిండఁగ వర్ణించి గేలిపఱు. చిత్ర. 16

సీ. చెల్లింపఁ దగునె వ్రేపల్లెలోఁ గలవెట్టి

గొల్లయిల్లాండ్రను గొల్లగొనఁగ ?

మొక్కంగఁ దగునె ము న్నెక్కిండ్లలో నుట్ల

కెక్కిపాల్వెన్నలు దొక్కనిండ ?

ముచ్చిలఁ దగునె మ భృచ్చి జలక మాడు

మచ్చెకంటులకోక లిచ్చకముగ ?

మొక్కంగఁదగునె ముం దొక్కపువ్వునకుఁదాఁ
గక్కసించిన యాలి కక్కజముగ?

గీ. నిట్టి నగుబాటుపనుల నీ వెన్ని కలుగఁ
జేసినాఁడవు వఁచిప్రసిద్ధకుఁడవె. చిత్ర. 17

సీ. అబ్బుకోఁ గలవా కాయశ్లేశ మొనరించు
దేవాసురు లటుఁడ దివ్యరమను
దోఁచుకోఁ గలవా చేసాచి లోకము లాఁచి

బలిహహదాతవైభవము లెల్ల
రాఁదీయఁ గలవా సత్రాజిత్తుఁ డీకున్న
మణిశమంతక మొక మమతఁ గొల్పి
నాటించఁ గలవా సన్న కసన్న నె వనంబు
పెట్టు మ్రాస్పకఁంచి పెరటిలోనఁ

గీ. దెచ్చుకొన వేమి వస్త్రాన్న దీపధూప
గంధతాంబూలములకైన గడన దెలిసె. చిత్ర.

సీ. తలను బించెపుదండ ధరియించవలెఁ గాని
మణికిరీటముఁ బెట్ట మనుజపతివె?

గళమున వనమాలికలు పూనవలెఁ గాని
హారము లే్వయ దేశాధిపతివె?

కరమున మురళి చక్కఁగఁ బూనవలెఁ గాని
శాతాసిఁ బూసంగ క్షత్రియుఁడవె?

తనువు గోక్షీరవాసన గుప్పవలెఁగాని
చందనం బలఁద రాజవె తలంప?

గీ. నెల్లలోక మెఱింగినగొల్లవాఁడ
వేది కులమింత రాజస మేమి నీకు? చిత్ర. 19

సీ. కన్న వారల మున్ను గారాగృహంబున
విడిచి పాటితివి నీ కడిమి యేమి?
పగవాఁడు పురిటిలోఁ బట్టి నెత్తుకపోవఁ
దనుకించుచున్న నీధైర్య మేమి?
ముద్దుమన్నని గోప్యముగ నొండు బంధింపఁ
దెలియన ట్లున్న నీ తెగువ యేమి?
వైరిధాటికి నోడి వనధిమధ్యమునందు
నిలు గట్టుకొన్న నీబలిమియేమి?

గీ. విఱిగి తిరి గెన్నఁడెన్నఁడో తఱి యెఱింగి
యొరుల నడఁచితి వదియేమి భరము నీకు? చిత్ర.

సీ. భిల్లాంగనాదంతపీడితఫలభుక్తి
హేయంబు దోచలే దింత నీకు
సంక్రందనాత్మజస్యందనసారథ్య
మెరుసుగాఁ దోచలే దింత నీకు
గోపాలకానేకగోవత్ససాలనం
బెగ్గుగాఁ దోచలే దింత నీకు
వ్రజబాలికాముక్తవస్త్రాపహరణము
హీనమై తోచలే దింత నీకు

గీ. నుచ్చసీచంబు లెఱుంగక యిచ్చఁజేయు
చేష్ట లివి భక్తహితమతిఁ జేసి తండ్రు. చిత్ర.

సీ. విమతభూపతు లెట్లు విముఖులై పాటిరో

రాజపీఠం బెక్కరానిసీకుఁ

గుంభినీధవు లెట్లు కూఁతుండ్ర నిచ్చిరో

కుల మొల్లకయె నీకు గోపకునకు

సుందరీమణు లెట్లు చూచి మోహించిరో

క ప్పగు మైచాయ గలుగునీకు

దాసజనం బెట్లు దాస్యంబు సలిపిరో

తిరియువానిని మాటుతిరియునీకు

గీ. మమత నీలీల లటు సూచి బ్రమసిరేమొ

తగుదువే యిట్టిఘనతకు దంభరూప. చిత్ర. 22

సీ. విక్రమాక్రమితభూచక్రఁడౌ హేమాక్షుఁ

బొం గణంచుటలు కోణంగితనము

కరగతామృతకుంభగర్వితాసురకోటిఁ

దూలఁగొట్టుటలు గయ్యాళితనము

కుచపూర్ణవిషదుగ్ధకుటిలయా పూతన

పేరుమాయించుట పిల్లతనము

కంసపురీద్వారగమనావరోధి యా

మడకరి నీడ్చుట మకురుతనము

గీ. వడిగలతనంబులా యివి? గడన యేమి

కొద్దిపను లివి నీ కిది పెద్దతనమే? చిత్ర. 23

సీ. కెరలి కంసుఁడు నిన్ను నలుకఁ గాచిన వాని

బారి సోదరిఁ ద్రోచి పాటినావు

- నరిపార నరకు నొంచగలేక చేతివి
 ల్లాలిచే నిడి దండ నలరినావు
 తెగడి బంధువు లాజిఁ దిట్టికొట్టంగ నోర్చి
 వైదర్భిఁ జేపట్టి వచ్చినావు
 దర్పకోధతి కెంతో తత్తరపడి నిజ
 స్త్రీపదాబ్జములఁ జే మోపినావు
 గీ. నీపరాక్రమ మిట్టిది నిఖిలజగము
 రాజ్ఞ మొక నిల్చుట యద్భుతంబు. చిత్ర. 24
 సీ. ప్రేపల్లెలో గొల్ల వెలఁదులు గొట్టరా
 దొడిదొడి యిల్లిల్లుఁ దూటలేదో!
 రాసకేళికయందు రమణులాయెందఱో
 చుట్టిపట్టినఁ బాటఁజూడలేదో!
 పదియాఱువేలభూపకుమారికలు తేరి
 పాటఁ జూచిన మతి బ్రమయలేదో!
 ప్రణయవాదంబున భార్యలా యెనమండ్రుఁ
 గసరివేసినఁ గూర్చిఁ గొసరలేదో!
 గీ. తలిరుబోఁడులయెదుటః దత్తరము గలుగ
 నీవు పరరాజముఖమున నిలువఁ గలవె? చిత్ర.
 సీ. ఆలు నిర్వాహకురాఁలు భూదేవియై
 యఖిలభారకుఁ డనునాఖ్యఁ దెచ్చె
 నిష్టసంపన్నురా లింవిర భార్యయై
 కామితార్థదుఁ డన్న ఘనతఁదెచ్చెఁ

గమలగర్భుఁడు సృష్టికర్త తనూజుఁడై
బహుకుటుంబకుఁ డన్న బలిమిఁ దెచ్చెఁ
గలుషవిధ్వంసిని గంగ కుమారియై
పతితపావనుఁ డన్నప్రతిభఁ దెచ్చె

గీ. నాంధ్రు బిడ్డలు దెచ్చుప్రఖ్యాతి గాని
మొదటి నుండియు నీవు దామోదరుఁడవె.చిత్ర.

సీ. కడలిరాయనిముద్దుకన్నియఁ బెండ్లాడి
యూచఁగా నిల్లట ముండు పేమి?
సహజ నొక్కరైను షండపాండవుచకుఁ
బెండ్లిఁ జేసితి వీవు పెద్దవేమి?
చిరరతిప్రాధను జిన్న బిడ్డని కీవు
గూర్చితి వారీతి గూడునేమి?
యుగములనాటిపెన్మగువను ముసలన్న
కొగిఁ జేసితివి తగుం దగు మతేమి?

గీ. తెలియ నవ్యక్తుఁడవు గావు తెలిసికొన్న
నిట్టివాఁడని తెలియలే దెవ్వరికిని, చిత్ర.

27

సీ. నీజ్యేష్ఠపుత్రుఁ డెన్ని కకురానియశాశ్వ
తపుఁ బనుల్సేయు సంతతము జగతి
వేరొక ముద్దుగుమారుఁ డందటిమోహ
లతలస్త్రీపురుషుల లంకెఁ బెట్టు
నీతలోదరి లోకమాత పక్షాపక్ష
దృష్టిఁ జంచలవృత్తిఁ దిరుగుచుండు

- నీ వనన్యకృతాదినిబిడమాయావిధా
 నులఁ జేయు దెవ్వరిఁ దొలఁగనీక
 గీ. నొకరికంటె గుణాధికు లొకరు మీరు
 ఇంతచక్కన దెలిసె మీయింటివరుస. చిత్ర. 28
- సీ. సకలంబు నీవయై యొకమట్టియాకుపై
 నిచ్చుఁ బరుండునాఁ డెంత గలవా!
 తన బిడ్డఁ డని యశోదాదేవి పొత్తుల
 నిడుక ముద్దాడునాఁ డెంత గలవా!
 తక్కులమారత్త దక్కించుకొనఁగ ని
 న్నెత్తుక పెంచునాఁ డెంత గలవా!
 భయలేశ మెఱుఁగక బల్పముపడగపై
 గంతులు వైచునాఁ డెంత గలవా!
- గీ. పరువు గలవాఁడ వేమి ప్రాబల్కులందుఁ
 దెలియ వరిముక్కుముల్లంతగలవాలేవా! చిత్ర.
- సీ. కల్లరు ల్లాని ప్రేపల్లెవా రందఱు
 హర్షింప నచట నీయాట సాగె
 మధురాపురీవరమనుజు లామోదించి
 మన్నింప నచట నీమాట సాగె
 ద్వారకాపట్టణధన్యులు నినుఁ గోరి
 కొల్వఁగా నచట నీకొల్పు సాగెఁ
 గరిపురధర్మజుం డురురాజసభ నిన్ను
 ధూషింప నచట నీముర్దుసాగె

గీ. నెఱుకమాలినవారు నీపరువుఁ దలఁతు
రేమి నీపొంకములు సాగు నేమి యచట?. చిత్ర.

సీ. దూడలలోఁ బెఱదూడ మేయఁగఁ జూచి

యట్టె పట్టుక చావఁగొట్టవలెనె
పొడవరావేగ నాఁబోతుకొమ్ములు పట్టి
విడువక దానిపే రుడుపవలెనె
ముక్కుతోఁ జెనకినకొక్కెరాయవిఁ బట్టి
వెరవొప్పుఁగా మెడ విఱువవలెనె
తన్నుఁబోతని మృగాధమ మంచు నెంచక
తొడరి గార్దభమును ద్రుంపవలెనె

గీ. యేమి ఘనకార్యములు చేసి తిద్ధరిత్రి
నెన్నటికి నీ వొనర్చిన విట్టిపనులె చిత్ర.

81

సీ. కవ్వడి కెంత చక్కఁగబోధ చేసిన

నితరహింసాకర్త మిష్టపఱుప
రాయబారం జెంతరసికత నడపిన
ననికి భారతుల నాయత్తపఱుప
విశ్వరూపం బెంత విమలతఁ జూపిన
నోర్వనికురురాజు నులుకుపఱుప
విలుఁ బట్ట నని యెంతొ చెలిమిగఁ బలికిన
నవల సుయోధను నాసపఱుపఁ

గీ. బోరు చంపక చుట్టముల్ పోర నీల్గఁ
జూచుచుంటివి యేనాఁటిచుట్ట మీఱు. చిత్ర.

- సీ. శ్రీమద్వికుంతపురీవరేశుండ వయ్యు
 గొల్లపల్లెల నుండఁ గోరుటేమి
 యక్షిణలక్ష్మీకటాక్షవీక్షుండ వయ్యు
 ద్రోవలే కింటింటఁ దోచనేమి
 భూరిచతుర్దశభువనావనుండ వయ్యు
 గడువేడ్కఁ దొట్టులఁ గాయనేమి
 సన్ననిదేవతాసంభావితుండ వయ్యు
 నాలగాపరులతో నాడ నేమి?
- గీ. గొప్పలో గొప్పవాడవు కొలదిలోనఁ
 గొలదివాడవు నిన్నెట్లు గొలువనచ్చు? చిత్ర.
- సీ. దుర్యోధనుం డవధ్యుండ వంచు మానెఁ గా
 కలుక బంధింపఁగాఁ దలఁప లేదె?
 గోపాలుడవు పూజఁగొందువేరాయని
 సభ నిన్నుఁ దిట్టఁడే చైద్యుఁ డెదిరి?
 నీలాంఛనంబులఁ బోలుచిహ్నాలు దాల్చి
 తానె నీ వనఁడె యుద్ధతీసఁ బొంద్రుఁ?
 డెవ్వరుఁ బట్టలే రేను బట్టెననంచు
 యవనుండు దటుమఁడే యాహవమున
- గీ. నృపులు కొందఱు వెఱచిరే నీకు మున్ను
 ప్రాణముల కాసపడరేని భండనమున. చి. 34
- సీ. రాజు లేవ్వరుఁ బజ్జీభోజన మిడకున్న
 దాసునింట భుజించి తనియలేదొ?

బంధువు లెవ్వరు గంధ మీకుండిన
మువ్వంకలది పూయ మురియలేదో?
దొర లెవ్వరును బూలసరము లీకుండినఁ
దెలిసి మాలికుఁ డీగ నలరలేదో?

ప్రభువు లెవ్వరు వస్త్రబహుమాన మీకున్నఁ
దెచ్చియిచ్చినచాకి మెచ్చలేదో?

గీ. పాటి సేయంగ నేరాజు బందుగుఁడవా?

మున్నె నీపస దెలిసిన దెన్న నేమి?, చిత్ర. 85

సీ. నాఁగలి రోక లన్నకు నిచ్చి శంఖాది
పంచాయుధము లీవు పట్టినావు
తాటిపెక్కెంబు కోల్తలపెద్ద కెత్తించి
గరుడధ్వజం బీవు గట్టినావు
వెలరాని కఱవోవివలువ జ్యేష్ఠున కిచ్చి
కనకాంబరం బీవు గట్టినావు
మద్య మగ్రజునకు మత్తిలఁ ద్రావించి
జున్న బాల్ పెరుగీవు జుట్టినావు

గీ. తగవరివె యన్న దమ్ముల ధర్మమీవె
తీర్పవలెఁగాని మఱియొందుతీర్పఁగలఁడె?, చిత్ర.

సీ. అప్పనంబులు గొను నఖిలదిజ్జండలే
శ్వరులచే వేంకటాచలనివాసుఁ
డరుదుగా నలువదా అవసరంబులు మహా
భోగంబుఁ గొనునీలభూ ధ్రవరుఁడు

పానకంబాలు సాఁబాలు భక్తుల కిచ్చి
యెసఁగును మంగళాద్రీశ్వరుండు
పుట్టకొలంది మైపూతఁగాఁ గొను మంచి
గందంబు సింహానగప్రభుండు

గీ. సాటిసాములరీతి నిచ్చోట నీవు
మూర్తిమంతంబుఁ జూపక కీర్తి గలదె?, చిత్ర. 27

సీ. బొచ్చెచ్చేపకు నైన మచ్చరం బున్నది
తాఁజేటి కైన సత్త్వంబు గలదు
డీకొన్న నడవిపందికిఁ గల్లు రోసంబు
తెఱనోటినరుఁ డైనఁ దెగువ సేయుఁ
బొట్టివానికి నైన దిట్టతనం బుండు
బాఁపని కైన దర్పంబు గలదు
చుంచురాజున కైన శూరత్వ మున్నది
ముసలికి నైనఁ జేపుష్టి గలదు

గీ. సిద్ధ మాభీరుడవు నీవె బుద్ధి నెంచఁ
గల్గివై యేమి సేయంగఁ గలవాకాని?, చిత్ర.

సీ. మును నందగోవత్సములఁ గాయునప్పుడు
ననునయించిరె కంజజాదిసురలు ?
విటచోరచేష్టల వ్రేపల్లెఁ దిరుగునీ
దగుమ్రాల నచ్చర లాడినారె ?
వరరథాశ్వముల సంగరవీధిఁ దోలునాఁ
డెంచి దిక్పతులు భావించినారె?

మగధేశుదాడికి మధుర వీడిననాఁడు

దేవర్షు లెల్లఁ గీర్తించినారె?

గీ. యల్పునిగ నెంచినారె లోకైకనాథ

నాథునిగ నెంచినారె ముద్ధరణిఁ జెపుమ?, చిత్ర.

సీ. పూతనాకుచకుంభపూర్ణవిషస్తస్య

పాయినై బ్రదికినభాగ్యమేమి?

కాళియాశీవిషగ్రనదప్రమాదంబు

గడచి జీవించిన ఘనతయేమి?

చాణూరమల్లదోస్తంభ ఘట్టన కోర్చి

లబ్ధజయుడ వైన లాభ మేమి?

సాశ్వరాజామోఘశక్తిప్రయోగంబు

మరలించుకొనిన సామర్థ్యమేమి?

గీ. బడుగుదాసరివలె నన్నవస్త్రములకుఁ

బరుల కాశించి యిచట నీపంతమేమి?, చిత్ర.

సీ. పట్టి గొల్లది రోటఁ గట్టి నోపిననీకు

రోసంబు లేదన్న నీసు గలదె?

జారచోరాదిచేష్టలఁ బ్రవర్తిల్లునీ

కపకీర్తి యన్న భయంబు గలదె?

భార్యచేఁ దన్నులుఁ బడ్డవానికి నీకు

లజ్జ లేదని యన్న లాఘవంబె?

కుడంటులేదని కొసరి మెక్కిన నీకు

హీనత లెంచిన న్యూన మగునె?

గీ. కోరి దాసులు నిన్నెంత దూలుచున్నఁ
బంత మున్న దె నీ కిసుమంత యైన ? , చిత్ర. 41

సీ. కడు దొంగతనమునఁ గనితల్లి వైచినఁ
దనబిడ్డనిగఁ బెంచె నిను యశోద
జనని గర్భము దించుకొనిన వేటొకతల్లి
కడుపుఁజేసికొనంగఁ గలిగె నన్న
తండ్రివివాహయత్నము సేయ నొల్లక
తగులుక వచ్చె నీధర్మపత్ని
యన్న రారాజుకీనున్న నీప్రీతి
యింటికి జోగిరా నంటుకొనియె

గీ. నిట్టిసీసంప్రదాయంబుగుట్టు బెట్టు
రట్టు సేయుదుఁ గనుము నాభట్టుతనము, చిత్ర.

సీ. పక్షంబు గల దండ్రు పాండుపుత్రులయందుఁ
బాండవుల్ పడినట్టిపాటు లేమి!
పూర్వజన్తమునందుఁ బూజించె గజ మండ్రు
గజరాజు పొందినగాసి యేమి!
యలకుచేలునకు బాల్యస్నేహితుఁడ వండ్రు
నెఱిఁ గుచేలుఁడు పడ్డనెవ్వ లేమి!
ప్రహ్లాదుఁ డాజన్మభక్తియుక్తుం డండ్రు
ప్రహ్లాదుఁ డొందినబాధ లేమి!

గీ. యెంత యాలస్యమున వారి నేలినాఁడ
విట్టిదే నీడయారసం బెంచి చూడ, చిత్ర. 42

సీ. అసఖుమా విప్రసత్రాన్న మెంగిలిఁ జేసి
 తీవె ముక గ్రతుభోక్త నేనె యనుచు
 సవతితల్లికొమాళ్ళ సమయించి తందఱిఁ
 దఱుగని రాక్షసాంతకుఁడ ననుచు
 బంధువు లన్యోన్యవై రానుహతులుగా
 నడచితి భూభారహరి ననుచు
 బలిమి నన్యస్త్రీలఁ బట్టితి వెందఱి
 నష్టలద్భ్రష్టాచర్యమతి ననుచు

గీ. లోకమున నడ్డ మెవ్వరు లేక యునికి
 హద్దు లేకిట్ల నడచితి నభుకుమాలి, చిత్ర. 44

సీ. ఆదియోగ్యంతరంగాలానబంధంబు
 వదలించుకొన నీకు వశముగాదో!
 వేదాంతసకృదచుంబితులమంత్రవర్ణ
 నల గుహనుండి రా నలవిగాదో!
 నిమిషార్థనిమిషాదినిత్యవేళాచక్ర
 గతి నిరోధించి రాఁ గ్రమము గాదో!
 నక్రకంటకపంకవత్కూరజనమనః
 కాపథంబులను గాల్తోపరాదో!

గీ. యేమి యాలస్య మిది నీకు నేల సకల
 జంతుసంతానరక్షావిచక్షణువకు, చిత్ర. 45

*సీ. కఠినస్తనంబుల ఘట్టించి దట్టించి
 జడలచే మోది నున్దొడల నదిమి

పలుగంట్లు చేసి గోరుల నాటి దొమ్మిగా
 యువతీసహస్రంబు లుపరతాది
 బంధనంబుల నిన్నుఁ బైకొని తమిరేఁచి
 రమియింప నిదురింప రాక నాఁటి
 బడలిక దీఱ నాపఁగరాని సుఖనిద్రఁ
 బనలించియున్నట్టి భావ మిచటఁ

గీ. దోఁచుచున్నది సంఘల్లతోయజాక్ష!
 మేల్ బళా! యింక జా గేమి మేలుకొనవె, చిత్త.

సీ. నీబొడ్డుదమ్మిలోనికిఁ జొచ్చి చూచిన
 నలువకు నీలోఁతు దెలియకున్నె?
 బహుసహస్రాంగనాగృహముల నినుఁ గన్న
 మునిరాజు నీమాయఁ గనకయున్నె?
 నీవిశ్వరూప మెన్నికఁ జేసి పొడఁగన్న
 నరుఁడు నీయురువుదా నెఱుఁగకున్నె?
 తనమనఃపీఠి ని న్ననిశ మారాధించు
 హరుఁడు భవత్తత్త్వ మరయకున్నె?

గీ. గరువ మేటికి నీమర్త మెఱుఁగ రనుచుఁ
 దెలిసిన మహాత్ములకు వైనఁ దెలియకున్నె?, చిత్త.

సీ. పురుషాకృతిగ నిన్ను గుఱుతుఁబట్టఁగరాదు
 స్త్రీమూర్తి వనుచును జెప్పరాదు
 పరగ నవుంసకభావ మెన్నఁగరాదు
 రూపంబు గల్గు టెఱుంగరాదు

గుణవంతుఁడ వటంచు గణుతింపఁగారాదు

మర్యాద దెలియ నేమతికిరాదు

కులజుఁడ వనుచు నిక్కువముఁ జెప్పఁగరాదు

స్థల మెక్కడనొ కాని తెలియరాదు

గీ. వస్తునిర్దేశ మొసరింప వశము గాని

నిన్ను వర్ణింపరాదయా నిశ్చయముగ, చిత్ర.

సీ. నమ్ముదు రేరీతి నారదు నాత్మజు

మానినిఁ జేసినమాయవానిఁ?

దలఁతు రేరీతి నల్దలలదయ్యము నోలి

బొడ్డుదమ్మినిఁ గన్న పురుషమణిని ?

భూషింతు రేరీతి పుష్పబాణవిరోధి

విషయభ్రమితుఁ జేయువేసగాని ?

భాషింతు రేరీతి బ్రహ్మాదిమశకప

ర్యంతంబు గలిగినవంతవాని?

గీ. నిన్నెఱిఁ గెఱింగి యందలు సన్నుతింతు

రెవ్వరికి నీవు కావలె నెంచిచూడ!, చిత్ర. 49

సీ. ఎక్కడ నీకన్న దిక్కు లేనట్లు ని

న్నర్చింతు రబ్జగర్భాదిసురలు

మఱి యెందు గతిలేసేమాడ్కి మహామును

ల్మీయందె లక్ష్మము ప్నిలుపుకొందు

రిలఁ దరణోపాయ మెందున లేనట్లు

సజ్జనుల్ నీకథల్ చదువుకొందు

పగతుర మెయ్యెడ బ్రతికెద మన్నట్లు
దునిసిరి నీచేత దనుజు లెల్లఁ

గీ. దత్త్వమరసిన శుద్ధబుద్ధస్వరూప
మింత యధికార మెన్నటిదేమి చెవుమ?, చిత్త.

సీ. ఆడించెదవు బొమ్మలాటవాఁడునుబోలె
సర్వచరాచరజంతువులను
గనుకట్టుఁ గట్టెదు గారడీఁడునుబోలె
మిథ్యాప్రపంచంబు తథ్యముగను
వేర్వేఱఁ దోఁతువు వేషధారియుఁబోలె
బహువిధ దేవతాభద్రకళలఁ
దెలివి మాన్పుదువు జక్కులవానిచందానఁ
బ్రజల సంపద్రంగవల్లిఁ జేర్చి

గీ. ఇట్టివేకద నీవిద్య లెన్నియైన
నింక నేమిట ఘనుఁడవో యెఱుంగరాదు, చిత్త.

సీ. కూరిమి నల తగిలెగొట్టుసన్నా యసితో
ముచ్చటించెద వేమి పుణ్యమూర్తి
సాటిగా వెలిగొండవీటిజంగముచెల్పిఁ
బచరింతు వేనాఁటిబాంధవుండు
వెలిపాఁపపాన్పుపై వేడ్కతోఁ బవళింతు
వదియేమి భోగిభోగాంతరంబు
పొరుగిండ్ల కేప్రాద్దుఁ బో రాఁ దలఁచునింతిఁ
బాయ కుండెద వేమిభాగ్యలక్ష్మీ

- గీ. మంచినహవాసములు గల్గె నెంచి చూడ
నీకె తగ నట్టివారితో నెనరు నెఱవ, చిత్ర. 52
- సీ. అఖిలపోషకుండవ న్నాఖ్యమాత్రమెకాని
కర్తవ్య నీవె భోక్తవ్యను నీవె
యక్షరుండ వనుప్రఖ్యాతిమాత్రమెకాని
చర్చింప వేటొందు సాక్షిగలఁడె
సుగుణాభివని నిన్ను స్తుతి యొనర్చుటెకాని
నిర్గుణుం డెవ్వఁడు నీకు మించ
విశ్వాత్ముండ వటంచు వినుతించుటయెకాని
చొచ్చి నిన్నై వ్వఁడు చూచినాఁడు
- గీ. వినికిడియెగాని నిన్ను నీ విశ్వములను
మొద లెఱుంగుదురే నిజంబునకు బిల్వ, చిత్ర.
- సీ. ఒకగుణంబున నీవె సకలప్రపంచంబు
గల్పించితి వభూతకల్పనముగ
వేటొకగుణముచే విశ్వవిశ్వప్రాణ
రక్షణం బొనరింతు వక్షయముగ
మఱియొందు గుణముచే మండలంబులు గూడఁ
జెఱిపి వేయుదువు నిశ్చేషముగను
నిర్గుణంబున నీవె నిరవకాశంబుగాఁ
బట్టకయుందువు బయలు మెఱసి
- గీ. గుణ మొకటిగాదు తెలిసిన గుణము లేదు
చేరి నినుఁ గొల్వరాదు వచింపరాదు, చిత్ర. 54

సీ. జీవిని జీవి భక్షింపఁ జేసితి వింతె

కొనిపెట్టినావె చేతనుల కెల్లఁ?

జేసినంత భుజింపఁ జేసినా వింతెకా

కెక్కువ లెవ్వరి కిచ్చినావు?

కర్తనూత్రంబునఁ గట్టి త్రిప్పెదవుగా

కిచ్చ నొక్కనిఁ బోవ నిచ్చినావె?

వెను బృథక్ప్రకృతుల వేటుఁ బెట్టితివి గా

కందటి కై కమత్య మిడినావె?

గీ. తెలిసె నీ రక్షకత్వంబు దేవదేవ!

వేతె గతిలేక నిన్ను సేవింపవలసె, చిత్త. 55

సీ. నీరుపట్టుగ నుంట నారాయణుండ వండ్రు

నారాయణాఖ్యాధికార మేమి?

బలిసి యంతట నీవె గలుగ విష్ణుండ వందు

రావిష్ణునామప్రభావ మేమి?

ముగురు నీవై వెలుంగఁగఁ గేశవుండ వండ్రు

కేశవాభిఖ్యాప్రకాశ మేమి?

సిరికి మగండవై మెఱయ శ్రీపతి వండ్రు

శ్రీపతినామప్రసిద్ధి యేమి?

గీ. పెట్టుపేరు లనేకముల్ పుట్టుపేరు

గుఱుతెఱింగిన నీమూల మెఱుంగవచ్చు, చిత్త.

సీ. వేడని చూడక విపినవహ్నిజ్వాలఁ

ద్రావదో తేనియఁ ద్రావినట్లు

భారమం చనక గోవర్ధనపర్వతం
 బెత్తెదో పూబంత యెత్తినట్లు
 విషపుంజ మనక నాభీలాజగరజిహ్వాఁ
 జింపెదో ప్రాబట్టఁ జింపినట్లు
 వెస నసాధ్యుం డని వెలువక నరకుని
 నటకెదో పార్శ్వేట నఱికినట్లు

గీ. భక్తసంరక్షణత్వరాపరవశతను
 జేసినావేమొ యూరక సేయఁగలవె?, చిత్ర. 57

సీ. వత్సాపహరణగర్వము మాని యజుఁడు దా
 నపరాధి ననుచు సాష్టాంగ మెఱుగె
 భవుఁడు బాణున కాజి బాసటయై వచ్చి
 భక్తునిఁ బట్టిచ్చి ప్రణుతిఁజేసె
 వజ్ర శిలావృష్టి వర్షించి లజ్జించి
 తప్పుఁ జేసితి నంచు దండ మిడియె
 సమవర్తి భీతి నంజలిఁ జేసి యాత్మలో
 కస్థితు గురుపుత్రుఁ గాను కిచ్చె

గీ. ఊణేఁ బుట్టుకమాలినగొల్లవాని
 నిన్ను నావేల్పు లోడింప నేర రేమి?, చిత్ర. 58:

సీ. కొనముట్ట హెచ్చుతగ్గుల ప్రాతసుద్దుల
 తాతపుస్తక మొకఁ డాతతాయి
 ముచ్చిలి నీటిలోఁ జొచ్చి డాగిన వాని
 పావన మేమి! వెంబడిగఁ బెద్ద

కోటమీనంబ వై యాటొందుసంద్రము
 వ్విముసంబులో నీది నెమకి వాని
 డొక్క వ్రక్కలు గాఁ గలుక్కున బరిఁ గోసి
 కడలేనినుడువు లెక్కటికి నోట

గీ. మాట వెళ్లనివానికి మగుడ నిచ్చి
 యింతపనిఁని నవతార మెత్తి తవు, చిత్త. 59

సీ. అభిషయఃపాత్ర మద్రిరాణ్డంథాన
 మహీరాజగుణము దా రమరఁ గూర్చి
 యమృతాభిలాష దేవాసురుల్ మధియింప
 గిరి మున్దఁ గచ్చపాకృతి వహించి
 నిర్వహించుట గాని సర్వకాశ్యపులలోఁ
 బజ్జీభేదముఁ జేసి పల్క తాన
 కొల్పి దైత్యులనోరుఁ గొట్టి యాదిత్యుల
 కమృతాన్న మిడితి వాయమరులందుఁ

గీ. బక్షపాతివి గావె! యభక్తి బడిరి
 నమ్ముదురె యానిశాటు లెన్నటికి నిన్ను?, చిత్త.

సీ. ఉక్కునఁ బసిడికరక్కసుఁ డొక్కడు ప
 ల్దిక్కు లోరిచి బొల్లిపక్కిమావు
 నెక్కు రాతెక్కడఁ జిక్కెడు నంచునీ
 యిక్కువ లరయంగఁ గిక్కురించి
 నక్కితి విలక్రిందఁ జొక్కవుఁ బందివై
 కొక్కరింపుచు నాతఁ డక్కడికిని

మొక్కరింపంగ జొర జొక్క లేకట వాని

దొక్క గలుక్కున జెక్కిపట్టి

గీ. నొక్కి పుడ మింతనీటిపై కెక్క దీయ

మక్కువ దనర్ప నది యేమి రక్కరింపు?, చిత్ర.

సీ. అయవారు చదివించినట్లుగాఁ జదువక

మఱికొట్టి తిట్టంగ వెఱపుఁ గొనక

తనయుఁ డెంతో పరధ్యానంబుగా నున్నఁ

దండ్రీ వల్లని చెప్పఁ దగఁడె ధాత్రి

నీకుఁ గోపం బేమి నృహరిరూపంబున

స్తంభంబులోఁ బుట్టి చటులనేత్ర

దంష్ట్రానఖప్రభదహనకీలలఁ బోలి

భగ్గు రనంగఁ బైఁ బడి పిరణ్య

గీ. కళిపుఁ దునుమాడి స్రవ్ణాదుఁ గరుణ నేలి

తందఱి కసవ్యా మయ్యె ని న్నపుడె కనఁగ, చిత్ర.

సీ. కశ్యపుఁ డదితి ని న్లన్నవారలు గారె

పెంచిరే మరుగుజ్జుబిడ్డ వనుచుఁ

గుండిక దండంబు గోఁచితో వచ్చిన

కపటవటుండు నిక్కముగ భూమి

మరుఁడు గాఁ డని యాత్మ గురుఁ డీయ వలదనఁ

గరుణించి బలిదాత కామితార్థ

మొసఁగంగ నభివృద్ధి నొంది మే లోర్వక

ధర్మంబు నాల్గుపాదముల జరుపు

గీ. నట్టిదాతను దిగఁ ద్రొక్కి యతనిసిరులు
దెచ్చి కులగోత్రభేది కీ నిచ్చకంబో, చిత్ర. 63

సీ. జపతపోనిష్ఠుఁ డౌ జమదగ్ని కుదయించి

కరము దారుణవృత్తిఁ గత్తి గట్టి
కినుక గాజద్రోహమునకు శంకింపక
సకలభూపతులగొంతుకలు గోసి
కార్తవీర్యార్జునుకరసహస్రం బొండు
తఱి గండ్ర గొడ్డంట నఱకి వైచి
వసుధపై రక్తప్రవాహంబు లొనరించి
తజ్జలంబులఁ బితృతర్పణములు

గీ. సేసి యిల విప్రులకు ధారఁ బోసినట్టి
కీర్తియే కాని బ్రహ్మణకృత్య మగునె?, చిత్ర.

సీ. తా వచ్చెద నటంచు ధైర్యలక్ష్మి మహీజ

వెంట రా నడవికి వెడలినావు
సుగ్రీవుఁ డున్నచో సొమ్ముఁ దా నిడ నీత
యాజాడ నతనిపొం దలికినావు
ముందు జానకి లంక మూర్ఖించి చొచ్చి నిన్
దెచ్చినరిపుల సాధించినావు
వై దేహి భవదంకవసతిఁ గూర్చున్నచో
భువనసామ్రాజ్యముల్ పొందినావు

గీ. గట్టిగా మైథిలినిఁ జెట్టఁ బట్టి నట్టి
పౌరుషము లబ్బె నేనాఁటిపూరుషుఁడవో, చిత్ర.

- సీ. ధర్మవిఘాత మిద్ధర నీ వానర్చిన
 మూఁడులోకంబులు మ్రోసె నపుడె
 జనకునికూఁతు నిచ్చను బెండ్లియాడంగ
 నరనాథుకోటులు నవ్వె నపుడె
 పుణ్యజనంబులఁ బోరి బాధింపంగ
 సుర లద్భుతము నొంది చూచి రపుడె
 సంతతాశ్రితవిభీషణు రాజుఁ జేయంగ
 నల రవీందులు సాక్షి నిలిచి రపుడె
- గీ. మంచినడవడి నడిచినా వెంచిచూడఁ
 గీర్తి గలమూర్తివే యిట్టివార్త లరయ, చిత్ర.
- సీ. సన్తుని నధ్వరసాఫల్యుఁ గావింప
 జానకీపరిణయోత్సవము గలిగె
 రవినందనునిఁ గీశరాజ్యాధిపతిఁ జేయ
 సేతుబంధనకీర్తిఁ జెందఁగలిగె
 బహుదేవతాస్త్రీల బందిగంబులఁ బాపఁ
 జెఱ నున్నవై దేహిఁ జెందఁ గలిగె
 నలవిభీషణుని లంకాధినాథునిఁ జేయ
 నెలమి నయోధ్య నీ వేలఁ గలిగె
- గీ. నబ్బె నీకుఁ బరోపకారైకఫలము
 లంతియే కాక నీచేత వైన దేమి?, చిత్ర. 67
- సీ. ఒకపినతల్లి మే లోర్వలే కనిచిన
 విపినంబులకుఁ బోవువెట్టి గలఁడె?

తండ్రి మృతుం డైనఁ దనరాజ్య మత్తటి
నేల రాకుండనిబేల గలఁడె?

యనుజుండు వలదన నాలిమాటలు విని
చెడుగిట్టిఁ బట్టఁ బోవెడఁగు గలఁడె?

పరదేశముననుండి బలవద్విరోధంబు
బలిపించుకొన్న వెంగలియుఁ గలఁడె?

గీ. నీవు సేసినపను లిట్టి నేరుపరివె

జగదుపద్రవమెట్లు పోఁ జటచినావొ, చిత్ర. 68

సీ. నినుఁ గోరి కన్నతండ్రిని నీనిమి త్తమై

చింతించి మృతిఁ బొందఁ జేసినావు

నిను వని నేనింప ననుజు నాఁకటి కేమి

యొసఁగ కీవే పండ్లు మెసఁగినావు

నినుఁ గవు ల్గొల్చి తల్చినకార్య మీదేర్పఁ

బిదప వారలఁ జెట్లఁ బెట్టినావు

నినుఁ బాయ కడవికిఁ జనుదేర నిల్లాలి

నొరుపంచఁ గొన్నాళ్లు లుంచినావు

గీ. రాజకళఁ జూచి ని న్నొకరాజు వనిన

మానుషంబేది? యిదియంత మాయగాని, చిత్ర.

సీ. కులగురుదేవ్వి నొజ్జలుగ వెన్నొని కాచి

నిమరమంత్రము తేర్చినావు

పూర్వదేవతలు కాపుర మున్నపురియందు

వంచించి యగ్గిఁ బెట్టించినావు

- తాతలతరమునఁ ద్రవ్వించినపయోధి
 పేరుగాఁ గొంత పూడ్పించినావు
 మోసమా పైఱుగక మోహించి వచ్చిన
 యెలనాగముక్కుఁ గోయించినావు
- గీ. బళిర ! నీవంటిథార్తికుఁ బ్రస్తుతంపఁ
 గొడువ లింకేమి కైవల్య మెదుటవచ్చు, చిత్ర.
- సీ. శౌర్య మెక్కించి విశ్వామిత్రుఁ డూరకఁ
 దొడరింపఁ దాటకఁ దునిమినావు
 వైదేహి వాక్యనిష్ఠంధంబుఁ ద్రోయలే
 కటిముఠి మారీచు నఱికినావు
 వెనుకంజ వైచిన విడువక పైకిరా
 నరుదుగా ఖరుతలఁ దరిగినావు
 మొట్టో యనుచు దేవముసులు వా రెన్నాళ్లొ
 యనుసరింప దళాసుక్తి దునిమినావు
- గీ. కాని రోసంబు గలదె నిక్కముగ నీకు?
 మనసు మెత్తనివాడ వేమనఁగ వచ్చు?, చిత్ర.
- సీ. కొంచెపుఁబని దాసి నించుకదండింపఁ
 బగఁబట్టి యది యెన్ని పాట్లు వెట్టె
 బలిమినిఁ బట్టి శూర్పణఖ నాసికఁ గోయ
 నది నీకుఁ బిదప నెం తలఁతఁ దెచ్చెఁ
 జిన్న తనంబునఁ జెనకి పోఁ దోలిన
 మారీచుఁ డొనరించె మాయ తెన్ని

- నిరపరాధునివాలి నురుశరాహతిఁ శూల్ప
వానియిల్లా లెంత వగచి తిట్టె
- గీ. స్వామివై యేమి యెఱుంగవు స్వల్పకార్య
కారణంబున నెన్నెన్నికతలు పుట్టె, చిత్ర. 72
- సీ. నీవేరు వినుటకే యోపక చెవి గంటఁ
గట్టుకున్నాతనిఁ గావనేమి?
కలన నీతోఁ గత్తిఁ గట్టుకపోరాడు
వాని పోదరునిఁ బ్రోవఁగఁ బనేమి?
బాధింపఁ దగునుహాపాతకుం డటు చేరి
నీవాఁడ నంటె మన్నింప నేమి?
మాయవేసముల నీమర్త మారయుచున్న
విమతదూతలఁ బట్టి విడువనేమి?
- గీ. పతితశరణాగతావనప్రకటదీక్ష
లోకముల కబ్బురంబుగ నీకె కలదొ?, చిత్ర. 73
- సీ. పటపిన శస్త్రంబె బహుముఖంబుల దైత్య
వాహినీమర్తము ల్వచ్చి వెడల
ముందు దూసిన బాణమునకన్న సరిమించి
వెనుకమ్ము దైత్యుల విటుగఁ బొడువ
నేసినమార్గణం బెదు రెక్కి యితరాస్త్ర
మడఁచి క్రవ్యాదుల మగుడఁ జేయ
నిగిడించినశరంబె నిర్జరారులఁ ద్రుంచి
తొడిఁదొడిఁ దనకుఁ దా దొనకుఁ జేరఁ

గీ. దొలఁగి రనుగులు కొంత నీబలిమి చెలిసె
ముష్టి నీచెంత నీయస్త్రములదె వింత, చిత్ర. 74

సీ. అడవిలోఁ చెరువర్ల నుడుగక తినుచున్న
యాఁడుదాని వధించు టర్హమగునె?
చిక్కినవారికిఁ జేతు లెంతయుఁ జాఁచు
మొండివాని వధింప ముఖ్య మగునె?
యెక్కడెక్కడ నైన నేటుక తినుకాకి
కన్నుబోఁ బొడుచుట ఘనగుణంబె?
కడు వ్రేటుఁ బడి గడ్డి కఱచినమారీచుఁ
దఱిమి బాధించుట నెఱతనంబె?

గీ. యెవ్వ రేరాజు లొనరించి రిట్టిపనులు?
చేసితివి యింక నెద్దేని సేయఁగలవు!, చిత్ర. 75

సీ. రాజకార్యపరుండు తేజోబలాధికుఁ
డాంజనేయుఁడు భృత్యుఁ డగుటఁజేసి
యమితశౌర్యుఁడు ప్లవంగమకులేశుఁ డినజుఁ
డఱలేనిస్నేహితుఁ డగుటఁజేసి
విమతమర్తజ్ఞుండు విశ్వాసభరితాత్ముఁ
డల విభీషణుఁ డాపుఁ డగుటఁజేసి
సుమనస్కు లమనస్కు లమృతవాక్యంబులఁ
బొసఁగ నాశీర్వచింపుటనుజేసి

గీ. లంక సాధించితివి గాని లావుచేత
నిర్జరారుల గెలువంగ నీతరంబె?, చిత్ర. 76

సీ. నడువఁజాల దని జానకి నెత్తుకొని ముందు

నడచువిరాధుని నఱకుటేమి?

చనవున వై దేహీచను బిడ్డవలె నోటఁ

బట్టినయొంద్రి క న్నొట్టుటేమి?

సీత సంతోషింపఁ జిత్రవేషముఁ దాల్చి

తిరుగుమారీచుని నఱకుటేమి?

తల్లినివలెఁ దెచ్చి ధరణీజను నశోక

వని నిల్ప రావణుఁ దునుముటేమి?

గీ. శోప మిటులేమి? వారు మహాపరాధు

లైనముక్తిప్రసాదార్హు లగుటయేమి?, చిత్ర.77

సీ. పరరాజ్యకాంక్షలోఁ బట్టకుండెద వైన

సుగ్రీవునగరంబుఁ జూడరాదె?

పరధనంబున కాస పడకయుండెద వైన

నాలంక నొకతాయి యంటరాదె?

పరయోషపై నిచ్చుఁ బాయకుండెద వైన

నలశూర్పణఖముక్కు నిలుపరాదె?

పరదానవులఁ ద్రుంపఁ బంతగించెద వైన

మూల దైత్యులఁ దోలి పుచ్చరాదె?

గీ. చేసిన ప్రతిజ్ఞలో నొండు వీస మైనఁ

దప్పువోకుండ నడచినధార్మికుడవా!, చిత్ర.78

సీ. నిర్దయాత్ములె కాని నిత్యాగ్ని హోత్రాది

కర్తవ్యైష్ఠికు లై నఘనులు గారె?

శుచిశూన్యలే కాని శ్రుత్యాదిపాఠక
ప్రకటవేదార్థభోధకులు గారె?
సత్యహీనులె కాని చంద్రశేఖరచాద
పద్మపూజానందపరులు గారె?
మాయికులే కాని మంత్రప్రయోగోప
సంహరణక్రియాచణులు గారె?

గీ. కులము బ్రాహ్మణ్య మగు దైత్యకులము నెట్లు
గూల్చితివి బ్రహ్మహత్యకుఁగొంక కమాహ!,చిత్ర.

సీ. ఒక్కవ్రేటునఁ గూలునోవాలి బలశాలి
చెట్టుచూటొగ్గి వేసితివి గాని
మొనసి నీల్లు నె పజ్జీముఖుఁడు తన్నాభికా
మృతకుంభ మగలఁ గొట్టితివి గాని
కుంభకర్ణుఁడు రణక్షోణిలోఁ దీటునే
తీఱని నిద్ర నెదిర్చెఁ గాని
చిక్కునే యింద్రజిత్తుక్కున పోదరుం
డశననిద్రలు మాని యడఁచెఁ గాని

గీ. యింద తాయంబు లెటుఁగుదు వందువలన
మడిసి రసురులు సీచేత మడియువారె?,చిత్ర.80

సీ. మొసలిఁ బెట్టినకన్తి మొట్టుఁబెట్టినహన్తి
రక్కరించితి నన్నరమ్యమేమి?
తులువ పల్వరిలోన వలువ విప్పఁగఁ జాన
సిగ్గుఁ గాచితి నన్నపగ్గె యేమి!

బలువు శాపముచేత బండపాటిననాతి

అంకుఁ బాపితి నన్నబింకమేమి?

పెద్దమోదినభీతి బెగడివచ్చిన కోతి

కండఁ జేసితి నన్నయందమేమి?

గీ. భవభయంబున నిన్నెంత ప్రస్తుతింపఁ

గరుణఁ జేపట్టలేని నీఘనత యేమి?, చిత్ర. 81

సీ. నీచువాసనచేత నీటిలో నుండుట

యెక్కు వప్పులను తాయెత్తుకొనుట

కడుపాఁకటికిఁ దుంగకాయలు మెక్కుట

యని నోరు దెఱచి పెల్లఱచుచుంట

సిరి గల్గి బిచ్చపుఁజెప్పఁ జేపట్టుట

చేక త్తి పరరాజుచేతి కిడుట

పట్టణప్రజకుఁ జెప్పక పాటిపోవుట

కలుద్రావి నిను నీవె తెలియకుంట

గీ. మ్రానువై యుంట గుఱ్ఱపుమనిసివంట

పుడమినాడిక సేయక విడువ నిన్ను, చిత్ర. 82

సీ. ఖరు నాజిలోఁ జొచ్చి శర ముచ్చి పో నేయ

వెనుకకు లంఘించి వెఱచె ననిరి

యనిఁ బాటునో కోతి యని మ్రానిమాటున

నేయ వాలినిఁ బొంచి యేసె ననిరి

గరుడధ్వజం డన్న గుఱుతుఁ దెల్పుట కున్న

బలభీతి శస్త్రాహి బద్ధుఁ డనిరి

బలినిఁ జంపఁగరానివరమున యాచింప

వృత్తి నాతని భిక్ష మెత్తె ననిరి

గీ. యశ మదెంతొ ప్రయాసలభ్యంబె కాని

యెంతలో వచ్చునపకీర్తి యెటుఁగ వేమి!, చిత్ర.

సీ. ఘోరకబంధుదీర్ఘోరుదోర్ధ్వండుముల్

దరిగి వచ్చిన మాట తథ్య మేని

పజ్జీకంతాత్మజఫణిరాజబంధమో

చనుడవై వచ్చుట సత్య మేని

మైరావణాభేద్యకారాగృహముఁ గూల్చి

బ్రదికి వచ్చినపల్కుభద్ర మేని

మారీచుదుస్తరమాయాప్రమతఁ బాసి

విజయ మొందినసుద్ది నిజమ యేని

గీ. కలితరాజోపచారభోగములఁ గీర్తి

శాలివై యిందు మెఱయుట సాక్షి జగతి, చిత్ర.

సీ. నీశాంతి యంభోధినిర్భరాంబువులు బా

ణముఖంబునకుఁ దెచ్చునాఁడె తెలిసె

నీకోప మరిరావణైకానుజన్తునా

నగరి రాజుగఁ జేయునాఁడె తెలిసె

నీకీర్తి కపటదుర్మీతుఁడౌ ధ్వాంతుదా

నవృతప్పుఁ గాచిననాఁడె తెలిసె

నీయభిజ్ఞత యవినిందిత నీతస్వీ

నగ్నినిఁ జూరు మన్నయపుడె తెలిసె

గీ. నెంచరానిగుణాఢ్యుడ వీవె యనుచుఁ
దెలిసి మ్రొక్కెద నితర మాదిక్కు లేక, చిత్ర.

పీ. జనకువాక్యమున రాజ్యవిసర్జనమె కాని
యడరుశౌర్య మొకింత విడిచినావె?
దీక్ష నాభరణము ల్దివియుమాత్రమె కాని
నర ధనుర్బాహును ల్వదలినావె?
వ్రత మని కాంచనాంబరముఁ గట్టవు గాని
బిగువు వజ్రాంగిమై విడచినావె?
ప్రతినఁ బదార్థమే నితర మొల్లవు గాని
యభిమానధనముపై నలగినావె?

గీ. నిఖిలరక్షోవిదారణవిర్భయైక
వేషధారివి నీ మునిగ్మత్తి యేమి?, చిత్ర. 86

సీ. వెఱపింపఁగలవా యేవిలు నీ కొసంగి తా
విగతరోషుం డైనవిప్రవరునిఁ
గట్టింపఁ గలవా సాగరముపై సేతువు
మలలఁ గోఁకులమూఁక లలరఁ బట్టి
ఘనత నీఁ గలవా యన్నను గొట్టి తమ్మున
కారాజ్య మాచంద్ర తారకముగ
వేంచేయఁ గలవా విస్వీధిఁ దేరఁగ నున్న
పుష్పకం బెక్కి నీపురికిమరల

గీ. జగతి నిటు సంతతోత్సాహచరణమునకు
యుక్తిసేయుదు వోహె నీశక్తి దెలిసె, చిత్ర.

సీ. నిన్నెదుర్కొనరాని నెపమునఁ గోపించి
 కోపితహితు నూతుఁ గొట్టవలెనె?
 సంబంధినోటఁ గొంచపుమాట రా వాని
 కరిపురం బలుకఁ బెకల్పవలెనె?
 నిను జూచి వేడ్క నొందిన గర్వముగ నెంచి
 నిండిపాతెడు నేటు నిలుపవలెనె?
 చెలికానివలె నొద్దఁ జేరి యెత్తుకొనంగ
 గినుకఁ బ్రలంబునిఁ దునుమవలెనె?

గీ. ఎంతరోషంబు గలవాఁడ వేమిసీవు
 తెలివికాఁడవె బలరామ ! తెలిసె నిందు, చిత్ర.

సీ. పరపురుషాకృతి గుటుతుగాఁ జూడక
 త్రిపురపతివ్రతాతిలకములను
 విటపయుక్తి భ్రమించి విఫలభ్రమతఁజేసి
 తత్సతీపతుల దుర్దాంతబలుల
 హతము సేయించితి వల మహానటునిచే
 రథరథాంగాశ్వసారధిశరాది
 గుణనిషంగాస్త్రము లోకొరినట్లుండునే
 సమకూర్చి యసురుల సంహరించి

గీ. సాహసుఁడ వైతి నిన్నుంచి శంకరుండు
 త్రిపురసంహరుఁడనునాఖ్యఁదెచ్చుకొనియె, చిత్ర.

సీ. సకలవర్ణంబులు సంకరంబులు సేసి
 యఖిల ధర్మములు శూన్యములు సేసి

భూతలంబును బాపభూయిష్టముగఁ జేసి

పరగఁ బ్రపంచంబు బ్రష్టు నేసి

కలి విజృంభించినకడపటనా నీవు

తురగవాహనుఁడవై దోర్విరాజి

ఖడ్గచంచద్ధారఁ గలుషాత్తుల వధించి

శిష్టసంరక్షణ సేయు టిల్ల

గీ. ననిశము చరాచరాదిజీవావనైక

జాగరూకుఁడవా నీవు జాగు దెలిసె, చిత్ర. 90

సీ. భువనమోహన ! కృష్ణమూర్తిని నీవేని

నాలీల లిచ్చట నాడవలదె?

బలసముజ్జ్వల కామపాలుఁడ వీవేని

దీపించి యాబల్కి జూపవలదె?

వీరనృసింహఃపతారుఁడ వీవేనిఁ

దత్తేజ మింతైనఁ దాల్పవలదె?

సత్యవిక్రమ ! గామచంద్రుఁడ వీవేని

నాపారుష మొకింత చూసవలదె?

గీ. యెంచ దేవర దైవమో యీవెకాని

చూపఱకు నీదుమహిమను జూపవలదె?, చిత్ర.

సీ. ఆలగాపరివాఁడ వనక ని న్నఖిలవే

దాంతమార్గవిహారి వందు నేమి?

హలముఁ బట్టినవాఁడ వనక ని న్నహువిధా

జాండనిర్వాహుఁడ వందు నేమి?

యల్లసారథివాఁడ వనక నిన్ను సమస్త
సాస్త్రప్రపూర్ణుఁడ వందు నేమి?
యడవి ద్రిష్టురివాఁడ వనక ని న్నకలలో
కాపన్ని వారుఁడ వందు నేమి?

గీ. పుడమి నీదగుకొంచెపునడత లెంచ
కభినుతింతునె లోకైకవిభుఁడ వనుచు, చిత్ర.

సీ. మామయింటికిఁ బోవ మంచితీర్థము పుట్ట
దతఁ డంత కారువాఁ డతఁడె నుమ్ము
పునుకకంచము తోలుపుట్టంబు గలమిత్రుఁ
డెందు నన్నముఁ బెట్టు నేమి గప్పు
మాటమాత్రం బైన మగువ నోరాపదు
కొడుకుపెట్టునె తలగొట్లమారి
యన్నది మేషాండ మున్న దిచ్చేదొక్క
తొట్టిగొడ్డది నీకుఁ దోలు నేమి

గీ. ఎవ్వరింటికిఁ బోయిన నేమిఫలము
ఉన్నచోనుండి సిరులఁ బెంపొందుమయ్య, చిత్ర.

సీ. దుర్జనభంజనోద్యుక్తసుదర్శన
ధారివే నీవు యథార్థముగను
శాస్త్రవభ యదనిస్వనపాంచజన్యభూ
షితక రాంబుజుఁడవే సిద్ధముగను
మత్తారిభేదనాయ త్తకౌమోదకి
నిజకరభరితమే నిశ్చయముగ

ఘోరవిద్విడ్రక్తధారార్ద్రనందక

సంధానపాణివే సత్యముగను

గీ. సన్నుతామోఘబాణైకశార్ఙ్గచక్ర

శయుఁడవే నమ్మవచ్చునే స్వామి! సిన్ను, చిత్ర.

సీ. ఇల్లు రత్నాకరం బెన్నాళ్ళకును జాలు

జీవనం బొరుల యాచింపవలెనె?

యింట మహాలక్ష్మీ యెప్పుడుఁ దాండవం

బొనరించు నొకఁడు నీ కొసఁగవలెనె?

స్థిరత లోలోన నిక్షేపించుధనము నెం

చఁగరాని దొకరిఁ జే జాపవలెనె!

పంటపైరులకాఁపు కంటఁ గాయుచునుండు

కోరికఁ బెఱసొమ్ముఁ గొనఁగవలెనె?

గీ. ధాత్రి నెవ్వరి రక్షింపఁ దలఁచినావొ

కోరువారలచేఁ బూజఁ గొందు వింతె, చిత్ర.

సీ. అభిక్తన్యావివాహమహోత్సవము నాఁడుఁ

జూడలే దిచ్చోటఁ జూడఁ గలిగె

జానకీకళ్యాణసంభ్రమం బానాఁడుఁ

జూడలే దిచ్చోటఁ జూడఁ గలిగె

భోజనుతోద్వాహభూరివై భవమందుఁ

జూడలే దిచ్చోటఁ జూడఁ గలిగె

రేవతీపరిణయశ్రీవిలాసం బహు

చూడలే దిచ్చోటఁ జూడఁ గలిగె

గీ. ననుచు నిట రాజ్యరమఁ బెండ్లియాడ నిన్నుఁ
బ్రజలు సేవించి సంతోషభరితులైరి, చిత్ర. 96.

సీ. అఖిలలోకస్థాపనాచార్యమణి వయ్యు
నిజభక్తగురునిచే నిలుపుకొన్న
గర్భస్థితానేకకమలజాండుఁడ వయ్యు
నొండుకోవెలను జెల్పొందుచున్న
బహుచరాచరభూతపరిపాలకుఁడ వయ్యు
భక్తార్పితార్థము ల్పట్టుచున్న
హరచతుర్ముఖదేవతాగోచరుఁడ వయ్యు
నెప్పుడు దర్శనం బిచ్చుచున్న

గీ. నిన్ను సేవింప నెవ్వరో పెన్నిధాన
మెదుటనుండంగఁగనుమూసియేగువారె?, చిత్ర.

సీ. కైలాసమేరుసంకాశనాగాశన
స్కంధంబుపై రథోత్సవము గల్గఁ
జందనమందారసంతానకల్పక
వనముల వృగయోత్సవమ్ము గల్గ
రంగత్పయఃపయోరాశివీచికలపై
వర్ణింప డోలోత్సవంబు గల్గ
బహుఫణారత్నశుంభద్భుజంగమభోగ
వసతిఁ బర్యంకోత్సవంబు గల్గఁ

గీ. బరకృతోత్సవ మిచ్చుట బ్రాతే నీకు
భక్తజనులకు నేత్రోత్సవంబె కాని, చిత్ర. 98

సీ. కోరిక లీనువై కుంతంబులోనిలో

నగరిలో నామూల నవ్యదివ్య

సౌధంబుదాపలిసరసమందారవ

నాంతరామృతసరఃప్రాంతచంద్ర

కాంతోపతోత్పలకల్పితపర్యంక

సకలసౌభాగ్యలక్షణానివాస

లక్ష్మీమనోజ్ఞవిలాసనశీకృత

సంభోగసామ్రాజ్యసంతతాభి

గీ. రామమూర్తికి వాంఛితరప్రపంచ

మేమి గావలె లీలాద్ధ మింతెకాని, చిత్ర. 99

సీ. గుఱుతుగ సద్భక్తికోటి కీనాటికి

విడరానిబహుబుణస్థుడవు సీవు

సేవకు లెన్నెన్ని త్రోవలఁ జనుచున్న

వదలక యనుసరించెదవు సీవు

నిజదాసు లాత్మే చ్చ నిలిపి రెచ్చో నిన్నుఁ

దొలంగ కచ్చోటనే నిలచె దీవు

శ్రితు లంబలియు వైనఁ జే జూప నని యెంత

యమృతభోగంబుగా నలరె దీవు

గీ. జగము లన్నియు నీకు వశ్యము లటంటి

వీవు నిజదాసవశ్యుడ వెంత ఘనత?, చిత్ర.

సీ. వెనుక వేసికొని యుర్విసాధకోటులు

నైంధవుఁ గావంగఁ జాలినారె?

ధర నేయుతనసుతు శిర మెవ్వఁ డతఁ డీల్ల
 శాపించి సింధురా బోపినాఁడె?
 సాటించునాసర్వసైన్యంబు లని కర్ణు
 చే శక్తి నరు నేయఁ జెప్పినారె?
 పరులచే నొవ్వనిపంతంబు గలభీష్ముఁ
 డర్జునాస్త్రంబుల కాఁగినాఁడె?

గీ. మనుజయత్నంబు బలమెంతమాత్ర మీవు
 నిజము కరుణించునాతఁడే విజయుఁడరయ, చిత్ర.

సీ. జనితరంగాపారసంసరణాబ్ధియే
 తఱిఁ దరింపఁగలేక యెఱుఁగలిగెఁ
 జేపట్టి దరిఁ జేర్తు వాపదుద్ధారి వీ
 వనుచుఁ గుయ్యిడు చున్న సభయదాన
 మీక యుపేక్షించె దింతదయాబ్ధివి
 యితరకార్యభరం బ దెంత యున్న
 శరణాగతులఁ బ్రోచు విరుదు నీకున్న దే
 కరిరాజుఁ బ్రోవ నిందిర రహస్య

గీ. కేళిసంహర్షి తాంతరంగికుఁడ వయ్య
 రమను జేకొని వేంచేయు అర్ప యేమి?, చిత్ర.

సీ. ఆగామిసంచితప్రార్థము లటుండ
 నిజజన్మమందు నే నెల్ల వేళ
 నఘములే చేసితి నన్ని యుష్మత్సుధా
 సదృశనిర్హేతుకజాయమాన

కరుణాకటాక్షవీక్షణ మెంచ కెప్పుడో
 ప్రసరింపవలె నే నపారదురిత
 వారిధిఁ దరియింపవలెఁ గాని గతి యితః
 పర మెఱుంగను భక్తపాలనాంక !

గీ. శేషపర్యంక! రాజ్యలక్ష్మీసహంక!
 ప్రధననిశ్శంక! యదుకులాంబుధిశశాంక!, చిత్త

సీ. ప్రాణులకర్తము ల్పరికింపఁ బదునల్లు
 రఁట ధర్మదేవత లవి లిఖించి
 చిత్తగుఘ్నలు లెక్క నేఁముదురఁట యవి
 ధర్మరాజాదుల దండ నునిచి
 చేసినవారిచేఁ జెప్పించి భటులచే
 బాధించి నరకకూపములయందుఁ
 ద్రోయింతురఁట యట్టి దుర్గతిఁ దప్పింప
 దక్షుఁడ వాపన్నరక్షకుఁడవు

గీ. కలవు కలఁగని నీపాదకమలములకు
 శరణుశరణంటి నభయం బొసంగుమయ్య!, చిత్త

సీ. పూర్వకవీంద్రులు పుణ్యఫలం బేమి
 సాక్షాత్కరించి యస్తత్పరంబు
 గా గద్యపద్యముల్ గల్పించు మనెన వే
 వర మొసంగితి వంద్రు వాంఛఁ జేసి
 నేర్చినట్లుగఁ గూర్చి నేటి కవిత్వంబు
 నీ కంకితముఁ జేసి నెనరు దోషఁ

జేదోయి యొగ్గిన శ్రీపాదరజ మింత

నామీదఁ బాట నీ వేసి సామి!

గీ. కృపకుఁ బాత్రముఁ జేయు మక్షీణభాగ్య
లక్షణాంచితపాదవల్లవకరాబ్జ !, చిత్ర. 105

నీ. కావ్యదోషము లెఱుంగనిమత్కవిత్వంబు
విద్యన్ను తంబుఁ గావించినావు

బహి రంత రింద్రియ పరిశుద్ధి లేని నా

తలఁపులోపల వచ్చి నిలచినావు

పుణ్యకర్త మొకింత పూని సేయనినన్నుఁ

బెద్దలచేత మెప్పించినావు

పురుషప్రయత్నంబు గుఱుతెఱుంగనినన్ను

భుక్తి గల్గఁగఁ జేసి ప్రోచినావు

గీ. పతితుఁ జేపట్టినావు చేపట్టినావె

యన్యగతిఁ బోవనీయకు మార్తరక్ష !, చిత్ర.

నీ. శబరి యెంగిలిపండ్లు చవిఁ జూచుననుకంప

కుబ్జగందము పూతఁ గొన్న కరుణ

పాంచాలికూర సాపడినదయారతి

గోపమ్మ యుగ్మఁబాల్ గ్రోలుకృపను

మాలికుఁ డొసఁగుతోమాలెఁ దాల్చినప్రేమ

ద్విజుని కొంగటుకులు దిన్న కూర్తి

గుహుఁడు పాదములు గట్టుట కుబ్బునెనరును

నుడుత దాస్యమునకుఁ బొడముప్రేమ

గీ. శతక మంగీకరింపుము జగతి జనకుఁ
 డర్భకావ్యక్తభాషల నలరినట్లు, చిత్ర.

107

సీ. శతక మొకటి మనసా! హరిపాదము
 లాశ్రయించవె యని యల్లినాఁడఁ
 గరిమ రామా! భక్తకల్పద్రుమా! యని
 యొప్పుగా శతకంబుఁ జెప్పినాఁడ
 నలరులదండ మీకనఁగ హంసలదీవి
 గోపాలశతకంబుఁ గూర్చినాఁడ
 యుష్మదంకితముగా నూహించి శతక మే
 నంచితంబుగ రచియించినాఁడ

గీ. భవదనుగ్రహకవితచేఁ బ్రబలువాఁడ
 నవనిఁ గాసుల పురుషోత్తమాఖ్యవాఁడఁ
 జిత్రచిత్రప్రభావదాక్షిణ్యభావ!
 హతవిమతజీవ శ్రీకాకుళాంధ్రదేవ!.

108

శ్రీమదాంధ్రనాయకశతకము

సంపూర్ణము.

పీఠిక.

ఈ ప్రసన్న రాఘవశతకము వ్రాసినది సరసింహ కవియను నామాంతరముగల వంగూరి ముద్దునరస కవి. ఇతని తండ్రిపేరు లక్ష్మయ్య; ఈశతకమునందు రామాయణకథయంతయు నిముడ్పబడియున్నది. ఇందు రెండువందలపద్యములుంటచే గవి దీనినొకమాట శతకద్వయమనిగూడ వ్యవహరించియున్నాఁడు.

రాక్షసులచే బీడింపబడి దేవతలు తమదురవస్థలు శ్రీమహావిష్ణునితో విన్నవించుట మొదలుకొని రాముఁడు సీతాసహితుడై పట్టాభిషిక్తుఁడగునంతవఱకుఁ గలకథప్రధానాంశములు పోవనీక యీ శతకమున నిముడ్పబడియున్నది.

ఇక్కవి తాను సరసులు మెచ్చునట్లు వ్రాయుచుంటిననియు వరకవిననియుఁ జెప్పుకొనెనుగాని యీవిశేషణములకుఁ బుస్తకమునందుగల రచనమునకు సంబంధములేదు. పద్యములలోఁ జాలతావుల యతిగణప్రాస లేకున్నవి. ధారయు తృప్తికరముగలేదు. గణనియమమునకు లోనై శబ్దములనే తారుమాటుఁజేసి పద్యములలో నిమిచ్చికొనియున్నాఁడు. శతకకవులలోఁ గొందఱు లాక్షణికులయ్యురసపారవశ్యమున వ్యాకరణ నియమము లుల్లంఘించుటచే వారికవితకది యలంకారముగనె చూపట్టుచున్నది. ఈకవి యట్లుగాక భాషావిషయమున సా

మాన్యపరిచయముగలవాఁడగుటచేఁ బద్యములలో భావలోపములు, శబ్దలోపములు, వ్యాకరణలోపములు విరివిగాఁ గనుపడుచున్నవి. సామాన్య జనులకు రామాయణకథ నెఱుంగఁజేయుట కీశతక ముపకరించును.

కవినివాసము కాలము కులము నిరూపింపఁదగిన యాధారము లీశతకమున లేకుంటచే శాఖాచంక్రమణము చేయవలసివచ్చినది. ఇతఁడాధునికుఁడయి యుండవచ్చును. “రాఘవేశ్వరు చారిత్రము నెందఱెన్నిగతులక వర్ణించినక గ్రాలదే” యన్నటుల పావనమగు రామకథ నెవరెటులవ్రాసినను పఠనయోగ్యమనుటలో నపవర్గదాయక మనుటలో ఆస్తికులు సంశయింపరు.

“ఛందము లక్షణంబెఱుంగఁ జక్కఁగ ధైర్యముతోడఁ జెప్పితిక, దొందరలేదు తప్పలనితోఁచిన” యని కవి తనశక్తిసామర్థ్యములు ధైర్యస్థైర్యములు స్వయముగఁ జెప్పికొనెను తప్పలతడకగానుండి పఠనయోగ్యముగాని పూర్వముద్రితప్రతుల సంస్కరించిముద్దణాలుకునటు లీశతకము ముద్రించిన వావిళ్ల వారు ఆంధ్రసోదరులకు స్మరణీయులు

నందిగామ.

ఇట్లు, భాషాసేవకులు,

3-3-26

} శేషాద్రిరమణకవులు, శతావధానులు.

శ్రీ రస్తు.

వంగూరి ముద్దుసరసకవిప్రణీత

ప్రసన్న రాఘవ శతకము.

ఉ. శ్రీహరి జానకీరమణ శ్రీరఘునాయక మీమహా
త్వమున్, బాహుబలంబు శౌర్యమును భాను
కులంబునఁ బుట్టురీతియుం, బోహణఁజేసి రాము
కథ పూర్వులు చెప్పఁగ విన్నయంత నా, దాహ
ముతీతై సూక్ష్మముగఁ దల్చెన నేను ప్రసన్న రా
ఘవా. 1

ఉ. మానవజన్మ మెత్తి బహుమాయలతోఁ బచరించు
మాటకే, కానల కేఁగి జానకిని గానక తంత్రముఁ
బన్ని ప్రాపుగా, వానర సేనఁ గూర్చుకొని వాలిని
జంపి పయోధిదాఁటియుం, దానవులందఱిం దుని
మి ధన్యుడ వైతి ప్రసన్న... 2

ఉ. రామునిపుట్టుపూర్వమును రాముఁడు వచ్చుట
సీతఁ దెచ్చుటల్, రాముఁడు కానకేఁగుటలు రా
క్షసులందఱి సంహరించుటల్, రాముఁ డయో
ధ్య నేలుటయు రాజ్యముఁజేసి సుఖాననుండు
టల్, రాముకథంతఁ జెప్పెదను రంజిలువేడ్కఁ
బ్రసన్న... 3

- చ. ఇరువదినాల్గువేలకథ యిన్నులుపద్యములకా
ముగించెదకా, అరయఁగ నాటుకొండగల యర్థ
ము నొక్కదినున్నపద్యముల్, వరుసయుఁ దప్ప
నీక కథవర్ణనఁ జేసెద సూక్ష్మమార్గముల్, సర
సులు చూచియుం జదివి సంతసమందఁ బ్రసన్న.
- చ. వరతనయండ నేఁ గనుక వర్ణనఁ జేసెద నిన్ను
వేడుకకా, వరకవిచెప్పె పద్యములు వాక్కున
నీవును వెళ్లనాడఁగా, నిరతము నీకటాక్షమును
నిశ్చలము న్నమ్మఁబ్రోచుచుండఁగా, సరసిజనా
భ నామనసు సంభ్రమమాయెఁ బ్రసన్న... 5
- ఉ. సంగతిగాను రా ముకథ సల్పియు భక్తులఁ గొల్చి
లోపలకా, పంగురుముద్దునర్సకవి వర్ణనగా శత
కద్వయంబునుకా, బొంగుచు విన్నవించెదను
బొం దెడఁబాయక లక్ష్మీనాయకుల్, రంగుగ
నుండి దగ్గఱను రంజిలువేడ్కఁ బ్రసన్న... 6
- ఉ. ఇంచుకయంతఁ జెప్పెదను యిష్టముఁ జేసుక చిత్త
గింపుమీ, యెంచక ¹రామచంద్ర రఘు*నాయక
న న్గరుణించి వేగమే, పంచనసేయ కీవు ²జన*రక్ష
క యింతటినుండి మమ్ములకా, అంచితభోగభాగ్య
³ముల*సొంపునఁ బెంపు ప్రసన్న... 7

1 మాధవారఘుకులేశ్వర. 2 జనపాలక. 3 నిచయంబులఁ బెంపు.

ఉ. దానవులంత దేవతల దారుణకర్తముఁ జేయఁ
జూచిపో, వానరులై జనింపుఁడని వారికిఁ గట్టడఁ
జేసి లక్ష్మీతో, లోన రహస్యముం దెలుప లోకు
లు సీతయనంగ లంకలో, మానవజన్మ మెత్తి జన
మంత వెలుంగఁ బ్రసన్న...

8

ఉ. తారక బ్రహ్మమూర్తియును ధారుణిలో నొక
రూపు నాలుగై, ధీరుఁడు భానువంశకులదీపుఁ
డయోధ్యను నేలురాజుకుం, గారవమొప్పు
వేడ్కగలకారణజన్మమునెత్తిలీలఁగా, భూరమణీ
విలాసముగఁ బుట్టఁగఁ దల్చెఁ బ్రసన్న...

9

ఉ. పుత్రులులేమికి న్వగచి పూర్వవిధానముఁ జేయ
జన్మమున్, మిత్రుఁడు సగ్ని హోత్రుఁడును
మెచ్చి ప్రసాదము నిచ్చినప్పుడే, శత్రువలాయ
నంబుగను శంఖము చక్రము శేషుఁడున్
హరిన్, పుత్రులు నల్లురై వరము పూనిక దీర్పఁ
బ్రసన్న...

10

ఉ. రాముఁడు లక్ష్మణుం డనఁగ రంజిలుచు న్నొక
యంశభూతులై, తాము జనించి రాక్షసుల
దండనఁజేయఁగ సత్ప్రసిద్ధిగా, రామునిబట్టి
పృథ్వినిక రాక్షసులందఱిసంహరించు నా, రాముఁ
డె యాదివిష్ణువని *యందఱునంద్రు, ప్రసన్న...

ఉ. చెప్పిరి పెద్ద లప్పుడును సీతయు లంకను బుట్టిన
ప్పుడే, ముప్పగు లంక కంచు మఱి మోసము
నీకును బ్రాణహానియున్, దప్పక రాక్షసావళికిఁ
దత్పరత న్విధియింపఁ బాపమా, నిప్పు డుపాయ
విద్దియని యెంచరె చెప్పఁ బ్రసన్న... 16

ఉ. చందుగలోన బెట్టి యది సాగరమందున లోతు
నీళ్లలో, ముందుగ నుంచుమంచు మునుమున్ను
గఁ దెల్పిరి పెద్ద లింతలో, సుందరిసీతరాఁగ నల
సొంపుగఁ జందుగ నుంచి యెంతయున్, సందడి
లేక నిల్చి యట సాగరగఁజేసెఁ బ్రసన్న... 17

ఉ. పెట్టె మునుంగనీక తనబిడ్డయటంచు సముద్రుఁ
డప్పుడున్, గట్టున దెచ్చి పెట్టినను గ్రక్కున
నెత్తుక భూమిదేవి తా, గట్టున గర్భమం దునిచి
*కొన్ని దినంబులు దానివేడ్కతో, మట్టియు
మీఁదఁగప్ప సుఖమగ్నతనుండెఁ బ్రసన్న... 18

ఉ. యాగముసేయఁబూని భువి యందెది మంచిదొ
చూడుమంచుఁ దా, వేగమె వెంట వచ్చియును
విశ్రమమై బయలున్న దియ్యెడన్, నాఁగలి గట్టి
చూడుఁడని నాథుఁడు సెప్పఁగ దున్నుచుండఁ
గాఁ, గాఁగలకార్య మున్నగతిఁ గానఁగవచ్చె
ప్రసన్న... 19

- ఉ. కట్టను దాకి మందసము కంగుమనం జనకుండు
చూడఁగా, మిట్టిన ద్రవ్య లోతునను మేదిని
లోపల నున్న వెట్టెయుం, బుట్టినఁ దెచ్చి కాను
కగ భూపతి ముందఱఁబెట్ట వారికిన్, గుట్టము
లిచ్చె తాఁదొడుగఁ గోకలనిచ్చెఁ బ్రసన్న...20
- ఉ. తాళముతీసి చూడఁగనె తామరసాననమేనికాం
తియున్, చాలభయమ్మున న్నటెయు సంభ్రమ
మున్ మెలివేసినట్లుగా, బాలను జూచిచూచి
తనభాగ్యముకున్ దలఁయూచి యూచియున్,
జాలునటంచు సంతసె సంతతిఁగాంచి ప్రసన్న.
- ఉ. స్వామికటాక్ష మావఱకుఁ జక్కఁగఁజూడఁ గొ
మార్తెగల్గె యీ, భూమిజ యాదిలక్ష్మీ ననుఁ
బూజ్యనిజేయఁ బ్రసన్నఁజేయఁగా, నేమిట
నాకుఁదక్కువిక నిందునిభానన సీతయుండఁగాఁ,
గామిత మైనవస్తువులు కావలె నంచుఁ బ్రసన్న.
- ఉ. శ్రీకర మైనయాజనకశేఖరుఁడున్ సుతపుట్ట వేగ
మే, భీకరశాలితమ్మునికి బిడ్డలు నిర్వురు గల్గినంత
కున్, ప్రాకటవస్తుసంపదలు భాగ్యములున్ మితి
లేనివేడ్క లున్, ఆకలి దప్పి దీటి విభుఁ డాత్మ
నుఖించెఁ బ్రసన్న... 23
- ఉ. సీతను గూడి నల్వరును జిన్ని కుమార్తెనుజూచి

యాత్తలోఁ, ప్రీతిమెలంగి యాకులుకు బిడ్డలకు
న్నిఁకఁ బెండ్లికావలెన్, భ్యాతిగ నొక్కనిర్ణయ
ము కట్టడఁజేతునటంచుఁ బెద్దలన్, ప్రీతినిఁ బిల్వఁ
బించి వినిపింతునటంచుఁ బ్రసన్న... 24

ఉ. మూఁడుపురంబుల నైలిచి మూర్ఖులనందఱి సంహ
రించి యా, నాఁడు హరుండు దా విలును నా
పురిలోపల వేసె నద్ది యీ, నాఁడు తొడంగఁ
జాలునరనాథునకిచ్చెద నాదుబిడ్డ నే, నాడిన
మాటతప్పనిఁక నమ్ముడనంగ ప్రసన్న... 25

ఉ. రామునిరూపురేఖయును రాజసమున్నతి ప్రీతి
భక్తియున్, రామునికీర్తి శౌర్యమును రాజగు
ణంబుల నన్నిచూచియున్, రామ గుణాభిరామ
రఘురామునికేతగు నంచు నాత్తలో, రామునిఁ
జూడ తండ్రిమది రంజిలుచుండెఁ బ్రసన్న... 26

ఉ. దేహము కోటిసూర్యకళదీప్తియుఁ జూచి మహా
ద్భుతంబుగా, సాహసమెంచిచూచినను సాధ్యుఁ
డు కాఁడు సురారికేనియున్, బాహుబలుండు
సేండ్లకును బాలుఁడు భక్తులపారిజాతమున్,
శ్రీహరి నాకుమారుడని చెప్పఁగనేల ప్రసన్న.

ఉ. తమ్ములయందుఁ బ్రేమయును తథ్యముగాఁ దన
యందు భక్తియున్, తమ్ములు దాను నొక్కటిగఁ

దాల్చిరి రూపును నల్లురై తగఁ దమ్ములఁ గూడి
రాఘవుఁడు ధారుణిలో జనియించి వారు క్రొత్త
మ్ముల సేవ సేయుదురు తప్పక వారు ప్రసన్న....

ఉ. తప్పకయన్నమాట విని దాసులరీతిగ సేవజే
యుచున్, ఎప్పుడు పిల్చునోయనుచు నేమప
చారము సేతునోయటం, చొప్పుగఁ బిల్చునప్పటికి
నోరిమి ముగ్గురు గొల్చుచుండఁగా, నప్పుడు
చూచువార లతియబ్బరులైరి ప్రసన్న... 29

ఉ. ఇక్కడ రామభద్రుఁ డొకయీశ్వరుడై జగ
మంత యేలఁగా, నక్కడ సీత లక్ష్మీయయి యం
దటికి న్నృభుతాప్తి నొందఁగా, గ్రక్కున రామ
చంద్రునకుఁ గ్రన్న ప్రయత్నముఁ జేసి తండ్రి
యున్, జక్కనిసీతపెండ్లి యని చాటిరి వారు
ప్రసన్న... 30

ఉ. విల్లును దెండి పొండియన వేగమతెచ్చిరి కోటి
మందియున్, దల్లడమంద దేవతలు దానవరుద్ర
పయోధియంచు భీతిల్లఁగ రాజవల్లభుఁడు తెచ్చి
టు నిల్పిరి యజ్ఞశాలలో, నెల్లవిధంబుల నివ్విటువ
నేరికిఁగాదు ప్రసన్న... 31

ఉ. కౌశికు ధర్మయాగమును గావఁగఁదెచ్చెనటంచు
రామునిన్, కౌశికుఁ డప్పుడు న్నదిని కాఁగలయర్థ

ముచూచి యందఱన్, కౌశికుఁడంతయోధ్యకును
గ్రక్కునవచ్చియు రాముఁ దెచ్చునెన్, కౌశికు
రాజుచూచి భయకంపితుఁడయ్యెఁ బ్రసన్న. 32

ఉ. రాముఁడు నీతకే తగును రామునికే తగు నీత
యంతకున్, రామునినీతయంచు రఘురాముని
దేవి యటంచు దేవతల్, దామును మోదమంది
యును దత్పరతన్ మదిసంభ్రమంబునన్, రాముని
నీతఁ జేకొనును రాజిలుమాకుఁ బ్రసన్న... 33

ఉ. బాలుఁడు రామభద్రుఁడన బాణము చక్కఁగఁ
బట్టలేఁడు నీ, కేలను నేనె వచ్చెదను కీర్తిని యా
గము నేనె కాచెదన్, కాలఖరాసిఁ దాటకిని ఖం
డనచేసి జయించి వచ్చెదన్, జాలదళంబుగూడి
యిదె చయ్యనవత్తుఁ బ్రసన్న.... 34

ఉ. అందుకుఁ గౌశికుండు గడు నాగ్రహదృష్టిని
జూచి రాజ నీ, వెందుకువచ్చి నీబలము నెందుకు
పంపవు రాముఁ బంపుచుం, ఇందుమతీసుతు న్బ
లుక నిప్పుడ యోర్చెద రాక్షసాళి నా, చందమె
ఱుంగవా యనుచుఁ జక్కఁగఁబల్కె ప్రసన్న.

ఉ. కంపమునొంది రాజు గడు గౌరవదృష్టిని రాము
లక్ష్మణున్, దెంపునొనర్చి పంపె నతిదీర్ఘతరంబగు
దృష్టిలో జనుల్, పంపుమటన్న తల్లు లతిభార

ముగా మదిఁ జింతిలంగ నా, శాంతయశోవిరాజి
ఘనశక్తియెఱింగి ప్రసన్న... 36

ఉ. రాముఁడు మ్రొక్కెఁ దల్లులకు రామ లొసం
గిరి దీవనల్ గడున్, రామప్రసాదమంది యల
రామునితమ్ముఁడు లక్ష్మణుండు దా, మోమున
కౌశికార్కుఁ డతిమోదము గన్పడ నిచ్చె నస్త్ర
ముల్, కామితమా బలాతిబలకార్తుకవిద్యప్రసన్న.

ఉ. దూరము లేదు రాక్షసులదుందుడు కిచ్చట మీ
రు బాలురే, నారయ మానినర్కుడను నారజనీ
చరులేమిచేయలే, రారయ మమ్మనన్ బుష్పివరా
తమసద్దయయున్నయంతటన్, వైరులు ముట్టలే
రనుచు వారకయంటి ప్రసన్న... 38

ఉ. దేవర యేలచింతిలంగ దీనపువాక్యము లాడనే
టికిన్, కావరపడ్డరాక్షసులగర్వమడంచెదఁ గార్తు
కంబులన్, దేవులు దానవావళులు దెంపుగ సా
యమువచ్చిరేనియున్, భావములోన వే వెఱచి
పాఱనటంటి ప్రసన్న... 39

ఉ. బాలురుచూడ నివ్విధిని భద్రములాడుటఁ జూ
చితిచ్చటన్, బాలురుకారు మీరు గుణభాసురు
లంచు నుతించి మానిన, చ్చీలురు మిమ్మునేఁబొ
గడఁ జెప్పఁగ శక్తుడఁగాను శ్రీరమా, లోలుడ
వీవు శేషుఁ డితఁడు న్గననంచుఁ బ్రసన్న... 40

ఉ. ముందట రామలక్ష్మణులు ముచ్చటలాడుచు
మానివెంటయున్, సందడి జేయుచు న్నడువఁ
జయ్యనవచ్చెను రాక్షసాళి న, య్యందఱఁ గూ
లై లక్ష్మణుఁడు నందఱు మెచ్చి నుతించుచుం
డఁగా, జిందరవందరన్ సలిపి శీఘ్రము చంపె
ప్రసన్న...

41

ఉ. రామునిపాదపద్మములు తాతికి సోకినయంత
మాత్రమే, కామునిబాణమో యనఁగఁ గంజద
ళాక్షి స్వకీయరూపయై, ప్రేమను మ్రొక్కి నిల్చి
తనపేరును గౌతముఁ డిచ్చుశాపమున్, భామ
వచించె మేటి తన భాగ్యమటంచుఁ బ్రసన్న.

ఉ. కోపముఁబూని యామునియుఁ గొండశిలాశృతిఁ
దాల్చి పొవ్వునన్, శాపముకున్ బ్రతిక్రియను
సాగిలి మ్రొక్కి వచించుమంచనన్, బాపముపోవు
రాఘవునిపాదరజంబది యంటినప్పుడే, శాపవి
మోక్ష మం చనెను సన్నతి తొల్లి ప్రసన్న. 42

ఉ. అంతయు విన్నవించుటకు నాజ్ఞ యొసంగెను
రాముఁ డింతికిన్, అంతయుఁజూచి యామునియు
నచ్చెరువున్ భయమంది యప్పుడే, సంతసమంది
యామునియు సర్వజగత్ప్రభుఁడంచు నమ్మి తా
నంతట యజ్ఞశాలకడ కాయఁడు నేగెఁ బ్రసన్న.

ఉ. రాక్షసబాధ లేక యలరాముకటాక్షము చేత యా
గమున్, రక్షణగా నొనర్పఁబడె రామునికిచ్చె
సదస్త్రపంక్తిఁ దా, రాక్షసులన్ జయింపునుని రాజి
తకీర్తిమునీశ్వరుండు ప్రత్యక్షములైరి యస్త్రము
ననౌ సురలెల్ల ప్రసన్న... 45

చ. మిథిలకు నేల్లికె న యలమేటిప్రతిజ్ఞలఁ జేసియుం
డినన్, బృథివిని బ్రోచు రామునకుఁ బెంపుగ నె
ట్లయినన్ స్వకన్యకన్, విధిగ నొసంగ నెంచుకొనె
వేయివిధంబుల విఘ్న మొచ్చినన్, మగుహరుభక్తి
చేత నిఁకమాటనె బుద్ధి ప్రసన్న... 46

ఉ. వేగమె రామలక్ష్మణులు వెంటను గొల్వొగ నమ్ము
నీంద్రుఁడున్, రాఁగనె రాజుఁదోచుకొని రమ్యము
రాజ్యముపూజ్యమాయటం, చాగతిఁబల్కి మ్రొ
క్కి యలయర్థము కావలెనంచుఁ బల్కి - సం, యో
గము చేయమంచనె † జనావళిలోనఁ బ్రసన్న. 47

చ. దశరథరాజపుత్రులును ధర్మపరు ల్పరిధీరశౌర్య
లున్, విశదము నీకుఁ దెల్పెదను విల్లుప్రభావము
నీప్రతిజ్ఞయున్, దశదిశలందుఁ జెప్పఁగను దాము
ను జూచెదమంచు వచ్చిరి, విశదసుకీర్తివంతులనె
విశ్వముమెచ్చ ప్రసన్న... 48

చ. భరతుఁడు లక్ష్మణుండు నెలబాలుఁడు శత్రుని
హంత భక్తితో, నిరపుగనిల్చి కాచిదప నెంత
యురాముఁడు సక్కటాక్షముల్, పటవెను వారి
యందు సతిపంకజనేత్రులఁజూచెఁ బ్రేమతో, సర
సముతోడ నిష్ఠముల సాగఁగఁజేసి ప్రసన్న...

ఉ. సన్నిధినున్న యట్టియలసాధ్వికి కోసలరాజపుత్రి
కిన్, పన్నుగ నానుమిత్రకును బాగుగదండముఁ
బెట్టి రందఱున్, అన్నము భక్ష్యభోజ్యములు
నందఱుగూడియు నారగించిగా, యన్నిట సౌఖ్య
మంది రలయావులుగూడి ప్రసన్న... 186

చ. గురువులకున్ సువిప్రముఖకోటికి రాముఁడు
మ్రొక్కి నిల్చియున్, ఆరయఁగ మీకటాక్ష
మున నన్నిశుభంబులుగల్గె వేడుకన్, దిరముగ
దివ్యవస్త్రములు దివ్యసుమాళులు కోర్కీతీఱఁ
గా, సరగునఁ బంచె నందఱికి సారెకు రాజు
ప్రసన్న... 187

చ. గురువు వసిష్ఠుఁ డత్రిమునికూటములెల్లను వేద
మూర్తులై, పరగెడువారిరాఘవుఁడు భక్తిని
మ్రొక్కిన యంతలోపలన్, పరమునివర్గమెల్లఁ
గృప వర్ధిలుమంచును దీవనంబిడన్, సురుచిర
మందహాసమున శోభిలె నంత ప్రసన్న... 188

ఉ. నీతనుగూడి రాఘవుఁడు చిత్తజుకేలిని నోలలా
డుచుం, ప్రీతిగనుండి రిద్దఱును ప్రేమను మించి
సమానదూపులై, ఖ్యాతిగఁ దమ్ములందఱును
గాంతలుగూడి సుఖంబునొందియున్, నీతకు
రామచంద్రులకు సేవలుచేయు ప్రసన్న... 189

చ. దయగలవాఁడు రాఘవుఁడు ధన్యుఁడు గాముఁడు
రాజ్యమేలఁగా, భయమును లేదు కల్గి యెడఁ
బాయదు సర్వవిధంపుభాగ్యముల్, ప్రయమును
ధర్మము న్గలిగి ప్రేమఁబెనంగి మహావిభూతులై,
ప్రియసఖులున్ సఖిజనులు పేర్చిని గూడి ప్ర
సన్న... 190

ఉ. అట్టిదయాపరుండవని యంజలిఁజేసితి నన్నుఁ గా
వుమీ, గట్టిగ లేదుపొమ్మనక కంజనభాక్ష కటా
క్షముంచుమా, పట్టిననాదుదుర్దశలఁ బొఱుగఁ
గొట్టి భయంబుదీర్చుమా, చుట్టములేకు నిన్ని
డువఁ జొట్టము నీవె ప్రసన్న... 191

ఉ. దాసజనానుపోష ఫలదాయక పాయక రావె
కావవే, యీసమయాన నీకరుణ యించుక
నిల్పుము బాగుసేయకన్, దాసులదాసదాసుఁ
డను ధన్యునిగా ననుజేయువేగమే, మాసరివా
రిలో మిగుల మన్నన నిమ్ము ప్రసన్న... 192

ఉ. కీడొనరించిన న్నటియుఁ గ్రిందికిఁ ద్రోయక
నన్నుఁగావవే, వేడఁగ నీవె కాక మఱివేతెవ
రింకను దిక్కు దేవ నా,తోడ వసించి యెప్పటికిఁ
దోడును గావఁగదయ్యదేవ నా, పోడిమిఁ
దీర్చి బంధువునిపూనిక దీర్చు ప్రసన్న... 193

ఉ. కింకరులెల్లఁగూడి యొకకీడుదలంచక వేసియు
న్నయీ, సంకెలలూడఁదీసి నను జక్కఁగ మొ
క్కలివీడ్చితెచ్చి యో, పంకజనాభ నీకృపకుఁ
బాత్రు డ నే గరుణించి యేలి యో, వేంకట
శైలనాథ గృపవేడుకఁగావు ప్రసన్న... 194

ఉ. ఇంతట మ్రొక్కిన న్విడచి యీప్సితమున్ రఘు
నాథుఁ డిచ్చె నే, సంతసమంది యీసుకవి సన్ను
తుఁ డైన ప్రసన్న రాఘవుం, డెంతమహాత్ముడైన
మఱి యెంతటివారయినన్ మహాత్మునిన్, బంత
ముతోడ గొల్చియును భద్రములందు ప్రసన్న.

ఉ. శ్రీకరమైనరామునకు సీతకుఁ బ్రీతిగఁ బద్యవా
క్యముల్, బ్రాకటమైనవైభవము భాష్యముగో
రికఁ జెప్పికొంటిఁ దాఁ, జేకొని చిత్తగించు మిఁక
చెల్వముగా నెడబాయకుండుమీ, లోకము
లోన నీవె గతి లోలుఁడప్రేవు ప్రసన్న...

ఉ. మంగళమాను రామునకు మంగళమా ననుగన్న
తల్లికిన్, మంగళమాను లక్ష్మీకిని మంగళమా
మముగన్న సీతకున్, మంగళమాను జానకికి
మంగళమా ననుబాయకుండుమీ, మంగళ
మాను నిద్దటికి మమ్మునుగావు ప్రసన్న... 197

ఉ. ఛందము లక్షణంబెఱుంగఁ జక్కఁగ ధైర్యము
తోడఁ జెప్పితిన్, తొందరలేదు తప్పు లనితోఁ
చినఁగాని రఘూత్తమాది మీ, యందఱిపాద
భక్తుడను లక్ష్మణపుత్రుడ నారసింహుడన్,
వందన మాకవీంద్రులకు వారిజనాభ ప్రసన్న.

ఉ. రాజులమేటిరాజు రఘురాజమహాత్మగు రాజు
మాన్యుడై, రాజితీర్తిశాలి యగురాముండు
రాజ్యపుప్రేమయుక్తుడై, యీజగమేలుంజు
లకు నిష్టజనంబులు నింపొనర్చు మా, భూజన
భక్తరతుడయి భూతిందలంచె ప్రసన్న భూవా.

ప్రసన్న రాఘవశతకము సంపూర్ణము.

నీ రీ క.

రామతారకశతకము రచించినకవిపేరు నివా
సము కాలము నెఱుంగినగునాధారము నీశతకమున
లేవు. ఈశతకములో తొంబది తొమ్మిది పద్యములు
మాత్రమే కనుపించుటవలన నింకను గొన్నిపద్య
ములు లభింపవలసియున్నవనియుఁ బ్రత్యంతర సహా
యమునఁ బరిశోధించిన కడమపద్యముల తోఁబా
టు కవిచరిత్రముగల పద్యముగూడ లభించునేమో
యని తోచుచున్నది. భాషాభిమానులగు సోదరు
లలో నీశతకమాతృకలు గలవారు మిగిలినపద్యము
లనుజూచి పంపుదురేని కృతజ్ఞతాపూర్వకముగఁ
బరిగ్రహించి ప్రకటించెదము.

ఈశతకము వ్రాసినవాఁడొక పరమభక్తుఁడు.
శ్రీరామనామామృతపానముపై మక్కువదీఱకతనకు
వచ్చిరానికవితతో నీశతకమురచించి కృతార్థుఁడ
య్యెను. ఈశతకకర్త కవితానైపుణ్యము గలవాఁ
డుకాఁడు. భావములగ్రహించి సుశబ్దముల సమ
కూర్చి కవితాసుందరి నలంకరించుటయే కవికర్తవ్య

మని యీకవితలంపనీ తనకు భక్తిపారనశ్యమున
 నెటులఁ దోచిన నెటులఁ బద్యములు వ్రాసియున్నా
 డు. కవి ఛందోనియమములు వ్యాకరణ నిబంధనలు
 బొత్తిగాఁ బాటింపఁ యెటులో పద్యములు వ్రాసి
 తన భక్తిభావనమాత్రము ప్రకటించుకొనినను గాన
 నిందుఁ గొన్నిచోటుల నపశబ్దప్రయోగములు
 గలవు. వానినిసవరింతుమేని గణనియమముచెడి
 పద్యము నడకపోవుచున్నదిగాన వాని సంస్కరింప
 వీలైనది కాదు.

రామభక్తులు పెక్కండ్రీశతకము భక్తిశ్రద్ధల
 తోఁ బఠించుటఁజూచి జనాకర్షణమగు నీశతకమును
 కవ్యభిప్రాయానుగుణముగ ముద్రింపఁ తిను.

నందిగామ. } ఇట్లు భాషానేతరులు,
 5-8-26. } శేషాద్రిగమణకవులు, శివానధానులు.

శ్రీ రస్తు.

శ్రీరామతారకశతకము.

- సీ. శ్రీరామనామమే శృంగారవర్ణన
సకలశాస్త్రవివేకసాధనంబు
శ్రీరామనామమే శృంగారచారిత్ర
సకలదానవిశేషసంగ్రహంబు
శ్రీరామనామమే శృంగారధ్యానంబు
సకలతీర్థాదృతసత్ఫలంబు
శ్రీరామనామమే శృంగారచింతన
సకలమంత్రరహస్యసమృతంబు
- గీ. అనుచు బ్రహ్మాదిసురలెల్ల ననుదినంబు
భక్తితో రామమంత్రంబు పఠనజేసి
మ్రొక్కి సేవించి చెందిరి మోక్షపదవి
రామతారక దశరథరాజతనయ.
- సీ. శ్రీరామ నా యొక్క జిహ్వపై మీనామ
యక్షరబీజము లమరవ్రాసి
వాని నాపలుకుల వసియింపఁగాఁ జేసి
శత్రుసంహారంబు సలుపఁ బూని

యుక్తియు బుద్ధియు నూహ దాసున కిచ్చి
భక్తితో మీపాద భజనయందు
నాసక్తి బుట్టించి యమృతసారంబెల్లఁ
దారకశతకంబు త్వరితముగను

గీ. బలుకు పలుకించు వేవేగ పగమపురుష
యింపుగఁ బఠించువారికి నిహము పరము
దాతవై యిచ్చి గఱిించు ధన్యచరిత...

21

నీ. నరులార సేయుఁడి నా గాయనజపంబు
మ్రొక్కి సేవించిన మోక్షకారి
జనులార పల్కుఁడి జయ గావనామంబు
కార్యార్థములకెల్లఁ గల్పనల్లి
ప్రజలార సేయుఁడి పంకజాక్షునిపూజ
సాయుజ్యపదవికి సాయ నిరి
మానవబుధులార మలువక దలఁచుఁడి
పరమాత్మశబ్దంబు పాపహారి

గీ. పెక్కుమార్గంబులను గోక ప్రేమచేత
భక్తితో రామమంత్రంబు పఠనజేసి
మ్రొక్కి సేవించి చెందుఁడి మోక్షపదవి...

22

నీ. తలఁచుఁడి జనులార తారకనామంబు
గోవిందనామమే కొల్లగొనుఁడి
కృష్ణనామం బెపుడు కీర్తనజేయుఁడి
మాధవనామంబు మలువకఁడి

హరినామకీర్తన లందందు సేయుఁడి
వాసుదేవస్త్వతి వదలకండి
విష్ణుసంకీర్తన విడువక సేయుఁడి
నరసింహనామంబు నమ్ముకొనుఁడి

గీ. కలియుగంబున జనులార కష్టపడక
నామకీర్తనపరులౌట నయమునుండి
మఱలజన్మంబు గాంచరు మహిని మీరు... 4.

సీ. ఓపియోపకనైన నొక్కసారైనను
వెఱచి వెఱపు లేక వేడ్కనైన
‘హా రామ! నా కృష్ణ! హా యచ్యుతా!’ యని
భయముతోనైనను భక్తివైన
బ్రేమతోఁ బుత్రులపేరు బెట్టయినను
జిలుకను బెంచైన చెలిమినైన
భువిలోన కీర్తికిఁ బురము గట్టయినను
వనతటాకములుంచి వాంఛనైన

గీ. నీదునామంబు బలుకుట నిఖిలసుఖము
గలుగు వర్ధిలు పురుషుండు ఘనత మెఱయ
జన్మకర్తంబు లతనికిఁ జెప్పనేల... 5.

సీ. నీనామమే కదా నిఖిలశాస్త్రములెల్ల
పరలోకప్రాప్తికిఁ బట్టుకొమ్మ
నీనామమేకదా నిఖిలజీవులకెల్ల
నఖిలవై భవముల కాలయంబు

నీనామమేకదా నిర్మలాత్మల జేయ

నజ్జానజీవుల కౌషధంబు

నీనామమేకదా నిశ్చలభక్తుల

కార్యసిద్ధికి నాది కారణంబు

గీ. తునిమి భేదించు దారిద్ర్యదుఃఖమెల్ల

వాసికెక్కించు సంసారవార్ధి గడుప

శాశ్వతం బైనపదవిచ్చు జగతియందు...

6

సీ. హరిరామ నీవు నాయంతరంగమునందు

సాక్షివై యుండుట సత్యమైన

బావనంబా యను బాంచభౌతికమెల్లః

గాయంబు జలముల గడుగ నేల

మమకార ముడిగిన మానును కర్మంబు

వేధించువేల్పుల వెలువనేల

విత్తు ఊణం బైన వీడును గర్మంబు

మోహంబు లుడిగిన మోక్ష మదియె

గీ. నిష్ఠ యారీతి నిజముగా నిలిచెనేని

మనసు గట్టిన చాలదా మాయగెల్వ

భ్రాంతు లుడిగిన బ్రహ్మంబు బట్టబయలు...

7

సీ. కామితార్థము నిచ్చు కామధేనువుగల్గ

వెలబెట్టి గోవుల వెదక నేల

మరణంబు లేకుండ మందు దాఁ గల్గఁగా

సభయులై యమునికి జడియ నేల

కల్యాణ మొసఁగెడి కల్పవృక్షము గల్గ
వనపుష్పఫలముల వాంఛ యేల
అమరుల కబ్బని యమృతంబు సేవించి
మధురసంబుల మీఁద మమత లేల

గీ. తారతమ్యంబు లేరీతి తథ్య మనుచు
భజనజేతురు మిమ్ముల బ్రహ్మవిదులు
స్తుతులు జేయుదు రెప్పుడు సురలుగూడి... 8

సీ. భూపతి యైపుట్టి భూమి యేలఁగవచ్చు
శత్రుసంహారంబు సల్పవచ్చు
చౌషష్టివిద్యలు చదివి చెప్పఁగవచ్చు
బహుమంత్రసిద్ధులఁ బడయవచ్చు
కోటికిపడిగెత్తి కొల్ల బెట్టఁగవచ్చు
సకలమంత్రంబులు చదువవచ్చు
గంగాదినదులకుఁ గ్రక్కునబోవచ్చు
నుత్తమాశ్రమముల కుఱకవచ్చు

గీ. మగుడ జన్మంబు రాకుండ మాయగెలుచు
విద్య సాధించి శత్రుల విఱచికట్టి
అరసి బ్రహ్మంబు గనుగొను టంతెగాక... 9

సీ. సతమని దేహంబు సంతసిల్లఁగనేల
నిలుచునా యిది పట్టి నీరుబుగ్గ
కాయంబు నిలువదు కడు బ్రహ్మకైనను
బ్రాణంబు నిలుచునా భ్రాంతిగాక

విభవంబు జూడకు విశ్వంబులోపల
సంపద లెప్పుడు సతముగావు
పరులు నావారని పాటింపఁజెల్లదు
వెళ్లంగఁ దనవారు వెంటరారు

గీ. అనుచు తలపోసి బుధులెల్ల యూశ లుడిగి
మోహజాలంబు లోఁబడి మోసపోక
నిన్ను సేవించుచుందురు నీరజాక్ష...

10

సీ. ఆవేశ యమునిచే నాపదబడిలేక

జడిసి యిప్పుడ మిమ్ము దలంచుకొంటి
అపరాధి నపరాధి నపరాధి నని మ్రొక్కి
యాశ్రయించితి మిమ్ము నప్రమేయ
శరణన్నమాత్రాన శంకలన్నియు మాని
భయనివారణమాయె భజనచేత
నింత సులభుడగు బ్రతుగనైతినిగాక
యేమరియుందునా యెఱిగియున్నఁ

గీ. దెలిసె మీకృప నాకెల్ల తోటపటచె
మర్తమెఱిగితి మీకీర్తి మహిమ నింపి
గట్టుదాఁటితి నీవె నాగతియటంటి...

11

సీ. పరము దప్పక ధర్మవర్తన వర్తించి

వేదోక్తమర్తముల్ వెదకి చూచి
శిష్టశీలురయొక్క శుశ్రూషణముచేసి
సర్వప్రదానంబు సంగ్రహించి

శాంతదయాగురుస్వాముల మది నుంచి
హరిజేరు మార్గంబు సరవి నడిగి
వారిచేఁ బడసిన వరమంత్రరాజంబు
పరచిత్తుడనుగాక పఠనజేసి

గీ. మఱచి యేమియుఁ గోరక మర్తమెల్ల
హరికి నర్పించినట్టి యా యధికపుణ్య
మరసి రక్షించు టదియెల్ల నంతెగాక... 12

నీ. హరినామకీర్తన లానాడుచేసిన
నావేదనత్రయ మంటకుండు
నీక్షించి మదిలోన నినకులోత్తమయన్న
నీషణత్రయములు నీడ్వకుండు
దశరథాత్మజుఁ గూర్చి ధ్యానంబు జేసిన
దారిద్ర్యదోషముల్ తలఁగియుండు
జానకీపతిమంత్రజపము నొనర్చిన
జన్మకర్తంబులు చెందకుండు

గీ. భక్తిపుష్పంబు పక్వమై పండుఁగాక
అమితకాలంబు లిన్నాళ్లు హరణమయ్యెఁ
బాతకుడ నన్ను రక్షించు పరమపురుష... 13

నీ. మఱిమఱి జిహ్వాకు మాధుర్యమైయుండు
మనసు మీస్మరణకు మఱిగియుండు
పీనులు మీకథ ల్వివేడ్క లయియుండుఁ
జూడ్కులు మీరూపు చూచుచుండు

బుద్ధి మీతత్త్వంబు పొందగోరుచునుండుఁ
 బూజింప హస్తముల్పొంగుచుండు
 గామ్యంబు మోక్షంబు కాంక్షజేయుచు నుండు
 భక్తి యీరీతిని బ్రబలుచుండు

గీ. వితరనామంబు పలుకుట కింపుగాదు
 సతతమును నీదు నామంబు సంస్తుతింప
 హర్ష మానందమగు నుండు ననుదినంబు... 14

సీ. నీప్రభావంబులు నిగమంబులేకాని
 పలికి వర్తింప నా బ్రహ్మనశమే
 నీనామమధురుచి నీలకంఠిడెగాని
 వేయికన్నులుగల వేల్పునశమే
 నీపాదనఖముచే నిర్భిన్నమయినట్టి
 బ్రహ్మాండకటక మెవ్వరికి వశమే
 నీకీర్తిగొనియాడ నిశ్చలులయినట్టి
 నారదాదులుగాని నరులవశమే

గీ. యెన్నఁగూడనితారల నెన్నవచ్చు
 జలధికణముల గణుతించి చెప్పవచ్చు
 పరమతారకమంత్రంబు పలుకవశమే... 15

సీ. నిన్నాశ్రయించితి నీవాఁడ ననియంటిఁ
 బాహి మాం కోదండసాణి యంటి
 రఘుకులదీపక రక్షించు మనియంటిఁ
 గరుణసాగర నన్ను గావ్రమంటి

దైవము నీవని దిక్కు నీవనియంటి
 దుష్కృతకర్తముల్ ద్రుంచుమంటి
 అఖిలలోకారాధ్య యభయమిమ్మనియంటి
 నీప్సితార్థము లిప్పు డియ్యమంటి

గీ. అడుగ నెంతయు నితరుల నమరవంద్య
 పరుల యాచింప నాకేల పరమపురుష
 దాతలకునెల్ల దాతవో దైవరాయ...

16

సీ. యెచ్చోట హరికథ లచ్చోట సిద్ధించు
 గంగాదితీర్థముల్ గన్నఫలము
 ఎచ్చోట సత్యంబు లచ్చోట నిత్యంబు
 లక్ష్మీనరస్వతు లమరియుండు
 రెచ్చోట ధర్మంబు లచ్చోట దైవంబు
 జయము నెల్లప్పుడు జెందుచుండు
 నెచ్చోట భక్తుండు నచ్చోట హరియుండు
 నిధులఫలంబిచ్చు నింటనుండు

గీ. నీదుభక్తునిగుణములు నిర్ణయింప
 ఫలముభాగ్యము నింతని ప్రస్తుతింప
 వశమె యెవ్వరికైనను వసుధలోన...

17

సీ. పదివేలగోవులు ప్రతిదినం బొసంగిన
 పంచభక్ష్యాన్నము ల్పరగనిడిన
 గ్రహణపర్వములందు గజదానమొసంగిన
 నశ్వదానంబులు నమితమైనఁ

- బెక్కుయాగంబులు ప్రేమతోజేసిన
 నితరధర్మంబులు నెన్నియైనఁ
- గీ. దుల్యమగునట్టి మీనామతుల్యమునకు
 హస్తమిశ కాంతరముసాటి యవునుగాక
 యింతఫలమని వర్ణింప యెవ్వఁ డోపు... 18
- సీ. నాపాలిదై నను నామనంబున నిన్నుఁ
 దలఁచి సేవించెద తండ్రిననుచు
 నామూల ధనమని నమ్మి యుప్పొంగుచు
 దండ మర్పించెద దాతననుచు
 నాతోడు నీవని నవ్వుచుఁజేరుచు
 రంజిల్లుచుండెద రాజవనుచు
 నాకును గురుఁడవై నాతప్పు లెన్నక
 కాచి రక్షింపఁగఁ గర్త వనుచుఁ
- గీ. బెంచి పోషించు కాపాడు వెద్దవనుచుఁ
 బుత్రుపై ప్రేమ తండ్రికిఁ బుట్టినట్లు
 కృపకు పాత్రునిగాఁ జేసికొనుము దేవ... 19
- సీ. బహుజన్తములనెత్తి బాధనొందఁగనేల
 పరమపురుషునిగొల్చి బ్రతుకవలయు
 శేషవాసనచేతఁ జిక్కి వగవ నేల
 శ్రీనివాసునిపూజ సేయవలయు
 విషయభోగంబుల విఱ్ఱినీఁగఁగనేల
 విష్ణుచరిత్రంబు వినఁగవలయు

అస్మదాదులకొఱ కన్పతమాడఁగనేల
హరినామకీర్తన లాడవలయుఁ

గీ. దనువు తథ్యంబు గాదని తత్వవిదులు
సంతతధ్యానులై మిమ్ము సంస్మరించి
నిరతమును గొల్చుచుందురు నీరజాక్ష... 20

సీ. ఈప్సితార్థము లిచ్చి యిహమందు రక్షించి
పరమందు మీసేనప్రాప్తి జేసి
అగణితం బైననీయాశ్రయవంతుల
గణుతించి గ్రక్కున గారవించి
భక్తుని కృపజేసి పరిపూర్ణముగ నుంచి
నిజముగా దాసుల నిర్వహించి
ప్రియముతో బిలిచినఁ ప్రేమతోఁ బొడనూపి
యభయహస్తము లిచ్చి యాదరించి

గీ. యొరుల యాచింప సేవింప నోర్వలేక
వెదకి కనుగొంటి నాపాలివేల్పువనుచు
మగుడ జన్మంబు లేకుండ మందుగోరి... 21

సీ. మూఢులరక్షించి మోక్షమిచ్చుట కీర్తి
ద్రోహులఁ గాచుట దొడ్డకీర్తి
పాపకర్తులకెల్ల పదమిచ్చు టదికీర్తి
ఆత్మసంరక్షణ యమితకీర్తి
నీవాఁడవనియంటె నిర్వహించుట కీర్తి
ప్రేమ దీనులఁ బ్రోవ బెద్దకీర్తి

సామాన్యజీవుల సంతసించుట కీర్తి
మునుల రక్షించుట ఘనతకీర్తి

గీ. పెద్దలైనట్టి సంసారపామరులకు
నరసి సాయుజ్యపదమిచ్చు టంతెకాక
యనుచు సేవింతు రీరీతి ననుదినంబు...

22

సీ. జంతుజాలమునందె జన్మించి కొన్నాళ్లు
ఇతరజన్మంబుల నెత్తియెత్తి
మానవదేహంబు మఱిమఱి యెత్తుచు
నన్ని నర్జంబుల నరసిచూచి
యేవుణ్యవశమున నీజన్మ మెత్తితి
విప్రదేహం బిట్లు విమలచరిత
ఈజన్మమందైన నిప్పుడు నీసేవ
మానక జేసెద మానివంద్య

గీ. వేదశాస్త్రంబులన్నియు వెదకిచూచి
తప్పుగాకుండ నడువ నాతరముగాదు
శరణుజొచ్చితి నింక నాకు శంకయేమి...

23

సీ. దశరథాత్మజ నీకు దండంబు దండంబు
వై దేహిపతి నీకు వందనంబు
కౌసల్యసుతనీకుఁ గలుగుఁ గల్యాణంబు
జానకీపతి నీకు జయము జయము
అమరవందిత నీకు నాయురారోగ్యముల్
శరధనుర్ధర నీకు శరణుశరణు

నీలమేఘశ్యామ నీకుసాష్టాంగంబు

సురరాజపూజిత శుభముశుభము

గీ. అనుచు వర్జించి భజించి యాత్మదలంచి

నిలచి సన్తానసంతుండు ని న్నెలుంగు

నతని గనుగొన్నఫల మెన్న నావశంబె... 24

సీ. భానువంశమునందుఁ బ్రభుఁడవై జన్మించి

యఖిలవిద్యల నెల్ల నభ్యసించి

తాటకి మర్దించి తపసియాగముగాచి

శిలను శాపముమాన్పి స్త్రీని జేసి

శివునిచాపము ద్రుంచి సీతనుబెండ్లాడి

పరశురాముని త్రాణ భంగపఱచి

తండ్రివాత్యమునకై తమ్మునితోఁగూడి

వైదేహితోడను వనముకరిగి

ఖరదూషణాదుల ఖండించి రాక్షస

మారీచమృగమును మడియ జేసి

రాక్షసరాజగు రావణుఁ డేతెంచి

సతిగొనిపోవంగ శాంత మలర

సుగ్రీవుగనుగొని సుముఖుఁడై యప్పుడు

వాలిని వధియించి వరుసతోడ

రాజ్య మాతనికిచ్చి రాజుగాఁ జేపట్టి

కిష్కింధ యేలించి కీర్తివడసి

గీ. వాయుసుతుచేత జానకివార్త చెలిసి
 తల్లి సేతువు బంధించి త్వరను దాటి
 రావణానుజు కభయంబు రయమునొసఁగి
 ఘోరరణమందు రావణుఁ గూలఁ జేసి
 యతనితమ్ముని రాజుగా నమరఁజేసి
 సతిని జేకొని సురలెల్ల సన్నతింప
 రాజ్యమేలి తయోధ్యకు రాజ వగుచు... 25

సీ. దేహంబు విడుచుట దినము తా నెఱుంగఁడు
 కర్తంబువచ్చుటఁ గానలేడు
 మూఁడవస్థలలోన మునిఁగి తేలఁగలేడు
 ఆఱ్వురుశత్రుల నణఁచలేడు
 మగువల రతులందు మమతమానఁగలేడు
 వాఁడు వీడనిపల్కు వదలలేడు
 అభిమానరహితుడై యాసలాపఁగలేడు
 ఇంచుకహరిమాయ యెఱుంగలేడు

గీ. నందు బ్రహ్మాంబు తానగు టరయలేక
 బుద్ధిహీనులకడకేఁగి పొందుఁజేసి
 యుదరభరణంబు గానక యుర్విలోన... 26

సీ. నీతి యెఱుంగవు నిందకు నోడవు
 చంచలం బెప్పుడు చెడ్డగుణము
 వాయువేగముకంటె వడిగలవాఁడవై
 పాతెద వెప్పుడు పడుచుతనము

పేరుపే రొక్కటి పిలుచుట యొక్కటి
 చేరువకర్తంబు చెప్పలేవు
 పుత్రమిత్రాదులే పుణ్యలోకం బని
 సద్గతియెఱుంగవు జడుడ వగుచు

గీ. మనసు నీరీతి వర్తించు మందమతివి
 నడచి నగరంబు కేగుట నయమె నీకు
 ముందు తెలియక విహరించి మోసపోక... 27

సీ. యమునిచే బాధల సెట్లొర్వఁగావచ్చు
 నన్ని కంబంబున కంటగట్టి
 పాపంబు నానోటఁ బల్కించి యొప్పించు
 చిత్రగుప్తునిబిలచి చెప్పుమనుచుఁ
 దప్పక వారు నాతప్పులన్నియుఁ జెప్ప
 నుగ్రుడై దూతల కొప్పగించి
 బాధించువేళ నాబ్రతు కేలొకో యని
 యేడ్వంగ సెవ్వరు నచటరారు

గీ. తెలిసి వర్తించు మిప్పుడే తెలివి గలిగి
 యనుదినంబును శ్రీరాము నాశ్రయించి
 మ్రొక్కి సేవించి కనుగొంటి మోక్షపదవి...

సీ. మఱిమఱి నాయొక్క మర్తకర్తంబులు
 ప్రఖ్యాతిజేసెద పాపహరణ
 ధరశీలుడయినట్టి ధన్వంతరిదొరక
 దేహరోగం బెల్ల దెలిపినట్లు

- గురుశిష్యుడయినట్టి గురువును గనుగొని
ముక్తిమార్గమునకై మ్రొక్కినట్లు
రక్షింపఁదలఁచిన రాజులఁ గనుగొని
యార్తుడై యన్నంబు నడిగినట్లు
- గీ. విన్నవించెద నావార్త విమలచరిత
అగణితంబైన కలువంబు లణఁగఁజేసి
నిర్మలాత్మనిగాఁజేయు నిగమవేద్య...
- సీ. ఎన్ని జన్మంబుల నెత్తి నేనని
తప్పకబలుకు నాతపసి యొకఁడు
శత్రులమిత్రుల సమముగాఁ జూచుచు
శ్రీహరి నమ్మిన సిద్ధుఁ డొకఁడు
సకలేంద్రియంబులు సాధకంబునఁ బట్టి
ముక్తుడైయుండు నా మునియు నొకఁడు
- గీ. బ్రహ్మ యీరీతివాఁడని పలుకవచ్చుఁ
గాని యితరులు నేర్తురే కనుగొనంగ
సకలవేదాంతములగల్గు సార మిదియ...
- సీ. జపము దేవార్చన చెందనట్టి మతంబు
తామసంబునఁజేయు తపసితపము
పతిభక్తిలేనట్టి పడఁతుల వ్రతములు
యజమానుగూర్చనియాగములును
గురుభక్తిలేనట్టి గూఢమంత్రంబును
విత్తమార్జించెడి వేదములును

కాసులార్జించెడి కన్యకాదానంబు

ధనము వాటునగొన్నధర్మములును

గీ. నెంచిచూచిన నవియెల్ల నేమిఫలము
ఫలము దెలియంగ నేరక పాటిదప్పి
నడచి నరకంబుకేగుట నయమె నీకు...

31

సీ. అఖిలాండకోటి బ్రహ్మాండనాయక నీవు
ముచుకుందునకు మోక్ష మిచ్చినావు
ఆకు చేలునిచేతి యటుకులు భక్షించి

యింపైన సంసద లిచ్చినావు
శరణాగతత్రాణ శబరి దెచ్చినపండ్లు
అంచితంబుగ నారగించినావు

వేదవేదాంగ యావిదురుని యన్నంబు
కోరి వేడుకతోను గుడిచినావు

గీ. జానకీనాథ మీదాసజనులయిండ్ల
దులసిదశమైన మాజిహ్వా తృప్తిబొందు
నచ్యుతానంద గోవింద హరి ముకుంద...

32

సీ. ఆశ్రమధర్మమం దాసనొందనివాడు
పాపవాక్యం బెప్పు పలుకువాడు
శ్రీరాము నర్చించి సిరియుఁ గోరినవాడు
మమకారబుద్ధియు మానువాడు
లబ్ధపదార్థంబు లాభంబులనువాడు
పరులకు హితముగాఁ బలుకువాడు

పరులద్రవ్యమునకై పరుగులెత్తనివాఁడు

చెడుగుచేష్టల కొడఁబడనివాఁడు

గీ. యోగసంసారి కీగుణ మెంచనలయుఁ

గాక కడుభక్తివేషంబు గణనజేయ

వలదు సంసారబుద్ధుల వాంఛగాక...

33

సీ. విష్ణుప్రసంగముల్ విడువక విని గడు

పులకాంకురంబులు పొడమువాఁడు

హరి గానములయందు నాసకల్గినవాఁడు

సకలోపచారముల్ సలుపువాఁడు

అతనికర్పించి తా ననుభవించెడివాఁడు

సుమతునికై వడిఁ జూచువాఁడు

సాధులమాన్యుల సౌఖ్యపెట్టెడివాఁడు

మనసులో శ్రీరామ యనెడివాఁడు

గీ. పుణ్యపురుషుండు భక్తుండు పూజితుండు

ధర్మమార్గుండు ధన్యుండు ధార్మికుండు

కలఁడు వేయింట నొక్కఁడు కడమలేఁడు...

34

సీ. తల్లిదండ్రులఁ గన్న తాతముత్తాతలు

తల్లిపోయినవార్త తాను చెలిసి

జీవించు పెక్కండు జీవకోట్లను జూచి

జననమరణముల జాడలేటిఁగి

సర్వకాలము నిల్చి సంపదనుండు నా.

విభవంబు రాజులవంత జూచి

పారంబులేనట్టి పాపపుసంసార

మావేదనలచేత ననుభవించి

గీ. కనియుఁ గానంగజాలరు కర్తవశులు

అస్థిరం బెల్ల స్థిరమన కవనిబుధులు

సన్నుతింతురు మిమ్మును సంతతంబు...

35

సీ. ఈషణత్రయమును నీక్షించి మదిలోన

మేలు లేదని వీడు మేటియొకఁడు

సద్గుణంబు తనకు సామాన్య మనియెంచి

స్వస్థుడై యుండు నా సాధుఁ డొకఁడు

అవ్వభోగంబుల నాభాసమని యెంచి

తుచ్చంబుగాఁ జూచు దొడ్డ యొకఁడు

విషయంబులనుబట్టి విరహింపఁజాలక

సూటి దప్పకజూచు సుముఖుఁ డొకఁడు

గీ. పనము పురమని కోరక వాన యనక

యెండ మంచు లటంచును నెఱుకలేక

యుండు నీరీతి యవధూత యుర్విలోన...

36

సీ. జన్మదాల్చుఫలము జగదీశ్వరునిమేటి

భవ్యంపుగుణకథల్ బలుకనైతి

బుద్ధిగల్గుఫలము బుధులచెంతనుఁ జేరి

హరిజేరుమార్గంబు లడుగనైతి

కాయమొందుఫలమ్ము కర్మసంసారిని

నీయందు చిత్తంబు నిలుపనైతి

బహువత్సరంబులు బ్రతికినబ్రతుకుకు
సకలతీర్థపు సేవ సలుపనైతి

గీ. బాల్య కౌమార యౌవన భ్రాంతిచేత
వ్యర్థమాయెను గాలంబు వాసననుత
ద్రోహి శరణంటి ననుఁ గావ దొడ్డుఘనత... 87

సీ. సంభ్రమించుఫలము సంసారనహితుఁడై
భజించి నిశ్చలభక్తుఁ డగుచు
భక్తివాత్సల్యంబు భావంబున నెఱింగి
యటుమీఁద సంతాన మమరజేయ
సంతానమార్గంబు సహజ నిత్యనమ్మి
యమృతస్వరూపుఁ డై యలరుచుండు
నిన్నదినెంచక నిత్యంబునై చాల
దుష్కర నరకమందునను పడక

గీ. చదువుఫల మిది జగమున నగులకెల్ల
కోటివిద్యలు నవియెల్ల కూటికొఱుకు
కోన భేదించి యెలుకను గొనగవలెనె... 88

సీ. మధుశర్కరక్షీరదధిఘృతంబులకంటె
రామనామామృతరసము రసము
పనసజంబూద్రాక్షఫలరసంబులకంటె
రామనామామృతరసము రసము
కదళికామకరందఖర్జూరములకంటె
రామనామామృతరసము రసము

- నవసుధాపరమాన్న నవనీతములకంటె
రామనామామృతరసము రసము
- గీ. రామనామంబునకు నేమి రాదు సాటి
రామనామంబునేవించి *నారదుండు
బ్రహ్మఋషియయ్యె నిహమందుఁ బదవినొంది.
- సీ. శ్రీమంతుఁ డగురామచంద్రుని దలఁచిన
నటచేత మోక్షంబు నందినట్లు
జయరామనామంబు జపము గావించిన
జీవాత్మకును ముక్తి జేందినట్లు
కాకుత్స్థతిలకుని గన్నులఁ జూచిన
బహుపేదలకు ధనం బబ్బినట్లు
శ్రీరామచంద్రుని సేవింపఁగలిగిన
నష్టభోగంబులు నమరినట్లు
- గీ. గరుణగలయట్టి సద్గురు గలిగినట్లు
జీవనదులందు స్నానంబు జేసినట్లు
కుటిలమదిలేక జ్ఞానంబు కుదిరినట్లు...
- సీ. ఓరాఘవా! యని యొకసారి దలఁచిన
దుగిళావళు లవన్ని దొలఁగిపోవు
ఒనర రెండవసారి యోరాఘవా! యన
బహుభోగభాగ్యసంపదలు గల్గు
చెలఁగి మూడవసారి శ్రీరామ! యన్నను
ముక్తుఁ డై వైకుంఠమున వసించు

రమణ నాలవసారి గామచంద్రా! యన

నతిసీ ఋణస్థుడ వయ్య సీవు

గీ. అల్పసంతోషసులభుడ వగుదువయ్య
యెలమి యాబీవపర్యంత మనయ మిమ్ము
దలఁచువారికి నాపదల్ దొలఁగు టరుదె...

సీ. కీడు మేలని రెండు క్రిందటిఁ న్నంబు

సంగ్రహించినయట్టి సంచితంబు

అనుభవించుచు నరు లాత్మతథ్యము లేక

మేనెల్ల తమ దని మెచ్చుకొనుచుఁ

గీడువచ్చినవేళ క్రియ కోర్వఁజాలక

పాపంబుదలఁతురు భ్రాంతిచేత

నట్టిపాపంబు తా ననుభవించుచునుండుఁ

బాయనిసంసారపాశములను

గీ. బద్ధులై యుండు దుర్జనుల్ పందలగుచుఁ

బాపఫలములు భాసుర భ్రాంతిగాక

వలదు యితరులవలె వట్టివాఁడగుకోర...

42

సీ. కర్మ శేషమునఁ గల్గుజన్మంబును

జన్మ హేతువుచేతఁ జెడిసి నతండు

మూఢుడై ముందటి ముచ్చటఁ దెలియక

బద్ధుడై యుండును భ్రాంతితోడఁ

దనువు సంసారంబు తథ్యం బని తలంచి

హరినామభజన నాసక్తిలేక

అనుదినంబును నరుఁ డాసక్తుఁడై నట్టి
 పుత్రమిత్రాదులే పుణ్యమనుచుఁ
 గీ. బరుల యాచించి పీడించి పాపమొంది
 పుట్టు నీరీతి కాలంబు *పుణివిలోన
 నిన్ను చింతింపఁ జేకూరు నీపదంబు...

43

నీ. రామరామాయని రంజిల్ల నావంతు
 నిజముగా రక్షింప నీదువంతు
 అపరాధి నని పల్కి యాచింప నావంతు
 నిజముగా రక్షింప నీదువంతు
 నీపాదపద్మంబు నెఱనమ్మ నావంతు
 నిజముగా రక్షింప నీదువంతు
 ఒరుల సేవింపక యొర్పుట నావంతు
 నిజముగా రక్షింప నీదువంతు

గీ. నేను పంతంబు దప్పక నిన్ను గొలుతు
 నీవు పంతంబు దప్పక నిర్వహించు
 పంత మిది నీకు నాకును పరమపురుష...

44

నీ. గోవుమందల కోటిగోదాన మొసఁగిన
 సరిరావు మీనామసంస్కరణకు
 కాశీప్రయాగయు గంగాదితీర్థముల్
 సరిరావు మీనామసంస్కరణకు
 బహుయజ్ఞములుచేసి వ్రస్తుతికెక్కిన
 సరిరావు మీనామసంస్కరణకు

వేదశాస్త్రంబులు వెనకిచూచినగాని

సరిరావు మీనామసంస్కరణకు

గీ. నెంచఁగా నిన్ను నశమె బ్రహ్మాండ్రులకును

బుధజనస్తోత్ర సద్గుణపుణ్యచరిత

అఖిలసురవంద్య దివ్యపాదారవింద...

45

సీ. అల్పులమాటల కాసపడఁగ నేమి

సలము బూరుగజూచి భ్రమసినట్లు

నీచులమాటలు నిశ్చయింపఁగ నేల

నీరుగట్టినమూట నిలిచినట్లు

గుణవిహీనునిమాట గుణిసేయఁగా నేల

గొడ్డుగోవులపాలు గోరినట్లు

కపట ఘాతకుమాట కాండ సేయఁగ నేల

కలలోను మేలు దాఁ గన్నయట్లు

గీ. పామరునిమాట నెంతైన పాటిజేసి

అడుగఁగోరెడివారిదే యల్పుబుద్ధి

నీతిమంతుల కివి యెల్ల నిశ్చయములు...

46

సీ. శ్రీరామనామంబు చిత్తాబముననిల్పి

ఫాలలోచనుఁ డిల బ్రణుతికెక్కె

గాకుత్ఫతిలకుని కరుణారసంబునఁ

గల్పంతరస్థితి కపివహించె

ఖరవైరిపడరేణుకణములు సోకినఁ

గలుషము ల్బాసెను గాంత కివుడు

పులుగురాయఁడు రఘుపుంగవు నుతియించి

నిర్వాణపదమందు నిలచె వేడ్క

గీ. హరికాంబరు లక్ష్మీశు నాత్మ దలఁచి
కూర్చి నరులార మోక్షంబు గొల్లకొనుఁడి
రామనామామృతంబున కేమిసమము... 47

సీ. సకలభూతవ్రాత సంఘవిధ్వంసంబు

రామతారకమంత్ర గాజ మరయ

సకలరక్షోపీర జాలనిర్మూలంబు

రామతారకమంత్ర గాజ మరయ

సకలతీర్థామ్నాయ సారసంగ్రహవేది

రామతారకమంత్ర గాజ మరయ

సంతత ఘోరాఘసంఘవినాశంబు

రామతారకమంత్ర గాజ మరయ

గీ. సకలమునిజనచిత్తాబ్జసౌరభృంగ

మైన శ్రీరామనామంబు ననుదినంబు

స్తరణసేయుఁడి జనులార సత్ఫలంబు... 48

సీ. గాధినందనుయజ్ఞకార్యంబు సమకూర్పఁ

బ్రకటితంబయిన యాప్రాభవంబు

వాసవతనయుని వసుధపైఁ బడవైచి

వర్ణనకెక్కిన వైభవంబు

రావణుఁ డాదిగా రాక్షసావళి నెల్ల

నాశమొనర్చిన వైపుణంబు

...

...

...

...

...

...

...

గీ. నిట్టికార్తుకదీక్షాధురీణుఁ డయిన
భూమిజాధిప మిమ్మును బుద్ధియందుఁ
దలఁచి కైవల్యమందిరి తట్టవిదులు... 49

సీ. నాముద్దులయ్యను నాదేవదేవుని
నాపిన్నయన్నను నామూరారి
నారత్నమునుబట్టి నాబంగంయ్యను
నానిధానము రాము నాదువిష్ణు
నాకూర్తిశౌరిని నాబ్రహ్మతండ్రిని
నాదీననాథుని నాదువిభుసి
నామనోనాథుని నానోముఖలమైన
నాజానకీధవు నామహాత్ము

గీ. వెదకి కీర్తించి హర్షించి వేడుకొనిన
నఖిలసంపద లిప్పుడు నమరినట్లు
తప్పత్రోవలఁ బోయిన ధన్యుడౌనె... 50

సీ. చెడిపోక నామాట చిత్తమం దుంచుడి
దేవాధిపుని మహాదేవుజపము
నియమంబుతోనైన నిష్ఠతో నైనను
భయముతోనైనను భక్తితోనైన
శక్తితోనైనను యుక్తితోనైనను
శాంతంబుతోనైన సరసనైన

రాకపోకలనైన రమ్యంబుగానైన

నాటపాటలనైన నలసియైన

గీ. సొక్కియైనను మిక్కిలిసోలియైన

సురతినైనను భక్తుని జూచియైన

జేసి కైవల్య మందుఁడి సిద్ధముగను...

51

సీ. శ్రీజానకీనాథ శ్రీరామ గోవింద

వాసుదేవ ముకుంద వారిజాక్ష

శ్రీరంగనాయక శ్రీవేంకటేశ్వర

ప్రద్యుమ్న యనిరుద్ధ పంకజాక్ష

శ్రీరుక్మిణీశ్వర శ్రీహృషీకేశవ

నారాయణాచ్యుత నారసింహ

శ్రీరమావల్లభ శ్రీజగన్నాయక

శ్రీధర భూధర శ్రీనివాస

గీ. రామ జయరామ రఘురామ రామరామ

యనుచుఁ దలఁచిననామము లాత్మయందుఁ

గప్తములుదీర్చి రక్షించు గారవించు...

52

సీ. కడవాడనా నీవు కన్నులఁజూడవు

నీబంటుబంటును నీరజాక్ష

చెడ్డవాడని నన్ను సరకుసేయవదేమొ

పతితపావనకీర్తి పద్మనాభ

వీఁడెవ్వఁడని నన్ను విడనాడి బాయకు

కరుణాసముద్ర యోకమలనయన

వేటుజేసియు నన్ను వెరవుగాఁ జూడకు

గోపాల భూపాల గోపవేష

గీ. ఆదిదేవ పరంధామ యవ్యయాత్మ

శ్రీరమానాథ శ్రితపోష శ్రీనివాస

కాచి రక్షించు మిఁక నన్నుఁ గామజనక... 53

సీ. చిన్న ముద్దులయన్న చిన్నారిపొన్నారి

సురభూజమా రార సుందరాంగ

నన్ను గన్నయ్య నీ కన్యఁడఁగాను వే

నవ్వులుసేయకు నాగశయన

దిక్కుమాలిన నన్ను దేవర భ్రోవుమీ

చక్కని నాపాలి చక్రపాణి

అక్కటతో నన్ను ఆదరింపుము వేగ

నిక్కంబు నీవాఁడ నీలవర్ణ

గీ. అనుచు వేడితి రక్షింపు మరసి నన్ను

నెంతలేదని నీమది నెంచవలదు

కరుణజూడుము నామీఁద కామజనక... 54

సీ. ఎంతనివేడుదు నెంతనిదూరుదు

నెంతనిభాషింతు నేమిసేతు

నెంతనిచింతింతు నెంతనిభావింతు

నెంతనిసేవింతు పంతమలర

నెంతెంతనగవళ మిందిరారమణ నీ

సచ్చిదానంద సౌందర్యమహిమ

- చెప్పను చూడను చెవుల వినంగను
 శక్యమెవ్వరికి నా స్వామినీదు
 గీ. వేషభాషలు వర్ణింప వేయినోళ్ల
 శేషునకునైన వశమానె శ్రీనివాస
 గాన మనుజుండ వర్ణింపఁగా నెఱుంగ... 55
- సీ. మాయలవాడవే మాయలన్నియు జూడ
 జలధులన్నియు మాయ జనులు మాయ
 సూర్యుండు నీమాయ చుక్కలు నీమాయ
 యింద్రుండు మాయ చంద్రుండు మాయ
 మెఱయ నగ్నియుమాయ మేఘంబులునుమాయ
 యురుములు నీమాయ మెఱపు మాయ
 వర్ష ధారలు మాయ వానకాలము మాయ
 చలికాలమును మాయ చలియు మాయ
- గీ. యిట్టిమాయలు గట్టిగా *నుర్వినిలిపి
 జనులకెల్లను గర్వము *ల్లలుగఁజేసి
 జగతినడుపుదు నీరీతి శాశ్వతముగ... 56
- సీ. నీచమీనములోన నీచవృత్తినిజొచ్చి
 సోమకుజంపిన సుభగరామ
 తల లేనివాడవై తగకొండమోసిన
 పతితపావననామ పద్మనాభ
 మిట్టరోమంబుల మేదిని మూతితో
 ద్రొబ్బుచు విహరించు దుష్టహరణ

సగము సింగంబవై జగదపకారుని

యుదరంబు భేదించు నురగశయన

తిరిపెంపువాడవై మురియుచు గొడ్డంట

తిరుగుచు హాలివై తివిరి గొల్ల

గీ. తనువు గైకొని వ్రతములు తలఁగఁజేసి

గుఱ్ఱమెక్కిన శతకోటి కోటిమానన

మోహనాంగ దయానిధి ముద్దులయ్య... 57

సీ. కేశవదేవుని కీర్తనానలముచే

గలుపొటవులనెల్లఁ గాల్చునచ్చు

దామోదరునిస్త్పతి తరణిచే సంసార

వార్ధి దాటఁగవచ్చు నసుధలోన

శ్రీరామదేవుని చింతనజేసినఁ

బాపసంఘముల భంజింపవచ్చుఁ

బద్ధనాభస్తోత్ర భవ్యగొడ్డలిచేత

దురితవనాటలఁ ద్రుంచవచ్చుఁ

గీ. గాన గుమతులు మిమ్మును గానలేక

వెట్టిత్రోవలబోదురు వెఱపులేక

తెలిసి సేవించువారికి దివ్యపదవి...

58

సీ. మహిలోనఁ బొట్టకై మానవిహీనుని

వెంటనే దిరుగుచు వెట్టిబట్టి

నటువలె రాక్షసి యంటినకైవడి

గ్రహముబట్టినరీతి కష్ట మతని

నడుగఁబోయినవార లదలించి పొమ్మన్న
గడ్డించి తలవంచి కండ్లసీళ్లు
గ్రక్కుచు మదిలోన సొక్కుచు నటుమీఁద
నినుజీరు కొందఱు నిజముగాను

గీ. దీనజనమంది రాంగణ దేవభూజ
వెనక కడతేరఁజూతురు వేడ్కతోడ
నట్టి నిన్నును సేవింతు నహరహంబు... 59

సీ. ఎందులకేగిన నేపనిచేసినఁ
జలముచేనైనను శాంతినైన
బంగారుపనినైన శృంగారములనైన
సుద్దులనైనను ముద్దునైన
యాత్రలనైనను రాత్రులనైనను
ఉపవాసములనైన నుబ్బియైన
జపములనైనను తపములనైనను
కలుగదు నీదివ్యఘనసదంబు

గీ. భక్తిచే నిన్నుఁదలఁ చినభాగ్యవంతు
లిందు నందును వేడ్కతో నెనయుచుండి
ప్రబలుదురుగాన ననుగావు పంకజాక్ష... 60

సీ. రావణుజంపిన రావభూపాలుని
సేవింతుఁడీ మీరు సిద్ధులార
సేతుబంధనురాము వేగిమెచ్చుఁడి మీరు
తలప రదేటికో ధన్యులార

ఘనజటాయువు కిచ్చె గాంభీర్యపదమని

విని యెటుంగ రదేమి విమతులార

యొక్క బాణంబున నాలిని బడవేసి

సుగ్రీవుబ్రాచెను సుజనులార

గీ. యట్టిత్రైలోక్యధామని నాదరమునఁ

దలచె రదియే సావయో ధన్యులార

భూమిజానాథుఁ డొసఁగును బుణ్యపదము... 61

సీ. పద్మనాభునిమీఁద పాటలుపాడుఁడి

భవబంధములు మాయ భద్ర మగును

కమలామనోనాథుఁ గన్నులజూడుఁడి

నేత్రఫలంబులు సేగడియుండు

శ్రీగదాధరుసేనఁ జేగఁ దెల్లప్పుడు

రోగముల్ దొంగి నీరోగి యగును

కోదండరాముని కోరి భజించుఁడి

శత్రునాశనముగు సమృద్ధముగ

గీ. నిట్టిలీలావతారుని నీకు హరిని

బలునితమ్ముని గోపాలబాలవిభుని

బరగ నుతియింది సంపూర్ణపదవిగొనుఁడి... 62

సీ. పాతెడిపాతెడి బాసమఱునికి

బండిదోలినయట్టి పరమచరితు

గొల్లముద్దుల చిన్నగుబ్బెతలను గూడి

విహరించు గోపి కావినుతత్పజ్ఞు

- అడవియెంగిలిమేఁత యావంతబోకుండ
యెత్తిమింగినయట్టి యేవుకాని
దనపాటివారల తగుబాలురను గూడి
పామునుమర్దించు భవ్యచరితు
గీ. దేవు నాశ్రితధేనువు దేవదేవు
జగములన్నియుఁ బుట్టించి సంహరించి
పాసఁగ రక్షించువాని నాబుద్ధిపలఁతు... 63
- సీ. కౌసల్యసుతురాముఁ గరుణాసముద్రుని
గంగాదినదిపాదకమలయుగళు
ఖండేందుధరచాపఖండను జగదేక
మండను బ్రహ్మాది మానివంద్యుఁ
దాటకాంతకు రాము దైత్యసంహారుని
మునియాగరతుని మోహనాంగు
బరళురాముని గర్వభంజను లోకైక
రంజను రఘురాము *ఘనతమాళి
గీ. నెందు సేవింతు కీర్తింతు నేర్పుతోడ
బుద్ధిగల్గిన సీదగుపుణ్యపదము
గని ప్రమోదింపవలయును గప్తపడక... 64
- సీ. ఏల సేవింపరో యేలభావించరో
శ్రీరామనామంబు చిత్తమందు
మాటలాడుచునైన మఱచియునైనను
యెఱుకనైన దినంబు నెఱుగలేరు

దినమునందైనను తివిరి రాత్రులనైన
సంధ్యవేళలనైన సంజనైన
భ్రమతచేనైనను భయమునొందైనను
నోపకనైనను నోపియైన

గీ. సకలలోకాధినాథుని సర్వసాక్షి
యాదిదేవుని బిన్నయొనందమూర్తి
బుద్ధిదలచిన దురితము లోపుటరుదె... 65

సీ. తెలిసి తెలియఁగలేరు తెల్పిచేనొల్లరో
మాయలఁబడి లోకమమనతోడ
రామభూషాలుని రమ్యాక్షగంబులు
నేవేళనైనను నెప్పుడైనఁ
బనిసేయువేళైనఁ బసిలేక యున్నను
జనువేళనైనను జదువునైన
భయమునొందైనను భ్రమతోడనైనను
గలయిక యందుల కలిమిన్దైన

గీ. పరమకల్యాణపరిపూర్ణభద్రమూర్తి
వెన్నదొంగను గోపాలవిభుని ఘనుని
బుద్ధిదలచిన కనులకుఁ బుణ్యపదవి...

సీ. పరకాంతలనుగూడి భంగంబునొందక
పరధనంబులఁ గోరి పట్టుపడక
పరులను వేడక పరిహాస మెంచక
పరుల నిందింపక భయములేక

పరులయిండ్లను జేరి పాపముల్నేయక
పరదారలనుబట్టి భ్రమలఁబడక
సిరుల కాశింపక పరులవెంటను బోక
పర సేవ సేయక పట్టుగాను

గీ. మన్మథుని గన్నవానిని మాయకాని
శంఖచక్రాబ్జములవాని శౌరి నెపుడు
వర్జననుజేసి పల్కుఁడి వందనముగ...

67

సీ. మీనమై జలధిలో మేనును దడియక
వేదముల్ దెచ్చిన వేల్పువాని
తాఁబేటిరూపున తగ మందరాద్రిని
వీఁపుననిల్పిన విభవశాలి
పందిరూపంబునఁ బరిపంథిఁ బరిమార్చి
కోటమీఁదను నిల్పు గోత్రధరుని
మెకములసామియై మేటిదైత్యుని బట్టి
చించి చెండాడిన సింహమూర్తి

గీ. పొట్టితనమున బలిదైత్య భూమిద్రోక్కి
రామ రఘురామ బలరామ *బౌద్ధ కలికి
రీతులను నుతిసేయు దీరీతిగాను...

68

సీ. రుక్మిణీనాథుని రూపవర్ణనజేసి
సత్యభామను గూడు శౌరి గనుఁడి
జాంబవతీవన సంచారువేఁడుఁడి
సూర్యవంశేశుని సుభగమూర్తి

మిత్రవిందావిభు మేటికీర్తించుఁడి
 భద్రపుత్రానాథు పాడుఁడ డెలమి
 శ్రీశుభాశ్రీశుని చెలువుగ్గడించుఁడి
 లక్ష్మణాగ్రజు జగద్రక్షణాధ్యు

గీ. నట్టి శృంగారవంతుని నట్టిఘనుని
 నిట్టివీరుని దలఁచిన నెవ్వఁడైన
 చెల,గి కైవల్యపదవిని జెందవచ్చు...

69

సీ. అంధునిచేతికి నద్దంబునిచ్చినఁ
 జూచునా తనమూముసుందరంబు
 కుంటివానికి నొక్కగుఱ్ఱంబు నిచ్చిన
 నెక్కునా తనశక్తి నెన్నఁడైన
 మండునకు యువతి సమకూర్పుఁగల్గిన
 కామంబుతీర్చునా కాంక్షదీప
 అల్పుల కొకవేళ నర్థంబు గలిగినఁ
 దెలివితో నిచ్చునా తెగువతోడ

గీ. తనను తెలిసికొనఁగ తగు*శక్తి లేక
 ధరణి సంపదలన్నియు తనవటన్న
 లేదు లాభంబు తన కొక లేశమైన...

70

సీ. శ్రీరామజయరామ సింధుబంధనరామ
 కారుణ్యసింధుగంభీరరామ
 వారిజోదరరామ వైకుంఠపతిరామ
 దీననాయక దేవ దేవ దేవ

కౌసల్యసుతరామ కాకుత్స్థకులరామ
కంసమర్దన శుభాకారరామ
మావధూవరరామ మానవేశ్వరరామ
యాదిత్యకులజ సర్వాత్మ రామ

గీ. కర్తృభంజన లోకలోకాభిరామ
నిర్మలాత్మక సదయోధ్యనిలయ రామ
నీవె గతి మాకు రక్షించు నిగమవినుత... 71.

సీ. యెన్ని జన్మంబులు నెత్తితి నోకాని
మాధవుఁ దలఁపక మందమతిని
అతివిఘ్నేనుఁడనైతి నవనిమిఁదను నిష్ఠ
కాకుత్స్థుఁ గానక గర్వమతిని
గాయంబు లన్నియు మాయంబు లాయెపో
గోపాలు నుతిలేక గూలుఁజీతిని
యెందఱు తలిదండ్రు లేమైరి యిప్పుడు
రాఘవు దలఁపక రట్టుపడిరి

గీ. ఇంక నైనను రఘురాము నెల్ల మదిని
బుద్ధిలో నవ్యమార్గంబు బొడమనీక
యనుదినంబును శ్రీరాము నాత్మఁ దలఁతు... 72.

సీ. ఓర్పుగాంచఁగ నెంచి యొరసి చూచెదవేమొ
పట్టదగినకొమ్మ పట్టినాను
వదలంగవలె నని వాదంబులాడిన
మేల్కొని గట్టిగా మెదలువాడ

నాలాగుగాదని యాయాసపెట్టిన
ముకుళితహస్తంబై మ్రొక్కువాడ
మొగి నన్నుఁ గైకొక మోస బుచ్చెద నంట
పాదారవిందము ల్పట్టువాడ

గీ. దల్లివయినను నీవె నాతండ్రివైన
దాత మ్రొక్కితి నిన్ను నాదైవ మనుచు
పాహి మా మని పలుమాలు పలుకువాడ...

సీ. వాసుదేవునిపూజ వదలక జేసిన
వైభవంబులు గల్లు వసుధలోన
గోవిందు నెప్పుడు గొప్పి సేవించిన
సంపద లెప్పుడు చాలగల్లు
నారాయణస్మృతి నమ్మకముండిన
భుక్తిముక్తియు రెండు పొసంగ నిచ్చు
విష్ణుసంకీర్తన విడువకజేసిన
చారిద్ర్యదుఃఖముల్ తలఁగియుండు

గీ. నరులకెల్లను హరిసేవ నయము సుమ్మి
యఖిలసంపదలును గల్లు నాశ్రితులకు
సకలదురితము లెల్లను సమసిపోవు...

74

సీ. పంకజాసనవంద్య బ్రహ్మాండనాయక
పంకజలోచన పరమపురుష
శంకరవందిత సంకర్షణవత్సాన
పంకజాక్షువిలోల పద్మనయన

లక్ష్మీశ యోగీశ లక్ష్మణాగ్రజ రామ
 ధాత్రీశ యోగీశ ధర్మహృదయ
 సకలలోకాతీత సర్వగుణాతీత
 సుప్రభాసూర్యకోటిప్రకాశ

గీ. సకలజీవదయాపర సార్వభౌమ
 క్షీరసాగరశయన రక్షింపవయ్య
 నిన్ను నే నమ్మియున్నాను నీరజాక్ష...

75

సీ. నీలమేఘశ్యామ నిగమగోచరరామ
 ఫాలలోచననుత పరమపురుష
 దశరథనందన తాటకిమర్దన
 ఇందీవరేక్షణ యినకులేశ
 ఆయోధ్యపురవాస యాశ్రితజనరక్ష
 కల్యాణగుణహార కంసహరణ
 విధిశివరక్షక విష్ణుస్వరూపక
 బుధజనపాలక పుణ్యపురుష

గీ. జానకీనాథ మీకును జయము జయము
 సకలబ్రహ్మాండనాయక శరణు శరణు
 కాచి రక్షించు నన్నును గామజనక...

76

సీ. రామనామామృతరసము ద్రావేకదా
 మున్న జామిళుడు తాము క్తుండగుట
 రామనామామృతరసము ద్రావేకదా
 మునిపత్ని శాపవిముక్త యగుట

రామనామామృతరసము ద్రావేకదా
 యపవర్గమందె ఖట్వాంగుఁ డిలను
 రామనామామృతరసము ద్రావేకదా
 యొప్పుగా మోక్షంబు నొందె శబరి

గీ. రామనామామృతంబును రక్షిఁ గ్రోల
 ముక్తిమార్గంబు గలుగును మాధులకును
 రామనామామృతంబున రసికుఁడగును... 77

సీ. పంకజాక్షునిపూజ పలుమాటలు చేయక
 పరుల నిందించుట పాటియగునె
 విష్ణుసంకీర్తన లీవునుల వినకను
 బదుల మెచ్చుట నీకుఁ బ్రాతియగునె
 శేషశయను చాల చెలఁగి కీర్తింపక
 పరుల కీర్తించుట భవ్యమగునె
 నారాయణస్మృతి నమ్మిక యుండుక
 పరదేవతల గొల్వఁ బాటియగునె

గీ. శ్రీరమానాథుఁ డెప్పుడు జిహ్వానందు
 పుణ్యపరు లైననరులెన్నఁ బొందుమీఱ
 తలఁచువారికి మోక్షంబు తథ్య మరయ... 78

సీ. సాకేతపురిరామ శరణు జొచ్చితి నీకు
 రక్షింపవే నన్ను రామచంద్ర
 దయతోడ బ్రోవవే దశరథాత్మజ నన్ను
 కరుణతోఁ బ్రోవవే కమలనయన

కౌసల్యసుత నన్నుఁ గాచి రక్షింపవే
మన్నింపవే సన్న మజనజనక
జానకీపతి చాల సత్కృపతో నాకు
విజయంబు లియ్యవే నేదవేద్య
గీ. పరమపదరామ గోపిక పద్మనాభ
భక్తవత్సల లోకేశ పరమపురుష
ధర్మచరితారిషట్కవిదారశూర...

79

సీ. నేత్రముల్ గల్గియు నెమ్మిటో మీమాపు
సుస్థిరత్వంబునఁ జూడనైతి
జిహ్వా గల్గియు నోట శ్రీహరినామము
తాల్చితోడుత నెల్ల తలఁపనైతి
శిర మదిగల్గియు టీతిమింద సాష్టాంగ
ముగఁ జక్కఁగా సాగి మ్రొక్కనైతి
కర్ణముల్ గల్గియు ఘనమైన మీకథ
ల్వివరించి నేనెల్లు వినఁగనైతి.

గీ. హస్తములు గల్గి మిము చాల ననుదినంబు
శాంత మొనరంగ పూజలు నలుపనైతి
చిత్తశుద్ధిని మీసేవ జేయనైతి...

80

సీ. నాస మున్నందుకు నయముగా నీపాద
తులసి వాసనజూచి చెలఁగనైతి
సంసారమను మహాసాగరంబున ముగ్ధి
శ్రీరామభజన నే జేయనైతి

బాల్యంబునను చోరబాధకత్వముజెంది
 నీయనుభక్తియు సిలువనైతి
 యశావనంబునఁ గామ్యమానసమును నొంది
 కూహారంబున బుద్ధి గడువనైతి

గీ. నెంతపాపినో గాకున్న సెన్నఁదైన
 దేవుఁడని నీవెదిక్కని దెలియఁదగనె
 గాన దుష్కృతమెంచక కాపునన్ను 81

సీ. శ్రీ గామ వినుము నేక్షితిని జన్మించిన
 విధము నెవ్వరితోను విన్నవింతు
 తల్లిదండ్రుల నాత్మతనయుల బంధుల
 నతులసోదరదేహానుతుల సఖుల
 అక్కల చెల్లెండ్ర నాప్తుల హితులను
 సితరబంధువులను నిష్టసఖులఁ
 బరుల నావారని బాటించి యెప్పుడు
 జనము లోకమునెల్ల సత్యమనుచు

గీ. భార్యరతికేళిసంబంధభరిత మమర
 దీనికన్నను గల్గునె దివ్యమైన
 బంధ మనయంబు ద్రుంచ నీపదమె చాలు... 82

సీ. ఇలను బుట్టినవార లెంతేసియును తైరి
 వీరితో నెటువలె విన్నవింతు
 తల్లి తండ్రి సుతుండు దాతన భ్రాతన
 ప్రభుఁడన గురుఁడన బాంధవుఁడన

నీవుదక్కగ నింక నెవ్వరితోనేని
బల్కు టదెట్టుల పరమపురుష
ఆత్మరక్షక నిన్నె యాశ్రయించితి దేవ
కాచి రక్షించుమీ కమలనయన

గీ. నీదులాబంబుగోరిన నిక్కముగను
గోర్కెల్లెను నాకు చేకూరుచుండు
దీనరక్షక భువి నాకు దిక్కునీవె....

83

సీ. తోచి తోచక నేను తొడరి మీచింతన
చేయక సంసారజలధి మున్ది
యడఁగని తృష్ణల నాహారవాంఛలఁ
బదపడి మోహసంభ్రాంతిఁ జెంది
తెలిసియు తెలియక దేహవాసనజెంది
తరిగోరి మిమ్ములఁ దలఁచవైతి
మఱచి మర్వక నిత్యమార్గంబులను మిమ్ముఁ
దల్చక యింద్రియతతులఁ దగిలి

గీ. నట్టిపాపాత్ముడను నన్ను నెలమి నెట్లు
కాచి రక్షించు మన్నించు ఘనతమిఱ
కృపకుఁ బాత్రునిగాఁ జూడు కునలయేళ.... 84

సీ. జననిగర్భమునందు జన్మించినది మొదల్
బాల్యంబునను గొంత ప్రబలుచుండి
యటమీఁదఁ గొమరుప్రాయంబునఁ గొన్నాళ్లు
తల్లిదండ్రులప్రేమ దనరియుండి

యావనప్రాయంబునందు సతిక్రీడ

సింద్రియంబుల ప్రేమ నెట్లు దగిలి
ముసలితనంబున మునుఁగుచుఁ గొన్నాళ్లు
కార్పణ్యములచేతఁ గష్టపడుచు

గీ. నింతకాలంబులను నిన్ను నెఱుంగలేక
వృద్ధిబొందితి ప్రకృతిచే విశదముగను
గరుణజూడుము నన్ను దుష్కర్తి యనక.... 85

సీ. శ్రీరామ నామింద చిత్తంబు రొదాయె

నాతల్లిదండ్రుని నమ్ముకొంటి
దశరథాత్మజ నీకు నయయింతలేదాయె
నాయిలువేల్పుని నమ్ముకొంటి
సత్యసంధుడ నీదు చనువెంత లేదాయె
నాప్రాణవిభుడని నమ్ముకొంటి
భక్తవత్సల నీకు భావంబు లేదాయె
నామూలధనమని నమ్ముకొంటి

గీ. దొరపు గావున బ్రోవుము దురితహరణ
నిందలేకుండ చేపట్టి నిర్వహించు
పరుల నిందింప నాకేల పరమపురుష... 86

సీ. మూఢుడు మూఢుడు ముచ్చటాడఁగ వింత

దీనులకల్పు లదొక్కవింత
కోతికోణంగులు గూడియుండఁగ వింత
కుక్క నక్కలు గూడి కూయ వింత

కోపితోఁ గుటిలుండు కూర్చి జేయుట వింత
కపటఘాతకు లెప్పు కలయ వింత
మంత్రులతో మంత్రి మచ్చరించుట వింత
కీడు మే లెఱుంగని కీర్తి వింత

గీ. యెంతవారికి లబ్ధింబు లంతెగాక
ననుభవింపంగ నేర్తురె యథములెల్ల
కలుగు జ్ఞానులసంగతి ఘనతయశము... 87

సీ. శ్రీరామ నీవు నాచిత్తమందే నిల్చి
రక్షింపవయ్య న న్నక్షయముగ
నన్ను రక్షింపను నాథు లెవ్వరు లేరు
నాస్వామి నీవని నమ్మినాను
తల్లివైనను నీవె తండ్రివైనను నీవె
వేదాంతవేద్య ని స్వేడినాను
అయోధ్యవాసా యనంతస్వరూపక
ఈవేళ నీవు నన్నేలుకొనుము

గీ. వేగ రక్షించుమని నిన్ను వేడినాను
నమ్మఁగాఁజాల నెవ్వరి నెమ్మితోడ
నీకుఁ బ్రియుఁడను మ్రొక్కితి నీరజాక్ష... 88

సీ. దీనదయాకర దీనరక్షణ నీవు
కావవే నన్నిప్పు కమలనయన
పరమాత్మ పరమాత్మ పలుకుఁ బొంకించకు
పనులకు మీపాదపద్మసేవ

కమలేశ కమలాక్ష కరుణతో రక్షింపు
 వరములియ్యవె నాకు వరద ఈశ
 లక్ష్మీశ లక్ష్మీశ లలిమీఱఁగను నాత్మ
 దలఁచి రక్షింపవే నీరజాక్ష

గీ. పద్మలోచన పరమాత్మ సారిజాత
 స్వామి రక్షించు మిఁక నన్ను సార్వభౌమ
 నిన్ను నెప్పుడు సేవింతు నీలవర్ణ... 89

సీ. నిను గొనియాడితి నీశ్వర గనుగొంటి
 నిజముగా రక్షింప నీవె యంటి
 నీప్రాపు గలదని సీదులోకంబులఁ
 గొనియాడ నేవేళఁ గోరియుంటి
 బ్రహ్మాంబు నీవని పలుమాటలు నిన్ను నే
 బ్రస్తుతిసేయుదుఁ బరమపురుష
 దాసుండనని యంటి నయగుఁ బాశ్రుఁడ నంటి
 నీకు నే వశుఁడను నేర్పుగంటి

గీ. తల్లితండ్రియు నీవని తలఁచి యుంటి
 నేను నీవాఁడనై యుండి నిన్ను గొల్తు
 కాచి రక్షించు మిఁక నన్ను కరుణతోడ... 90

సీ. ఆనాఁడె తెలియక యాయాసమందిలి
 నెన్నఁడు మీసేవ యెఱుఁగనైతి
 ముక్తికి మొదలని మూలంబు తెలిసిన
 నీపాదకమలంబు నెమ్మిగొల్తు

నింతనులభుండని యిన్నాళ్లు యెఱిగిన
నానాఁడె మిమ్ము నే నాశ్రయింతు
కర్తంబు లేడబాపి కరుణతోడుత నన్ను
నరసి రక్షించుమీ యాదిపురుష

గీ. తలఁపులో జాల నమ్మితిఁ దండ్రీవనుచు
పుత్రవాత్సల్యమును నుంచి పొందుమీఱ
నిలిపి రక్షించు మీఁక నన్ను నీరజాక్ష... 91

సీ. హఃరామ హఃకృష్ణ హఃయచ్యుతా యని
కోరి కొల్పెద మిమ్ము కోర్కె లలర
యీవేళ నావేళ నేవేళనైనను
బ్రాపు దాపని యేను బ్రస్తుతింతు
నారాయణస్మృతి నామది నెప్పుడు
కట్టివేసియునుండు కరుణతోడ
వామన శ్రీధర వసుధపాలక నన్ను
కాచి రక్షించుమీ ఘనతమీఱ

గీ. నాకు నిష్ఠుండవని చాల నమ్ముకొంటి
నీవు కాపాడకున్న వింకెనరు దిక్కు
నీకు భక్తుండ మ్రొక్కెద నీరజాక్ష... 92

సీ. రామకీర్తనలెట్లు లాలించి వినువాఁడు
వైకుంఠపురమున నెదలకుండు
కృష్ణనామంబెట్లు కీర్తించి వినువాఁడు
మధ్యమపురమందు మరగియుండు

మధుసూదనాయని మలవక దలచిన

మర్తకర్తంబులు మూయమకాను

గోవిందనామంబు కోరి నాదముజేయ

దోషపాపంబులు తొలగిపోవు

గీ. అచ్యుతానంత గోవింద హరి ముకుంద

పదవి నాకిప్పు నిన్ను నే బాంధవు కుందు

పద్మలోచన నానంద్రి పరగుపురుష...

98

సీ. నీభక్తులగువారి నిలులలోకంబుల

నిజముగాఁ బ్రోక్షువు నీలగర్జ

నీకీర్తి పొందుగా నీగు నీచలుజేయు

పరమపుణ్యకెల్ల భవ్యభవము

కోరి నీకీర్తిని గొనియాడి కీర్తించు

మనుజుల కొదవు నీనందిరంబు

భక్తుడై యీరీతి భజన నీయంగ నీవు

నుప్పొంగి యిచ్చున పొప్పుతోడ

గీ. నిట్టిసేనలు గొనిసిప్పు సహపరములు

నాదరంబున నాకిప్పు మోదమాని

గట్టిగా నీవు నన్ను జేర్చుటయ్య...

94

సీ. యోగమార్గంబున సగసెన నంటినా

యోగంబునగలు నాయొద్దలేవు

గగనమార్గంబున గదబెడనంటినా

కవచభూషణ మేది కమలనయన

ఆత్మమార్గంబున నెగసెదనంటినా
యాత్మనమ్మినబంధు వరయలేదు
అప్రమార్గంబున నరిగెదనంటినా
యశ్వవాహనములు నావిగావు

గీ. నీదుదయ యది నాయందు నిలిచియున్న
నఖిలలోకంబులగును నాకల్పమిపుడు
కుతుకమున నన్ను బ్రోవుము కువలయేశ... 95

సీ. చిరకాలమున నేను స్థిరమనియుంటినా
జన్మకర్తంబులు జెప్పనేల
శ్రీకృష్ణనామంబు స్థిరమనియుంటినా
భయనివారణమౌను పరమపురుష
మదహరమిమ్ము నాహృదయంబులో నిల్పఁ
గరుణతోఁ గాతువు కమలనయన
మురహర నీకు నే ముకుళితహస్తఁడై
మ్రొక్కి సేవింపఁగ మోక్షపదవి

గీ. సన్నుతించెద నిన్ను కౌసల్యతనయ
చిత్తగింపుము నాయన్నశ్రీనివాస
శరణఁజొచ్చితి నీకును శరణు శరణు... 96

సీ. కైవల్యపదమును ఘనమని యంటినా
కైవల్యమది మిముఁ గన్నచోటు
బ్రహ్మలోకం బాదిపదమనియుంటినా
బ్రహ్మాదులును నిన్నె ప్రస్తుతింతు

ఇంద్రలోకమే నాకు నిష్టంబటంటినా
అష్టదిక్పతులు మిమ్మాశ్రయింతు
పదవి పదవిగాదు పరమాత్మ నీపాద
కమలపదవి యదియ కంసహరణ

గీ. ఇట్టిపదవులు నాకేల యినకులేశ
కష్టపెట్టక యేవేళ కరుణజూడు
నిష్ఠతో నన్నుఁగావుము నీలవర్ణ...

97

సీ. కమలనాభుఁడ నిన్ను కన్నులఁజూచిన
సంభవించు ఫలమ్ము స్వామినాథ
జలజలోచన నిన్ను శరణనివేడిన
చేపట్టి రక్షించు శేషశయన
పరమాత్మ పరమేశ పద్మలోచన నిన్ను
గొనియాడ నేఁజాల గోరినాను
నారాయణ ముకుంద నరహరి నిన్ను నే
నెప్పుడు సేవింతు నీలవర్ణ

గీ. యిటకు రావయ్య నాతండ్రి యినకులేశ
తడవుజేయక నన్నేలు ధర్మనిపుణ
నిలువకను వేగ రావయ్య నీరజాక్ష...

98

సీ. ధర్మంబు దలంచిన దనకును జయమిచ్చు
కర్మంబు దలంచిన కాదు జయము
శాంతంబు నుంచిన శాశ్వతపదమొందు
శత్రుత్వమున మహాచేటు నొందు

కుటిలత్వమునను దుష్కృతమొందు మనుజుఁడు
కుటిలత్వమే చేటు కువలయేశ
బద్ధులైనటువంటి బంధులగూడిన
తనవెంట నొకరైన తల్లి రాదు

గీ. ఇట్టివారలు నాకేల యినకులేశ
కరుణ నాపయి గట్టిగాఁ గలుగఁజేసి
పరమపదమిచ్చి నన్నుఁ జేపట్టవయ్య... 99

సీ. ఆవేశ యమునిచే నాయాసపడలేక
నీవేశనే మిమ్ము నెలవుతోడ
నాతల్లిదండ్రుని నమ్మి నీపాదము
ల్పట్టి సేవించెద పద్మనాభ
శ్రీరామ శ్రీరామ శ్రీరామ యని మిమ్ము
స్తరణచేసెదనయ్య చక్రపాణి
కోదండ కోదండ కోదండరామని
కొలిచి సేవించెదఁ గోర్కెదీట

గీ. పద్మసంభవముఖనంతపరమపురుష
నన్నుగాచియు రక్షించు నయముతోడ
కరుణతోడుత ననుజూడు కమలనయన
రామతారక దశరథరాజతనయ. 100

శ్రీరామతారకశతకము సంపూర్ణము.

N. B.—ఈశతకపీఠికయందు 99-పద్యములున్నవని
పొరపాటున ముద్రితమయినది.

వీరి క.

ఈ రామరాఘవశతకమును పల్లి పార్వతీశము గారు రచించిరి. ఈయన నివాసస్థానము గుంటూరు జిల్లా పల్నాడుతాలూకాలోని గుత్తికొండ యనుగ్రామము. వీరి దారపుత్రాదులు గుత్తికొండలోనే యున్నారు. 1908-వ సం॥ న నేను దాశపత్రగ్రంథాన్వేషణప్రయత్నములో నున్నతఱి బార్వతీశము గారి కుమారులు వారింట నున్న గ్రంథముల నాకొసంగిరి. వానిలో నీశతకముకూడ నుండెను. పార్వతీశముగారితండ్రిపేరు నరసింహముగారు. నరసింహముగారుకూడఁ బద్యరచన చేయుచుండినట్లు కన్పట్టుచున్నది. శబ్దాలంకారములకొఱకుఁ బాటు వడినస్థలములఁ దప్పఁ దక్కినచోటులనీశతకమునదోషము లంతగా లేవు. అందందు వ్యాకరణవిరుద్ధప్రయోగములు కన్పట్టుచునే యున్నవి. గ్రంథ మొక్కటి రచింపవలెనను సంకల్పముచేతమాత్రమే ప్రేరేపింపఁబడినవారు వ్రాసినగ్రంథము లనేకములు మనకుఁ గలవు. పార్వతీశముగారు శతకము వ్రాసిన కాలమునఁ బద్యరచనయందలి వేలమువెట్టి యిప్పుడున్నంతలేదు.

యాచనకుఁ బద్యరచనయే యప్పటికినిప్పటికిఁ బర
 మసాధనముగా నున్నది. కాకుండాఁగి అప్పయ్యలాక్ష
 ణికుల వారికతమున మా పల్నాటిసీమయే పద్యరచ
 నామార్గమును విశాలపఱచెను. తిట్టుపద్యము లల్లి
 వ్యాపింపఁ జేయుదురనుభయముకవిబిరుదధారులయే
 డఁ బూర్వకాలమునుండి నచ్చుచున్నది. ఈభయ
 మువలన నేమి, పద్యరూపస్తోత్రాపేక్ష నేమి, యాచిం
 చినప్పుడు వైదికావధానులు, (వేదమును వల్లించు
 నవధానులు) శాస్త్రులగు, పోమయాజులకుఁ, బాకయా
 జులకు నిచ్చినదానికంటె జను నిప్పటికిఁ గవీశ్వరబి
 రుదధారులకే యెక్కువగానిచ్చుచున్నారు. కవీశ్వర
 బిరుదమును ధరించిన యాచకులు వేలగువేలు గడిం
 చితి మని విట్టివీగుటయు సంభవించుచున్నది. ఈ
 యాచకులవలనఁ గవిశబ్దమునకు గౌరవము పోయిన
 దని చెప్పవచ్చును. ఈయాచకులు ఘనమైన కవిశబ్ద
 మును బాడుసేయుచుండఁగా దానిని గమనిం
 పక వారికి నూతాటు లిచ్చు నిప్పటిప్రజల యజ్ఞాన
 మునుగూర్చి మిక్కిలి చింతింపవలసియున్నది. కవీశ్వ
 రబిరుదమును ధరించి చేసినయాచనయే మహాగౌర
 వకర మని తలంచి యాత్మస్తుతులు గావించికొను
 చు, మాకంటె ఘనులు లేరని చెప్పుకొనుచు గర్వ
 పర్వతశృంగము నధిష్ఠించి యుండునజ్జాలకు నట్టివారి

కిచ్చుప్రజలకుఁ బైపజ్జు లన్వయించును. విద్వాం
సులు, శాస్త్రజ్ఞులు, సత్కవులు సంతతవాఙ్మయపరిశ్ర
మము చేయుచుందురు. వారు రాజులయొక్కయుఁ
బ్రజలయొక్కయు నాదరణమును బొందుట యవస
రంబైనగును. ప్రజలు భరింపకపోవుదురుగాక! రాజు
లాదరింపకపోవుదురు గాక! ఉదరపూరణార్థము స్వేద
కణంబులొలుక శరీరమును గట్ట పెట్టవలసి యున్నను,
నపారదారిద్ర్యంబునఁ గడగండ్ల నందుచున్నను నాత్మ
గౌరవంబు, స్వాతంత్ర్యంబు వదలక యుత్తమమార్
గ్గమునఁ బ్రవర్తించిన బమ్మెరపోతరాజు నెయ్యది
కడుపు చల్లగాఁ గనెనో యా యాంధ్ర దేశమునకు
జయము. పార్వతీశముగారో వారితండ్రి నరసింహ
ముగారో కొందఱఁబొగడుచుఁ గొందఱఁదెగడుచు
వ్రాసినపద్యములు కొన్ని తాళపత్రముల మీఁదఁ
గాన్పించినవి. ఆపద్యముల నుదాహరించుచున్నాను.

క. ఉత్తముల కీయనేర్చిన

యుత్తములను నడుగనేల యుత్తలపడమా

కిత్తఱిని వేడనేటికిఁ

జిత్తము మీ రెఱుగరయ్య చింతితఫలదా.

1

క. విత్తేశ్వరాంశసంభవ

విత్రాధ్యుం డైన శ్రొత్తవేంకటనరసా

యుత్తమలొకముకేగెను

జిత్తము రంజిల్ల మోక్షచింతారతుం డై.

2

క. అంతట మంత్రాన్నిక్రియ

సాంతముగా నిత్యకర్తృసంస్కారచయం

బెంతందుశాస్త్రధర్మం

బెంతయంఁ జేసితివి నీవ యందఱు సుతులే.

3

శా. ఈరీతిన్ బిత్తయజ్ఞమిలలొ నేపర్తకుల్ చేసిరీ

దారిం బ్రాధిమమీఱి పోడశమహాదానాది గోదానముల్

సారోదారతనూతనాంబర జలస్థాలీలతో నిచ్చితా

వీరాగ్రేసర క్రొత్తబస్వయనుధీ విఖ్యాతభాగ్యోన్నతీ !

4

క. అడుగక యిచ్చెడు దాశల

నడుగుదురా క్రొత్తబస్వయంశటివాడై

నడుపక నడచెడిదానము

కడువడి నత్కవులఁ దన్ను గాదే భూమిన్.

5

ఈ పద్యములలోని “క్రొత్త” వారు గుత్తికొండలోను, దానికి సమీపమున నున్న జూలకంటిలోను నున్నవారు. వీరు వైశ్యులు.

క. ఆలగుచు రేపల్లెంగల

బలవంతులచుట్టు నిన్ను బలిద్రిప్పుచు మీ

పాలిమేరయొద్దఁ బెట్టెద

వెలయంగ పువ్వాడ మొండివేంకటరెడ్డి!

1

క. భూసురులు నర్థవాదులు

భాసురు లవనీశులంత భానింపంగా

శ్రీసహితు లెల్లవైశ్యులు

వాసిగ రేపల్లెఁ బొగడవశమే మాకున్.

2

క. ఇలలొదాతల నెన్నఁగ

ఫల మే మింక నిన్నుఁ జూడఁ బాల్పడిలిని నా
బల మెఱుంగవేమి చెప్పుదు
వెలయఁగ పున్నాడమొండి వేంకటరెడ్డి!

క. బలిముఖుకైవడి నినుఁ గొని

చలమున నూరూరఁ బాత చెప్పతకలచే
నలగఁగఁ గొట్టుచుఁ ద్రిప్పెద
వెలయఁగ పున్నాడమొండి వేంకటరెడ్డి!

ఈపద్యములలోని “వేంకటరెడ్డి” యనువారు
రెడ్డికులజాలనుంతిభ్రా కలుగవచ్చును గాని వైశ్యులే
యని యెఱుంగనగును. ఈరీతి దూషణపద్యముల
కుఁగాని భూషణపద్యములకుఁ గాని విలువ యేమా
త్ర ముండునో వేఱుగఁ జెప్ప నక్కఱలేదు. వీనిని
జల్పములలోఁ జేర్పవచ్చును. పార్వతీశముగారు
సంస్కృతముకూడఁ గొంత చదివినట్లు కాన్పించుచు
న్నది. వీరు సంస్కృతభాషలో రామలింగాష్టకము,
రామచంద్రాష్టకము నని రెండష్టకములు వ్రాసిరి.
వీరు స్తార్తులు. వీరి శివభక్తిని విష్ణుభక్తినిఁ దులయం
దిడి తూప విష్ణుభక్తివైపునకే ములు సూపును. ఈ
రీతి శివభక్తి, విష్ణుభక్తి యొక్కరియందుండుట
మన మతచరిత్ర నెఱుంగనివారికి విచిత్రముగా నుం
డును. అదైవతమతవ్యాప్తిచే గలిగిన ఫలమిది.
పార్వతీశముగారు స్వగ్రామాభిమానసూచకముగా

గుత్తికొండలో నినసించు రామలింగమును భజించు
చున్నా నని చెప్పికొనినాఁడు. హరియష్టకముల దిగు
వ నుదాహరించుచున్నాను.

—● రామచంద్రాష్టకము. —●

1. శ్రీజానకేశం రవికోటిరూపం
హేమాంబరం భక్తజనాభివేశం,
మోక్షప్రదం దానవదర్శభంగం
పందామహే శ్రీరఘురామచంద్రం.
2. పంశేరుహాక్షం దుగితౌఘనాశం
కామప్రదం గత్సరిరీటభాసం,
కోదండపాణిం మునియాగరక్షం
పందామహే శ్రీరఘురామచంద్రం.
3. సాకేతవాసం గిరివేణమిత్రం
వల్కాంతకం కాస్తభసద్విభూషం,
సురేంద్రసంపూజితపాదపద్మం
పందామహే శ్రీరఘురామచంద్రం.
4. జీమూతగాత్రం దశకంఠలుంతం
శ్రేణేయసదృశమణరాజితాంగం,
కల్యాణదం వానరబృందవంద్యం
పందామహే శ్రీరఘురామచంద్రం.
5. కుందేందుహాసం గహనేవిహారం
తార్ద్యధ్వజం కాయజకోటిభాసం,
శ్రీకంఠకోదండహారం శుభాంగం
పందామహే శ్రీరఘురామచంద్రం.

6. మారీచగర్వోపహరం మునీశం
మున్యంగనాశాపవిమోచనంచ,
పాపాఘటూలాగ్నినిభాత్తరూపం
వందామహే శ్రీరఘురామచంద్రం.
7. వేదాంతవేద్యం భరదూషణఘ్నం
శాఖామృగేంద్రేష్టఫలప్రదానం,
కారుణ్యసింధుం కమలాయతాక్షం
వందామహే శ్రీరఘురామచంద్రం.
8. నాగేంద్రతల్పం పితృవాక్యపాలం
మార్తాండపంశార్ఙ్గవశీతభానుం,
ధాత్రీసుతామానసకంజమిత్రం
వందామహే శ్రీరఘురామచంద్రం.
9. శ్రీపల్లిపంశాబ్ధిసుధాకరేణ
శ్రీపార్వతీశాఖ్యకవీశ్వరేణ,
రామాష్టకం యఃపఠతే మనుష్యః
కృతం సమోక్షం లభతే హి సత్యం.

❧ రామలింగాష్టకము. ❧

1. గౌరీనాథ మనంగదర్పహరణం శ్రీకంఠమిందూల్లస
స్తాళిం చంద్రదివాకరాగ్నినయనం నాగేంద్రభూషోజ్వలం,
సారంగాంచితపాణిపద్మమనఘం దేవౌఘసంఘాజితం
శ్రీ*గుచ్ఛాద్విపురాధివాసమనిశం శ్రీరామలింగంభజే.
2. గంగాశుభ్రతరంగ చంచలజటాజూటత్రిశూలాన్వితం
నాగేంద్రాజినసంవిశత్కటితటం నాగోజ్వలత్కుండలం,

* గుచ్ఛాద్వి = గుత్తికొండ.

కారుణ్యంచితలోచనం పురహరం కందర్పకోటిప్రభం
శ్రీగుచ్ఛాద్విపురాధివాసమనిశం శ్రీరామలింగంభజే.

3. గౌరీమానససారసోష్ణశిరణం రుద్రాక్షమాలాధరం
శ్రీనారాయణచిత్తవద్దనిలయం పద్మాసనాద్యర్చితం,
సంసారాబ్ధిపతజ్జనోరుతరణీం సంగీతలోలం శివం
శ్రీగుచ్ఛాద్విపురాధివాసమనిశం శ్రీరామలింగంభజే.
4. సంధ్యాకాలనిలాసనృత్యచతురం భద్రీష్టకామప్రదం
నందీశాదిగణేంద్రబృందనినుతం నాదీశసంపూజితం,
లక్ష్మీనాథదృగబ్జపురితపదం యక్షేశ్వరాభ్యర్చితం
శ్రీగుచ్ఛాద్విపురాధివాసమనిశం శ్రీరామలింగంభజే.
5. శ్రీమద్భక్తజనాశ్రిరక్షణపరం భస్మోజ్జ్వలద్విగ్రహం
కైలాసాధిపమప్రసేయమభవం సోమంసురేంద్రార్చితం,
కార్దులాజినధారిణం క్రశుహరం వేదాంతవేద్యంవిభుం
శ్రీగుచ్ఛాద్విపురాధివాసమనిశం శ్రీరామలింగంభజే.
6. గౌరీభూషితవామభాగమసురప్రధ్వంసినంభాసితం
కౌరేర్దత్తసుదర్శనం భవహరం ముక్తిప్రదం శంకరం,
కంజాతాక్షశరంపయోధిశరధిం శ్యాభూతసర్వాధిపం
శ్రీగుచ్ఛాద్విపురాధివాసమనిశం శ్రీరామలింగంభజే.
7. సూర్యాగ్నిందురసాసదాగతినభోం బ్వాత్మానిరూపానిమాకౌ
ధృత్వాయోసతతం విరాజతిముదా తందేవ పంద్యం సదా,
కోదండీకృతకాంచనాద్రి మృషరాద్వాహాదిరూఢం భవం
శ్రీగుచ్ఛాద్విపురాధివాసమనిశం శ్రీరామలింగంభజే.
8. వ్యాసాత్రిప్రముఖర్షిచిత్తమధువిట్సం నేవ్యపాదాంబుజం
తుండేందూజ్వలమందహాసలహారీ రాజన్ముఖాబ్జం హరం,

భక్తామంగళ కైలభేదన మహాదంభోభిధారావహం
శ్రీగుచ్ఛాద్విపురాధివాసమనిశం శ్రీరామలింగంభజే.

9. శ్రీమత్పల్లికులార్ణవేందువిలస శ్రీనారసింహస్యస
త్పత్రేణేహతుపార్వతీశకవినాప్రోక్తం శివస్యాష్టకం,
శ్రీగుచ్ఛాద్వినివాసినోభవహరం శ్రీరామలింగస్యవై
యేభక్తాస్సతతం పఠంతిమనుజాస్తేయాంతి మోక్షంధ్రువం.

వీరి నీరచన కెయ్యది పురికొల్పెనో యది విచార్యము. ఘనభావములు గాని, భక్తవరులహృదయ సీమలయందుఁ బ్రతిఫలించు దివ్యతేజస్సుయొక్క ఛాయగాని, కవితాజ్వలనము యొక్క వేడిమిగాని, దృశ్యప్రపంచయవనికాంతర్గత లీలాదర్శనవిలాసంబు గాని శతకంబున వెదకవలసి యున్నది. ఆనందాశ్రువు లట్టహాసములు, చాంచల్యము, సంస్తంభనము, పార్వతీశముగారి కవస్థాభేదము కలిగించినట్లు తోచదు. పురాణగాథల నుల్లేఖించువిశేషణములు, సంబోధనములు మొదలగువానితోఁ బద్యములను వీరు నింపిరి. “విరచించుశక్తి పుట్టని పురుషునిచదువులు ప్రకాశములుగావు.” అని కాకునూరి అప్పయ్యలాక్షణికులవారు చెప్పినవాక్యములను వీరు దృఢముగా మనస్సునం దుంచుకొనియుందురు. చుట్టును గొండలచేతను నడవులచేతను గృష్ణానదిచేతను నావరింపఁబడి తక్కినదేశమునుండి వేత్రైయున్న మాపల్నాటిసీమలోఁ బద్యరచనచేఁ బ్రజలయాదరమునుగాని

గౌరవమునుగాని పొందలేనికాలమునం దీదృశకృషి
సల్పినందుకు పార్వతీశముగారినిఁ గొనియాడఁదగు
ను. పార్వతీశముగారిశైలి ధారాళముగా నున్నది.
వీరు శబ్దాలంకారప్రియులు. యమకమును దఱచుగ
వాడుదురు. పద్య మెట్లురచించినఁ జదువుట కింపుగా
నుండునో వీరికిఁ దెలియును. వీరిరచనయందు దఱ
చు గానట్టుండు. †పార్వతీశముగారి కుమారులు
వేంకటనారాయణగారును, హనుమయ్యగారును,
నాకుఁ దాళపత్రగ్రంథము లొసఁగినప్ప డీశతకము
నచ్చువేయించెదరాయని యడిగిరి గాని వేయించెద
నని చెప్పఁబాలక పోయితిని. తాళపత్రగ్రంథము లి
చ్చువారందఱి యడిగుదుగు. అచ్చువేయింతు
మని యెవరికని చెప్పగలము? ఔదాగ్యముతో న
చ్చొత్తించిన శ్రీయుతులు శ్రీవానిశ్ల వేంకటేశ్వరశా
స్త్రిలు గారికిని, నీవిషయమున శ్రమపడిన శ్రీమజ్జం
దారురామా రావుపంతులుగారికిని పార్వతీశముగారి
కుటుంబపక్షమునఁ గృతజ్ఞతను దెల్పుచున్నాను.

52. ఆఫీసు వేంకటాచలమొదలివీధి,

తిరువల్లిక్కేణి, చెన్నపురి.

18—9—13.

అక్కిరాజు
ఉమాకాంతం.

† ఈకవి యేబదిసంవత్సరములక్రింద నీశతకము రచించి
యుండును.

శ్రీ రస్తు.

పల్లిపాఠ్యతీశకృత

శ్రీరామరాఘవశతకము.

ఉ. శ్రీమహిజాకుచస్తబకశీమవిలిప్తపటీరకుంకుమో
ద్దామ! మృగీమదాగురుయుతస్ఫుటగంధవిశేష
వాసిత, స్థేమభుజాంతరస్థితవిచిత్రమణీమయ హార
వల్లికా,స్తోమ! గుణాభిరామ! పటుదోర్బల విక్ర
మరామ రాఘవా. 1

ఉ. భానుకులాబ్ధిసోమ! జితభార్గవరామ దయాభిరా
మ!స,జ్ఞానుపరీతబాహుధృతచాపవిముక్తశరాలి
గర్వయు,ద్దానవనాథయూథ మదఖండన భీమ!
సమస్తయోగి స,న్తానిత దివ్యనామ! రిపుమర్దన
విక్రమరామ... 2

ఉ. శ్రీధర కాళిదాసులను జిత్తమునం దిడి సన్ను
తించి శ్రీ, నాథకవీగ్రమముఖ్యులకు నమ్రుండనై
నుతియించి భక్తినా,మోదక చంపకోశ్పల స
మున్నతమౌ శతకం బొనర్చెద, న్నాథులు మె
చ్చ విచ్చెదను సత్కృప గైకొను రామ... 3

చ. దశరథరాట్కుమార! భవతాపనిరాకరణప్రచార!
స,త్కుశికతనూజ బోధిత సుగోప్యతరోజ్జ్వల
మంత్రవార! శ్రీ,పశుపతికార్తుకాస్ఫటనభాసుర
బాహుయుగప్రసార! దు,ర్వశదశకంఠదోర్బల
నివార! దయాకరరామ... 4

ఉ. శ్రీరఘునీర! భక్తజనచిత్తసరోజవిహార! దీన
మం,దార! విరోధిదానవవితాననిదూర! మనోజ
సుందరా,కార! నిసీల నీగదవికాసశరీర! విపక్ష
యూధకాం,తారకుతార! దుర్జనవిదూర! గుణా
కరరామ... 5

ఉ. రామ! విరోధిరాక్షసవిరామ! నిరాజితనీలకంధర
శ్యామ! కృపాభిరామ! కలుషప్రజమోచనామ!
సద్గుణ,స్తోమ! మహీలలామ! రిపుసూదనకామ!
దశాస్యఖండనో,ద్దామ! సరోజమిత్ర సమధామ!
పరాక్రమరామ... 6

చ. జలరుహపత్రనేత్ర! రిపుశాసన సుందరవేత్ర! హా
టకో,త్కలన కటిప్రసూత్ర! ఖరదైత్యమహావన
వీతిహేత్ర! దు,ష్కులుషలతాలవిత్ర! సుర
సంఘహృదంబుజమిత్ర! మేచకో,జ్జ్వల ఘనగా
త్ర! యోగివనచైత్ర! జనస్తుతరామ... 7

చ. అసురమదప్రభేద! యమరేంద్రసమర్చితసాద! భ

క్త హృద్భిసజవినోద! దుష్టరిపువీర శ్రుతామిత
చాపనాద! రాక్షసపతిచిత్తభేద! రవిజాత విభీ
షణ సుప్రసాద! తాపసజనహృద్విమోద! నిజ
భక్త ఫలప్రద! రామ...

8

ఉ. రామ! కకుత్స్థవంశజలరాశిసముజ్జ్వలసోమ! నీ
రద, శ్యామ! త్రిలోకధామ! త్రిదశ ద్విషదీశ
వినాశనక్రమోద్ధామ! నిజాంఘ్రిభక్త జనతాప
నకామ! కృపాభిరామ! సుత్రామమణిప్రభాధగిత
ధామ! సురోత్తమ రామ...

9

ఉ. సుందరజానకీ హృదయశుభ్ర సరోరుహపద్మినీశ!
స,ద్వందితసత్ప్రదేశ! బలవద్రిపునాశ! వినీల
వారిభృ, ద్భృందసకాశ! నిర్దళితభీకరదుష్కృత
జన్తసాశ! రా,కేందుయశఃప్రకాశ! దనుజేంద్ర
గజాంకుశ! రామ...

10

చ. వనజదళాయతాక్ష! భవబంధవిమోచనదీక్ష!
ఘోరదుర్జనతతిశిక్ష! బాహుబలశౌర్య నిశాట
విపక్ష భండనా, ద్దనభుజపంచకద్విశతసూదనభా
ర్గవరామగర్వశా, సనకృతిదక్ష! దీనమనుజప్రజ
రక్షక! రామ...

11

ఉ. మండితభోగిరాట్ఘన! మర్దితపాపవితాన! చం
డకో,దండకళాప్రధాన! రిపుదారణశౌర్యవిరాజ

మాన! దో,ద్దండభరావసీన! ఖగరాజసమాహిత
యాన! పూతమా,ర్తాండకులీన! భక్తజనతావన
పావన! రామ. 12

చ. అతులితభక్తపోష! పరమార్థవిశేష! మణీమయ
ప్రభా, వితతవిభూష! సర్వకపివీగదయాపరితో
ష! నామవా,రితసకలప్రదోష! శబరీలలనామృ
తదాభిలాష! వా,క్పతిహృదయాబ్జపూష! రిపు
భంజనపౌరుష! రామ... 13

చ. అతులితభాగధేయ! జలజాప్తతనూజసహాయ!
భక్త సం,తతవరదాయ! దీనజనదానవిధేయ! సు
వర్ణకుండల,ద్యుతి సముదాయ! మేచకపయో
ధరకాయ! కబంధదైత్యసం,హృత సదుపాయ!
తాపససుహృత్ఫలదప్రియ! రామ... 14

చ. పవనతనూజరక్షణ! భవప్రజశిక్షణ! దీనపోషణ!
ప్రవిమలకుంతలాభరణ! పద్మదళేక్షణ! సత్యభాష
ణా! రవికులభూషణా! త్రిదశరాట్ హృదయం
బుజపూషణా! మునీ, ట్సననవిఘాతరాక్షసవిదా
రణకారణ! రామ... 15

ఉ. అండజరాట్టురంగ! దనుజాధిపదర్పవిభంగ! యో
గి హృ,త్కాండజభృంగ! వానరవిణానలసత్క
రుణాంతరంగ! కో,దండశరప్రసంగ! దురితాట

విపావకవిస్ఫులింగ! మా,ర్తాండజమానసాంబుజ
పతంగ! భుజాంగద రామ... 16

ఉ. నారదగానలోల! మునినాథసమాజమనోనుకూ
ల! దు,ర్వారబిడౌజనందననిఫాల! నిరంతర ధర్మ
శీల! శృం,గారసువర్ణ చేల! మణికాంచనకుండల
కాంతిజాల! వి,స్తారదయాలవాల! రిపుసంఘ
దవానల రామ... 17

ఉ. అంబుజనేత్ర నీదుచరణాబ్జయుగంబులు నాదు
మానసా,బ్జంబున నిల్పి సాధుజన సమ్మతిగా రచి
యించు పద్యకా,వ్యంబునఁ దప్పులుండిన భవత్కృ
పచేతఁ దొలంగిపోవె పం,కాంబువు చిల్లవిత్తున
నవామలమైనటు రామ... 18

ఉ. అండజవాహనుండు కనకాంబరభూషితుఁ డవ్య
యుండు వే,దండనరప్రదాయుఁ డరితండదవా
నలుఁ డద్రిజేశకో,దండనిఖండనుండు నగు దైవ
ము నీవని నమ్మియుంటి బ్ర,హ్మాండ సహస్రనా
యక! హరాబ్జజ సన్నత! రామ... 19

ఉ. శ్రీమహానీయమూర్తికి, విశేషనచః పరిపూర్తికి,
న్యహేహ, ధ్వామదయానువర్తికి, నుదంచితకీర్తికి,
రామమూర్తికి, న్వేమరు సాటిలేదనుచు వేడుక
ఘంటికమ్రాతలొప్పునీ, నామముదిక్కులన్నినఁగ
నంగ నొనర్చెద రామ.... 20

ఉ. గ్రక్కునఁ గాలకింకరనికాయముడాయఁగ నం
తలోన ము,న్నిక్కిలి వాతపైత్యములు మించఁగ
నప్పుడు నికొదలంపఁగా, నెక్కొనదాత్త మీస్థర
ణ నే నొనరించెద నిప్పుడే మది, న్నక్కువతోడఁ
బ్రోవు మిఁక నారదవందిత రామ... 21

ఉ. కుక్షీ నజాండపంక్తు లొనఁగూర్చి జనంబులఁ
బ్రోది సేయఁగా, దక్షుండవీవప్రోదుటకుఁ దండ్రివి
సీతనయుండ నన్ను సం,రక్షణ చేసి జన్మజలరాశి
తరింపఁగఁజేయుదంచు నే, దీక్షవహిం చినాఁడఁ గడ
తేరఁగఁజేయుము రామ.... 22

చ. బలమదగర్వభాషమున బాహుయుగోజ్జ్వలదు
ష్టకర్తుడై, జలనిధిడాఁగియున్న శ్రుతిచౌర్యవిసీ
తుని రాక్షసేంద్రుని, జెలఁగివధించి వేదములుచే
కొని బ్రహ్మకు మత్స్యమూర్తివై, వెలయఁగనిచ్చి
ప్రోచితివి వేడుకమీఱఁగ రామ... 23

చ. మహితసుధాబ్ధిభాండముగ మందరశైలము మం
థనంబుగా, నహి తరిత్రాడుగాఁగొని సురాసురసం
ఘము వార్ధిఁదర్ప ని,ష్ఠుహిచలియింప దిక్కరులు
మానుగ భీతివహింపఁ గూర్చుమై, విహితముగా
ధరాధరము వేడుకనెత్తవెరా మ.... 24

చ. ప్రబలమదాతిరేకమున బాహుయుగోద్ధతి పెం

పుమీఱఁగ, నిబుధవరేణ్యఁబట్టి పరివేదనచే
నలయించి క్రూరత, నిబిడధరాతలంబు కడు
నేర్పునఁజుట్టిన హేమనేత్రునిఁ, సబలతఘో
ణివైతునిమి సంభ్రమమొందవె రామ.... 25

చ. శుంభదనర్గళప్రబలశోభిత వీరనృసింహమూర్తివై
స్తంభమునందున న్నెడలి దారుణవిక్రమబాహు
శక్తి ను, జ్వంభణచేమదాన్వితకుచేష్టుని దుష్టు
నిఁ బుత్రఘాతుకు, స్తంభనమొప్పు ద్రుంచి సుతు
కోర్కు లొసంగినరామ... 26

ఉ. పాదయుగంబు భూగగనభాగముల నృసింహఁ
జేసి స, మ్మోదమున నృసింద్రుని నమోఘచమ
త్కృతితో నణంచి దే,వాదిముసీంద్రులెల్లఁ గొ
నియాడఁగ ధారుణి వజ్రకిచ్చి సం, పాదితడివ్య
కీర్తివగు వామనమూర్తివి రామ... 27

ఉ. వీరభుజప్రతాపపృథివీశుల నిర్వదియొక్కమాలు
నే, పారఁగఁద్రుంచి పార్థినజనావళి రక్తముచేఁ బి
త్తుక్రియల్, సార మొనర్పఁజేసి త్రిదశప్రజ
మెన్నఁగ విప్రకోటికిఁ, ధారుణిధారవోసితివి
తథ్యము భార్గవరామ... 28

చ. తరణికులంబునఁ దశరథక్షితిభర్తకుఁబుట్టి జాన
కి, నృసింహయమొంది కానననివాసముచేసి విరాధ

దైత్య సం, హరణమొనర్చి వానరసహాయము
గైకొని పంక్తికంతుని, స్థరమునఁ బట్టిత్రుంచితివి
తోయజలోచన రామ... 29

చ. వెలువక నాప్రబలంబుఁడొగి వెన్నుననిన్ను ధరించి
యాడఁగా, నరుగఁగ వానిమాయఁగని హస్తతలం
బునఁ దద్దురాత్తుని, నిరముఁబగిల్చినావు కురు
సింహునిగర్వమణంగ నాఁగటన్, గరిపురమెత్తు
నీరివి జగన్నుతదైవము రామ... 30

చ. యదుకులదుగ్ధసాగరసుధాకరుడై దగుకృష్ణ
మూర్తివై, ముదమున లోకబాధకుల మూర్ఖబక
ప్రముఖాసురాదుల, న్లదనమున న్వధించి శిశు
ఘాతుకుదుష్టునిఁ గంసుఁద్రుంచి పెం, పాదవఁగ
నుగ్రసేనునకు నుర్విసాసంగిన రామ... 31

చ. త్రిపురములం దహింపఁగ సతీశునికస్త్రమ వొచు
నంతపైఁ, ద్రిపురసతు ల్భ్రీమల్ గొనఁగఁ దేజు
న రావిని యావరించి త, ద్విపులసతీవ్రతంబు వి
డిపింపఁగ నీవిటుబుద్ధరూపుడా, ల్చిసృడిల నెన్న
శౌర్యమతి నీవె మురాంతక రామ... 32

చ. ధరణినిఁ గల్కిరూపమును చాల్చిజగంబుల దుష్ట
వర్ణసం, కరమనుజాళిఁజూచి తురగంబును నెక్కి
దురంతదంభము, ప్కరుల హరించి బాహుబల

శౌర్యసముజ్జ్వలదుగ్రశక్తివి, స్ఫురణవహించి స
జ్జనులఁ బ్రోతువు నీవిఁక రామ... 33

చ. పరమదయాంబురాశినినుఁ బల్కఱు మామకమా
నసంబునఁ, నిరతము సన్నుతించెదను నిత్యము
నన్ద్రపఁజూచి ప్రోవుమీ, శరణనివేడితి నిష్ఠుల
సారసనాభ సురేంద్ర సేవితా, తరణిశశాంక
లోచన శతారధరస్తుత రామ... 34

ఉ. సూరిజనాళిపాల! మణిశోభితకుండలకాంతిజాల!
యశ్రూరమనోనుకూల! శరకుండసితాజ్జయశో
విశాల! బృం,దారక హృద్విలోల! విబుధద్విష
దీశవిఫాల! పాపసం, చారవిపక్షకాల! మురసా
శ్వఘునినాలరామ... 35

ఉ. తల్లివితండ్రివీవ! పరతత్త్వము నీవ! సఖుండవీవ! నా,
తొల్లిగురుండవీవ! హతదోషుండవీవ! పరుండ
వీవ! సం, పుల్లసరోజనేత్ర! పరిపూర్ణదయాం
బుధి వీవ! మేదినీ, వల్లభదైవమీవ! యపవర్గశు
భప్రదరామ... 36

ఉ. పూరిశరంబుగావిడువ భూరిభయంబున మూఁడు
లోకముల్, చేరి చరింప రక్షకుఁడు చిక్కక
యున్నఁ గలంగిత్రాతగాఁ, గోరినకాక దానవుని
కోర్కు లొసంగితివయ్య నీదు దు, ర్వారమ
హత్త్వ మెన్నఁగ సురాళికశక్యమురామ... 37

ఉ. పొంచి రఘూద్వహుండు ధనువు న్దూరావమొ
నర్చి లక్ష్యము, న్నొంచి మహోగ్రదివ్యవిశిఖం
బున భూస్థలిఁ గూల వాలిభం, జించి పతంగపుత్ర
కునిఁ జేకొని రాజ్య మొసంగి వాని క, భ్యంచిత
లీలఁ గామిత వరాళినొసంగవె రామ... 38

చ. కడువడితోడ మీపనులఁ గాంక్షజనింప సమీ
హితేచ్ఛచే, నుడుగక వాలమం దిడి మహో
ర్జితనైకతజాల మంబుధి, నిడువక వేయున
య్యుడుత వీవు పయిం దొరలాడఁ జేతితోఁ,
దడయక దువ్వి బ్రోచితివి దైత్యవిభంజనరామ.

ఉ. వాచవిఁగొన్న తియ్యని నవాయతపక్వఫలంబు
లాత్తకుఁ, నీచము గాఁ దలంపకయ నిస్తులలీల
భుజించి ప్రీతిచే, గాచఁ దలంచి యిష్ట శుభకా
మఫలంబు లొసంగి వేడ్కతోఁ, గాచవె సత్కృ
పఁ శబరి కామిని నీవిల రామ... 40

ఉ. శ్రీకర పుణ్యమూర్తి వని చిత్తమునందు మునీంద్రు
లెల్ల నీ, రాకను గోరియుండి మదిరంజిలుచుఁ
వినతాంతరంగు లై, చేకొనఁ బూర్ణభీతకరుఁ
జేరు చకోరనికాయమట్ల నీ, ప్రాకట సత్కృ
పోన్నతికిఁ బాల్పడియుండరె రామ... 41

ఉ. నక్రమవక్రవిక్రమమునం జలమందుఁ బదంబుపట్టి

ని,ర్వక్రతతోఁ బెనంగఁగను వారణరా జతిభీత
చిత్తుఁడై, చక్రిహరి రమేశ నను సత్కృప
సేయు మఁటన్న నక్రమున్, జక్రముచే హరించి
గజసత్తముఁ బ్రోచినరామ...

42

ఉ. లేగల గోపబాలకుల లీల విరించి హరింప వే
డ్కచే, బాగుగ బాలురన్ బళుల బ్రహ్మల సృష్టి
యొనర్ప భీతిలోఁ, దూఁగఁగ ధాతమ్రొక్కిన
విదోషునిఁజేసితి వట్టి సత్కృప, న్వేగమె నాపయిం
బఱపి వేమఱుప్రోవుము రామ...

43

ఉ. గోవుల గోపబాలకుల గోవికలన్ వెసఁజొట్టి
ముట్టుచున్, గావురు రీతిచేఁ బొదివి కారుపా
గల్ గుమికూడ భీతులై, గావుము కృష్ణకృష్ణ
యనగమ్యదవాగ్ని హరించి సత్కృపం, బ్రోవవె
మున్ను వారల నిరూఢిగ సంభ్రమ రామ...

ఉ. అండలఁ జేరకుండ భుజగాధిపు బైఁ బవళించి వెం
టరా,కుండ ఖగేంద్రవాహనముగూడి వసించెడి
పట్టు చూడరా, కుండఁ బయోధిమధ్యమునఁ
గూర్చినసించితి వింక నెట్లు నీ,నండకుఁ జేరుటా
ప్పు నింక దైత్యవిభంజనరామ...

45

చ. పరమదయార్థమూర్తిని స్రస్తుతిచేయఁగఁ
బల్కవేమయో, సరసిజనేత్ర! మీచరణ సారస

భక్తుని నార్తచిత్తునికొ, గరుణ యొకింతలేక యి
టఁ గావకయున్నను జూచి నిన్ను నిద్ధరణిఁ గృ
పామయుండ వని దల్తురె భక్తులు రామ... 46

ఉ. వేదచతుష్టయంబునను విశ్రుతమైన భవత్ప్రీతా
పము, న్వాదన చేయఁజాల విము వాసిగ నమ్మితి
నయ్య దాసులొక, వేదనసేయనేల దయ వేడుక
వుట్టదె యింకనేమొకో, యాదర మొప్పఁ బ్రోచు
టకు నర్హతలేదొకొ రామ... 47

ఉ. దాసుఁడనంటి మీకథ లుదారత నేను దలంచు
చుంటి నేఁ, గాసుగుగవ్వకైనఁ గొఱగాని మను
ష్యుఁడ సంతతంబు నే, వేసటలేక నిన్ను మొఱవె
ట్టచు వేడిన రావదేమయా, భాసురచిద్విలాస
గతిఁ బాటిల నీవిక రామ... 48

ఉ. సారథివై సదాప్రియ విశాలుఁడవై హితబాం
ధవుండవై, తారకమూర్తివై పరమధన్యుఁడవై
కరుణారసుండవై, భూరిగుణాభివైనను విముక్తు
నిఁ జేయుమఁటన్నఁ బార్థునిం, పూరఁగఁ బ్రోచి
తీవె పురుషోత్తమ నీవిక రామ... 49

ఉ. ఎంతనియెంతు నిన్ను మఱియెంతని దూరుదు
సాధువృత్తిచే, నెంతని విన్నవింతు నిక నెంతకు
నిన్నినుతిప్రసంగమే, నెంతగఁజేసినకా మనస దేల

కరంగదదేమి భారమో, శాంతదయాసముద్ర
జలజాతవిలోచన రామ.... 50

చ. పతితుండఁ బాపమానసుండ భక్తివిహీనుండఁ
బాపకర్తుండ, న్నతిరహితుండ లాలసుండ మానవి
దూరుండమత్తచిత్తుండ, నితశమాతప్రదూషకుండఁ
విశ్రుత సజ్జన వంశకుండ దుష్కృతుండను నన్ను
సత్కృపను శీఘ్రము ప్రోపవె రామ.... 51

చ. నలినదళాయతాక్ష! రవినందనవాఙ్ముతనుజరక్ష!
సత్కలిత విశాలవక్ష! వినుతాఖిల దానవనాథ
శిక్ష! దుష్కలుషవినాశదక్ష! బలశౌర్యవిరాధ
విపక్ష! యోగిరా, ట్పులలితకల్పవృక్ష! ఘనసద్గుణ
లక్షణరామ.... 52

ఉ. శ్రీరఘువంశతోయనిధి శీతమయూఖుండను సేవి
కామర, త్తౌరుహుం డద్రిజాదయుతచాప విభిం
డనుం డప్రమేయుండున్, సారసనాభుండే కృపను
సారెకుం బ్రోచునటంచు మీపదాం, భోరుహ
ముల్ మదిం దలఁతు భూమిసుతావర రామ.

ఉ. శారదసీరదేభరిపుశర్వసుపర్వ గజాశ్వభాగతీ,
తారతుషాగహీరకలఘోతమహీధరనాకమాహిణీ,
పూరమరాళ దేవవృషపుంగవకామగవీసుధాద్ధి
మం, దారఘణీంద్ర శుంభదవదాత యుశస్కర
రామ.... 54

చ. మనవి వినంగరాదె పరమార్థవిశేషముచూప
రాదె నీ, మనమున నిల్పరాదె సుఖమారసుల
క్ష్యము చూపరాదె నా, వినయము చూడరాదె
టవె నీసులకు నివసనింపురాదె యో, ననజదళా
యతాక్ష ననువారకప్రోవవె రామ...

55

ఉ. యవ్వనవేళలందున మదాంధుడైన కుజనోరు
సంగతికొనవులంజేరి దుర్విషయ తత్పరతం గడు
దుష్టబుద్ధిచే, నవ్వుచు రౌగవాదుల ఘనంబుగ
గూలెడు దుర్తనీషినై, క్రొవ్వుచు నీపదంబు మ
దిఁగోరకయుంటిని రామ....

56

చ. నిరతము నీపదాబ్జములు నిక్కముగా మదిలోన
నిల్పెదకొన, పరమనయాసముద్ర నను పాలనసే
యంగ నీవె సుమ్ము భా, సుగగతినాదు నేరములు
శ్రోత్రపథంబునఁబెట్ట కిప్పుడే, ధరధరధీర! పోషిత
మదావళ నాయక రామ...

57

ఉ. దానవవైరులందఱును దైత్యులకై త్రిదివంబు
బాసి యో, దీనశరణ్యమూర్తియని దీనత నిన్దొ
నియాడ వారికిం, పూర మహాదగంబున సముజ్జ్వ
లమోదముతోడ దైత్యరా, స్సీనలంజంపి దైవము
ని సిద్ధులఁబ్రోచిన రామ...

58

ఉ. నే భవదాశ్రయండు ఘననిర్మలదాతవు నీవె యం

చు ని, స్నేహజయింతునయ్య మఱియేగతికైన
ను సాక్షి నీవయో, శోభనసంపద నిగులఁ జొన్న
డఁజేయను నీవె గావునన్, లాభమొసంగనమ్మి
తిని లంపట దీర్పుము రామ... 59

చ. తనయులఁ బెంచు తల్లివలెఁ దాలిమిగల్గిన తండ్రి
కైవడిన్, ఘనముగ దీనసంఘములఁ గాచు నృపా
లకురీతి నీవు న, న్ననవరతంబు దానుఁ డని యం
చిత భక్తి విలాసవైఖరి, న్ననమున సంఘటించి
దయమానుగఁ బ్రోవవె రామ... 60

ఉ. ఏనిగుపాధికుండ నని యెంతయువేడినఁబ్రోవ వం
తటం, బూనికతోడ నన్నుఁ బరిపూర్ణదయారస
దృష్టిఁజూడవే, మానితనీతిసాంద్ర! యసమాన
పరాక్రమ! భక్తసన్నతా, ధీనయశౌర్యధుర్య! జ
గతీతనయేశ్వర రామ... 61

ఉ. చూచితి గౌతమీ నదినిఁ జూచితి భద్రనగాధి
రాజ ము, జూచితి జానకీసతినిఁ జూచితి వాయు
తనూజముఖ్యులం, జూచితి నిన్ను లక్ష్మణునిఁ జూ
చితి శత్రునిషాదనాదులం, జూచితి పూర్ణభావ
మున మాటిగ నిన్నును రామ... 62

ఉ. కామముగోరి సంతతవికారమున న్బడి క్రోధయు
క్తులై, వేమలు లోభమున్విడక వెంటసె మోహ
మదాతిమత్తులై, యేమర కిన్న రాధములు హే

చ్చగుమత్సరభావలోలులై, నీమఱుగందరట్ల
గుట నేను భజింతును రామ... 63

ఉ. పూసల సూత్రముండు గలిఁబూని జగంబున నీదు
రూపమున్, దాసులకబ్బుఁగాక మఱితావకలీల
లుచెప్ప శక్యమా, వాసిగ నీపదంబుఁ గనువారికిఁ
జింతన వేఱలేదయా, రోసితి యీక శేబరము
గొంపినిఁ ద్రోయకు రామ... 64

ఉ. అండజగర్భజాదిబహుళాంగములన్నియునీటిపైఁ
గడుం, దండిగబుద్ధుదాకృతులుదాల్చిన నచ్చుఁద
లంచి సూక్ష్మమై, యుండుటగాంచు దెల్విఁగ
ను నుత్తములెన్నఱొ వారె నీవయా, పండితులైన
హరిలిటు ప్రస్తుతిసల్పరె రామ... 65

ఉ. దీనదయాలవాల! భవదీపితభంజనశీల! యార్త
స, మ్మానప్రమోదలీల! మునిమానసనృత్యవి
నోదఖేల! దు, ర్తానవరాడ్విఫాల! గజరాజహృద
జ్జనదానుకూల! ప్రాచీనముసీంద్రసంచయవిశేష
సుపాలనరామ... 66

ఉ. ఘోషజనానుమోద! ముచుకుందముఖార్చిత
పాద! భక్తిసం, తోషవచోవినోద! రిపుదోర్బ
లశౌర్యవిభేద! సత్యసం, భాషణవాద! దుష్టశి
శుపాలవిఖండనచక్రనాద! దు, ర్దోషఖరాసుర
వ్రముఖదుష్టనిషాదన రామ... 67

చ. అతిదురవస్థలంబడి సదార్తుడనై మొఱవెట్టుచు
న్న మీ, మతికఱగంగబోవదిది మంచిగుణంబె?
భవత్కృపారసా, మృతజలబిందుసేచనము మీ
క్కిలి దీనుడ నైన నాపయిన్, సతతముగల్గజే
యుమిఁక సాధుజనావనరామ... 68

ఉ. అన్యసుఖోపభోగములకాశలనొందుచు ముందు
గానకే, ధన్యుడనంచు దుర్విషయతత్పరతంగదు
హీనబుద్ధియై, యన్యమతాభిలాషకుల యాశ్రయ
మొంది పశుప్రవృత్తిచే, మాన్యభవన్తహామహి
మ మర్త్యుఁ డెఱుంగఁడు రామ... 69

ఉ. పావనమా భవత్కథలఁ బాల్పడి నే వినలేదు
ప్రీతిచే, భావములోన మీ చరణపద్మయుగం
బులు గొల్వలేదు సం, భావనచేయలేదు నిను
స్వాంతమునం దతినిష్ఠభక్తిచే, సేవయొనర్పలే
దు ననుఁ జేకొనిగావుము రామ... 70

ఉ. కామసుఖోపభోగములఁ గాముకులై యిహ
సౌఖ్యసంగులై, పామరచిత్తులై భవముఁబాయ
నుపాయము గానలేకయు, న్వేమఱుమోహవా
ర్ధిబడి వేదనలం బరితాపయుక్తులౌ, సోమరిపో
తులేగతినిఁ జూతురు నిన్నిల రామ... 71

ఉ. శ్రీమహనీయచిత్తసరసిరుహసారసనిత్ర! జానకీ,
రామధరాధినాథ! రవికోటిసమానవిరాజమాన!

సు, త్రామసనందనాదినుత! దైత్యవిలుంతనభాణ
తూణ! సం, గ్రామమహోగ్రదివ్యమణి కంకణ
భూషణ రామ... 72

ఉ. నీపదభక్తిగల్గి కడుసిర్క్కులులైనర కాదియాతన, వ్రీపి
తయుక్తిచే నణఁచి ధీయుతులై విలసిల్లువార లే,
తాపములొందిరీపు భవతొరకమూర్తివి నిన్నుఁ
గొల్తుఁ జి, ద్రావభవభృదాబ్జములు రూఢిగఁజూ
పవె రామ... 73

ఉ. నారదశౌనకాబ్జజననందన మానసపద్మలోల డిం,
డీరశశాంకపాగద పటీరసితాబ్జయశోవిశాల! దు,
ర్వారమృగాసుగప్రముఖ సర్గవిఫాల! కుచేలర
క్షణా, పారకృపాలవాల! పరిపంథిదవానల! రామ.

చ. సనకసనందనాద్యమగసన్నత! భాస్కర వంశజాత!
కాం, చననవరత్న సంఘటితచారువిభూషణభూషి
తా! ప్రభం, జనసుతభానుజార్జిత! నిశాచరసం
హృత! నిర్జరేంద్రనం, దన! జితఘోరపాతకవితా
ననివారిత! రామ... 75

చ. చిలువనశించెఁగానమునఁ జిక్కె మదేభము మైన
సంబుకు, న్బొలుపుగ మీనువాచవికిఁ బోయియ
ణంగెఁ గృశానుదీప్తికిం, బొలసెనుసిల్లుతావికిసె
బోయిచెడె న్భ్రమరంబుగాననీ, ఖలగుణపంచకం
బులను గడ్చుటశక్యమే రామ... 76

ఉ. వంచనసేయవేల! యనివారితసత్కృపగావవేల!
నన్నించుకచూడవేల! మది నెంచెద సీకథలెల్లఁ
జాల! నీ, వంచనచిత్తమేల! ననువాసిగఁ జూడవి
వాదమేల! మి, మ్మెంచగ నేనుచాల మది నెంచు
చునుంటిని రామ... 77

చ. సతతముమీసదాబ్జముల సన్నిధిగోరుచు సంప్ర
మోదులై, వితతసమస్తదోషముల వృత్తినణంచి
యకల్పపాత్తులై, హితమగురామమంత్రమును
నిష్ఠమున నృతియించువాడనే, యతులితభక్తి
నిన్నుఁ గొనియాడరె యుర్విని రామ... 78

ఉ. ఎంతనిదూరువాడ నికనెంతకు నే వినుతించు
వాడ మీ, కెంతనిదెల్పువాడ నిపుడెంతకు
యాచనసేయువాడ నే, నెంతనియెంచువాడ
మఱియెంతగ నే మొఱవెట్టువాడ నా, చింత
భవన్తనంబున వసింపఁగఁ జేయుము రామ.... 79

చ. ముదమలరంగ సద్గురునిభోధనచేఁ బరిపూర్ణచి
త్తులై, వదలక నీదునామరసపానమున స్తుదితాం
తరంగులై, సరమలభక్తిచే సతతశాంతితిరస్కృ
తభేదమోదులై, చెదరనిబుద్ధిభక్తు లిల సేవయొ
నర్తురు రామ.... 80

ఉ. దారసుతాళిరక్షణ కుదారవహీశులవద్దఁ జేరి వే
సారక మాటిమాటికిని సంస్తుతిచేసిన పాపసం

ఘము, ల్పారంగదోల నిన్నొగి నుపాసనచేసెద
సంతసంబునన్, సారదయాప్తి గైకొనుచు సద్గతి
సీగదె రామ... 81

చ. జలధరదేహ నామనవి శ్రాన్యముగా వినకున్న భా
వము, దైలిసి మనంబులోన గడుదీనత నొందుచు
నున్న నాయెడ, నైలంగుటకై నిజంబుగ నిమి
లితనేత్రుడనాచు సమ్మదిం, దలంచుచు నున్న
నాతలఁపుఁ దప్పక దీర్పుము రామ... 82

చ. అనవరతంబు మీమహితు లాత్మగతంబున నిల్చి
గాదె స, స్తునివరులెల్ల యోగపరిపూర్ణసమాధి
వినిశ్చలాత్మలై, మనమున సన్నుతించుచుఁ బ్ర
మాద పరిభ్రమ లేమిలేక యే, మునుఁగుచును
న్వినోదముల మోదమునొందరె రామ... 83

ఉ. మోహరసాబ్ధిలోఁబడి ప్రమోదమున నివిషయా
తురంబున, న్నాహసధుర్యులై సతులసంగతులం
బడి తాపయుక్తులై, దాహము దీఱ నారిసుర
తంబులనే రుచిగాఁ దలంచి సం, మోహనిబద్ధులై
చెడిరి మూర్ఖులు భూస్థలి రామ... 84

ఉ. శ్రీకరభక్తచిత్త సరసీరుహ బంధురచంచరీక సు,
శ్లోక సురారివారక వసుంధరనాయక! రావణాంత
కా, ప్రాకటనిర్జరప్రముఖపాలక! కాంచనకుండల
ప్రభా, సీకఫలప్రదాయక! వినిర్జితపాతక రామ.

చ. తలఁచెద నీదుమఁత్రము సదా ర్థినివృత్తికినిష్ఠసిద్ధి
కై, కొలిచెద జానకీరమణ కోరికదీర్చు ప్రసన్న
దృష్టికై, నిలిచెద నాత్మనిశ్చలత నీరజలోచన
మోక్షకామినై, పిలిచెద నిన్ను యోగిజనబృంద
ము గూడెద రామ...

86

ఉ. అంగజనుందరాంగ విహంగాధిపదివ్యతురంగ సా
ధుస, త్సంగ! ఫణాయతాంబుధినిషంగ! మదత్రి
దశాహితాబ్జనూ, తంగ! మునిప్రసంగ! దురిత
వ్రజగాఢతమఃపతంగ! సా, రంగ! హృదబ్జ భృం
గ! సుహిరణ్యకురంగద! రామ...

87

చ. జలచరశంఖచక్రహలచాపగజాంగుళ నక్రచామ
రో, జ్వలహయపద్మ భృంగకులిశధ్వజ కల్పల
తాకిరీటరే, ఖలఁ జెలవొందు మీచరణ కంజ
పరాగము పోకినంతనే, శిలరుచిరంగనామణి
గఁ జెన్ను వహింపచె రామ...

88

చ. జలదశరీరభాస మునిసంచయచిత్తనిశాంతవాస
మం, జలదరహాస రత్నమయశోభితకుండల సన్ని
కాస యు, జ్వలతరపీతవాస నవచంపకపుష్పస
మాననాస స, ల్లలితవిలాస రాసభబలాసురనా
శక రామ...

89

చ. భవహారమైన మీమహిమ భావగతంబున నిల్చి
కీర్తనల్, కవివరులున్ నుతింప విని కల్పషఘ్నో

రతమార్కమూర్తి యై, ప్రవిమలమకా భవత్ప
దముఁ బ్రాపుగఁజేరెద నన్నుఁబ్రోవుమీ, శివకర
భక్తపాలన విశేషయశోజ్వల రామ... 90

ఉ. నిన్ననిశంబునుం బొగడనేరని నోరొకపాడుబొం
దఁగా, నెన్నదగుం దలంచుటకు నిత్యముగాని
కళేబగంబు పెం, పెన్నగఁ గొల్పితి త్తియన నెన్నఁ
బడుకొ నినుఁజూడనట్టి యా, కన్నులు కుడ్యరం
ధ్రములుగావఁటి గన్గొన రామ... 91

చ. రయమున నీదుపూజను గనంబుగఁజేయని చేతు
లేల స, న్నయముగ నిన్నుఁగోరని మనంబది
యేల వినోదలీలల, న్నియతిగ నిన్ను నెంచని
మనీషయదేల దలంప నన్నియుకొ, నియతము
గావు భక్తులకు నెమ్మదికెక్కవు రామ... 92

ఉ. కారణజీవకోటులకుఁ గాయములో వెలి మధ్య
మందు నిం, డారగనుండు దైనమని హర్షమునం
దగ నీదునామముల్, ధీరులకే నుతింపనగు దివ్య
తరాకృతివైన నిన్ను వే, మాటుగ శాస్త్రజాల
ములు మానుగఁబల్కువె రామ... 93

ఉ. నీపదపద్మరేణువుల నేరుపహల్యులుఁగుఁగాని
నీ, తావభయానకంబు లొగి దాసుల కెన్నఁడు
పెట్టరాదు నీ, ప్రాపునఁజేరి నిన్నెపుడు ప్రస్తుతి

చేయుచునున్న యట్టి నా, యాపదలెల్లఁ దోలు
టకు సర్వముగాదఁటి రామ... 94

ఉ. నీపదపద్మ రేణువులనేరు పహల్య యటుంగుఁగాని
నీ,రూపము రావణానుజుఁ డెటుంగునుగాని
భవత్ప్రభావ మ, గ్రోపతి నారదుండెటుఁగు
క్రూరుఁడ నేఁ దెలియంగఁజాల నా, తాపము
లెల్లఁ దీర్చుటకు దాతవు నీవిక రామ... 95

ఉ. ఇష్టముతోడ మిమ్ము భజియింపఁగ నింతపరాక
దేల నా, యిష్టముదీర్ప మీమది కభీష్టముగాదె
భరించువారలే, కష్టముగాఁ దలంపనిక గావఁగ
నేరిక నిట్టికష్టముల్, నష్టమొనర్చి ప్రోచుమిక
నన్నుఁ బ్రసన్నత రామ... 96

చ. తనయుఁడవై దయారసశోదారకమంత్రమునాకొ
సంగవే, యనవిని దేవహూతికి సమంచితమంత్ర
రహస్య మంతయుకొ, మనమున నిండఁజెప్ప కడు
మానితమోక్ష మొసంగినట్లనా, మనమునఁ గో
ర్కదీర్చి నను మన్ననచేయవె రామ... 97

చ. నినుమదిఁ గోరినమ్మినను నేరము లెంచిన నేమిచే
యువాఁ, డను గృప నన్ను వేడుకను డాయఁగఁ
రావె యవస్థలన్నియు, స్తునుకొని మీకుఁ
దేటపడ ముందుగ నేఁ దగవిన్నవించితికొ, గనుఁ
గొని కావకున్న ననుఁ గావఁగ నెవ్వరు రామ.

చ. దొరనని నిన్ను నేఁగొలిచి దోసముఁ బాసితి
నింక నీవు నా, మొర వినవేల మాధవ! సము
జ్వలభూరికృపారసంబుచే, నరయవదేల ఘోర
దురితాంబుధియందు మునుంగఁజాల నీ, మఱుఁ
గునఁ జేరినాఁడ మటుమాయలఁ బెట్టికు రామ.

ఉ. నారదగాన లీన! ఖగనాయకయాననిభాసమాన!
విస్తారమహోగ్రదుష్కృత వితాననిదారణస
న్నిధాన బృం,దారకనాథపహ్ని హరిదశ్వసు
తాస్త్రపజీఃనాధిరా, త్తౌరుతరాజరాజ శివనారద
రక్షణ రామ...

100

చ. పరమయాసముద్ర భవబంధవిమోచన బాణ
తూణ వి, స్ఫురదరవిందనేత్ర సురపూజిత
కంఠలసద్విభూషణో, త్కరదశకంఠలుంఠ మగు
తావకకీర్తిలతాంగికంబురు, ట్సరములుగాఁగ
నాకవితసారె కొసంగెద రామ...

101

ఉ. శ్రీయుతకాశ్యపాన్వయ సరిద్వర శీతకగుండు
పల్లివం, శీయుఁ డనంగ నొప్పు నరసింహకవీంద్రు
న కాత్మజుండనే, నోయతులప్రభావ లసదుత్పల
మాలలు నీకొసంగెదన్, బాయక పార్వతీశుఁ
డను భక్తుడఁ బ్రోవుము రామ...

102

శ్రీరామరాఘవశతకము సంపూర్ణము.

పీఠిక.

ఈ రామప్రభుశతకము వ్రాసినకవి కాశ్యపగోత్రుఁడనియు కామేశ్వరాఖ్యుఁడనియు నిందలి మూఁడవ పద్యమువలనఁ దెలియుచున్నది. ఇందలిపద్యములు మనోహరమగునైలిలో ధారాశుద్ధిగలిగి కేవల భక్తిరసోద్దీపకములుగా నలరారుచున్నవి. ఇతరపద్యానుకరణము లీశతకమునఁ గొలఁదిగాఁ గలవు. కవితానువయోఽతిరేకంబునఁ గామాంధతచే వర్తించితినినియు జీవితమంతయు రాజసేవచే గడిపితినినియు బాల్యమున నార్జించిన విద్యావివేకాది కములను బరమార్థచింతనమున కుపయోగింపనైతినిని పశ్చాత్తాపము నొందుచుఁ బలవించుచుఁ బద్యములు వ్రాసినటుల నాయాతావులఁ గలపద్యములు బోధించుచున్నవి.

శ్రీమన్నారాయణుని లీలావిశేషంబుల మానవులు పెక్కువిధంబుల వర్ణించుట సహజంబు. అందు నెక్కువఁగ శతకరూపముగ లోకంబున భక్తివర్ణనంబగపడుచున్నది. ఎందఱెన్ని విధంబులఁ గొల్చినను బరమేశ్వరుండు సర్వాంతర్యామియేగాన సముండయి యందఱు బ్రోచుచుండు.

ధారాశుద్ధియుఁ బరితాపవిధము జూడ నీగ్రంథము కవికిఁ దుదిపాత్రమనియే తోచును. పలుతావుల వ్యాకరణదోషములు గానవచ్చుచున్నవి. కేవల భక్తిపారవశ్యమునఁ బశ్చాత్తాప మొందుతఱిగూడ

ఛందోవ్యాకరణాదినిర్బంధశృంఖలలకు లోనుగావ
 లేనా యని కవి స్వతంత్రించినటుల నిందలివ్యాకర
 ణదోషములు తెలుపుచున్నవి. మొదటినుండి కడమ
 వఱ కీశతకము కవికి దుదిగ్రంథమనియే తెలుపుచు
 న్నది. ఈకవి యాననమునగోపాలలీలాసుధాలహరి
 యనుప్రబంధము మూడాశ్వాసములుగ వ్రాసెను.
 ఈతనియింటిపేరు ప్రసూంగవారనియు, వైదికబ్రాహ్మ
 ణుడనియు, సర్వేశ్వరపుత్రుడనియు నాప్రబంధ
 మునఁ గలదు. గోపాలలీలాసుధాలహరి కేనలశృం
 గారరసముతోఁ దులతూఁగుచున్నది. గోపాలలీలా
 సుధాలహరి రామతీర్థస్వామి కంకితము గావింపఁబ
 డుటనలనను కవివంశావతారాదికములనను ఇతఁడు
 విశాఖపట్టణమండలమునకుఁ జరిగిననాఁడని యూహ
 చేయ వీలుకలుగుచున్నది. ఈశతకలిఖితప్రతిమాదు
 గులలోఁ జిక్కుటయుఁ గవి విశాఖపట్టణముమండల
 మువాడనుట కొకతార్కాణము. ఈకవి యిప్పటికి
 నూటయిఱువదిసంవత్సరములక్రిందనున్నటులఁ జెప్పు
 చున్నారు.

ఈశతకము వ్రాతప్రతి మాకంపిన విశాఖపట్టణము
 జిల్లా మాడుగులవాస్తవ్యులు శ్రీయుత బీ. సీ. వై.
 నారాయణశర్మగారు వందనీయులు.

వావిళ్ల. రామస్వామిశాస్త్రులు ఆండ్ సన్స్.

శ్రీ రస్తు.

ప్రయాగ కామేశ్వరకవికృత

శ్రీరామప్రభు శతకము.

శా. శ్రీమత్తారకనామ రామ జయలక్ష్మీధామ నీలాం
బుగ, శ్యామా వైరివిరామ రూపలలితశ్యామా
వలీకామ సం, గ్రామోద్దామ రచింతు పృత్తశత
కగ్రంథంబు నీ పేగ ని, ష్కా మాసక్తిని సావ
ధానమతి నాకర్ణింపు రామప్రభో. 1

శా. నానామకానిజనార్చనీయ మగు నీనామంబు
సద్భక్తి స, న్నానోదారసలక్షణాంచితలసన్నతైభ
శార్దూలవృ, త్తాసీకస్థితసూత్ర సూచితసువర్ణా
లంకృతప్రాప్తి సం, ధానాస్తద్వచనాలి హరగత
రత్నంబయ్యె రామప్రభో. 2

శా. శ్రీమత్కాశ్యపగోత్రసంభవుడ నుర్విదేవవం
శ్యుండ ని, ష్కామాసక్తుడ సత్కవిప్రియ
మతిం గామేశ్వరాభిఖ్యుండ, బ్రేమన్నీకొక
పృత్తసత్కృతి సమర్పింతు న్వచోదోషముల్,
స్వామీ సత్కృపచే తుమింపు హరి నీలశ్యామ
రామప్రభో. 3

మ. తరుణీలాలనుండైన లోభమునమాతృ క్యాదిమో
హక్రియా, సరుండైన నౌ ఖలుండైన దీనినినినన్
బాపాఘని ద్వేషియై, పరమాత్మైకని శేషయుక్తి
మదినాపాదించి సుజ్ఞానత, త్పరుండ నిక్కము
నీకృపామహిమచేసి నింపి రామప్రభో. 4

మ. నరుండై పుట్టినవాని కల్లను భవన్నా మంబు పాపా
ర్ణవో, త్తరణంబై ధగణిం బెలంగంగ ననంత
వ్యాప్తి నీనామసం, స్తరణం బెన్నడుం జేయ
లేని నరజన్తం బేమిజన్తం బయా, పరికింప న్నశు
వైన మేలు కృతసద్భావంబు రామప్రభో. 5

శ్లా. సంతా కూటముగాదె యంతయును సంసా
రంబుం జింతింప లో, సంతా దుర్తలినాకులంబె
కద మే సంతా మహారోగభీ, సంతాపాన్వితమే
కదా జగము నశ్యంబేకదా దీనికై, యంతో
వ్యాప్తుల బొర్ల నేమిటి కయూ యాజీవి రామ
ప్రభో. 6

మ. తనువు న్నమ్మగలేదు సంపదలపై తాత్పర్యమున్
లేదు దు, ర్జనసాంగత్యము గోరలేదు మది
సంసారంబుపై లేదు కాం, చనకాంతాదుల
ప్రేమ లే దితరవాంఛన్ లేదు నీపాదసే, వనమే

కోరుచు నుంటి నమ్ము మిఁక దైన బాస రామ
ప్రభో. 7

శా. బంధువ్రాతము నమ్మలేదు సుతసంపత్ప్రితియున్
లేదు సం, బంధంబుల్ మదిఁ గోరలేదు మది
సంపర్కంబులున్ లేవు నీ, సంధానం బది నెమ్మది
న్నిలిపితిన్ సందేహమున్ లేదయా, గ్రంథం
బుల్ పదివే లిఁకేల నవమేఘశ్యామ రామ
ప్రభో. 8

శా. చేరన్ రాని మనుష్యులం గొలిచితిన్ సేవించితి
న్నీచులన్, గోరన్ రాని యభీష్టకామములఁ
బెక్కు ల్గోరితిన్ జాలు సం, సారవ్యాప్తులు
నీపదాంబురుహదాస్యం బాత్మఁ గైకొంటి న,
న్నేరితిం దరిఁ జేర్చెదో గుణనిధి యిన్నేల
రామప్రభో. 9

శా. స్త్రీలోలై కవిశేషమత్తులు ధరిత్రీపాలు గామిఁద
వి, ద్యాలాలిశ్యము లేక యున్నతటి తత్సంగ
త్యమున్ గీడగుం, శీలంబూడ్చి దురాశ వారి
దినము లేవించి సేవించి నే, జాలిం బొందితి
నిన్ను జెందితి దయాసంకల్ప రామ ప్రభో. 10

మ. కరిరాజుం గరుణించినా వెలమి గంగానందనుం
బ్రోచినా, వరవిందాక్షిని ద్రౌపదిన్ మనిచినా

వాధర్మరాజాదులం, బరమప్రీతులఁ జేసినావు
విదురు నాబ్ధించినా వింక న, న్నరుణం బ్రోవఁగ
దయ్య మ్రొక్కెదను మేఘశ్యామ రామప్రభో.

మ. మునిదారం గరుణించినావు శబరి స్తోత్రంబుఁ
జెందించినా, వినజుట రాజునుజేసినావు ధరణి
బృందారకస్వామివు, త్రుని బివింపఁగ జేసినావు
పదభక్తు స్తంభకణ్ఠానుజ, స్తుని లంకాధిపుఁ
జేసినావు దయ నన్నుట బ్రోవు రామప్రభో.

శా. ఏనాఁ డాత్మఁడు పక్షింజు కవిగా జేనాఁటిచు
ట్టంబు లం, కానాథానుజుఁ డెన్ని నాల్గు హితుఁ
డాకంతీరవాఘ్యాత్మజుం, డేనాఁ డాత్మకిరాతనే
డవనిలో నేనాటిచుట్టం బయా, నేనే యన్యుఁ
డనైతి నా పరసతీనిష్కామ రామప్రభో. 13

శా. నేరంబు ల్పరికించకయ్య వినుమా నేనేమియు
నృల్కినక, భారంబు న్నదనుంచకయ్య యింక నీ
పాదంబె దిక్కయ్య నీ, వారిం జేర్పఁగదయ్య బంధ
ములత్రోవం జెందనీకయ్య నక, గారుణ్యంబునఁ
బ్రోవవయ్య నవమేఘశ్యామ రామప్రభో. 14

శా. నీవే తల్లివి తండ్రివి స్థురుడవు నిర్ణేతవు
థాతవుక, దైవంబు నృతియు న్నదాగతియు
నానాబంధుమిత్రాదులు, నీ వేభాగ్యము భోగ్య

మున్నిఖలమున్నిత్యోత్సవవ్రాతమున్, భావిం
పన్ మఱివేఱలేదు నతశుంభత్వేమ రామ
ప్రభో. 15

శా. కాంతారత్నము నీతపై గుహునిపై కౌసల్యపై
నల్ల శా, కుంతాధీశునిపై సుమిత్రసుతుపై కుం
భశ్రవోభ్రాతపై, కంతుద్వేషివధూటిపై భరతు
పై కారుణ్యమున్నట్టి శ్రీ, కాంతా నావయి ప్రేమ
నిల్పు మిక మేఘశ్యామ రామప్రభో. 16

శా. ఏమంత్రంబు జపించె పక్షికనిరా జేతంత్రముం
జూచి తా, నేముఖ్యాగమ మభ్యసించెను గిరా
తేశుండు నేశాస్త్రమున్, ప్రేమ ద్వైచిత నేర్చె
ముక్తిపదవీశ్రీదంబు నీపాదసే, వామాత్రంబె
సమస్తజీవులకు దైవస్వామి రామప్రభో. 17

శా. నేదంబుల్ నిజమైన ముఖ్యముగ నీవే దైవమైన
నృప, త్పాదంబుల్ శుభదంబులైనను భవన్తం
త్రంబు పాపాఘవి, చ్ఛేదం బైనను నీదునా
మము శుభశ్రీతారకంబైన యెం, దేదీ ముక్తికి
సందియంబు సకలోర్విశేంద్ర రామప్రభో.

మ. సతులంచు న్సతులంచు మాతలనుచుం జామా
తలంచు న్నిజా, శ్రితులంచున్ హితులంచు
భ్రాతలనుచున్ చెల్లెల్లటంచున్ కుల, స్థితు

లంచున్ జనకాదులంచును మహిన్ జీవా
త్తకున్ బంధసం, తతి సంపర్కము లెన్నిగూ
గ్నితి వయా కంజాక్ష రామప్రభో. 19

శా. రేతోబిందుపు కాంతగర్భగతమై వృద్ధిన్ జరా
యుస్థితిన్, జైతన్యంబు వహించి పాదముఖినా
సాహస్రముఖ్యాంగసం, పేతంబై తనుబాల్య
యావనజరా వేషంబులం జెంది వి, ఖ్యాతిం
బొంది చరించు నీమహితమాయం గాదె రామ
ప్రభో 20

మ. ఉరుబీజంబు మహిగళంబంబు వయోయోగం
బుచే సూకరా, కరరూపంబు వహించి పత్రఫల
శాఖాపుష్పసంశోభియై, తరువై నిల్చిఖగాదిజంతు
నివహించి దారై కసంస్థాయై, ధగణింబొల్చుట
నీమహామహిమచేతం గాదె రామప్రభో. 21

మ. జననీగర్భమునందు గొన్నిదినముల్ సంతాప
మొందించి చ, య్యన జన్మింపగఁజేసి శైశవము
బాల్యంబున్ వయోవృద్ధతా, దినదీనాకృతులం
ఘటించి నిజమా దేహంబులోఁ బ్రాణికిన్, ఘన
వేషంబు లివెన్నిఁ గూర్చితి వయా కంజాక్ష
రామప్రభో. 22

శా. హేయోద్యోగకళా విలాసముల బోయెన్

బాల్యభావం బయో, ప్రాయం బెల్లను కామినీ
సురతదుర్వాప్యపారతన్ నిష్ఫలం, బాయెన్
బోయెను కాయపాటవము నిథ్యామోహ
ముల్ హెచ్చె నే, యేయోగంబులుఁ జాలు
చాలు నిఁక నీవేదిక్కు రామప్రభో. 23

శా. ఆయుర్దాయములోన నర్థము చనెన్ వర్థం
బుగా నిద్రచే, బోయెన్ బాల్యముచేత కొంత
తరుణీభోగేచ్ఛచే యకాచన, ప్రాయం బెల్లను
వోయె దుర్భరజరాభారంబుచే వార్ధకం, బా
యాసప్రదమయ్యె సత్కియలు చేయంజాల
రామప్రభో. 24

మ. మదనద్వారవిలాససౌఖ్యములుప్రేమంజూచితిన్
రోచితిన్, మదిఁగొక్షికుచపర్వతోపగతమా
వాసముం జేసితిన్, వదలెన్ మోహము నీత
నూభవుఁడె నానావ్యాప్తులం బెట్టె నె, మ్మది
నెవ్వారి భజింప నీవెగతి శ్రీమన్నామ రామ
ప్రభో. 25

మ. యువతీనాభిబిలంబు సత్కుచపదంబో నాతి
నూఁగారు నా, గవధూటీతిలకంబో నెమ్మొగము
పొంకంబో సహస్రారమో, చవియకా మోవిర
సంబు చెన్నగు సుధాసారంబో కాంతామణిన్,

గవయన్ యోగికి ముక్తికాంక్ష యగునా
కాంక్షింప రామప్రభో. 26

మ. తరుణీపీనపయోధరోద్ధతులచేతన్ రాపడెన్ పె
న్నరం, బురతిశ్రాంతినిశాతిబాణహతి నెన్నుల్
గుండ పిండ య్యసుం, నరులం జెందినసౌఖ్యమింతె
సరి మీఁదం గీడదే మున్నదో, దరిలే నాపద
బొందఁ జాల గతి మీఁదన్ సీవె రామప్రభో.

శా. నానాదుర్వ్యసనంబులం దిరుగుచు న్నారీ
కపత్రేక్షణా, ధీనవ్యాప్తులఁగాలమెల్లఁ గడచె
దెన్ మేనువట్రిలై నృధానారీపతిదేవతా యనె
డుశాస్త్రంబన్న చందంబునన్, జ్ఞానం బిప్పుడు
గల్గె ముప్పున దయాసంకల్ప రామప్రభో. 28

శా. వేదాభ్యాసముచేసిశాస్త్రముల నుద్వేలంబుగా
నేర్చి దుర్వాదంబుల్ సఫలంబుఁ జేయుచు
నృపద్రవ్యంబులం గోరుచున్, గాదంచు న్నవు
నంచు ధిక్కరణముల్ గావించు విద్వాంసులం,
దేదీ భూతదయాళుతాసమత వాగేకాక
రామప్రభో. 26

మ. వ్యసనాసక్తి విధూటికాజనముపై మౌగ్ధ్విత్తి
విత్తంబుపై, పసగా నెమ్మెయి భక్తిచిహ్నములు
దోషన్ నోరుతోడేలు నె, న్నొసలున్ భక్తుఁ

డటన్న చందమున నెంతో కైతవాకారులై,
పొసంగన్ గాలము బుచ్చు మాదృశులతప్పుల్
నైపు రామప్రభో. 80

శా. నానామోనులయందు దూఱితిని నానాగర్భ
ముల్ జేరితిన్, నానావస్తువులన్ గ్రహించితిని
నానాదేశముల్ సూచితిన్, నానాజాతులఁ
జెందితిన్ విసికితిన్ నామీద కారుణ్యమున్,
రానిమ్మా యింకనైన గర్భగుహ దూరంజాల
రామప్రభో. 81

శా. నీమంత్రంబె జపించి నిన్నె మదిలో నిత్యంబు
భావించి నీ, నామంబే స్మరియించి నీపదములన్
సద్భక్తిఁ బూజించి ని, మోక్షమాసక్తి భవత్క
థాశ్రవణమున్ గావించు ధన్యాత్ము లీ,
భూమిన్ బావనమూర్తు లాఘనులనే పూజింతు
రామప్రభో. 82

మ. హరుపై నైనను దైత్యసంహరునిపై నైనన్ సదా
భక్తిను, స్థిరవృత్తిన్ ఘటియించి తత్పదములన్
సేవించి సద్వృత్తిత, త్వరులై దూషణమాని
యీషణలపైఁ దప్పించి వర్తించు స, త్పురుష
శ్రేష్ఠుల నీగతిం దలంచి నే పూజింతు రామ
ప్రభో. 83

మ. చలమకా నాయువు యశావనంబు మృగతృష్ణానీ
రపానీయకాం, తులు సంసారసుఖంబు లంగనల
సాంగత్యంబు లంతర్విషో, జ్వలమృష్టాన్నము
లంబుబుద్బుదము లీచాంచల్యమకా సంపదల్,
కలలోనైనను వీని నవ్వయిగునా కంజాక్ష
రామప్రభో.

34

మ. ధనగర్వంబున కొందఱుకొమహితవిద్యాగర్వులై
కొందఱుకొ, ఘనరాజ్యోన్నతి కొందఱుకొ కుల
బలభ్యాతిప్రభారూపయా, వనగర్వంబునకొంద
ఱుకొ నిశాభజింపన్లేకమూఢ్యంబునకొ, జననంబుల్
విఫలంబుచేయుదురు భాస్వధ్ధామ రామప్రభో.

మ. ఉదయం బస్తమయంబటంచును మహోద్యో
గంబుచే వాసరం, బిదిమాసం బిదివత్సరంబనుచు
దుర్వృత్తికొ బరిభ్రాంతులై, యిది రాత్రిందివమం
చుమూఢమతినిం తేకానికాలాహిచే, తుదినాయు
క్షయమూటకాసరు మహాదోస్సార రామప్రభో.

మ. తమపూర్వుల్ మును జావఁగా వినిరొ లేదో
మృత్యు వెవ్వారికికొ, యముఁ డెవ్వారికికొ జొట్ట
మా తనువపాయాభావమా! దేహగే, హము
లుకొ శాశ్వతమా! నరాధము లింకేలా గొల్తు
రుర్వీశులకొ, సునుసామ్యుబగు లక్ష్మీగోరి తను
వుల్ శోషింప రామప్రభో.

37

శా. ఎందుంజూచిన కాయమెల్ల మలినంబే లోనిసౌ
రభ్యమే, మందున్ దుస్సహరక్తమాంసమల
మూత్రాసహ్యమే దానితోఁ, బొందెనన్ సత
మా! గదాన్వితము తేపో నేఁడొ పోనున్నదీ,
బొందిన్ నమ్మగరా దింకేటిదరిపై భూజంబు
రామప్రభో.

38

శా. ఎన్నాళ్లుండుదు రేమిచేయుదు రొకో యేసౌ
ఖ్యముల్ గాంతురో, నిన్నన్దొన్నను జచ్చువారిఁ
గనరో నిర్తోహముం జెందర, నున్నా మానవు
లెంతమూఢమతు లన్నా నిన్ను సేవింప రా, పన్న
త్రాణధురీణ! శాశ్వతమొకో! భాగ్యంబు రామ
ప్రభో.

39

శా. మందు ల్దాకులు వేల్పు వైద్యులు మణుల్ మం
త్రంబులున్ దంత్రముల్, బొంది నిల్పఁగఁ జా
లునా! యమునితోఁ బోరాడునా! ధాణ్యరా, తం
దప్పించునొ యాయువొక్కక్షణమాత్రంబైన
యెక్కించునో, మందాత్తుల్ గనఁ జాల రీగతుల
శ్రీమన్నామ రామప్రభో.

40

మ. తనుగర్భంబున నున్న వాఁడు మలమూత్రస్విన్నుఁ
డై శైశవం, బున సంతాపము నొందునాఁడు క
నునమ్ముల్ మూసి నిద్రించువే, శను నేపుణ్యుఁడు

ప్రచినాఁడొ యతఁ డేలాగుండిన న్బోవఁడా,
మనుజుం డన్యుని జేరి వేడినను క్షేమంబొనె
రామప్రభో. 41

మ. నృపులం గొల్పుట బేరమాడుట మహీభద్రా
సముల్ నీచసే, న పరాహాసము జ్ఞాతివైరము
మహావారాసిపై నేగుటల్, కపటత్వంబున వే
షధారియగుటల్ సంసారి నీకృత్యముల్, కృప
ణత్వంబున సేయునీతి యిచి భక్తింగోరి రామ
ప్రభో. 42

శా. ఏదేశంబున కేగిన న్నృపులం దా నెన్నాళ్లు
సేవించినకా, లే దింతైనఫలంబు పూర్వకృత మో
లిందప్ప దవ్వేళకుకా, పానాయాసము దూర
యానము మహీపాలాతి సేవాప్తి నా, నాదోషం
బు లపారసౌఖ్య మటఁ గానకాంక్షిం దు రామ
ప్రభో. 43

మ. తనపూర్వార్జితమైన పాపములచేతం దుఃఖసం
తాపమా, ఘనపుణ్యంబులచేత భోగసుతభాగ్య
శ్రీమహాసౌఖ్యముల్, గను నింటే తనకెవ్వరుకా
సుఖముదుఃఖంబైన సేయంగలే, రనయంబు న్బరు
నాశ్రయించుట వృథాయాసంబు రామప్రభో.

శా. సప్తద్వీపమహాధికారమున నాశాతృపుటై రే నృ

పుల్, సప్తార్చిర్ముఖ సేతసర్వభువనేశత్వంబు దా
నాత్మలో, వ్యాప్తిం బొందుట మానెనే యితరు
ల న్వాక్రువ్వఁగా నేటికిన్, దృప్తిం బొందఁగరా
దు భోగసుఖవృద్ధిం గోరి రామప్రభో. 45

మ. కరుణం బ్రోవఁగ నేర్తురో శుభములం గావింపఁ
గా నేర్తురో, వరముల్ గూర్పఁగ నేర్తురో దురి
తము ల్వారింపఁగా నేర్తురో, పురుషార్థంబు లొ
సంగ నేర్తురో భవాంభో-రాశి దాఁటింతురో, ధ
రణీపాలురఁ గొల్వనేల మది సంతాపింప రా
మప్రభో. 46

మ తనవారంచును దానటంచుఁ దనసత్త్వంబంచుఁ
దా శక్తుఁడం, చును దుర్తానత మానవుండు వి
హరించున్తోహవిభ్రాంతుఁడై, తనవారెవ్వరో దా
నెవండో తనసత్త్వం బెద్దియో శక్తి నె, వ్యనిలోఁ
గానఁడు మూలకారణము దైవంబెన్న రామ
ప్రభో. 47

మ. ధనమెందైన నృపాగ్ని చోరులను సంతానంబులం
జెందుఁ జెం, దును గాయంబు చితాగ్ని యందుఁ
దిరమై దుష్కిర్తియుం గీర్తిమా, యనిదై నిల్చు
మహీతలంబునను ధర్తాధర్తముల్ వెంటనే, చను
దెంచుం జనుఁడెంతఁ జేసిన విశేషంబెంత రామ
ప్రభో. 48

మ. తనపూర్వార్జితపుణ్యపాపఫలముల్ తన్నొందు
నెన్నాళ్లకున్, దన్నకై వండిన వంటకంబుఁ దినకు
న్నంబోవదేవేళకున్, మనుజుల్ దుగిఖస్సుభైకహే
తుగతిమర్త్యంబైన కర్త్యంబుఁ గ, న్నొనఁగాలేరు మ
నీషతోఁ దెలిసి సెన్నుంబందు రామప్రభో 49

శా. ఏయేజన్తములెల్లెనో మునుపు నేయేజన్తముల్
పొందునో, యాయాకృత్యము లేమియుం దెలి
సెనా యాబాంధవస్నేహమే, మాయెన్ దీనికి
నింతవింతవలెనా యాచందమేనయి, కా
యంబు ల్పరికించి చూచిన ద్రిలోకస్వామి
రామప్రభో. 50

శా. దాయాదు ల్గనచోగులా ఖలులబాధల్ మాధు
రీఖడ్గముల్, మాయామోహినిదాని దానిచవ
లోన్తాదక్రియావారిద, చ్ఛాయ స్పృల్లపు సంకె
లల్ సుతులు పుష్పసూతపాశంబు లీ, యా
యాసంబుల వాడు నిన్ను నుతి జేయన్ లే
డు రామప్రభో. 51

శా. ఎన్నో జన్తములెత్తియెత్తి కడగా యెన్నో మును
నొందియె, న్నెన్నో నారకదుఃఖముల్ గుడిచి
తా నిన్నాళ్లకుం జీవలో, కౌన్మత్యాస్పదవిప్రదే
హకులవిద్యాయుక్తుడై జ్ఞానసం, పన్నత్యంబు వ
హింపకున్న సరజన్తంబేల రామప్రభో. 52

శా. నిన్నుం గొల్చిన భాగ్యసంపదలు రాసీవేమి రా
సీ సను, స్తాన్న త్వంబులు గల్గసీ గలుగసీ హైన్యం
బు సంజ్ఞానసం, పన్న త్వంబు లభింపసీ జడమతి
ప్రాయంబు సిద్ధింపసీ, యెన్నెనా యని మాకు
సమృతమయా యిన్నే ల రామప్రభో. 53

మ. మతిలో నాకొకయాసపుట్టె వినుమా మాయ
య్య విద్వజ్జనుల్, పతితవ్రాతము నీవు బ్రోతు
వనుచున్ భాషింతు రెల్లప్పుడున్, శ్రుతివాక్యం
బులచేత ధర్మవిలసత్సూక్తుల్ నిజంబైనచో, గతి
మాకుంబరికింప నీవెకదలోకస్వామి రామప్రభో.

మ. కరము ల్గల్గుటకున్ ఫలంబు కడువేడ్క న్నిన్ను
బూజించుటే, చరణద్వంద్వఫలంబు తావకనివా
సంబు ల్గనం బోవుటే, పురుషార్థంబులఁ జెందు వా
క్సరణి నీపుణ్యాభిధానస్తుతిన్, వరలున్ వీనులు
నీకథ ల్వినిన భావ్యంబౌచు రామప్రభో. 54

శా. సాషాణంబు భవత్పదాంబురుహసంపర్కంబుచే
శుద్ధమై, యోషారత్నము నీనె నీవిమలనామో
ద్దేశయుక్తిన్ మహా, దోషంబుల్ విడనాడి నాకు
భవుఁ డెంతో మానియై మించఁడే, భాషావల్ల
భుఁ డైన నీమహిమ దెల్పుటలేదు రామప్రభో.

శా. దానంబుల్ వ్రతహోమము ల్కీర్తువులున్

ధర్మక్రియాతంత్రముల్, నానాతీర్థజలావగాహ
నములు న్నానాటికి నేయఁగాఁ, బోనానే భవ
దీయనామము భనాంభోరాశికిఁ నావచం, దాన
న్దాఁ గనుపింప వార్షికపయోనిశ్యామ రామ
ప్రభో.

57

శాక్షీరంబు ల్లుడనీరముల్ మధువు లక్షీణామృతా
సారఞ, ధూరీగోర్ధనసద్రిసాపన సేతుస్వాదు
మాధుర్యముల్, సారోదారము నీదునామసుధ
నాస్వానించు నాజిహ్వాకుఁ, తొరంబై గనుపిం
చు నీలమణిమేఘశ్యామ రామప్రభో.

58

మ. గురుశుశ్రూష యొనర్చి వేదములు పెక్కుల్
నేర్చి దండాదినాం, బరముల్ గైకొని బ్రతీక్షము
ల్లొనుచుఁ ప్రేమం బ్రహ్మచర్యవ్రతం, బరుదారక
ధరియించి నిత్యమును సాయంప్రాతరగ్నిక్రియా,
పరిచర్యం జరియింపలేదు జనియెఁ బ్రాప్త్యంబు
రామప్రభో.

59

మ. నిజకాంతాబుతుకాలసంగతుఁడవై నిత్యంబు స
త్సంచయ, జ్ఞజపాద్యావగ సూమద్వైపిత్యయ
జ్ఞస్తార్తకర్మక్రియా, వ్రజముఁ జౌతవిధిం జరిం
పుచును గార్హస్థ్యంబు వేదక్రియా, భజనీయం
బుగ నేయలేదు జనియెఁ బ్రాప్త్యంబు రామ
ప్రభో.

60

మ. కులభారంబు కుమారుడై నిలిపి యగ్నుల్ గొం
చుః గాంతారభూ, ములగున్ ధర్మసతీసమేత
ముగ సమ్మోదంబుతో నేగి కా, నలఁ జాంద్రా
యణకృచ్ఛ్రతత్పగత వానప్రస్థగీతౌవిధిన్, సలు
పన్ లేదు నిర్ధకంబుగఁ జనన్ జన్మంబు రామ
ప్రభో.

61

మ. గతపిద్యేషహితక్రియపరు డైనై కామాయదం
డంబు లా, యతరీతిన్ ధరియింపుచు నృణవసు
ధ్యానైకపారీణతన్, ప్రతముల్పల్పుచు నీషణల్
విడివడన్ గ్రామైక గాత్రస్థితిన్, గుణి నై యుం
డుట లేదు బ్రహ్మ మతిగమ్యం బయ్యె రామ
ప్రభో.

62

శా. నా సాగ్రంబున నిష్ఠినిల్పి జగమంతా బ్రహ్మసదృశ
వమై, భాసిల్లంగను నగ్నవృత్తి సమతాభ్యాసం
బుఁ గావించి శ్రీ, హ్యాసాదిప్రముఖప్రణీతగతి
నాత్మార్థమణిన్ హంసన, ద్వాస్యసంగంబు వహిం
పలే దెచటికై నల్యంబు రామప్రభో.

63

శా. ఆధారస్థితవాయుపూర్వగతిగం నంకించి రేచించి
స, ద్బోధానందఘనప్రశమహిమన్ బూరించి
కుంభించి స, ర్వాధారంబులు మూసి నిశ్చలస

హస్తాంశువుల బాని యో, గాఢీనస్థితి నుండ
లేదు భవదైక్యం బెట్లు రామప్రభో. 64

మ. ధరణిక్ తీర్థము తల్లి నీగములెకా నైవంబులె
ల్లకా శిలాం, సరస్వద్ధూమములే. దా విమలసు
ధ్యానైకపారీణుడో, పరయోగీంద్రున కిన్నియేల
నిజభావం బగద్భువ సంకటక, తిరమై నిల్చిన
నిన్ను జూచుటను చింతింపక రామప్రభో.

మ. అణుమూర్త్యంబో మహాత్మ్యంబో మృదయం బ
త్వగతహృదో బహిర్గతసీయంబో దృగంతగోచ
రమొ యాత్మోన్మత్తికిం దూరమో, గుణియో
నిర్గుణియో విరోధమొ లసత్కోశంబో సీరూప
ముకా, గణుతింపం నరమూర్ఖరీనిలయవద్దన్యం
బు రామప్రభో. 66

మ. యమునాసంగము జూడనేటికి నుషుమ్నాసం
గముం జూచుచో, గవలసంగము గోరనేమి
టికి పట్కంజాప్తుడై యున్నచో, నమృతాంధ
త్వము గోరనేటికి సహస్తాంశువుల బానిచో,
దమియై యుండిన సన్నుసీంద్రున కసాధ్యంబెద్ది
రామప్రభో. 67

మ. మతభేదంబులు సేయనేల యతికి న్నాయాప్రపం
చంబు న, మృతసయ్యం గడు సేయనేల ప్రతము

ల్లాత్సర్యశూన్యండు నై, సతులం గోరంగ నేల
ముక్తితరుణీసౌఖ్యంబుసర్వేషణా, యుతమై యుం
డంగ మానిలోకసురలోకా రామ రామప్రభో.

మ. వసుధాతల్ప మనల్పసౌఖ్యకరమై స్వాధీనమై
యుండ న, భ్యసనాయాసము తూలకామృదుల
తల్పం బేల బాహూపధా, నసుఖానంగముచెం
త నిల్పను బ్రధానం బేలపుణ్యాంగనా, వసతికా
భిక్షులుగల్గనేల నృపసేవావృత్తి రామప్రభో. 69

మ. సముద్రై భూతదయాళుతాగుణవిశేషంబున్న
చో బంధుబృం, నములేలా నమమున్న మిత్రబ
హుమానం బేల సుజ్ఞానికికా, శమమున్నకా నృప
భోగభాగ్యసుఖవాచాపర్తనంబేల సం, యమియై
నకా ధనమేల మానిజనదైవాధీశ రామప్రభో.

మ. సరిదౌఘంబులు లేవె నీగములు “భిక్షాందేహి
మే” యన్న భూ, సురపుణ్యాంగన లన్న మివ్వరె
తరుస్తోమంబులం ధామవా, సరసామోదముగ
ల్గదే ససుమతీశయ్యాసుఖం బొప్పదే, వరము
ల్లూర్చంగ నీవు నేల నృపసేవావృత్తి రామ
ప్రభో.

71

శా. అంతాసమృతమే జగన్నటన మాత్మారాముండౌ
యోగికికా, చింతాశూన్యము ద్వేషవర్జము వ

ధూనిర్మోహమున్ శాంత ము, త్యంతాహ్లాదము
సంతతాగవ శిఖాంతాలోపనభ్యాంతరం, బింతే
నిత్యము సీపదాంబురుహపిగతే వృత్తి రామ
ప్రభో.

72

శా. ఆచార్యుండయి నిగవచ్చు నయగూరై శిష్యులం
గూర్చి మి, త్యాచారంబులు చెప్పవచ్చు నుతి
సేయింపంగ వేదాంతముల్, నాచారుండయి తె
ల్పవచ్చు నిగవచ్చువ్యాఖ్యాన్యసంపేదన్ సీ, ప్రాచు
ర్యాదివృత్తల్ వై పంజ్జలగు లభ్యం న రామ
ప్రభో.

73

మ. జననహృదినివారంబు భవసంసారబ్ధికిం దార
కం, బసఘ్రీవదసేపదంబు నిగవచ్చుపారపారం
బు స, న్తుసిద్ధిప్రబగు రామతాగతము నీనుల్ చేరి
నర్తింపకన్, జనులేలా యమకింకరార్భటికి సం
తాపింప రామప్రభో.

74

మ. కరు లశ్వంబులు శాంత లండలములున్ గంధ
ప్రనూనంబు లం, బరముల్ రన్నవిధూషణం
బులు గృహప్రాకారమారామభి, స్వరశయ్యా
సనవస్తుజాలములు మోక్షం పుష్పగంజాలునా,
నరులయ్యా నినుగొల్వ రీత్రమలలోనం జిక్కి
రామప్రభో.

75

శా.రాజన్నట్టిపదంబు ధర్మశనయుకా గాముకా హరి
శ్చంద్రునికా, భోజుం జేరె యశోదయానయక
శాసృణ్యక్షమాయు క్షమై, తేజోహీనులు నేటి
రాజులు యశోధీరాజు నీరాజులకా, ధీజాన్వయంబున
గొల్వఁ గట్టఫల మిం లే నున్ను రామప్రభో.

మ. కళ లశ్వత్థసృళంబు లర్థములు మేఘుచ్చాయలకా
బ్రాణవృ, త్తులు నిద్యుల్లత తెండ్రుమాపు లిల
ఖద్యోతంబులుకా బుద్ధుడం, బులు దంశావళ
కర్ణరీతులు నగరిపుష్పంబు లుల్కాగుచుల్, చల
సంపత్తుల నుబ్బువాడు నిను గొల్వకా లేడు
రామప్రభో. 77

శా.ఆధివ్యాధులకొషధంబు గ్రహపీడారణ్యదాపం
బు చి, ద్యోధానందఘనప్రదీపకలి కాపూర్ణీకృత
స్నేహమో, హాధాంధరమాగుతంబు భవదీ
యోదగ్రనామంబు జి, హ్యధీనంబయి నిల్వ సం
శయ మింకేలా మాకు రామప్రభో. 78

మ. తరుణీబాహులతో గ్రహశ వలయాంతర్వర్తినై
మోహదు, స్థరవారాశి తరింపలేక తిరుగకా దా
క్షిణ్యశీలుండవై, కరుణాలోకనరాశిగోచరలస
త్కళ్యాణసంధాయి నీ, చరణద్వీపము చేరితికా
సుఖనివాసంబయ్యె రామప్రభో. 79

శా. కాంతానాభికుచోరువస్త్రములు వేడ్కొ జూచితి కొసితె, కంతుప్రాజ్యవిలాస కేళి మదికొక్కొ గూడితి ప్రేమమై, సంకాపం బొకయింత లేక కులటాసంయోగిన్ల యోగిన్ల, రంతుల్ మానితి సెన్ను జేరితి కృపక గట్టింపు గామప్రభో.

శా. రాజద్వారము నాశ్రయించి భటదుర్వారైక హుంకారతిక, లేజోభంగముజరిగి కుంది మదనృత్తిక మన్నభద్వారసి, వాజాడ్యంబున లోక నిండఁ బరిణాపం బందితిక బందితిక, జేజేస్త్రీ నృపసేవ చాలునిక లక్ష్మీధాను గామప్రభో.

శా. సగసారం బనుసాగరంబు చరిగారచక శక్తిమా యేరికిక, హింసాకృత్యములందుఁ జెప్పవరమా యేనాటికిం గామముల్, సంసర్గంబున హెచ్చుగాని యొకలేశంబైన శాంతింప నీ, సంసారంబుధిదాట నావ విను నీసంగిని గామప్రభో.

శా. నామాటల్ భవదీయసన్నుతులుగా నాచేయు సంచారముల్, నీమాంగల్యశనుప్రదక్షిణముగా నిద్రాసమాధిస్థితిం, గా మావల్లుభ! భోజనాదివిషయాభ్యాసంబు నీపూజగా, నేమేఁ జేసిన నీస పర్య విధిగా నీక్షింపు గామప్రభో. 83

మ. ఉపవాసంబులు చేసినకా దివసవధ్యోర్విస్థలీవా

నులై, జపములేసిన యాగవైదికమహాచారం
బులం జేసినన్, దపములేసిన బూజుజేసిన మహా
దానంబులం జేసినన్, విపరీతంబగు నీకొసంగని
క్రియావిఖ్యాతి రామప్రభో. 84

శా.నీకే నెంగిలిపెట్టజాలను నయన్ నీరొమ్ముపైఁ
దన్నఁగా, నా కాణాడదు వ్యర్థ్యయంబు గను
నీనామంబుఁ జింతింపఁగా, నేకాగ్రస్థిరబుద్ధి
నిల్వ నకటా యేలాగు నీరూపమున్, నాకున్
గానఁగదచ్చు భక్తి యనుమంతన్ లేఁ రామ
ప్రభో. 85

శా.శ్రౌతస్తార్థవిధానయజ్ఞమఖదీక్షౌశ్రుత్తులేజాడవో,
జ్ఞాతృజ్ఞేయము లెట్టివో విమలమంత్రాచారపూ
జాతపగి, ప్రాతస్నానవిధాన మేనిధిమొ జీవ
బ్రహ్మ లేచందమో, యితాత్పర్యము లేనె
ఱుంగనిది నీవే దిక్కు రామప్రభో. 86

శా.అన్నల్లములు నాలుబిడ్డలు ధనంబార్జింపు చున్నం
తనున్, దన్ను న్నన్ననఁ జేతు రెంతయును వృద్ధ
త్వంబునన్ ఖిన్నుడై, యున్న న్నన్నులఁ బొడ
రీనిఫలసంయోగంబులే సౌఖ్యముల్, దున్నల్
మానరుగాక మానవులు పొందుల్ కీడు రామ
ప్రభో. 87

మ పరకాంతాంతరింగిని సన్యసనములో ప్రాపి
 పఁగాఁ జూచు నొ, క్కరి భాగ్యోన్నతికి నిష్ఠా
 దపడి తొక్కలోపట్టు వైదోషములో, మఱచు
 ద్దా నొనరించు దోషముల నన్వేషించు నాచిత్త
 మె, న్నరి చున్న పదు నీనిగర్వి మకటా వారింపు
 రావప్రభో.

88

శా. పీడిపీడిదు దుష్టసంహతి నిధునిప్రసాదభీలాంశుల్
 కూడినూరిదు భక్తిస్థానాధుజనసద్దోష్టిం భవత్కి
 ర్గనక, పీడిపీడిదు నాదుచిత్త మధికాన్న
 త్యంబు సత్సంబు లొ, పీడిపీడిదు నీని
 యుబ్బడపని ముగ్ధులక రావప్రభో.

89

మ. కొడుకేతప్పులు నీనటబడులతో గొట్టాటపైఁ
 దెచ్చినక, చదుకాడు స్వహరించిన న్జనకుఁ
 డాతేపింప కొపుత్రునిక, నీడులాలించి యభీ
 ప్రభోగముల వేడ్కలో గుండ్లి గఱియైచుకై,
 వడి భక్తావళి నీపుత్రోను పడు నైవస్వామి రామ
 ప్రభో.

90

శా. పుత్రుల్ మోక్షదులన్నచో సకమదుత్పుత్రాప
 గాపుత్రులే, పుత్రుల్లాంచరి యంగదీపి మును
 భోగాస్పదం బన్నచో, పత్రీకుండు కిగాతుఁ
 డేముఖములం భావించి గావించిరో, నుగ్రామా

ర్చిత నిన్నుఁగొల్చిన లభించుకొమ్ము క్లింఁమ
ప్రభో. 91

మ. జననంబాదిగ నేనుజేసిన సుదుష్కర్తృబులెన్న
య్య ప్రాక్తన జన్మాభితికర్తృసంఘము సంఖ్యా
తంబు లీకర్తృబంధన మెన్నుల్లకు దీనిదెన్నఁడు
చిదానంబు సిద్ధించునీ, జననం బేవిధిఁ బోవు
బ్రోవఁగనవే సద్వంద్య రామప్రభో. 92

మ. ధనమందుం బ్రియజానకాంతలపయిం దారాత్మ
జశ్రేణివై, ఘనగ్రీవాదులమీఁద గోపాము
పయికొ గాపేయమున్నట్లు పా, ననచారిత్ర
భవత్పదాబ్జములపై వాంఛాలతల్ గూర్పవే,
నిను సేవింపదు నామనం బకట! నీని న్నంచు
రామప్రభో. 93

మ. పరదోషంబుల నుద్ధరించుకొని బహ్వల్ గెండులే
కంతఁ బెం, పర నాత్మీయగుణంబులం బొగడుచో
వక్త్రంబులు న్వేమునె, పగకాంతావళిఁ జూచు
చోనయనముల్ భావింపఁగా గెండువే, లరయం
గానగు మూఢచిత్తుల కహల్యావంద్య రామ
ప్రభో. 94

మ. ధరణీరేణువులు స్తుమారగణము ల్తారాగణశ్రే
ణులుకా, తరగల్ చిమ్మినబిందువు ల్తలుచు

వానక వారిధాంవళుల్, సరవిక సంఖ్య
యొనర్పనచ్చు మును సాజన్తంబు లేన్నయ్యె
నో, పరికింపం దరమా పిథాశకయిన నాభివింప
రామప్రభో.

95

మ. కలపంబంతటఁ బూసినక సహజదౌర్గంధ్యంబు
తామానునా, చెగిని నూర్చితపదంబు దెచ్చినను
దుశ్చేష్టల్ విడకఁ బూచునా, మలభూయిష్టము
మేను దీని సుఖము ల్లికామయాల్పస్థితుల్,
పలుగుకాదలు దీనియున్నగతి జెప్పక రోత
రామప్రభో.

96

మ. భరితగ్రాహజలాశయంబు శృణుముక పైఁగప్పు
కూపంబు త,స్కరసంక్రాంతపదంబు లేనభుజగాగా
రంబు సింహస్థనం, దిగ మంభోధివిహారిజీర్ణతరి
యంతగికిటభూదంబు దుర్భరసంసారము దీని
సౌఖ్యములు గోరక గాదు రామప్రభో.

మ. అవలోకించితి నేనగ్రాస్తములు మంత్రామ్నా
యము జ్ఞుంచితిక, వివరింపంబడె సాంఖ్యయో
గములు నన్వేషించితిక దంత్రముల్, అవమా
త్రంబును జ్ఞాన మబ్బ దింక నేలా యన్యథాచి
తనల్, దివిజాధీశ్వరవంద్య సీన్దరణమేదిక్కియ్య
రామప్రభో.

98

మ. తనభావంబునఁ దన్నుఁ బొందుచు సమస్తప్రాణి
సంతానమం, దునఁ దన్నుం గనుఁగొందు భూత
ములయందుం బ్రీతిఁబట్టించి ప్రా, క్తనకర్తంబుల
కోర్చి భావిఫలముల్ దానంటకున్నట్టి ధ,న్యున
కంసస్థితి నుక్తికాంతయగు ధీరోదాత్త రామ
ప్రభో.

99

మ. పరుసంజేసినన్తాపము బలఁపఁ ద్రోవక రాని
దుగిఖంబులౌ, మరణాయాసము చల్చుకొన్న
భరియింపక రాని సంతాపమా, నరకావాసదు
రంతభోగములు విన్నక భీతిఁబట్టిల్లు నీ, పరితా
పంబు హరించు బంధువుఁడ నీవా కొవె రామ
ప్రభో.

100

మ. దయ భూతంబులయందుఁ జిత్తము భవత్పదా
బ్జయుగ్తంబుపై, భయ మంహశ్చరితంబులకా
వ్యసనముల్ బ్రహ్మైక్యవిజ్ఞానమం, ద యశోవృత్తి
నసూయ సజ్జనసమూహాత్యంతసాంగత్యముకొ,
దయచేయంగదవయ్య వార్షిఃపయోదశ్యామ
రామప్రభో.

101

మ. పదము ల్పూజయొనర్తునో కరములకా భావించి
పూజింతునో, హృదయం బర్చయొనర్తునో.
భుజయుగం బివేశపూజింతునో, పదసాలంకృతిఁ

జేతునో శిరము గ్రీవాపీఠి బూజింతునో, సద
యాంతరికరణా సమర్చనవిశేషంబెంతు రామ
ప్రభో.

102

మ. శుల్కనీకోమలాదాహ ముంచవలయున్ దోరంత
మున్ జూపుమా, నిలసద్రక్ష కిరీటముంచెద శి
రోవీధిన్ దయంజౌపుమా, చలజాతంబులఁ బూ
జఁజేసెదఁ బదాబ్జశంబులం జౌపుమా, కలమా
న్నం బమృతోవషణ్ణ మిదిగో కైకొన్ను రామ
ప్రభో.

103

శా. మందారంబులొ గుంజమాంబికలొ శామంతిల
తాంతంబులొ, యిందు స్వేదనభాగవింశకరవీ
రేందీరశ్రేణులొ, యోదోపగదిత పాగిజాతశులసీ
హంపేయదాహంబులొ, యిందేదీ ప్రియ
మిందిరారమున నీ కేనిశ్చు నావ ప్రభో.

104

మ. కలఁదౌతాంబర ముల్లేగియము లసద్గఢానులే
పంబు కో, మలమందాగలతాంతమాంబికలు
శ్రీమద్రక్ష కేయూరము, నలమంజీరకిరీటహా
రములు నానాసౌధశయ్యాసనోజ్జ్వలభోగ్యం
బు లొసంగెదన్ గొనుము శశ్వత్ప్రీతి ను రామ
ప్రభో.

105

మ. చరణన్యాసవిలాసయోగ్యమగులాక్షోంగముం

జందనా, గురుకర్పూరమృగీమదాంజన లసద్దో
రోచనాకుంకుమూ, దిగసామూలవిలేచనాభర
ణముల ధీచామరిక నీతన, ప్న గుచింపగ
గయిసీను చేతులలరక నీవెన్న రామప్రభో.

మ. తరుణారాగ్రాంశుసింహోత్థరీయపట మంతర్వస్తకా
శేయభా, సుకూర్పసవిచిత్ర సత్కనకవాసా
వాసనామససం, పరశంబుల్ పరిధేయధూష
ణము దేనా దేని కల్పించుక, సరసాలోకము
ధారసోల్లహరి నాచాంగు రామప్రభో. 107

శా.మందారాంబుజపాన జాతసుమితాపగతీజనామం
జరీ, గుండేందీనగనీగీవగు సద్గుచ్ఛప్రసూనాప
ళుల్, పాంసొప్పక గవధార్యభాషణములక
భూజాని గై సీ సుగళ, మందారప్రయ ప్రేమ
గైకొనుము సేవాన్పుత్తి రామప్రభో. 108

మ. మణిమంజర సువర్ణ కింకిరణన్తాణిక్యనవ్వేఖలా,
గుణ గత్నాంబికకర్ణపూర మణిమతోక్తిగణే
యూగ కం, కణపంకాదిశరీరధార సవలంకారం
బులక భక్తపా, పుణ సంపితమొనర్చెదక
గనుము శశ్వత్ప్రేమ రామప్రభో. 109

శా.దీనం సప్పులు గల్గినక బుధజనుల్ ధిక్కారము
ల్తాని బో, ధానంసస్థితి నీకృతిక గుణచే నంగీ

కృతిం జేసినన్, దానన్ సత్కృతిః గాంచి సర్వ
జనమాన్యంబును దుర్మూగమున్, జానాందన్
నుతిగాంచి మించదె భువిన్ సర్వజ్ఞులమప్రభో.

శా. శ్రీరామప్రభునామనిహ్నుతము భూరిజ్ఞానశాం
తిక్షమా, ప్రియాగ్గప్రద మాత్మనాధకము
దుర్వ్యాపారవిచ్ఛేదవా, క్షారోదాగము నీకృ
తిం జదువ నాకణ్ఠించినన్ వ్రాసినన్, శ్రీరామ
ప్రభుఁ డిచ్చు నవ్యయపద శ్రీభోగసౌభాగ్య
ముల్.

111

శ్రీ రామ ప్ర భు శ త క ము
సంపూర్ణము.

నీతి క.

ఈశతకమువ్రాసిన పావులుగిమ్మన రాజరాజన
రేంద్రనికాలముననుండి పావులుగిగణేశము వ్రాసిన
మల్లనయే యసి తొల్లి వ్రాసినవ్రాతలు ప్రమా
దములని తోచుచున్నది. గణేశశాస్త్రములోని

“పావులుగిమ్మన డను

గార్గ్యగోత్రుఁడవుఁడన్”

“శివనపుత్రుఁడ మల్లనాఖ్యుఁడన్”

అనుపద్యభాగములవలన గణేశశాస్త్రము వ్రాసిన
మల్లనకవి శివన్నపుత్రుఁ డనియు గార్గ్యగోత్రుఁ డని
యుఁ దెలియుచున్నది. భద్రాద్రిరామశతకమువ్రాసి
నకవియో ఇందలి 102, 108, 104 పద్యములవలన
వాసిష్ఠగోత్రుఁ డనియు రామమంత్రీకుమారుఁ డని
యుఁ దెలియుటవలన నిరువు రొకటిగా భావించుట
నామసామ్యమువలనఁ గలిగినభ్రాంతియేగాని వేఱు
గాదు.

భద్రాద్రి రామశతకమునందలి కవితాధార యంత
ప్రౌఢముగాలేదు. ఇందలిపద్యములన్నియు మకార
ప్రాసతో రచింపఁబడుట యొకవిశేషము. ఇటుల
రచించుటకుఁ గారణము మకుటమంతయు నొకసా
దము నాశ్రమించుటయే యై యున్నది. ఇందలిపద్య

ములలో మనోహరములుగా కల్పనములుగాని రమణీయములగు భావములుగాని లేవు. పురిణములకు సరిపోవు శ్రీరామునివిశేషణముల గూగువుమాత్రము ప్రతిపద్యమున నిమగ్నబడియున్నది. శ్రీరామనామ చింతనాపదుల కేశితకము రామస్తగణము గా విందుపట్టున మిగులనుపయోగకరముగా నుండును.

ఈకవి పావులూరినివాసినది చప్పికొనినాడు, పావులూరులు పక్కలుంటవలన గవినివాసమగు + పావులూరి రేడియో తెలిసికొనదగిన యాధారములు కొనరావు. ఇది పరిపద్యములయందు రామనామము పక్కముగాలు లిమిగిల్పబడియుంటవలన నీశతకకర్త రామనామహృదయమైన ప్రస్తుతాదుగనుండి భక్తుల కేశితకరూపమున రామనామామృతమును బ్రసాదించినమా యని తోచబడిని.

కవి యీశతకమును మిగుల బాల్యవస్థలో వ్రాసినటులఁ బరప్రయోగరాఘవమునుబట్టి గౌరాలోపమునుబట్టి యహంహింసపచ్చును. శతకము సులభము సుబోధమునై గుున్నది.

నందిగామ. } ఇట్లు భాషాసేవకులు,
1-1-25. } శేషాద్రిరమణకవులు, శేషావధానులు.

+ పంగవోలు తాలుకా పావులూరు కవినివాసమని కొందఱుండురు.

శ్రీ గ స్తు.

పాపములెల్ల వాల్చినకవిప్రణీత

శ్రీభద్రాద్రిరామశతకము.

- క. శ్రీమద్రఘునంశార్ణవ
సోమా శ్రీరామనామ సువ్రతసోమా
కోమలదేహశ్యామా
శ్రీమద్భద్రాద్రి ధాను శ్రీగఘురామా. 1
- క. వామాంకవంగు నీతా
భామయు సామిత్రి కుడిని భరతుఁడు గొల్వ
సామిరితోడ నొప్పిన, శ్రీ... 2
- క. స్వామీ నీదేహరము
పామరుఁడను బాతకుఁడను బతితుఁడ నీతా
రామా నీపదములె గతి, శ్రీ... 3
- క. రామ ద్వయాక్షరమంత్రము
నామనమున నిల్వనిష్ఠు నారాయణ యో
శ్రీమంతుఁడ స్థితవక్త్రుఁడ, శ్రీ... 4

- క. ఏమయ గొమ్మబ్రహ్మ
 నీమహిమోద్ధులను నెన్న నీశునితరమా
 తామరసగద్భుతరమా, శ్రీ.... 5
- క. రామా నీదయ రాదుగ
 నామీందను నాదిదేవ నారదవినుతా
 మోక్షైనది జూపవైతిని, శ్రీ... 6
- క. రామా దైవశిఖామణి
 సామజరాధ్వని సత్యసంధ ప్రతుడా
 యేనుని పొగడుదు నిన్ను, శ్రీ... 7
- క. రామా సిన్ధుర దెప్పుడు
 నేమఱకకా సర్వకాల మేర్పడం దలచే
 నామనవి చిత్తగింపుము, శ్రీ... 8
- క. రామ యభిరామ రాఘవ
 తామరసకళాయతాక్ష కాపసరతా
 కామారిధనుగింజన, శ్రీ... 9
- క. రామా రఘుకులతిలకా
 కామాదులం గడకుం బిన్ని కడపోర్చెడి శ్రీ
 స్వామి వని నిన్ను నమ్మితి, శ్రీ... 10
- క. రామ యనువర్ణయుగ్మము
 నేమముతోడను జపించునియతాత్మలకుకా
 గామితమోక్షము నిత్తువు, శ్రీ... 11

- క. భీమప్రస్తుతనామా
హైమవతీజప్యనామ యద్యుతరామా
కోమలమేఘశ్యామా, శ్రీ... 12
- క. రామా రమణీయగుణ
స్తోమా సమరజితరామ సుందరరామా
భీమపరాక్రమ దివ్య, శ్రీ... 13
- క. శ్రీమంతం బగుతారక
నామజపం బనిలనుతుండ నాగాంతకుండున్
వేమలు సెదురుగఁ జేతురు, శ్రీ... 14
- క. రామ యనుమంత్రరాజము
నా మాధుర్యము మృదుశ్చమాయద్భుతమున్
ఏమహానీయుల కబ్బునొ, శ్రీ... 15
- క. రామా యనునీనామము
ప్రేమన్ బలియించినట్టి ప్రీతాత్మలకున్
శ్రీమత్పదగతి యిత్తువు, శ్రీ... 16
- క. రామా కల్యాణాంచిత
ధామా శ్రీరంగధామ దశరథరామా
భూమిసుతాధిప రామా, శ్రీ... 17
- క. రామ యహాల్యాళాపవి
రామా వైకుంఠధామ రవిపుత్రబల
స్తోమ రణరంగభీమా, శ్రీ... 18

- క. శ్రీమజ్జితవిద్యుద్గణ
 తామా దుర్బలవిరామం రాపసరామా
 హేమపారిణమును ద్రుంచిన, శ్రీ... 19
- క. రామా కల్యాణప్రస
 నామా కోదండరామ నన్యభుజంగో
 ద్దామ దశకంఠలుంతన, శ్రీ... 20
- క. రామా గతుక మ్రొక్కిన
 రామా నన్నీలుకొనిన గజగుహారా
 శ్రీమహాసీయ దయానిధి, శ్రీ... 21
- క. రామా సీతగునామము
 సామప్రియ శివనిపత్ని సోవిత్ జపముక
 గామితమతి నొనరించెను, శ్రీ... 22
- క. రామా యెల్లప్పుడు మీ
 రామతో నావెంట నంటి రమ్మ విలస
 త్ప్రేమను మోక్షం బిమ్మా, శ్రీ... 23
- క. రామయ్య రామ సీతా
 రామా పట్టాభిరామ రాఘవరామా
 శ్రీమృత్యుంజయపూజిత, శ్రీ... 24
- క. శ్రీమహిత రామభద్రా
 కామితకరుణానముద్ర కార్డుకహస్తా
 హేమశరాసన వందిత, శ్రీ... 25

- క. రామ శ్రీమదయోధ్యా
రామా రాజీవనాభ రవిగులసోమా
హేమమణికాంబిదామా, శ్రీ... 26
- క. రామా రాజాధిరాజ
శ్రీమణిసూపురపదాబ్జ శ్రీరవితేజా
వామన వరకుశశయసా, శ్రీ... 27
- క. రామ జగదేకసీం
శ్రీమదయోధ్యావిహార శివజపితగుణా
సామోగ సార్వభౌమా, శ్రీ... 28
- క. రామా రాతిరి నేకువ
జామున నినుఁ బ్రస్తుతింతు జన్మఫలముకై
రామా రాక్షసనిగ్రహ, శ్రీ... 29
- క. రామా నను విడనాడకు
రామా ననుఁ గన్నతండ్రి రఘుగులముఖ్యా
రామా నను రక్షింపుము, శ్రీ... 30
- క. రామా రవిసుతపాలక
రామా భక్తాంతరంగ రమ్యశుభాంగా
చామరచక్రాలంకృత, శ్రీ... 31
- క. రామా రాజకులాగ్రణి
రామా నాచక్కనయ్య రఘునాథయ్యా
రామా నాప్రియదైవమ, శ్రీ... 32

- క. రామాభరతాగ్రజ సీ
నామము నాజిహ్వామందు నడియించుత శ్రీ
రామ రాజ్యాభిరామా, శ్రీ... 33
- క. రామా సకలమగనుత
ధీమణి శ్రీరామదేవ వివిజస్సుశ్వా
నామొట మది నానింపుము, శ్రీ... 34
- క. రామా రాజానన గఘ్న
రామా నాతోడునీడ గురా గానూ
శ్రీమహిళసింధుబంధన, శ్రీ... 35
- క. రామా నశరథనందన
రామా రాజిననేత్ర గాఢమ రామా
శ్రీమించునీచరిత్రలు, శ్రీ... 36
- క. రామా పరమదయాకర
రామా రాకేందుముఖవిలాసా భాస
చ్చీమకరాబ్జశ్రీపద, శ్రీ... 37
- క. రామా సీతావల్లభ
రామా దాశరథి వాసరాధిపభాసా
శ్రీముఖచంద్రచకోరా, శ్రీ... 38
- క. రామా మీతిగువడిఘులు
చామంతిసుపుష్పములను చంపకములచేఁ
గామించి పూజఁ జేసెద, శ్రీ... 39

క. రామా దాసజనార్జిత
రామా రంజితపదాబ్జగతి నాకిష్టా
శ్రీమహిళామానసహర, శ్రీ... 40

క. రామా పవనజవాహన
రామా లోకాభిరామ గాజనపెణ్యా
శ్రీమాధవ శ్రీరామా, శ్రీ... 41

క. రామ రాశేంద్ర రాఘవ
రామా నాగారితురగ రాక్షసభంగా
శ్రీమత్పణేంద్రశయనా, శ్రీ... 42

క. రామా త్రిభువనరాక్షక
రామా దీనజనబంధు రఘుకులసింధూ
స్వామి నయాపరమూర్తి, శ్రీ... 43

క. రామా నాయిలు వేలుప
రామా హరి రామ ఘోరరావణహరణా
రామ సాకేతరామా, శ్రీ... 44

క. రామా శ్రీజగతీధవ
యేమిర శ్రీరామచంద్ర యిల నీవాడక
నీమీడితలపు నిష్టా, శ్రీ... 45

క. రామా కరుణాంభోనిధి
రామాత్మారామ లోకరక్షణ రామా
రామ కౌసల్యనందన, శ్రీ... 46

ప్రచీనాఁడో యతః జేలాగుగడిన హ్యోవఁడా,
మనుజుం జనున్లుని జేరి వేడినను పోయింకానె
రామప్రభో. 41

మ. నృపులం గొల్పుట బీదమూసిటు వాపీభృగ్వా
సముల్ నీచసే, వ పరాసము జ్ఞాతివైసము
మహావాసాస్థి నేగుటల్, కపటత్వంబున వే
షధారియగుటల్ సంసార స్పృశ్యముల్, నృప
ణత్వంబున సేయునీతి యిది భక్తిగోరి రామ
ప్రభో. 42

శా. ఏదేశంబున కేగిన న్నృపుల దం పన్నాళ్లు
సేవించినకా, తే దింతైనవలంబు పూర్వస్థిత యీ
లిందప్ప దవ్వేళకుకా, పాదాయాసము దూర
యానము మహిపాలాతిసివాప్తి నా, నాదోషం
బు లపారసౌఖ్య మటు గానకాదు రామ
ప్రభో. 43

మ. తనపూర్వార్జితమైన పాపములచేతగ దుఃఖసం
తాపమా, ఘనపుణ్యంబులచేత భోగసుఖభాగ్య
శ్రీమహాసౌఖ్యముల్, గను సింహి తనకెవ్వగుకా
సుఖముదుఃఖంబైన సేయంగలే, గనయంబు నృగు
నాశ్రయించుట వృథాయాసంబు రామప్రభో.

శా. సప్తద్వీపమహాధికారమున నాశాశ్వపుత్రైరే నృ

పుల్, సప్తార్చ్యుర్భు సేనసర్వభువనేశత్యంబు దా
సంజ్ఞలో, అర్చ్యుర్భు బొందుట మానసేన యితరు
నాన్విత్యుర్భుగా నేనగీత, అర్చ్యుర్భు బొందుగల
దు భోగసుఖార్చ్యుర్భు గోరి నామప్రభో. 45

మ. సదురం బ్రవంగ నేర్పురో శుభములం గావించు
గా నేర్పురో, పరముల గూర్చంగ నేర్పురో దుర
తము లార్పిగవంగ నేర్పురో, పురుషార్థంబు లా
సంగ నేర్పురో భవాభోగ శిదానింతురో, ధ
రణీపాలుని గొల్వజేల మది సంతాపింప గా
మప్రభో. 46

మ. తనవాగంచును దానటంచు. దనసత్వంబుంచు
దా నేర్పురది, చును దుర్మానశ మాననంద వి
హించున్మోహవిభ్రంశుడై, తనవారెవ్వరో దా
నెనగడ తనసర్వం బద్ధియూ శక్తిని, వ్యనిలో
గానాదు మూలకారణము దైవంబెన్న రామ
ప్రభో. 47

మ. ధనమెందైన న్నపాగ్ని చోరులను సంతానంబులం
జెందు జెం, దును గామంబు చితాగ్ని యందు
దిగ్దేహ దుర్మర్త్యుని గీర్తిమా, యనిదై నిల్పు
మహిళలంబునను ధర్మాధర్మముల వెంటనే, చను
దెంచుం జనుదెంగి తేసిన విశేషంబెంత రామ
ప్రభో. 48

మ. తనపూర్వార్థసామ్యపాపములములో నెన్నోందు
 నెన్నోళ్లకుకా, నెన్నో నుడిచి నందుకొంటుంది నెన్నో
 న్నందోచదేవతకుకా, నెన్నోలో దుష్టానుష్టానము
 తుగతిమర్త్యంబున కర్తవ్యము గా, న్నందో గాత్రము మ
 నీవతో నెన్నో నెన్నోందుచు రామప్రభో 49

శా. ఏమేజన్మములెన్నో నెన్నో మునుపు నీ జన్మములో
 పొందునో, యాయాకృత్యము లేదామొదలెదలె
 నెనా యాబాంధనాన్నెవా మే, నాయాకా నీవికి
 నింతవింతవలెనా యాచంద్రమేనాయా, కా
 యంబు ల్బరికించి నాయాచంద్రమేనాయా, కా
 రామప్రభో. 50

శా. దాయాదు ల్భవచోగులాఖిల బాధల ముగ్ధు
 రీతిధమ్ములో, మాయామోహినినా దానాచన
 లోన్మాదక్రియావారిద, చాచంద్రమేనాయా నెన్నో
 లలో నుతులు పుష్పసూర్యసామ్యమునీ, యా
 యాసంబుల వాడు నిన్ను నుతి జేయక లే
 దు రామప్రభో. 51

శా. ఎన్నో జన్మములెన్నియొత్తి కడగా న్నెన్నో మును
 న్బొందియె, న్నెన్నో నానకదుగ్ధములో గుడిచి
 తా నిన్నోళ్లకుం జీవలో, నొన్నో నానకదుగ్ధములో
 హకులవిద్యాయుక్తుడై జ్ఞానసం, పన్నులెన్నియొ వ
 హింపకున్న సరజన్మంబేల రామప్రభో. 52

శా. నిన్నుం గొల్పిచ భాగ్యసంపదలు రావీతేది గా
నీ సన, స్తోమై శ్యంగులు గల్గనీ గలుగనీ శ్లాన్యం
లు సంక్షాపన, ఎన్న శ్యంగు లభిగవనీ జడమతి
ప్రాయంబు నెట్టింపనీ, యున్ననా య. మును
సన్మనమును యన్నే ల రామ ప్రభో. 68

మ. వాటిలో నాకొకయూసపుట్టె వినుమా మాయ
య్య విన్నజ్జనులే, వాటిసాగము నీవు బ్రోతు
నినుచుకొనిండు గల్గిప్పుడుకొ, శ్రుతివాక్యం
లుచేత భగవదున్నగులే నిజంబైనచో, గతి
మాగుంబరికింప నీవకనలోక స్వామి రామ ప్రభో.

మ. కరముల్లులుటగు భాంబు కడునేడ్కు నిన్ను
బూదించు, చగ్గనవ్వంద్వఫలంబు కావకనివా
సంబుల్లనం బోగు, పురుషార్థంబుల జెందు వా
క్యనే నీవుణ్యాభిధానస్తుతి, వరలు మీనులు
నీకొ ల్వినిన భావ్యంబు రామ ప్రభో. 69

శా. పాషాణంబు భవస్పదాంబురుహసంవర్కంబుచే
శుద్ధమై, యోషాగన్నము నీనె నీవిమలనామో
ద్దేశియుక్తిన్ మహా, దోషంబుల్ విడనాడి నాకు
భవుం డెంతో నూన్నియ మించడే, భాషావల్ల
భుం డైన నీమహిమ బెల్పులేదు రామ ప్రభో.

శా. దానంబులే వ్రతహోమము ల్కృతువులు

ధర్మక్రియాతంత్రములో, నానాతీర్థజలానిగామా
నములు న్నానాదేశికి స్నేయంగా, బోనావే భవ
దీయనామము భవనాంభోగాళికి నావదం, దాన
దైః గనుపంప హర్షికపయోనశ్యామి గామ
ప్రభో.

57

శా. శ్రీరంబు ల్లుడనీగములో మధువు లక్షణావృతా
సారథి, ధూరిగో శ్వవసద్రి సావన సీతుస్వాదు
మాధుర్యములో, సారోదారము నీదునామసుధ
నాస్వాదించు నాదిహ్వాకుళ, తొగంబై గెనుపం
చు నీలమణిమేఘశ్యామి గామప్రభో.

58

మ. గురుశుక్రాక్ష యొనర్చి వేదములు పిమ్మిలో
నేర్చి దండాదినాం, బరములో ధృగొని బ్రహ్మము
ల్లొనుచుఁ బ్రేమం బ్రవృత్త్యప్రసరి, బగుదొంగ
ధరియించి నిత్యమును పామంప్రాణగన్మీ,యా,
పరిచర్యం జరియింపలేదు జనియెఁ బ్రాప్త్యంబు
రామప్రభో.

59

మ. నిజకాంతాబుళుకాలసంగశుద్ధునై నిత్యంబు స
త్సంచయ, జ్ఞజపాద్యావగపహుమ్మదేపిపితృయ
జ్ఞస్తార్తకర్మక్రియా, ప్రజముఁ శ్రోతవిధిం జరిం
పుచును గార్హస్థ్యంబు వేదక్రియా, భజనీయం
బుగ నేయలేదు జనియెఁ బ్రాప్త్యంబు రామ
ప్రభో.

60

మ. గుణగ్రంథము గుహాగర్భము నిలిపి యున్న లోకం
 చు. గాంధీయేనా, మూలమేత ధర్మసతీసమేత
 ముగ సమ్యక్సంకల్పముతో నేడి గా, నలల జాంబ్రా
 యొక్క శ్రీరస్తుతి మాంబ్రాస్థానీయోపధిత, నలు
 లోకము సుగ్రహముగఁ బడత జన్మంబు రామ
 ప్రభో.

61

మ. గణపద్యోగపడింక శ్రీమదామల శామాయకం
 పంబు లా, యుగతితెత ధర్మముగవుదు స్థూరిపను
 ధ్యానసంపాదనత, ప్రతిమూర్తియును నీమణి
 నిలిపింక శ్రీమదామల శామాయకం, యొకనై యుం
 దును లేదు బ్రహ్మ సాగిగమ్యం బయ్యు రామ
 ప్రభో.

62

శా. నా సాగ్రంబుప నిష్ఠిసల్ప జగవంశం బ్రహ్మసదా
 పాదు, భాగ్యులగును సర్వస్వర్థి సమతాభ్యాసం
 బు. గాంధీయేనా, మూలమేత ధర్మసతీసమేత
 నాత్మాసామయిత హంసన, దావ్యసంగంబు వహిం
 పలే నెదట్టికెవల్యంబు రామప్రభో.

63

శా. ఆధారస్థితవాయుపూర్వగతిగా నంకించి రేచించి
 స, దోషానందగునప్రకాశహాపిమత బూరించి
 కుంభించి స, ర్యాధారంబులు మూసి నిశ్చలన

హస్తాంశువుల బాసి యూ, గానోన్మిత నుండ
లేదు భవదేశ్యం బట్టు రామప్రభో. 64

మ. ధరణికో తీర్థము తల్లి నీ ముఖిణి గ్రహంబులె
ల్లకో శిలార, తరనృద్ధులముఖి దా ముఖము
ధ్యానైకపాఠియై, పరమసోదరుని నిన్ను యేల
నిజభావం బగద్మున సంగటకు, తనము నిర్మల
నిన్ను జూచుకొను చుంటి నాక రామప్రభో.

మ. అణుమాత్రంబో ప హా త్తరంబో వ్యాసముగ బ
త్యగతహాసో బహుత్వం నీయంబో నృగంతకాద
రమో యాత్రోన్మిత్రుని దూరము, గుణియో
నిర్గుణియో విరోధమో లసత్కృతంబో నియాప
ముక, గణుతింపం గగమూర్ఖుని నిలమబట్టుకొని
బు రామప్రభో. 65

మ. యమునాసంగము జూడ నీటికి నుప్పుమ్మాసం
గముం జూచుచో, గహనాసంగము గోరనేటికి
టికి పట్కంజాప్తుడై యున్నచో, నప్పటింధ
త్వము గోరనేటికి సహస్తాంశువుల బామచో,
దమియై గుండిన సన్నునీంద్రుని నిసాధ్యంబెద్ది
రామప్రభో. 66

మ. మతభేదంబులు సేయనేల యతికి స్థాయాప్రపం
చంబు న, మృత్యుయ్యం గడు సేయనేల ప్రతము

జ్ఞానైశ్చ సైవ సోమ్యం హి హి, యోగం గోచరం నీల
మయ కిరణజేదో ఖగ్గ యుగం ద్వైవణా, యుగైశ్చ మయం
జగం మహానిల "కమలతా" రో గామ రోమప్రభో.

మ. ననుభాతైర్వ హస్యోదో ఖగ్గశివైశ్చ స్యాధీనైశ్చ
యుగైశ్చ న, ఖగ్గసనామోనమయ శోభో గోమృదుల
శోభం జేల హివ యోగోధం, ననుభాపంగమయచం
తే నిల్వను బ్రథానం తేజఃకాన్తంగనా, నసతి
భిక్షులుగల్గ నీల వృష సేవావృత్తి రోమప్రభో. 88

మ. సమయైశ్చ భూతైశ్చ మూలైశ్చ గూఢైశ్చ శేషంబున్న
హో బంధుబ్ధం, యుగైశ్చ యుగమున్న మిత్రైశ్చ
సమయోనం నీల స్మృతానికై, శేషమున్న వృష
భోగభిగ్గ్యసుఖానామోద్భవంజేల సర, యుగైశ్చ
నై ధనమేల మోనిజన్మదేవాధీశ రోమప్రభో.

మ. నగదోగంబులు లేవ సిగములు "భిక్షాందేహి
మే" యన్న భూ, సుగళైశ్చాన్తంగన లన్న మివ్వక
తగునీగంబులం ధానసహ, సరసామోదముగ
ల్గదే సుగళీశయామృతం బొప్పదే, నరము
ల్లూర్పుగ నీవు నీల వృష సేవావృత్తి రోమ
ప్రభో.

71

కా. లంకానర్మణమే జగన్నటన మాత్మారముడౌ
యోగినిక, చింతాశూన్యము ద్వేషవర్జము వ

ధూనిర్తోహంబుకొ శాంత మ, త్యంతాహ్లాదము
సంతతాగమశిఖాంతాలోపనభ్యాంతరం, బింతే
నిత్యము సీపదంబునుహంపింతే వృత్తి రామ
ప్రభో.

72

శా. ఆచార్యుండయి నిగమిచ్చు నయగారై శిష్యులం
గూర్చి మి, థ్యాచారంబులు చెప్పవచ్చు నుతి
సేయింపంగ వేదాంతముల్, నాచారుండయి తె
ల్పవచ్చు నిగమివ్యాఖ్యాన్యసంపేదన్ సీ, ప్రాచు
ర్యాదిమతత్త్వ వజ్జలగు లభ్యంబున రామ
ప్రభో.

73

మ. జననవ్యాధినివారంబు భవసంసారబ్ధికిం దార
కం, బసఘశ్రీపదనిపదంబు నిగమివ్యాపారపారం
బు న, న్ముసిదిష్టంబగు రామతారకము నీనుల్ చేరి
నర్తింపకక, జనులేలా యమకింక రార్భటికి సం
తాపింప రామప్రభో.

74

మ. కరు లశ్వంబులు శాంత లగదలములుకొ గంధ
ప్రనూనంబు లం, బరముల్ రత్నవిభూషణం
బులు గృహప్రాకార మాంమభి, స్వరశయ్యా
సనవస్తుజాలములు మాత్రం నివ్వఁగలఁజాలునా,
నరులయ్యా నినుగొల్వ రీత్రమలలోనం జిక్కి
రామప్రభో.

75

శా. రాజన్నట్టిపదంబు ధర్మతనయున్ రామున్ హరి
శృంద్రునిన్, భోజం జేరె యశోదయానయక
శాపుణ్యక్షమాయుక్తమై, తేజోహీనులు నేటి
రాజులు యశోధీరాజు లీరాజులన్, ధీజాడ్యంబున
గొల్వఁ గష్టఫల మింతే సుష్టు రామప్రభో.

మ. కళ లశ్వత్థనశంబు లర్థములు మేఘచ్ఛాయలున్
బ్రాణవు, త్తులు నిద్యుల్లత తెండమావు లిల
ఖద్యోతంబులున్ బుద్బుదం, బులు దంతావళ
కర్ణరీతులు నభగిపుష్పంబు లుల్కారుచుల్, చల
సంపత్తుల నుబ్బువాఁడు నిను గొల్వన్ లేడు
రామప్రభో. 77

శా. ఆధివ్యాధులకొషధంబు గ్రహపీడారణ్యదావం
బు చి, ద్యోధానందఘనప్రదీపకలికాపూర్ణీకృత
స్నేహమో, హాధారాధరమారుతంబు భవదీ
యోదగ్రనామంబు జి, హ్వధీనంబయి నిల్వ సం
శయ మిఁకేలా మాకు రామప్రభో. 78

మ. తరుణీబాహులతో గ్రహశ వలయాంతర్వర్తినై
మోహదు, స్తరవారాశి తరింపలేక తిరుగన్ దా
క్షిణ్యశీలుండవై, కరుణాలోకనరాశిగోచరలస
త్కల్యాణసంధాయి నీ, చరణద్వీపము చేరితిన్
సుఖనివాసంబయ్యె రామప్రభో. 79

శా. కాంతానాభికుచోరువస్త్రములు వేడ్కొ జూచితిక రోసితిక, కంతుప్రాజ్యవిలాస కేళి మదికెక్కొ గూడితిక ప్రేమమై, సంఘాపం బొకయింత లేక కులటాసంయోగిన్దె యోగిన్దె, రంతుల్ మానితి నిన్ను జేరితి కృపక గక్షింపు గామప్రభో.

శా. రాజద్వారము నాశ్రయించి భటదుర్వారైక హుంకారతిక, తెజోభంగముజెంది కుంది మదనృత్తిక మన్తధద్వారసే, వాజాడ్యంబున లోక నిందఁ బరిఘాపం బందితిక జెందితిక, జేజే స్త్రీ నృపసేవ చాలునిక లక్ష్మీధామ రామప్రభో.

శా. సగసారం బనుసాగరంబు దిరిగాంచక శక్తిమా యేరికిక, హింసాకృత్యములందుఁ జెప్పరరమా యేనాఁటికిం గామాముల్, సంసర్గంబున హెచ్చుఁగాని యొకలేశంబైన శాంతిగప నీ, సంసారంబుధిదాఁట నావ విను నీసంసేవి రామప్రభో.

శా. నామాటల్ భవదీయసన్నుతులుగా నాచేయు సంచారముల్, నీమాంగల్యతనుప్రదక్షిణముగా విద్రాసమాధిస్థితిం, గా మావల్లభ! భోజనాదివిషయాభ్యాసంబు నీపూజగా, నేమేఁ జేసిన నీస పర్య విధిగా నీక్షింపు రామప్రభో. 88

మ. ఉపవాసంబులు చేసినక దివసవఃస్యోర్విస్థలీవా

నులై, జపముల్జేసిన యాగవైదికమహాచారం
బులం జేసినన్, దపముల్జేసినఁ బూజఁజేసిన మహా
దానంబులం జేసినన్, విపరీతంబగు నీకొసంగని
క్రియావిఖ్యాతి రామప్రభో. 84

శా.నీకే నెంగిలిపెట్టఁజాలను దయన్ నీరొమ్ముపైఁ
దన్నఁగా, నా కాలాడదు వ్యశ్యయంబు గను
నీనామంబుఁ జింతింపఁగా, నేకాగ్రస్థిరబుద్ధి
నిల్వ నకటా యేలాగు నీరూపమున్, నాకున్
గానఁగవచ్చు భక్తి యనుమంతన్ లేక రామ
ప్రభో. 85

శా.శ్రౌతస్తార్తవిధానయజ్ఞమఖదీక్షావృత్తులేజాడవో,
జ్ఞాతృజ్ఞేయము లెట్టివో నిమలమంత్రాచారపూ
జాతపరి, ప్రాతస్నానవిధాన మేవిధమొ జీవ
బ్రహ్మ లేచందమో, యితాత్పర్యము లేనె
టుంగనిఁక నీవే దిక్కు రామప్రభో. 86

శా.అన్నల్దములు నాలుబిడ్డలు ధనంబార్జింపు చున్నం
తకున్, దన్ను న్నన్ననఁ జేతు రెంతయును వృద్ధ
త్వంబునన్ ఖిన్నుడై, యున్న న్నన్నులఁ జూడ
రీవిఫలసంయోగంబులే సౌఖ్యముల్, దున్నల్
మానరుగాక మానవులు పొందుల్ కీడు రామ
ప్రభో. 87

మ పరకాంతారతిఁ గోను ననన్యభావముల్ ప్రాపి
పఁగాఁ జూచు నొ, క్కరి భాగ్యోన్నతికి న్విషా
దపడి లెక్కల్ పట్టు శైవోపశుల్, మఱచు
దొ నొనరించు దోషముల నన్వత్తంబు నాచిత్త
మె, న్విరి మున్ను పడు దీనిగన్వ మకటా వారింపు
రావప్రభో.

88

శా. వీడినది దుష్టసంతతి వధూనిత్రంభ లీలారతుల్
కూడినూ పదు భక్తసాధుజనసద్దోష్టిం భవత్కి
ర్తనక, పడిపాడెదు నాదుచిత్త మభిశాన్తు
త్కంబు సత్కంబు శా, నడియాడెదు దీని
యుబ్బడపనయ్య కెగ గావప్రభో.

89

మ. కొడు కేతప్పులు దీనినక బయలతో గొట్లాటవైఁ
దెచ్చినక, చెడుబాడ స్విహరించిన న్జనకుఁ
డాతేపింప కొపుత్రునిక, కడుబాలించి యభి
ప్రభోగముల వేడ్కల్ గుంట్టు రక్షించుకై,
వడి భక్తావళి నీవుప్రోతు వట దైవస్వామి రామ
ప్రభో.

90

శా. పుత్రుల్ మోక్షదులన్నచో శుకమరుత్పుత్రాప
గాపుత్రులే, పుత్రుల్లాంచిరి యాగదీక్ష నునునో
భోగాస్పదం బన్నచో, పత్రీశుండు కిగాతుఁ
డేముఖములం భావించి గావించిరో, నుత్రామా

ర్చిత నిన్నుఁగొల్చిన లభించుక ముక్తి రామ
ప్రభో. 91

మ. జననంబాదిగ నేనుజేసిన సుదుష్కర్తాబు తెన్న
య్య ప్రా, క్తన జన్తాజితకర్తసంఘము లసంఖ్యా
తంబు లీకర్తబంధన మెన్నాళ్లకు దీఱదెన్నఁడు
చిదానంబు సిద్ధించునీ, జననం బేవిధిఁ బోవు
బ్రోవఁగనవే సద్వంద్య రామప్రభో. 92

మ. ధనమందుం బ్రియజారకాంతలపయిం దారాత్మ
జశ్రేణివై, ఘనగ్రీవాదులమీఁద గేహము
పయిక గాపేయమున్నట్లై పా, వసచారిత్ర
భవత్పదాబ్జములపై వాంఛాలతల్ గూర్పవే,
నిను సేవింపదు నామనం బకట! దీని నృంచు
రామప్రభో. 93

మ. పరదోషంబుల నుద్భుతించుతటి జిహ్వల్ రెండులే
కంతఁ బెం, పర నాత్మీయగుణంబులం బొగడుచో
వక్త్రంబులు స్వేయునౌ, పరకాంతావళిఁ జూచు
చోనయనముల్ భావింపఁగారెండువే, లరయం
గానగు మూఢచిత్తుల కహల్యావంద్య రామ
ప్రభో. 94

మ. ధరణీరేణువులు స్తుషారగణము ల్తారాగణశ్రే
ణులుక, తరగల్ చిమ్మినబిందువు ల్తలుచు

వానక వారిధాంవళుల్, సరవిక సంఖ్య
యొనగ్పవచ్చు మును నాజన్తంబు లెన్నయ్యె
నో, పరికింపం దరమా విధాతకయిన నాభివింప
రామప్రభో.

95

మ. కలపంబంతటఁ బూసినక సహజదౌర్గంధ్యంబు
తామానునా, చెలిమి న్ముతపదంబు దెచ్చినను
దుశ్చేష్టల్విడకఁ బొందునా, మలభూయిష్ఠము
మేను దీని సుఖము ల్లా ముమయాల్పస్థితుల్,
పలుగుకఱాడలు దీనియున్నగతి జెప్పక రోత
రామప్రభో.

96

మ. భరితగ్రాహజలాశయంబు తృణముకొ పైఁగప్పు
కూపంబు త,స్కరసంక్రాంతపదంబు లీనభుజగాగా
రంబు సింహస్థకం, దర మంభోధివిహారిజీర్ణతరి
యంతగికిటభూషంబు దుర్భరసంసారము దీని
సౌఖ్యములు గోరక గాదు రామప్రభో.

మ. అవలోకించితి వేదశాస్త్రములు మంత్రామ్నా
యము జ్ఞాచితికొ, వివరింపంబడె సాంఖ్యయో
గములు నన్వేషించితికొ దంత్రముల్, అవమా
త్రంబును జ్ఞాన మబ్బ దింక నేలా యన్యథాచిం
తనల్, దివిజాధీశ్వరవంద్య నీస్తరణమేదిక్కయ్య
రామప్రభో.

98

మ. తనభావంబునఁ దన్నుఁ జూచుచు సమస్తప్రాణి
సంతానమం, దునఁ దన్నుం గనుఁగొంచు భూత.
ములయందుం బ్రీతిరెట్టించి ప్రా, క్తనకర్తంబుల
కోర్చి భావిఫలముల్ దానంటకున్నట్టి ధ,న్యున.
కంసస్థితి ను క్తికాంతయగు ధీరోదాత్త రామ
ప్రభో.

99

మ. వరుసంజేసినస్థాపము బ్దలఁపఁ ద్రోవక రాని.
దుగిఖంబులౌ, మరణాయాసము దల్చుకొన్న
భరియింపక రాని సంతాపమా, నరకావాసదు.
రంతభేదములు విన్నక భీతిరెట్టిల్లు నీ, పరితా.
పంబు హరించు బంధువుఁడ వీవా కావె రామ
ప్రభో.

100

మ. దయ భూతంబులయందుఁ జిత్తము భవత్పాదా.
బ్జయుగ్మంబుపై, భయ మంహశ్చరితంబులక
వ్యసనముల్ బ్రహ్మైక్యవిజ్ఞానమం, ద యశోవృత్తి.
నసూయ సజ్జనసమూహాత్యంతసాంగత్యముక,
దయచేయంగదవయ్య వార్షికపయోదశ్యామ
రామప్రభో.

101

మ. పదము ల్పూజయొనర్తునో కరములక భావించి
పూజింతునో, హృదయం బర్చయొనర్తునో.
భుజయుగం బేవేళపూజింతునో, వదనాలంకృతిఁ

జేతునో శిరము గ్రీవాపీఠిఁ బూజింతునో, సద
యాంతరికగణా సమగ్ధనవిశేషంబెంతు రామ
ప్రభో.

102

మ. తులనీకోమలదాసు ముగచవలయున్ దోరంత
మున్ జూపునూ, నిలసద్రత్న కిరీటముంచెద శి
రోనీధిన్ దయంజూపుమా, జలజాతంబులఁ బూ
జఁజేసెదఁ బదాబ్జిశంబులం జూపుమా, కలమా
న్నం బమృతోవహన మిదిగో క్షేత్రామ్ము రామ
ప్రభో.

103

శా. మందారంబులూ గుండమాలికలూ శామంతిల
తాంతంబులో, యిగుడు స్వేదనలూ దవినకరవీ
రేందీరశ్రేణులో, ధాదోపందిత పారిజాతతులసీ
చాంపేయదామంబులో, యిగజేదీ ప్రియ
మిందిరారమణ నీ కేనిత్తు గావప్రభో.

104

మ. కలధౌతాంబర ముత్తరీయము లసద్గఢానులే
పంబు కో, మలమందారలతాంశమాలికలు
శ్రీమద్రత్న కేయూరము, నలమంజీరకిరీటహా
రములు నానాసౌధశయ్యాసనో, జ్వలభోగ్యం
బు లొసంగెదన్ గొనుము శశ్వత్ప్రీతి గామ
ప్రభో.

105

మ. చరణన్యాసవిలాసయోగ్యమగులాతాంగముం

జందనా, గురుకర్పూరమృగీమదాంజన లసద్ధో
రోచనాకుంకుమూ, దిరసామోదవిలేపనాభర
ణమున్ ధీచాతురిన్ సీతప, నై రుచింపం
గయిసేతు చేతులలరన్ నీవెన్న రామప్రభో.

మ. తరుణార్కాంశునిభో త్తరీయపట మంతర్వస్త్రకౌ
శేయభా, సురకూర్పసవిచిత్ర సత్కనకవాసో
వాసనావాససం, ఐరణంబుల్ పరిధేయభూష
ణము దేనా దేవి కర్పించెదన్, సరసాలోకను
ధారసోల్లహరి నాచానింపు రామప్రభో. 107

శా.మందారాంబుజపారి జాతసుమశామంతీజపామం
జరీ, కుందేందీగరకేతకీవకులసద్గుచ్ఛప్రసూనావ
ళుల్, పొందొప్పన్ గచధార్యభూషణములన్
భూజాని గై సేసెదన్, నందారప్రియ ప్రేమం
గైకొనుము సేవావృత్తి రామప్రభో. 108

మ. మణిమండీర సువర్ణ కింకిణిరణవ్తాణిక్యవస్త్రేఖలా,
గుణ రత్నాంచితకర్ణపూర మణిమతోక్తిరకే
యూర్ కం, కణహారాదిశరీరధార సదలంకారం
బులన్ భక్తపో, షణ సంవీతమొనర్చెదన్
గనుము శశ్వత్ప్రేమ రామప్రభో. 109

శా.దీనం దప్పులు గల్గినన్ బుధజనుల్ ధిక్కారము
ల్లాని బో, ధానందస్థితి నీకృతిన్ గరుణచే నంగీ

కృతిం జేసినన్, దానన్ సత్కృతిః గాంచి సర్వ
జనమాన్యంను దుర్మూఢమున్, జానాందన్
నుతిగాంచి మించదె భువిన్ సర్వజ్ఞరామప్రభో.
శ్రీరామప్రభునామనిహ్నుతము భూరిజ్ఞానశాం
తిక్షమా, పైగాగ్యప్రస మాత్మబోధకము
దుర్వాసారవిచ్ఛేదవా, శ్మశానదారము నీకృ
తిం జదువ నాకర్ణించినన్ వ్రాసినన్, శ్రీరామ
ప్రభుఁ డిచ్చు నవ్యయపద శ్రీభోగసౌభాగ్య
ముల్.

111

శ్రీ రామ ప్ర భు శ త క ము
సంపూర్ణము.

పీఠిక.

ఈశతకమువ్రాసిన పావులూరిమల్లన రాజరాజన
రేంద్రనికాలముననుండి పావులూరిగణితము వ్రాసిన
మల్లనయే యని తొల్లి వ్రాసినవ్రాతలు ప్రమా
దములని తోచుచున్నది. గణితశాస్త్రములోని

“పావులూరివిభుఁ డను

గార్భ్యగోత్రోద్భవుఁడన్”

“శిష్యనపుత్రుఁడ మల్లనాఖ్యుఁడన్”

అనుపద్యభాగములవలన గణితశాస్త్రము వ్రాసిన
మల్లనకవి శిష్యపుత్రుఁ డనియు గార్భ్యగోత్రుఁ డని
యుఁ డెలియుచున్నది. భద్రాద్రిరామశతకమువ్రాసి
నకవియో ఇందలి 102, 108, 104 పద్యములవలన
వాసిష్ఠగోత్రుఁ డనియు రామమంత్రికుమారుఁ డని
యుఁ డెలియుటవలన నిరువు రొకటిగా భావించుట
సామసామ్యమువలనఁ గలిగినభ్రాంతియేగాని వేఱు
గాదు.

భద్రాద్రిరామశతకమునందలి కవితాధార యంత
ప్రౌఢముగాలేదు. ఇందలిపద్యములన్నియు మకార
ప్రాసతో రచింపఁబడుట యొకవిశేషము. ఇటుల
రచించుటకుఁ గారణము మకుటమంతయు నొకపా
దము నాశ్రమించుటయే యై యున్నది. ఇందలిపద్య

ములలో మనోహరములుగు కల్పనములుగాని రమ
ణీయములగు భావములుగాని లేవు. శ్రుతిమూలకు
సరిపోలు శ్రీరామునిని శేషణముల కూడుపుమాత్ర
ము ప్రతిపద్యమున నిముద్బోబడియున్నది. శ్రీరామ
నామ చింతనాపరుల కీశతకము రామస్తరణము గా
విండుపట్టున మిగులనుపయోగకరముగా నుండును.

ఈకవి పావులూరినివాసినని చెప్పికొనినాడు.
పావులూరులు పెక్కులుంటునలనఁ గవినివాస
మగు † పావులూరేదియో తెలిసికొనఁదగిన
యాధారములు కొనరావు. ఇంతటిపద్యములయందు
రామనామము పెక్కుమూలము లిముద్బోబడియుంట
వలన కీశతకకర్త రామనామాదృశాన ప్రమత్తుఁ
డుగనుండి భక్తుల కీశతకరూపమున రామనామా
దృశమును బ్రసాదించెనేమో యని తోచెడిని.

కవి యీశతకమును మిగుల బాల్యవస్థలో
వ్రాసినటులఁ బరప్రయోగలాఘవమునుబట్టి ధారా
లోపమునుబట్టి యసూహింపవచ్చును. శతకము
నులభము సుబోధమునై యున్నది.

నందిగామ.

1-1-25.

ఇట్లు భాషాసేపకులు,

శేషాద్రిరమణకపులు, శతావధానులు.

† పంగవోలు తాలుకా పావులూరు కవినివాసమని కొంద
రుండురు.

శ్రీ రస్తు.

పావులూరి మల్లనకవిప్రణీత

శ్రీభద్రాద్రిరామశతకము.

శ్రీమద్రఘనంశార్ణవ
సోమా శ్రీరామనామ సువ్రతకామా
కోమలదేహశ్యామా
శ్రీమద్భద్రాద్రిధాను శ్రీరఘురామా. 1

వామాంకమందు సీతా
భామయు సౌమిత్రి కుడిని భరతుడు గొల్వ
సామీరితోడ నొప్పిన, శ్రీ... 2

స్వామీ నీదేభారము
పామరుడను బాతకుడను బతితుడ సీతా
రామా నీపదములె గతి, శ్రీ... 3

రామ ద్వయాక్షరమంత్రము
నామనమున నిల్వనిమ్ము నారాయణ యో
శ్రీమంతుడ స్థితవక్త్రుడ, శ్రీ... 4

- క. నమయ గామబ్రహ్మను
నీమహిమోక్తులను నెన్న నీశునిశరమా
తామరసగర్భశరమా, శ్రీ.... 5
- క. రామా నీదయ రాదుగ
నామీదను నాదిదేవ నారదవినుతా
మోక్షైనఁ జూపవై తిని, శ్రీ... 6
- క. రామా దైవశిఖామణి
సామజరాద్యుల సత్యసంధవ్రతుఁడా
యేమని పొగడుదు నిన్నుక, శ్రీ... 7
- క. రామా నీస్తర యెప్పుడు
నేమొకక సర్వకాల మేర్పడఁ నలఁచే
నామనవి చిత్తగింపుము, శ్రీ... 8
- క. రామ యభిరామ రాఘవ
తామరసనభాయతాత్ తాపసరక్షా
కామారిధనుగిఖండన, శ్రీ... 9
- క. రామా రఘుకులతిలకా
కామాదులఁ గడకుఁ జిమ్మి కడనేర్చెడి శ్రీ
స్వామి వని నిన్ను నమ్మితి, శ్రీ... 10
- క. రామ యనువర్ణయుగ్మము
నేమముతోడను జపించునియతాత్ములకు
గామితమోక్షము లిత్తువు, శ్రీ... 11

- క. భీమప్రస్తుతనామా
హైమవతీజప్యనామ యచ్యుతరామా
కోమలమేఘశ్యామా, శ్రీ... 12
- క. రామా రమణీయగుణ
స్తోమా సమరజితరామ సుందరరామా
భీమపరాక్రమ దివ్య, శ్రీ... 13
- క. శ్రీమంతం బగుతారక
నామజపం బనిలసుతుఁడు నాగాంతకుఁడున్
వేమఱు నెదురుగఁ జేతురు, శ్రీ... 14
- క. రామ యనుమంత్రరాజము
నా మాధుర్యము మృదుత్వమాయద్భుతమున్
ఏమహానీయుల కబ్బునొ, శ్రీ... 15
- క. రామా యనునీనామము
ప్రేమన్ బఠియించినట్టి ప్రీతాత్మలకున్
శ్రీమత్పదగతి యిత్తువు, శ్రీ... 16
- క. రామా కల్యాణాంచిత
ధామా శ్రీరంగధామ దశరథరామా
భూమిసుతాధిప రామా, శ్రీ... 17
- క. రామ యహల్యాళాపవి
రామా వైకుంఠధామ రవిపుత్రబల
స్తోమ రణరంగభీమా, శ్రీ... 18

- క. శ్రీమ జ్జితవిద్యుద్ధణ
 థామా దుర్జనవిరామ తాపసరామా
 హేమవారిణమును ద్రుంచిన, శ్రీ... 19
- క. రామా కల్యాణప్రద
 నామా కోడండరామ నన్యభుజంగో
 డ్దామ దశకంతలుంతన, శ్రీ... 20
- క. రామా రక్షక మ్రొక్కిద
 రామా నన్నీలుకొఱగు గజగుమారా
 శ్రీమహాసీయ దయానిధి, శ్రీ... 21
- క. రామా సీదగునామము
 సామప్రియ శివునిపత్ని సకవికా జపము
 గామితమతి నొనరించెను, శ్రీ... 22
- క. రామా యెల్లప్పుడు మీ
 రామతో నావెంట నంటి రమ్మా విలస
 త్ప్రేమను మోక్షం బిమ్మా, శ్రీ... 23
- క. రామయ్య రామ సీతా
 రామా పట్టాభిరామ రాఘవరామా
 శ్రీమృత్యుంజయపూజిత, శ్రీ... 24
- క. శ్రీమహిత రామభద్రా
 కామితకరుణాసముద్ర కార్త్యకహస్తా
 హేమశరాసన వందిత, శ్రీ... 25

- క. రామ శ్రీమదయోధ్యా
రామా రాజీవనాభ రవికులసోమా
హేమమణికాంచిదామా, శ్రీ... 26
- క. రామా రాజాధిరాజ
శ్రీమణిసూపురపదాబ్జ శ్రీరవితేజా
వామన వరకుశశయనా, శ్రీ... 27
- క. రామ జగదేకపీఠా
శ్రీమదయోధ్యానిహార శివజపితగుణా
సామోగ సార్వభామా, శ్రీ... 28
- క. రామా రాతిరి వేకువ
జామున నినుఁ బ్రస్తుతింతు జన్మఫలముకై
రామా రాక్షసనిగ్రహ, శ్రీ... 29
- క. రామా నను విడనాడకు
రామా ననుఁ గన్నతండ్రి రఘుకులముఖ్యా
రామా నను రక్షింపుము, శ్రీ... 30
- క. రామా రవిసుతపాలక
రామా భక్తాంతరంగ రమ్యశుభాంగా
చామరచత్రాలంకృత, శ్రీ... 31
- క. రామా రాజకులాగ్రణి
రామా నాచక్కనయ్య రఘునాథయ్యా
రామా నాప్రియదైవమ, శ్రీ... 32

- క. రామాభరణాగ్రజ సీ
నామము నాజిహ్వామందు నడియించుత శ్రీ
రామ రాజ్యాభిరామా, శ్రీ... 83
- క. రామా సకలామగనుత
ధీమణి శ్రీరామదేవ వివిజన్ముఖ్యా
నామొట మది నానింపుము, శ్రీ... 84
- క. రామా రాజానన గఘ్న
రామా నాతోడునీడ గారా రామో
శ్రీమహితసింధుబంధన, శ్రీ... 85
- క. రామా నిశగభనందన
రామా గాజీననేత్ర రాఘవ రామా
శ్రీమించునీచరిత్రలు, శ్రీ... 86
- క. రామా పరమదయాకర
రామా రాకేందుముఖవిలాసా భాస
చ్చీమకరాబ్జశ్రీపద, శ్రీ... 87
- క. రామా సీతావల్లభ
రామా దాశరథి వాసరాధిపభాసా
శ్రీముఖచంద్రచగోరా, శ్రీ... 88
- క. రామా మీతిగువడిఘులు
చామంతిసుపుష్పములను చంపకములచేఁ
గామించి పూజఁ జేసెద, శ్రీ... 89

- క. రామా దాసజనాన్విత
రామా రంజితపదాబ్జగతి నాకిష్టా
శ్రీమహిళామానసహర, శ్రీ... 40
- క. రామా పవనజవాహన
రామా లోకాభిరామ రాజవరేణ్యా
శ్రీమాధన శ్రీరామా, శ్రీ... 41
- క. రామ రాజేంద్ర రాఘవ
రామా నాగారితురగ రాక్షసభంగా
శ్రీమత్ఫణేంద్రశయనా, శ్రీ... 42
- క. రామా త్రిభువనరక్షక
రామా దీనజనబంధు రఘుకులసింధూ
స్వామి దయావరమూర్తి, శ్రీ... 43
- క. రామా నాయిలు వేలుప
రామా హరి రామ ఘోరరావణహరణా
రామ సాకేతరామా, శ్రీ... 44
- క. రామా శ్రీజగతీధవ
యేమిర శ్రీరామచంద్ర యిల నీవాడక
నీమీడితలపు నిష్టా, శ్రీ... 45
- క. రామా కరుణాంభోనిధి
రామాత్తారామ లోకరక్షణ రామా
రామ కౌసల్యనందన, శ్రీ... 46

- క. రామా రఘునందన శ్రీ
దామోదర తార్థవ్యాపావా తాటకవారణా
రామ ఖరదూషణాంక, శ్రీ... 47
- క. రామా శాశ్వతబాంధవ
రామా నను గన్నతండ్రి రామనృపాలా
రామ నాపెన్ని ధానవ, శ్రీ... 48
- క. రామా నను మన్నింపంగ
రామా సీకన్న శ్రీచుర జీక నేడి
రామా రాజలలాసూ, శ్రీ... 49
- క. రామా యిదిగో సమయము
రామా రక్షించు నన్న రామ నయాభూ
రామా ర్తదీనపోషక, శ్రీ... 50
- క. రామా నుందరమందిర
శ్యామాంగా హేమవర్ణచక్రసింధు
కోమలగురుపదముగళా, శ్రీ... 51
- క. రామ గోవింద స్థూ
వామన పరవాసుదేవ వసుధారమణా
కామశతకోటిరూపా, శ్రీ... 52
- క. భీమభ యగకరబాణ
స్తోమా సాకేతవాన సూన్యతవాక్యో
ద్దామా నిను నెంచెద విను, శ్రీ... 53

క. నీమహిమ లెన్ని పురుషులు
ఈమని విత్తంబు లడుగ నియవేమి హరి
నే ముఖ్యుఁ డౌట యెట్లను, శ్రీ... 54

క. రామా నాస్వాంతములో
నేమముగా నిరత మేను నిన్నర్పింతున్
హేమకుసుమములచేతను, శ్రీ... 55

క. రామా వాలిని గూల్చిన
రామా సుగ్రీవరక్ష రాజేంద్రనుతా
ప్రేమను వందన మిదిగో, శ్రీ... 56

క. రామా కరుణాంభోనిధి
రామా శ్రీపుండరీక రాజితచరణా
రామాంజలి నేఁ జేసెద, శ్రీ... 57

క. రామా రావణుతమ్ముని
రామా లంకాధిపతిగ రమ్యతఁ జేయన్
సామర్థ్యము నీకేతగు, శ్రీ... 58

క. భూమిజవర పురుషోత్తమ
నామది నెడ బాయకుండు నలినదళాక్షా
వేమలు వినుతించెద నిను, శ్రీ... 59

క. రామా విశ్వామిత్రుని
కామితయజ్ఞంబు ఘనతఁ గాచిన దేవా
నీమహిమ లెన్న శక్యమ, శ్రీ... 60

- క. కోమలవర్ణము గలిగిన
భూమిజఁ గైకొనినభూరిభుజబలసాంద్రా
శ్యామలకోమలకరపద, శ్రీ... 61
- క. రామ శ్రీరంగనాయక
యీమహిలోపలను గోర్కు లింపున నిచ్చే
రాముడని కోరి వేదిలి, శ్రీ.... 62
- క. కోమలశ్యామలశులనీ
దామము ధరియించినట్టిదశరథసుత శ్రీ
రామ మదాత్మాం"మా, శ్రీ... 63
- క. శ్రీమన్తంగళవిగ్రహ
నీమంగళవర్ణనీయనిచయము మదిలో
నేముందుగ సేవించెన, శ్రీ... 64
- క. కామితఫలదుండ నించును
నే మిమ్ముల నాశ్రయించి నిగువమభక్తి
నామోచ్చారణఁ జేసెన, శ్రీ... 65
- క. రామా నీదయచేతను
రామా నీపాదభక్తి రంజిలుచుండు
రామా ననుఁ బోషించుమ, శ్రీ... 66
- క. స్వామీ నీవే ప్రభుడవు
స్వామీ నీనామజపము సర్వనుపర్వుల
వేమఱు సన్నుతిఁ జేతురు, శ్రీ... 67

- క. రామా నాకలుషంబులు
నామోచ్చారణముచేత నాశము నొందున్
నామనమునఁ జింతించెద, శ్రీ... 68
- క. రామా త్రిభువనపూజిత
రామా నీపాదపద్మరజమును మదిలో
రామా రెనుపుడు స్మరించెద, శ్రీ... 69
- క. రామ విమలాత్మ సీతా
భామానవమదన కదనభంజితదైత్య
స్తోమ ఘనశ్యామా యో, శ్రీ... 70
- క. రామా నినుఁ గొనియాడెద
నీమృదుపదములును మోము నీమస్తకమున్
దామరలఁ గేరు కరములు, శ్రీ... 71
- క. రామ కపురంపుహారతి
నామక్కువ పల్లెరమున నంచితభక్తిన్
నే మీకిచ్చెదఁ గైకొను, శ్రీ... 72
- క. రామేంద్ర నీలనీరద
శ్యామా గుణరుచిరరామ చంపకనాసా
ఆమోదకర విహారా, శ్రీ... 73
- క. రాముఁడు తండ్రియు సీతా
రామయు తల్లియుని మదిని బ్రస్తుతిఁ జేతున్
నామనవి వినుము రామా, శ్రీ... 74

- క. శ్రీమత్పరమేశ్వరకరు
తామధురస యుగలోకనాయక కృష్ణా
ప్రేమను నిను నమ్మితిం", శ్రీ... 75
- క. శ్రీమత్పరమదయానిధి
శ్రీమత్పంకేసుహృత్ శ్రీయుతవత్సా
శ్రీమానిసీమనోహర, శ్రీ... 76
- క. శ్రీమధుగావుని వెలసిన
శ్రీమృదుశ్రీపాదములను జెన్నలరంగ
నామనమున సేవించెద, శ్రీ... 77
- క. భీమనకులధర్మార్జున
స్తోమము పరిపాలనమున సొంపువహించెన్
సామివనిఁ బ్రస్తుతించెద, శ్రీ... 78
- క. శ్రీమధునూదన ధర్మ
శ్రీమద్వసుదేవతనయ శ్రీకర కృష్ణా
యేమిర యింక ననుఁ బ్రోవర, శ్రీ... 79
- క. శ్రీమురళీధర హేలా
శ్రీమద్గోపాల భక్తసేవితశీలా
శ్రీమునిరా డర్చితపద, శ్రీ... 80
- క. సోమకుండు వార్ధిలోపల
ధీమతితో నుండువానిఁ ద్రెంచి శ్రుతుల నా
తామరసగర్భ కోసంగవె, శ్రీ... 81

- క. ప్రేమతో నమృతము దరచగ
నీమంబుగ కమనరూపు నీవెత్తవె యా
భీమమహీధ్రముకొఱకై, శ్రీ... 82
- క. కామమున హిరణ్యాక్షుం
డామహిగొని వెళ్లినప్పు డాతని ద్రుంపణ
ప్రేమ వరాహమ వైతివి, శ్రీ... 83
- క. భీమబలోద్ధతి విజయ
స్తోమా నరసింహరూప సురవైరిబలో
ద్దామా జయవిక్రమ నయ, శ్రీ... 84
- క. వామనరూపముతోడుత
భూమంతయు నేలుచున్న భూరిబలీంద్రుణ్ణ
నీమాయచేతఁ ద్రొక్కవె, శ్రీ... 85
- క. ప్రేమ ముయ్యేడు మాటులు
భూమిం జరియించి రాజపుత్రుల ద్రుం చా
భూమి బుధకోటి కిచ్చిన, శ్రీ... 86
- క. భూమిజను పంక్తికంఠుడు
ప్రేమం గొనిపోవ నతనిపురుగుతరశిరముల్
భీమముగఁ ద్రుంచి మించిన, శ్రీ... 87
- క. భూమిజనసస్యవృద్ధికి
నేమముతో హలము వట్టి నేతలఁ బ్రోచే
యామహిమ నీకెతగునయ, శ్రీ... 88

- క. నీమహిమ లెన్న శక్యమె
యూమహిలోఁ ద్రిపురవిజయులై తగుస్త్రీలక
గామితులఁ జేసి వెలసిన, శ్రీ... 89
- క. భూమింద్రులెన్న జగముం
భీమతిఁ బాలించి యవనధీరులఁ జంపక
గామముతోడుత వెలసిన, శ్రీ... 90
- క. శ్రీమందిర వరరమణా
కామితకమసీయ గరుడగమన ముగారి
నే మీగు మ్రొక్కెద నయో, శ్రీ... 91
- క. రామ నవమోహనాంగా
రామా నీతాంతరంగ రమ్యశుభాంగా
రామ భవవర్ణభంగా, శ్రీ... 92
- క. రామానుజ నన్నేలిన
స్వామీ శ్రీకృష్ణదేవ సదమలనామా
రామా జనకామ జయ, శ్రీ... 93
- క. రామా కస్తురిరంగా
సోమ శరశ్చంద్ర గాంగ శుభ్రయశశ్రీ
కామా నను గరుణింపుము, శ్రీ... 94
- క. రామ మిము సన్నుతించెద
నామానసవీధియందు నగధగ కృష్ణా
దామోదర యని సతతిము, శ్రీ... 95

- క. రామ కరుణాలవాలా
శ్యామలరుచిజాల భక్తజనయోగీంద్రా
ద్యామరసస్తునిపాలా, శ్రీ.... 96
- క. రామ సామ్రాజ్యధుర్య
ధీమహిత సుమేరుధైర్య దితిజావార్యా
స్తోమామరగణవర్యా, శ్రీ... 97
- క. రామునికన్నను రెండవ
సామియు లేడనుచు నీవె సర్వం బనుచుకా
వేమాటు విన్నవించెద, శ్రీ... 98
- క. రాముడునువినా దైవము
భూమిక లేడనుచు మదిని బొందుగ నేనీ
నామామృతంబుఁ గ్రోలెద, శ్రీ... 99
- క. శ్రీమదయోధ్యానాయక
కోమలనీలాభ్రదేహ గోధ్వజవినుతా
శ్రీమారుతసుతు నేలిన, శ్రీ... 100
- క. రామ వరపావులూరి
స్వామివి నీవనుచు నమ్మి శతకము భక్తీకా
ప్రేమ రచియించితిని గొను, శ్రీ... 101
- క. శ్రీమహితపావులూరి ను
ధాముడు రామన్న మంత్రితనయుడఁ గవిసు
త్రాముడ మల్లనసచివుడ, శ్రీ... 102

క. పోమార్కచేత్ర విను నే
 నీమహి వాసిష్ఠగోత్రహిమకరుడను సు
 శ్రీమీఱ విన్నుఁ గొల్చెన, శ్రీ... 103

క. స్వామీ ధర బాపమగుక
 రామనగుం బుత్తగుడను రమణీయగుచో
 ద్దాముడ నాపత్తంబుడ, శ్రీ... 104

క. ఈమహిలో నీశతకం
 జేమనుజుడు వ్రాముఁ జదువు నీప్సితఫలముక
 శ్రేమ నొసంగుము దయచే
 శ్రీమద్భద్రాద్రిధామ శ్రీరఘురామా. 105

భద్రాద్రిగోమతకము

సంపూర్ణము.

నీ రిక

మారుతిశతకము భక్తిరసప్రధానమై ఆంజనేయుని బలపరాక్రమస్థైర్యాధికములను గొనిచూడుచున్నది. అప్పకవీయమునం దుదాహరింపఁబడిన మరున్నందనశతకమునకు నీమారుతిశతకమునకు సంబంధములేదు. మరున్నందనశతకమునుండి తీసి యుదాహరింపఁబడిన యప్పకవీయములోని పద్య మితి-

శా. “ఊపాటోపము కుప్పిగంతులు భవ
 త్కుంగీభవచ్ఛార్మకే
 ఖాపాండిత్యమయారె నీకును నమ
 స్కారింఱు లంకాపురీ
 పాపగ్రంథికులాంగనా కుచలతీ
 పైతృపతద్ద్రాహ్యబా
 హాపాటచ్చరరామదాస తవదా
 సోహం మరున్నందనా.”

ప్రకృతశతకము మారుతిని సంబోధించున దగుటచేతను ఉదాహృతశతకము మరున్నందనుని సంబోధించునదగుటచేతను రెండు నొకటే యనుప్రవాదము విశ్వాసపాత్రముగ లేదు.

ఈమారుతిశతకమును రచించినకవి కొటికలపూడి కోదండరామయ్య. ఇతఁడు జ్యోతిశ్శాస్త్రపారంగతుఁ

దు. ఈశతకమునఁ గవి తనగోత్రము తండ్రిపేరు
చెప్పకొనకపోవుట. అనఁ గవిసిగూర్చిన విశేషాంశ
ములు గుఱుతింప నీలుకలుగుటలేదు. కొటికిలపూడి
వారిలో నందవరకులు వ్రేదికలు గలరు. రెండుకు
టుంబములయందును బూర్వకవులు కలుగుగాని
మారుతిశతకము గోత్రము చెప్పకొనకపోవుటచే
నేశాశ్రియుఁడో నిర్ణయింప నీలులేకపోయినది. ఈశ
తకము వ్రాసిన కోరిండురామకవి ఉభయభాషలలో
మంచిపండితుఁడను నివర్తళకవిశాధారగలవాఁడని
యు శతకమును బఠించినవా రెఱుంగఁగలరు.

మారుతిశతకము వృద్ధుమధురధారతో నుండు
టచేఁ బఠనీయముగా నున్నది. ఆంజనేయుని దివ్య
లీల లుత్పేక్షించుచు రామాయణమునకు సంబం
ధించినచర్యలను పర్చించుచు వాలాద్యవ్యయనము
లను గొండాడుచు నొక్కొక్కపదిస్థ మొక్కొక్క
నూతనభావముతో నలంకరించి కవి మనోహరము
గా శతకము రచించియున్నాఁడు. క్రొత్తపోకడల
తో నిండియున్న యీశతకము పఠనీయమైయున్నది.

నందిగామ.

ఇట్లు భాషాసేనకులు,

1-1-25.

} శేషాద్రిరమణకవులు, శత్రువాధానులు.

శ్రీ రస్తు.

కొటికలపూరి కోదండరామకవిప్రణీత

మారుతి శతకము.

శా. శ్రీమద్రామకథానుధారసము లేమిమం బ్రవర్తిం
చుఁ ద, దూభిమిన్ హర్షపయఃపరితనయసంబుల్
కంటకాంచత్తను, శ్రీమీఱన్ దృఢభక్తితోడ
శిరమున్ జేదోయి బోడించి నా, నామకానీం
ద్రులు మెచ్చ నిల్చి తగు నిన్ వర్ణించెదన్
మారుతీ! 1

శా. కంజాప్లాన్వయదుగ్ధవారినిధి రాకాచంద్రు సద్యా
కృముల్, కంజాక్షీమణి యైనసీతకును దత్కాం
తా మతల్లీనచః, పుంజాబుల్ రఘుభర్తకున్
దెలుపుచున్ బుత్రాకృతిన్ వారిచెం, తం జెల్వారఁ
జరించి మించిననినున్ ధ్యానించెదన్ మారుతీ!

శా. సీతారాముల కగ్రనందనుఁడు కిష్కింధాపుర
స్వామికిన్, జేసశృద్ధికరుండు లక్ష్మణునకున్
జీవానుసంధాత దు, ర్ధైతేయానికి దండపాణి

యపవర్గశ్రీకి నాఘం డనా, భాతిన్ భాసిలుభ
వ్యభవ్య నిను సంభావించెదన్ మారుతీ! 2

శా. రామస్వామి నినుక స్వకీయపరివారంబందు
నగ్రేసరుం, గా వన్నించుటఁగాదె ముందు భవ
దాఖ్యం బల్కి- నీతాసలిక, సౌమిత్రిక భరతా
దులక బిదప నన్నంజొత్తు దుర్బిజను, వ్రీమా
హత్త్యముఁ దెల్పుపాటినగు లేరి భూస్థలిక
మారుతీ.

4

శా. పారావారము గోష్ఠనంబు చుశక ప్రాయుల్ని శా
టుల్ హిమా, సీరూసంబులు వాలనప్పిశిఖ
లున్నిద్రాల్ దివ్యాత్మముల్, పూరేకుల్ జయ
లక్ష్మీ భాగ్య సమరంబుల్ కేళు లర్కాస్వయా,
ధారుక గొల్చుట కృత్య మై తగు నినుక
ధ్యానించెదక మారుతీ!

5

శా. శైలోన్మాలనలోహపాశము గణోత్సాహిద్విష
త్పాణివా, తూలహృదయము భానునందనచమూ
దుర్గంబు ధూన్రాక్షకం, శిలోలామస చండవా
గురుదశాస్యాంచత్పరీదాహకో, త్తాలాలాత మ
నంగభాసిలు భవద్వాళం బహూ మారుతీ!

6

శా. భీమాకారభుజంగరాజనపురంధీలంబు దుర్దంత
నం, గ్రామత్తారితశౌర్యమూలము హతాత్మప్రాణ
వాతూల ము, ద్దామశ్రీయుత పంక్తింతపురసద్భ
వ్రేషితాగ్నిచ్చటా, దామోద్ధీప్తదిగంతరాశము
భవద్వాళం బహూ మారుతీ!

7

మ. సరసీజాప్తకులావతంసుని యశస్సమ్యక్సుధాపూ
రమం, బరభాగంబున దిక్ష్టటంబులను శుంభద్యృ
త్తితోఁ బూయ నిర్భరసంఘంబులు గూర్చుకూ
ర్చకరణిన్ రాజిల్లుయుత్తన్తహా, గరభృత్సన్ని
భవాల మెంచి పొగడంగా శక్యమే మూరుతీ!

మ. జలజాతాప్తకుమారనైన్యపటలీ జాతార్భటి
కోటిచే, జలితం బైన సతారకాగ్రహవిరాజ
ద్యోమభాగంబు భూ, స్థలిమీదం బడకుండ
రాఘవుఁడు సంస్థాపించు మేలైనబం, గరుకంబం
బన నీదువాల మమరున్ గాధవ్రతీ మూరుతీ!

శా. గూఢపదోపమానశరకోటుల రానణముఖ్య
దైత్యులక, గాఢగతిన్ వధించి తగఁ గంజ
హితాన్వయుఁడై వానరుల్, ప్రాధిమ నిల్వఁ
బో గెలుపుటగతిన్ భవదీయవాల మా, రూ
ఢవియత్పథం బగుచు రూఢి వెలుంగుఁగదయ్య
మూరుతీ! 10

శా. లంకావల్లభుతోడ రాముఁడు రణారంభంబుఁ
గావించుచో, బొంకంబొప్పగ నీవు వాహనమ
వై పొల్పారి తవ్వేళ ని, శృంకన్ నీదగువాల
మభ్రపటలీచంచత్పతో పేతతా, ర్భ్యాంకం బొచు
వెలింగె నిన్బొగడ శక్యం జేరికొ మూరుతీ! 11

శా. శ్రీరామాంఘ్రిసరోజభక్తిభరితుణ్ నీతాంగనా
 స్తుత్యసం, చారుణ్ రావణానైన్యదాపదహనుణ్
 సౌవర్ణధాత్రీధరా, కారుణ్ భానుతనూజమం
 త్రివరు లంకాపట్టణధ్వంసకుణ్, నీరుణ్ నిన్ను
 భజింతు నన్ను దయతో పీఠింపుమీ మారుతీ!

శా. వ్యాళాధీశ్వర! భోగసన్నిభ లసద్వాలాగ్రబద్ధా
 సురీ, చేలగ్రాసవివర్ధమాన ఘనరోచిష్కేశ నిర్ద
 ధలం, కాలంకారుని జంబుమాలిముఖదైత్యగ్రా
 పజజ్రాయుధుణ్, సాలాక్షస్తుతు నిన్నుఁ గొల్చె
 ద ననుణ్ బాలింపుమా మారుతీ! 18

శా. మైనాకాచలతుంగభంగచయ సమృద్ధోత్థితాంభో
 నిధి, ధావనగ్రాసవివృద్ధకంతనినదధ్వస్తాభులక్రవ్య
 భు, క్షేనాకర్ణుని హేమఃర్ణుని చమత్కేమతుమా
 కీర్ణు నీ, తానాథాశ్రవపూర్ణు నిన్నుఁ గొలుతుణ్
 ధన్యాకృతీ మారుతీ! 14

మ. కటిసూత్రంబును జన్మిచంబు జడలుణ్ గౌశేయ
 కౌపీనముల్, పటుశృంగారపలాశదండములు
 సారంగాజినంబుల్ శిఖో, దృటచంభ్రంగురము
 ప్రియూణ్ భసితలేపం బెంతయుణ్ భాసిలణ్,
 పటురూపంబున రామునిణ్ గనిననిన్వర్జింపదణ్
 మారుతీ! 15

మ. అపశబ్దంబు నిరర్థకంబు విపులం బన్యాయ
మాక్రోశ మ, న్యవదేశం బనిమిత్త మత్యధిరవం
బస్పష్ట మస్త్రావ్తకా, ర్యపరం బైననికృష్టవాక్కు
భవదాలాపంబునకా లేమి ని, ప్కపటస్ఫూర్తి
నుతించెనికా జనకజాకాంతుం డహో మాదుతీ!

మ. హితముకా సత్యము సాధువాక్యవినుతం బిష్టం
బు విస్పష్ట మం, చితకంఠస్వర మల్పసర్ల మఖలశ్రే
యస్కరం బర్థని, స్మృతముకా బ్రస్తుతకార్య
కారి యగుచుకా శోభిల్లు నీవాక్యసం, తతికా
రాముడు సంతసించెను భభీ! ధర్మాకృతీ!
మాదుతీ!

17

మ. తపనా కారఘనద్యుతీ! నగధృతీ! దైతేయకాలా
కృతీ!, జపహోమామాధిక్యతీ! బృహస్పతిమతీ!
సంతుష్టసీతాసతీ!, కపిరాజాస్తనుతీ! మహాగుణ
తతీ! కాకుత్స్థసేవారతీ!, విపులానందయుతీ!
ప్రభంజనగతీ! విశ్వోన్నతీ! మాదుతీ!

18

మ. అవితాశేషకపీండ్రనైశ్యనితతీ! హర్యక్షతుల్యా
కృతీ!, దివిజవ్రాతకృతస్తుతీ! మహానాదిబ్రహ్మచ
ర్యవ్రతీ!, జవనిర్ధూతనదాగతీ! దివసకృత్సంస్తా
ప్తసర్వస్త్తుతీ!, స్తవనీయాహవహర్నితామరపతీ!
క్షాంతిక్షితీ! మాదుతీ!

19

ఉ. సత్యము దానముకొనెపము శౌచము శాంతము
రామభక్తి సాం, గత్యము బ్రహ్మచర్యము సుఖ
స్థితి మార్దవ మార్జనంబుఁ బాం, డిత్యము శ్రద్ధ
సీతి దయ భీరత భక్తముఁ బుణ్యకర్తముల్, నిత్య
ము నీకడకొనిలుచు నిన్ను నుతింపఁ దరంబె
మారుతీ! 20

చ. విరతి వివేకముకొనెమనఁ పేరసమావరణంబు
యోగముకొనె, నిరుణ నమంబు మైత్రి మురఘన్న
రుపూజన మార్జనం బుపా,యగుచియకామ మో
రిమి మితాశన మాదిగ సత్త్వధర్మముల్, నిరత
ము నిన్నుఁ గొల్చుటను నీగు సమానులు లేరు
మారుతీ! 21

మ. విలసత్స్థైర్యము విక్రమక్రమము ప్రావీణ్యంబు
గాంభీర్యము, జ్వలశౌర్యంబు జనంబు సీతి
ప్రతిభాసాంగత్యదాక్షిణ్యముల్, విలముకొ
త్తైర్యము సాహసంబు విజయోపాయంబు సీయం
దు నిర్మలవృత్తికొనెనిన్నుఁ బొగడక
మాశక్యమే మారుతీ! 22

మ. పరుషత్వంబు మదంబు నాస్తికత దంభం వీర్వ్య
మోహంబు మత్సర మన్యాయము కామలోభ
ములు దౌర్జన్యంబు రోషంబు దర్పరుజల్ భీతి

దురాశ నిర్దయ వివాదం బార్తి జాడ్యంబు
ము, మ్మరతక నీభటునైనఁ జెందవు నినుక
గాంక్షించునే మారుతీ! 23

చ. విపులతపోభనుండవు పవిత్రచరిత్రుడ వాహవ
క్రియా, నిపుణుడ వజ్రనాభపదనీరజభక్తియు
తుండ వాగమాం, తపటురహస్యవేదివి దృఢ
వ్రతశాలివి బ్రహ్మచర్యవి, ఘ్నపతివి మృత్యు
శూన్యుడవు గర్వవిహీనుడ వీవు మారుతీ! 24

మ. గణనాతీతము లైనసద్గుణతతుల్ కంఠాతమిత్రా
న్వయా, గ్రణియందుం బలె నీకడక గలుగు
టక రాముక బలెక నిన్నిచ, క్షణు లర్చించి
యనిష్టవర్జనము లిష్టప్రాప్తులం బొంది యు, ల్బ
ణసౌఖ్యంబులఁ బండియుండెదరు భూభాగంబు
నక మారుతీ! 25

శా. శ్రౌతస్తార్తపురాణ పాశుపతదీక్షాపాంచరాత్రా
గమ, ద్వైతాద్వైతకథాశ్రుతిస్తృతులు వార్తా
దండనీతిత్రయా, జ్యోతిర్దర్శనసాంఖ్యయోగ
†వచసోయుక్న్యాయశాస్త్రాదులుక, సీతానాథు
దయక భవద్రసన రంజిల్లుంగదా! మారుతీ! 26

శా. క్రూరాకారచమూవృత ప్రచురరక్షోరాజధానీ

మహా, వీరంబందు నిశాటశోణితఘరావిక్షీర
ముల్ పేల్చుదు, వ్యంఘ్నేయశిఖల్ సృజించి
సమ రారంభప్రవర్గక్రియక, శ్రీరామేశ్వరుఁ
దృఢుఁజేసితిని కర్తిస్తాగ్రణీ! మారుతీ! 27

శా. అయోద్యస్తభుగంగరక్తసమిధాజ్యాదుల్ ప్రతా
పాగ్నిలోఁ, బ్రహ్మేవం బొనరించి రావణపురస్తా
గ్వంశశాలాదులక, గుహ్యత్వంబునఁ గొల్పి పేల్చు
లఁ బ్రమోదస్వాంశులం జేసిని, శ్వప్నేమం బొ
నరించునీక్రతువు మెచ్చన్ శిష్యమే మారుతీ!

చ. గరుడునికంటఁ బూరుతముకంటఁ దట్టిల్లతకంటఁ ని
ర్జరే, శ్వదుభిదురంబుకంటఁ హరిచక్రముకంటఁ
శరంబుకంటఁ భౌ, స్కందహరికంటఁ గృష్ణవృగి
కంటఁ విమానముకంటఁ జాగసుం, దరిచలదృష్టి
కంటఁ బలితంబు భవజ్జన మెన్న మారుతీ! 28

మ. జలధిధ్వానము భీరినాధ్వసులు గర్జనానాదముల్
ఝల్లరీ, విలసద్రాశము పజ్రపాతభవగంభీరస్వనం
బుల్ జగ, త్ప్రళయారంభవిజృంభమాణపురజి
దృవ్యాట్టహాసార్భటుల్, బలిమిక నీవు రణం
బులోఁ గొలుపుబొబ్బం బోలునే మారుతీ! 29

మ. హిమవంతంబు మహేంద్రముక మలయముక
హేమాద్రియుం జక్రవా, శముఁ గైలాసము

మందరంబును మొదల్ గాఁ గల్లుడై లేంద్రముల్,
 ననురాగీలవిజృంభమాణవిపులౌత్సాహప్రవృద్ధ
 త్రివి, క్రమదేవోపమతాపకాంగముల నెంచం
 బోలునే మారుతీ! 81

మ. భుజగాధీశ్వర భోగిభోగనిభముల్ భూభాగ
 ధౌరేయది, గ్గజతుండప్రతిమానముల్ దనుజదు
 గద్వారబద్ధాదగ, ప్రజృంభితార్థరూపముల్ దివి
 జసాలప్రాజ్యశాఖాభముల్, త్రిజగత్సుత్యము
 లైనసీభుజము లర్థిక గొల్చెదన్ మారుతీ! 82

శా. మేరూన్మూలనయోగ్యశక్తియుతముల్ మిత్రాత్మ
 జస్తుత్యముల్, వైరానీతనిశాటకోటిదళనావా
 ర్యంబు లార్హర్తిసం, హారోదారము లుజ్జ్వల
 త్కనక భూషాంతస్థరత్నప్రభా, పూరాపూర్ణము
 లైననీకరములన్ భూషించెదన్ మారుతీ! 83

మ. ఘనకాఠిన్యసమేతముల్ జలజరాగచ్ఛాయముల్
 సాయకా, సనచక్రంబుజశంఖమత్స్యముఖ
 భాన్వత్సమ్యరేఖావళుల్, వనజాస్తాన్వయసా
 దవద్వయుగ సేవాజాతవైదగ్ధ్యముల్, జనసంస్తు
 త్యము లైననీదుకరముల్ వర్ణించెదన్ మారుతీ!

ఉ. రావణువక్షుముం బొడిచి రాక్షసులన్ నధియిం
 చుదార్థ్యమున్, శ్రీవరుఁడైనరాముపదసేవ యొ

నరౌడిమూర్ధవంబు భ, క్తానలిదైన్యదుఃఖముల
నన్నిటిఁ బాపెడిభూరిశక్తియుఁ, తానకపాణిప
ద్మముల నట్టములై వసియించె మారుతీ! 85

మ. చటులధ్వానము శిషణాననముఁ జంచదూభివా
లంబు వి, స్ఫుటదండ్రోగునముల్ మహోగ్ర
నఖముల్ సూక్ష్మావలగ్నంబు ను, న్భటశౌర్యం
బు మనోజయం బశులసత్త్విం బొప్పచున్నట్టిమ,
ర్కటసింహు నిను విన్న భీతిలుఁ జామి! రక్ష
స్తతు ల్తాగుతీ! 86

మ. తనకుఁ శత్రుఁ డుపాయనం బొసఁగుముక్తాహార
మారాముఁ డి, చ్చను నీతానతి తానతీతిలకమి
చ్చె న్నిగు సీవప్పు డా, ఘనహరింబు ధరించి దే
వతటిసీకల్లోలసందీప్తకాం, చనశ్శైలంబునలెక వె
లింగితివి భాస్వదాభరతీ! మారుతీ! 87

మ. మణిహారంబులు రత్నగుండలములుఁ మాణిక్య
కోటిరకం, కణముల్ కాంచనమేఖిలల్ జలజరా
గస్ఫారమంజీరముల్, ప్రణుతాశేషనిభూషణా
వళులు దీప్యచ్ఛేలముల్ విభూషా, గ్రణిచేఁ గై
కొని తాల్చుని న్దనుఁగొనక గాంక్షించెనక
మారుతీ! 88

చ. కనకముకంటె మానికముకంటె హలుతాశనుకంటె

బాలనూ, రుద్రనిరుచికంటఁ బల్లవసరోరుహహల్ల
కపంత్తికంటఁ భూ, తనయునికంటఁ సాంధ్యజలదం
బులకంటఁను శోణకాంతులక, దనరెడినీముఖా
బ్జము గనక మది వేడుకపుట్టి మారుతీ! 39

ఉ. మండితరత్న కుండలసమంచితగండయుగంబు బా
లనూ, ర్తండినిభారుణచ్చవియుతంబు విలోలవి
శాలనేత్ర మా, ఖండలరత్న రాజదలకంబు సు
ధాంశునిభంబుఁ జంద్రికా, పాండురమందహాస
మయి భాసిలు నీవదనంబు మారుతీ! 40

మ. కమలాస్తాన్వయమంత్రరాజపద దీక్షాస్పందమా
ధ్వాధరో, స్థము నాసాగ్రగతావలోకనము సం
ధ్యాకాలపంకేరుహః, క్రమయుక్తార్థనిమిలితాక్షి
యుగ మారమ్యస్థితాంకూర ము, త్రమతేజం బ
గుసీముఖంబు సరి పద్మం బెట్లగుక మారుతీ! 41

మ. భరితక్రోధవిఘ్నార్ణమానసయనాబ్జాతంబు భీభత్స
రా, ద్రరసాకీర్ణము వజ్రివజ్రనిభదంష్ట్రాదుర్నిరీ
క్ష్యంబు దు, ర్ధరనిర్హాదభయంకరం బగుభవద్వ
క్తంబు వీక్షించి సం, గరభూభాగముఁ బాసి
పర్వుదు రహౌ క్రవ్యాశనుల్ మారుతీ! 42

చ. అనిలునకుం గుమారుండ వహర్పతినూతికిఁ బెద్ద
మంత్ర వం, జనకుఁ దనూభవుండవు నిశాచరవీరు

ల కంతకుండ ప, ధనునకు గేళనమ్మండవు సూర్య
కులాగ్రణికి భటుండవే, తన గడినీగు వందన
ముదంచితభక్తి నొనర్చు మారుతీ! 43

చ. భ్రమణము సేయువేళ ముగింజనుచక్రమురీతి
నభ్రమ, గమునకు నెత్తువేళ లమకాలునిదండ
ముమాడ్కి నంసదే, శమున గురించువేళ విలసజ్జ
లభీశుని పాశమట్లునీ, విమలనవాల మొప్పు బ్ర
తిచీరభయంకర మౌచు మారుతీ! 44

మ. దనుజశ్రేణికి గర్భశిల్యములు నీలాదేవికి జా
టునా, క్యనిరూఢుల్ రఘుభర్తగు విజయవా
ద్యధ్వానము లేశవా, పిని కాహ్వరవంబు
లర్కజనకు హేలాస్పదంబుల్ భవ, ధ్వనసాం
గ్రామికసింహనాదము లహేలా ధన్యాకృతీ!
మారుతీ! 45

శా. మైనా కాచలవర్యభీర్వమునకు మాణిక్యకోటిర
మై, నానామూనిహృదంబుజాతములకు మా
ర్తాండబాలాతపం, బై నిర్మిస్త్రసరోజహల్లకనిభం
బై సౌమ్యరేఖావలీ, స్థానంబై తగు నీదుపాద
ములకు దండంబు లోమారుతీ! 46

ఉ. పాపములం దొలంచు బహుబంధము లూడ్చును

రామభక్తికే, బ్రాపగు దైన్యదుఃఖములఁ బాపు
సమగ్రసమస్తసంపదల్, చేపడునట్లు సేయు రణ
సీమ జయంబు లొసంగుఁ దావక, శ్రీపదపద్మసేవ
యిఁకఁ జెప్పెడిదేమిటిసీర! మారుతీ! 47

మ. కలనం దావకముష్టిఘాత మఖిలక్రవ్యాశిరాన్త
స్తకా,నలికిం బైఁబడువజ్రపాత మిఁక నీవాలంబు
దైత్యాంగక, స్థలులం జుట్టిన కాలపాశము భవ
త్సందర్శనంబు ల్సరా, రులకుఁ యామ్యభటప్ర
దర్శనములై రూఢిఁ దగుఁ మారుతీ! 48

మ. యమసంబంధిగుణప్రపూర్తి నియమవ్యాపార
ముఁ బ్రాణసం, యమనం బక్షనిరోధమానసగ
తుల్ న్యాసాధ్వముఁ ధారణ, క్రమముఁ
భూరిసమాధినిష్ఠయును సంగంబుల్ దగం గల్లు
యో, గము భాగంబుగఁ గొన్ననిన్నుఁ గని లో
కం బెన్నదే మారుతీ! 49

శా. ద్రోణాద్రీంద్రమహాషధుల్ పెరటిమందుల్
భూరిలంకాపుర, ఊణీచక్రము హేమామకుండ
ము దినేశుం డొజ్జధాత్రీధ్రముల్, పాణిం బూ
నినపుష్పగుచ్ఛములు శ్రీరాముండు జంభారిపా,
షాణన్యూతకిరీట మైననిను మెచ్చఁ శక్యమే
మారుతీ! 50

మ సరసీజాప్తనిభానిభానితనవాబ్జశ్రీలగుం దావు
 లై, యరవిందాంగుశశంఖచక్రముఖరేఖానేక
 దీప్తంబు లై, దురితవ్రాతమదేభమార్దనచణస్తుత్య
 ర్వసింహంబు లై, తగునాప్రాయము లైననీచరణ
 ముల్ గాన్గనించెనన్ మానుతీ! 51

మ. పటుభూమిారుహా + కంకపత్రములు శుంభద్యా
 హుళాఖాగళల్, గుటిలాగుం పితపానచాపము
 నఖశ్రానిసిపుత్తుల్ సము, ద్భటదంష్ట్రోగ్రకు
 తారముల్ పతతలప్రాసంబు లొప్పక నిశం, కట
 పృత్తిక రణభూమిఁ ద్రుంచితిని గాక్రవ్యాదులన్
 మారుతీ! 52

ఉ. పాణితలోరుతాడనము బ్రావ్యశరంబుగఁ దన్ను
 టక జగ, త్పాణిశిలీముఖంబులుగ దంతనికృం
 తన మెంచ హవ్యభు, గ్బాణము గాఁగ ముష్టి
 హతి పాశుపతాస్త్రము గాఁగ దానవ, శ్రేణుల
 యుద్ధభూమి జముఁజేర్చి వెలింగితి నీవు మారుతీ!

ఉ. మకాక్తికతుల్యకల్పనఖమండలముల్ తరుణారు
 ణాంగుళీ, యుక్తము లూర్చి కాగతసమున్నత
 రత్న మరీచిజాలసం, యుక్తము లబ్జంగమణి
 సంయుతనూపురనాదవంతముల్, రక్తరుచుల్ద్వి
 దంములు తిరం బగుభక్తి భజింతు మారుతీ. 54

చ. తరువులకెల్లఁ బల్లవవితానములొడు మహేంద్ర
ముఖ్యసూ, ధరములకెల్ల ధానుసముదాయము
లొడు దశాస్యప్రాలికిక, సురుచిరవహ్ని కీల
లగుచుకొనగుతానకపాదదీధితుల్, మటువక
మన్ననోగతతమం బణఁగించును గాక మారుతీ!

ఉ. బంధుర మైనభీతిఁ గొని పద్మతకందరడాఁగు త
జ్జగ, ద్భంధుకుమారవద్యునకు భానుకులాగ్రణి
బాంధసంబు వే, సంధిలఁ గూర్చి వాలిని విసం
జ్ఞానిగాఁ బొడిపించి మించి కి,స్కింధకు రాజుఁ
జేసితివి కీర్తిఘనుండవు నీవు మారుతీ! 56

చ. అడవులఁ గొండలం దిరిగి యాకులుఁ గాయలుఁ
గోసి తించు నే, ర్పడ నదులం గొలంకుల జలం
బులు గ్రోలుచు నున్నక్రోతులం, జడులను భాను
జొండు గొని చక్కఁగఁ ద్రిప్పుచుఁ గార్యసిద్ధు
లం, బడయుట చూడ నీదుప్రతిభాచుహిమం
బునఁ గాదె మారుతీ! 57

శా. సౌమిత్రిప్రబలప్రతాపశిఖచే జాకుండ సుగ్రీ
వునిక, గామాంధుక రఘునాథుపాదముల
వేడ్కక వ్రాలఁగాఁ జేసి త, త్ప్రేమాధిక్యము
చేతఁ బ్రాణసహితుక శ్రీమంతుఁ గావింపవే,
నీమంత్రిత్వము వర్ణనీయము గదా నిత్యోన్నతీ!
మారుతీ! 58

శా. సీమోక్తి-రదేవు తొక్క- భానుఁ డయినన్ దేవే
 దుష్టఁ డైనన్ పాపి, దేవుం డైనను బ్రహ్మదేవుఁ
 డయినన్ దేవేశ్వరుం డైన నం, భావింపంబడు
 రామముద్రిక నిలంపంజాలరొ దౌట నీ, ప్రావీ
 ణ్యాదులు విశ్వతోధికము లై భాసిల్లు
 నోహూరుతీ!

59

శా. లంకాపట్టణదుర్గపాలనసముల్లంసాన్వితన్ గీక
 సా, లంకాపాన్విత నీలకుండిలశరీరప్రోజ్వలన్
 లంకిణిన్, శంకాశంకము లేక ముష్టిహతిచే
 శాసించి కాగ్యార్థి వై, పొంకం బొప్పంగ లంకఁ
 జొచ్చిననినున్ భూషించెదన్ మూరుతీ!

60

మ. జలధిప్రేతకుఁ డై హిమూద్రిసుకుం దుత్సాహం
 బుతో వచ్చి నీ, జలజాతప్రతిమానపాగములు
 శీర్షంబందుఁ గోటిగముల్, బలె భక్తిన్ ధరి
 యించి తనక్షణమే జంభద్వేషిణిన్ మాన్యు
 డై, యలరెన్ నీగజనంబు రాగభజనం బట్టి
 కదా మూరుతీ!

61

మ. గగనాధ్వంబున వార్ధిమీఁదఁ జనుజాగ్రద్గండ
 భేరుండదై, త్యగణాదిత్యవిమానసంఘముల ఛా
 యం బట్టి భక్షించు హే, యగుణగ్రాహిణి
 యైనసింహికను వజ్రంచన్నఖశ్రేణివే, జగ

మెన్నఁ వధియించుసీబలము మెచ్చఁ శక్యమే
మారుతీ! 62

శా.క్షోణీచక్రము దిద్దిరం దిరుగ నాస్ఫోటించి
రముఁ జగ, త్పాణిఁ సన్నతి చేసి భూరి
తనువద్దాకుంచితం బై తగఁ, బాణిద్వంద్వము
సాచి భూధరముపైఁ బాదంబులు బూని
గీ, ర్వాణాధ్వంబున వార్ధిపై కెగయు నిన్
వణ్ణించెనఁ మారుతీ! 63

మ. స్వతనూత్పదిత మాట రావణుప్రరస్థానంబుఁ
జూడఁ వియ, ద్గతితో మేరువు దక్షిణాశకుఁ
జనంగుఁబోలు నంచుఁ సుర, ప్రతతుల్ చూడ
నిజాంగడింగళరుచిబ్రాజద్వ నాళీకృతో, త్థితయుం
సాచయ మొప్ప దాటితి వహా! యామ్నాం
బుధిఁ మారుతీ! 64

ఉ. కాంచనపక్షముల్బలె స్వకాయరుచిస్థగితాశ్రుకో
టిం, నించఁగఁబాదసంగతఫణిప్రభువైఖరిఁబుచ్చ
మొప్పఁగాఁ, జంచువు లట్లసాచినభుజంబులు
మూఱఁగ వైనతేయున, ట్లంచితశక్తితోడ లవ
ణాంబుధి దాటితి వార మారుతీ! 65

శా.రంగద్భంగతురంగముల్ ఘనరథగ్రామంబు జీ
మూతమా, తంగంబు ల్కకరోగ్రవీరతతి రత్న

స్వర్ణములో గల్లుటక, వింగిట ముట్టి యెదుర్చు
సింధువిభునికా సీకంఠ నసంస్కరిండు దాటంగా
శక్తుండు లేడటంచు నిను వేడక మెచ్చెదకా
మారుతీ!

66

ఉ. రావణుపేరు చెప్పిన సురప్రభుఁ డైన పడంకు
దుష్టస, త్యావిలగగ్ధ మైనలనణాంబుధిఁ జూచిన
భీతిపుట్టు నీ, వావనరాశి దాటి గనుబాధిపుగే
హముఁ జొచ్చి జానకీ, దేవిని గొంది వచ్చుట
మదిం గలపోసితి నిట్టిసాహసం, బీభత్స మైనదై
గ్యము వహిం గలదే యెరునందు మారుతీ!

శా. ఫాలాక్షాద్భుతశాసన పురిమినికలూప్తాక్షి విజృంభిం
చు నీ, తాలూలారుణపాణిపద్మమున నిత్యం బుం
డి భాస్వంతయు, భాళిం గేగడిపజ్ర గంతుల న
మూల్యంబైన శ్రీముద్రికక, గేలం బట్టిన రామ
భక్తుని నినుక గీర్తించెదకా మారుతీ!

68

ఉ. రావణు నిమ్మటంబున ధరాతనయం దగఁ జూచి
రామగో, త్రాపరుఁ డానవా లాసంగురత్నమ
యోర్తిక భక్తినిచ్చి యా, దేవుని పంజావాక్య
ములఁ దెల్పి తదంబుజనేత్రచేత మే, ద్దీపన లాం
దినాఁడ విది దివ్యలక్ష్మణఁ దరంబె మారుతీ!

69

చ. అతులితరామముద్రిక ధరాత్సజకీచ్చి తదీయమా

ళిసం, గతరమణీయరత్నముఁ దిరంబగు భక్తిని
గొంచు రాఘవ, షీతిపతి కింపుతో నొసఁగు కీశ
వరుం డితఁడంచు దేవతలో, నుతు లొనరింప నొ
ప్పితి వనూనచరిత్రుఁడ వీవు మారుతీ! 70

ఉ. స్వందనవాజినంతిభటసంగసమేతు విసీలభూష
భృ, త్నందిలదేహా సింహనిభదోర్భలు శక్రము
ఖాఖిలామరా, క్రందనకారి దివ్యశరగర్వితు నక్ష
కు నొక్కగుడ్డుచే, మ్రందఁగఁ జేసినాఁడ పతిమా
నము శావకశక్తి మారుతీ! 71

ఉ. రావణుమంత్రిపుత్రుల పరాక్రమసింహుల భూ
రిగర్వరో, షావిలచిత్తులక సమవయస్కుల
భూరచమూసమేతులక, బావకతుల్యశస్త్రయు
తపాణుల నేడ్వర నాహనస్థలిక, దేవతలెన్న
వాలనిహతిక పధియించితి వార మారుతీ! 72

ఉ. జంభవిరోధికిక హృదయశల్యము రావణువీటి
కిక జయ, స్తంభము దైత్యవాహిని కుదంచితదు
ర్గము సంగరక్రియా, రంభమునక మృగేంద్ర
మన రాజిలుచున్ననరాంతకుక సమి, త్కుంభినిఁ
గూలఁజేసితివి భూరపదాహతి నార! మారుతీ!

చ. అశనిసమానసాయకు దవానిలసన్నిభపైన్యసం
యుతుక, బ్రశమితదేవతాస్తయుఁ బ్రభంజనవే

గు నృసింహవిక్రముఁ, గణముఖనందనుఁ
విశుల్కధర్మనిర్జితమంగరచలుఁ, ద్రిశిరుని
నొంటిగుడ్డున నధించితి హరి! వహత్యమారుతీ!

ఉ. రావణు నెత్తునంబునఁ దిశంబుగ నున్న జయశ
బ్రుంగ ను, గ్రీవవలంగదన్వివిన నీసతిముఖ్యకపు
త్పలంగ దే, వాఁడు తెల్ల బొంగి దివిజారిబ
లంబు కలంగ సాంపరా, యాఁగి నయ్యకంపనుఁ
బదాహతిఁ గూర్చితి హరి! మారుతీ! 75

శా. శంభుఁ జంభగింపుఁ జయించి శేషముఁ శా
సించి యశోకు సర, రంభం బూర్చి జలేశపావక
వరుత్కృష్టాచంద్రాక్షులఁ, శంభన్వృత్తి
జయించి వింపినగళాసుక్త ఘోరయుద్ధక్రి
యా, రంభం బందుఁ గల రముష్టిహతి మూర్ఛం
బుచ్చి తా మారుతీ! 76

శా. ఊటీనాథుల గెల్చి యక్షితకులం బూర్ణంబు గా
వించి గీ, రాణప్రాణము నొంది గింపునుషులఁ
వారించి విద్యధర, శ్రేణిం బాఱుగఁ దోలి భో
గివరులఁ శిక్షించి దైత్యాధిపతి, బ్రాణం బైనని
కుంభునిఁ రణములో ప్రాదించితా మారుతీ!

మ. జలధుల్ రొంపి యొనర్ప నీతకరభాస్వద్భింబ
ముల్మ్రుంగ భూ, తల మాకాశముఁ గేలఁ బట్టి

కడిమిన్ దాశంబు వాయింపఁ గొం, డలు
పాదంబుల గుండసేయఁ గను నుద్యత్తేజు ధూ
మ్రాక్షునిన్, గలనన్ ద్రుంచిననీకు మ్రొక్కితి
ననున్ గావన్వలెన్ మారుతీ! 78

మ. మయునిన్ శంబరు నింద్రజిత్తునముచిన్ మారీచు
వైరోచనున్, రయమొప్పన్ గెలువంగఁజాలు
కుహనాంశిన్ మహామహానివే, పయుతున్ ధీరు
ని గాలనేమిఁ గని నజ్రక్రూరవాలాహతిన్,లయ
మున్ జేసిననీకు మ్రొక్కెద ననున్ రక్షింపుమీ
మారుతీ! 79

మ. అనలాధానము సోమమున్ జయన భార్గస్పత్య
ముల్ వైశ్రవం, బును సౌత్రామణి రాజసూయ
సవనంబున్ గొండరీకంబు నా, గనివాసంబుఁ దు
రంగమేధము మొనల్గాఁ గల్లుయజ్ఞంబు లె, ల్ల
ను నీసేనకు సాటిగా వని బుధుల్ వాక్రుత్తురో
మారుతీ! 80

శా. గంగన్ గౌతమి నర్మగన్ జలనిధిన్ గావేరిఁ జర్మ
ణ్యుతిన్, దుంగన్ భద్రను గండకిన్ సరయువున్
దోషాపహన్ శోణభ,ద్రం గాళిందిని గృష్ణవేత్ర
వతి శివ్రన్ మున్లుకంటన్ భవ, న్తాంగశ్యాన్విత
పాదసేవ బుధసంభాష్యం బగున్ మారుతీ! 81

మ. సునుదానంబు సుసన్నదానమును వాపోదాన
ముఖ రోష్యదా, నము గోదానము గేహదాన
మును గన్యాదానముతో భాన్యదా, నము భూ
దానము సన్నదాన సునిదానం బాదిగాంగల్లుదా,
నముతో జేసెనంగు నికగొలిచినంతక వచ్చు
నో మూడుదీ! 82

మ. పటువేగంబును వృజ, సాదనాములే భర్తప్రభా
దేహ ము, దృఢశోర్యంబు †ముకుందపానయుగ
సేవాభారముతో జూల గల్లుటగుతో నీసరి గాన
భక్తులకు మేల్కొప్పుంగల బక్షిగద్రుఢ దా, పట
నికబోలఁ డెట్లంగు జూడగను వాద్యాపంబునక
మూడుదీ! 83

మ. ప్రణవో పీతనమిమంగలుముగ లాప్తప్తప్తచకు
ధ్యంతప, ద్రుణచన్నా వ కేవాగమునందను లోగిక
గూర్చక ద్రిపేన గృహం, గిలవతో పర్ణము లోష్ణ
మంత్రనగుచుకొ గన్పట్టు దానికొ విద, క్షణ
లెల్లకొ జపియించి కోరగను సీరిద్యుయ్య మో
మూడుదీ! 84

మ. ఘనసేనాచరణోత్థితోరుగజ మాది శంబునకనిం
డఁ దూ, ర్యసినాచరంబుల దిక్పటంబు లనగకొ గాజ

† ముకుందుజాటనుటవియస్సంభారముతో.

ద్రథారూఢుఁ డై , ధనురాద్యాయుధపాణి యై
సమరగోత్రం జేరుతజ్జంబు మా,లిని లీలన్ వధి
యించు నిన్నుఁ బొగడన్ లే రెవ్వరున్ మారుతీ!

మ. కరిసింహాదులు నీరుఁ ద్రావుటకునై కాసారమున్
జేరుచో, గరిమం బట్టి నధింపుచుండెడిమహా
గ్రగ్రాహిణిన్వజ్రబం,ధురదృప్యన్న ఖకోటిచేతమ
దశార్దూలంబు లేడిం బలెన్,స్థిరశక్తిన్ విదళించి
నించు నిను నర్థిం గొల్పెదన్ మారుతీ! 86

మ. మురజిద్భ్రష్టాముఁ దాఁకి సంగరములో ము
క్కఁగలం దీటి నిర్జ్వరసేనం బలుమాటులాలము
లఁబాటందోలి శార్దూలదుర్ధరతేజుం డగుమాల్వ
వంతు ననిలో లాంగూలవిక్షేపవి,స్ఫురణన్ వారి
ధివై యి నాగభననంబున్ జేర్చితా మారుతీ! 87

శా. ఖర్వాఖర్వచమూసమేతు లయి వేగన్ జిత్రసే
నాదిగం,ధర్వుల్లోనినగంబుసన్నిధినినున్ దాఁకం
గ వారందఱిన్,గర్వం బొప్పుగ వాలతాడనము
లన్ బాహుప్రహారంబులన్,బర్వంజేసి జయంబుఁ
గొన్న నిను, సంభావించెదన్ మారుతీ! 88

చ. సమరములో నిశాచరులఁ జంపుతఱిన్ లయరు
ద్రుపోలికన్,గ్రహమున వేదము ల్చదువుకాలము
నన్ బరమేష్ఠికైవడిన్,శమయుతు లై నభక్తులకు

సంపద నిచ్చెడి వేళ జానకి, గమణునివై ఖగిణ జగతి
గాజిలునిన్ను భజింతు మారుతీ! 89

ఉ. ధైర్యముచేత మేగుగిరి దానముచేత ఘనాఘనం
బు గాం, ధైర్యముచేత మారిసిధి శివతేజము
చేత నూర్కుడుక, స్థైర్యముచేత భూమిసతి ధ
ర్మముచేత జముండు నుజ్జ్వల, ధైర్యముచేత
సింహమును సామ్యముపల్కుదు నీకు మారుతీ! 90

ఉ. వాలము గల్లుమేరుగిరి వాగ్ముఖ బల్కెడిమత్త
దంతి ముఖము దాల్చు సింహము విచిత్ర
గతిక రణమాచరిగ ముఖ, ధూలము క్రోతిరూపు
గొనురుద్రుఁ డితంపసి వేల్పు పన్నుగా, నాలము
లో వెలింగి ననుజాపిలి ద్రుగిలి వీపు మారుతీ!

శా. నీకుక మామనమంత్ర, మిచ్చెదను దీనిక నిత్య
ముక బల్కుచో, గాగుల్ల స్వయముమంత్రరా
జముగతిక గళ్యాణసంధాన క్షయ, శోకంబు
లగించు స్వర్గ మిడునందుం జెప్పి స్వప్నంబులో,
నా కామంత్ర మొసగునిన్ను మదిలోన గొ
ల్పెదక మారుతీ! 92

మ. కదలీభూరుహమండమండితవనిం గళ్యాణగోహం
బులో, ద్రిదశాధీశ్వరరత్న సంఘటితవేదిక నిల్చి
సీతాధిపుక, హృదయాబ్జంబున నుంచి సంయ

మిచయం బెన్నంగఁ బూజించి త,త్పదభక్తి
దగునీకు మ్రొక్కెద ననుక బాలింపుమీ మా
రుతీ! 93

శా. లీలానిర్జితమన్త ఘంఘ వగువర్ణిశ్రేష్ఠునిన్నెన్నుబో
కాలుంబిడ్డలు గేహముం గలిగి హేమాశక్
సమస్తావనీ, పాలవ్రాతము నాశ్రయించుజనులక
బల్కింప నేమంచు నే, నాలోచించి వచించినాఁ
డ నిది నీ వాలింపుమీ మారుతీ! 94

మ. మును దాతాయణి కైకొనెక విదప జీమూతా
త్తజక బెండ్లియా, డెను గంగాసతి దౌరతిం గల
సెంగంలేకాలుఁడవ్వేల్పుకా, ముని నిర్జించుటదె
ట్టిదో తెలియ దామూఢాంగజుక బ్రహ్మచ,ర్యని
రూఢిం దగునీవు గెల్పుట యథార్థంబొ జమీ
మారుతీ! 95

ఉ. కావు నవుంసకుండవును గావు జడుండవు వృద్ధ
దేహివిం, గావు గదార్తు లేవ్వియును గల్గవు భామ
లలోన నుండిన, ర్వావసరంబులుం గనుచు నష్టలితం
బగుబ్రహ్మచర్యసం, సేవన మెట్లుసల్పితి విచిత్రము
నీచరితంబు మారుతీ! 96

చ. పలుక వసత్యవాక్యములు పావనమూర్తివి బ్రహ్మ
చర్యని, ర్దళితమనోభవుండవు నితాంతదయామతి.

వాశ్రితావనో, జ్వలఘోషశః క్లిశాలిని ప్రసన్నము
ఖాంబుగుహలండః ప్లేవనికా, లలచినుతించినాండః
బ్రహ్మనంబునః గాఢ్రము నన్ను మూరుతీ! 97

ఉ. గండము చండమున్ ద్విపాతి గండిత దానవచక్రవర్తి
కికా, గండము నీనచోదితని ధానసమర్చితంమ
మూర్తికికా, గండము భానుసూనుసముగంచితపై
వ్యవహాగ్రహర్తికికా, గండము భర్తాశ్రేణజనప్ర
కంత్రికి నీకు మూరుతీ! 98

చ. అరినివహంబు చేతను గదార్తు చేతను లేమిచేతఁ
ద, న్మగతతి చేతఁ బన్న గపిశానగంబుల చేతదుర్జ
నో, న్మగముల చేత నీశిష్యుభాకరము చేతను గల్లు
బాధలకా, గురుగుగం బాపి ప్రాప్త మనె కోరి
భజించితి నిన్ను మూరుతీ! 99

చ. జయజయ హేమనూటపథపన్నిభదేహ నిశాట
వాహినీ, చయఘనగంధహాహ జయనవ్వజరాంబుజ
బంధువాహ దు, న్మయముతగంధాసుగపురస్థగి
తోజ్వలహవ్యవాహ ని, న్మయభరణోహ గామ
పదభక్తిసమంచితగేహ మూరుతీ! 100

శా. సీతాభక్తకు మన్తసిద్ధితపంబులకా భిక్షంబులో
జాలి సం, జాతం బయ్యెదురితిఁ నెల్పుచు: నదా
జ్ఞకా ముందుగాఁ బొంది కం, జాతస్థితతదీయపా

దనుగళీసన్భక్తియున్ ముక్తియున్, బ్రీతిన్
గూర్చు గదయ్య నీశరణ మర్థిన్ బొందితిన్
మారుతీ!

101

మ. హరిసాదాంబుజభక్తిసంయుతుండ దీప్యజ్యోతి
సామ్నా యవి,ధ్వరుండన్ గొట్కిలపూడివంశభ
వుండన్ గోదండరామఘ్రిండన్,విరతిజ్ఞానయు
తుండ నన్ను గరుణన్ వీక్షించి తాపత్రయ,స్ఫు
రణంబుల్ తొలగించి బ్రోవు మరుణాంభోజ
ద్యుతీ మారుతీ!

102

మారుతిశతకము సంపూర్ణము.

ఆంధ్ర గ్రంథములు.

ప్రతి 1-1 రూ. అ.		
అచ్చ తెనుగు రామాయణము, శుద్ధప్రతి ...	1	4
అథ్యాశ్చ రామాయణము, ప్రాశస్త్యము ...	1	8
ఆనంతునిగ్రంథము, శాంతోపనిషత్తులు ...	0	14
అనిరుద్ధచరిత్రము, శనుపర్వములు రామాయణము	0	8
అప్పగిడియము, శ్రీ గణేశ గామముల పంతులుగారి		
నిమగ్నతో నున్నది ...	2	8
అంబరీషోపాఖ్యానము, నటన (భాగవతము)	0	4
ఆముక్తమాల్యద, పాపర్థి. రామస్వామిశాస్త్రిగారి		
పాఖ్యానముతో నేలు గణితములము, న		
చక్కెర మరల ముద్రించినవిలువైనవి	3	8
అంబరీషచరిత్రము, పానుమద్దరించినవి ...	0	2
ఆంధ్ర భాగవతము, చరిత్ర నామకావ్య ప్రణీతము, ఇదివఱకు		
ముద్రితమైన ప్రతులకన్న అన్నియులు బాగుగ		
నున్నది ...	6	0
శ్రీమదాంధ్ర భారతము-పద్య కావ్యము:—		
7 సంపుటముల ప్రతి ...	15	12
3 సంపుటముల ప్రతి ...	15	0
అది, సభాపర్వములుగల సంపుటము ...	2	4
ఆరణ్యపర్వము ,, ...	2	4
విరాటోద్యోగపర్వములు ,, ...	2	4
భీష్మద్రోణపర్వములుగల సంపుటము ...	2	4
కర్ణశల్యసౌప్తిక శ్రీపర్వములు,, ...	2	4
కాంతిపర్వము ,, ...	2	4

ప్రతి 1-కి ర్వు. అ.

ఆనుశాసనిక, అశ్వమేధ, ఆశ్రమవాస, మాసల, మహా		
ప్రస్థానిక, స్వగ్ధారోహణపర్వములుగలసంపుటము	2	4
ఆదిపంచకము, ఒకటిసంపుటము	...	6 8
యుద్ధపంచకము	,,	4 4
శాంతిసప్తకము	,,	4 4
ఆదిపర్వము, మాత్రము పెద్దచ్చు, చిన్ననైజు		1 8
ఆనందరంగరాట్టందము, కాలికొబైండు	...	1 8
ఆంధ్రభాషాభూషణము	...	0 2
ఆంధ్రభాషార్ణవము, అట్టబైండు	...	0 12
ఆంధ్రనామసంగ్రహము, ఆంధ్రనామశేషము, సాంబ		
నిఘంటువు, టీకానుక్రమణికాసహితము		0 12
ఆంధ్రచంద్రాణీకము, సటీక	...	0 8
ఉత్తరరామాయణము, కంకంటి పాపరాజప్రణీతము		
చక్కనికూర్పు	...	2 0
కవికర్ణరసాయనము, (మాంధాతచరిత్ర)	...	1 8
కళాపూర్ణోదయము, దళసరికాగితములు	...	2 4
కాశీఖండము, చక్కనిక్రొత్తకూర్పు	...	1 8
కుచేలోపాఖ్యానము, సటీక, (భాగవతము)		0 4
కృష్ణరాయదిజయము, కుమారధూర్జటికృతము		0 8
గజేంద్రమోక్షము, సటీక, చక్కనికూర్పు		
గణికాగుణప్రవర్తనతారావళి	...	0 2
గోపీనాథరామాయణము, 2 సంపుటములు, శ్రీమద్రా		
మాయణమునకు సరియైనపద్యము, కవనముమిక్కిలి		
సౌంపు; పీఠిక అతివిపులము	...	7 8
చాటుపద్యమణిమంజరి, క్రొత్తకూర్పు, ప్రథమభాగము	1	4
డిటో రెండవభాగము, సాధారణప్రతి	1	6

ప్రతి 1-క ర్వు. అ.

గరుడాచలము, యక్షగానము, పద్మచ్ఛు ...	0	2
చెన్నబసవపురాణము, పాదసంగీతము ...	1	2
జైమినిభాగ్యము, ఆశ్వమేధహోమము, చక్కనిసూర్యు	1	0
తారాశశాంకవిజయము, చక్కనిసూర్యు ...	0	12
తెనుగుసమస్యలు ...	0	2
దశకుమారచరిత్రము, పద్మగోష్ఠము, శతనామగీతము	1	8
దశావతారచరిత్ర, నూతనమృతము ...	2	0
దసరాపద్యములు ...	0	2
నరసభూపాలీయము, అల్లభైండు ...	0	10
*నలాపాఖ్యానము, నటీగ, చిన్నప్రజా ...	0	6
నలచరిత్ర, ద్విపద ...	0	14
నిర్వచనోత్తరరామాయణము, సాధారణప్రతి	0	12
నిరంకుశోపాఖ్యానము, రుక్మగీతము	0	6
నీలాసుందరీపరిణయము, గోవిందచరిత్రము	0	4
నృసింహపురాణము, ఎల్లప్రగడ, శ్రావ్యసూర్యు	1	0
పంచతంత్రము, నారాయణగీతము ...	0	12
డిటో వేంకటనాథరాజగీతము	1	4
ప్రభావతీప్రద్యుమ్నము, శ్రీకృష్ణు ...	0	10
పారిజాతాపహరణము, చిన్నప్రజా శ్రావ్యసూర్యు	0	8
బసవపురాణము, పిడుపర్తిసోమనాథప్రణీతము	2	4
బిల్వణీయము, చక్కనిసూర్యు ...	0	8
భాస్కరరామాయణము, చక్కని శ్రీకృష్ణు	4	0
భోజరాజీయము, అనంతామాత్యగీతము ...	1	4

వావిళ్ల. రామస్వామిశాస్త్రులు అండ్ సన్స్,
292, ఎస్. ప్ల. నేడ్, చెన్నై. ఈ.

- క. రామా రఘునందన శ్రీ
దామోదర తార్క్ష్యవాహ తటకహరణా
రామ భద్రదూషణాంక, శ్రీ... 47
- క. రామా శాశ్వతబాంధవ
రామా నను గన్పతించి రామవృషాలా
రామ నాపెన్ని ధానవ, శ్రీ... 48
- క. రామా నను మన్నింపంగ
రామా నీకన్న ప్రాచుర్య చిక నేడి
రామా రాజలలాచూ, శ్రీ... 49
- క. రామా యిదిగో సమయము
రామా రక్షించు నన్ను రామ గయాధూ
రామా ర్థదీనపోషక, శ్రీ... 50
- క. రామా సుందరమందిర
శ్యామాంగా హేమవర్ణ చక్రసింధు
కోమలగురుపదపంగళా, శ్రీ... 51
- క. రామ గోవింద శిష్యు
వామన పరవాసుదేవ వసుధారమణా
కామశతకోటిరూపా, శ్రీ... 52
- క. భీమభయంకరబాణ
స్తోమా సాకేతవాన సూక్ష్మవాక్యోన్మ
ద్దామా నిను నెంచెద విను, శ్రీ... 53

- క. నీమహిమ లెన్ని పురుషులు
ఈమది విత్తంబు లడుగ నియవేమి హరి
నే ముఖ్యుఁ డౌట యట్లను, శ్రీ... 54
- క. రామా నా స్వాంతమలం
నేమముగా సరళ మేను నిన్నుల్పంతుక
హేమకుసుమముల చేసెను, శ్రీ... 55
- క. రామా వాణిని గుఱివైన
రామా సుగ్రీవగతు రాజేంద్రనుగా
ప్రేమను వందన మిదిగో, శ్రీ... 56
- క. రామా కరుణాంభోనిధి
రామా శ్రీపుండరీక రాజితచరణా
రామాంజలి నేఁ జేసెద, శ్రీ... 57
- క. రామా రావణుతమ్ముని
రామా లంకాధిపతిగ రమ్యతఁ జేయ
సామర్థ్యము నీకేతగు, శ్రీ... 58
- క. భూమిజవర పురుషోత్తమ
నామది నెడ బాయకుండు నలినదళాక్షా
వేమటు వినుతించెద నిను, శ్రీ... 59
- క. రామా విశ్వామిత్రుని
కామితయజ్ఞంబు ఘనతఁ గాచిన దేవా
నీమహిమ లెన్న శక్యమ, శ్రీ... 60